
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
24 D
6

O. VIII. 10

13_ 28. a. 7

Digitized by Google

Digitized by Google

FLORES
DECISIONVM,
SIVE
CASVVM CONSCIENTIAE,

Ex Doctrina Consiliorum Martini ab Azpilcueta Doctoris Nauarri collecti, & iuxta librorum iuris Canonici dispositionem in suos Titulos distributi.

Cum annotationibus, quibus ob recentiores quasdam Summorum Pontificum Bullas, quando Authoris opinio in multis, vel confirmata, vel refutata est, summo studio, & diligentia explicatur.

Authore R. P. D. GREGORIO SAYRO Anglo, Ordinis D. Benedicti Congregationis Casinensis, aliàs S. Iustinæ de Padua Monachò, & Sacri Monasterij Casinensis professo.

Propter varias autem Editiones, ad maiorem lectoris vtilitatem, qualiter editio prima & propria Authoris cum altera recentiori, & Consilijs penè trecentis authoris conueniat, & ab ea dissentiat, in principio cuiusque Decisionis ostenditur.

ACCESSERVNT INSVPER SEX INDICES.

Primus Titulorum iuris Canonici cum numero Decisionum;
Secundus Locorum Sacri Concilij Tridentini;
Tertius Bullarum Summorum Pontificum;
Quartus Concordantiarum primę editionis cum secunda.
Quintus econtra Concordantiarum editionis secundæ cum prima.
Sextus Rerum, & materiarum notatu dignissimarum.

Quorum Tres priores in principio, tres vero posteriores in fine libri apposuimus.

Ad Illustrissimum, ac Reuerendissimum D.

D. CARDINALEM DE MONTE.

Collegij SS. Blasij et Caroli

VENETIIS, MDCXI.

Apud Baretium Baretium, Ad Signum Beatæ Mariæ Virginis.

Cum licentia Superiorum, & Priuilegijs.

ILLVSTRISSIME
ET REVERENDISSIME
CARDINALIS
DOMINVS ET PATRONVS
COLLENDISSIMVS.

EA in te ſumma obſeruantia (Illuſtriſſime, ac Reuerendiſſime Princeps) quam multis ab hinc annis, quoad potui, ſignificaui, id videtur exigere, vt licet interuallo locorum diſiuncti ſimus, aliqua tamen erga te meorum debitorum ſigna non prætermittam. Quod vt facilius exequi valeã, Flores harum Deciſionum maximo cum ſtudio nuper in vnum collectos, atque à Reuerendo Patre D. Gregorio Sayro viro omni ſcientiarum genere claro, mirum in modum auctos, typis demandare, tuoque conſpicuo, ac per totum orbem cognito nomini dicare volui: ex quo

Digitized by Google

fiet vt non ſolum qui tua mecum merita agnoſcunt, in me gratitudinis argumenta perſpiciant; ſed quibus etiam ad aures tuæ virtutes peruenerunt ab ijſdem meus iſte deuotionis effectus laudibus extollatur. Tuę illuſtriſſimæ familiæ ſplendorem, tuorumque celſitudine hic recenſere haud opportunum exiſtimo, hæc enim cum pro ſe liquidò conſtant, tum etiam aliqua ex parte publicè demonſtrare commodiori occaſione conabor. Faxit Deus, vt quemadmodum qui te humili proſequate affectu cedo nemini, ita mihi tuos ſanctiſſimos pedes deoſculandi ſeſe offerat occaſio. Vale diu.

Dat. Venetijs 13. Cal. Iulij

Dominationis tuæ Illuſtriſſimæ ac Reuerendiſſimæ

Humilimus ſeruus

Baretius Baretius.

Digitized by Google

PIO, AC BENEVOLO
LECTORI. S.

EDITVRVS in lucem (Candide Lector) hoc opus, quod ex duobus voluminibus Consiliorum Doctoris Martini Nauarri collegerim quo gratior, & acceptior hæc industria nostra tibi foret, quid ego studij, & laboris in eo componendo collocauerim, & quam tu ex eius lectione utilitatem, & voluptatem capere possis, breuiter explicare decreui. Primo igitur cum varijs temporibus, videlicet, annis 1585. & 1596. & diuersis itidem in locis, & Regnis, Romæ nimirum primo, postea Cremonæ, deinde Brixiæ, posteà Lugduni, postremò etiam Venetijs, Consilia hæc edita, & impressa sint; adeò vt propter varias eorundem editiones, & impressiones, difficile admodum sit, ne dicam impossibile, certum aliquem in eis ordinem, & numerum inuenire, (quippe qui non solum eorum numerus auctus, sed ordo etiam immutatus planè est) ex quo id incommodi studiosis omnibus accidit, vt & authorem ipsum sibi dissimilem, & dissentientem conspiciant, & scriptores alios inertiæ, & falsitatis arguere incipiant, dum alij vnam editionem, & impressionem, alij alteram sequentes, vnusquisque tamen iuxta libri sui impressionem, authoris sententiam in libris suis imprimendis fideliter recensere studeat; Id mihi ante omnia elaborandum esse statui, vt & Nauarrum ipsum omni contrarietate, & scriptores recentiores in eius Consilijs referendis falsitate, & denique lectorem studiosum omni in posterum molestia liberarem.

Quæ

Quæ omnià nos præstitisse confidimus, dum qualiter editio prima Romana, Cremonensis, & Brixiensis, (quæ propria ipsius Nauarri est) cum altera Lugdunensi, & Veneta recentiori, & auctiori conueniat, aut ab ea dissentiat, in principio cuiusque Consilij, seu Decisionis ostenderimus.

Secundò autem, quia post mortem Anthoris, & operis editionem, nonnullæ recentiorum summorum Pontificum Bullæ promulgatæ sunt, post Decisiones ipsas, quoties occasio postulat, annotationes quasdam apposuimus, ex quibus, ob recentiores illas summorum Pontificum Constitutiones, authoris opinionem in multis, vel confirmatam, vel refutatam esse, vnusquisque facile dijudicare poterit.

Tertiò deinde in ipsis Consilijs, & Decisionibus colligendis, præter textus iuris Canonici, alias quasdam Bullas Pontificias, quæ ad Casus, & quæstionis propositæ confirmationem pertinere videntur, ab authore expositas ad maiorem studiosorum vtilitatem adiecimus.

Quartò omnia Concilij Tridentini loca, & decreta ab authore explicata, nec non quando, & in quibus doctrina in his decisionibus tradita, cum ea, quæ in libro illo, cui nomen MANVALE indidit, habetur, conueniat, in margine asterisci signo apposito intus ànnotauimus.

Quintò denique ne quid studiosus lector in tanta Consiliorum additione perturbatum & confusum inueniret, & qui solum editionem primam, & antiquiorem, vel è contra secundam, & recentiorem tantum haberet, vtramque simul possideret, omnem operam, & industriam adhibuimus, hancque methodum & ordinem in hoc opere nostro imprimendo obseruauimus, vt quæ in secunda et recentiori editione, priori de nouo Consilia, & Responsa addita sunt, ad fi-

Digitized by Google

ad finem, ac numerum Consiliorum editionis primæ, præposita stellula seu asterisco notarentur.

Reliquum igitur est (lector optime) vt immẽsum hunc laborem, & diligentiam, quam in his decisionibus, & Consiliorum flosculis colligendis adhibuerim, opusque ipsum, quod in communem omnium vtilitatem edere curauerim, æqui, bonique consulàs; & vberrimos illos fructus, ex talis tantique Doctoris multiplici eruditione, perlecto diligenter opere, tibi comparare contẽdas. Ego interim si tibi hos meos flosculos gratos, & acceptos fuisse intellexero, dabo operam, vt propediem insigne illud eiusdem Doctoris Nauarri opus, & commentaria de Pænitentia, in synopsim etiam, & compendium collectum habere possis. Vale.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX PRIMVS

TITVLORVM QVINQVE LIBRORVM Decretalium, secundum ordinem literarum Alphabeti, qui in his Decisionibus ex duobus Tomis Consiliorum Nauarri collectis explicantur, cum numero Decisionum sub singulis titulis contentarum.

A DE

B DE

C DE

b Deci-

D DE

E DE

F DE

H DE

I DE

L DE

M DE

Matri-

Digitized by Google

FINIS.

Digitized by Google

INDEX SECVNDVS

LOCORVM SACRI CONCILII, qui in his decisionibus explicantur.

Ex Sessione V.

Ex Sessione VI.

Ex Sessione VII.

Ex Sessione 13.

Ex Sessione 14.

Digitized by Google

Ex Sessione 21.

Ex Sessione 22.

Ex Sessione 23.

Digitized by Google

Ex Sessione 24.

Cap.6.De Sacramēto Matrimonij.§.*Matrimoniū ratū*.li.3.ti.25.dec.1.fo.79.
Cap.1.de Reform. Matrimonij. §. *Quod si aliquando probabilis fuerit sumptio*.libr.4.tit.1.decis.53.fol.107.& tit.3.decis.1.fol.109.
Ibid.§.*Qui aliter, quam præsente parocho &c*.lib.3.tit.26.decis.3.fol.81.& ti. 27.decis.6.fol.83.& lib.4.tit.2.decis.1.fol.101.& decis.24.fol.103.& decis. 51.fol.106.& tit.3.decis.2.& 3.fol.109.
Ibid.§.*Eos Sancta Synodus ad sic contrahendum &c*.lib.4.tit.1.decis.42.f.105. & decis.43.& 44.fol.106.
Ibid.§.*A proprio parocho &c*.lib.4.tit.1.decis.51.fol.106.& decis.53.fol.107. & decis.54.& decis.56.& decis.59.fol.107.& decis.66.fol.108.& tit.3.decis.8.fol.110.& tit.4.decis.1.fol.110.
Ibid.§.*Ipso iure tam diu suspensus maneat*,lib.5.tit.21.decis.1.fol.157.
Ibid.§ *Decernit in super vt huiusmodi decretum*,lib.1.tit.2.decis.11.fol.3.& lib.4.tit.1.decis.42.fol.105.
Cap.2.§.*Baptizatum baptizatique patrem, ac matrem*,lib.4.tit.1.fo.107.& titul.7.decis.2.fol.111.& decis.4.fol.112.
Cap.3.§.*Iustitiæ publicæ honestatis*.libro 4.titu.1.decis.37.fol.105.& decis. 45.fol.106.
Cap.4.§.*Propter affinitatem ex fornicatione*,lib.4.tit.8.decis.2.fol.113.
Cap.5.§.*In contrahendis matrimonijs*,lib.4.tit.8.decis.5.fol.113.
Ibid.§.*In secundo gradu nunquam dispensetur*,lib.4.tit.8.decis.8.fol.113.
Cap.6.§.*Quod si rapta à raptore*,lib.4.tit.1.decis.36.fol.105.& tit.3.decis.5. fol.110.& tit.8.decis.3.fol.113.& lib.5.tit.11.decis.1.fol.143
Cap.8.§.*Huiusmodi concubinarios* lib.5.tit.10.decis.3.& 4.fol.143.
Seis.eadem.Cap.3.De reform.§.*Interimque caueant, ne inutilibus sumptibus*, lib.3.tit.31.decis.1.fol.90.& decis.11.fol.91.
Cap.5.§.*Causæ criminales*,lib.2.tit.2.decis.1.fol.33.
Cap.6.De reform.§.*Liceat episcopis in irregularitatibus &c*.lib.1.tit.9.decis. 41.fol.17.& decis.54.fol.18.& lib.5.tit.2.decis.57.fol.127.
Ibid.§. *Ex delicto occulto prouenientibus*,lib.1.tit.7.decis.64.fol.19.& lib.2. titu.15.decis.3.fol.37.& lib.5.tit.2.decis.63.fol.128.& tit.8.decis.37.fol. 142.& tit.17.decis.2.& 3.fol.152.
Ibid.§.*Excepta ea, quæ oritur homicidio voluntario*,lib.5.titu.8.decis.31.fol. 141.& decis.37.fol.142.
Ibid.§.*Etiam, sedi Apostolicæ reseruatis*,lib.5.tit.16.decis.10.fol.151.& tit. 23.decis.44.fol.168.
Ibid.§.*Delinquentes quoscunque sibi subditos*,lib.1.tit.28.decis.8.fol.27.
Ibid.§.*Idem & in hæresis crimine*,lib.1.tit.2.decis.45.fol.6.& lib.5.tit.23.decis.16.fol.165.
Cap.8.§.*In omnibus etiam Cathedralibus ecclesijs*,lib.3.decis.20.fol.43.& decis.22.fol.43.& lib.5.tit.22.decis.44.fol.162.
Cap.9.§.*Vt ab episcopo*,lib.1.tit.18.decis.11.fol.27.
Cap.12.§.*Nemo igitur deinceps ad dignitates quascunq;* li.1.tit.8.dec.4.f.20.
Ibid.§.*Prouisi autem de canonicatibus*,lib.1.tit.1.dec.1.fol.1.
Ibid.§.*Nec illis possessio suffragetur*,lib.5.tit.25.dec.6.fol.171.

Digitized by Google

Ex Sessione 25.

Digitized by Google

FINIS.

INDEX

INDEX TERTIVS.

BVLLARVM RECENTIORVM PONTIFICVM In his decisionibus expositarum, ordine alphabetico digestus.

A

C

Cum

Digitized by Google

D

E

I

O

P

FINIS.

FLORES DECISIONVM SIVE CASVVM CONSCIENTIAE,

Ex doctrina Consiliorum Martini ab Azpilcueta Doctoris Nauarri collecti, & iuxta librorum Iuris Canonici dispositionem in suos titulos distributi.

LIBRI PRIMI.

TITVLVS I.

De Summa Trinitate & fide Catholica.

SVMMARIVM.

1 *Professionem fidei Canonici etiam exempti coram Episcopo, & Capitulo intra duos menses à die possessionis adeptæ facere omittentes fructus amittunt.*

2 *Fidei professionem Regulares Prælati intra duos menses ab adepta possessione præfecturæ facere tenentur.*

3 *Fidei professionem clericus parochialem adeptus per ignorantiam omittens non peccat.*

4 *Fidei professionem beneficiarius curatus, qui intra duos menses non fecit, post illos, quam primùm potest, facere tenetur.*

*5 *Fidem confiteri occultus Christianus inter infideles habitans tenetur, quando aliàs subtraheretur honor Dei, vel vtilitas proximi cessaret.*

DECISIO I.

Ex consilio 1. in antiquis. aliàs consil. 7. & 9. de iureiurando in nouis.

1
Canonici alicuius Ecclesiæ professionem fidei Catholicæ publicè corã Episcopo, & Capitulo, intra duos menses à die possessionis adeptæ facere omittentes, quamuis in foro interiori aliqua ex parte fortè ob ignorantiam, *a* & inaduertentiam præcepti Concilij Tridentini *b* excusari possint, si verè prædictum præceptum ignorent; in foro tamen exteriori non excusantur, nec fructus faciunt suos, licèt postea pacificè etiam vltra tres annos, dictos Canonicatus possideãt, cum ignorantia iuris clari neminem excuset. *c* Quam etiam fidei professionem modo prædicto facere tenẽtur Canonici exempti; Quia etiam exempti subiacent Episcopis, quoad ea quæ pertinet ad beneficia, quæ obtinent, subiecta illis.

a S.Tho. 1.2.q.76. ar.1.& 2.
b Triden. sess.24. c. 12. de reform.

c Reg. ignorãtia. de reg. iu. in 6.

DECISIO II.
Ex consil. 2. aliàs consil. 10. de iureiurando.

2 Prælati Regulares eandem fidei professionem intra duos menses ab adepta possessione suæ præfecturæ, per extensionem qua Pius IV. cap. 12. de reformat. Sess. 24. Concilij Tridentini extendit, facere tenentur. d

d Bulla Pij IV. super forma iuramēti professionis fidei. qua incip. Iniūctum nobis. edita anno 1564. & est 114. in ordine eiusdem.

DECISIO III.
Ex consil. 3. aliàs consil. 12. de iureiurando.

3 Clericus adeptus parochialē, si per ignorantiam, & inaduertentiam, fidei professionem nō facit vsque ad sesquiannum, & tunc ratione Doctoratus suscepti eam facit, & etiam post septimum mensem vna cū Episcopo ratione Synodi, mortaliter peccare nō videtur; cum bona fide legem humanā transgrediens, mortale peccatum non committat. e

e S. Tho. 1. 2. q. 88. arti. 1. & 6. Manual. c. 23. nu. 43.

DECISIO IV.
Ex consilio 4. aliàs consil. 11. de iureiurando.

4 Adeptus beneficium curatum, & infra duos mēses à die adeptæ possessionis, fidei professionem non faciens: licèt ad eam faciēdam quam citò commodè facere poterit, obligatur; professio tamen post prædictos duos menses facta ad fructus temporis præteriti acquirendos illi non prodest, quamuis sic ad quærendos temporis futuri; quia regulariter semel ipso iure perdita, ipso iure non quæruntur. f

f c. Quam periculosum. 7. q. 1.

DECISIO V.
** Prima & vnica in Nouis, aliàs conf. 3. dub. 11. de clandestina desponsatione, in antiquis.*

5 Cum præceptum de confitendo fidem, affirmatiuum sit g & ideo obliget semper, non tamen ad semper, sicut obligant negatiua, h inde fit, vt fidelis inter infideles habitās, nō teneatur semper, & quolibet loco, aut ex quacunque causa publicè fidem suam confiteri; sed tunc solum quando per omissionem confessionis fidei, aut honor Deo debitus, aut vtilitas proximo impendenda, subtraheretur; scilicet, quia per taciturnitatem eius, aliqui à fide auerterentur, aut crederēt fidem Catholicam non esse veram. Siquidem in his casibus fidem confiteri tenetur, nec ob timorem excusatur. i

g S. Tho. 2. 2. q. 3. ar. 2. corp.
h S. Tho. vbi supra. & q. 33. art. 2.
i S. Tho. 2. 2. q. 3. art. 2.

TITVLVS II.

De Constitutionibus.

SVMMARIVM.

1 *Ignorantia crassa, seu affectata à peccato non excusat, iusta verò seu probabilis excusat.*
2 *Promulgatio est de legis essentia, etiamsi sit facta in Concilio Generali, etiam cum Papæ confirmatione, nec antea ligat.*
3 *Ignorantia præsumitur iusta, donec probetur scientia, & vt ea probetur.*
4 *Scientia legis quænam ad ligādum sufficiat.*
5 *Lex ante tempus à Legislatore præscriptum, non ligat.*
6 *Lex Principis inferioris à die scientiæ subditos ligat.*
7 *Lex noua solo iure scripto attento, ante duos menses elapsos nō ligat, secus de stylo curiæ, et cōsuetudine.*
8 *Lex antequam recipiatur saltē per maiorem partē ciuitatis, non ligat.*
9 *Lex nō recepta, siue ab ignorantibus, siue eam scientibus, non ligat.*
10 *Lex non recepta, aut reuocata, non obligat.*
11 *Concilij Tridentini decreta ad mores*

res spectantia, vbi recepta nō sunt, non obligant.

11 *Bullæ Romæ publicatæ eũ ligant qui sciuit eas publicatas.*

13 *Confessarius pœnitentem Bullæ Papæ ignarum, monere non tenetur.*

14 *Doctor legens, non tenetur docere legem, quæ Prouinciales suos non ligat.*

15 *Confessarius contra suam opinionem absoluere potest, quem auctoritate, vel ratione contraria niti videt.*

16 *Beneficia plura, etiam residentiā requirentia, ex causa iusta haberi possunt sine peccato.*

17 *Beneficia plura tenere ex sua natura non est ita malum, quin ex causa iustificari possit.*

18 *Episcopi ex consuetudine hæreticos, & schismaticos reconciliare possunt.*

19 *Residentia in beneficio curato de iure diuino est, & ideo vbique seruanda.*

20 *Ordinem sacrũ, sine titulo sumens, est suspensus, & episcopus talem scienter ordinans alere tenetur.*

21 *Filius presbiteri in ecclesia vbi pater beneficiarius est, nullo modo, etiam tanquam aduena ministrare potest.*

22 *Filius presbiteri non potest habere beneficium in ecclesia in qua pater: quod si habuit, ipso iure non vacauit ante Concil. Trid. nisi post trimestre.*

23 *Taciturnitas eius, quod iura exprimere iubent, gratiam vitiat.*

24 *Confessor non interroget de beneficiorum pluralitate eos, qui putant ea se iustè retinere.*

25 *Bullas Papæ supprimentes, & illas publicari prohibentes excommunicati sunt, & nisi resipiscant, non sunt absoluendi.*

26 *Gabellam exigentes à clericis, & religiosis excōicati sunt, nisi &c.*

27 *Gabellæ, si per Christianum exigantur, infidelibus locari possunt.*

28 *Catholici cum hæreticis, & schismaticis denunciatis commercia exercere prohibentur.*

29 *Hæretici, & schismatici in Bulla cænæ excommunicantur.*

30 *Matrimonium cum hæreticis contrahere Catholico non licet, sed contractum tenet.*

31 *Schismaticorũ filij ad scholas Catholicorum admitti possunt, sed non econtrariò.*

32 *Hæreticorum non denunciatorum oblationes recipere licet.*

33 *Catholici, hæreticos non denunciatos in patrinos admittētes peccant mortaliter, & sic admissi, cognationem spiritualem contrahunt.*

34 *Absolui nequeunt hæretici etiam in mortis articulo, nisi omnes errores detestentur, saltem implicitè.*

35 *Emptio cum pacto de retrouendendo facta, peccatum est, & vsura.*

36 *Vsura à tutoribus in pupillorum pecunijs accrescendis commissa, restitui debet, & à quibus.*

37 *Libros prohibitos scienter legentes, etiam studio eorum errores noscendi, excommunicati sunt.*

38 *Episcopus hodie licentiam Missandi apud infirmos dare non potest.*

39 *Pestis tempore curati vel per se ipsos, vel per alios, infectis sacramēta ministrare tenentur.*

40 *Eucharistiæ delatio, & processio publica omitti possunt, vbi ab hæreti-*

Digitized by Google

ignoretur; neque constitutio Concilij Generalis etiam promulgata, ante specialem Papæ confirmationem subsecutam ligat.

DECISIO III. *Dub.* 2.

3 Ignorantia inuincibilis in foro conscientiæ, ex solo dicto rei dicentis se iustè ignorasse, constare potest; *g* qualis etiã in foro exteriori præsumitur, donec scientia probetur. *h* Probari etiam potest ignorantia iusta vel per iuramentum, *i* cum quæ in animo sunt, aliter probari aliquando non possint: *k* vel probãdo aliquid quod necessario consequitur ignorantiam, quia scilicet infans erat, aut furiosus: *l* vel probando aliquid, quod verisimilis ignorantia consequitur, vt probando absentiam. *m*

DECISIO IV. *Dub.* 3.

4 Scientia legis quæ ad ligandum sufficit, non est necesse vt talis sit quæ nascitur ex notitia intuitiua alicuius quinque sensuum;* Neque sufficit quælibet auditio, & relatio, aut credulitas, quod lex illa in Curia promulgata sit; sed requiritur vt sciatur lex illa ꝓmulgata in Curia, & scita, & recepta a maiore parte populi, cuius ipse pars est: lex enim iustè promulgata nõ ligat, si maior pars eam non recipiat.

DECISIO V. *Dub.* 4.

5 Lex ante tempus a legislatore præscriptum, neminem ligat, cum lex maiorem virtutem illa non habeat, quam legislator illi tribuit; *n* Solet autẽ exprimere tẽpus, quo vult vt lex sua ligare incipiat: *o* Quod si lex dicat, vt liget ex nunc, ab ipso tempore promulgationis ligabit scientes, *p* & etiam iustè ignorantes, quoad irritationem actus, *q* licet non quoad peccatum.

DECISIO VI.

6 Lex Principis inferioris a die sciẽtiæ subditos ligat, cum nullo iure

g c. Arg. Humanæ aures, 22. q. 5.
h c. Præsumitur, de reg. iur. in 6.
i c. Pastoralis, de except. & c. si vere, 2. de sent. excom.
k c. Significasti, 1. de Homicid.
l c. Indutus, 3. q. 9. c. cũ dilectus, de succes. ab intest.
m c. si qui matr. accusa. non pos. Man. prælud. 2. nu. 1.
n Arg. c. fi. de reg. iur. in 6.
o c. cũ singula, de preb. in 6.
p Glo. in Clem. 2. de hæret.
q Panor. in c. 2. de constit.

cautum sit, vt legis Principis inferioris vinculũ differatur: Ad præsumendum autem scientiam quoad forum exterius, tempus videtur arbitrium. *r*

DECISIO VII.

7 Quamuis solo iure scripto attento, princeps non videatur ligare ante lapsum duorum mensium, & scientes eam factam & promulgatam; ita tamẽ, vt lex promulgata in Curia Principis non ligat Prouinciales, hoc est, subditos extra Prouinciam vbi est Curia, degentes, etiam post duos mẽses à publicatione facta in Curia, donec per Gubernatores Prouinciarum in earum Metropolibus promulgetur; *t* De stylo tamen, & consuetudine non solum Curiæ Romanæ, sed etiam Imperatoris, & aliorũ Regum seruari videtur, vt lex liget omnes etiã Prouinciales post duos mẽses à publicatione legis in Curia facta, & locis ad id præstitutis, attenta tamen distantia prouinciarum, & qualitate legum, & frequentia hominum illarum prouinciarum habitantium in Curia, & ad eam venientium, & redeũtium ab ea, vt iudicari probabiliter possit legis promulgationem ad eorum notitiam peruenisse. *u*

DECISIO VIII. *Dub.* 5.

8 Lex antequam recipiatur, saltẽ per maiorem partẽ ciuitatis, cuius pars est transgressor, non ligat, cum legislator illam sub conditione ferre præsumatur, si recipiatur saltem per maiorem partem: *x* * quia enim lex communem respicit vtilitatem, *y* non videtur legislator velle vnũ, vel alterum ligare ad seruandum, quod alij consubditi nõ seruant, nec seruare incipiunt: *z* Neque peccat primi non seruantes, & non recipientes legem iustè promulgatã, si sciente id superiore, & potente cogere, & non cogente seruare, non seruãt;

r Pan. in d. c. 2. n. 8.
s Glos. in data Sexti.
t Io. And. in gl. data Sexti, & Caie. 1. 2. q. 90. ar. 4.
u S. Tho. 1. 2. q. 90. art. 4.
x §. Leges. d. 4. & l. de quib. ff. de legi. Fel. in ca. 1. de treuga & pace Manual. c. 23. nu. 41.
y c. erit autem lex, distin. 4.
z S. Tho. 1. 2. q. 96. ar. 6. & 2. 2. q. 147. art. 3.

Digitized by Google

eo quod videtur superior eam suspendere, vel tollere. *a*

a Glo. in cap. 1. de treuga & pace. & Panor. & Felin. ibi.

DECISIO IX. *Dub.* 6.

9 Sicut lex non recepta ab eam scientibus, nō ligat, ita etiam & lex non recepta ab eam ignorantibus eneruatur, cum iustior sit causa non obseruantium legem, eo quod eam ignorant, quam eorum, qui scientes eam nolunt recipere, nec illa vti: vnde cum lex non recepta ideo nō obliget, quia non est vsu recepta, sic ignorata etiam non ligabit, cum ab istis nulla ratione recipi possit. *b*

b l. de quibus, ff. de legibus.

DECISIO X. *Dub.* 7.

10 Tam lex à subditis non recepta, quàm à Legislatore reuocata, in eo pares sunt, quod neutra vim obligandi habet; in alijs autem differūt, quod in casu priore extat lex, quamuis non liget donec recipiatur; in posteriore vero non extat lex, nec recipi potest; & lex iam lata, & promulgata, nondum reuocata, quamuis à principio nō recipiatur à subditis, potest tamen postea mutata voluntate eorum recipi, quia substantia eius durat; reuocata vero minimè, nisi denuò à Legislatore feratur, eo quod iam substantia eius perijt, quod autem est extinctum, reuiuiscere non potest, nisi author potens illud denuò producat. *c*

c l. Quaero, §. aream, ff. de solut. c. Quam periculosum, 7. q. 1.

DECISIO XI. *Dub.* 8.

11 Concilij Tridentini decreta quæ ad mores, & reformationē spectāt, & quæ nouum ius inducūt, nō eos obligant, qui probabiliter ea ignorant; sed nec eos, qui ea sciunt, non quidem ea ratione, quod illa non sint promulgata, cum nullibi cautū sit ea promulgari debere in Prouincijs, ad hoc vt vim habeant obligandi, excepto solo decreto illo de Matrimonio cōtrahendo; *d* sed ea, quod in aliquibus Prouincijs, aut Regnis, neque a principio, neque postea sunt recepta; vnde nec illorū Regnorum homines obligant.

d Triden. sess. 24. c. 1. de ref. Matrim.

DECISIO XII. *Dub.* 9.

12 Bullæ diuersorum summorū Pontificum de pœnis in non recitantes officium diuinum, de non habendo officio B. Virginis lingua vernacula, de Cōfidentijs, de Cambijs, Bulla etiam Cœnæ Domini, & aliæ, dummodo Romæ publicatæ sint, ligant omnes etiam longissimè distātes, sciētes eas esse Romæ publicatas; adeo, vt nō excusenē ex defectu promulgationis, quāuis ex defectu receptionis excusari possint.

DECISIO XIII. *Dub.* 10.

13 Pœnitentem cōtra Bullā ex ignorantia probabili peccantem, Confessarius, qui eam scit, nec admonere, nec instruere tenetur, cum talis pœnitens nec peccet eam probabiliter ignorando, nec transgrediendo; *e* vnde absoluere potest cōfitentem, quem videt ignorātia iuris humani probabili à peccato excusari, & præsertim, si suspicaretur eum de veritate monitum, illam non amplexurum. Sicut etiam Prælatus cum ignorantibus matrimonium suum inualidè contractum, dissimulare potest, immo & debet, quando scandalum ex cōtrario facto nasci probabiliter timeret.

e c. Quia circa, de consanguinit. Adri. 4. de confess. q. 7. post 1. q.

DECISIO XIV. *Dub.* 11.

14 Doctor legens siue ex officio, siue sponte, non tenetur docere legem quæ non ligat illos incolentes Prouinciam, in qua legit; potest tamen si velit, simul docendo rationem, qua eos ibi non ligat; quia nulla lege tenetur ad primum, nec alicubi à secundo prohibetur. *f*

f Arg. c. cōsuluisti, 2. q. 4. & cap. 2. de translat. prælat.

DECISIO XV. *Dub.* 12.

15 Confessarius confitentem tenētem opinionem, de qua ipse dubitat, immo si credat contrariam opinionē, cui ipse adhæret, esse veram, absoluere potest, quoties pœnitētem vel auctoritate, vel ratione contraria pro-

probabili, non videt; vel etiã si probabiliter credit, quod illa sua admonitione nihil aliud efficiet, quam quod odiosam apud doctos confessionem reddet, aut quod pœnitens non emendabitur.

DECISIO XVI. *Dub.* 13.

16 Qui multa beneficia diuisa in titulum, quotum vnum suo statui decenti sufficit, sine dispensatione, vel consuetudine, possidet, mortaliter peccat. *g* * Quãuis enim multa habere possit si legitimè vnita, aut annexa fuerint, *h* non tamen si sint diuisa: sicut etiam vnum in titulum, & aliud ad tempus commendatum ad sex menses tantum, si sit ecclesia parochialis, *i* habere potest, non tamen retinere potest vnum in titulum, & aliud commẽdatum in perpetuum, cum huius eadem ratio sit, quæ de dato ad titulum est. *k* Nec tamen semper illicitum est duo beneficia habere, nam iustè quis duo beneficia retinere potest residẽtiam personalem non requirentia, quorum alterum non sufficit ad honestam sustentationem, etiam absque vlla dispensatione; *l* Ex dispensatione autẽ & cõsuetudine iusta (quæ nõ minus valet quam dispensatio) etiam plura beneficia personalem residentiam requirẽtia, iusta ex causa sine peccato haberi possunt.

g c. Cõquarentem, de cler. nõ resid. & glo. in c. dudũ 2. de elect. S. Thom. Quodl. 8. art. 19. & Quol. 9. art. 13. Manual. c. 25. nu. 125.
h c. Vnic. 10. q. 3. & c. extirpãda §. qui vero. de praben.
i c. Nemo. de elec. in 6.
K Cardin. Alex. in c. cum autẽ, dis. 44 Io. Maior. 4. dist. 24. q. 13.
l Tri. sess. 24. ca. 17. de reform.

DECISIO XVII.

17 Plura beneficia tenere sua natura non adeo malum est, vt per circunstantiam aliquam iustificari nõ possit; nec etiam adeo indifferens est, vt sine aliqua circunstantia iustificare liceat, sed omnino necessaria est aliqua circunstantia, quæ sufficit ad tollendum deformitatẽ, quã ipsa multitudo beneficiorum præ se fert: *m* Talis autem est circunstãtia eius, cui attẽta personæ suæ qualitate, non sufficit vnum beneficiũ ad honestè, decenterque viuendũ ta libus, puta, quia in eo est notabilis animi virtus, Nobilitas, aut sciẽtia *n* Item tanta prudentia, sagacitas, & industria alicuius, vt speretur plus eis, quibus præest, profuturus, etiam absens, quam communiter alius præsens, & potius illa sumit propter vtilitatem beneficiorũ, aut subditorum, quam propriam. *o* Talis etiam circunstantia est defectus aliorum idoneorum. *p*

m S. Tho. Quodl. 9. ar. 15.
n c. de multa. de præbend.
o Innoc in c. 2a dudũ. de prab.
p Host. in c. graue, de prab.

DECISIO XVIII. *Dub.* 14.

18 Episcopus in locis, in quibus habetur consuetudo præscripta, vt lapsi etiam ob hæresim, vel schisma, per Episcopos reconcilientur, non obstantibus iuribus illa consuetudine antiquioribus, *q* sic peccantes, reconciliare possunt; cum iura humana, consuetudine contraria, legitimè præscripta tolli possint *r*. Sin vero canones noui, vel Bullæ denegãtes Episcopis huiusmodi facultatẽ reconciliandi, illis in locis recepti sint, nec per consuetudinem legitimè abrogati, necessario seruandi sunt: vnde in excommunicationes, & irregularitates reseruatas Papæ ab ipsomet, vel eius Legato, vel in id delegato, postea incurrentes, nõ obstante difficultate, aut itineris lõgitudine, absolutionem, & dispensationem à Papa petere tenentur, nec ab Episcopis absolui possunt; quamuis ob impedimentum veniẽdi ad Vrbem ab excommunicatione aliquando absolui queant. *

q c. si lapsis. & c. maior. dist. 50. & c. de lapsis, 16. q. 6.
r c. fin. de cõsuetud.
Manual. c. 27. nu. 46.

DECISIO XIX. *Dub.* 15.

19 Cum residentia in beneficio curato de iure diuino sit, nemo nisi iusta de causa, et modo à Cõcilio Tridentino *f* præscripto, a residentia excusari potest; ita, vt nec in locis vbi præfatum Concilium nondum est receptum, nec aliqua consuetudine induci poterit, vt quis in beneficio curato non resideat, nisi iusta

f Tri. sess. 6. ca. 1. de reform & sess. 23. c. 1. de reform

causa adsit; iustam autē causam non residendi perpensis circunstantijs personæ loci, temporis, & alijs, iudex arbitrari potest; *t* nec opus erit scripta licentia in eis regnis, in quibus Concilium Tridentinum nondum receptum est, quia nec iure diuino, nec aliquo humano anteriori ea requiritur.

t c. de causis, de offi. deleg.

DECISIO XX. *Dub.* 16.

20 Ordinatus ordine sacro absolutè, id est, sine titulo beneficij, vel patrimonij, non solùm secundum Canones antiquos, *u* sed etiam secūdum Tridentinum, *x* renouans illos Canones, ipso iure suspensus est, donec cum eo dispensetur. *y* Et Episcopus sciens, vel scire debens, talem ordinans, ordinatum alere tenetur *z* secus tamen si per mendacia, & fraudem ordinandus fingendo titulum decepit Episcopum; tunc enim ordinatus est suspensus, sed ordinans eum alere non tenetur; cum fraus, & dolus nemini patrocinari debeant. *a*

u c. Neminem, & c. sanctorū, dist. 70.
x Tri sess. 21. c. 2. de reform.
y cap. Per suas. 3. de simonia.
z c. cum secūdum de præb.
a c. Sedes Apostolica. de rescrip.

Quicquid sit de veritate rei, an scilicet, Concilium Tridētinum, sess. 21. *de reform. cap.* 2. *per illa verba*, Antiquorum Canonum pœnas innouando. *renouauerit solum* cap. Neminem, & cap. Sanctorum, dist. 70. *ita vt ordinatus sine titulo beneficij, aut patrimonij, si sæcularis sit, suspensionem incurrat, vel solum innouauerit* ca. Cum secundum, de præbend. *ita vt episcopus talem ordinans, ordinatum alere teneatur, & aliqui referunt Sacram Cōgregationem censere innouatam tantum pænam* cap. cum secundum, *alij vero dicunt, eandem Congregationem censere innouatam solum pænā* cap. Neminem, & cap. Sanctorum, *Hoc unum modo certum est post Bullam Sixti V. quæ incipit*, Sanctum & salutare. *editam anno* 1588. *Episcopum sic malè promouentem aliquem sæcularē ad sacros ordines sine titulo sufficientis beneficij, vel patrimonij, siue id scienter, siue ignoranter fecerit, vt si debita diligētia adhibita iustus error, & probabilis facti ignorantia eum excuset, à collatione primæ tonsuræ ac omniū ordinum, & ab executione omnium munerum Pontificalium, eo ipso suspensus est & ab ingressu ecclesiæ interdicitur: sic vero ordinatus, ab executione, ministerio, & exercitio ordinū susceptorum, & ab omni spe, & facultate ascendendi ad alios superiores perpetuò suspensus est, & obtentis beneficijs quibuscunque, ipso facto priuatur, & ad illa, & alia similia, vel dissimilia in posterum obtinēda, in perpetuum inhabilis efficitur.*

DECISIO XXII. *Dub.* 17.

21 Filius illegitimus in ecclesia, in qua pater eius beneficium aliquod habuerit, vel habet, non solum sacrum solemniter facere, aut Euangelium, vel Epistolam solemniter cantare prohibetur, sed neque Missam tanquam externus, & peregrinus priuatim celebrare, nec Sacristam, vel Cantorem in eadem ecclesia agere potest; cum negari nō possit, eum, aliqua illorum faciēdo, ministrare aliquo modo in illa ecclesia; *b* Quod tamen omnino prohibitum est ratione fugandi memoriā incontinentiæ paternæ.

b Arg. rubri. de cleri non ordin. ministr. & Clemen. 1. de reg. & ca. per lectis. dist. 25.

DECISIO XXII. *Dub.* 18.

22 Filius presbiteri in eadem ecclesia in qua pater beneficium habere nō potest, quod si de facto habuit ante Tridentinū, non vacauit ipso iure, donec laberetur trimestre, datum ad permutandum pro altero alterius ecclesiæ; sin vero illud post Cōcilium quæsiuit, nihil in illo consecutus fuit, cum factus sit inhabilis ad illud; & collatio inhabili facta non valeat. *d*

c Tri. sess. 25. ca. 15. de reform.
d c. cū in cunctis, §. fi. de elec. & c. inter cæteras, de rescrip.

DE-

DECISIO XXIII.

Dub. 19.

23 Habens duo impedimenta essentialia, quorum vnum est publicum, & alterum secretum, vt si quis contraxerit cum consanguinea in quarto gradu, cuius sororem carnaliter prius cognouerat, si obtenta sit dispensatio super vno impedimento Matrimonij publico, non facta mẽtione de altero occulto, scilicet incæstu, & postea impetretur gratia ab aliquo qui eã concedere põt pro occulto, etiam non narrando publicum impedimentum, valida erit dispensatio, cum nullo iure cautũ sit, quod in impetratione dispensationis super vno impedimento Matrimonij, fieri debeat mentio de alijs, ad hoc, vt valeat dispensatio quoad impedimentum, ad quod illa impetratur; & obligatio non inducta ipso iure, non est inducẽda: *e* cum sola taciturnitas eius, quod iura exprimere iubent, gratiam vitiat. *f* * maximè cum incestus magna ex parte sint occulti, cognatio autem vt plurimum publica: & si in impetratione impedimenti publici consanguinitatis & cognationis exprimẽdus esset incæstus, cogeretur impetrãs seipsum infamare, & etiam aliũ frequenter prodere, contra ius naturale, quo vetamur nos, & alios infamare: *g* vnde etiam & absolutio ab vna excommunicatione, alia tacita, valet. *h* Et collatio beneficij facta criminoso, crimine irregularitatem non inducente, aut inhabilitatem, non facta mentione de illo crimine, valida censetur.

e Arg. c. cũ sulvisti. 2. q. 4. & cap. 2. de transl. pra lat.

f Rota de rescr. 31. in nouis. Manu. c. 22. nu. 86

g ca. Quis aliquãdo, §. non tibi dico. de pænit. dist 1

h Gloss. recep. in ca. ex parte, de offic. ordin.

DECISIO XXIV.

Dub. 20.

24 Confessarius absolutionem, ob peccata, quæ sibi non est confessus, pœnitenti negare non potest, sed neque interrogare pœnitentem tenetur, nisi quando probabiliter credit eum per obliuionem, verecundiã, vel aliam causam iniustam aliquid taciturum, quod est de necessitate confitendum; vnde nec tenetur confessarius interrogare Episcopos, vel alios habentes dignitates, de beneficiorum pluralitate, quia credunt se iusta dispensatione, vel ratione, vel auctoritate probabili à peccato excusari; quandoquidem confessarius absoluere potest confessum nitentẽ opinione cõtraria ei, quam ipse habet; Si autem se accusarent de huiusmodi pluralitate, vel consilium ab eo peterent, teneretur eis suam opinionem dicere, & si absque vlla ratione, vel opinione cõtraria ei obedire renuant, absolutionem eis iuste denegare poterit, cum ad absolutionem conferendam, necesse sit à statu peccati confessi discedere. * Manu. c. 21. nu. 55

DECISIO XXV.

Dub 21.

25 Bullas & Diplomata Papæ supprimentes, & illa publicari prohibentes, nisi ex priuilegio id faciant, excõicationem incurrunt, à qua nisi resipiscant, absolui non debent. * Manu. ca. 27. nu. 55

DECISIO XXVI.

Dub. 22.

26 Exigentes gabellas, & pædagia indifferenter à clericis, & religiosis commissione suorum dominorum, vel propria auctoritate, quocunque prætextu probabili, vel necessario, non habendo ad eam rem Priuilegiũ à Sede Apostolica, vel proprio Principe, sed solum id ex deprauata consuetudine faciunt, excommunicationem incurrunt; *i* nisi ignorãtia probabilis talis excommunicationis eos excuset.

i c. Quanquam, de censib. in 6. & Cle. pen. ti. eo.

DECISIO XXVII.

Dub. 23.

27 Christiani reditus & Gabellas Iudæis, & alijs infidelibus locare possunt, dummodo Rex, vel dominus terræ Christianum aliquem ad illas exigen-

exigendum deputet, & non permittat, vt ipse Iudæus per se, vel alium à se deputatum illas exigat. K Nec cum Iudæis, paganis, aut Saracenis Christiani mercimonia exercere vetãtur; l exceptis armis, & alijs quæ ad eos deferri prohibentur. m

K cap. ex speciali, de Iudæis. l Arg. ca. um sit ni emis, de Iudæis. m cap. Ita quorundã sit. eo.

DECISIO XXVIII.

Dub. 24. 30. 31.

28 Catholici, cum hæreticis, & schismaticis qui non sunt denunciati excommunicati, licèt sint notoriè hæretici, contrahere, & commercium habere sine peccato possunt: secus autem si sint excommunicati denũciati; n * cum sæpe multitudo hæreticorum, & necessitas communicandi, & negotiandi facit licitum, quod aliàs non esset. o vitanda est tamen nimia familiaritas siue cum hæreticis, siue cum alijs infidelib. p

n ca. cũ excõicato, 11. q. 3. & Extraua Ad uit da. Manu. c. 27. nu. 35. o c. Quod non est licitum, de reg. iur. p c. Nullus c. omnes, 28. q. 1. & c. cum sit nimis, & c. fi. de Iudæis. Manu. c. 27. n. 57.

DECISIO XXIX.

Dub. 25.

29 Schismatici, & hæretici, cũ in Bulla cœnæ Domini excommunicati sint, ad ecclesiam redire volentes, reconciliari non possunt nisi per habentem auctoritatẽ absoluendi eos à censura, sed neque ab habente talem potestatem absoluendi sunt nisi suum schisma abiurent, si sit tale quod hæresim implicat. *

DECISIO XXX.

Dub. 26.

30 Matrimonium cum hæreticis contrahere Catholico non licet, q contractum tamen tenet. * Pacta vero quæ solẽt ab huiusmodi fieri, puta, si masculus nascatur, baptizetur in ea fide, cuius est pater; si fœmella, in matris fide, turpia sunt, & non valent. r

q c. caue. 28. q. 1. Manu. c. 22. nu. 48

r c. fin. de condit. appofit.

DECISIO XXXI.

Dub. 27.

31 Schismaticorũ filij ad scholas Catholicorũ venire permitti possunt, cum hæc sit via, & gradus aptus ad eorum conuersionem: f Econtra vero Catholicis scholas hæreticorum adire non licet.

f Arg. ca. cũ in cunctis, de elect.

DECISIO XXXII.

Dub. 28.

32 Schismaticorum, & hæreticorum non denunciatorum oblationes accipere, & offerentes, ad sacras conciones, & alia officia sacra, quibus interesse voluerint, admittere licet; eo quod hæc admissio ad sacra, gradus quidam est & medium ad persuadendum eis conuersionem, & fidem Catholicam; & in his quæ pertinent ad salutem animæ, etiam cum excommunicatis denunciatis colloqui possumus. t

t ca. cũ voluntate, de sentẽt. excom.

DECISIO XXXIII.

Dub. 29.

33 Quamuis Catholici cum hæreticis & schismaticis notorijs communicare possunt, si non fuerint denunciati excommunicati, eos tamen in patrinos admittere non licet: quia id esset eis cooperari ad peccatũ: u si tamen admissi fuerint, cognationem spiritualem contrahunt. x

u ca. 1. de off. deleg. x S. Th. 4. dist. 42. q. 1. ar. 3. & Syluestr. verb. Matrimoniũ. 8. q 7.

DECISIO XXXIV.

Dub. 32.

34 Absolui non possunt hæretici, & schismatici in articulo mortis, nec ad sepulturam sacram admitti, nec aliorum sacramentorum participes fieri, qui explicite in specie, vel saltem implicite in genere non recedunt ab omnibus erroribus suis, licèt recedant à bona parte eorum & ferè ab omnibus, cum impium sit dimidiam a Deo quem sperare salutem. y Quamuis si morbus, vel periculũ mortis adeo vrget, vt non possit omnes errores detestari, nec de veritate contraria speciatim instrui, sufficit detestatio generalis cũ proposito speciatim detestandi post quam fuerit instructus; quia licèt teneca-

y ca. Sunt plures, de pœni. dist. 3.

teneamur aliqua explicitè credere, non tamen omnia. z *

z S.Tho. 2.2. q. 2. ar. 8. Man. pra lud 4.nu. 19. & ca. 11.n. 18.

DECISIO XXXV.
Dub.33.

35 Qui aliquid emit pacto de retrouendendo simulatè, animo magis mutuandi quam emendi, & mortaliter peccat, & vsuram committit. Qui autem minoris iusto pretio, ēt dempta parte, qua illud pactum pretium diminuit, peccat quidem peccato iniustitiæ, sed non vsuræ corā Deo; licèt aliquando coram hominibus præsumatur vsura. *

Manual. ca. 17.nu. 247.

DECISIO XXXVI.
Dub.34.

36 Vsura à tutoribus in pupillorum pecunijs accrescendi cōmissa, à pupillis, quamuis ipsi non peccauerint, restitui debet, postquam sciuerint per eum modum iniquum bona sua creuisse, nec absolui potest qui sic quæsita restituere noluerit. *

Manu. c. 17.n.253.

DECISIO XXXVII.
Dub.35.36.

37 Libros prohibitos etiam suæ arti vtiles, & libros hæreticos, scienter legentes, etiam studio eorum errores cognoscendi, vt eos lucidius populo explicare, ac refellere valeant, excommunicationem Bullæ cœnæ Domini incurrunt, à qua, non nisi à Papa extra articulum mortis, absolui possunt. Nec eos legendi facultatem Episcopus, nisi ex speciali delegatione Papæ dare valet.

Aduertendum quantum ad libros prohibitos, qui nihil de religione tractant, non teneri authoris sententiam: Quia licet legentes huiusmodi libros peccati mortalis reatum incurrant, & Episcoporum arbitrio seuerè puniri possint, iuxta Bullam Pij Papa IIII. *qua incipit*, Dominici gregis. *editam anno Dominicæ incarnationis Millesimo quingentesimo sexagesimoquarto, die vigesima quarta Martij, Pontificatus sui anno Quinto, quæ in Bullario habetur, & est 99. eiusdē in ordine, quam etiam Bullā, eiusque pœnas Clemens Papa VIII. confirmat in Bulla sua, quæ incipit.* Sacrosanctum *edita anno Millesimo quingentesimo nonagesimo quinto, Die decima septima Octobris Pontificatus sui anno quarto, tamen in excommunicationē Bullæ Cœnæ non incurrunt, eò quod modo Bulla Cœnæ non comprehendit nisi hæreticorum libros*, hæresim continentes, vel de religione tractantes, *vt constat ex Bulla Cœnæ Clementis Papæ VIII. anno Millesimo quingentesimo nonagesimo octauo.*

DECISIO XXXVIII.
Dub. 37.

38 Episcopus post Concillum Tridentinum *a* licentiam dare non potest Missas celebrandi apud infirmos, quamuis ante Concilium illam dare potuisset.

a Tri. ses. 22. in decreto de ob seru. in ce leb. Miss.

DECISIO XXXIX.
Dub.38. & 39.

39 Pestis tempore Curati prius infectis Sacramenta ministrare debēt, ne eos sine necessarijs remedijs ad salutem, mori patiantur; postea vero sanis eadem ministrent, si non sit periculum infectionis, quod si adsit, illis licentiam sumendi Sacramēta ab alijs dare debent. *b* Quo tempore pestis, Sacerdotes simplices cū merito magno in ciuitate manere, & cum licentia Sacramenta illis ministrare possunt; Parochi autem illa vel per seipsos, vel per alios idoneos ministros, etiam infectis ministrare tenentur. *c*

b Arg. ca. vbi periculū maius, de elec. in 6. et c. duo mala, dist. 13.
c c. Aduer sitas, 7. q. 1. & S. Tho. 2.2. q.26. ar. 5

DECISIO XL.
Dub. 40.

40 Eucharistiæ delatio, & processio publica iustè omitti possunt, vbi ab hæreticis, & infidelibus dehonestatio aliqua probabiliter boni & pru-

prudētis viri arbitrio timetur, Quia huiusmodi processiones, & deportationes publicæ, iure humano institutæ sunt, & iusta ex causa legi humanæ contrauenire sine peccato licēt. d *

d S.Th. 1. 2. q. 96. ar. 9. & 22. q. 147. ar. 3. Archid. in c. vtinā d. 76. Manna c. 23. nu. 62.

DECISIO XLI.

Dub. 41. 42. & 43.

41 Ecclesiasticus super Decimis per vitam possessorij, seu interdicti retinendæ, vel restituendæ possessionis, vel innouationis sæcularē adire potest; * via tamen directa petitorij, Iudices sæculares super huiusmodi decimis, & alijs spiritualibus quatenus spiritualia sunt, adire nequit: e Et si de suo consensu, vel fauore, ad eundem iudicem laicum pro decimis se trahi patiatur, excōmunicationem decimam quartam Bullæ Cœnæ Domini incurrit; secus tamen si inuitus traheretur, siue pro decimis, siue pro causis beneficialibus, vel alijs causis spiritualibus.

e Arg. c. Bene quidē, dist. 96. & ca. accepimus, & c. Quanto, de iudic.

DECISIO XLII.

Dub. 44. & 45.

42 Sicut Domini sæculares colonos suos adscriptitios, seu adscriptos glebæ terræ, quam vel ipsi, vel eorum maiores colendam acceperunt, ex eo quòd cum in principio quando ad eos migrarunt, præfati Domini domos, boues, & alia ad vitam necessaria colonis illis ea lege donarunt, vt ipsi, & eorum filij, seu successores ad mansionem obligarentur, nec eam inuitis Dominis relinquerent, f cum ex eorum pagis aliò habitandi gratia transmigrant, iustè persequi, & vendicare possunt; Ita etiā ecclesiæ, & ecclesiastici viri, similes colonos & seruos adscriptitios habentes, bona conscientia eodem rigore vti, & similiter se gerere circa suos subditos possunt, nec iisdem emigrandi aliò, vel alternus vitæ suscipiendæ facultatē cō-

f l. cum sa tir. & l. cū scimus, & glo. in rub. C. de agri. & censib. lib. 11.

cedere: præsertim quod etiam monasteria, & religiosi vbique gentiū habeant donatos, & oblatos, qui licēt verè religiosi non sint, g à monasterijs tamen iustè recedere nequeunt. h

g Clem. 1. de decim. & gl. ibid. ca. in præsentia, de probat. & ibi Panor. & in c. vl. de success. ab intest. h d. cap. in præsentia, & c vt privilegia. de priuileg.

DECISIO XLIII.

Dub. 46.

43 Clericus iurisdictionem criminalem habens, & per semetipsum cognoscens de criminibus ob quæ imponēda est pœna mortis, vel mutilationis, secuta morte, vel membri mutilatione fit irregularis: i per aliostamen vicarios suos generales, vel speciales delegatos, prædictam iurisdictionem exercens licet sequatur mors, vel mutilatio iusta, vel iniusta, irregularitatem non incurrit. k

i c. Sententiam, Ne clerici vel monachi. k c. Episcopus, eo. tit. in 6.

DECISIO XLIV.

Dub. 47.

44 Sicut Iudæis officium, cui aliqua præminentia est annexa dare, vel concedere non licēt: ita multo minus hæretico notorio illud concedere fas est, cum longe peior infidelitas sit hæresis, quam Iudaismus, vel Paganismus. l

l S. Thom 2. 2. q. 10. ar. 6.

DECISIO XLV.

Dub 4.

35 Hæreticus quamuis in foro exteriori à solo Papa, vel eius speciali delegato absolui possit, in foro tamen interiori, seu conscientiæ Episcopus eum m vel per se, vel per alium suum subditum absoluere valet; cum omnis potestatem ordinariam absoluendi ex officio habens, eam alteri delegare potest. n Hanc tamen potestatem generalem absoluendi hæreticos concedere, seu vicarium, vel generalem delegatum ad eos absoluendum constituere non potest Episcopus, sed tantū in casibus particularibus, cum illi occurrerint. Potest autem pænitens qui ob verecundiam, vel aliud impedi-

m Trid. sess. 24 ca. 6. de reform.

n c fin. de offic. ord.

pedimentum Episcopum personaliter adire non potest, per confessarium, vel aliquem alium, cum adire vt sic de mandato eius, per alium absoluatur.

DECISIO XLVI.
Ex consi. alias 5.

46 Qui ante Concilium Tridentinũ impetrauit rescriptum à Papa assumendi primam tonsuram, & quatuor ordines minores, à quo mallet antistite, & postquam assumpsit primam tonsuram superuenit Concilium *o* statuens, ne quis nisi à proprio Episcopo, vel de cõsensu eius, etiam virtute rescripti generalis, vel specialis ordinaretur, nõ potest virtute præfati rescripti, sine licentia, vel consensu sui Episcopi, quatuor minores accipere; quia licèt noua constitutio ad præscripta regulariter nõ extendatur, *p* fallit tamen quoties de effectu futuro, agit, qui sine effectu præterito stare, & consistere potest. *q*

o Tri. sess. 23. c. 8. de reform.

p ea. fin. de constitut.
q Gloss. in Clemẽ. vt hi quiuer. in posterũ de atat. & qualit.

DECISIO XLVII.
Ex consil. 3. *aliàs* 11.

47 Bulla Pij IIII. quæ incip. *Romanũ*, & est 109. in ordine eiusdem, edita 1564. & Bulla Pij V. incip. *intolerabilis*, & est 87. in ordine eiusdem, edita 1569. in beneficiarios confidentiarios latæ, ad excludendum, & arcendum dolos, & fraudes, & vota captandæ mortis alienæ, quæ per huiusmodi confidentias beneficiales illicitas induci solent, odiosæ censendæ sunt, & restringendæ, eo quod lex omnis facta in odium aliquorum, vel alicuius rei, censeri debet odiosa, & restringenda. *r*

r l. Qui ex ceptionem ff. de con. dit. indeb.
s c. Odia, de reg. iu. in 6.

DECISIO XLVIII.

48 Cum constitutio odiosa, non extendi, sed potius restringi debet; *s* pensionem per confidentiam transferens, pænas Bullæ contra confidentiam beneficialem latæ, non incurrit, cum pensio nec beneficium sit, nec res spiritualis, sed temporalis, nec obligat ad dicendas horas Canonicas, nec habet perpetuam durationem, nec residentiam requirit, *t* quæ tamen omnia beneficia de iure cõmuni requirunt, & renunciari potest, & remitti gratuitò sine vlla superioris auctoritate, *u* immo cum Papæ auctoritate pecunia redimi potest.

t c. Cõque rente, & c. fin. de cle. non resi.
u Card. Alex. in c. Agathosa. dist. 63.

DECISIO XLIX.
Ex consi. 4. *alias* 3.

49 Lex Principis secularis prohibens equos extra regnum suum asportari, cum sit præiudicialis, pœnalis, odiosa, & in odium delicti inducta, in foro conscientiæ clericos extrahentes equos suos in suis equitijs genitos, non obligat, præsertim cũ lex Imperatoria etiam generaliter loquens, & nullam de clericis specialem faciens mentionem, Clericos non includat, si sit præiudicialis: *x* sed neque lex hæc laicos in cõscientia obligat, cum recepta, solum sit quoad pœnam externam, non autem quoad pœnam æternã; lex autem recepta quoad pœnam temporalem, non obligat quoad pœnam æternam, si non sit recepta etiam quoad illam. Neque confessarij, neque pœnitentes eruditi consueuerunt huiusmodi legis obseruãtiam iniungere, aut in foro interiori accipere, reputantes legi satisfieri soluendo pœnam temporariam, cum deprehenderetur eorum transgressio. *

x Arg. c. 1. de noui oper. nunc. & c. Si in adiutoriũ dist. 10.

Manua. c. 23. nu. 61.

DECISIO L.
Ex consil. 5. *aliàs* 7.

50 In Capitulis Generalibus Religiosorum, vbi multæ nationes concurrunt, legitimè fieri potest constitutio, ne in Priores, aut Abbates Monasteriorum plures, quam tres de vna natione eligantur; cum statutũ hoc multis de causis rationabile

esse

esse possit; scilicet, ne alijs detur causa superbiendi, alijs murmurandi, aut alijs nimium suæ genti, vel nationi tribuendi. Quando autem eligi non possent omnes digni de omnibus nationibus, nisi plures quam tres eligerentur de vna, tunc plures de illa eligi possent; quia nunquam eligendus est indignus. y

y 5.7 bo. 2. 2.q.6 3. ... tit. 2.

DECISIO LI.

Ex consil. 6. aliàs 2.

51 Quod respondet Papa de iure respondendo alicui quærenti, vel interroganti eum super aliquo dubio iuris, censetur velle, vt in similibus casibus idem respondeatur; quia vero Papa, aliquando vt Papa loquitur, aliquando vero vt Doctor, ex circunstantijs temporis, loci, modi, & causa respondendi, & interrogãdi, & scribendi, & dictandi, colligi potest in dubio, an vt Papa, vel vt Doctor in tali materia respondere censeatur.

DECISIO LII.

Ex consi. 7. aliàs 10. de sententia excommunicationis.

52 Extrauagans Pij Quinti de electione superiorum ordinis Minorum, excommunicans, suspendẽs, & per mensem carceri mancipans eum, qui ad officium obtinendum, quorumuis fauorem extra religionem procurat; non punit fratrem procurantem litteras ad quosdam electores, vt ei fauerẽt, si postea dictis litteris non vtatur: lex enim pœnalis restringenda est, z nec vltra finẽ à legislatore intentum ligat, cum actus agentium non operentur vltra intentionem eorum. a Et intentio Pontificis est, ne electores propter fauores, indignos dignis, vel minus dignos dignioribus præferant; qui finis & intentio cessat, si procurans, litteris non vtatur; talis enim verè fauorem non procurat, cum litteræ alicui fauori non sint, donec ad eum, ad quem dantur, perueniant.

z c. Pœna. de pœnit. dist. 1.

a ca. fin. de præbend.

DECISIO LIII.

** Quarta de constit. in Nouis, deest in antiquis.*

* 53 Quamuis domicilium originis firmius, & immutabilius sit, b, quia tamen domiciliũ habitationis principalius est c, adeo vt diœcesis appellatione in dubio, venit illa, quæ est domicilij habitationis, immò & stylus Curiæ habet, vt orator exprimens diœcesim, cuius est, exprimat diœcesim habitationis, non Natiuitatis; Hinc fit, quòd licet statutum alicubi esset, puta Spoleti, etiam à Papa sub pœna excommunicationis latæ sententiæ confirmatum, vt pro nulla muliere ciuitatis Spoleti, vel eam habitante dari, aut recipi possit dos maioris summæ mille florenorum, nihilominus tamẽ si Spoletanus origine, etiam cum Spoletana origine, in alio loco, puta Romæ, Matrimonium contrahat, ibique domicilium constituat, cum proposito ibi habitandi, licitè potest sponsæ parens dotem filiæ augere, & sponsus illud auctarium recipere, absque eo quod excommunicationem incurrant: siquidem statutum ciuitatis Spoletanæ, quamuis omnes illius ciues, hoc est, habentes in ea domicilium, ligetæ attamen ibi natos, sed alibi habitantes non ligat. Statutum enim ciuitatis non nisi suæ iurisdictioni subiectos obligare potest, eo quòd cum statuere iurisdictionis sit, solùm eos comprehendit, qui ei subiacent. d Ibi vero nati, sed alibi extra territorium eius habitantes, iurisdictioni illius non sunt subiecti.

b l. 1. & l. fi. ad munic. c Glo. in c. statutum, ver. vnam dictam, de rescr. in 6.

d l. fin. de iurisd. omn. ind. et c. 2. de constit. in 6.

DECISIO LIV.

** Octaua de consti. in Nouis, deest in antiquis.*

* 54 Cum statuta Papalia sint, quæ Capitulum Generale auctoritate Apo-

Apostolica condit, & inferior statuta superioris tollere nequeat. e Capitulum non Generale repræsentatiuum Capituli Generalis, statuta in huiusmodi Capitulo Generali per definitiuam sententiam tollere non potest, eo quòd sententia definitiua irreuocabilis est etiam ab eodem iudice, seu Capitulo Generali sententiam illam ferente f vnde si quid iniustè in Capitulo Generali statutum esset, ad solum Papā, cui Capitulum illud Generale immediatè subijcitur, per appellationem recurrendum est.

e Felin. in c. cū accessissent, de Const.

f c. cum in litteris, de offic. deleg. & l. iudex ff. de re iudic.

TITVLVS III.

De Rescriptis.

SVMMARIVM.

1 *Parochus sine vlla monitione infra annum cessante impedimento, presbiter ordinari debet, aliàs parochialem perdit, nec eum ignorantia excusat.*

2 *Exemptio per possessionem quadraginta annorum præscribitur.*

* 3 *Subreptitia non est petitio puellæ, quæ vt dispensationē obtineret contrahendi cū affine, narrauit se pauperem, si tūc pauper erat, licèt spē haberet patrimonij magni.*

* 4 *Delegatus ecclesiasticus, nec pro labore potest aliquid extra esculentū & poculentum, licitè accipere.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. aliàs 12. in Nouis, & in antiquis.

1 Parochialem ecclesiā adeptus, & infra annum non ordinatus, cessante legitimo impedimento, perdit illam: a nec ad constituendum eum in mora & negligentia suscipiendi presbiterium requiritur monitio vlla superioris, vltra illam quæ iure communi fit: b Neq; ignorantia iuris excusari potest, cū parochialem ecclesiam accipiēs id scire tenetur, in iure autem noto, paria iudicantur scire, & scire debere. c Et fructus post primum annum male perceptos, & etiam quos intra illū percepit, si receperit, & possedit ecclesiam intendendo non se promoueri facere intra illum, d restituere tenetur ei cui ecclesia illa postea confertur; eo quòd fructus Ecclesiæ vacantis conuerti debet in vtilitatem eius illa vacante, vel tradi primo successori. e

a ca. licèt ea non, & c. commissa, de elec. in 6.

b In d. c. licet canoni & ca. commissa.

c leg. quod te, ff si certe. pet.

d d. c. commissa, §. caeterum.

e c. cū vos, de offic. ordin. & ca. Quia sæpe de elect. in 6.

DECISIO II.

Ex consi. 2. alias 8.

2 Congregatio clericorum, & laicorum, ad educandos, & regendos orphanos instituta, religiosa est, & regularis sub regula Sancti Augustini, & à Sede Apostolica approbatā, f & clerici, & aliæ personæ in ea professæ, religiosi, & regulares ipsius congregationis, à iurisdictione, & auctoritate ordinariorum, tam legitima præscriptione exemptionis per quadraginta, & amplius annos, g quam Apostolica concessione, h exempti censentur.

f Pius V. in sua Bulla, quā ad supplicationē Congregationis concessit, non est ex motu proprio, unde nec in Bullario habetur.

g capit. de quarta, de prascr.

h Paulus Tertius in sua Bulla quæ incipit, Altitudo. edita 1540 constit. 30.

DECISIO III.

XIX. de rescriptis in Nouis, deest in antiq.

* 3 Dotem tantā habere dicitur puella, quantum valet id quod nunc habet, & reliquit pater, ac quod à matre, seu alijs etiam inuitis iure extorquere potest; Illud autem quod certò sperat titulo voluntario habere, patrimonium eius non auget, nec facit vt pauper esse desinat: vnde nec subreptitia puellæ talis petitio censenda est, (quæ vt obtineret dispensationem contrahendi cum affine, narrauit se incompetenter dotatam,

Digitized by Google

tatam, quæ verè tunc erat talis, etiã si ipsa, & sponsus hanc confidentiã haberet, quod mater, aut alij vltra partem debitam, titulo donationis, aut alio voluntario magnum patrimonium postea daturi essent.

DECISIO IIII.

XXI. De rescript. in Nouis, deest in antiquis.

4 Delegati, vt sunt Episcopus, & Vicarius, quibus committuntur dispẽsationes matrimoniales cum clausula (*Per Apostolica scripta mandamus, quatenus tu frater Episcope, seu fili Vicari, deposita per te omni spe cuiuscunque muneris, aut præmij, etiam sponte oblati, a quo te omninò abstinere debere volumus, de præmissis diligenter te informes*) nihil pro labore, & occupatione accipiendi informationem testium, etiam sponte oblatum, præter esculentum & poculentum, accipere possunt. *i*

i c. statutũ §. insuper, de rescrip. in 6.

TITVLVS IV.

De Consuetudine.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo, qua solùm prudentiores vocem in Capitulo habeãt, mala est, & contra ius commune.*

2 *Capitulum uocem, illam non habẽtibus, aliquo discrepante communicare non potest.*

3 *Lex quoad vnam partem, per non vsum & desuetudinem tolli potest & non quoad aliam.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. alias 2.

1 CONsuetudo quorundam Religiosorum, qua solum prudentiores re, & ætate maturiores, vocẽ & suffragium in Capitulo habeant, & admittantur in electionibus superiorum, & mala est, & cõtra ius commune; mala quidem, quia licèt illa ratione bona niti videatur, quod docet, vt prudentiorum, eruditorũ, ac maturiorum suffragia pluris æstimentur, quàm aliorum: alia tamen ratione mala est, quia pauciores facilius subornantur, quàm plures, & alijs superbiendi, alijs inuidendi, & omnibus dissidendi occasio nõ parua datur: Contra ius etiam commune est, *a* quod regulares professus, & Subdiaconus non habeant vocẽ in Capitulo, etiam in electionibus prælatorum.

a c. Ex eo, §. 1. de ele. in 6. & Cle. vt ij qui. ae æta. & qua lis.

DECISIO II.

2 Capitulum vocem, quæ competit ei in eligendo, alijs, quibus ea non competit, communicare nõ potest, nisi concors fuerit, & nemo discrepauerit.

DECISIO III.

Ex consil. 2. alias 1.

3 Lex, & statutum quodcũque, quoad vnam partem tolli, & quoad alteram validum manere potest; *b* vt proinde quoad illã solum obliget, & non quoad alteram, quæ per nõ vsum, & desuetudinem tollitur. *c*

b l. Deregatur, ff. de verb. sign. c §. leges, dist. 4.

TITVLVS V.

De Electione, & Electi potestate.

SVMMARIVM.

1 *Electionis confirmator, de ea agnoscere, supplere, & inquirere potest.*

2 *Electio facta post tenebras iure antiquo valida, sed non iure nouo.*

3 *Electio post suffragiorum collationem*

nem statim facienda, & quando ex interuallo facta ualeat.

4 *Electio, vbi vnus suffragium suum socio detegit, valet.*

4 *Electionem à maiori parte factam non admittens, peccat.*

6 *Voce actiua, & passiua priuatus, quibus censeatur priuatus.*

9 *Scrutatores in electione falsum miscendo, grauiter, peccant, & illa nulla est, & ipsi arbitrariè puniendi.*

8 *Voce actiua, & passiua suspensus, per alios modos, quam electionis, beneficia assequi potest.*

9 *Suspensio irregularitatē inducens appellatione non suspēditur, & quae illa sit.*

10 *Generalis Minimorū quare immediatè fieri non possit Vicarius, vel Procurator Generalis.*

11 *Electio facta, praesente excommunicato denunciato, non valet.*

12 *Praelatus, & Conuentus diuersa, adeò vt propriè praelatus non est de Conuentu.*

13 *Generalis & Definitores cum maiori parte Capituli modum eligendi iuri communi conformem, nec in toto, nec in parte tollere possunt, absque Papae licentia.*

14 *Electio, vt valeat, à maiori parte fieri debet.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. in antiquis aliàs 2. in Nouis.

1 IVdex habēs ius, & potestatē confirmandi, vel infirmandi electionem alicuius à Capitulo factam, ad instantiā partiū, vel ex officio suo per se, vel cōmissarios iudices pōt, & debet cognoscere, & inquirere de modo electionis, an sit canonice facta, *a* & de persona etiam electi, an sit idonea, *b* & alia facere quae ad publicam vtilitatem spectant, etiam compellendo Capitulum, & arbitros cōmissarios eius, & Notarios ad edenda instrumenta, & acta publica coram eis gesta, quae ad causae illius iustam & breuem expeditionem pertinent. *c*

a c. Cū nobis, de electio. *b ca. Venerabilē, tit. eod. & ca. oblata, de appel.* *c ca. Quoniam contra, de probat.*

DECISIO II.

Ex consil. 2. aliàs 8.

2 Electio superioris facta à Definitorio alicuius Capituli, seruatis alijs seruandis, si post tenebras, & quando iam sine candela non posset cerni, nec discerni, facta sit, quamuis quoad forum conscientiae, cessante fraude, valida sit, & etiam quoad forum exterius, secundum iura antiqua *d* quae non requirebant formā eligendi secretè; post Concilium tamen Tridentinum *e* & constitutionem ordinis super eius executione factam, secundum quam requiritur forma secretè suffragandi per schedulas, quae commodè fieri non potest sine lumine diei, nocte fieri nō potest.

d c. Consuluit, de offic. del. & Felin. ibi. *e Tri. sess. 25. c. 6. de reg. & ca. quia propter, de electio.*

DECISIO III.

Ex consil. 3. aliàs 7.

3 Electio post suffragiorum collationem ex incontinenti facienda est, & aliter ex interuallo, vel ex ignorantia, vel ignauia quadam eligentium, vel fraude electi facta, non valet, cum de forma substantiali electionis sit, quod statim post collationem suffragiorum fiat: *f* secus tamē si post moram interpositam per malitiam, vel dolum eligentium, vel aliam iustam causam sine fraude electi fiat, tunc enim valida iudica-

f ca. Quia propter, & c. cum post petitā, de elect.

Digitized by Google

ri debet, quia non debet alteri per alterum iniqua conditio inferri. g Nec quisquam sine culpa iure suo priuandus est. h Publicato aũt scrutinio, non possunt variare, qui suffragati sunt, sed ad eum eligẽdum, qui secundum suffragia publicata eligi debet, compelli possunt. i

g c. Denique, 14 q. 5. & l. Nõ debet, ff. reg. iur.
h cap. Sine culpa, de reg. iur. in 6.
i ca. Publicato, de electio.

DECISIO IIII.

Ex conf 4. aliàs 9.

4 Electio, in qua vnus electorum sine fraude & malitia suffragium suũ socio detegit, reliquis omnibus secretò suffragantibus, non obstante Concilio Tridentino k valida censeri debet, cum defectus occultus vnius de Capitulo, nocere non debeat Capitulo id ignoranti, neque actui ab eo aliàs legitimè facto. l Præsertim cum ostẽsio præfata suffragij non sit facta fraudulẽter nec causa est, vt alij pro tali suffragarentur.

k Tridẽt. Sess. 25. c. 6. de regu. iur.
l ca. fin. de procur.

DECISIO V.

Ex conf 5. aliàs 5.

5 Electionem à maiori parte factam non admittẽs, grauiter peccat m & talis electus ius repetendi Abbatiã, ad quam est electus acquirit; quod si alter minis, aut metu eligatur, electio inualida & nulla efficitur; cũ omnis electio metu facta, ipso iure nulla sit. n *

m c. Indẽmnitatibus §. 1. de ele. in 6.
n c. Vbi periculũ, §. cæterum, tit. eod.
* Man. l. c. 17. n. 19 & c. 22. num. 11.

DECISIO VI.

Ex conf 6. aliàs 6. de verb. signif.

6 Religiosus priuatus voce actiua, & passiua iuxta Concilij Tridentini decretum, o omni iure dandi vocẽ ad aliquem actum faciẽdum in Capitulo, & iure patiendi vocem datã de ipso à Capitulo, Conuentu, vel Collegio, quoad ea, quæ sibi sunt oneri, & pœnæ, priuatus cẽsetur. p

o Trid. ses. 25. c. 2. de reg. iur.
p Glossa Cle. 1. de regul.

DECISIO VII.

Ex conf 7. aliàs 4.

7 Scrutatores electi ad faciẽdum electionem, si in electione falsum aliquid misceant, non dicentes quot suffragia habeat is, in quem maior pars consensit, mortaliter peccant, & electio nulla est; & ipsi vltra priuationem potestatis eligendi, arbitrio iudicis puniendi sunt. q

q c. Quia propter, de elect.

DECISIO VIII.

Ex conf 8. aliàs 6. de appellat.

8 Suspensus voce actiua & passiua, beneficium alia via, quam electionis acquirere, illudque administrare potest. Quia cum suspensio contra limites suos non operetur, quãuis voce actiua & passiua priuatus, beneficium per electionẽ, (in qua sola habet locum vox actiua & passiua) consequi non poterit, ad consequutionẽ tamen beneficij via collationis, vel institutionis non extenditur, cum hæc diuersa sint. r

r c. Cũ in illis, §. 1. de elect. in 6.

DECISIO IX.

9 Suspensio ab officio & ingressu ecclesiæ, cuius solius violatio irregularitatem inducit, appellatione suspendi non potest, f suspensio autẽ à beneficio, vel eius administratione, vel à Pontificalibus, vel vsu pallij, vel à voce actiua, & passiua, per appellationẽ legitimam subsequentem suspẽditur, nec aliqua illarum violatione irregularitas incurritur. t

Manua. cap. 27. n. 163.
f c. Is cui. §. final. de sen. exc. in 6.
t Arg. c. 1. §. fi. de senten. exc. in 6. & ca. 1. de sent. & re iud. in 6.

DECISIO X.

Ex conf. 9. & aliàs 10. & 11.

10 Generalis Minimorum finito triennio sui officij, durãte sequente triennio Vicarius Generalis, vel Procurator Generalis constitui non potest, eo quod Generalis, & Vicarij Gene-

Generalis eadem sit iurisdictio, & tribunal; *u* cum tamen illius ordinis Superiores tanto tempore subesse debent, quanto præfuerunt, nisi fortè gradum superiorē assumāt. Quia verò Procuratoris officium minus est Generalatu; & durante triennio sequenti non potest deligi ad minora officia Generalatu, immo correctori subiectus esse debet: Procurator autem Generalis, nulli alij, quam Generali subditus sit, proinde neque Procurator Generalis immediate fieri potest.

u c. Nō putamus, de consuet. in 6.

DECISIO XI.

Ex consil. 11. aliàs 1.

11 Electio, propter cōcursum excommunicati non denuncianti, si aliàs legitimè de sufficiētia aliorum electorum constet, non sit irrita; secus tamen si excommunicatus denunciatus erat, & cōstat illis, qui simul eligunt. *x*

x c. Illa, de elect. & c. solet, de sen. exc. in 6.

DECISIO XII.

Ex consi. 12. aliàs 12.

12 Cum prælatus, & conuentus diuersa sint, adeo quod propriè prælatus de capitulo, & conuentu non sit *y*, & conuentus in ijs, quæ ad eum separatim pertinent, sine prælati consensu agere potest; *z* conuētus cū vicario, qui solet appellari Superior in Monasterijs, quæ per Priores reguntur, & Prior claustralis in Monasterijs quæ reguntur per Abbates, *a* cuius officium per mortē Abbatis, vel Prioris non vacat *b*, neq; à Priore, vel Abbate, sed à iure cōmuni potestatem suam recipit; Procuratores ad electionem promouēdam cum facultate suffragandi, & pro conseruatione rerum Monasterij, ad obligandum res & reditus eiusdem Monasterij constituere valet; Nec Prouincialis dictos Procuratores à conuentu legitimè constitutos reuocare, nec Prælati electionem Procuratoribus illis non vocatis facere potest.

y Glos. recep. i Cle. vt ij qui, de æta. & qualit.
z Inno. in c. edoceri, num. 6. de rescrip.
a c. Cū ad monasteriū, §. prio de stat. monach.
b Cle. Ne in agro, §. abbate, de statu monac.

DECISIO XIII.

Ex cons. 12. aliàs 3.

13 Generalis, & Definitores cum maiori parte Capituli modum eligendi iure communi conformem, neq; in toto, neque in parte, absque expressa Papæ facultate, tollere possunt: quia nulli ei inferiori legem iuri communi contrariam edere licet. *c*

c ca. Quod super his, de maior. & obed. c. inferior, distin. 21. Clem. Ne Romani, de elect.

DECISIO XIV.

* *VI. In Nouis, deest in antiquis.*

* 14 Quamuis Collegium ex duobus saltē constare debet *d*, in tali tamen euentu, exterum solum eligere possunt; siquidem vt electio valeat, à maiori parte fieri debeat *e*, vbi autē duo tātum essent in Collegio, quia nec quis seipsum eligere valet, nec suffragando alteri maior pars suffragiorum adesset, vt electio ab eis validè fiat, extraneus idoneus eligi debet.

d c. Cū inter Canonicos, de elect.
e ca. Cū inter canonicos, & ca. quia propter, de elect.

TITVLVS VI.

De Renunciatione.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio beneficij facta coram Notario sine prælati auctoritate, est nulla.*

2 *Confidentia præsumitur, si quid renuncians post collationem ex beneficio percipiet.*

3 *Beneficium in manibus Papæ resignatum, per eius prouisionem subsecutam fit resignatarij.*

4 *Publicationis omissio, quando resignationem annullet.*
5 *Episcopus renuncians, qui vegetus est, & vsui esse potest, peccat.*
6 *Renunciatio reciproca, & illicita, quæ censeatur?*
7 *Renunciatio beneficij facta virtute mandati reuocati, sed non intimati procuratori, valida est.*
* 8 *Renunciatio episcopatus sine licētia Papæ petita, sed non obtenta, non valet.*
* 9 *Beneficium resignatum Episcopus propinquo resignantis conferens, à collatione beneficiorum suspensus est.*
10 *Resignatio beneficij per procuratorem absentis facta in manibus Papæ admittentis, quidnam operetur?*

DECISIO I.

Ex conf. 1. in antiquis. aliàs 5. in Nouis.

Renunciatio beneficij coram Notario, & testibus sine superioris licentia, facta, ipso iure nulla, & inualida est. *a*

a c. Quod in dubijs, & c. admonet, de renunciat.

DECISIO II.

2 Renuncians beneficium coram Ordinario nulla facta confidentia expressa, & aliquos fructus beneficij à renunciatario postea ob paupertatem accipiens, quamuis in foro conscientiæ non sit peccati arguendus si nulla fraus interuenerit, in foro tamē exteriori interuenisse confidētiam præsumitur. *b*

b Pius V. in Bulla contra cōfidentiarios, quæ incipit. In tolerabilis, edita 1569. Constit. 87.

DECISIO III.

Ex conf. 2. aliàs 7.

3 Resignatio beneficij à sano facta in manibus Papæ, per eius prouisionē subsecutā fit resignatarij, nec illud alteri conferre potest ordinarius, etiamsi resignans infra 20. dies in mense ordinarij moriatur; cum per talem resignationem, & prouisionē verè vacauerit beneficium, & collatum fuerit resignatario; Et Regula Cancellariæ *c* de infirmo resignante, non de sano intelligenda est.

c Regula 18. Cācel.

DECISIO IV.

Ex conf. 3. aliàs 8.

4 Obtinens à Papa beneficium per resignationem, & expeditis litteris ad imperium patris, & ad euitandam discordiam inter cognatos eius, & resignantis, vltra sex menses resignationem publicare, & possessionem capere omittēs, nec beneficium obtentum perdit, nec fructus perceptos restituere tenetur; eo quòd lapsus sex mensium præstitorum ad publicandas resignationes, & beneficij resignati apprehensionem, saluo iusto impedimento intelligi debet, cū agere iustè impedito non currat tēpus *d*. Et patris obedientia ad euitandam discordiam ex publicatione euidenter secuturam, iustum censetur esse filio impedimentum, maximè cū ex ea dilatione nulli fiat præiudicium.

d c. Quia diuersitatē, de conceß. præb. & cap. Ex trāsmissa, de præscr.

Quoad modum & formam publicandi beneficiorum resignationes, legenda est Bulla Gregor. XIII. quæ incip. Humano vix. *& est 87. in ordine eiusdem, editæ anno* 1583. *Nonis Ianuarij.*

DECISIO V.

Ex conf. 4. aliàs 2.

5 Episcopo renunciare Episcopatui, & dignitati, qui corporis, & animi viribus satis adhuc vegetus est, & magno cum fructu, concionando, præ-

prælegendo, & consultndo, & Sacramenta administrando prodesse potest, sine peccato, non licet, vt cõtẽplationi quietius dare se possit. *e*

e c.1. & c. Nisi cum pridem, de renunc.

DECISIO VI.

Ex *conf. 5. aliàs 10.*

6 Rector resignans sine vlla reseruatione rectoriam suam in fauorem alterius, qui est filius alterius Rectoris, qui post aliquot annos renunciat aliam suam Rectoriam in fauorem filij primi Rectoris reseruata pensione medietatis fructuum, non censetur renunciationem reciprocã, & à Concilio Tridentino *f* dãnatam admisisse; eo quod nullum ibi interuenit pactum aut conuentio tacita vel expressa resignationis vnius, in fauorem alterius, & è contrario; sed solum pater renunciatarij resignauit, vt iure naturali gratitudinem suadente, & obligationem antidoralem inducente, amico suo benemerito ostenderet. *

f Tri. sess. 25. ca. 15. de refor.

** Manua. c. 23. nu. 107. & 116.*

DECISIO VII.

Ex conf. 7. alias 11.

7 Renunciatio beneficij virtute mandati reuocati, dummodo reuocatio procuratori ipsius renunciantis ad renunciandum non sit intimata, neque ei, in cuius manibus erat facienda renunciatio, valida est; nec sufficit illius reuocationis notitiam, ad eum, in cuius fauorem renunciatio facienda erat, venisse, sed requiritur, vt reuocatio illa procuratori rẽnũciantis intimata sit, ad hoc vt renunciatio per Procuratorẽ facienda nulla censeatur. *g*

g Clem. 1. de renunc. & gl. ibi.

DECISIO VIII.

** II. De Renunciat. in Nouis, deest in antiquis.*

* 8 Episcopatus sine licentia Papæ ẽt petita, sed non obtenta renunciatio non tenet. *h* etiamsi in manibus Capituli fiat, ad quod electio spectat, nec causat vacationem, nec etiam aperit, vt ad electionem procedi possit; si tamen ob talem renunciationem inualidam, & nullam, Capitulum ad vlteriorem electionẽ procedat, ipso facto eligendi potestate non priuatur, cum id nullibi expressum in iure sit; priuationis autem pœna, non nisi in casibus à iure expressis incurritur. *i* Quia tamen crimen in admittendo, & à summo Pontifice priuari potest. Sicut à simili, licet simoniacus conuentionalis tantum, & non realis, non perdit ipso iure ius sibi quæsitum per collationem, ideo tamen propter tale delictum iustè priuari poterit. *

h Arg. c. fi. de renunciat. & c. licèt, de reg. iur.

i Glo. in c. fin. de iur. pat.

** Man. c. 23. n. 401. & 102.*

DECISIO IX.

** IX. De Renunciat. in Nouis, deest in antiquis.*

* 9 Episcopus beneficium resignatũ propinquo alicuius resignantis conferens à collatione beneficiorũ suspensus est. K Quod si sic suspẽsus, conferat, excommunicationem incurrit; immò etiam si sic ligatus in Pontificalibus, vel minoribus ministret, irregularis efficitur, nec ab alio, quàm à Summo Pontifice ab huiusmodi excommunicatione, & suspensione absolui, vel ab irregularitate dispensari potest. Sed & sic secundo prouisus, quamuis in foro interiori à peccato mortali suscipiẽdi beneficium, & retentionis illius, necnon perceptionis, & restitutionis fructuum excusari possit, si verè Extrauagantem illam ignorauerit, ita vt nec illud prætextu ignorantiæ huiusmodi constitutionis, à præfatis peccatis non excusatur: quia in hoc foro semper scientia illius Constitutionis præsumitur. *l*

K Extrau. Quanta. Pij V. constit. 58. an no 1568.

l Arg. cap. ignoranti. de reg. iur. in 6.

Digitized by Google

DECISIO X.

XII. De Renunciat. in Nouis & in antiquis.

10 Resignatio beneficij per procuratorem absentis facta in manibus Papæ admittentis, etsi id regulariter operetur, vt iure communi attento beneficium illud à solo Papa, & non ab ordinario resignantis conferri possit; si tamen antequam resignatio ea facta fuerit in manibus Papæ, ipsemet beneficiarius beneficium illud in manibus ordinarij admittentis resignat, valida erit resignatio hæc in manibus ordinarij facta, nec collatio postea à Papa facta valebit, quippe, qui iam per priorem resignationem in manibus ordinarij factam, beneficium suũ, & ius omne, quod in eo habuit, amiserat: sicut econtra, si resignatio prius in manibus Papæ facta fuisset, & ab eo admissa, quam in manibus ordinarij, renunciatio postea in manibus ordinarij facta non valebit; eo quod beneficium illud sic per procuratorem in Curia resignatum, Papæ reseruatum fuit: *m* ordinarius autem beneficia in Curia vacantia, seu Papæ reseruata, conferre nequit.

m ca. 2 de præb. in 6.

TITVLVS VII.

De Temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum.

SVMMARIVM.

1 *Parochus ad sumendos ordines impeditus, vt restituẽdus.*

2 *Prædicare, non est actus sacri ordinis.*

3 *Prælatus Collegiatæ nullo iure, nisi monitus, ordinari tenetur.*

4 *Prælatus Collegiatæ inseruiendo episcopo à residentia excusatur.*

5 *Episcopus quoscunque ad curam animarum exercendam constitutos, de eorum inhabilitate examinare, & visitare potest.*

6 *Episcopus in dubio ordinare voluisse præsumitur.*

7 *Intentio Ministri in Sacramentis conficiendis est necessaria.*

8 *Intentio contraria protestationi in ordinibus conferendis præualet.*

9 *Characteris ordinis impressionẽ duo tantum defectus impediunt, & qui nam illi sint.*

10 *Hæreticorum liberi, qui promoueri nequeant.*

11 *Ordines qui male sumpsit, quomodo resumere debeat.*

12 *Ordinari vt possit quis in loco domicilij quid requiratur.*

13 *Filius familias pubes, domicilium sibi constituere potest.*

14 *Prima tonsura non est ordo, & ea insignitus quid medium est inter laicum, & clericum.*

15 *Titulus ad quem quis ordinatus est, alienari non potest.*

16 *Ordinatus sacris sine titulo, quando est suspensus, & quando ab Episcopo alendus.*

17 *Ordinati sine titulo, quæ pœna.*

18 *Diaconus ad titulum patrimonij ordinatus, & eo renunciato presbyter factus, non est suspensus, cum renunciatio illa nulla fuerit.*

19 *Ordines accipiens intentione illos accipiendi, licèt cum aliquo etiam scrupulo non accipiendi, rerum ordinem accipit.*

20 *Ordinatus ad titulum patrimonij, quod mentitus est habere sufficiens, si defectus sit notabilis, est suspensus.*

Capi-

Digitized by Google

21 Capitulum Sede vacante infra annum Reuerendas dare non potest.

22 Ordinatus Minoribus de licentia Capituli Sede vacante, nullo priuilegio gaudet.

23 Ordinare non potest Episcopus sibi non subditos, nisi de consensu episcopi loci.

24 Ordinarius religiosorum est prælatus, & ad ordines suscipiendos dimissorias dat.

25 Abbas dans dimissorias non suo subdito, est suspensus.

26 Episcopus familiarem ordinans, statim ei beneficium conferre tenetur.

27 Ordinatus sine licẽtia Minoribus, non est suspensus, nec beneficijs priuatus.

28 Episcopus in ordinando familiarẽ triennalem, super interstitijs dispẽsare nequit.

29 Episcopus licèt ordinare possit suum familiarem triennalem, non potest tamen cum eo illegitimo dispensare.

30 Episcopus dimissorias concessas reuocasse non censetur, ex eo quod postea dixerit ordinando, ne ab alio ordinaretur, quia ipse volebat ordines tenere, & eum ordinare.

31 Patrimonium ad cuius titulum, quis ordinatur, licèt debeat esse in immobilibus, & non in mobilibus, non tamen ob id incurritur pœna.

32 Episcopus laicum alienum ordinare non potest, sine licentia proprij, ordinis tamẽ collatio facta ualet.

33 Concilij Trid. confirmatio quo anno facta sit.

34 Capitulum Sede vacante cum illegitimis ad ordines Minores dispẽsare potest, sicut episcopus poterat.

35 Episcopo consentienti vt quis ab alio ordinetur, non fit præiudiciũ.

36 Beneficij collatio post irregularitate factam, est nulla, nec per Cruciatam, aut Iubilæũ talis irregularitas tolli potest.

37 Ordinis sacri iteratio, irregularitatem inducit.

38 Missæ celebrandæ cum duo de iure interesse debent, surdaster vix sine peccato presbiterio insignitur.

39 Homicida, sine dispensatione ordinandus non est.

40 Commissio ad dispensandum, nisi ea secuta, nihil operatur.

41 Irregularis celebrando peccat, sed non fit nouè irregularis.

42 Illegitimus, irregularis est, sed nõ suspensus, & quare.

43 Ordinatus metu conditionali, verè ordinatus est.

44 Renunciatio tituli ab ordinato facta ipso iure est nulla.

45 Episcopus ab omni suspensione à iure lata, & Papæ non reseruata, absoluere potest.

46 Ordinatus ad titulum parochialis ante ætatem obtentæ, nec suspẽsus, nec irregularis est.

47 Suspensus, vel irregularis, licèt ad beneficia obtinenda inhabilis sit, antea tamen obtenta per cẽsuram, vel irregularitatem superuenientem non perdit.

48 Concilium Trid. cap. 4. Sess. 22. de reform. qualitates in beneficiario potentia, & non actu requirit.

49 Collatio beneficij requirentis actu ordinem, facta non habenti illum, est nulla.

50 Pœna ordinati sine titulo in pœnã ordinantis mutata, quando habeat locum.

Digitized by Google

51 *Ordines suscipere, interstitijs non seruatis, de licentia episcopi licet.*

52 *Licentia assumendi ordines, morte concedentis non expirat.*

53 *Suspensus non est, ante iustam ætatem bona fide ordinatus.*

54 *Irregularitas ex mala ordinatione, non potest dici ex occulto delictò nata, nec super ea episcopus dispensat.*

* 55 *Gallus sacris ante legitimam ætatem ordinatus, an suspensus sit?*

* 56 *Ordinatus interstitijs non seruatis, nec suspensus, nec irregularis est.*

* 57 *Ordines duos sacros eodẽ die assumens, suspensus & irregularis est.*

* 58 *Ordinatus sacris sine legitimis dimissorijs, suspensus est, & si sic suspensus presbiteratus ordinem suscipiat, irregularis efficitur.*

* 59 *Capellaniam in Capella Papæ obtinens, ad illius titulum, qui morte concedentis extingui non solet, ordinari potest.*

* 60 *Promotus ad presbiteriũ titulo sui patrimonij, illud postea renuncians, in censuram non incidit.*

* 61 *Ordinatus ad ordines Minores per falsas dimissorias, & postea per veras ad Subdiaconatum, censuram aliquam non incurrit.*

* 62 *Ignorantia probabilis, episcopũ ordinantem subditum alienum, à suspensione excusat.*

* 63 *Occultum ob crimen clericus secularis non potest ab episcopo impediri ab ordinum susceptione, secus in clerico regulari.*

* 64 *Notorius talis in vno loco, puta excommunicatus, concubinarius, est vbique talis, & sine peccato potest, vt talis alijs ignorantibus reuelari.*

* 65 *Capitulum intra annum à die uacationis sedis episcopalis litteras dimissorias, seu Reuerendas dare non potest, sed bene post illum.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. & 17. } aliàs { 1. de in integ. rest. 6. de Sacr. nõ iter.

1 Arochus intra tẽpus quo promoueri tenetur legitimè impeditus, cessante impedimento, quoad vtrumque forum, non alium annum integrum, sed tantum complementum partis anni, in qua legitimè impeditus fuit, ad promouendum acquirit. *a*

a Arg. c. t de resti. in integ.

DECISIO II.

Ex conf. 2. aliàs 7. de offic. iud. deleg.

2 Prædicare sacri alicuius ordinis actus non est, vnde & laicus ex licẽtia Episcopi, aut parochi publicè munus concionandi exercere potest, & sine eorum licentia, nec Diaconus, nec Sacerdos simplex ecclesiam curatam non habens, prædicare valet. *b*

b c. Adijcimus, 16. q. 1. Manual. ca. 25. nu. 141.

DECISIO III.

Ex conf. 3. aliàs 5. de ætat. & qualit. ord.

3 Prælatus Ecclesiæ collegiatæ curatæ, quamuis aliquo iure, intra certum tempus Sacerdotium suscipere, sub pœna priuationis ipso iure incurrenda, non teneatur; à Superiore tamen monitus, proximis à iure statutis temporibus promoueri debet. *c*

c ca. Cũ in cunctis, §. inferiora, de elec. & Panor.

DE-

DECISIO IIII.

4 Prælatus Collegiatæ iusta de causa Episcopo suo inseruiens, à residē tia excusatur, & tute consciētia fructus percipere potest. *d*

d cap. Ad audiētiā. de cler. non resid. & Panor. ibi.

DECISIO V.

Ex cons. 4. aliàs 8. de priuileg.

5 Episcopus quoscunq; Canonicos & dignitates, & alios Clericos exēptos, & non exemptos, ad curam animarum exercendam constitutos, quoad inhabilitatem eorum, non obstante quocunque priuilegio, aut consuetudine in contrariū examinare, & visitare potest, *e* & illitteratos, & imperitos ecclesiarum rectores, & coadiutores accipiant, cogere potest. *f*

e Trid. sess. 24. c. 3. de ref. et sess. 24. ca. 18. de ref. & sess. 25. ca. 11. de regul.
f Trid. sess. 25. c. 3. de refor.

DECISIO VI.

Ex consi. 5. deest in Nouis.

6 Episcopus aliquos ordinari prohibēs propter aliquos defectus, si postea eos ordinet, nesciens an patiantur illos, quos forte per mendaciū celauerunt, in foro exteriori intentionem eos ordinandi habuisse, præsumitur; *g* cum in dubijs pars benignior amplectēda, & credēda sit. *h* & occultè indignos ordinare non intendens, peccaret, cum ad ipsum occulta crimina, quæ nescit, nec scire tenetur, nec probare potest, punire non pertineat. *i*

g c. 1. de eo qui furt. ord. suscep.
h c. In panis, de regu. iur.
i Arg. c. si tātum, & c. placuit, 6. q. 2. & c. erubescant dist. 32.

DECISIO VII.

Ex consil. 6. aliàs 1. de eo qui furtiue ord. suscepit.

7 Ordinatus ad ordines sacros ante legitimam ætatem, mentitus illam Episcopo interroganti, an ætatem legitimam haberet si postea Episcopus ordines collaturus protestetur ore, & mente se non intendere aliquem huiusmodi defectum patientem ordinare, verè ordinatus non est, sed denuò ordinari debet, cum intentio ministri in Sacramentis conficiendis omnino sit necessaria; *K* Secus autē sit protestatio huiusmodi ore tantum facta sit, ad arcendum audaciam accedentium illegitimè ad ordines accipiēdos; & in dubio præsumēdum est, habuisse intentionem ordinandi accedentem cum tali defectu, etiamsi mentitus fuerit se habere legitimam ætatem. *l*

K Triden. sess. 7. can. 11. de Sacram. ingenere, & S. Tho. 3. p. q. 64. art. 8. & 10.
l c. 1. de eo qui furt. ordin. suscep.

DECISIO VIII.

Ex consi. 7. deest in Nouis.

8 Episcopus vetans ordinari aliquos patientes defectus Natalium, ætatis, vel excessum censurarum, excōmunicationis, interdicti, suspensionis, irregularitatis, vel alterius inhabilitatis, aut cuiuscunque peccati mortalis, eo animo tantum, vt abstinerent se ab ordinibus suscipiendis propter obedientiam, non autem animo nullatenus ordinandi, si nō obstante prohibitione eius accedāt ad ordines suscipiendos, vere ordinati sunt. *m*

m cap. Si quid inuenisti. 14. q. 5.

DECISIO IX.

9 Nullus defectus bonitatis, ætatis, vsus rationis, aut sciētiæ, sed neque aliquis alius præterquam sexus virilis, & baptismi, impedit characteris ordinis impressionem in anima eius, si Episcopus intentionem ordinandi habeat; *n* adeò vt infans in cunis existens, coniugatus, & illiteratus modo sit masculus, & baptizatus characterem ordinis accipit tā sacri, quàm non sacri, etiamsi præpostere maiores, priusquam minores eis conferantur. *o* nec amplius ordinandus est.

n S. Tho. 4. d. 25. q. 2. ar. 6.
o Arg. c. 1. declar. per salt. prom. & c. solicitudo dist. 52.

DE-

DECISIO X.

Ex consf.8. aliàs 2. de eo qui furtiuè ordines suscep.

10 Episcopus generalem ordinationem facturus, & prius edicto statuens, ne qui ab hæreticis originē ducerent, ad ordinationem accedere præsumerent; si eo non obstante quispiam auos hæreticos habēs, ordines accipiat, verè ordinatus cēsetur, eo quod infidelitas præcedēs etiam eiusdem ordinandi, vel beneficio donandi, regulariter promotionem eius non impediat, *p* nec in ordinante defectus intentionis præsumi debet, non solum quia aliud est, quod Episcopus aliquos indignos ordinari prohibeat, & aliud quod ei desit intentio ordinandi tales, si se illi eorum indignitatē ignorant ordinandos offerant, & à se paratis non fit illatio; *q* sed etiam quia per talem præsumptionē præsumeretur Episcopum deliquisse, cum non possit ipse iure repellere ordinandum ex eo, quod à talibus parentibus descenderet, *r* & in dubio non est de aliquo, maximè de Episcopo præsumendum delictū. *s*

p c.1. cùm seq.1. de rescript.

q c. Ad audiētiā, de decim.

r c. statutū, de hær. in 6.

s c. 2. de regul. iur.

DECISIO XI.

Ex consf 9. aliàs 8. de Sacramen. non iterand.

11 Ordinatus ad quatuor Minores ab aliquo presbitero, dicente se habere facultatem id faciendi à Papa, credente id populo quadraginta circiter annis, quibus id publicè faciebat, & antequam sacros ordines ab Episcopo postea susceperat, beneficium obtinuit, ab Episcopo tollerari potest, nec dispēsatione indiget, cum per malam ordinum Minorū assumptionem non incurrat quis ipso iure suspensionem, licèt suspendi mereatur, *t* si scienter id faceret, debet tamen ordines Minores cum cōditione resumere, si, & quatenus antea non sint suscepti: *u* & collatio beneficij facta illi antequam sacris ordinibus ab Episcopo ordinaretur, nulla fuit & inualida, cū collatarius fuerit laicus, & laici beneficij ecclesiastici incapaces sunt. *x*

t c. vel nō est cōpos. de tēp. ordin.

u Arg. c. 2. de baptis. & c. Solennitates, de consecr. dist. 1. & argu. cap. quanto, de cōsuetud.

x c. ex literis, de trāsact. & c. cū adeo, de rescript.

DECISIO XII.

Ex consf. 10. aliàs 2.

12 Ordinatus ritè ad Minores ordines in vno loco, & postea locū mutans, & Episcopo loci tribus annis seruiēs, ab eodem Episcopo, vel ab alio, virtute dimissorialium ab eo illi concessarum, ad ordines sacros promoueri potest; *y* cum per huiusmodi mansionem videatur quæsisse domicilium, & eiusdem Episcopi subditus effectus. *z*

y Trid. sess. 23. c. 9. de ref.

z l. ciues, C. de incol. lib. 10. & ca. cum nullo, de temp. ord. in 6.

DECISIO XIII.

Ex consf. 11. aliàs 3.

13 Filius, qui natus, & educatus in vna diœcesi, ad diœcesim vbi pater habitat, & domicilium habet, venit animo perpetuo cum eo habitandi, & post annum missus est causa studendi ad ciuitatem, vbi natus erat, & post aliquot annos reuersus, ab Episcopo, vbi pater habitat, legitimè ad ordines promoueri potest: quia filius pubes cum esset, qui sibi domicilium eligere potest, *a* adiuit domum patris animo perpetuo ibi viuendi, & diu ibi mansit; & quamuis postea alibi studuerit, ibiq; multis annis degerit, semper tamen animū habuit redeundi domū, & ad ciuitatē vbi pater domiciliū obtinuit, & proinde idē cū patre domiciliū habuisse cēsendus est. *b* Et quilibet laicus sine licētia Episcopi, nō solū quoad tēporalia, *c* sed et quoad spiritualia, *d* domicilium de vno Episcopatu ad alium transferre potest.

a l. Placet, cū l. seq. ff. ad municipalem.

b l. 1. & 2. C. de incol. lib. 10.

c l. Nihil, & l. incola, ff. ad municip.

d. cap. fi. de paroch.

DE-

DECISIO XIIII.

Ex consil. 11. alias 4. de Sacram. non iterand. in Nouis.

14 Prima tonsura non est proprie ordo, e nec ad suam essentiam requirit, vt eam assumens, dicat illa verba *Dominus pars hæreditatis meæ &c.* sed satis est vt Episcopus ea faciat, quæ suscipientem à populo laico segregat, & clero aggreget, & ea insignitus est medius quidam inter vtrumque, vt est Cathecumenus inter baptizatum, & baptizari volentem, & nouitius inter omnino secularē, & religiosum professum. f*

e Doctores 4. dist. 24.

f Sotus 4. dist. 24. q. 1. ar. 1.

** Man. ca. 22. nu. 18.*

DECISIO XV.

Ex consi. 13. alias 18.

15 Accipiens iustum patrimonium à patre, vt ordines sacros accipiat, quod multo tempore possidet, sed antequam se ordinari faciat, obligat se ad soluendam certam pecuniam alteri, si postea cum dimissorijs litteris Ordinarij ad titulū donationis præfati patrimonij dati omnes ordines suscipiat, nec suspēsionem aliquam incurrit, nec celebrādo irregularis efficitur; nec Episcopum decepisse censetur, quia verum titulum ei ostendit, & satis est ordinando, quod habeat patrimonū sufficiens ad se honeste sustentandum, nec requiritur; quod non debeat aliquid creditoribus, maximè cū præfata pecunia deberi cœperat post patrimonium quæsitum, de quo nec debuit, nec potuit solui. g & ita tacitè promissa censetur sub conditione tacita, si post ordinationem habuerit vnde soluat: Nam patrimonium illud ante ordinationem peti non poterat, quia donatum ei fuit a patre ad causam ordinationis faciendæ; h nec post ordinationem, si nō fuerit adeptus beneficium, vel aliud æquipollens, patrimonium illud ad ordinandum sibi donatum, alienare, renunciare, aut vendere potest. i

g Trid. sess. 25. c. 2. de refor.

h l. 1. & 2. C. de don. quæ sub modo fiunt.

i Trid. vbi supra.

DECISIO XVI.

Ex consi. 14. in antiq. & Nouis.

16 Ordinatus sacris ordinibus sine patrimonio, vel titulo iusto beneficiali ecclesiastico, vel pēsione sufficienti ad honestam sui sustentationē, ipso iure suspensus est, k & Episcopus sciens, vel scire debens talē ordinās ordinatum alere tenetur, l & ordinatus Sacris cum pensione, vel patrimonio, pensionem illam, vel patrimonium postea donare, vel renunciare sine licentia Episcopi non potest, & aliter facta donatio, vel renunciatio inualida & nulla censetur. m

k c. Nemi nem, & c. Sanctorū, dist. 70.

l c. cum secūdum, de prabend.

DECISIO XVII.

m Triden. sess. 21. ca. 2. de refor.

Ex consi. 15. in vtrisque.

17 Legitimè prouisus de beneficio ecclesiastico, ad cuius titulum antequam illius possessionem adipisci posset, à seculari potestate, vel aliūde impeditur, bona fide, & cum legitimis litteris dimissorijs, ac Papæ dispensatione ad omnes, etiam sacros, & presbiteratus ordines, extra tēpora à Catholico antistite promoueri se faciens, nec suspensionē, nec irregularitatem in foro interiori, aut exteriori incurrit; eo quod iura antiqua n de eo solum loquuntur, qui absolutè, hoc est, fine titulo & patrimonio, vel subreptitie per parsimoniā, vel mendaciū ordinatur, non autem de habente titulum & beneficium, & ius in eo quæsitū sine possessione ab alio iniustè detenta, & ius nouum Concilij Tridentini o solum innouat pœnas antiquis iuribus impositas, de nouo statuens ius pacificæ possessionis; ob

n c. Nemi nem, c. Sanctorum, d. 70. c. cū secundis, de prab. c. per tuas. 3. de simon.

o Triden. sess. 21. c. 2. de ref.

Digitized by Google

ob cuius tamen defectum sicut nec iura antiqua suspensionis pœnam imponunt; ita neque ius nouum, cum solum pœnas antiquas quoad hoc innouet.

DECISIO XVIII.

Ex consi. 16. alias 21.

18 Subdiaconus sine beneficio ad titulum patrimonij ordinatus, & illud in fauorem parentum, vel aliorum renuncians, si postea se ad ordines superiores ordinari faciat ab ordinario, cui facta fuerat fides, de titulo patrimonij, cum ad Subdiaconatum ordinaretur, qui ignorabat prædictam renunciationem, & celebret; licèt sic renunciando, & ordines superiores assumendo peccet, & ab ordinario pœna extraordinaria puniri possit, nullam tamen cēsuram aut irregularitatem incurrit; nō solum quia iustè possit quis iure antiquo, *p* & nouo, *q* ad titulū patrimonij ordinari, si id visum fuerit Episcopo; sed etiā quia renunciatio illa sine licentia Episcopi facta nulla fuit, & proinde sic ordinatus presbiter non caruit titulo illo, impedimentum autem non præstat, quod iure non sortitur effectum. *r* vnde sicut renunciatio illa facta nō fuisset, ordinatio fuisset iusta; ita etiam & illa facta talis erit, eo quod renunciatio illa nulla est: præsertim cum lex pœnalis, qualis est lex suspēdēs ordinatum sine titulo, *s* extra casum proprium extendenda non sit, *t* ad illum scilicet qui vere titulum habet, & inualidè renunciando non perdidit illum.

p c. Episcopus, c. suis, de præben.
q Triden. sess. 21. c. 2. de ref.
r c. Nō præstat. de reg. iur. 16.
s Extrau. Cum ex sacrorum.
t c. Pœna. de pænit. dist. 1.

DECISIO XIX.

Ex consi. 17. aliàs 6. de Sacramentis non iterand. in Nouis.

19 Accedens cum intētione ad ordines accipiendos, & antequam eos accipit, habet scrupulos volendi & nolendi accipere illos, licèt in partem affirmatiuam potius incliner, verum ordinem accipit, & sufficientem intentionem ordines recipiendi habuisse censetur, nō solum quia magis in partem affirmatiuam inclinat, sed etiam quia sufficit, vt habeat intentionem benè vel malè ordinari, immo quod velit accipere etiam metu mortis affectus. *u*

u Innoc. in c. maiores. §. Itē quaritur, de Baptismo

DECISIO XX.

Ex consi. 18. aliàs 23.

20 Obtinens litteras dimissorias ad quoscūque ordines assumēdos sub titulo patrimonij, quod mentitur habere sufficiens ad honestè viuendum, quarum testimonio ordinatur, si defectus ille sit notabiliter insufficiens, malè ordinatus censeri debet, & suspensionem inductam per Pium II. *x* cōtra eos, qui se ordinari faciunt sine literis dimissorijs, incurrit, cum antiqua etiam iura *y* requirant, vt sacris ordinatus habeat bona vnde commode sustentari possit; nec sufficit præstari simplex, vbi quid qualificatum requiritur. *z*

x Extrau. cum ex sacrorum.
y c. Episcopus, c. suis c. cum secundū, de præben.
z c. Notificasti, 33. q. 3.

DECISIO XXI.

Ex consi. 19. alias 27.

21 Capitulum licet Sede vacante literas dimissorias dare non possit, *a* litteras tamen testimoniales idoneitatis dare potest; quæ tamen non sufficiunt, vt quis ab alieno Episcopo ordinari possit, cum ordinari iustè nullus valeat, nisi probitas, & mores eius ordinarij sui testimonio commendētur. *b* Quod si quis sine litteris sui ordinarij, vel ante ætatem, minores tantum ordines suscipit, non incurrit suspensionem ipso iure, cum illud, *c* solum ordinatos ad ordines sacros, sine litteris dimisso-

a Trid. sess. 23. c. 10. de ref.
b Trid. sess. 23. c. 8. de ref.
c Extrau. cum ex Sacrorum, c. Quod translationē, c. vel no est compos. de temp. ord.

missorijs, vel ante ætatem, suspēditi potest tamen talis per iudicem suspendi.

DECISIO XXII.

Ex consi. 20. *alias* 28.

22 Ordinatus ad Minores ordines de licentia Capituli Sede vacante, nullo priuilegio gaudere debet, *d* non tamen ipso iure incapax redditur beneficij ecclesiastici, sed per sententiam inhabilis effici potest, cum verba futuri temporis (quale est verbū gaudeat) pœnam ipso iure non infligant. *e*

d Trid. sess. 7. c. 10. de ref.

e Glos. in reg. in pœnis de reg. iur. in 6.

DECISIO XXIII.

Ex consi. 21. *alias* 41.

23 Episcopus quamuis ratione priuilegij ante Concilium Tridentinum obtenti a Sede Apostolica ordinandi extra suas diœceses etiam sine licentia Episcopi loci, ordines extra territorium suum conferre non potest; *f* cum licentia tamen & consensu Episcopi loci illius, non solum subditos suos, sed etiā subditos Episcopi loci, & alios quoscunque litteras dimissorias suorum Episcoporū afferentes, iustè ordinare potest, sicut & Episcopus loci illius ordinare potuisset. *g* cum iurisdictio omnis non solum voluntaria, sed etiam contentiosa, in alieno territorio, de cōsensu iudicis illius, & partiū quas tangit, exerceri possit, *h* nec alicui exinde præiudicium fit.

f Trid. sess. 6. ca. 5. de ref.

g c. Pont. fices, 7. q. 1.

h ca. 2. de const. in 6.

DECISIO XXIIII.

Ex consi. 22. *alias* 36.

24 Ordinarius religiosorum est Prælatus, seu superior eorum, & ad ordines suscipiendos litteras dimissorias dare potest, *i* cum in eos iurisdictionē ordinariam habeat, & quasi episcopalem, nec sine litteris eius religiosus ordinandus est.

i Trid. sess. 23. c. 8. de ref. c. cum ab ecclesiarum, de off. ord.

DECISIO XXV.

Ex consi. 23 *aliàs* 37.

25 Abbas exemptus quamuis Regularibus suis ad ordines suscipiendos litteras dimissoriales dare possit, *K* illas tamen famulo suo seculari ad assumendum ordines Sacros ab alieno Episcopo dare non potest, etiamsi famulus iurisdictioni eius temporali, & ecclesiæ subditus sit, & dando illas, per annum ab officio, & beneficio ipso iure suspensus est, *l* & celebrando infra annum fit irregularis, *m* & fructus illo anno perceptos, saltem illos, qui sibi ad vitam sustentandam non fuerunt necessarij, ecclesiæ restituere tenetur. *n*

K Triden. sess. 23. ca. 10. de ref.

l Trid. vbi supra.

m ca. 1. de re iud. 6.

n Panor. in c. pastoralis, §. verū de appel

DECISIO XXVI.

Ex consi. 24. *alias* 11.

26 Episcopus familiarem suum alienum etiam triennalem prima tonsura ordinare non potest, nisi ei statim beneficium conferat, *o* cum prima tonsura sit ordo simpliciter secundum communem vsum loquendi, secundum quem dicitur ordo clericalis, qui seruandus est in vsu verborum, *p* vnde & Concilium præfatum prohibens Episcopis alienum familiarem ordinare, illis etiam primam tonsuram conferre, censetur prohibere, nisi ei statim beneficium tribuat. Et licet sic ordinatus ab alieno Episcopo sine veris litteris dimissorijs, & ordinans peccet, & puniri possit, non sunt tamen ipso iure excommunicati, aut suspensi, sed suspendendi, cum hoc nullo iure probetur; nulla autem censura, vel irregularitas ipso iure incurritur, nisi id aliquo iure exprimatur.

o Triden. sess. 23. c. 9. de ref.

p Arg. cap. cum cōtingat, de ætate & qualit.

DE

DECISIO XXVII.

25 } 31
26 }
32 } aliàs } 5 de cler.excom.minist
33 } 30
29
n Antiq. in Nouis.

27 Laicus fine litteris dimiſſoriis, vel cum falſis à ſeipſo effictis ab alieno prima tonſura, & minoribus ordinatus, & ab eo beneficium accipiens, nec ipſo iure ſuſpenſus eſt, nec ordinis executione caret, r neque beneficio adepto priuatus cenſetur, quãuis ſuſpendi poteſt, & poſt talem ſuſpenſionem inhabilis erit ad beneficia, donec Epiſcopus eius ordinarius ratam habeat ordinationẽ malè ab alieno factã, qua ratificatione habita, remanebit habilis tam quoad ordines alios ſuſcipiendos, quam quoad alia beneficia. ſ

r ca Quod tranſlatio nem, & c. vel non eſt compos. de temp. ord.

ſ c. Lugdunẽſis, 9. q. 2 etc. Nullus, de tẽp. ord. in 6.

Quamuis olim vera fuerit Doctoris ſententia, nunc tamen ex Bulla Sixti V. quæ incipit, Sanctum & ſalutare. *edita anno Dominicæ incarnationis* Milleſimo quingenteſimo *octuageſimo octauo, Nonis Ianuarij, Pontificatus ſui anno quarto, ordinatus prima tõſura, aut maioribus, abſq; veris dimiſſorijs ſui ordinarij litteris, ab executione, miniſterio, & exercitio ordinum ſuſceptorum, & ab omni ſpe, & facultate aſcendendi ad alios ſuperiores perpetuo ſuſpẽſus eſt, & ſi in illis miniſtrare præſumpſerit, irregularis efficitur, & omnibus, & quibuſcunque per eum in titulũ, commendam, aut aliàs obtentis dignitatibus, officiis, & beneficiis eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura, ſæcularibus, aut regularibus, priuatus eſt, atque ad illa, & alia ſimilia, vel diſſimilia in poſterum obtinenda in perpetuum inhabilis eſt, & inſuper ſi clericus regularis fuerit, etiam voce actiua, & paſſiua, ipſo facto priuatus eſt, nec ab alio quam a ſummo Pontifice ab irregularitate ſic contracta, etiamſi crimen penitus occultum fuerit, diſpenſari, aut a ſuſpenſione illa abſolui valet.*

Sed quia conſtitutio hæc Sixti V. nimis rigida multis viſa fuit, & ſcrupulos varios tam promouentibus, quã in eis, qui promoti fuerant, ingenerauit, eam poſtea Clemens Papa *VIII. noua quadam conſtitutione, quæ incipit*, Romanum Pontificem, *edita anno Domini* 1595. *pridi. Kal. Martij, ad terminos Sacrorum Canonum, ac Conſtitutionis fælicis record. Pij* Papæ *II. quæ incipit*. Cum ex Sacrorũ ordinum, *& ad diſpoſitionem decretorum Sacri Tridentini Concilij reſtrinxit, & reduxit, nec non cenſuras & pœnas in eiſdem Sixti litteris moderatur & tollit.*

Circa hanc tamen Bullam moderatoriam Clementis VIII. Notandum eſt, quod qui in pœnas præfatæ Bullæ Sixti V antequam hæc Clementis VIII. conſtitutio edita, & promulgata fuerat, inciderunt, a pœnis illius Bullæ, virtute conſtitutionis Clementis VIII. non liberantur, ſed earum abſolutionem, & diſpenſationem a Summo Pontifice *petere, & obtinere tenentur, haud ſecus ac ſi Bulla hæc Clementis VIII. edita non fuiſſet. Quamuis enim cenſuras & pœnas in eiſdem Sixti litteris contra ſic delinquentes, inflictas, moderetur & aboleat in futurum, antea tamen incurſas non tollit, neque earum abſolutionem, aut diſpenſationem moderatur, vt ex ipſius Bullæ verbis manifeſtum eſt.*

DECISIO XXVIII.

Ex conſi.27. alias 12.

28 Epiſcopus licèt familiarem ſuum triennalem, aliàs ſibi non ſubditum (conferendo ei ſtatim beneficium) ordi-

ordinare, & illi litteras dimissorias ad ordinandum à quocunque dare possit, *t* super interstitijs tamen temporum *u* præsertim inter Diaconatum & Subdiaconatum, aut Diaconatum & Presbiteratum, vt nō seruatis illis ordinari possit, dispensare nequit: quia cum id Episcopus, etiam suus superior, & ordinarius facere non valeat; nisi pro vtilitate, ac necessitate Ecclesiæ suæ, multo minus huiusmodi Episcopus extraneus, cui non est subditus familiaris triennalis, videtur iudicare posse de necessitate, & vtilitate ecclesiæ non suæ; præsertim cum potestas ordinandi familiarem suum triennalem non subditum, & dandi litteras dimissorias, exorbitans sit à iure communi, & differens à potestate dispensandi super interstitijs, vt proinde ad illam non sit extendenda. *x*

t Trid. sess. 23. c. 9. de ref.
u Triden. sess. 23. ca. 11. 13. & 14.
x c. Quā à iure, de reg. iur.

Hæc doctrina authoris multo magis certa est post Bullam Sixti V. quæ incipit, Sanctum & salutare: *relatam supra dispensare valeat super interstitijs temporum; aliàs non poterit sine licentia Papæ dispensare.*

DECISIO XXIX.

Ex consi. 28. aliàs 13.

29 Episcopus etsi familiarē suū triennalem ordinare possit, conferendo ei statim beneficium, *y* si aliàs habilis sit, cum eo tamen si sit illegitimus, aut alio modo inhabilis dispensare non potest, aut ad minores ordines, aut ad beneficium etiam simplex habilem facere, cum potestas ordinandi, & potestas dispensandi seu habilitandi ad ordines diuersa sint, & à separatis ab vna ad alterā non fit illatio, *z* nec priuilegia extra casum expressum extendi debēt; *a* præsertim cum Concilium *b* non faciat familiarem triennalem subditum Episcopi, cui seruit, nisi quoad collationem ordinum, nec aliam dat ei super illum iurisdictionem, vt ex tenore ipsius constat.

y Triden. sess. 23. c. 9. de ref.
z c. Ad audientiā, de decim.
a c. Porro, de priuil. ca. priuilegia, dist. 3.
b Trid. in d. s. 9.

DECISIO XXX.

Ex consi. 29 aliàs 34.

30 Obtinens à suo Ordinario litteras dimissorias vt à quocunque Episcopo communionem Sedis Apostolicæ habente ad Subdiaconatus ordinem se promoueri facere posset; si quoniam in dictis dimissorijs, nulla fiat mentio tituli, ad quem esset ordinandus, pro eius supplemento eundem ordinarium ordinandus adeat, qui ei responderi iubet, ne ordines ab alio Episcopo acciperet, eo quod ipse in secundis proximis ordinationum temporibus eos tenere vellet, & eum ordinare; ipse verò dilationis impatiens cum dictis dimissorijs alium Episcopum adeat, qui eum patrimonium habere, & parētes eius diuites esse sciēs, ordinem Subdiaconatus ei confert, nec per surreptionem ordinatus est nec suspensus, cum per huiusmodi verba Episcopus eius ordinarius litteras dimissorias concessas nequaquam reuocasse censetur, vnde consequenter sine legitima sui ordinarij licentia non est ordinatus.

DECISIO XXXI.

31 Patrimonium ad cuius titulū quis ordinatur, licèt in rebus immobilibus esse debet, & nō in mobilibus, non tamen ob id incurritur pœna, si quis ordinetur ad patrimonium in mobilibus; curare tamen debet sic ordinatus, vt quamprimum titulus ille bonorum mobiliū, in bona immobilia ad mentem Concilij Tridentini *c* conuertantur.

c Trid. sess. 21. cap. 2. de ref.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XXXII.

Ex consi.30. alias 39.

31 Episcopus laicum alterius diœcesis, qui sibi ratione beneficij, vel domicilij non subest, iustè sine licentia Episcopi loci illius ordinare non potest, cum Episcopus non nisi in subditos suos iurisdictionem spiritualem habeat, collatio tamen ordinis ab aliquo Episcopo facta, tenet, nec sic ordinatus ad primam tonsuram, vel minores, ipso iure suspensus est, quamuis suspendi potest, *d* sic autem ad sacros ordines ordinatus ipso iure suspensionem incurrit, *e* & celebrando ante absolutionem fit irregularis.

d.cap.2.de temp. ord. in 6.
e Extrau. cum ex Sacrorũ. Pij II.

DECISIO XXXIII.

Ex cons.31. alias 7. de filiis presbit. in Nouis.

33 Licèt ante Concilij Tridentini cõfirmationem anno 1564. factam *f* Capitulum Sede vacante absolutè literas dimissorias ad ordines ab alieno Episcopo suscipiendos dare poterat *g* post eiusdem tamen Concilij confirmationem eas amplius concedere non potest. *h*

f Bulla Pij IIII. quæ incipit sicut ad Sacrorum. 1564. constit. 106.
g c. cũ nullus, §. Episcopi, de tẽpo. ord. in 6.
h Trid. ses. 7. ca. 10. de ref.

DECISIO XXXIIII.

34 Sicut Episcopus ex iurisdictione ordinaria cum illegitimo ad ordines minores, & beneficiũ simplex dispensare potest, *i* ita etiam & Capitulum, Sede vacante cum eodem ad eosdem effectus dispensare valide potest, cum Capitulum Episcopo regulariter in omnibus, quæ sunt iurisdictionis ordinariæ, exceptis casibus expressis succedat, *k* nec in vlla parte iuris casus dispensandi cũ illegitimo à Capitulo excipitur.

i c.o. de fil. presb. in 6.
K Pan. in c. cũ olim, de maior. & obed.

DECISIO XXXV.

Ex consil.34 alias 25.

35 Habens litteras dimissorias à suo Ordinario, vt à quocunque malit Episcopo ordines assumere possit, etiam extra tempora iuris, si Papa id sibi concederet, & etiam si Papa totum negotium sibi remitteret, & Papa concedat, vt possit ordinari extra tempora ab ordinario tantum; talis etiam ab alio, quam à suo ordinario extra tempora ordinari potest; Nam in casu proposito, verba illa *Tantum ab ordinario*, intelligenda sunt, vel ab ordinario, vel ab alio de consensu, & approbatione, & cum dimissorijs eius; eo quod ordinari quem ab ordinario suo, vel ab alio cum dimissorijs, vel de licentia eius, quoad propositum similia, & æquipollentia, & in iure communi æquiparata sunt; *l* præsertim cum causa, cur Papa suam gratiam limitauit, vt impetrãs ab ordinario suo tantum ordinaretur, fuit ne ordinario præiudicium fieret; aut Concilio Tridentino *m* statuenti, vt ordines à proprijs Episcopis assumerentur derogaretur: Nihil autem Episcopo consentienti, vt ab alio ordinetur, præiudicatur, cum scienti, & consentienti non fit iniuria, aut dolus. *n* Sed neque Concilio derogatur, cum expresse permittat, vt per rescriptum quis ab altero Episcopo promoueri possit, dummodo probitas, & mores eius à suo Episcopo commendentur.

l c.1. & 2. de temp. ord. in 6. et ca. Lugdunẽsis. 9. q. 2. Trid. ses. 23. c. 8. de ref.
m Trid. vbi supra.
n ca. Scienti. de regu. iur. in 6.

DECISIO XXXVI.

Ex consi.35, alias 7.

36 Ordinatus ante legitimam ætatẽ ad subdiaconatum, Diaconatum, & presbiteratum, illisque vsus ordinibus ante vllam dispensationem, ter suspensus est, & toties irregularitatem incurrit, quoties ordinibus illis vsus sit, ante obtentam dispensationem, & absolutionem. *o* * à quibus irregularitatibus nec per Bullam

o Extra. c. Ex Sacrarum.
** Nau. ca. 27. nu. 70. & cap. 27. nu. 141.*

Digitized by Google

lam Cruciatæ, nec per alia Iubilæa absolui, aut liberari potest, & si beneficium aliquod post incursam irregularitatem, ante eius sublationem ei conferatur, collatio illa propter irregularitatē præcedētem nulla est. *p*

Manu.ca. 27.n.254

p Innoc.in ca.cum nostris,de co cess. preb.

DECISIO XXXVII.

Ex conf.36.aliàs 1.de sacram. non iterand.

37 Suscipiens ordines sacros, antequā minores suscepisset, & postea minores suscipiens, & iterum maiores, & tandem beneficium, per priorē promotionem ad sacros per saltum, solū est suspensus, propter iteratam vero sacri ordinis susceptionem, irregularitatem incurrit, *q* propter quam incapax etiam ad beneficium accipiendum effectus est.

Man.c.25 n.71 & c. 27.n.242 q c.1.dist. 68. Man.c.27 num.246.

DECISIO XXXVIII.

Ex conf.37.aliàs 6.de corp. vitiat.

38 Quamuis surdaster, seu difficulter audiēs, presbiter ordinari potest, qui tamen omnino surdus est, presbiter sine peccato ordinari non potest: talis autem ordinatus sine dispensatione, & licentia Papæ Missam solus & sine Ministro respondente celebrare non potest, cum de iure Missæ celebrandæ duo saltem interesse debent, *r* cum licentia vero Papæ, solus sine Ministro respondēte, cum illum audire nequeat, in loco priuato & secreto celebrare potest.

r cap. Hoc quoque. de cōsecr. dis. 1. & gl.in ca.cum nostris. de cō cess.preb.

DECISIO XXXIX.

Ex conf.38, aliàs 40.de Homicid.

39 Qui cum alijs multis auctoritate publica Bannitos insequendo, aliquem illorum occidit irregularis efficitur, nec sine Papæ dispensatione ad ordines promoueri potest. *f*

f ca.fin de temp. ord.

DECISIO XL.

Ex consil.39.aliàs 3.de filijs presbit.

40 Illegitimus obtinens dispensationē à Papa ad Episcopum suum, vt secū dispenset, & antequā dictus Episcopus commissionem exequitur, prima tonsura initiatus Canonicatum à Papa impetrat, & tonsurā accipiēdo peccat, & canonicatus obtentio inualida redditur; eo quod commissio ad dispensandum, ea non secuta, nihil operatur, & prouisio canonicatus facta illi à Papa, non valet, quia in eius collatione supponitur cū eo dispensatum esse super defectu Natalium, cum tamen dispensatum non sit, sed solùm mandatum vt cum eo ab Episcopo dispensetur.

DECISIO XLI.

Ex conf.40.aliàs 7.de cler.excom.ministr.

41 Quamuis olim ordinatus extra tēpora ipso iure suspensus non erat, sicut nec ante legitimam ætatem ordinatus, sed solum suspendendus sit; *t* hodie tamen vterque ipso iure suspēsionem incurrit, *u* & etiam per saltū promotus, & si antequam absoluantur à suspēsione actu aliquo proprio ordinis accepti vtantur, irregularitatem incurrunt, *x* super qua irregularitate sic per violationem cēsuræ incursa, solus Papa dispensat, si non sit occulta; Nam dispensandi facultas, per Conciliū *y* Episcopis data, æque ad irregularitates incursas ob violationem suspēsionum, ac ob alias causas, extenditur, Semel autem irregularis licèt grauiter peccet celebrando, nouam tamen irregularitatē nō incurrit, ex eo solo quod existens irregularis celebret.

t c.cū quidā, ca.vel non est cō pos.de temp.ord. u Extr. cū ex sacrorū Man.c.25 n.71.& c. 27.n.242. x d.Extr. cum ex sacrorum, & ca.1. de re iud.in 6. & ca.1.de sent.excō. in 6. y Tri.sess. 24 c.6.de ref. z Innoc.in cap.si celebres, de cler. excō. minist. Man.c.29 num.194.

DECISIO XLII.

42 Illegitimus licet irregularis sit, *a* non tamen est suspensus, quia nemo suspenditur sine propria culpa, sicut nec aliquis sine propria culpa excõmunicatur; interdictũ autem etiam propter alienam culpam ferri potest.

a c.1.& fi. de fil. presb.

DECISIO XLIII.

Ex conf 41.alias 1.de his quæ vi met. causa fiunt.

43 Qui ob reuerentiam patris, vel Regis, aut alicuius alterius ordine sacro initiari se consentit, alias non cõsensurus, vere ordinatus est; *b* cum facta per metum simpliciter voluntaria sint, licet secundum quid in voluntaria; *c* & coacta voluntas, voluntas est. *d* vnde vt quis ordinetur satis est consensus non solum absolutus, sed etiam conditionalis illius, qui consentire potest; quamuis non in eo qui non potest consentire, cum & infans in cunabulis existens, & amens, sine vllo eorum cõsensu characterem ordinis suscipere possunt: Quoniam aliud est consentire, & aliud dissentire, sicut aliud est velle, & aliud nolle; solus autem dissensus absolutus omnino ordinis assumptionem impedit.

b Arg.ca. maiores, § itẽ quæritur. de Baptis. c S. Tho. 1. 2. q.6. art 6. Man.prælud.6 nu. 4. d c.Meri 20.15.q.1

DECISIO XLIIII.

Ex consil 42.alias 17.

44 Ordinatus vsque ad Diaconatum inclusiue ad titulum patromonij donati sibi a fratre, & ad preces eiusdem renuncians postea illud eidem fratri suo, & postea sine alia donatione fratris assumens præsbiteratum virtute prioris donationis, nec censuram aliquam, nec irregularitatem incurrit, cum id nullo iure cautum sit, renunciatio autem tituli ab ordinato ad Diaconatũ ipso iure nulla est, *e* nec præstat impedimentum, quod iure non sortitur effectum, *f*

e Tri. sess. 21.c.2 de ref. f c.nõ præstat.de reg. iur. 6

DECISIO XLV.

Ex consil 43.alias 38.

45 Episcopus ab omni suspensione a iure lata, & Papæ non reseruata absoluere potest; & consequenter clericũ ab alieno sine litteris dimissorijs ordinatum a suspensione sic incursa absoluere valet, *g* illamque ordinationem in suam iniuriam factam approbare potest.

g c.Lugdunensis. 9. q. 2. & Trid sess. 23.c.8.de ref.

DECISIO XLVI.

Ex consil.44.alias 24.

46 Ante legitimam ætatem ecclesiam parochialem obtinens, & post eam adeptam in legitima ætate, & temporibus statutis, cum litteris dimissoriis sui ordinarij ordinatus ad ordines sacros ad titulum illius, peccat, *h* Suspensionem tamen aut irregularitatem non incurrit, cum illa propter susceptionem beneficij curati ante ætatem non incurritur: quamuis sic propter ordines sacros ante legitimam ætatem susceptos. *i*

h c.cum in cunctis, §. fi. de elec.

i Extr. cũ ex sacrorũ

DECISIO XLVII.

Ex conf. 45.alias 10.

47 Ante legitimam ætatem, ad aliquem sacrum ordinem promotus, ipso iure suspensus est; K & proinde inhabilis ad beneficium obtinendũ, *l* & si durante suspensione beneficiũ accipiat, collatio est nulla, nec fructus facit suos; beneficium vero antea legitimè adeptum, per censuram vel irregularitatem superuenientem non perditur; *m* fructibus tamen eius vti non potest, durante censura, nisi solum ad honestam sui sustentationem. *n*.

K Extra. Cum ex Sacrorum. Na.c.27. nu. 151. l Arg.c.si celebrat. de cler.ex cõ. minis. m Inn.in c. cum nostris.de cõcess. præb. n glo.in c. cum vnimtenien sis. de elec.& Pan.ibi.

DE

Digitized by Google

DECISIO XLVIII.

Ex conf 46.decst in Nouis.

48 Collatio dignitatum,personatuum, & aliorum beneficiorum ecclesiarū Cathedralium, & Collegiatarum secundum Concilium Tridentinū o facienda habentibus iustam ætatem, & alias habilitates ad id requisitas, non requirit vt valida sit, vt collatarius actu habeat ordines,& alias qualitates,sed sufficit vt iustam ætatem habeat ad ordines illos suscipiendos quos Concilium,requirit, & habilis sit ad eos habendum, prout praxis Curiæ obseruat.

o Trid.ses. 22.c.4.de refor.

DECISIO XLIX.

49 Collatio beneficii requirentis ex cōstitutione ordinem actu facta non habenti illum, inualida est, & omnes fructus, & distributiones quotidianas ab ipso perceptas restituere tenetur cum beneficium illud sine vllo titulo canonico teneat; p facta autem carenti ordine requisito in potentia solum,modo iustam ætatem habeat,& alias ad id habilis sit valida est,vocem tamen in Capitulo non habet,& dimidium distributionum quotidianarum etiam diebus, quibus interest Diuinis officiis,& horas Canonicas recitat,amittit. q

p ca.1.de reg. iur.6

q Clemēt. vt ij qui, §.2. de æta.& qualit.

DECISIO L.

Ex conf.47.alias 46.

50 Ordinatus suum ordinatorem decipiens, dicendo se habere titulum patrimonii sufficientem,ita vt ordinator probabiliter credidit, & credere debuit,illum non solum habere patrimonium,sed etiam sufficiens ad honestam sustentationem,suspensionem incurrit; r & celebrando irregularis efficitur, ordinator vero eum alere non tenetur, cum ob solam culpam ordinandi, non sit puniendus ordinans. Econtra, si ordinatus non decepit ordinatorem, sed ordinans probabiliter scire potuit eum vel titulum patrimonij non habere, vel si titulum habeat, non tamen sufficientem ad honestam sustentationem, ordinatus nec suspensus est, nec ordine accepto vtens irregularitatem incurrit, cum ob solam ordinantis culpam, ordinatus puniri non debeat; & ordinator ad eum alendum est obligatus. s Quando ergo solus ordinatus est in culpa, ipse suspensus est, sed ordinator eum alere non tenetur; Sin verò solus ordinans in culpa sit, ipse ordinatum alere tenetur, ordinatus autem immunis est à Suspensione; quando autem vterque tam ordinās quam ordinatus sunt in culpa, vterque puniendus erit, ita vt ordinatus maneat suspensus secundū antiquiores canones, t donec cum eo dispensetur, ordinans autem secundum canones recentiores, u eum alere tenetur; quos omnes canones Concilium, x pro ratione culpæ ordinantis, vel ordinati, iuxta limitationem prædictam innouat; cū peccata suos authores tenere debent, nec pœna vlterius protrahenda est, quam delictum fuerit in excedente repertum. y

r c.Neminem, c.Sāctorum,dist.70. & Trid. ses. 21.c.2.de ref.

s c.cum secundū,de preb. Trid. ubi supra.

t d c.Neminem,et c.Sāctorū u d.c cum secundum x Triden. sess.21.c. 2.de ref.

y c.Quæsiuit,de his quæ fiunt a maior. parte.

DECISIO LI.

Ex conf.48 alias 6.

51 Duos ordines Minores in die Veneris vnius hæbdomadæ, & die Sabbathi quatuor temporum alterius immediatè sequentis ordinem Subdiaconatus cum legitimis literis dimissorijs sui ordinarij, derogantibus necessitati seruandi interstitia temporum in accipiendis ordini-

bus minoribus & maioribus, ab alieno Episcopo suscipiens, neque e suspẽsionem, neque dictis ordinibus vtẽdo irregularitatem incurrit, cum in interstitijs seruandis ordinarius dispensare possit. z

z Tri. sess. 23. ca. 11. de ref.

Videtur author sibi contrarius in hoc consilio, cum in consi. 27. auctoritatem hanc dispensandi in interstitijs, Episcopo denegare visus sit.

DECISIO LII.

Ex consil. 46. aliàs 5. de rescrip.

52 Obtinens ab Episcopo suo ordinario litteras dimissorias vt possit à quocunque Catholico antistite, ad quoscunque etiam Sacros, & Presbiterij ordines promoueri, si antequã ordinetur, moriatur Episcopus, virtute illarum dimissoriarum ordinari potest, cum licentia assumendi ordines ab Episcopo concessa, non moritur, nec desinit valere, mortuo, vel semoto, siue translato Episcopo eam concedente. a

a Card. in Clem. fin. de elect. q. 8.

DECISIO LIII.

Ex consi. 50. aliàs 8.

53 Ante legitimam ætatem sacris bona fide ordinatus, parentum testimonio credendo eam habere, suspensionem non incurrit, neque celebrando irregularis efficitur, cum lex puniens ordines sacros suscipere præsumẽtem ante legitimam ætatem, b bona fide eos sumentem non includat.

b Extrau. Cum ex Sacrorum.

DECISIO LIV.

Ex consi. 51. aliàs 26.

54 Ordinem sacrum ab alieno Episcopo sine legitimis litteris dimissorijs suscipiens, suspensus est, c & ijsdem ordinibus sacris durante suspensione vtens, fit irregularis; d nec ab Episcopo virtute Concilij Tridentini e dispensari potest, cum irregularitas ex malæ ordinationis vsu incursa, ex delicto occulto nata, dici nequeat; præsertim cum ordinationes in formam publicam redigi solent; vnde taliter ordinatus publica dispẽsatione per Datariũ impetranda indiget, vt ei quoad vtrumque forum prosit.

c Extrau. Cũ ex Sacrorum.
d d. Extr. & c. 1. de re iud. in 6. & ca. 1. de senten. exc. 6.
e Tri. sess. 24. c. 6. de ref.

DECISIO LV.

Ex conf. 1. in Nouis deest in antiquis.

55 Ordinatus sacris ante ætatem legitimam Gallus in Gallia, si Bulla Pij II. f ibi promulgata in Metropolitanis nõ fuerit, nec recepta, neque suspensus est, nec ministrando irregularis efficitur, neque vlla dispensatione indiget, sed solùm vt de peccato pœniteat.

f Cum ex sacrorum, quæ est 6. in ordine in Bullario.

DECISIO LVI.

Ex conf. 4 in Nouis deest in antiq.

56 Qui aliàs canonicè ordinatus est, non seruatis tamen temporum interstitijs, quæ Concilium Tridẽtinum requirit, g quamuis ab Episcopo suspendi, & alijs pœnis ob canonis transgressionem puniri possit, ipso tamen iure nec suspensus, nec irregularis est; Cum neque à Concilio Trident. neque à iure, aliqua talis pœna ei imposita sit, qui non seruatis temporum interstitijs ordinatur.

g Cõc. Tri. sess. 23 de ref. c. 11.

DECISIO LVII.

Ex consil. 5. in Nouis deest in antiq.

57 Qui eodẽ die duos ordines sacros suscipit, aut qui furtiuè ordinatus est, non solum suspensus est, sed etiã irregularis efficitur. h

h ca. litteras, et c. dilectus, de temp. ordi. Nau. Manu. ca. 25. n. 71. & c. 27. n. 245

DE-

Digitized by Google

DECISIO LVIII.

Ex cons. 16. in Nouis deest in antiq.

* 58 Ordinatus sine legitimis sui ordinarij litteris ad omnes ordines sacros ab alieno Episcopo, duplicem suspensionem, suscipiendo Subdiaconatum, & Diaconatum, incurrit, etiamsi in eis non ministrauerit. *i* Qui vero sic suspensus ordinem presbiteratus accipit, quia in eius assumptione Missam celebrat, consecrando cum Episcopo irregularis efficitur. K in qua irregularitate solus Papa dispensare potest; A præfata vero suspensione, nec non prædictam ordinationem approbare, Episcopus, vel Capitulum Sede vacante post annum absoluete valet. *l*

i Extrau. Pij II. cũ ex Sacrorum. K Arg. c. 1. de sent. et re iud. c. 2. de sen ten exc. 6 l Arg. ca. Lugdunẽ sis. 9. q. 2.

DECISIO LIX.

Ex cons. 20. in Nouis deest in antiquis.

* 59 Capellaniā in Capella Papæ obtinens, ad illius titulum legitimè ad ordines Sacros ordinari potest, non solum quando à Papa, qui est super omne ius humanum positiuum, *m* sed etiam quando ab alio ad eam præsentatur; eo quod capellaniæ præfatæ perpetuæ sunt, nec per mortem Papæ vacant; quam tamen Capellaniam sic ordinatus renunciare prius nequit, quam aliud beneficium, aut patrimonium, vnde viuere possit, consequatur. *n*

m c. Propo suit. de cõ cess. preb. n Arg. Cõ cil. Trid. sess. 21. c. 2. de ref.

DECISIO LX.

Ex cons. 22. in Nouis deest in antiquis.

60 Promotus ad presbiteratum titulo sui patrimonij, patrimonium illud sine licentia Episcopi renunciare validè non potest, & renunciando peccat; *o* * in aliquam tamen censuram, aut irregularitatem non incurrit, si ante ordinationem patrimonium illud remittere, vel renunciare non promiserit.

o Concil Trid. sess. 21. de ref. c. 2. Naua. in Man. ca. 27. n. 138

DECISIO LXI.

Ex cons. 32. & 33. in Nouis desunt in antiquis.

* 61 Ordinatus per falsas litteras dimissorias ab alieno ad omnes ordines Minores, & postea per veras ad subdiaconatum, quamuis mortaliter in susceptione ordinum minorum peccet, nullam tamen censuram aut per primam, aut per secundam promotionem incurrit; siquidem ad sacros per legitimas dimissorias ordinatus est; ob Minorum autem ordinum susceptionem per falsas litteras censura bullæ incurritur; cum Extrauagans Pij II. *p* de solis sacris loquatur. *

Hodie ob Bullam Sixti V. quæ incipit, Sanctum & salutare. *idem dicendum est de suscipiente Minores ordines per falsas dimissorias, quem Pontifex suspensum esse statuit, sicut qui sacros suscipit Quam tamen constitutionem Clemens Papa VII. alia sua constitutione, quæ incipit*, Romanum Pontificem, *edita* 1595. *ad terminos Sacrorum Canonum, & constitutionis Papæ Pij* II. *incip.* Cum ex sacrorum ordinum. *reduxit, & restrinxit.*

p Cum ex sacrorum Naua. in Ma. c. 25. nu. 70. & c. 27. nu. 151. & 241.

DECISIO LXII.

Ex consil. 40 in Nouis, deest in antiquis.

* 62 Episcopus ex ignorantia probabili, subditum alterius sine Proprij licentia ordinans, suspensionem non incurrit; cùm ius canonicum, *q* pœnam suspensionis imponens ordinanti alienum sine superioris licentia, requirat, vt scienter, vel ignorantia affectata id faciat.

q c. Eti, de temp. ord. in 6.

* *Hodie consulenda est in hac re Bulla Sixti V. quæ incip.* Sanctum & sa-

lutare. *vbi ordinans Minoribus, vel Maioribus, scienter, aut ignoranter, nisi debita diligentia adhibita, iustus error, & probabilis facti ignorantia eum excusit, a collatione quorumcunque ordinum atque adeo ipsius tonsuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium eo ipso suspensus est, & ab ingressu ecclesiæ interdictus, cuius tamen Bullæ rigorem, Clemens Papa VIII. postea temperauit.*

DECISIO LXIII.

Ex consil 42. in Nouis, deest in antiquis.

* 63 Occultum ob crimen etiam enorme non incurritur irregularitas, nisi ob homicidium, & alia crimina in iure expressa; sed neque ob crimen occultum clericus sæcularis ab Episcopo ab ordinum susceptione impediri valet, r secus autem in clerico Regulari, qui ob crimen occultum ab ordinario suo impediri potest. s

r c. fin. de temp. ord.

s Coc. Tr. sess. 14. de refor. c. 1.

* *Aduertendum, Congregationem Cardinalium censuisse caput primum Concilij Trid. sess. 14. de reform. locum habere etiam in clericis sæcularibus, ita vt cap. Ex tenore. per cap. Ad aures. de temp. ord. corrigatur, quicquid Nauarrus contrarium hic docuerit.*

DECISIO LXIV.

Ex consil 43. in Nouis, deest in antiquis.

* 64 Qui vno in loco notorius est excommunicatus, Concubinarius, vel per iudicis sententiam factus infamis, vbique talis est, & sine peccato vt talis potest alijs reuelari: Nec Episcopus etiam vbi hoc ignoratur, potest cum tali, virtute Concilij Trid. t dispensare; cum tale crimen non sit occultum sed notorium, quoad forum exterius. Si quis tamen in loco rem otissimo esset, vbi hoc ignoratur, posset antea ordinatus, in susceptis ordinibus ministrare, absq; eo quod censuram aliquam, vel irregularitatem incurrat.

t Concil. Trid. sess. 24. c. 6. de refor.

DECISIO LXV.

Ex consil. 44. in Nouis, deest in antiquis.

* 65 Quamuis Capitulũ intra annum à die vacationis sedis Episcopalis litteras dare, nequeat, u post annum tamen non solum huiusmodi litteras dare, sed etiam Episcopum alienum ad ordines in Ecclesia vacante celebrandum inuitare valet, sicut & Episcopus viuens id facere poterat; Cùm Capitulum Sede vacante in omnem iurisdictionem Episcopalem per se, vel per alium ad id idoneum exercendam succedat. x Potestque episcopus sic inuitatus & clericos illius diœcesis, & alios etiam cum sui ordinarij licentia ordinare, non obstante Cõcilio Trid. y quod solum Episcopis prohibet, ne virtute alicuius priuilegij, aliquos sine licentia ordinarij loci in aliena diœcesi, aut alios quam illi ordinario subiectos, ordinare præsumant.

u Concil. Trid. sess. 7. de refo. c. 10.

x ca. His quæ. & c. cum olim de maio. & obed.

y Concil. Trid. ses. 6. ca. 5. de refor.

TITVLVS VIII.

De Aetate, & qualitate & ordine præficiendorum.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatus ad ordines sacros suscipiendos creditur is, pro quo superior Papam supplicauit, & ad Minores ordines suscipiẽdum misit.*
2 *Sacerdotio probato, quando ordines inferiores probari censentur.*
3 *Illegitimus bona fide credens secum*

Digitized by Google

cum dispensatum, ordinatus sacris, non censetur suspensus.

4 *Dignitas iurisdictionem spiritualẽ habens, & ecclesia parochialis minori 25. annorum non conferuntur.*

5 *Obsessus à dæmone sacris non ordinatus, sine Papæ dispensatione non est ordinandus.*

6 *Presbiterium 24. annos completos requirit.*

7 *Suspensus, actus iure particulari sacerdotio ascriptos exercens, peccat, non tamen est irregularis.*

8 *Professionis Hermaphroditi valor, vt metiendus.*

9 *Episcopus originis, Regularem eiectum quando licite promouere poterit.*

10 *Horas canonicas recitare non tenetur, qui possidet beneficium, de quo nulliter est prouisus.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 45. de temp. ord.

1 PRælatus obtinens verbo à Papa vt religiosum suum ad omnes ordines habilitaret, si adueniẽte tempore ordinationis, prælatus subditũ suum cum litteris dimissorijs ad quatuor Minores, & Subdiaconatum suscipiendũ mittat, & illis susceptis moritur prælatus, potest sic ordinatus de licentia alterius successoris dicti prælati, alios maiores ordines sine noua dispensatione Papæ suscipere; cum probabiliter credendum sit, quod prælatus suus anterior ex concessione Papæ non solum illum habilem fecerat ad eos ordines quos ipso viuente suscepit, sed etiam ad omnes simul: cum præsumendum non sit quid stultum & malum, de bono & prudenti prælato; *a* & boni & prudentis prælati non fuit, id facere cum periculo, quod ipso mortuo, oporteret iterum ad Papam refugere, maxime cum communis stylus commissariorum ad habilitandũ quem ad omnes ordines, sit, vt vnico actu id faciant. Quæ autem communiter accidunt, & non insolita, credenda sunt. *b*

a c. 1. de scrutin. ab ordin. faciend.

b c. Quia non est verisimile. de præsumptio.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 4. de præsumpt.

2 Sacerdotio probato, cum de antiqua ordinatione probanda agitur, & ordinatorem virum probũ fuisse constat, alij etiam omnes ordines probati censentur. *c*

c Pan. in c. nisi. de praben. & Fel. in ca. super his. de accus.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 5. de filijs presbit.

3 Illegitimus bona fide credens se habere dispensationem Papæ ad ordines sacros suscipiendos, cum tamen non haberet nisi commissionem de dispensando missam ordinario, & bona fide accipiens Subdiaconatũ ab alio Episcopo, cum litteris dimissorijs sui ordinarij suspensionẽ, & irregularitatem Extrauagantis Pij II. *d* non incurrit, cum hæc solum punit suscipientem ordinem sacrum ante legitimam ætatem, vel sine dimissorijs, vel extra tempora, & præsumentem suscipere, non autem bona fide, sine dolo id facientem, & licet suspensionem incurrisset eo quod ordinem Subdiaconatus non præmissa dispensatione accepit, cum eo tamen Episcopus originis dispensare potest, *e* & sic a suspensione absolutus, ad alios ordines superiores ascendere potest. Nunc constitutio noua Sixti V. & eius declaratio circa illegitimos attendenda est.

d Extrava. Cum ex Sacrorum.

Man. ca. 25 n. 70. & ca 27. n. 162 & 241.

e c. Lugdunensis. & gl. in c. nõ imunitati. 9. q. 2.

DECISIO IIII.

Ex consil 4. in vtrisque.

4 Dignitas iurisdictionem spiritualem habens, & ecclesia parochialis, ei qui vigesimum quintum annum non attigerit, conferri non potest: *f* Non curata autē olim habenti viginti annos completos, *g* nunc autem habenti viginti duos annos *h* conferri debet.

f c. cū in cunctis. de elec. & Trid. sess. 24. c. 12. de refor. & Extrauag. Execrabilis, de prab. g ca. 1. de atat. & qualit. li. 6. h Trid. vbi supra. i c. cōmuniter. dis. 33.

DECISIO V.

Ex conf. 5. alias 35. de temp. ord.

5 Arreptus vel obsessus à dæmone antequam ad sacros ordines ordinetur, ad illos sine Papæ dispensatione promoueri non debet; *i* post ordinationem vero obsessus, ordine ante illam arreptionem suscepto vti potest.

DECISIO VI.

Ex conf. 6. alias 9. de temp. ord.

6 Regularis nondum habens viginti quatuor annos completos, sed desunt illi quadraginta dies, si iussus a prælato dicente parum pro nihilo habendum, presbiterium assumat, suspensus est, & celebrando irregularis efficitur; eo quod ordo presbiteratus requirit viginti quatuor annos completos, cum oporteat vt attingat vigesimum quintum; *K* quem non attingit qui constitutus est etiam in vltimo die vigesimi quarti anni, quamuis talis diceretur esse viginti quatuor annorum. Et licet dies cœptus pro completo regulariter habetur, *l* annus tamen cœptus non habetur regulariter pro completo. *m*

K Cle. generalē, de atat. & qualitate Trident. sess. 23. c. 12. de refor. l l. Qua atate. ff. de testa. m Glo. in d. cle. generalem.

DECISIO VII.

Ex conf. 7. alias 9. de cler. excom. minist.

9 Regularis ante legitimam ætatem Sacerdotium suscipiens, & electionibus tam actiuis, quam passiuis ad solos Sacerdotes pertinentibus, & statione, & Sessione inter Sacerdotes, & aliis actibus solis Sacerdotibus deputatis vtens, quamuis ob Sacerdotium ante legitimam ætatem susceptum ipso iure suspensionem ab officio incurrit, *n* & si aliquem actum specialiter deputatum actui ordinis exerceat, irregularis efficitur *o* faciens tamen aliquem trium præfatorum actuum, nullo modo irregularitatem incurrit: quia licet sint actus ordini sacerdotali per statuta ordinis seu religionis deputati, non tamen sunt officia Diuina: Cum tamen ad hoc vt ordinatus, excommunicatus, vel suspensus irregularitatem incurrat, duo necessaria sint, vnum est, vt sit officium Diuinum, * & Alterum, vt alicui certo ordini sit deputatum, & præfati tres actus, vt prædicitur, officia diuina non sunt; Ab illis autem tribus actibus regularis talis arcendus est, eo quod licet illos exercendo nō incurrat irregularitatē, peccet tamen; sicut suspensus eligendo, vel permittendo vt eligatur, non fit irregularis, quamuis peccat, faciendo actum sibi prohibitum, *p* & ordinatus, suspensus, & excommunicatus, licet gaudeat priuilegio fori & canonis, *q* aliis tamen priuilegiis non gaudet, scilicet priuilegiis honoris, & vtilitatis conuenientibus ei ratione ordinis, vnde nec capax est collationis beneficij secularis, vel regularis, aut dignitatis, aut honorum, *r* nec debet quis ex suo delicto assequi, quod sine illo assequutus non fuisset. *s*

*n Extra. cū ex Sacrorum. o Innoc. et Pan. in c. fin. de excess. prala. * Man. ca. 27. n. 264 p ca. cum inter R. de elect. q c. si quis suadente 27. q. 4. et ca. aduersus, ca. inter alia. de immunit. eccles. r c. 2. et c. si celebra. de cler. excō. minis. s c. Sedes Apostolica. de rescript.*

DECISIO VIII.

Ex conf. 83 alias 47. de regular.

8 Hermaphroditus religionem virorum professus, nulla facta mentione

ne de tali defectu, peccat, & professionis eius validitas ex potentia virili, vel muliebri iudicanda est; t si enim potentia virilis eius maior sit, quam potentia muliebris, valida est eius professio; sin vero minor sit potētia virilis, quam muliebris, aut vtraque potentia par sit, professio inter viros erit nulla; Hermaphroditus enim paris potentiæ, & ad ordines, & ad religionem omnino inhabilis est, & ordinatio, aut professio facta, non valet, u data enim paritate, æque iudicari potest mulier, ac vir: An vero vtraque potentiarum sit impar, an altera maior, standum est dicto suo, vel iudicio medicorum. Talis autem iustè cum dispensatione Papæ ex Monasterio eijci potest, ad scandala vitanda; x Immo si potentia eius virilis minor sit quam potētia muliebris, sine dispensatione Papæ è Monasterio eijci vel inuitus potest, cum professio sit nulla, nec Monasteriū illum retinere tenetur, qui religionem suam profiteri nequit. y

t l. Queritur, ff. de stat. hom.

u Syluest. verb. Hermaphroditus.

x c. Nihil, de præscr.

y Tri. sess. 25. ca. 16. de regul.

DECISIO IX.

Ex conf. 9. alids 84. de regular.

9 Regularis professus, & post promotionem ad ordinem Diaconatus ob sua delicta ab ordine eiectus, & habitu ordinis exutus, si delicta, ob quæ eiectus ab ordine fuit, irregularitatem aut aliam inhabilitatem non inducunt, super quibus Episcopus dispensare nequit, ab Episcopo diœcesano originario recipi, & presbiterio ordinari potest, dummodo sufficiens patrimonium habeat, et ætate, literatura, & moribus postea idoneus repertus fuerit; sublata prius inhabilitate, si quam habeat, quam Episcopus potestate sua ordinaria tollere poterit; sin verò eiectus sit ab ordine ob delictū inducens irregularitatem, à qua Episcopus absoluere non potest, post dispensationem à Papa obtentam, (si antequam ei jceretur non fuisset cum illo dispensatum super ea per ordinis sui priuilegia, quæ communiter religionibus conceduntur, vt possint superiores earum dispensare cum subditis suis super omni irregularitate, excepta illa, quæ ex homicidio voluntario, & mutilatione, ac bigamia oritur) illum similiter Episcopus originis promouere potest.

DECISIO X.

Ex consil. 3. in Nouis deest in antiquis.

* 10 Prouisus de Curato, sed nulliter ob defectum ætatis, nec promoueri se faciens ad presbiterium, nec horas Canonicas recitans, credens tamen quamuis falsò, se & ad horas, & ad promouēdum teneri, non solùm peccat acceptando collationē, & possessionem, sed etiam omittendo horas, nec promoueri se faciendo. Quamuis enim verè non teneatur ad horas, nec promoueri obligetur, qui beneficium possidet curatum, de quo nulliter est prouisus, propter erroneam tamen conscientiam, falsò putās se ad horas, & ad promouendū teneri, si id non præstat, duplex peccatum committit.

TITVLVS XI.

De Sacra vnctione.

SVMMARIVM.

1 *Chrisma, quamuis ex oleo & balsamo fieri debeat, oleum tamen de sola Sacramenti essentia est.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO I.

Ex conf. vnico tam in antiquis quam in Nouis.

1 QVamuis Chrisma ex oleo & balsamo mixta, materia confirmationis sit, ita vt grauiter peccaret Episcopus, qui ex solo oleo id cōficeret, solum tamen oleum eius materia substantialis & essentialis est, admixtio autem balsami de præcepto tantum est: *a* Sicut in simili, materia substantialis calicis solum vinum est, quamuis ei aqua ex præcepto misceri debet: ideoque Confirmatio solo oleo facta tenet, nec iteranda est, sed supplenda, *b* quæ suppletio defectus balsami, per solam linitionem balsami facienda nō est, sed eadem oratione, & iisdem verbis, quibus ipsa Chrismatio siue confirmatio fit, fieri debet; nec tamen propterea fit iteratio sacramenti; quia ad Sacramenti reiterationem non sufficiunt materia, & verba sine intentione id faciendi, cū sine intentione debita conficiendi sacramentum, non conficiatur illud: *c* & ita cum secunda linitio non fiat intentione ministrandi sacramentum confirmationis, (eo quod confirmatio etiam sine balsamo facta, valida est,) sed solum supplendi defectum eius, quod illi iam ministrato defuit, non potest, nec dici debet iteratio, sed suppletio.

a S.Tho. 3.p.q.72. ar.1.& 2 Caie. ibi. Sot. 4 di. 7.art.2.
b c. 1. de sacram. non iterand. c. 1. de sacra vnct. Man. ca. 21. nu. 8.
c S.Tho. 3.part.q. 64.art.8.

TITVLVS X.

De Sacramentis non iterandis.

Hic titulus deest in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Diaconatus ordinem sumens, si non accipit, nec tangit librum Euangeliorum, in cuius traditione imprimitur character, ordinem non accipit.*

2 *Vestes de essentia & substantia ordinum non sunt, vnde illarum defectus, vel mutatio nihil nocet.*

3 *Characterem alicuius ordinis, qui ob defectum intentionis suscipientis uel Ministri, non suscipit, de licentia sui Episcopi, uel Papæ, potest illum clam suscipere ab alieno Episcopo, ubi sit incognitus.*

DECISIO I.

Ex conf. 3. in Nouis deest in antiq.

1 DIaconus ordinatus absque contactu libri Euangeliorum, cuius traditione character verè suscipitur, Diaconus non est, cum illius libri traditio de essentia, & substantia ordinis Diaconatus sit; adeo vt si talis postea ordinetur Sacerdos, hanc intentionem conditionalem habens, *Nolo suscipere Sacerdotium, si non sum Diaconus*, vtique Sacerdos ordinatus nō est, cum intentionē actualem habuerit non accipiendi illum, si non erat Diaconus, vnde & Diaconatum, & Presbiterium iterum sine vlla dispensatione accipere potest, modo in eis non ministrauerit: Tunc enim a Papa dispensatio habenda erit, vt duobus ordinibus præfatis Diaconatus, & Presbiterij ordinari possit. *a*

a Arg. c. 1. de cler. non ord. minist. Nauar. in Man. ca. 27. num. 242.

DECISIO II.

Ex conf. 5. in Nouis deest in antiq.

2 Explicitam intentionem habens ordines suscipiendi, dubitando tamen an per actiones, & verba Episcopi conferrentur ordines, eo quod aliquæ ex solitis sacris vestibus ex

in

incuria ei in tali ordinatione desunt verè ordinatus est; cum vestis de essentia ordinationis non sit, nec scrupulus ille collationem impedire potest.

DECISIO III.

Ex consil. 7. in Nouis, deest in antiquis.

3 Qui ob defectum intentionis suscipientis, vel Ministri, characterem alicuius ordinis non suscipiunt, ad hoc vt iustè, & rectè ordinari reputentur, ad vtendum ordinibus susceptis, qui eis desunt, ne bis ordines suscepisse, & irregularitatem cōtraxisse, accusentur, ordinarios suos clam adire debent, eisque sacramenta taliter confiteri, ne reuelare possint, ab eisque, vel à Papa licentiam petere, vt illos clam ab alieno episcopo longe distante, vbi sunt incogniti, suscipere queant.

TITVLVS XI.

De filijs presbiterorum.

SVMMARIVM.

1 *Filius natus in figura matrimonij, iustè credere potest se esse legitimum, ad hoc vt ordinari possit.*

2 *Illegitimus bona fide ordinatus, non est suspensus.*

3 *Illegitimus sine dispensatione, incapax est beneficij.*

4 *Illegitimus factus religiosus, ordines sacros sumere, & beneficia manualia habere potest, non autem prælaturas.*

5 *Commenda perpetua dat titulum legitimum, non sic temporalis.*

6 *Dispensatio ad beneficium, per Commendam perpetuam expirat.*

7 *Dispensatio Comitis Palatini cum illegitimo, ad ordines, aut beneficia non extenditur.*

8 *Dispensare etsi censeatur Papa, quando facit aliquid contra ius super quo dispensare potest, secus tamen est in episcopo.*

9 *Dispensatio prohibens filium obtinere beneficia patris in eadem ecclesia, cum sit exorbitans, & odiosa, non comprehendit nepotem legitimum ex filio illegitimo.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

1 Filius natus in figura Matrimonij, qui multis annis credidit se filium mariti matris suæ, & omnes etiam communiter, vbi natus, & educatus in sua infantia, & pueritia fuit, eum pro legitimo habuerunt, iustè, & tuta conscientia credere potest se legitimum esse, quamuis eius mater postea & viuens, & moriens dicat illum non esse legitimum; & credendo firmiter se legitimum esse, sine dispensatione, aut scrupulo ordines sumere potest: Quod si ob dictum matris dubius sit, & dubiū illud aut non potest, aut deponere non vult: non potest sine peccato, & dispensatione ad ordines promoueri, quia qui contra conscientiā suam agit, ædificat ad gehennam. a

a *c. fin. de præscr. & c. ad audientiam de homic.*

DECISIO II.

Ex consil. 2. deest in Nouis.

2 Illegitimus putans se habere dispensationem Papæ ad ordines sacros, cum tamen non haberet nisi commissionem de dispensando ordinario missam. & bona fide subdiaconatum ab alio Episcopo cum litte-

ris

tis dimissoriis accipiens, in suspensionem,& irregularitatem non incidit; Et licet subdiaconatum ita sine dispensatione sumendo suspensus fuisset, cum eo tamen Episcopus originis dispensare potest, maxime cum præfata ordinatio facta sit bona fide sine dolo; *b* cum Episcopus regulariter ab omni suspensione lata a iure absoluere possit, *c* vnde sic ab Episcopo absolutus, ad superiores ordines ascendere valet: Ab irregularitate vero si quam contraxisset illegitimus celebrando in suspensione, virtute Iubilæi, neque in foro exteriori, neque in interiori absolui & liberari potest: sed neque per Iubilæa absolui quis valet a suspensione quoad forum exterius, nisi id in eis exprimatur, quod tamen rarissime fit, quamuis in foro conscientiæ a suspensione Iubilæa virtutem liberandi habeant, cũ Iubilæa forum Dei regulariter respiciant.

Ma. c. 25 nu 70. & c. 27. nu. 115.

b c. Lugdunensis. & gl. c. nõ inuitati, 9. q. 2.

c Syl. ver. Suspẽsio. q. 8. arg. c. nuper, de sent. exc. Man. ca. 27. n. 254 Ma. c 27 nu. 272.

DECISIO III.

Ex conf. 3 alias 6.

3 Collatio beneficii, aut canonicatus facta illegitimo, cum quo Episcopus originis solum dispensauit ad ordines minores, & non ad beneficium, non est valida; *d* Et quamuis Episcopus originis cum illegitimo non solum ad ordines, & beneficium simplex, *e* sed etiam ad canonicarum Ecclesiæ cathedralis dispensare potest, *f* ad talem tamen canonicatum dispensare non censetur, nisi id exprimat. *g*

d c. si. de filijs presb.

e c. 1. et 2. de fil. presbit. in 6.

f Arch. in d. c. 1. et 2 de fil. presbit. in 6.

g Frãc. in c. 1. de fil. presb. in 6

DECISIO IIII.

4 Illegitimus factus religiosus, per professionem factus legitimus, sine dispensatione & sacros ordines assumere, & alia quæcunque beneficia manualia, & officia regularia sui ordinis, & monasterii habere potest, si careant cura animarum, & quæ, qui habent, non dicuntur prælati; *h* & solo iure communi attento omnia beneficia regularia præter prælaturas conuentuales sunt manualia, & quæ ad nutum dari & auferri possunt; *i* Prælati autem soli proprie sunt Episcopi, & superiores eorum, & Præfecti ecclesiis collegiatis Secularibus, vel Regularibus, & non alij, etiamsi copiosos redditus habeant. K Illegitimus autem regularis sine dispensatione beneficium curatum habere nequit, etiamsi illud Manuale sit. *l*

Nunc autem omnia circa illegitimos iuxta constitutionem S.D.N. Sixti V. & eius declarationem intelligenda sunt, addita moderatione Bullæ Greg. 14. incipientis, *Circumspecta*. anno 1590.

h ca. 1. de fil. pres. & Card. ib.

i c. 2 & c. cũ ad Monasteriũ, §. tales, de statu monach.

K c. cũ ad ecclesiarũ de off. ord. c. cũ in illis, § illis vero, de preb. in 6 Card. in cle. Dudũ §. statuimus. q. 9. de sepult.

l Anto. et Card. q. 8 & 9. in c. 1. de fil. presbit.

DECISIO V.

Ex conf. 4 alias 9. de preben.

5 Commenda beneficij, vel collatio beneficij in commendam facta, si temporalis sit; *m* qualis est etiam illa, per quam beneficium litigiosum commendat ordinarius alicui, vt seruiat ei lite pendente, *n* & per quam hodie commendatur ecclesia parochialis per viam vicariæ, donec illi de Rectore prouideatur; *o* & per quam Papa solet aliquando beneficium sibi reseruatum vacans commendare alicui, donec illud alicui conferat; non dat ius in beneficio, nec commendatarius facit fructus suos, neque est prælatus beneficij, sed procurator, habens tamen legitimam administrationem: Commenda vero perpetua, per quam Sedes Apostolica confert beneficium in Commendam quoad vitam

m c. Nemo deinceps, de elec. in 6.

n cap. 2. vt lite pẽdent. 6.

o Trid. sess. 24. c. 18. de ref.

Digitized by Google

tam Commendatarij, *p* habetur pro titulo legitimo, & commendatarij tales pro Prælatis habentur, & faciunt fructus suos, & facere possunt quicquid possunt titulares, exceptis ijs quæ per litteras commendatorias eorum excipiuntur.

p c illud. c. qui plures. c. relatio. dis. 21 q. 1. Pan. in c. querelam. de elect. et Gomez. in reg. de infir. resig. q. 13. & de trien. poss. q. 5.

DECISIO VI.

6 Dispensatio ad vnum beneficium expirat per acceptationem alterius collati in Commendam perpetuam; *q* non tamen si commendæ erant temporales, tunc enim per illas dispensatio non censetur extingui.

q c 1. de fil. presb. in 6. et Gomez. vbi sup. q. 1.

DECISIO VII.

Ex cons. 5. aliàs 2.

7 Comes Palatinus, aut alius secularis princeps cum illegitimo ad ordines minores, aut beneficium simplex dispensare nequit, cum huiusmodi facultatem legitimandi quo ad spiritualia non habeant; vnde collatio beneficij illegitimo alicui, à talibus dispensato, facta nulla, & inualida est, cum omnis illegitimus ante debitam legitimationem, vel dispensationem ab habente ad hoc potestatem, beneficij ecclesiastici incapax, & inhabilis sit, *r* ordines autem Minores virtute talis legitimationis à principe seculari factæ suscipiens non est ipso iure suspensus, suspendi tamen potest. *s*

r Ex toto tit. de fil. presb. & eo. ti. in 6.

s c. vel nõ est cõpos. de tẽp. ordin.

DECISIO VIII.

Ex consil 5. in Nouis deest in antiquis.

* 8 Illegitimus ab Episcopo, cui neque ratione originis, neque ratione beneficij, neque ratione domicilij subditus, ad ordines Minores sine expressa dispensatione ab illegitimitate, malè ordinatus esse censetur; *t* Neque Episcopus talis sic aliquem ordinando, aut potest, aut secum tacitus dispensare censetur. Quamuis enim Papa, quando aliquid facit contra ius, super quo dispensare potest, tacitus dispensare iudicatur; *u* Secus tamen in Episcopo dicendum est. *x*

t c. 1. de filijs presb. 6.

u Arg. l. quidã cõsulebat, ff. de reg. iur.

x Pan. in c. diuersis fallacijs, de cleric. coniug.

DECISIO IX.

Ex cons. 8 9. & 10. in Nouis, eadem sunt, desunt in antiq.

* 9 Filius qui ante Concilium Tridentinum, *y* ex dispensatione Papæ beneficium obtinuit in Ecclesia, in qua pater eius mortuus fuerat beneficiatus, mortuo patre aliud in eadem Ecclesia de nouo obtinere non potest; cum hac ratione paternæ incontinentiæ memoria refricaretur, id quod in prædicto Concilio prohibitum est, inquantum prohibet eis, ***vt in ecclesiis, vbi patres beneficium aliquod obtinuerunt, nõ possint etiam dissimile beneficium obtinere, nec in dict. s ecclesijs quoquo modo ministrare, nec pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinuerunt habere.*** Quæ verò de filijs presbiterorum, aut in Extrauaganti Clementis VII. *z* aut in Concilio præfato Trident. statuuntur, ad nepotes presbiterorum extendi non debent, quasi nepotes ab eorum beneficijs sicut filij, excludantur: eo quod iura cum loquantur de filijs, ad nepotes secundum magis veram, & communiorem opinionem non sunt extendenda. *a* maximè cum alia ratio sit filiorum illegitimorum, alia verò nepotum, qui legitimi sunt. Neque enim Nepos legitimus paternam incontinentiam, sed continentiã refert; filius autem illegitimus incontinentiã patris repræsentat militarq; pro eo illa præsumptio quod filius patri similis esse præsumitur.

y Concil. Trid. sess. 25. de ref. c. 15.

z Extrauag. 36. qua incipit, Ad canonũ con ditor.

a gl. in c. presbiterorum. dist. 56.

Ad-

Digitized by Google

* *Aduertendum est circa id quod tradit author de Nepotibus, quod cùm Illustrissimi & Reuerendissimi Cardinales Congregationis Sacri Concilij Trid. existimauerint tam in dicta constitutione Clementis VII. quàm in Concilio Trid. sub illa prohibitione, Ne filij illegitimi beneficium paternum obtinere possint, comprehendi nepotem legitimum ex filio illegitimo, respectu beneficij auiti, ob ea Concilij verba* longissime *nec vlla in his terminis Rotæ decisio reperta fuisset, statuerunt postea ijdem Cardinales ex ordine S. D. N. Gregorij XIII. intelligere, quid de hac re Rota sentiret. vbi vt notat Nauar consi. 10. in Nouis, decisum fuisse in* Rota *duodecima die Februarij* 1574 *non comprehendi nepotem legitimum ex filio legitimo neque sub Clementina, neque sub Concilio* Trid. *tam inspectis verbis, quam etiam inspecta mente, seu ratione tam Clementinæ, quàm* Con*cilij. Quæ* Rota *decisio, probari facile potest, siquidem si verba Clementinæ consideremus, certum est illa non conuenire nepoti legitimo, vt patet ibi.* In ipsorum resignantium filios ex fornicatione natos &c. *& ibi* Super defectu Natalium quē ex dictis Sacerdotibus resignātibus geniti patieban tur. *& ibi* ob inordinatū spuriorum filiorum amorē &c. *& ibi.* Quod de cætero filij presbiterorum ex fornicatione nati &c. *Similiter nec verba Concilij conueniunt, vt patet ibi* Qui non ex legitimo Matrimonio nati sunt. *Vnde cum regula generalis sit, quod vbi verba dispositionis non conueniunt, neque dispositio ipsa conueniet, ex Bartolo & Decio in l 4. §. prætor ait. de dam. inf. & idem Bar. in c. 1. nu. 21. de elect. & Alciat. in l. liberorum. nu 6. de verb sign. & ibidem Alex. in ver. Tertius casus est. & in dictis constitutionibus solum n. ētio fit filiorum, nō ea solum ratione quod filij sint, sed quia nati sunt ex fornicatione; consequens est, vt quæ de solis filijs illegitimis statuuntur, in nepotibus legitimis locum non habeant, ex Bart. in l fi. Cod. de filijs natur. qui etiā cum alijs communiter concludit concl. 1. nu. 58. de verb signif. nepotem legitimum ex filio illegitimo hæredem ab auo institui posse. quia in eo vitium paternum, & per consequens qualitas patrem excludens cessat, vt docet Card. Paleot. de Nothis & Spurijs. c. 53. & Couar. in epit. par. 2. cap. 8 §. 5. nu. 13. Sed neque mens, aut ratio Clementinæ, aut* Concilij *locū habet in nepote, nam filius representat incōtinentiam patris, nepos autē nō item; Et filius præsumitur esse similis patri, non sic nepos respectu aui siue ergo verba, siue mentem clementinæ, aut Concilij inspiciamus, dicēdum est nepotes legitimos non excludi, cū non militet eadem ratio, & materia est odiosa. Et quia si clementina vel Concilium nepotem legitimum excludere voluissent, nepotem etiam, sicut filium nominassent. Denique huius opinionis sunt Glos. in c. presbiterorum. verb. fil. os. dist. 56. & in c. Apostolica. 8. q. 1. Archid. ibi. Goffred. in summa nu. 5. de filijs presbit.* Io. Andr. *in c. Ad extirpandas. tit. eod & Anch. ibidem. Pisanella, & alij summistæ communiter in verb. Illegitimus.*

TITVLVS XII.

De seruis non ordinandis.

Hic tit. deest in nouis.

SVMMARIVM.

1. *Seruus fugitiuus ad dominum redire tenetur, nisi probabilis timor eum excuset, & quid tunc faciendum.*

DE-

DECISO I.

Ex consf. vnico alias 2. de rest. spoliatorum.

1 SEruus fugitiuus in foro conscientiæ ad Dominum redire tenetur, aut eum contentum facere, quod non redeat, nisi iusta aliqua causa, qualis est probabilis timor perdendi vitam, eum excuset; cum seruus fugitiuus sit de bonis fortunæ Domini sui: Non tenetur tamen restituere se illi cum iactura bonorum altioris ordinis, scilicet vitæ suæ, eo quod nemo ad restituendum bona minoris ordinis tenetur cum iactura bonorum maioris. *a* Tenetur autem semper habere intentionẽ Domino satisfaciendi, aut eum contentum faciendi modo meliori quo potest, soluendo ei per se, vel per alium, iustum pretium, & quicquid acquirit, & lucratur, Domino suo quærit.

a Arg. ca. officia, de ianit. & remiss. Man. ca. 17. n. 87.

TITVLVS XIII.

De corpore vitiatis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius Papæ mandatum exequi non debet, quando ex illius executione peccatum, aut scandalum sequitur.*

2 *Pollex non est membrum, cuius parte tamen qui caret, quando fit irregularis.*

3 *Castratus ob ægritudinem de consilio medicorum, potest sine alia dispensatione ordines sacros accipere.*

4 *Suspensus ter est, qui sine litteris dimissorijs ordinarij, tres ordines sacros accipit.*

DECISIO I.

Ex consf. 1. alias 20. de rescript. in Nouis.

1 MVtum deformis corpore a Papa impetrans commissionem dispensandi cum eo ad Episcopum originis ad ordines, & beneficia, & ab eo dispensatus, impetrans ecclesiam parochialem alterius diœcesis a Papa in forma dignum, videlicet vt ordinarius ecclesiæ si eum reperiret idoneum, conferret eam illi: non obstante dispensatione a delegato Papæ facta super præfati curati deformitate, mãdatum Papæ exequi ordinarius non tenetur; immo exequendo & ecclesiam parochialem tali deformi conferendo peccat; cum mens Papæ nõ sit, vt quis mandata sua exequatur, quando ex eo quod præcipitur exequuto, sequeretur peccatum, aut scãdalum populi, a quod probabiliter sequi solet, dum valde deformis ad Sacramentorum administrationem admittitur.

a c. Nihil cum scandalo, et c. si quando, de rescri. et Fel. ibi. & Inn. in c. Inquisitioni. in fi. de senten. excom. Nauar. in Man. ca. 27. num. 206. & 262.

DECISIO II.

Ex consf. 1. in Nouis: deest in antiquis.

* 2 Cum pollex membrum non sit, qui pollice caret, irregularis non est dummodo per indignationem sibi non abstulerit; * nec exinde inducatur impotentia celebrandi, aut magna deformitas, seu scandalum in celebrando. De qua tamen re si dubitetur, an sine scandalo celebrare possit & an inducat magnam deformitatem, quæ celebrationẽ impediat, declaratio Episcopi requiritur, non autem sufficit arbitrium confessarij, aut alterius Prælati inferioris. Quod si Episcopus semel magnum induci scandalum declaret, irregularis erit, & a solo Papa dispensari potest.

Nauar. in Man. c. 27 nu. 198. Nauar. in Man. ca. 27 num. 209. Nauar. in Ma. c. 27. nu. 239.

DE-

DECISIO XIII.

Ex conf.2.in Nouis,d eest in antiquis.

3 Castratus ob ægritudinem de consilio medicorum, sine vlla dispensatione ad omnes ordines sacros ab Episcopo suo promoueri potest.

b c.si quis a Medicis ca. Eunuchus,d.55 Naua. in Man. ca. 27.n.199

DECISIO XIV.

Ex conf.8.in Nouis.deest in antiq.

4 Clericus Minorum ordinum, & surdus, & sciens quod propterea non initiaretur sacris a suo ordinario, cum falsis literis dimissoriis a se confectis, subdiaconatum, Diaconatum, & Presbiteratum ab alieno sumens præter peccatum in falsis literis fingendis commissum, tres suspensiones incurrit, tres ordines sacros sine literis dimissoriis ordinarij sui suscipiens. *c* Beneficio autem prius adepto ob huiusmodi delicta ipso iure non priuatur; cum beneficium legitimè prius obtentũ per superuenientem irregularitatem regulariter ipso iure non perdatur. *d*

c Extrauã ex Sacrorum. Pij II. Nauar.in Ma.c.25. n.7. & c. 27.n.241 d Innoc.in c. is qui, de sent. exc.in 6.

TITVLVS XIIII.

De Bigamis.

SVMMARIVM.

1 *Laicus nulliter cum corrupta contrahens non est bigamus.*

2 *Irregularis, tam est, qui bis, quam qui plures nuptias contrahit, & quare?*

3 *Episcopus ordinando bigamum ab eo ordine conferendo, & a Missa celebranda per annum suspensus est.*

DECISIO I.

Ex consil.1.deest in Nouis.

1 Laicus, aut clericus minorum ordinum contrahens Matrimonium cum corrupta inualide ob aliquod impedimentum, nullam irregularitatem aut bigamiæ veræ; eo quod non contrahit valide cum duabus successiuè: aut interpretatiuè, eo quod non contrahit cum duabus inualide, vel cum vna valide, & cum alia inualide, nec cũ corrupta valide * aut Bigamiæ similitudinariè contrahit, quia non contrahit cum vna valide, neque inualidè post votum solemne religionis, vel ordinis sacri, quo quis spirituale Matrimonium cum Christo contrahere dicitur; *a* & irregularitas in casibus tantum iure expressis contrahitur. *b*

** Ma. c.27 nn.191.*

a c.1 etc. quosquot 27. q.1. b c.is qui de sent.ex com.in 6.

DECISIO II.

Ex conf.2.deest in Nouis.

2 Irregularis; tam est qui bis, quam qui plures nuptias contrahit, & bigamus, non trigamus dicendus est laicus, qui vicissim cum virgine, & ea mortua, cum vidua, vel cum corrupta contrahit: quia ea tantum de causa bigamus irregularis est & inhabilis ad Sacramentum ordinis, quia in eo non est significatio coniunctionis Christi cum Ecclesia vnica sua sponsa; *c* tam inhabilis autem est ad hanc coniunctionem Christi cum Ecclesia vnica sponsa significandam, qui cum duabus, quam qui cum tribus, aut pluribus contraxit, quia iam carnem suam diuisit, vnde in iure, nulla trigamiæ, sed bigamiæ solius mentio est. *d*

c S.Thom. 4.dist.27 q.3. ar.1.

d in toti. de big.

DECISIO III.

Ex conf.3.deest in Nouis.

3 Episcopus bigamum ordinando, & be-

Digitized by Google

& beneficiũ simplex ei cõferendo à collatione ordinis illius quem bigamo contulit, *e* & etiam à Missa celebranda, *f* ipso iure per annum suspensus est, & ab ordine deponi potest, & collatio beneficij facta, nulla & inualida est, eo quod collatio beneficij alicui irregulari facta non valet *g*

e Arg. ca. eos, & ca. vlt. de tēp. ord. in 6. & c. Nullus pœnitentem, dist. 51.
f Glo. in d. ca. Nullus pœnitentē.
g Innoc. in c. cum nostris, de cō cess. preb.

TITVLVS XV.

De clericis peregrinis.

SVMMARIVM.

1 *Capellani triremium, si exempti non sint, ab Episcopo visitari possunt, vt alij viatores.*

DECISIO I.

Ex consilio 1. vnico alias 4. de foro compet.

1 Episcopus Capellanos triremium, quæ aduersis ventis in portibus suarum ciuitatum cõmorantur, si exempti non sunt, perinde ac alios viatores, & transeuntes, visitare potest, seruando vnicuique sua priuilegia, & ius, quod habent iure communi, vel particulari, domũ suã reuocandi. *a*

a c. si de foro compet. & ca. 1. de priuileg.

TITVLVS XVI.

De officio Vicarij.

SVMMARIVM.

1 *Peccat, qui vel iurisdictionem vsurpat, vel affirmat pro certo, quod nescit esse tale.*
2 *Vicarius Generalis à Capitulo Sede vacante constituendus, qualis esse debeat.*
3 *Vicarius Canonicus, in Capitulo, & Choro locum Canonici tenet.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 3. de crimine falsi.

1 Vicarius foraneus litteris & testimonijs suis affirmans aliquem esse idoneũ beneficio simplici, aut Canonicatui ob solam relationem alterius, quem tamẽ ignorat an idoneus sit, nec ne, non solum peccat vsurpando iurisdictionem alienam, *a* scilicet Vicarij Generalis, non appellando se foraneum, sed Vicarium simpliciter; sed etiam affirmando pro certo, qđ ignorat esse tale, *b* & dando occasionem lædendi Rempublicam, & proximum. *c*

a S. Tho. 2. 2. q. 60. ar. 6.
b cap. 1. de crim. falsi
c c. vlt. de iniuriis.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias vnico in Nouis, & etiam 2. de Maior. & obed.

2 Vicarius Generalis à Capitulo sede vacante constituendus, Doctor esse debet, vel Licẽtiatus in iure Canonico; vel aliàs quantum fieri potest idoneus; *d* Et cum Vicarius Episcopi idoneus esse debeat ad id, in quo vices eius gerit, *e* & constitui solet ferè ad omnia quæ gesturus est Episcopus, non satisfacit Episcopus muneri suo, nisi idoneũ constituat, sed peccat: constitutio tamen talis Vicarij tenet ipso iure, modo sit clericus saltem in Minoribus constitutus, vnde & ab eo, & coram eo facta valida censentur.

d Tri. sess. 24. ca. 16. de ref.
e c. quoniã in plerisque, & ca. inter cætera, de offi. ord.

DECISIO III.

3 Vicarius Generalis Episcopi, qui simul est Canonicus Ecclesiæ, in choro, & Capitulo, locum Canonici tenere debet, *f* nisi contrariũ consuetudine esset inductum.

f Gemin. in c. cum à collatione de appel. in 6.

D TI-

Digitized by Google

TITVLVS XVII.

De officio & potestate iudicis delegati.

SVMMARIVM.

1 *Conseruatores, quoad quæ, ordinarij iudices sint, & quoad quæ, iudices delegati.*

2 *Iurisdictio in Matrimonialibus præscribi, & inferiori Episcopo conuenire potest.*

3 *Episcopus examen sibi commissum à Papa, cum clausula,* In quo conscientiam tuã oneramus. *alteri committere potest.*

4 *Episcopus impeditus adire Concilium, potest se per procuratorem excusare.*

5 *Pontifex causam alicui delegando, illam ad se auocasse non censetur.*

6 *Delegatio Episcopo facta, non transit in eius vicarium, licèt possit specialiter subdelegari,*

7 *Episcopus Vicario commissa expedire nequit.*

8 *Delegata iurisdictio de persona ad personam prorogari non potest, etiã iudice in id consentiente.*

9 *Subdelegatus potestatem sibi commissam, alteri demandare nequit.*

10 *Delegatus in causa sibi delegata est maios quam legatus.*

DECISIO I.

Ex consf. 1. alids 3.

1 Conseruatores, *a* & Inquisitores hæreticæ prauitatis, quamuis iudices delegati sint, *b* conseruatores tamen etiam de causis ecclesiasticis in prima instantia cognoscere possunt, in qua non possunt cognoscere nisi iudices ordinarij, vnde quoad hoc iudices ordinarij, reputandi sunt, & proinde in conseruatoribus etiam tanquam iudicibus ordinarijs, Concilium Tridentinum, *c* locum habere censetur, ne gratia principis conseruatoria eis pereat.

a c. 1. & ca. vlt. de offi. dele. in 6.
b Franc. I
ca. Ne al qui. de hære. in 6.
c Trid ses. 24. ca. 20. de ref. in princ.

DECISIO II.

2 Iurisdictio & facultas cognoscẽdi de causis Matrimonialibus & criminalibus, Abbatibus, & alijs Prælatis inferioribus Episcopo concessa, qui per præscriptionem, consuetudinem, & priuilegium, facultatem cognoscendi de huiusmodi causis Matrimonialibus sibi acquisierunt, per Concilium Tridentinũ *d* non tollitur, cum constet legem generalem non derogare consuetudini, præscriptioni, & statutis particularibus, nisi de mente legislatoris potentis derogare illis constet; Nulla autem mentio derogationis in Concilio apparet, cum tamen iure communi *e* certum sit, quosdam prælatos Episcopo inferiores acquisiuisse sibi per consuetudinem, præscriptionem, & sententiam, facultatem de causis Matrimonialibus, & criminalibus cognoscendi.

d Trid. ses. 24. ca. 20. de ref. §. Ad hæc.
e cap. 1. de consti. in 6. & cap. 1. de con. sang. Pan. in c. Audi tis, de ra scri. e Co uar. I epi 4. 2. par. c. 8. §. 12.

DECISIO III.

Ex consi. 2. alids 6.

3 Episcopus examen sibi à Papa cõmissum cum Clausula. *In quo conscientiã tuã oneramus.* Sed nõ exprimitur nomen proprium, alteri committere potest; Cum hæc verba, potius in vim monitionis, quam in vim formæ delegationis, posita sint. *f*

f Feli. in ca. si. §. is autem, de offi. deleg. Rota I de cis. 358. in nouis.

DE

DECISIO IIII.

Ex consil. 3. alias 8. de Maior. & obedien.

4 Episcopus legitimè impeditus vocatus ad Concilium Prouinciale, aut aliud, per Procuratorem se excusare potest, qui etiam Procurator Episcopi habens speciale mandatum, consentiente Concilio, ei interesse potest; g Illum tamen admittere Concilium non tenetur, saltem si nō sit vnus ex Episcopis suffraganeis interessentibus Concilio cum alijs Episcopis. h Procurator autem talis, si Episcopus nō sit, Abbatibus per sese præsentibus postponi debet; licèt enim vices gerens alterius, tanquam repræsentans honorandus sit, i non tamen tantum ac ille, cuius vices gerit. k Vnde Dux, Abbas ue præsens inferioris dignitatis, legato procuratori Ducē, vel Abbatem absentem excelsioris gradus repræsentāti, præponendus est, sicut olim Rex Christianissimus Ducem Subaudiæ præsentem, legato Venetiarum, Ducem Venetum absentem repræsentantem, præposuisse legitur.

g c. cū ecclesia Sutrina, de causa poss. & propr.
h Arg. c. si quis iusto, §. porro, de elect. 6.
i c. Sane. 2. de offic. de leg. & c. fi. dist. 93.
k Decius in d. cap. sane.

DECISIO V.

Ex consi. 1. in Nouis deest in antiquis.

* 5 Papa causam alicui denegando, illam ad se auocasse non censetur; vnde si re integra expirat dicta commissio, primus Iudex, siue ordinarius, siue delegatus, sine noua delegatione procedere potest; l Immò etiam causæ delegationem à Papa impetrans, re integra ei renunciare, & coram primo iudice causam agere potest. m

l c. vt debitus honor, de appel.
m c. quod ob gratiā. de regul. iur. in 6.

DECISIO VI.

Ex consil. 4. in Nouis, est secunda pars consi. 32. de sent. excom. in antiq. sed melius hic collocatur.

* 6 Delegatio Episcopo etiam perpetuò facta, vt sunt conseruatoria, quamuis in eius vicarium generalem non trāseat, n eidem tamē subdelegari specialiter potest, cuius sub delegationis virtute, vicarius huiusmodi, Rectorem, aut alium ciuitatis officialem excommunicare potest.

n Decius. in ca. quoniā Abb. de offic. in di. deleg.

DECISIO VII.

Ex consilio 5. in Nouis, deest in antiquis.

* 7 Delegatio facta officiali, seu vicario Episcopi, de beneficio conferendo, in ipsum Episcopum, vicario ab officio remoto, non transit; sicut nec econtrà, episcopo commissa vicarius eius expedire valet.

DECISIO VIII.

Ex consil. 8. in Nouis deest in antiq.

* 8 Cùm iurisdictio delegata de persona ad personā prorogari nequeat, o pænitēs postquam vnum confessarium elegit, cui acceptanti sacræ Pænitentiariæ litteras præsentauit, eo dimisso, alterum eligere non potest, etiamsi primò electus consentiat. Siquidem iurisdictio delegata, delegātis iurisdictio est, ideoque ad ipsum delegantem, cuius illa est, & non ad partes, vel ad iudicem electum, eam extendere pertinet.

o c. 1. de offic. dele.

DECISIO IX.

Ex consilio 9. in Nouis deest in antiquis.

* 9 Delegatus Principis, etsi iurisdictionem subdelegare possit, subdelegatus tamen illam alteri deman-

dare nequit, vbi aũt quis duplicem potestatẽ, scilicet, tã delegatã, quam ordinariam habet, si ex vtraq; procedat, sustinetur, & valeat actus ex illa secundum quam melius id facere potuit.

DECISIO X.

Ex cons. 10. in Nouis deest in antiquis.

* 10 Cum Episcopus vt delegatus in causa sibi delegata, maior sit quam legatus, etsi maiorẽ cum Capitulo, quam legatus, coniunctionem non habeat; tamen sicut legatus, ita etiã Episcopus tanquam Apostolicæ Sedis delegatus, *p* sine consensu Capituli beneficia vnire potest.

p Conc. Trid. sess. 21. cap. 5. de refor.

TITVLVS XVIII.

De officio iudicis ordinarij.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius Episcopi, non Sacerdos, Matrimonijs interesse nõ potest, sed sacerdoti ea delegare debet.*

2 *Episcopus ex officio contra concubinarios inquirere potest.*

4 *Episcopus, ad Vicarios Generales constituendos cogi potest, & quare.*

5 *Confratria, an Collegium laicum, aut ecclesiasticum dici possit.*

6 *Episcopus Capellaniam perpetuã, temporalem facere potest, & beneficia sui episcopatus, vnire, diuidere, & extinguere.*

7 *Concilium Prouinciale, quare Archiepiscopum excõmunicare possit.*

8 *Episcopus dispensandi facultate à Concilio sibi concessa, cum sibi subditis tantum vti potest.*

9 *Episcopi contra Capitula procedere possunt, etiam extra visitationẽ seruato moderamine, scilicet, adiungendo sibi duos Canonicos.*

10 *Episcopus legitimè impeditus ad Concilium vocatus, quomodo se excuset.*

11 *Rectores nullius, ad Synodum compelli non possunt.*

12 *Prælatus Regularis cum suo conuentu dilationem ad profitendum dare potest.*

13 *Dispensat Episcopus cum homicida voluntario quoad beneficium simplex, licèt non quoad curatum, nisi iam obtentum.*

14 *Episcopus ex officio cogere potest beneficiarium ad exhibendum titulum.*

15 *Episcopus cogere potest decennalem, vel execrabilem ad iurandum se canonicè beneficia, & dispensationem obtinuisse.*

16 *Vicarius Episcopi facultatem absoluendi à reseruatis alijs subdelegare potest.*

* 17 *Vicario parochiali vacanti, quænam portio debeatur.*

* 18 *Edicta Episcoporum quæ ad denunciandum obligant, de quibus intelligi debeant.*

DECISIO I.

Ex *consil. 1. aliàs 10. de clandest. desponsat.*

1 Vicarius Episcopi, si Sacerdos non sit, Matrimonijs interesse non potest, sed Sacerdotem delegare debet.

DECISIO II.

Ex cons. 2. aliàs 7.

2 Episcopus ex officio suo cõtra concubi-

Digitized by Google

cubinarios, & alios peccatores, ad publicam vtilitatem, & animarum salutem, *a* non solum via denunciationis Euangelicæ, vel Canonicæ, *b* sed etiam sine denunciatione per viam inquisitionis fama præcedente procedere potest. *c*

a c. 1. de off. ordin. b c. Nouit, de iudic. c cap. Super his, c. qualiter, & quãdo, 2. de accusat.

DECISIO III.

Ex consi. 3. alias 4.

3 Episcopus in quocũque loco suæ diœcesis, non exempto, pro tribunali sedere, & causas spirituales, criminales, & ciuiles, inter sibi subditos audire, & definire potest; *d* dummodo locus honestus sit, & litigatores sine magno incommodo eo loci venire possint. Et Archiepiscopus in quolibet loco suæ Diæcesis Archiepiscopalis; *e* & legatus ẽt in qualibet parte suæ legationis, expedire non potest, quæ ad illam spectant, etiam negotia vnius prouinciæ in alia suæ legationis, si ad multas missus sit. *f*

d c. cũ episcopus, de offi. ord. in 6.

e c. vt litigantes, ti. & lib. eo.

f c. Nouit, de offic. de leg.

DECISIO IIII.

Ex consi. 4. in vtrisque.

4 Cum consuetudo generalis ab omnibus seruãda sit, *g* & Episcopi ius clero suarum diæcesum, immò & populo quoad negotia Ecclesiastica reddere teneantur, quod per semetipsos solos, etiamsi plurimum valeant, satis bene facere non possunt; *h* Episcopi omnes ad tribunale statarium, & vicarios generales statarios constituẽdos, per suos Archiepiscopos cogi possunt; & si ipsi illud facere noluerint, Archiepiscopi ipsos constituere possunt, *i* cũ ius naturale, & ratio naturalis ex eo fluens dictent, eum qui ad aliquid tenetur, teneri etiam ad ea, sine quibus id satis bene fieri nequit.

g c. contra morẽ, dist. 100.

h c. fina. de off. Archipresb.

i c. cum simus, 9. q. 3. & in c. in noua actione, 16. q. 7. Pan. recep. in c. quoniã in plerisque, de off. ord.

DECISIO V.

Ex consi. 5. alias 3. de foro compet.

5 Contraria sub Nomine Corporis Christi erecta, & quorum Confratres habitum distinctum gerunt, separatimque à laicis cum Cruce in publicis processionibus incedunt, Corpus, Collegium, seu Societas appellari potest, immò simpliciter Corpus laicum, & secundum quid, Ecclesiasticum est; & iudici sæculari quoad bona temporalia quæ ipsi in sua congregatione habent; Episcopo autem quoad actus Ecclesiasticos, subijcitur, à quo, quoad actus religiosos, quos faciunt in locis sacris, & modum, & ordinem incedẽdi in Processionibus, & comitandi Sacramentum Eucharistiæ, cum defertur ad infirmos, & in deferendo habitum, & alijs similibus, ad religiosos, & ad ecclesiasticum ordinem pertinentibus iudicari & visitari possunt.

DECISIO VI.

Ex cons. 6. aliàs 9.

6 Episcopus iusta de causa, cum consensu patroni facere potest, vt aliquod beneficium simplex, siue Capellania perpetua, in qua ad præsentationem eius instituitur Capellanus, & Rector perpetuus, fiat temporaria, & ad nutũ amouibilis; cũ Episcopus beneficia inferiora episcopatus sui, vnire, diuidere, de nouo creare & extinguere possit. K

DECISIO VII.

Ex cons. 7. aliàs 6. de Maior. & obed.

7 Concilium Prouinciale, singulos Episcopos, qui constituunt Cõciliũ corrigere, & si opus fuerit, excõmunicare põt, & pari ratione ipsum Archiepiscopũ, cum & ipse ẽt sit vnus de singulis constituentibus Conciliũ; quãuis enim Archiepiscopus sit caput Concilij ad hunc effectum, quod ad eũ pertinet, vocatio, & cõgre-

K c. Sicut vnire, de exces. prael. c. 1. de reb. eccl. nõ alien. in 6. & Clemẽ. 2. eo. tit. et ca. 2. & c. cum accepissent, de constit.

gregatio eius, & quod hoc quod habere debeat primam sedem, vt habet Decanus, vel Canonicus senior in Capitulo Ecclesiæ Cathedralis; non tamen quoad hoc, vt sit superior eius, vel maior eo iam congregato, neque quod habeat eandem iurisdictionem, quam habet illud; sed solum est conjudex, & collega aliorum Episcoporum, & ab eo ad Concilium ipsum Prouinciale appellari potest. *l* Vnde sicut Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, singulos de Capitulo, etiam Decanum vel Præpositum ipsius Capituli, corrigere potest; ita etiam & Concilium Prouinciale singulos Episcopos Cõcilij, & ipsum etiam Archiepiscopum corrigere valet.

l Card. & aly, i Cle. 1. de sent. excom.

DECISIO VIII.

Ex consilio 8. alias 31. de pænit. & remis.

8 Episcopus dispensandi facultate à Concilio Tridentino *m* sibi côcessa, cum sibi subditis tantum, & non cum exemptis suæ diœcesis, aut extraneis aliarum, vti potest; cum verba dispositionis Concilij eis non conueniant, vnde nec ipsa dispositio. *n*

m Triden. sess. 24. c. 6. de ref.

n c. Inde m nitatibus, §. pen. de elect. in 6.

DECISIO IX.

Ex consilio 9. alias 3.

9 Quamuis iure antiquo *o* sine cõsilio Capituli Episcopus neque conferre, neque confirmare, neque statuere, neque corrigere possit; post Concilium tamen Tridentinum *p* in omnibus Cathedralibus, vel Collegiatis ecclesijs exẽptis, & nõ exemptis in quibus ante Conciliũ ius non quæsierunt; Episcopi adiunctis sibi duobus Canonicis ex Capitulo in principio anni electis, *q* extra visitationem ex officio, vel ad instantiam partis contra aliquem Capitularem procedere possunt.

o c. Quanto, cap. ea nescitur de his quæ fiūt à præla sine con sen. cap.

p Trid. sess. 25. c. 6. de ref.

q Trid. sess. 6. ca. 4. de ref.

DECISIO X.

Ex consil. 10. alias 7. de Maior. & obedien.

10 Episcopus legitimè impeditus ad Concilium Prouinciale vocatus, per procuratorem se excusare potest; qui etiam Procurator mandatum speciale habens ad decidendum, ab eodem Concilio si ei placuerit admitti potest; *r* non tamen tenetur illum admittere, si non sit vnus ex Episcopis suffraganeis intercessentibus Capitulo. *s*

r c. Cũ ecclesia Su. trina, de cau. possess. & propr.

s Arg. c. si quis iuste §. porro, de elect. in 6.

DECISIO XI.

Ex consil. 11. alias 12. de Maior & obedien.

11 Rectores parochialium, quæ in nullius diœcesi sunt, quamuis ab Episcopo, cuius Cathedralis Ecclesia proximior est, *t* visitari possunt, ad synodum tamen diœcesanum illius Episcopi accedere non tenentur, cum lex superioris, quatenus id commode fieri potest, sine præiudicio tertij intelligenda sit. *u* præsertim cum aliud sit ius visitandi, & aliud ius vocandi ad Synodum adeo vt ex concessione illius, non infertur concessio huius, à separatis enim non fit illatio. *x* Vnde & Archiepiscopus licèt Ecclesias sui suffraganei post visitationem suæ propriæ diœcesis, visitare possit, *y* earum tamen Rectores ad synodum suam particularem vocare non potest. Neque enim verba Concilij aptãtur vocationi ad Synodum, & dispositio non includit eos, quibus verba sua non aptantur. *z*

t Trid. sess. 24. c. 9. de ref.

u ca. super eo, de offi. deleg.

x l. Papinianus. ff. de minor. & c. ad audientiã, de decim.

y c. 1. §. 1. de censib. in 6.

z c. Indemnitatib. de ele. in 6.

DE-

DECISIO XII.

Ex consi: 12. decis in Nouis.

12 Prælatus Regularis, cum suo conuentu, vel Capitulo, dilationem ad profitendum nouitio post annum nouitiatus, probato à se, p idoneo, aliqua iusta de causa, non obstante Concilij Tridentini in hac re decreto *a* concedere potest; eo quod olim illud licitum fuit, & in vsu & consuetudine, nec a iure antiquo recessum est, per verba Concilij; quod solū statuit, vt superiores statim finito anno nouitiatus, eos quos habiles inuenerint; admittāt, aut eijciant; non autem vt eos ad profitendum cogant: & cogere ad profitendum aliud est, quā ad professionem admittere, vel reijcere, & à diuersis non fit illatio; *b* præsertim cum annus nouitiatus, admissio, & receptio sint in fauorem recipientiū, & recepti statuta, & ideo non sunt contra vtriusque consensum retorquēda; quod etiam in aliquibus religionibus obseruatur.

a Trid. ses. 25. c. 16. de reg.

b l. Papinianus, ff. de minor. cap. ad audientiā, de decim.

DECISIO XIII.

Ex consil. 13. alias 45. de Homicid.

13 Episcopus cum homicida voluntario nō solum quoad beneficium simplex, sed etiam quoad curatum ante irregularitatem obtentum, dispensare potest; *c* * quia cum iura, *d* generaliter dant Episcopo facultatem dispensandi cū homicida quoad beneficium, non sunt restringenda ad beneficium simplex tantum, eo quod dispensandi facultas est fauorabilis, & amplianda, *e* licèt dispensatio sit odiosa; Ad beneficium autem curatum de nouo habendū, vel ad ordines sacros cum eo Episcopus *f* dispensare nequit.

c cap. 2. de cler. pug. ī duello.
** Man. ca. 27. n. 239.*
d in d. c. 2. de cleric. pug. i duel.
e c. fi. ad Simonia.
f c. 1. & 2. de cleric. pug. ī duel.

DECISIO XIIII.

Ex consil. 14. alias 4.

14 Episcopus nouè creatus beneficiarium suum subditum, ad ostendendum titulum sui beneficij, quod pacifice vel 40, vel 30, vel 20, vel etiā decem annos possedit, cogere nequit; immo ex sola pacifica possessione beneficij, saltem cum fama tituli, tanto tempore, beneficiarius in beneficio ius habere censetur, & titulus verus præsumitur; *g* quia cū Episcopi visitando inquirere soleāt de titulo beneficiariorum, *h* nō est præsumendum, quod ipsimet subditi quoad curata permitterent tali cursu temporis retineri Ecclesiam absque canonico titulo: Et qui aduersam tueri videntur sententiam, *i* intelligi debent de beneficiario, qui nec titulum verum, nec longi temporis possessione præsumptū ostendere valet.

g Arg. reg. 33. Cancellariæ, siue de trien. possess. & Innocen. et Host. in c. illud, de præsump. & in c. licet Heli de simon. & Fel. ibi.
h c. ordinarij, de offi.
i Glos. vlt. in ca. 1. de reg. iur. in 6. & in c. contingit, de dolo, et contum.

DECISIO XV.

15 Episcopus possessorem decennalem beneficiorum incompatibiliū, seu execrabilem, id est, illum qui beneficia incompatibilia tenet contra Extrauagātē, Execrabilis. Ioā. xxij. vel ad exhibendum dispensationē, qua ea iustè retineat, vel ad iurandum, quod credit bona fide se obtinuisse canonice prædicta beneficia, cogere potest; *K* quamuis si Episcopus defectum tituli, aut quod illa canonicè non possideat, probare voluerit, hoc potius, quam illud præstare debet.

K c. ordinarij, de offi. ord. in 6. et Trid. ses. 7. ca. 5. de ref. Pan. & Hostiē. in ca. licet heli, de simon.

DECISIO XVI.

Ex consil. 15. alias 22. de pænit. & remiss.

16 Vicarius Generalis Episcopi facultatem absoluendi à casibus reseruatis,

tis, quam dat ei Episcopus, siue Vicarius Sacerdos sit, siue nō sit, alijs subdelegare potest, cum Vicarij iurisdictio ordinaria sit, *l* & data ad vniuersitatem causarum; & ideo dictas reseruationes auferre vel remittere, vel alijs potestatem ad absoluendum subdelegare valet.

l c. Romana, de sēt. exc. in 6. & gl. ibi.

DECISIO XVII.

Ex consi. 5. in Nouis, deest in antiquis.

* 17 Vicario parochiali simpliciter dato, non omnes fructus, sed congrua portio debetur, sed nec Episcopus etiam à principio fructus omnes eidem assignare potest, nisi omnes ad congruam portionem & sustentationem essent necessarij. *m*

m Concil. Trid. sess. 24. ca. 18. de reform.

DECISIO XVIII.

Ex consi. 11. in Nouis, deest in antiquis.

* 18 Edicta Episcoporum maximè cōtra totam ciuitatem discretione magna carere non debent, *n* alioquin ab eis licitè appellari potest. Illa autem edicta quæ ad denunciandum aliquid proponuntur, eos non obligant qui rem illam probare nō possunt. *o* Sicut neque ea, quæ ad aliquid reuelandum fiunt, obligant vbi nō præcessit fama, nec ante præcedentem correptionem fraternam, quam si omitti vellet, aut iuberet Prælatus visitans, peccaret; sicut etiā & is qui ei obediret. *p* secus autem quando solum fiunt ad testificandum: tunc enim obligant, liganturque qui sciunt, etiamsi fortè partem furti habuerint, nec probare possint, dummodo iusto metu, vel priuilegio vel alia iusta de causa à testificando non excusentur. *q*

n Arg. ca. Non solū, de reg. iur. in 6.

o Arg. ca. qualiter, & quādo, 2. de accusat.

p S. Thom. 2. 2. q. 33. ar. 7. ad 5.

q ca. 2. de testib. cog.

TITVLVS XIX.

De officio iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex, qualiter ex officio contra notatos procedere valeat.*

DECISIO I.

Ex consi. vnico in vtrisque.

1
IVdex licèt ex officio inquirere possit generaliter de criminibus sui territorij, nulla expressa persona; *a* inquirere tamen non potest contra aliquem particularem nisi per talem generalem inquisitionem fuerit notatus, vel nisi præcedentem saltem fama iudicialiter contra illum probata coram ipso; *b* vnde nec debet, nec potest iudex inquirere contra actorem de vsura in contractu commissa, ex officio, ob id solum, quod petat executionem instrumēti, quo alter se ei obligauit ad restituēdum cētum mutuo accepta, & quinque pro interesse pro tēpore, in quod illa accepit, cum per præsentationem talis instrumēti nō constet ei notoriè, neque per famam, de tali vsura; quādoquidem licet mutuāti & mutuatario à principio super interesse probabili conuenire, * præterquam de interesse Cambiorū, propter nouam Pij V. prohibitionem. *c*

a ca. 1. de offic. ord.

b c. qualiter & quādo, 2. de accusat.

** Man. ca. 17. nume. 211.*

c Pius V. in bulla qua incipit. In eam. 1570. Cōstit. 148.

TITVLVS XX.

De Maioritate & obedientia.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas, Episcopalibus decorata, alijs eiusdem nominis maior.*

2 *Abbas*

Digitized by Google

2 *Abbas priuilegiatus mytra & baculo, quosnam praecedat.*
3 *Vicarius Episcopi, de iure omnes praeter Episcopum praecedit, quamuis, contraria consuetudo praeualere possit.*
4 *Prior Collegiatae, quãdo Canonicos Cathedralis praecedat.*
5 *Exorcismos arreptitiorum, inferior à Papa prohibere non potest.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 5.

1 PRaepositus Ecclesiae collegiatae post alias collegiatas erectae, cui postea à Papa insignia Pontificalia, & facultates conferendi primam tonsuram, Benedicendi, & alia ad Pontificiam dignitatem spectantia, conferuntur, licèt in processionibus côuentualiter cum suo Capitulo, & conuentu simul incedens, post alios Praepositos ecclesiarum collegiatarum prius erectarum, stare, & sedere debeat: in actibus tamẽ extra processiones, & separatis à Capitulo, seu conuentu, in quibus vtitur insignibus Episcopalibus, alios omnes Praepositos etiam prius institutos, qui talibus insignibus vti non possunt, praecedere debet; Cum inter dignitates eiusdem rationis, & ordinis censenda sit maior alijs illa, & maiori honore digna, quae insignibus Episcopalibus est decorata, quam alia similis, eis destituta; *a* & maioritas dignitatis praepõderat prioritati promotionis: *b* qua ratione Episcopus factus Archiepiscopus praecedit Episcopum ante ipsum factum Episcopum; & Canonicus factus Archidiaconus, vel alia dignitate praeditus, alium prius factum Canonicũ praecedit.

a c. Apostolica, de priuileg.
b cap. Placuit, §. Isidorus, d. 16.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 3.

2 Abbas priuilegiatus, vt mytra, baculo, & alijs insignibus Episcopalibus vti possit, carẽs autem collegio Monachorum, Archidiaconum Ecclesiae Cathedralis, & alias dignitates Episcopo inferiores praecedere debet, Capitulum autem Ecclesiae Cathedralis collegialiter sedens, vel incedens, non praecedit.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 1.

3 Vicarius Generalis Episcopi, etiã si sit vnus de Capitulo, quamuis iure communi attento omnes praeter Episcopum, tam absente, quam praesente Episcopo, cuius est Vicarius praecedat; de consuetudine tamẽ cõtraria, quae & rationabilis est, & in praescriptione fundatur, oẽs antiquiores in promotione, Vicarium Episcopi praecedunt: cõsuetudo autem rationabilis praescripta, contra quodcunque ius humanum valet. *c* Imo & Archidiaconus, siue Decanus, & Praesidens, ipsum etiam Episcopum suum praecedit, quando vt Canonicus, capitulo interest. *d*

* *Panor. cons. 21. primae partis. Feli. in c statuimus. col. 1. de maior. & obed. volunt Vicariũ praecedere debere nõ obstante consuetudine in contrariũ.*

c c. fin. de consuet.
d Gl. in c. à collatione, de appel. in 6. & cõis in c. ecclesia. de praeben. in 6.

DECISIO IIII.

Ex cons. 4. in vtrisque.

3 Prior Ecclesiae Collegiatae, qui etiã est Protonotarius, & D. V. I. & etiã Canonicus Ecclesiae Cathedralis eiusdem ciuitatis, in qua est illa Ecclesia collegiata, quãuis Canonicos & dignitates Ecclesiae Cathedralis, eius-

eiusmodi qualitates non habentes, temporibus,& locis, in quibus nõ sedent, aut incedunt collegialiter, sed singulariter tantùm, præcedit; Canonicis tamen eiusdem Ecclesiæ Cathedralis collegialiter manentibus, vel incedentibus, stare, sedere, vel incedere debet in eo loco, in quo deberet, si non esset Prælatus, nec Prior Ecclesiæ Collegiatæ, nec Protonotarius, nec Doctor; quia Canonicus habens maiorem dignitatem vel qualitatem, quam alij Canonici cum manet inter eos collegialiter cõgregatus, vt Canonicus in loco, qui ei competit vt Canonico, manere debet. *e* Sicut ẽt Abbas Monasterij Capitulũ Ecclesiæ Cathedralis manens, vel sedens collegialiter non præcedit, quamuis eos qui sunt Capituli, siue sint Canonici, siue dignitates, cum singulariter manent, vel incedunt, præcedit. *f*

e c. Postulastis. de concess. praeben. Domin. & Frãcus in c. collatione de appell. in 6.
f ca. decernimus, de iudic. & Panor. & Deci. ibi.

DECISIO V.

Ex consil. 5. aliàs 6. de offic. iud. ordin.

5 Quamuis Exorcismus præcedens baptismum per rationabilem consuetudinem solis Sacerdotibus baptizaturis reseruatus sit; *g* Arreptitiorum tamen, seu à dæmonijs obsessorum Exorcismus ad solos Sacerdotes, saltem ab inferiore Papa restringi non potest; cum Christiani omnes iure Diuino potestatem eijciendi Dæmonia, & ea increpatoriæ adiurandi habere videãtur; *h* quã inferior Papa tollere nequit; *i* immo nec ipse Papa in totum, saltẽ sine iusta causa. *K* Potest tamen Episcopus, ne quis inordinatè, ac immodestè huiusmodi potestate vtatur, statuere; immo etiam eos ad aliquas cæremonias in exorzizando seruandas restringere potest.

g S. Tho. 4. d. 6. q. 2 ar. 3. q. 3.
h Marci. 16.
i Arg. c. 2. de Maior. & obed.
K ca. Sunt quidã 25 q. 1. & Innoc. in ca. cum eccle sia, de Cõstit.

TITVLVS XXI.

De Pactis.

SVMMARIVM.

1 *Præstationes immemoriales, quæ debitæ, vel indebitæ præsumãtur.*
2 *Promissio legitima sine metu, & dolo facta, seruanda.*
3 *Dux Militum numerum minorem conducens, vel aliquo pretio introducens, iniustè acceptum restituere tenetur.*
4 *Matrimoniũ apud infideles validè contractum per baptismũ non dissoluitur.*
5 *Regularis simplex, nisi de superioris sui licentia obligari nequit.*
6 *Debitor, si ad pinguiorem fortunã perueniat, minori parti, quæ recusauit debita sua remittere, restituere non tenetur.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. alias 4. de præscrip.

1 QVamuis onera, & præstationes annuæ, & alia seruitia, quæ de facili solent accipi, & concedi de gratia, & liberalitate, vt est hospitatio amici, & similia, etiam tempore immemoriali soluta, indebitè soluta præsumuntur; Illa tamen quæ magna & grauia sunt, & quæ nõ facile de gratia, & liberalitate præstantur, si per tempus immemoriale sine contradictione præstita fuerint; etiã à principio accepta, & præstita fuisse aliquo bono titulo liberæ donationis, vel gratiarũ actionis, & recognitionis beneficij accepti, vel alia iusta

de

Digitized by Google

de causa, & nō per vim, nec metū, nec tanquam gratis, & sine obligatione præsumuntur. *a* Et eiusmodi possessio immemorialis, vim constituti, & tituli habet.

a c. cum ecclesia Sutrina, de caus. poss. & propr. Inno. in c. bona, 2. de post. pral.

DECISIO II.

Ex conf. 1. aliàs 6.

2 Promissio quæcunque legitima, & deliberatè absque dolo, & metu facta, quamuis nuda sit, nec vlla scriptura, aut testibus probari potest; in foro tamen conscientiæ seruanda est; *b* & actionem, & ius agendi parit in foro interiori; nec vllum defectum iuris, probationis defectus inducit: Et si res soluēda alicuius momenti sit, potest is cui promissio facta est, a Papa, vel ab ordinario Episcopo monitionem impetrare sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, per quam omnes qui audiuerunt hanc promissionem factā fuisse, reuelare compellantur, ad probādum eam fuisse factam, si opus fuerit in foro exteriori: *c* & sub eadem pœna excommunicationis debitor ad promissum soluēdū cogi potest.

b c. 1. & 3. de pact.

c Tri. sess. 25. c. 3. de ref. c. adnostram, de iureiur. et ca. si sacerdos, de offic. ord.

DECISIO III.

Ex conf 3 aliàs 5.

3 Dux militum potens auctoritate Regia inducere centum milites, & dare illis stipendia impensis alicuius oppidi, & conueniens cum oppidanis, vt non inducat in oppidū plures quam 80. & verè non inducit nisi 60. Sed tamen capit ab oppidanis stipendia omnium 80. peccat, & stipendium absentium acceptum iniustè, de præcepto eidē Cōmunitati seu oppidanis restituere tenetur; cum iniustè acceptum contra voluntatem alicuius, vel de volūtate eius, sine turpitudine & peccato ipsius ex præcepto restituēdū sit. * vnde cum Dux iniustè stipendium absentium acceperit, sine vlla turpitudine, aut peccato ipsius cōmunitatis, eidem Communitati sic iniustè acceptū restituere tenetur.

**Manua. c. 17. n. 29 & 30.*

DECISIO IV.

Ex consil 4. alias 2. de conuers. infidel.

4 Cōiuges infideles in infidelitate valide Matrimonium secundum eorum leges contrahentes, ad fidem conuersi cum solennitate ecclesiæ iterum contrahere non tenentur, cum baptismus legitima Matrimonia non dissoluat: *d* Sin verò contrahant in infidelitate Matrimonīū omissa aliqua solennitate secūdum suam legem, vel sectam, ad fidem conuersi cum solemnitate Ecclesiæ requisita contrahere tenētur, cum regulariter quod nihil erat ante cōuersionem, non fit aliquid, aut validum ex sola cōuersione; *e* eo quod aliud est se ad fidem conuertere, & aliud contrahere Matrimonium; & à separatis non rectè fit illatio. *f*

d c. Gaudemus de diuortijs, & c. iā nunc, 28. q. 1.

e c. Nō præstat, de regul. iur. in 6. & c. ex tenore, de rescrip.

f l. Papin. ff. de minorib.

DECISIO V.

Ex conf. 5. aliàs 7.

5 Regularis simplex nō habens prælationem, nec administrationē, nō potest se ad aliquid, nisi de mandato, & licentia superioris sui obligare; cum religiosus voluntatem propriam non habeat, sed solum à superioris voluntate pendentem; *g* Ita vt nec per suum iuramentum validam facere potest obligationem sine superioris consensu; quandoquidem nec votum, quod magis obligat, quam iuramētum, *h* * à religioso sine superioris licentia factum, firmum aut validum sit. *i*

g c. quorūdam, ca. si religiosus, de elect. in 6.

h S. Tho. 2. 2. q. 89. ar. 8.

**Manua. c. 12. n. 32*

i S Thom. 2. 2. q. 88. ar. 8.

DE-

DECISIO VI.

Ex conf. 6. alids 1.

6 Debitor, qui bona sua decoxit, & cui vt cognati, vel amici eius aliquam partem debitorum soluerēt, maior pars creditorū remittit duas partes sibi debitorum, & pactum facit de non petendo remissa, si per postea quæsita veniat ad pinguiorē fortunam, in foro conscientiæ nec duas illas partes sibi remissas præfatis creditoribus, neque minori parti creditorum, quæ remissioni consentire noluit, restituere tenetur: cū creditorū pars maior debita in præiudicium minoris, ei qui ex inopia vnde soluat, non habet, remittere valet: K quamuis enim remissio partis debiti facta debitori ob timorē perdendi totum, quādo debitor habet vnde soluat, vel de sua malitia nascitur ille timor, nisi pars illa ei remitteretur, obligatus est in foro consciētiæ soluere, quod sibi remissum est, l * eo quod debitores in tali cuētu remisisse videntur ob timorem perdendi totum; secus tamen, quando ex vera debitoris inopia, & vtilitate creditorum omnium remissio facta sit, tunc enim debiti remissio maiori parte creditorum facta, debitorem illum in vtroque foro liberat, etiā si postea ad pinguiorem fortunam perueniat.

K l. iuris gentium, § fin. & l. & fuum, & l. maiorē, & l. rescriptum, ff de pact. l Caiet. 2. 2. q. 62. articul. 8. & gl. verb. restitutio, 7. q. 1. & 2. Man. cap. 17. nu. 75

TITVLVS XXII.

De Procuratoribus.

SVMMARIVM.

1 *Promissio facta pro palmario litis, illicita est.*

2 *Procuratorem ad exigēdos reditus constituens, nihil ab eo hac de causa agere potest.*

3 *Procurator contemplatione societatis constitutus, societatem obligare valet.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. alias 4. de pactis.

1 Promissio pro palmario litis aduocato facta, illicita est, nec promittentē obligat, nec aduocatus tutacō scientia promissum capere potest, sed sumptibus, & salario moderato, cum aliquo palmario pro personarum qualitate temperato, contētus esse debet: præsertim, cum promissio talis de dando magno palmario in solo casu victoriæ, est probabiliter dare magnam occasionem tractandi causam illicitè, vt per fas, & nefas vincat, eo quod dabitur ei palmarium si vincat, non autē si vincatur. Datio autem occasionis à lege prohibitæ, peccatum est. *

a l. si qui. C. de postulat. cap. accedātur, 3. q. 7. & gl. in le. sumptus, ff. de pact.

** Man. c. 3 n. 10. & c. 14. nu. 25.*

DECISIO III.

Ex consil. 2. alias 2. de Deposito.

2 Procuratorem ad exigendos reditus facile recuperabiles cōstituens, nec aliquo ei ob labores subeūdos constituto salario, nihil ab eo accipere licet, eò quod ei officium illud cōcedit, quamuis exinde huiusmodi procuratori aliqua redundet vtilitas, ex eo quod pecunias habet paratas semper, quibus in commodū suum vti possit, donec eas Domino suo certo aliquo & statuto tempore soluere soleat: cum potius Dominus illi pro labore, opera, & industria recipiendi, custodiendi, & soluendi reditus & pecunias illas, aliquid mercedis loco soluere teneatur, & iniustus omnino contractus est, quod operarius, ei cui operatur, aliquid soluat.

DE-

DECISIO III.

Ex conſ.3. aliàs 1.

3 Penſionarius ſocietatem aliquam procuratores ſuos conſtituens, & cuilibet ſociorum in ſolidum ad per eos recipiendum penſiones qualdã ſibi debitas mandatum dans, virtute cuius vnus dictæ ſocietatis eas recepit, deficiente poſtea ſocietate, pẽſionarius præfatus penſiones de pecunijs illius ſocietatis, & non de recipientis bonis ſibi ſoluendas repetere poteſt, & debet, eaſque ſocietas ſoluere tenetur: non ſolum quia omne æs alienum, quod manente ſocietate contractum eſt, de communi ſoluendum eſt, *b* etiamſi ab vno ſociorum contrahatur; ſed etiam quia quicquid vnus ſocius tanquam procurator conſtitutus contemplatione ſocietatis facit, ipſam etiam ſocietatem obligat, ſicut & accipiẽs pecuniam ratione officij, cui præponitur, etiam præponentẽ obligare cenſetur. *c*

b l. omne aurum, ff. pro ſocio, & glo. ibi.

c l. quicunque, § non tamen, & l. fin. ff. de inſti. t. act.

TITVLVS XXIII.

De his, quæ vi, metuſve cauſa fiunt.

SVMMARIVM.

1 *Papa iuſta de cauſa, ſuper omni iure humano diſpenſare poteſt, & ſic vt Diaconus fiat miles S. Ioannis, et pugnando, & occidendo, non fit irregularis.*

2 *Geſta metu, eo ceſſante, qui ſciens illa eſſe nulla, exercet, ratificare videtur.*

3 *Ordinatus ſacris metu, characterem recipit, ſed continere non tenetur, et quare.*

4 *Matrimonium contrahere poteſt qui religionem ante 16. ætatis, vel Nouitiatus annum, eſt profeſſus.*

5 *Profeſſio ab initio ob metum nulla, per actus profeſſorum non validatur, nec tractus temporis reconualeſcit.*

DECISIO I.

Ex conſil. 1. aliàs 3.

1 Vm Papa ſuper omnibus iure humano inductis, iuſta de cauſa diſpenſare queat, *a* ex iuſta etiã cauſa diſpẽſare poteſt, vt ob reuerentiã, & metum parẽtum ordinatus Diaconus, & beneficium adeptus, eo retento, non teneatur Presbiter fieri; ſed vt tranſlatus ad Religionem S. Ioãnis Ieroſolymitani bella iuſta, & tanquam militum ductor proprijs etiã manibus ſine irregularitatis incurſione bellare poſſit, nec ad horas Canonicas dicendas, ſed tantũ ad orationes, & preces Militum S. Ioannis Ieroſolymitani teneatur; præſertim, cum hæc omnia iure humano ſolũ inducta eſſe conſtet.

a c. cũcta per mũdũ 9. q. 3. & cap. propoſuit, de cõceſ. præb.

DECISIO II.

Ex conſ. 2. & 3. aliàs 4. & 5.

2 Metu iuſto, & cadente in virũ conſtantem à patre illato, ætatis annum decimum ſextum agens, aut decimum ſeptimum, ſacros Subdiaconatus, & Diaconatus ordines ſuſcipiẽs, ſed nunquã poſtea id vero aĩo ratificãs, licèt lõgo tempore taceat, & nõ reclamet, putans ſe non poſſe

id iuſtè

id iustè facere, quamuis etiam per metum & errorem multoties viuē te patre durante eodem metu, & semel etiam post mortem eius Epistolam, aut Euangelium, citra tamen ordinis approbationem, in Ecclesia solemniter cantauerit; vxorem ducere potest, & iustam petēdi, & cū eo dispensandi causam habet. Quāuis enim ordinario illa quoad characteris impressionē tenet, eo qd, quoad id sufficit consensus etiam metu extortus; *b* quoad votum tamen continētiæ; seu obligationem ad continendum ordini sacro annexam non valet; sed neque sic per iustum metum ordinatus, ad continentiam tenentur; *c* cum votum iusto metu factum, ipso iure nullum & irritum sit. *d* * Quamuis etiam actus metu gestus expressè & tacitè ratificari possit, immo illum metu cessante exercens ratificare videtur, si sciat illum esse nullum, & cū exercet animo roborandi, & faciendi illum de inualido validum; non tamen si ignorat esse inualidū, eumque exercet putans per errorem esse validum: vnde qui post mortem patris qui vim intulit, actum ordinis exercet, non quidem vt ratificet actum metu gestum, sed vt satisfaciat ordinis obseruātiæ, ad quā per errorem obligatum se putat, nullo modo ad continentiam seruandam vi illius ordinis recepti, aut exercitij actus illius tenetur, sed iustā habet causam petendi dispensationē, ex eo quod metu facta, aut ipso iure sunt nulla, aut certè rescindenda sunt. *e* *

b c. Maiores, § item quæritur, de baptismo.
c c. 1. & 2 de his quæ vi, & glo. ibi. Angelus ver. ordo 3. §. vlti. Sot. 4, d. 25. q. 1. art. 2. conclus. 9. & d. 39. q. 1. ar. 3. cōcl. 11. et li. 7 de iusti. q. 2. ar. 1.
d cap. 1. de his quæ vi. & glos. in d. c. 2. eod. tit.
** Man. ca. 22. nu. 22*
e c. Albæ. & ibi glo. de his quæ vi.
** Manua. prelud. in 6. num. 4.*

DECISIO III.

Ex conf. 4. aliàs 2.

3 Ordinatus Subdiaconus metu iusto, & cadente in virum constantē, & sine dispensatione vlla ducens vxorem, ex qua liberos procreat, quamuis in foro exteriori vtilis ei sit dispensatio, ne detur occasio aliquibus existimandi Matrimonium illud esse nullum, & liberos susceptos illegitimos esse; cum manifestum omnibus sit, ordine sacro insignitum non posse vxorem ducere, & si ducat, nō valere Matrimoniū, & excommunicationē incurrere: *f* in foro tamen conscientiæ nulla absolutione, aut dispēsatione indiget, sed tuta conscientia & coram Deo iustè prædictæ vxori suæ conuiuere potest, cum quoad illud forum sit verè eius maritus, ex eo quod or-
1 dinatus metu, solum ordinis characterem suscipit, *g* ad continendum autem nō tenetur, cum votum metu factum nullum & inualidū sit. *h* In quo casu tam Episcopus sua potestate ordinaria, quam Papa ipsemet; vel alius per eius commissionē; aut dispēsare pōt, si, & quatenus opus esset, aut declarare Matrimonium illud validum esse, & liberos ex eo susceptos verè legitimos esse.

f Clem. 1. de consanguin. & c. ante triennium, dist. 32.
g c. Maiores, de baptismo c. vbi ista, d. 74.
h c. 1. & 2 de his quæ vi.

DECISIO IV.

Ex conf. 5. aliàs 9. de his quæ vi metus & 89 de regular.

4 Professio metu reuerētiali in Religione S. Ioānis Ierosolymitani, aut alia quacunque Religione ante decimum sextum ætatis annū, vel ante finem anni nouitiatus facta, ipso iure nulla est; *i* neq; per gestationē habitus annalem validatur; & talis 1
vel sua spōte discedēs, vel aliqua de causa à religione expulsus, licitè vxorē ducere potest, nisi aliud canonicum impedimentum obstet; cum talis professio nullum inducat effectū, adeo quod neque professio facit religiosum in genere, id est, obligatū ad intrādum aliquā religionē, sicut ante Tridentinum obligabat. *K*

i Tri. sess. 25. ca. 15. de Reg.
K c. Nō solū, de R. gul. in 6.

DE-

DECISIO V.

Ex conſ. 6. & 7. alids deeſt in Nouis 6.

5 Profeſſio propter metū patris mortem minantis in religione approbata facta, & in qua per tres annos viuente patre manēs, ſacris ordinibus ad titulum religionis promouetur; Per promotionem illam ad ſacros ordines valida non cenſetur, cū votum quod ab initio ob metum aliquem nullum eſt, ſolo tractu temporis, neque corā Deo, neque corā hominibus, cōcurrēte ēt geſtatione habitus, & permanſione in Monaſterio, & præſtatione ſuffragij in Capitulo, & alia faciēdo, quæ ſolis profeſſis cōpetunt, conualeſcit, *l* multoq; minus per ſuſceptionem ordinis durāte cauſa iuſti metus profeſſionem ſuam ratificari præſumi debet, quæ eſt res ſeparata à profeſſione, & à ſeparatis nō fit illatio. *m* Peccat tamē ſacros ordines ſuſcipiendo, & malè ordinatus eſt, quia ſcienter abſque beneficio, & iuſto patrimonio, & ēt abſque iuſto titulo religionis eos ſuſcipit. *n* Poteſt autem talis poſt ceſſationem metus iniuſtè impeditus à reclamando, ceſſante impedimento reclamare, ſi ſit impedimentum iuris, quia iuſtè impedito non currit tempus, aut præſcriptio: *o* & ſi ſit impedimentum facti debet audiri per reſtitutionem. *p* Idemque de ſuſcipiente ordines poſt ceſſationem metus, durantibus tamen impedimētis iuris, vel facti ad reclamandum, cenſendum eſt.

l cap. 1. de his quæ ui & c. Non firmatur de reg. iu. in 6. l. q ab initio. ff. tit. eod. m le. Papinianus, ff. de minoribus. n c. Epiſcopus, c. tuis c. cū ſecundū, de prab. et c. neminē, diſ. 72. o l. 1. C. de ann. exc. p Pano. in c. ex tranſmiſſa, de præſcr.

TITVLVS XXIV.

De in integrum reſtitutione.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus ſuper inceſtu maiore adulterio.*

DECISIO I.

Ex conſ. vnico, alids 3. de iudicijs.

1 EPiſcopus licèt regulariter in criminibus maioribus adulterio diſpenſare non poſſit, in inceſtu tamen maiore adulterio, ex legis conceſſione *a* diſpenſare valet: & conſequenter cum verbaliter, aut ſentētia ſua ob inceſtum ſpiritualem depoſitō diſpenſare, & illum etiam ad ſuos ordines reſtituere poterit. Quamuis enim inceſtus verus cum matre, aut filia carnali, crimen maius adulterio ſit; *b* inceſtus tamē in remotiori gradu, vel cū cognata ſpirituali, crimen minus adulterio iudicatur: *c* & proinde ſine dubio in eo Epiſcopus validè diſpenſare poteſt.

a ca. virginē, cap ſi qua virgo c. ſi quis ſacro. 27. q. 1. Pdno. & Ioann. And. in c. at ſi clerici, §. de adulterijs, de iudic. b c. Adulterij malū, 32. q. 1 c S. Th. 2. 2. q. 154. ar. 9. et Caiet. ibi.

TITVLVS XXV.

De Arbitris.

Hic titulus deeſt in antiquis.

SVMMARIVM.

*1 *Arbiter electus, vt inter actorem & reum iudicet, quid facere teneatur.*

DECISIO I.

Ex conſil. vnico, in Nouis, deeſt in antiq.

*1 ARbiter electus, vt in conſciētia inter Reum, & Actorem iudicet, illam fidem pro omnibus adhibere debet, quam index fori exterioris adhibuiſſet: vnde licèt actori, ēt alioquin fide digno, iuramentum deferre nequeat, niſi pro ea parte, quam ſemiplenè probauerit, Reo tamen iuramentum purgationis, data præſumptione aliqua notabili contra eum, deferre poteſt.

Finis Libri Primi.

FLORES DECISIONVM SIVE CASVVM CONSCIENTIAE,

Ex doctrina Consiliorum Martini ab Azpilcueta Doctoris Nauarri, collecti.

LIBRI SECVNDI.

TITVLVS I.

De Iudicijs.

SVMMARIVM.

1 *Sodomiæ crimen misti fori est, & ab vtriusque fori iudice puniri potest.*

2 *Episcopus cum verbaliter à se depositis dispensare valet.*

DECISIO I.

Ex cons. 1 in vtrisque.

1 IVdex Ecclesiasticus laicũ cõfessum tantũ per tormẽta, crimẽ Sodomiæ cum sua propria vxore commissum, absque irregularitate, iudici seculari pœna mortis ab eo castigandum tradere nec potest, nec debet; sed facit officio suo satis, castigando eum Canonicè aliquo iusto exilio, & alijs pœnis pœnitentialibus, absque hoc, quod eum iudici laico puniendum tradat; præsertim cum Sodomia cũ propria vxore admissa, minus peccatum sit, quam cum alia persona; sed & confessio per tormẽta exacta, minus legitima probatio est: quia tamẽ Sodomiæ crimen misti fori est, etiã canonicè semel à Iudice Ecclesiastico punitum, Iudex etiam laicus talem laicè punire valet. *a*

DECISIO II.

Ex consil. 2. in vtrisque.

2 Episcopus cum verbaliter à se depositis, etiam post depositionem verbalem dispensare potest, præsertim, si in sententia sua, vel Vicarij sui hoc faciendi potestas reseruata sit, dum modo depositio illa ob adulterium, vel alia crimina eo minora, vel saltẽ non maiora, facta sit: Sin vero depositio talis ob hæresim, vel alia enormia crimina facta fuerit, cum eo dispensare nequit. *b*

a Arg. ca. fœlicis, §. præmissis, de pœn. in 6. Pano. in ca. tua, de procur. & Feli. in c. de ijs, fal. 11. de accusat.

b Pan. Felin. Dec. & DD. in c. at si clerici, § de adulterijs de iudic.

TITVLVS II.

De foro competenti.

SVMMARIVM.

1 *Episcoporum depositio, & eius causæ cognitio, hodie soli Papæ reserua ta est.*

2 *Canones de iurisdictione ordinaria deponentes, omnem ordinariam includunt.*

* 3 *Nouitius persona ecclesiastica censetur, tum quoad beneficium canonis, tum fori, pro tempore quo in nouitiatu perseuerat.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 2.

1 Quamuis olim Concilium Prouinciale, *a* vel Metropolitanus, *b* de causis criminalib. Episcoporum cognoscere, & contra eos procedere poterat, Hodie tamen nec Metropolitanus aliquis, nec Concilium Prouinciale, nec alius quispiam Papa inferior de hæresi contra Episcopos cognoscere, aut informationem capere, aut processum contra aliquem Episcopum suspectum, aut accusatum de alijs grauioribus causis, ad effectum transmittendi probationes processum ad Romanum Pontificem, etiamsi hæreticæ prauitatis Inquisitores sint, à Sede Apostolica deputati, sine expresso Papæ mandato, facere, aut formare possunt: *c* sed omnia Episcoporum depositio, & eius cognitio Papæ reseruatur.

a c. Quamuis, 3. q. 6
b gl. in c. biduum, 2. q. 6.
c Tri. ses. 24. c. 5. de ref. c. inquisitores de hæret. in 6.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 9. de priuileg.

2 Cum canones disponentes aliquid de iurisdictione ordinaria fouenda, tollenda, vel moderanda, nō solum ordinariam iure communi competentem, sed illam etiam, quæ consuetudine præscripta, vel Priuilegio, vel alio iusto iure, & titulo cōpetit, includant; ex eo quod lex generaliter loquens, generaliter sit intelligenda, *d* & iurisdictio ordinaria quocunque iure iusto quæsita, propriè ordinaria est; *e* Possunt Abbates etiam non exempti, & alij, quibus olim vel ex præscripta consuetudine vel aliquo Priuilegio clericorum suæ Ecclesiæ, vel cumulatiue cū ordinario, vel priuatiuè cognoscere competebat; etiam hodie non obstante Concilio Tridentino *f* eadem iurisdictione vti; cū Cōcilium generaliter de iurisdictione ordinaria loquatur, & iurisdictiones Abbatum iusto iure, & titulo quæsitæ, etiam ordinariæ censentur.

d c. Solita §. fin. de maior. & obed.
e c. vlt. de offic. ord.
f Tri. sess. 24. c. 20. §. omnes causæ, de ref.

DECISIO III.

Ex cons. 5. in Nouis, deest in antiquis.

* 3 Nouitius cum persona ecclesiastica censeatur non solum quoad beneficium canonis, *g* sed etiam fori, *h* pro tempore quo in nouitiatu perseuerat, subiaceatque suis prælatis, sicut & professi; Inde est, quod sicut cognitio, & punitio delictorum religiosorum professorum, ad iudices ecclesiasticos & prælatos eorum pertinet; ita etiam & nouitiorū; poteritque prælatus contra nouitium pro homicidio tūc perpetrato procedere, eūque torquere, si opus fuerit, per aliquem clericum, vel religiosum; non per laicum, nisi in locis, in quibus consuetudo id licitum fecit. *i*

g c. si qui suadente 17. q. 4.
h Arg. ca. duo sunt genera, 12 q. 1. et ibi Io. And. & Domi. & Franc. in c. beneficium, de reg. in 6.
i Arg. ca. vniuersitatis, de sent. exc. in 6.

TITVLVS III.
De Ferijs.

SVMMARIVM.

1 *Festum ob paruitatem, aut necessitatem operæ non violatur.*
2 *Missa ab audienda quæ distantia, & quos excuset.*
3 *Famuli artificum in ferijs laborantes peccant, nisi necessitas excuset.*

4 *Missa ab audienda excusantur agasones, qui vt minus impendant, longe se recipiunt.*
5 *Missam vt audiant pastores ouium, Dominus eorum curare debet.*
6 *Scribendi actio, quando opus seruile sit.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. in vtrisque.

1 Licet festum ob paruitatem materiæ non violetur, & necessitas magna etiam a festo colendo excuset si tamen aliqua fiant quæ communiter a Magistratibus Ecclesiasticis prohibentur, a peccato omnino transgressores immunes non censentur; quamuis habita ratione paruitatis materiæ, & necessitatis a mortali peccato excusari possint.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 3.

2 Agricolæ locantes operas suas menstruas pro certis locis remotis ab ecclesijs circiter tria, aut quatuor milliaria, quamuis aliquando ratione ætatum, si admodum senes sint; vel temporum; si pluuiæ sint in aliqua saltem abundantia, aut inundationes, & loca periculosa, & lutosa fuerint, ab audienda Missa diebus sacris excusantur; si tamen robusti sunt; nec aliud vrgens impedimentum adest, ex eo solum quod tribus milliaribus, aut circiter a loco, vbi Missa audienda est, distant, nullatenus sunt excusandi.

DECISIO III.

Ex consil. 2. alias 3.

3 Famuli artificum seruientes eis aliquot annis, vt eorum artes discant, si coacti a suis Dominis & magistris seruilia opera faciant, non proponunt discedere ab eis nolentibus eos aliter docere, peccant diebus festis laborando, nisi necessitas artificum magna, aut propria excuset, etiã audito sacro; multoque magis si sacrum audire omittant; Nec a Confessarijs suis absolui possunt, nisi deinceps desistere firmiter proponant.

DECISIO IIII.

Ex conf. 4. in vtrisque.

4 Agasones, seu agentes equos, ac muliones pauperes extra vrbes & castra commorantes in hospitiis & locis plurimum distantibus ab ecclesiis, & in quibus minoris emuntur necessaria, ab audienda Missa excusantur, si principaliter huiusmodi loca & diuersoria, vt minus impendant, & non vt ab auditione Missæ excusentur, adeant. * *Man. ca. 13. & ca. 21. nu. 3.*

DECISIO V.

Ex conf. 5. in vtrisque.

5 Pastores ouium longe ab Ecclesiis constituti, si possunt, ita inter se conuenire debent, vt vel maior pars, vel aliqui saltem Missas audiant, nec illis seruire debent, qui custodes ad id necessarios locare nolunt: cum ut Missas audiant pastores ouium Domini eorum curare teneantur.

DECISIO VI.

Ex conf. 6. in Nouis deest in antiquis.

* 6 Cum opus seruile, opus manuariũ sit magis propriè seruis conueniens quam iis, quibus seruitur. * quamuis scribendi actio, prout est opus per animi prudentiam, id est, prout significat legem condere, aut librum com- *Nauar. in Ma. c. 13. nu. 3.*

Digitized by Google

componere, opus seruile non sit, quando tamen ex vna scriptura, alia similis transcribitur actio seruilis est Non tamen ex eo solum opus seruile aliquid efficitur, quod ob lucrum, vel mercedem fiat. *a* Quando autẽ in die festo conceditur alicui facultas laborandi, ea solum opera concedi censentur, quæ vir bonus & prudens inspectis circunstantiis personarum, causarum, siue occasionũ, generis operũ, & alijs arbitrabitur. *b* Ita vt maius tempus ad aliquid consuendum, vel ad barbas radendas, & capillos circuncidendos concedi poterit, quam ad fodiendum in agro, vel putandam vineam.

a Caie. 2. 2. q. 122. art. 4. Naua. in Man. ca. 13. nu. 5. & 12.
b Arg. l. 5. ff. de iure delib. & c. de causis, de offi. deleg.

TITVLVS IIII.

De causa possessionis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio beneficij renunciati ipso iure non perditur, & sic spoliatus potest agare de spolio.*

DECISIO I.

Ex cons. vnico alias 1. de offic. iudic. ordin.

1 POssessio beneficii per promotionem, vel renunciationem spontaneam ipso iure non perditur, donec relinquat possessionem, vel ab ea legitimè expellatur, vnde gesta interim a possessore valent, adeo, quod si spoliaretur de spolio contra spoliantem iuste agere posset. *a*

a Inno. in cap. super hoc de renunciat.

TITVLVS V.

De Restitutione spoliatorum.

SVMMARIVM.

1 *Legis humanæ mutatio vitanda nisi eius vtilitas præponderet.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

1
QVamuis omnia quæ sũt iuris humani Summus Pontifex mutare possit & mutatio valeret, licet aliquando fieri nõ deberet; *a* a culpa tamen non excusatur, si absque iusta causa eam faceret. Quia licet consuetudo, & lex humana, iusta de causa mutari possint, nõ tamen absque illa; sed nec cum illa, etiam, cum occurrit aliquid melius, 1 nisi illud præponderaret, & maioris momenti esset Reipublicæ quam malum, quod ex immutatione sequeretur: *b* præsertim cum ex mutatione illius ad alicuius præiudicium, & bonorum spoliationem procederetur.

a c. Quã ecclesia de constit.
b c. ridiculum. dist. 12. & S. Tho. 1. 2. q. 97. art. 2.

TITVLVS VI.

Vt lite pendẽte nihil innouetur.

SVMMARIVM.

1 *Monasterium S. Trinitatis Minimorum de vrbe, a quo fundatum sit & a quibus regendum sit.*

DECISIO I.

Ex cons. vnico in antiquis, alias consil 9 de const. in Nouis.

1
MOnasterium S. Trinitatis Minimorum in Monte Pincio in vrbe Romana, a Rege Francorum ita fundatum est, & ab ipsomet S. Francisco de Paula eiusdem ordinis institutore hoc priuilegio donatur, vt semper per fratres Gallicæ nationis, quamdiu inueniãtur, qui inibi residere, & cultui diuino insistere voluerint, regatur; sin autem non

reperiantur Galli illud inhabitare volentes, tunc & per alios regi, & inhabitari poterit; pariterque si locus supportare poterit, vltra quam reperiantur habitantium nationis Gallicæ, alii etiam aliarum nationum mixtim habitare poterunt. Quo priuilegio stante, solus Generalis pro conuentualibus, & filiis illius Monasterij, alios Monachos etiam eiusdē ordinis, in aliis Monasteriis professos, nolentibus Correctore, & maiore parte conuentus illius Monasterij, saltem lite inter Generalem & eūdem conuentum pendente, recipere non potest; Quod si secus fecerit, eiusdem Monasterii fratres Generali obedire non tenentur, sed modestè appellare, & superiorem adire possunt, & debent; per quam appellationem, & iuridicam superioris aditionem, sententiæ, & censuræ Generalis contra eos latæ suspenduntur.

TITVLVS VII.

De sequestratione possessionum & fructuum.

SVMMARIVM.

1 *Sequestrum Cleme. 1. de sequestr. possess. concordia partium non tollitur.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. in vtrisque.

1 Sequestrum positum in iure, *a* concordia partium non tollitur, sed eo vsque durat, donec iudex litem finitam, & cōcordiam validam esse declaret; ne alias aliquando vna pars dicere possit litem non esse extinctā nec concordiam esse validam: sicut a simili quāuis suspēsio facta quoad aliquod certum tempus per aduentum illius tollitur, quia nulla potest esse dubitatio de illius aduētu; suspēsio tamen facta donec satisfaciat, nō tollitur donec iudex declaret esse satisfactum; quia posset vna pars id affirmare, & altera negare. *b*

a Clem. 4 de seques. possess.

b Innoc. in c. cum bona. de æta. & quali.

TITVLVS VIII.

De Confessis.

SVMMARIVM.

1 *Confessio prior, quando præualeat, posterior i, & quando non.*

DECISIO I.

Ex consil. vnico in vtrisque.

1 Icet regulariter confessio prior cæteris paribus posteriori præualeat, *a* fallit tamē, quādo posterior est per tormenta extorta, vel iurata iuramento, quod est tortura quædam spiritualis. *b* non autem prior; Et etiam cum prior est facta metu saltē reuerentiali, vel in loco non libero, posterior autem sine vllo metu, & in loco libero; *c* vnde puella, opera patris ingressa Monasteriū, animo quotiescūque vellet, exeundi, si post aliquot annos persuasa ab Abbatissa Monialis fiat: quod ægre ferens pater, qui eam nuptui tradere cupiebat protestatur de nullitate professionis, eamque ab Episcopo examinari faciat, quæ respondit simpliciter se esse Monialem; & postea autem e Monasterio educta, & a Commissario examinata iureiurando respondit se nunquam proposuisse fieri monialem, posteriori, non priori confessioni eius standum est, & pro nul-

a cap. per tuas, de probation. Panor. in conf. 52. part. 1.

b Pan. in d. cap. per tuas.

c Gloss. in c. præsens, 20. q. 3.

Digitized by Google

nullitate professionis iudicandum; attento quod prior illa confessio sine iuramento, & in loco non libero, & ex timore reuerentiali Abbatissæ præsentis facta fuerit, secunda vero cum iuramento, & in loco libero: attento etiam quod confessio mulierum in his, quæ ad matrimonium carnale vel spirituale pertinēt in loco libero, & plenæ libertatis fieri debeat; *d* adeo, vt timor reuerentialis efficiat, ne professio etiam quoad forum exterius valere censeatur. *e* *

d c. cū locum, de sponf. Trident. sess. 24 de ref. Matrim. c. 6. et sess. 25. ca. 17. de reg.
e Gl. in d. c. præsens, & c. 1. de his qua vi. Man. ca. 22. n. 51.

TITVLVS IX.

De Probationibus.

Hic Titulus deest in Nouis.

SVMMARIVM.

1 *Litteris episcopi sigillatis, & non subscriptis in his, quæ eius officium tangunt, creditur.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. aliàs 1. de fide instrumen.

1 Sicut litteris Episcopi sigillatis, & non subscriptis in his, quæ ad officium eius pertinent; etiam sine Notarij susciptione creditur; *a* Ita etiam & beneficij collatio litteris Notarij, sigillo Episcopi munitis, & testibus, sine scriptura Episcopi probatur.

a Dec. in c. post cessionem, de probat.
b c. 1. et 2. de fide instru. Rota decis. 38. de prob. in antiq.

TITVLVS X.

De Testibus, & attestationibus.

SVMMARIVM.

1 *Testis, qui falsum testando nullum lædit, irreligionem committit, non iniustitiam.*

2 *Credere non tenetur filius matri asserenti ipsum votum emisisse.*

DECISIO I.

Ex conf. vnico alias 5. de crimine falsi.

1 Testis, qui falsum testando, nullum lædit, quamuis contra religionem peccet, *a* quia tamen contra iustitiam non peccat, ad restitutionem, quæ iustitiæ commutatiuæ actus est, *b* * non tenetur; sed satis est vt peccari commissi pœniteat; Sin vero ex falso testimonio proximus damnum sustinuit, tenetur dictum suum antequā sententia feratur, reuocare, si saltem debilitando suum testimonium falsum, ci in toto, vel in parte prodesse poterit, *c* & aliam satisfactionem pro ratione damni ex falso suo testimonio illati facere.

a S. Tho. 2. 2. q. 92. & 97. ar. 4.
b S. Tho. 2. 2. q. 62 ar. 1. et q. 70. art. 4. Man. c. 17 n. 6. & 11
c c. Praterea, de testib. cogē. S. Tho. in d. q. 70. artic. 8. Man. ca. 25. n. 40.

DECISIO II.

Ex conf. 2. in Nouis deest in antiquis.

2 Credere non tenetur filius matri asserenti ipsum votum in infirmitate emisisse; sicut nec credere matri suæ nuptæ tenetur, quod cum ex alio viro per adulterium genuit.

TITVLVS XI.

De Testibus cogendis, vel non.

Hic Titulus deest in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Clericus testimonium in causa sanguinis ferendo peccat.*

Digitized by Google

DECISIO I.

Ex consil. 1. in Nouis deest in antiquis.

1 Clericus testimonium in causa sanguinis ferens, nõ solum peccat, sed etiã si sequatur occisio, vel mutilatio, irregularis efficitur *a* Vnde nec ad tale testimonium ferendũ coram iudice sæculari cogi potest. *b*

a c. Sententiam, ne clerici uel monachi. b c. Quanquã 14. q. 5.

TITVLVS XII.

De Fide instrumentorum.

SVMMARIVM.

1 *Antiquitas instrumẽtorum, quod valeat ad rei probationem.*

2 *Testimonium litterarum Penitentiariæ, quantæ auctoritatis sit.*

DECISIO I.

Ex consil. 2. in Nouis, deest in antiquis.

1 Sicut antiquitas decem, aut saltem 30. annorum facit præsumi in omnes actus etiam extrinsecos, in eisque interuenisse solennitates, ac requisitam agentium potestatem; ita etiam & duo antiqua instrumenta transumpti, in quo refertur ipsum originale, ad iuspatronatus alicuius probationem sufficere videntur.

DECISIO II.

Ex cons. 4. in Nouis deest in antiquis.

2 Quamuis Maior pœnitentiarius antequam per Pium V. *a* officium Pœnitentiariæ restringeretur ad forum conscientiæ de absolutionibus, & dispensationibus quas in vtroque foro faciebat, publicum testimonium dabat; nunc tamen nec ipse, nec ij, quibus vt in dicto foro cõscientiæ absoluant & dispensent, mãdat, iustè illud dare possunt; sed neque si darent, aliquid prodesset: quia licet iudex fori exterioris viso tali instrumẽto, & cessante aduersario, dissimulare posset, ac ita se gerere cum prædictis, ac si ligati non essent in præiudicium tamen partis, tali instrumento fidem adhibere non tenetur.

a Extra. 85. incip. in omnib. 1569.

TITVLVS XIII.

De iureiurando.

SVMMARIVM.

1 *Iuramento qui promisit aliquid non facturum, id faciendo peccat.*

2 *Procurator post mortem mandantis, iuramentum decisorium deferre non potest.*

3 *Iuramentum de non ludendo, saltem ad ludos malos, seruandum, sed ex causa relaxari potest, etiam ab Episcopo.*

4 *Iuramentum vi extortum non obligat, conditionale sic, sed facile remittitur.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 3.

1 Qui accepto mandato de renunciando beneficium in fauorem suum, cum iuramento promittit, se non vsurum illo mandato, nisi reseruata certa pẽsione alicui; si postea illo vtatur, & post quæsitam possessionem rogatus, vt se obliget ad soluendam pensionem, quam reseruari voluit resignans

gnans ad certa opera pia; quamuis peccet vtendo prædicto mandato ad resignandum contra suum iuramentum, *a* nullam tamen ex illius iuramenti transgressione irregularitatem, aut inhabilitatem ad beneficium illud retinendum incurrit; *b* nec post adeptam possessionem beneficii aliquid in signum gratitudinis, vel paupertatis, vel subuentionis intuitu, resignanti soluens; quoad forum conscientiæ, simoniã committit; *c* * quia intentio, & animus resignantis, vt resignatarius hoc uel illud faciat post habitum beneficiũ, nihil nocet, quoad forum conscientiæ, nisi exprimatur, & deducatur in pactum: Hanc tamen gratitudinem resignatarius erga resignantem cautè exercere debet, ne quoad forum exterius virtute Bullæ Pij V. *d* confidentia præsumi posset.

a c. Si vero, de iureiur. & ca. quamuis, de pact. in 6.
b Arg. c. querelam & c. tua, de iurein.
c c. Tua, de simonia Ma. c. 23. nu. 107.
d Extrau. intolerabilis, edita ann. 1569 quæ est 87 in ordine Ma. c. 23. nu. 110.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 5.

2 Procurator constitutus in causa ciuili, & factus Dominus litis, mortuo suo principali, re integra nec subire, nec deferre iuramentum litis decisorium potest; non solum quia mandatum procuratoris regulariter, re integra morte mandantis expirat: *e* sed etiam quia iuramentum decisorium, specialissimum mandatum requirit, quale procurator, mortuo mãdante habere non potest.

e Clem. fi. de procur. c. Mãdantis, de offic. deleg. l. inter causas, ff. mãdati.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 1.

3 Iurans non ludere ad Cartillam, siue cartetam, siue Primeram, & similes ludos vetitos & malos, sub pœna adeundi Ierosolymam, promissum seruare tenetur, illamque si iuramentum fregerit adire obligatur, sicut obligaretur, qui voueret non ludere sub simili pœna, & ludere illicite; potest tamen iuramentum illud iusta de causa etiam ab Episcopo relaxari, sicut & votum: * Per Cruciatam vero a fractione iuramenti, quamuis non voti adeundi Ierosolymam Confessarius absoluere potest: Cum iuramenti relaxatio de adeundo terram Sanctam Papæ reseruata non sit, sicuti est relaxatio voti idipsum faciendi. *f* * & præsertim cum dispensatio huius non concedatur specialiter confessario legitimè per Cruciatam electo, sicut illius; Sicut econtra aliquando per Iubilæum relaxari potest a Confessario votum adeundi Ierosolymam, & non iuramentum, cum in eo solum detur facultas dispensandi super votis, nulla facta mentione de iuramentis, quæ sunt diuersa ab illis, & a diuersis non fit illatio; *g* maxime in dispensationibus, quæ sunt odiosæ, & exorbitantes. *h*

Man. ca. 12. n. 75.
f cap. ex multa, de voto. & gl. ibi. & Extraua. Etsi domini, de pa. & remis. Man. d. nu. 75.
g l. Papinianus, ff. de minoribus.
h c. quæ a iure, de regu. iur. 16.

DECISIO IIII.

Ex conf. 4. alias 2.

4 Quamuis iuramentum absolute metu, seu vi præcisa factum vix inueniri poterit; eo quod voluntas hominis ad actum aliquem immediate ab ea prodeuntem volendum, aut nolendum vi præcisa cogi non possit, *i* violentum autem fit a principio extrinseco, passo non opitulante; huiusmodi tamen iuramẽtum violenter vi præcisa factum, iurantem non obligaret; *K* conditionale verò præstitum, dummodo licitum sit, iurantem obligat, *l* quamuis absolutio in tali euentu iustè peti possit, & præstanda sit. *m*

i S. Th. 1. 2. q. 9. ar. 4. & 5. Man. prælud. in 6. n. 2 & 4.
K cap. Sacris de his quæ vi, c. presbiteros, d. 50.
l c. verũ, c. si vero, de iureiuran.
m c. 1. & ca. debitores, ti. eo.

TITVLVS XIV.

De præscriptionibus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij onera in fundatione posita, implenda sunt, nisi legitima præscriptione sublata sint.*

2 *Præscriptione 40 annorum res aliena iustè possidetur.*

DECISIO I.

Ex cons. vnico in vtrisque.

1 Licet regulariter qualitates, & onera a patrono in fundatione beneficij imposita sub peccato, tam iure antiquo, *a* quam nouo *b* implenda & seruanda sint: quia tamen lex posita a patrono in fundatione beneficii, firmior esse non potest quam lex posita a Papa in Ecclesiæ gubernatione, cum a potēriori causa maior producatur effectus, *c* ideo sicut lex aliqua siue Papæ, siue Regis a principio non recepta, nec seruata, non ligat; *d* ita neque lex patroni beneficio in fundatione imposita ab initio nec recepta, nec seruata, vim obligandi beneficiarium aut in foro exteriori, aut interiori habet; sed beneficiario sufficit quod lex illa vel non mōstretur esse a principio seruata quia facta non præsumuntur, nisi probentur; *e* vel si recepta, & seruata fuerit, quod legitima præscriptione sublata sit, & quod beneficium illud longo aliquo tempore, quadraginta scilicet vel circiter annis liberum ab oneribus in fundatione in iunctis, ab ipso, & prædecessoribus suis bona fide possessum fuerit; cum in bonis, & iuribus ecclesiasticis per lapsum triginta, vel quadraginta annorum etiam in valde præiudicialib. titulus iustè præsumatur. *f* & possessor in dubio bonam fidem habere censetur. *g* Iura vero antiqua cum Tridentino solum de oneribus & qualitatibus beneficiorum quæ semel recepta, & seruata, nec aliqua postea præscriptione legitima sublata sunt, intelligenda sunt.

a c. Eleutherius, 18. q. 2. et c. cum dilectus, de consti. et c. super eo, de iure pa tr.
b Tri. sess. 23. c. 5. de ref.
c l. cum multa C. de bo. qua lib.
d c. si illis §. leges. d. 4. & Fel. in c. 1. de treug. & pace.
e ca cū in iure, de of fic. deleg. & l. man da. princ.
f cap. de quarta, c. ad aures, c. illud au tē, de pra scr. Bald. tract. de prascr. 3. par. 3. par tis. q. 10. nu. 27.
g Gl. in c. Sanctorū, verb. synꝫ cere. & in c. si diligē ti, ver. bo na fide, de prascr.

DECISIO II.

Ex cons. 3. & 5. in Nouis, desunt in antiquis.

2 Præscriptione 40. annorum res aliena tuta conscientia possidetur, dummodo præscribens nec sciebat, nec scire debuit rem alterius esse; quam tamen ignorantiam probabilem non habere censetur is, qui in domo sua publica documenta habuit rem alterius esse.

TITVLVS XV.

De sententia, & re iudicata.

VMMARIVM.

1 *Sententia in non citatum, vel inauditum lata est nulla.*

2 *Regulares verbo defensionis, nō appellationis, vti solent.*

3 *Delictum meum non dicitur deductū in iudicium, licet socius criminis in iudicium vocetur.*

DECISIO I.

Ex cons. vnico, alias 5. de appel.

1 Sicut omnis sententia a iudice incompetente lata, *a* vel in damnum particularis personæ, saltem sine causa rationabili, & ab eo qui non habet Regalia, seu qui superio-

a c. cū super, de of. deleg.

b Pan. in c. cum omnes, de cōsti. c c. Nos in quenquā, 2. q. 1. d Cle. pastoralis, § caeterum, de re iud. e ca. 1. de causa possess.

riorem recognoscit, *b* est ipso iure nulla: Ita etiam & contra non citatum, vel non auditum legitimè, ordinatio, vel sententia data, ipso iure nulla censetur; *c* à quocunque superiore siue ab Imperatore, *d* siue à Papa feratur. *e*

DECISIO II.

2 Regularis licet grauatus verbo appellationis; & petitionis Apostolorum, quo seculares clerici vtuntur, vti nequeat; remedio tamen defensionis, quae est iuris naturalis, quam appellatio in se includit; vti potest; cum Religiosus peioris conditionis esse non debeat, quam alij, sed melioris; nec magis grauari, quàm alij, sed longe minus, propter quod sunt eis multae immunitates, & priuilegia concessa; *f* vnde taliter grauatus etiamsi non possit appellare, aut per viam appellationis ad superiorem accedere; potest tamen per viam simplicis querelae superiorem grauantis adire, *g* & superior, causa cognita, ea facere tenetur, quae bonus & rectus iudex ad se appellanti legitimè faceret, cum itineris arreptio ad superiorem, vim & effectum appellationis obtineat. *h*

f ca. 1. de priuil. in 6.

g Pan. & alij in c. dilecti, 2. de appel. h c. dilec. 2. de appellat.

DECISIO III.

Ex consil. 2. in Nouis, deest in antiquis.

* 3 Delinquentibus duobus vnum delictum ob quod incurritur irregularitas, quamuis contra vnum intentata sit actio in iudicio, si tamen defectu probationis absolutus sit, alter virtute Concilij Trid. *i* ab ordinario dispensari potest, eo quod delictum istius in iudicium deductum non sit, quamuis socius criminis in iudiciū vocatus sit. Res enim inter alios acta, alijs non praeiudicat, quibus res iudicata nō nocet. *K*

i Concil. Trid. sess. 24. c. 6. de ref. K l. 1. & 2. C. res inter alios acta. Nauar. in Man. ca. 27. num. 234.

vnde cū illius delictū adhuc occultum sit, ordinarius in eo dispensare valet.

TITVLVS XVI.

De Appellationibus.

SVMMARIVM.

1 *Legatus Cardinalis reuerenter recusari potest.*

2 *Appellare à sententia definitiua, vel ab interlocutoria quando liceat.*

3 *Appellari potest ad Papam ab omni sententia definitiua.*

4 *Appellare quando Regularibus liceat.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 3.

1 Quamuis legati à latere sententia & iudicium sine causa recusari non debet honestè tamē & reuerenter recusari potest, *a* cum etiam & totum vnum Concilium Prouinciale recusari, & ab eo appellari possit. *b*

a c. Nonit de appel. & Pan. et Dec. ibi. b c. Suspecti, 3. q. 5. Pan et Felin. in c. e. de iud.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 1.

2 Iudex in omnibus casibus in quibus legitimè appellatur, hoc est, intra legitimum tempus, *c* seu decendium *d* appellationi deferre tenetur. Et quamuis olim tam à definitiua, quam ab interlocutoria regulariter in omni causa appellare licebat; à definitiua quidem non expressa iusta causa appellandi, *e* dummodo non sit causa, in qua, vel à iure, vel ab homine remouetur: appellatio; (quia tunc etiam à definitiua appellare non licet, nisi exprimatur iusta causa ad appellandum:

c c ab eo, de appel. in 6. d Authe. Hodie, C. de appel. e ca. 1. de appel. in 6

Digitized by Google

dum:) *f* Ab interlocutoria autem iū re canonico scriptis, & expressa iusta causa appellandi: *g* Post Concilium tamen Tridentinum *h* ab interlocutoria in causis criminalibus appellare non licet, nisi quando grauamen per illam illatum, non possit per appellationem à definitiua tolli, sed nec à definitiua etiam appellari potest in causis visitationis, & correctionis, habilitatis, & inhabilitatis; quod tamen ita intelligendum est, vt non nisi iusta de causa expressa id fiat; *i* & iudex qui iustæ appellationi non defert, puniendus est. K

DECISIO III.

Ex conf 3. alias 2.

3 Ab omni sententia definitiua, vel habente vim definitiuæ Concilij Prouincialis ad Papam, vel ad Concilīū Generale appellari potest, *l* & regulariter appellatio iusta sententiæ executionem & inde sequuta suspēdit, *m* nisi in casu quo iudex procedit cum clausula, omni appellatione remota, *n* vel cum appellatur à sententia excommunicationis, *o* vel ab alijs censuris, *p* vel cum appellatio est friuola cui iudex à quo non detulit. *q*

DECISIO IV.

Ex conf. 4. alias 4.

4 Cum appellatio defensio quædam sit, *r* & non qualiscunque, sed quæ iure naturæ debetur, & proinde nemini deneganda sit, *f* non solum potest religiosus in causa ciuili, & criminali, sed etiam in causa immoderatæ correctionis, ad suam innocentiam tuendam, ad superiorem appellare, & recurrere; *t* & superiore nimis in eum sæuiente, de monasterio fugere licet, nec propterea dicetur, aut erit Apostata; *u* Immò Abbare, odio grauante monachum, iustè arma pro defensione sua monachus accipere potest. *x* Et inique, & irreligiose valdè facit superior qui iustas appellationes à se oppressorum non admittit nec licentiam dare vult prosequendi & adeundi superiorem, peiusque facit qui subditum suum in carcerem inedia torquendum conijcit, donec appellationi, & iustæ defensioni renunciet & grauiter puniri debet, *y* cum iure naturæ, & canonico omnibus oppressis appellatio concedi debeat, *z* à qua concessione nullo vnquam iure religiosus reperitur exclusus. Quod si ius *a* aliquando religiosis appellationem prohibere videatur, de non oppresso, & iniusta de causa appellante, loquitur: sed neque Concilium Tridentinum *b* appellare vetat religiosum, sed solum adire superiorem sine licentia prælati prohibet, quod longe diuersum ab appellatione est, & à diuersis, & separatis illatio fieri non potest. *c*

f ca. licet, de off. ord. & gl. ibi, & ca Romana § si aūt, de appel. in 6. *g* c. ut debitus honor de appel. & c. 1. de appel. i 6. *h* Tri. sess. 13. c. 1. de ref. & sess. 24. ca. 20. de refor. *i* c. Romana, § si autem. de appel. in 6. K cap. de priore, de appel. & c. 1. de appel. in 6. *l* c. 1. de iudic. *m* l. 1 ff. nihil nouari appe. *n* c. Pastoralis. de appell. *o* d. ca. pastoralis, §. uerum. *p* c is cui, §. fi. de sētē exc. in 6. *q* c. cū appellationibus, de appell. in 6. *r* c. cum inter, de except. *f* Cle. pastoralis. § caeterum, de iudic. *t* ca reprehensibilis & cap de priore, & Dec. ibi, de appel. & c. licet de of. ord. & glo. & Pan. ibi. *u* Bal. in cap. ad nostram. de appel *x* Card. in Cle. 1. §. præfata. de statu mon. *y* c. de priore, de app. & glo. & Dec. ibi. *z* c. Ad Romanam. 1. & 2. 2. q. 6. *a* c. ad nostram, de appel. *b* Tri. sess. 25. c. 4. de Reg. *c* l. Papinian ff de minorib.

Finis Libri Secundi.

FLO-

FLORES DECISIONVM SIVE CASVVM CONSCIENTIAE,

Ex doctrina Consiliorum Martini ab Azpilcueta Doctoris Nauarri, collecti.

LIBRI TERTII.

TITVLVS I.

De cohabitatione clericorum & mulierum.

SVMMARIVM.

1 *Fornicator notorius est suspensus, & nisi prius pœniteat, celebrando fit irregularis.*

DECISO I.

Ex consi. vnico, alias 2.

a c.prater dist.31. b c.Si qui sunt, dist. 81. Na.c.25. nu.76. c Turret. in d.ca.si qui sunt. §. verum d c. si sacerdos, de offic.ord.

1 Acerdos fornicator notorius suspensus est, *a* & nisi prius pœniteat, celebrando irregularis efficitur. *b* & quamuis in foro interiori sola pœnitentia interior sufficit cum sacramentali confessione ad hoc vt irregularitatem non incurrat, quam ante actam pœnitentiam celebrando incurreret; *c* in foro tamen exteriori etiam requiritur exterior, cum in hoc foro de non apparentibus, & non existentibus idem iudicium sit. *d*

TITVLVS II.

De Clericis non residentibus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia simplicia de consuetudine residentiam non requirunt.*

2 *Lex prior, vel posterior generalis non tollitur, sed limitatur per specialem.*

3 *Seruitium 40. annorum ecclesiæ præstitum à residentia non liberat.*

4 *Parochus ex iusta causa, & licentia, à residentia excusatur.*

5 *Regularis beneficium residentiam requirens canonicè adeptus, in eo residere tenetur.*

6 *Residens, sicut alij similes residere solent, an excusetur.*

7 *Consuetudo non residendi in similibus, excusat à residentia per fundatorem imposita.*

8 *Consuetudo, quod interessens certis officijs diuinis lucretur distributiones pro illis, & alijs assignatas, est iuri contraria.*

9 *Distributiones quotidianæ ei debentur,*

Digitized by Google

bentur, quem necessitas corporalis tenet.

10 *Residere censetur, qui de mandato superioris abest.*

11 *Canonicus inseruiendo prælato suo fructus, non distributiones percipit.*

12 *Dispensatio superioris iusta de causa a residentia, & promotione ordinum excusat.*

13 *Beneficiariorum residentium, & morientium suis ecclesiis fructus successori debentur.*

14 *Distributiones quotidianas canonicus absens percipere nequit.*

15 *Anniuersaria sub distributionibus quotidianis non comprehenduntur.*

* 16 *Litigans circa iura sui beneficij iustam causam non residendi habet.*

* 17 *Canonicus frequenter absens ab horis, vt parochiali inseruiat, distributiones non lucratur.*

* 18 *Beneficium curatum habens, residere, & per se curam exercere tenetur.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 4.

1 CVm cõstitutiones pœnales benignius interpretãdæ sint, *a* & consuetudo saltem immemorialis omni iuri humano præiudicet; *b* non tenetur habens Capellaniam in Ecclesia Cathedrali, vi constitutionis Sixti V. *c* contra nõ residentes promulgatæ, ad reddendum in ea, dum modo ab immemoriali tempore capellani præfatæ capellæ absentes dictis Capellanijs per suos Vicarios seruierint, *d* nec cultus Diuinus in- de minuitur; maxime cum beneficia simplicia de consuetudine residentiam non requirant. *e*

a c. in pænis, de reg. iur. in 6.
b c. super quibusdã de verb. signif.
c Edictũ hoc nõ extat in Bullario.
d c. cũ omnes, de cõstit.
e Inno. in cap. fin. de cleric. nõ resid.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 1.

2 Sicut lex generalis prior non tollitur, sed limitatur, per posteriorẽ specialem in aliqua specie illi contrariã quoad illam speciem; ita etiam lex generalis posterior per legem priorem specialem ei contrariam quoad illam speciem limitatur, *f* etiamsi in lege noua poneretur clausula illa, *Non obstantibus legibus cõtrarijs*, *g* vnde consequenter nec statutũ quo Concilium Tridentinum *h* disponit vt omnes Canonici teneantur residere, & quod non possunt abesse vltra tres mẽses, & quod nemo percipiat fructus in absentia, derogando statutis, & consuetudinibus contrarijs derogare censetur duobus illis capitib. iuris antiqui *i* quæ sunt leges speciales, & hanc generalem Concilij constitutionem limitantes sicut neque per præfatum Concilium derogatur alijs canonibus, *K* quibus conceditur infirmis, & detentis legitimè lucrari fructus in absentia, sed Concilium potius per illos limitatur.

f l. Sed & posteriores, ff. de legib.
g Dec. in Reg. in tert. ff. de regul. iur. a nu. 7.
h Tri. sess. 24. c. 12. §. præterea, de refer.
i c. de cætero, et c. ad audientiã, de cle. nõ resid.
K c. 1. de cler. non resid. in 6

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 12.

3 Canonicus qui quadraginta annis seruiuit Ecclesiæ, non liberatur ex hoc a residentia, cum id nulla lege statutum sit, & post Tridentinum *l* Canonicatus personalem residentiam requirit, non obstante quacunque consuetudine antiqua; Et qui non interest officijs diuinis distributiones quotidianas lucrifacere non potest.

l Tri. sess. 24. c. 16. ref.

DE-

Digitized by Google

DECISIO IIII.

Ex consi.4. alias 15.

4 Parochus qui ex iusta causa licentiā scriptam habuit ante Concilium ab Episcopo suo absentandi se ab Ecclesia sua parochiali; etiā post Concilium Tridentinum *m* sine alia noua licentia abesse potest; cum licentia semel data, quousque reuocetur, durat, etiam post mortem concedentis: *n* vnde & parochi qui ante Concilium Tridentinum causa studiorū licentiam ab Episcopo absentandi se obtinuerunt, *o* etiam post Concilium cōfirmatum nouam licentiam petere non tenentur.

m Tri. sess. 23. c. 1. de ref. & c. relatum, de cleric. non resid.
n Arg. c. si super gratia, de offi. dele. in 6.
o c. cum ex eo, de elec. in 6.

DECISIO V.

Ex cons 5. aliás 19.

5 Canonicus regularis retento suo statu regulari, licèt parochialem de nouo obtinere non possit, vel obtētam ante professionem post eam factam retinere, nisi cum legitima dispensatione; *p* Ecclesiam tamen residentiā requirens canonicè adeptus, in ea potius quam in Ecclesia regulari, cuius est Canonicus, residere tenetur: *q* Propter suam tamē parochialem; aut residentiam in ea, statum suum regularem non amittit, sed obligatus manet ad castitatem, paupertatem, & obedientiam, licet hanc non debeat prælato regulari, dum residet in parochiali seculari; sed Episcopo illius superiori.

p ca. ne pro cuiuslibet 10. q. 1. c. si quis iam trāslatus, 21. q. 2. Cle. Ne in agro, § sanè, 2. de statu monac.
q ca. 1. 18. q. 1. & ca. cum olim, 2. de priu.

DECISIO VI.

Ex consi. 6. alias 5.

6 Residens, sicut alij similes residere solent, satisfacit, nisi postea iuxta Cōcilij Tridentini decreta, *r* alia residētia cum consensu Capituli, singulis imponatur, tunc enim residere tenebitur, & interesse diuinis officijs eo modo quo ab ipsis fuerit ordinatū.

r Tri. sess. 21. c. 3. de ref. & sess. 22. c. 3. de ref

DECISIO VII.

Ex cons. 7. aliás 6.

7 Cum de similibus idē sit iudicium, *s* cōsuetudo nō residēdi in similibus, scilicet vel per se, vel per alium idoneū, & ab Episcopo approbatum, excusat à residētia tali, vel tali modo à fundatore imposita; maxime cū Episcopus ex consensu patroni iusta de causa dispensare possit super qualitate ad beneficiū tenendū requisita. *t*

s c. Dudū, de elect.
t Fel. in c. cū accessissent. de cōstit. n. 18.

DECISIO VIII.

Ex cons. 8 aliás 9.

8 Quāuis distributiones assignari possint certis quibusdam horis, & non alijs, statui tamen non potest, quod quis beneficiariorum interessens certis officijs diuinis, lucretur distributiones non solum assignatas pro illis, sed etiam assignatas pro alijs, vel quod interessens vna hebdomada certis officijs lucretur illa, quæ pro illis alia hebdomada interessentibus eis dari solent; Et si quæ talis alicubi consuetudo sit, & illicita est, & tā iuri antiquo, *u* quam nouo Concilij Tridentini decreto *x* ius antiquum innouanti, omninò contraria.

u ca. 1. de cler. nō resid. in 6.
x Tri. sess. 24. c. 12. de refor.

DECISIO IX.

Ex *cons. 9. aliás 11.*

9 Canonicus coniectus in carcerem propter suspicionem homicidij, & ob indicia tortus, & tandem absolutus, & innocens iudicatus, omnes fructus, & distributiones quotidianas Ecclesiæ, quæ inter alios, canonicos præsentes, & officijs diuinis interessentes distribuuntur, lucri facit, eo quod omnis necessitas corporalis non solū ea, quæ reddit impossibilem aditum ad diuina, vt est coniectio in carcerem, sed etiā quæ

y ca. super causa, 2. q. 4.

reddit incommodū notabiliter corpori, ita vt etiamsi posset ire, modo non posset sine læsione corporis, puta quia est sanguine minutus, vel accepit potionem aliquam medicinalem, efficit, vt absenti reddantur fructus, & distributiones quotidianæ, quas lucratus fuisset, si sic impeditus non fuisset: ꝫ cum nemo ad impossibile obligetur. *a* nec culpa carens, damnum pati debet. *b*

ꝫ capit. vn. de cler. nō resid. in 6. & Dom. ibi, & ca. quoniam, dist. 28.
a c. Nemo, de reg. iur. in 6.
b c. de constitut.

DECISIO X.

Ex consi. 10. alias 8.

10 Habens Canonicatum, vel dignitatem in aliqua Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, residendo in Curia Romana de mandato sui Capituli, vel Collegij, pro causis, & negotijs Ecclesiæ suæ gerendis satisfacit obligationi quam habet residendi in sua Ecclesia, tam secundū iura cōmunia antiqua, *c* quàm noua Concilij Tridentini, *d* & residere censetur, etiam quoad quærendos fructus temporis, *e* & etiam distributiones lucrandas pro toto tempore quo abest pro Ecclesiæ suæ vtilitate; *f* Sicut etiā & Regularis ob Monasterij sui, vel amici eius negotia, de superioris sui licentia absens, residere censetur & præsens in suo Monasterio. *g* Immò & Nouitius, qui iuxta Concilij Tridentini decretum, *h* professionem facere non potest, nisi in religione resederit per annum, siue in Monasterio, siue extra, de mādato & licentia superioris resideat, negotia vtilia efficiēdo, ita residere censetur, vt annum probationis compleat. *i*

c c. ex parte, de cler. non resid.
d Tri. sess. 24. ca. 12. de ref.
e c. cū non deceat, de elect. in 6.
f Archid. recep in c. 1. lit. et li. e d.
g Arg ca. Monachi, 2. & c. qui vere, 16. q. 1. Inno. in ca. cum I & A de re iudic.
h Tri sess. 25. ca. 15. de reg.
i Silu. ver. Religio. 3. q. 19 Nau. in c. statuimus, n. 75. com. 4. de Regular.

DECISIO XI.

Ex consi. 11. alias 2.

11 Episcopi in suis obsequijs duos Canonicos suarum ecclesiarum retinere possunt, *k* & alij Prælati Ecclesiarum collegiatarum non Cathedralium, qui sunt quasi Episcopi, saltem vnum. *l* Quo tempore absentiæ, & seruitij, licet fructus suorum Canonicatuum lucrifaciant, distributiones tamen quotidianas, quas aliqui victualia vocāt, & quæ tantum interessentibus diuinis diuiduntur, recipere non possunt, *m* nisi ex speciali Papæ licentia, præterquam in diebus, & mensibus, & negotijs illis, in quibus, & propter quæ etiam alij Canonici lucrifaciunt illas etiamsi absint: adeo quidem, vt consuetudo non possit eis prodesse; *n* Immò nec hodie renunsio collegarum saltem præcedēs earum amissionem illis prodesse potest. *o*

k c. ad audientiā, et c. cum dilectus, de cleric. non resid.
l Arg. cap. his quæ de maiorit. & obed. Pan in c. de cætero. de cler. nō resid.
m c. licèt, de preb. et c. de cætero de cler. non resid.
n cap. 1. de cler. nō resid in 6.
o Tri sess. 24. ca. 12. de ref.

DECISIO XII.

Ex consi. 12. alias 18.

12 Habens Canonicatum in Ecclesia cathedrali, cuius fructus, qui in quotidianis distributionibus consistūt, non sufficiunt eidem, vt secundum decentiam sui status viuat, ex dispēsatione superioris à residentia, & promotione ad ordines excusari potest, donec maiores reditus acquirat, vt in Canonicatu, & ordine honestè, & decenter viuere possit. *p* *

p S. Tho. 2. 2. q. 147. ar 3. et Caiet. ibi.
** Man prela. 9. n. 14. & c. 23. n. 42.*

DECISIO XIII.

Ex consil. 13. alias 22.

13 Fructus beneficiatorum residentium, & morientium in suis Ecclesijs successori debentur; non residentium autem sine legitima licentia in scriptis obtenta, & morientium extra suas Ecclesias Cameræ Apostolicæ redduntur; nec sufficit iusta causa cum licentia tacita, sed omninò necessaria est vt expressa sit, & in

in scriptis data, *q* aliàs licentia data in foro exteriori non proderit successori, sed pro fisco, & Camera Apostolica iudicabitur, cum actus sine scriptura factus, in quo lege, vel conuentione partium illa interuenire debet, nullus sit. *r*

q Tri. sess. 23. c. 1. de res.

r l. contractus, C. de fide instr. & gl. in c. de censib. in 6.

DECISIO XIIII.

Ex cons. 7. in Nouis, deest in antiquis.

* 14 Cum consensu, & priuata pactione publico iuri praeiudicari nequeat, *s* vt canonicus absens, distributiones quotidianas percipiat, canonici praesentes concedere nequeant. * sicut nec vt subdiaconatu carẽs vocem habeat, Capitulum permittere valet. *t*

s l. ius publicũ, ff. de pact. et c. diligenti, de foro compet. Naua. in Ma. c. 22 nu. 59.

t Côc. Tridene. sess. 22 c. 4. de res.

DECISIO XV.

Ex cons. 13. in Nouis, deest in antiquis.

* 15 Anniuersaria, Manualia Missarum, & eleemosinarum, & alia his similia emolumenta, nec sub fructibus, reditibus, prouentibus, iuribus, emolumentis Canonicatuum, nec sub distributionib. quotidianis comprehendi censentur, & multo minus quando haec propter opera extra ecclesiam exhibita percipiuntur.

DECISIO XVI.

Ex consil. 14 in Nouis, deest in antiquis.

* 16 Canonicus Ecclesiae chatedralis super iuribus Canonicatus sui Romae litigans, iustam causam non residendi habere censetur, *u* ad hanc tamen non residentiam necessaria est sui Praelati, vel Papae licentia, seu scientia. *x* ad hoc vt fructus iustè interim lucrari possit. *y*

u c. ex parte, de cle. non resid.

x c. ad audientiã, de cler. nõ resid.

y c. Relatum, de cler.

DECISIO XVII.

Ex cons. 20. in Nouis, deest in antiquis.

* 17 Canonicus etsi frequenter absens ab horis tertiae, sextae, & alijs minoribus, quae in Cathedrali recitantur, vt parochiali inseruiat, quam cũ dispensatione simul retinet, dummodo non percipiat distributiones pro illis horis, magnum defectum non committit; cum & Canonico, & Curato liceat per duos menses abesse, nec propterea subreptitia dici debet dispensatio, si Papae narrauerit, se vtrique cõmodè deseruire posse.

DECISIO XVIII.

Ex cons. 21. in Nouis, deest in antiquis.

* 18 Curatum beneficiũ habẽs quamuis regulariter residere & per se curam exercere teneatur, ex consuetudine tamen immemoriabili, vel priuilegio induci, & concedi potest, vt eidem per Vicarium, seu Capellanum etiam temporalem, & ad nutum ammouibilem inseruiat.

TITVLVS III.

De Praebendis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiarius, qua intentione esse debeat suscipiendo ordines.*

2 *Beneficium presbiterium actu requirens si non conferatur presbitero, collatio est nulla.*

3 *Beneficium curatum habens, infra annum ordinari tenetur.*

4 *Prioratum Regularem obtinens, quando ordinandus.*

5 *Capellania sine auctoritate ecclesiastica*

ptionem alterius, quando uacare censetur.

35 *Beneficium simplex parochialis, per promotionem possessoris ad eam non vacat.*

36 *Beneficia simplicia ecclesiæ suæ cōferre qui potest, poterit etiam vacantia per suam promotionem, resignationem, vel priuationem.*

37 *Clausula, dummodo non sint plura, in illegitimorum dispensatione operatur, ut dispensatus vnum, uel alterum, & non duo retinere possit.*

38 *Beneficium simplex per alterius incompatibilis assecutionem, quando vacat.*

39 *Beneficia vniformia in una Ecclesia sunt incompatibilia, non autem difformia.*

40 *Thesauraria, & Capellania sub eodem tecto compatibilia sunt.*

41 *Beneficia plura simplicia habens, nullam censuram incurrit.*

42 *Legi bona fide auctoritate sui prælati contrauenienS, non peccat.*

43 *Credulitas iusta, quod seruitium sit beneficio 40. annis per alium, a residentia excusat.*

44 *Beneficiarius a sententia iniusta priuationis appellans, si secuto compromisso possessionem continuauerit, coram Deo beneficium dimittere non tenetur.*

45 *Natus alibi ob fugam matris, beneficium loci domicilij habere potest.*

46 *Possessio triennalis de colorato titulo, facit verum in vtroque foro.*

47 *Dispensatio ad beneficium retinendum expressa vna irregularitate, alia tacita, est subreptitia.*

48 *Accessus, & regressus qualiter differunt.*

49 *Pensionis translatio coram persona dignitatem non habente, non valet.*

50 *Pensionem transferens, eam sibi ad vitam reseruando, est simoniacus, sed non excommunicatus.*

51 *Parochus pensione constituta super sua parochiali ea lege vt 50. sibi libera remaneant, ordinaria onera subire tenetur.*

52 *Pensionem habens super beneficio, ad illius ecclesiæ reparationem tenetur, nisi pensio ab omni onere sit libera.*

53 *Pensionarius stylo curiæ, pensiones decursas de fructibus beneficij a successore petere potest.*

54 *Valor beneficij verus per locationis instrumentum non probatur.*

55 *Beneficiarius pensionem promittens, ad eam etiam non adepta possessione tenetur, iusteque ab eo pensio accipi potest.*

56 *Pensio beneficialis sine Papæ auctoritate gratis remitti, sed non pretio redimi potest.*

57 *Pensio non est certa portio fructuum, sed ius illos percipiendi.*

58 *Pensio à patre in filium soluta ei, pro quo reseruata fuit certa pecunia, quatuor concurrentibus, transferri potest.*

59 *Pensionarius horas recitās, quamuis clericaliter non viuat, pensionem tamen non amittit, sicut nec beneficiarius fructus beneficij.*

60 *Pensionem pro laico solus Papa reseruare potest.*

61 *Pensio beneficialis, nec in alium transferri, nec pretio caßari, vel ad longum tempus locari, sine Papæ consensu potest.*

F 62 Be-

DECISIO III.

Ex conf.3.decisi in Nouis

3 Beneficium curatum ante ætatem accipiens, aut eius possessionem sine titulo Canonico, uel non uiuens clericaliter, vel horas recitare omittens, peccat mortaliter, beneficium acceptando ante ætatem, & horas omittendo, dummodo credat se ad eas recitandas teneri, cum contra conscientiam faciat, ad eas tamen dicendas talis verè non tenetur, eo quod beneficium vere non habet, cum collatio beneficii ante ætatem omninò sit nulla. *g*

g Tri.ses. 24.c.4.de refor.

DECISIO IV.

Ex conf.4 alids 13.de electione.

4 Habens beneficium curatum, *h* vel Prioratum regularem monachorum Nigrorum, cui annexa est cura per eundem exercēda, *i* infra annum ad sacerdotium promoueri tenetur, aliâ ipso iure beneficio obtento priuatur.

h ca. licet canon. de elect. 6. i Clem. ne in agro. § caeterum, de statu monach. Feder. consil. 250.

DECISIO V.

Ex conf.5.& 6.alias 5.& 7.

5 Capellania sacerdotalis, quæ vel sine auctoritate ecclesiastica erecta est, vel cuius capellanus ex fundatoris voluntate, ad nutum patroni amouibilis est, beneficium ecclesiasticum non censetur, eo quod omne beneficium ecclesiasticum, & auctoritate ecclesiastica fundari, & perpetuum esse debet, nec nisi causa per iudicem ecclesiasticum cognita auferri potest, K Et capellanus ad huiusmodi beneficium sacerdotale nominandus, ætatis legitimæ ad præsbiterium suscipiendum esse debet, ita vt illud in proximis a iure statutis temporibus suscipiat, non tamen oportet vt actu presbiter sit, *l*

K c. inuentum. 16. q. 7. & c. satis peruersum. d. 56 l c. ei cui. de prab. in 6. & c. 2. de insti. 6.

DECISIO VI.

Ex conf 7. alids 6.

6 Constitutio siue synodalis, siue fundatoris, qua habens Capellaniam ad Missam quotidie celebrandam teneatur, intelligenda est, quoties honestè & deuotè id facere potest, *m* & satis suo officio facit, quibis, aut ter in hebdomada celebrat, modo id non voluptaris, aut negligentiæ causa faciat sed causa honestatis, vel augendi deuotionem; aut alia simili iusta occasione.

m c. significatum, de prab.

DECISIO VII.

Ex conf 8. aliis 3.

7 Beneficium omne seculare censetur nisi ex aduerso regulare esse probetur, vel ex eo qd in erectione illius statutum fuerit, vt sit regulare, & ei per regulares seruiatur; vel per quadraginta annos continuos a regularibus, tanquam regulare fuerit possessum, *n* cum vel per erectionem, vel per gubernationem quadraginta annorū beneficia regularia fiant secularia.

DECISIO VIII.

Ex conf 9. alias 11. de statu Monachorum.

8 Cum regularia regularibus, & secularia secularibus conferenda sint, *o* licet beneficia curata regularia, siue per canonicos regulares regi consueta, canonicis Monasterij illius, annexa sunt, sine vlla dispensatione, eo quod sunt regularia, & regularibus in titulum conferri possint, *p* curata tamen secularia, non consueta regi per regulares, præfati canonici, absque Papæ, vel Episcopi dispensatione obtinere non poterunt. *q*

n ca. cum de beneficio, de praben. in 6. o c. ut possessiones, de reb. eccle. non alien. & c. cum de beneficio, de prab in 6 & Tridē. sess. 14. c. 10 de ref. p Arg. ca. cum singula. de pra. in 6. cle. 1. de supp. neg. prala. in d. ca. beneficio. q Pan. in cap Quod Dei timorem, de statu monac. Rota dec. 5. de iur. patron. in nouis.

DECISIO IX.

9 Vicariatus perpetuus ecclesiæ parochialis vnitæ alicui Dignitati; vel Monasterio, beneficiũ curatũ est,& de iure ecclesiæ illius parochialis cẽsetur; r non tamen beneficium Regulare efficitur eo solo, quod Monasterio Regulari vnitum sit, nisi per litteras vnionis, vel per consuetudinem præscriptam factum fuerit regulare;& vicarius ille ad præsentationem eius, cuius Dignitati ecclesia parochialis est annexa instituendus erit; s quod ius præsentandi Vicarios vnitorum Concilium Tridẽtinum t non tollit; Arbitrabitur tamen episcopus, an vicarii perpetui in ecclesiis vnitis instituẽdi sint, nõ obstante priuilegio litterarum vnionum de ponendo Vicarios temporales, cui expresse per idem Concilium derogatur; quod si male sine iusta causa id arbitraretur episcopus,& Vicarios temporales in perpetuos commutaret, ab eo appellari possit, u & appellatio illa licet non suspenderet eius sententiam, quo minus executioni mandaretur, deuolueret tamen iurisdictionem ad Superiorem, qui æquitate causæ cognita, illam reuocare debet. x

r Clem. 1 de off. vi.
s c. extirpanda. §. qui vero. de præbẽ. & Pano. ibi.
t Tri. ses. 7. ca. 7. de ref.
u Glo. recep. in ca. super his. vbr. arbitrio. de ac cusat.
x c. pastoralis. de appell.

DECISIO X.

Ex conf. 10. alias 10. de rescriptis.

10 Impetratio plurium beneficiorum, quorum nullius valor ascendit ad summam viginti quatuor aureorum de camera, non efficitur nulla, eo q in supplicatione, in qua petũtur quatuor beneficia talia, aut plura, non exprimatur valor verus omnium coniunctim, etiamsi omnium simul valor ascenderet ad triginta, vel quadraginta scuta,& nullius valor p se ad decem; quia cum valor beneficij exprimi debeat & beneficia debite dispensari possint, y valor beneficij non ascendẽtis ad summã viginti quatuor ducatorum non est necessario exprimendus, z cum in istis non magna fraus, aut dolus cõmitti possit,& raro impetrari soleant.

DECISIO XI.

Ex Conf. 11. alias. 1. de ætate & qualit. ordin.

11 Licet infantes,& pueri ante decimum quartum annum beneficij sint incapaces. a ordines tamen minores ante legitimam ætatem suscipiendo suspensionem non incurrunt; sicut promoti ad maiores eam incurrunt, si ante legitimam ætatem promoueantur. b

DECISIO XII.

Ex conf. 12. alias 10. & 19.

12 Iure antiquo beneficia plura simplicia,& compatibilia, quæ continuam residentiam secundum consuetudinem præscriptam non exigebant, retinere licuit dummodo alterum ad honestam beneficiarii sustentationem non sufficeret. c *

DECISIO XIII.

Ex conf. 13. alias 9. de rescriptis.

13 Impetrans beneficium a Papa tacito alio, quod obtinebat, eo quod volebat statim illud relinquere, credens bona fide, quod non tenebatur illud relinquere ob ignorantiam facti d non peccat; gratia tamen beneficialis ob tacitum bona fide beneficium obtentũ, ipso iure nulla est; e nec ob ignorantiam iuris tam antiqui f & tã clari excusatur, g sed noua tituli reformatione indiget. h

DECISIO XIV.

Ex conf. 14. alias 11.

14 Quãuis q̃s plura beneficia simplicia &

y Pan. & Feli. in c. Ad aures de rescri.
z Gonze. in reg. de valore be nefi. q. 8.
a Tri. ses. 24. c. 6. de ref. glo. in c. si eo tẽpore. de rescri. in 6.
b Extra. Cum ex sacrorum e gl. in c. dudum. 2 de elect. Pan. in c. extirpanda. §. qui vero. de præb.
Ma. c. 25 nu. 125.
c c gratia de rescri. in 6.
e c. si motu proprio, de præb. in 6. Felin. in c. super litteris, de rescrip. in 6.
f ca. cum adeo ca. si proponẽte de rescrip. in 6. cle. 1. de præben.
g c. ignorãtia. de re. iur. in 6.
h c. 1. de re. iur. in 6.

Digitized by Google

& præstimonia obtinuit ante Concilium, quàm suæ honestæ sustentationi requirantur, illa tenere valet, dando superflua pauperibus, *i* * si tamen illa post Tridentinum obtinuit retinere non potest, K etiamsi sint simplicia & cõpatibilia, sed tantum vnum illorum, vel duo, quod, vel quæ sibi honestè sustentãdo sufficiunt.

i Card. in clem. gratia. de rescrip.
** Man. c. 25 n. 128*
K Triden. sess. 24. c. 17. de ref.

DECISIO XV.

Ex conf. 15. aliàs 8. de pænit. & remiss.

15 Confessarius habentem plura beneficia antequam audiat interrogare debet, an ea licite retineat, *l* cũ probabiliter dubitare possit de iusta causa retentionis; in dubio autem illum absoluere tenetur, quia iusta aliqua causa subesse potest, & dispensatio quæ illum saltem à mortali peccato excuset, quam non tenetur confessario ostendere, si non vult.

l Caietan. ver. interrogationes cõfessarij.

DECISIO XVI.

Ex conf. 16. aliàs 17. de cler. non resid.

16 Obtinens beneficium residentiam requirens, & ab Episcopo licentiam petens, vt causa studiorum abesse possit, cum animo vt de fructibus illius sibi prouideat in studio, donec gradum assumat, & postea eo assum pto, beneficium illud resignet, & clericaliter viuendo meliorem conditionem sibi acquirat, non peccat, dũ modo eo sit animo, vt omnia, quæ beneficiũ requirit de præcepto, præstet, donec illud retinuerit, nec alicui iniuriam aliquam facit, sed suo tantum iure vtitur. *m*

m c. cũ ecclesia vulterana. de electiõ.

DECISIO XVII.

Ex consil. 17. aliàs 11. de rescript.

17 Sicut electo ad aliquam dignitatem nolente consentire electioni de se factæ, vel renunciante iuri sibi quæsito, vel moriente, antequam electio confirmetur, ius eligendi ad primos electores redit; qui habebunt tantũ tempus ad eligendum denuo, quantum habuerũt ante primam electionem; *n* ita nominato ad ecclesiam parochialem per concursum, iuxta formam Concilij Tridentini *o* renunciante, moriente, vel aliàs ius quod habebat perdente, antequam ipse instituatur, redit potestas prouidendi per nouum concursum ad Episcopum; adeo vt si alteri de beneficio illo per Papam prouideatur, non narrato ei modo quo vacauerit, prouisio illa subreptitia erit; *p* cum gratia Papæ intelligenda sit sine præiudicio Episcopi, & nominati, *q* de quibus nulla ei mentio facta fuit tempore, quo ecclesiam illam alteri contulit.

n cap. electio. de electio. in 6.
o Tri. sess. 24. ca. 18. de ref.
p c. postulasti, de rescrip.
q ca. superior. de officio. de leg.

DECISIO XVIII.

Ex consil. 18. aliàs 31.

18 Vacante Canonicatu, præbẽda, aut alio beneficio in aliqua ecclesia, vel loco, illa ipsa die, qua fuit reseruatio alternatiuarum in Curia à Papa, ita censetur ex mente Papæ, & ex consuetudine beneficium illo die vacãs in reseruatione præfata includi; vt collatio illius ab ordinario facta in vim alternatiuæ prædecessoris nulla, & inualida omninò sit; non solum, ex eo quod gratia ad beneplacitum Papæ facta, (qualis est collatio beneficiorum virtute acceptationis alternatiuæ Episcopis residentibus à Papa concessa) per mortem ipsius expirat, licet non, si fieret vsque ad beneplacitum sedis Apostolicæ: *r* sed etiam quia dies termini in huiusmodi reseruatione

r ca. si gratiose. de rescrip. in 6.

alternatiuarum ex mente authoris reseruatoris in termino computatur; præsertim cum id suis literis satis declaret, & quia quilibet se, suosque magis diligere præsumitur, quam extraneos, charitas enim ordinata a seipso incipit; *f* Inclusio autem illius diei respicit commoditatem & vtilitatem suam, & suorum familiarium & aliorum clericorum pauperum in Curia degentium, quam certum est maluisse intendere; quam episcoporum, & aliorum collatorum voluntatem, & appetitum.

f c. si non licet. 23. q. 5. & l. præses. C. de serui. & aqua.

DECISIO XIX.

Ex consil. 19. alias 2. de iurepatronatus.

19 Possessor bonæ fidei iurispatronatus, vel beneficij, siue dignitatis, ad quē præsentatio pertinet, præsentare potest, etiamsi litiget super iurepatronatus, vel super beneficio; *t* secus autē si malæ fidei possessor sit; Non tamē malæ fide possessor quis ex eo solum censetur, quod super illo iurepatronatus, vel beneficio litiget.

t c. Consultationib. de iurepa. et Inn. ibi.

DECISIO XX.

Ex consil. 20. alias 1. Ne sede vacante.

20 Etsi electio, & institutio Canonicatus, & præbendæ pœnitentialis, quem Concilium Tridentinum *u* in Ecclesiis cathedralibus iubet institui, ad solum episcopum spectat, collatio tamen ad eos pertinet, ad quos ante spectabat, nimirum, vel ad solū episcopum, vel ad episcopum, & Capitulum communiter, vel ad episcopum cum consensu, & consilio Capituli; ita vt si collatio & prouisio illius pertineat ad episcopum & Capitulū simul, possit tunc Capitulum sede vacante dictam præbendam, seu Canonicatum Pœnitentialem conferre; cū Capitulum succedat episcopo in collatione beneficiorum ad collationē Episcopi, & Capituli communiter pertinentium; *x* secus vero si collatio eius, vel ad solum episcopum, vel ad episcopum cum consensu, & consilio capituli pertinet, tunc enim sede vacante Capitulū illā conferre non potest, eo quod Capitulum non succedit episcopo sede vacante in taliū beneficiorum collatione. *y*

u Triden. sess. 24. c. 8. de ref.

x ca. 2. Ne sede vacāte. in 6.

y c. Illa, ne sede vacāte. Pan. in c. cum olim de ma. io. & obedien.

DECISIO XXI.

Ex consil. 21. alias 14. de elect.

21 Episcopus non perdit ipso iure beneficia quæsita donec adipiscatur possessionem, & facultatem percipiēdi fructus episcopatus sui; *z* & post episcopatum conferri potest ei ex causa legitima beneficium simplex *a* puta ob necessitatem, quia non habet fructus sufficientes ad se sustentandum; aut quia fructus sui episcopatus alii debentur, vel ab eo percipi nequeāt, quia exulat, vel est absēs præsertim cum ecclesiæ decus sit eius honesta sustentatio, sicut esset dedecori eius mendicatio. *b*

z Glo. in c si tibi conceſſo de præbend. in 6.

a DD. in c. cum nostris. de cōcess. præb. & cap. ad supplicationem. de renuntia.

b c. Diaconi. 1. dist. 93.

DECISIO XXII.

Ex Consil. 22. alias 14. de rebus eccles. non alien.

22 Pœnitentiarius in ecclesia cathedrali institutus cū vnione perpetua specialis præbendæ facto officio suæ Pœnitentiariæ, aliam præbendam retento ipso officio Pœnitentiariæ optare non potest, cum vnio, aut diuisio beneficiorum vnitorum requirat auctoritatem, & solennitatem, & iustam causam id faciendi; quam potestatem hominibus priuatis & Penitentiariis ipsis tot vniones, vel diuisiones ad libitum faciendi Conciliū dedisse non est verisimile.

cca. sicut vn. de exc. præla. cle. 2. de reb. eccle. non alien. et c. 1. ee. ti. in 6. & cap. vnio. 10. q. 1.

d Tri. ses. 24. c. 8. de ref.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XXIII.

Ex conſ.23.alias 3 de renunciat.

23 Promotus ad ſacros ordines ad titulum cuiuſdam beneficii, ſi poſtea reſeruata ſibi penſione centum aureorum, aut alterius ſummæ illud renunciat, nulla facta mentione quod ad titulum illius beneficij ordinatus eſſet; non obſtante Concilii Tridentini decreto, *e* reſignatio in foro conſcientiæ, & etiam exteriori valida cẽſeri debet, quia ad veritatem diſpoſitionis copulatiuæ ſufficit verificari alterum copulatiuum, quando vtrũque per ſe ad eandem verificandam ſufficit, *f* ad hoc autem vt ſatisfiat menti Concilii ſtatuentis, vt renunciatio valeat ſi fiat mentio de ordinatione ad titulum beneficii renunciandi, & quod renuncianti remanet id, quod ad victum eius ſufficit, ſatis eſt quod remaneat ei victus honeſtus; cum concilium ideo hoc ſtatuit, ne ſacris initiatus indecore mendicet; vnde renuncians reſeruando penſionem ſufficientem ad honeſtam ſuſtẽtationem, menti & intentioni præfati Concilii ſatisfacere videtur: & proinde renunciatio hæc valida cenſenda eſt.

e Tri.ſeſſ. 21.ca. 2. de ref.

f Gloſſ.in c. ex parte de reſcrip. & Fel.ibi. nu.23.

DECISIO XXIV.

Ex conſ.24.alias 16.de cler.non reſiden.

24 Beneficium curatum acceptans animo non inſeruiendi ei, vt conuenit, ſed permutãdi ob aliud ſimplex, vel renunciandi reſeruata penſione, peccat, eo quod eiuſmodi acceptatio eſt actus planè inordinatus, cum beneficium datum ſit propter officium *g* actus autem omnis inordinatus in re graui peccatum eſt: * Secus tamẽ ſi acceptet animo ſeruiendi eo tempore, quo ipſum tenuerit, nec renunciandi ſine auctoritate ſuperioris, *h* etiã cũ iuſtæ penſionis reſeruatione.

g ca.fin.de reſcr.in 6. Man prælat. 7. nu. 4.

h c.admonet, & ca. Quod in dubijs, de renuncia.

DECISIO XXV.

Ex conſ.25 in utriſque.

25 Habens Capellaniam, ratione cuius debet in aliqua eccleſia quotidie reſidere, beneficium aliud curatum quærere poteſt; Non tamen poteſt; iuſtè ſimul illud, & Capellaniam illam retinere, ſed compelli poteſt ad vtrũ illorum maluerit relinquendum. *i*

i c. præterea, de præben. & ca. fin. de cle. non reſid. Pan. in c. referente, & capi. de multa, de præb.

DECISIO XXVI.

26 Obligatus ſimpliciter ad Miſſam quotidie dicendam ſatisfacit, celebrando quoties ſalua honeſtate, & debita deuotione poteſt: ſecus autẽ ſi obligatus ſit Miſſare quolibet die per ſe, vel per alium, tunc enim vel ipſe, vel aliter loco illius quotidie celebrare tenetur: Patronus autem inſtituens multos Capellanos ad dicendam quotidie Miſſam vnam, in dubio intelligendus eſt de pluribus Miſſis, & non de vna tantum, ita vt non ſolum teneantur omnes ad vnã ſolam Miſſam quotidie faciendam, ſed quilibet Capellanus quotidie Miſſam celebrare tenetur.

DECISIO XXVII.

Ex conſ.27.alias 13.

27 Beneficium omne ſimplex ſufficiens, cum alio quocumque etiam ſimplici & paruo, quoad ipſum qui habet illud, incompatibile eſt, K & peccat mortaliter vtrumque retinens, *l* non tamen vacat primum ipſo iure per aſſecutionem alterius incompatibilis, niſi ſit vniforme ſub eodem tecto, *m* cogi tamen poteſt

K Tridem. ſeſſ.24. c. 17. de ref.

l Gloſ. recept. in ca. dudum 2. de elect.

m ca. litteras, de conceſſ. præb. & cle. fin. de præb.

Digitized by Google

teri per sententiam alterum eorum relinquere.

DECISIO XXVIII.

Ex consi. 27. alias 15.

28 Cum omne beneficium ecclesiasticum habens iurisdictionem spiritualem in foro interiori, vel exteriori sit, & vere dicatur beneficium curatum, *n* & dignitas, *o* consequenter habens duas abbatias exemptas, & talem iurisdictionem habentes, beneficia habet incompatibilia, (licet nõ habeant parochias) & residentiam personalem requirentia; cum omne beneficium curatum, & etiam non curatum, si sit regulare, vt sunt Abbatiæ Monachorum nigrorum residẽtiam personalem requirat; *p* Et sub dispositione Concilij Tridentini *q* quoad partem illam, qua disponit ne cui in posterum plura beneficia conferantur, & etiam quoad partem illam qua vetat, ne habenti vnum beneficium sibi non sufficiens, prouideri possit de beneficio personalem residentiam requirente, comprehenduntur.

n ca. dudũ 2. de elec.
o Innoc. et Pan. in c. de multa, de preb.
p Clemen. Ne in agro. §. caeterũ, & §. sanè. Ne cler. uel monac. Fel. in ca. cum oẽs. de constit.
q Tri. sess. 24. ca. 17. de reform.

DECISIO XXIX.

Ex consi. 28. alias 23.

29 Habens beneficium simplex, seu præbendam in aliqua ecclesia, & postea adeptus rectoriam alterius ecclesiæ, cui annexum est aliud beneficium simplex ecclesiæ primo dictæ, vtrumque sine Papæ dispensatione retinere non potest: Cum iura *r* vbique habentes duas præbendas in eadem ecclesia detestentur, etiamsi alterum illarum haberet per annexionem ad dignitatem quam habet, & prior ipso iure per adeptionẽ secundæ vacare censetur.

r c. literas de concess. preb. & c. cõstitutus de rescr. & c. cum multa, de constit.
s Cle. vlti. de preb.
t d. c. literas.

DECISIO XXX.

Ex consi. 29. alias 24.

30 Canonicatus, & dignitas etiam prima post Pontificalem, post Concilium Tridentinum *u* in diuersis ecclesijs, eo quod residentiam personalem requirant, & vnus in diuersis ecclesijs residere non potest, incompatibiles sunt quoad retẽtionem; ita scilicet, quod licet ipso iure non vacet vnum adeptione alterius, tenetur tamen illorum quod maluerit, relinquere; *x* In eadem vero ecclesia, etiam post dictum Concilium, non sunt incompatibiles, sed vtrumque sine vlla Papæ, vel Episcopi dispensatione retineri potest. Nec ea incõpatibilia reddit necessitas residendi, quia cum in eadem ecclesia consistant, potest quis in vtroque residere; Nec duo beneficia difformia eiusdem ecclesiæ sibi alioqui non repugnantia, vnquam incompatibilia fuerunt: Sin vero sibi ipsis essent repugnantia, ex eo nimirum quod incumberet aliquod onus faciendum eodem tempore, quo aliud illi repugnans incumberet alteri, vtique incompatibilia censenda erunt; *y* Omnia vero beneficia vniformia in vna ecclesia, seu sub eodem tecto, etiamsi sint simplicia, aut duo Canonicatus, aut duæ dignitates, aut duæ præbendæ, aut duo personatus, aut etiã duæ pensiones eiusdem speciei, ita incompatibilia sunt, vt ipso iure primum adeptione secundi vacare censeatur. *z*

u Tri. ses. 24. ca. 12. de ref.
x c. Praterea, de preben.
y arg l. vbi repugnãtia. ff. de reg. iur. & c. sollicitudinem, de appell.
z cap. literas. de con cess. preb. clemen. fi. de preb.

DECISIO XXXI.

Ex consil. 30. alias 28.

31 Beneficium commendatum per cessationem Commendæ, proprie non vacat, sed vacat vt prius ante com-

commendam, & proinde manet affe ctum, & reseruatū, ac manebat quādo erat commendatum. a

a Gomez. de infir. re sig. q. 13. & de impet. benef. fam. q. 5.

DECISIO XXXII.

32 Quamuis nemo plura beneficia in titulum habere potest, b vnus tamen & idem, unum beneficium in titulū, & alterum in commendam habere potest, eo quod commenda proprie non dat titulum. c

b 21. q. 1. per totam c cap. qui duas, et c. relat. 21. q. 1. c. nemo deinceps, de elect. in 6.

DECISIO XXXIII.
Ex consil. 31. *alias* 14.

33 Licet pacifica possessio requiratur ad hoc, vt vacet alterum incompatibile, non tamen illa sufficit, sed necessaria est adeptio tituli, ratione cuius illa fuit accepta; vnde si quis post obtentum vnum pacificum, vel litigiosum obtineat possessionem alterius incompatibilis, eo quod iuste putabat esse sibi ius in eo quæsitum, & vere non erat, non vacabit prius, immò ad illud sine alio nouo titulo redire poterit. d

d c. si beneficia. de præb. in 6.

DECISIO XXXIIII.

34 Sicut beneficium incōpatibile prius obtentum, non habita pacifica possessione, si nō sit in culpa habēdi eā, nec per ipsum steterit quominus eam haberet, non vacat per obtentionem alterius litigiosi. Ita beneficium incōpatibile litigiosum secundo adeptū, per possessionem pacificam de primo postea secutam, ipso iure vacare non censetur.

DECISIO XXXV.
Ex consil. 32 *alias* 18.

35 Beneficium simplex ecclesiæ parochialis per assecutionem pacificam & promotionem possessoris ad ecclesiam parochialem ipso iure non vacat; immo aut vi consuetudinis, aut statuti, aut Episcopi dispensatione vtrumq; obtineri potest; licet enim duo beneficia vniformia sub eodem tecto incompatibilia sunt, vt per adeptionē alterius, alterum vacet; e duo tamen beneficia difformia, qualia sunt ecclesia parochialis, & beneficium simplex illius, compatibilia sunt, & simul obtineri possunt. f

e c. litteras, de cōcess. præb. clem. fin. de præb.
f Gl. in c. 1. de consuetud. in 6. Io. Andr. in d. c. litteras.

DECISIO XXXVI.

36 Habens facultatem conferendi beneficia simplicia ecclesiæ suæ, perinde potest conferre beneficium, quod vacat per suam renunciationem, priuationem, vel promotionem ad ipsam ecclesiam, ac alia vacantia per mortem, & renunciationem, ac priuationem aliorum.

DECISIO XXXVII.
Ex consil. 33. *alias* 26.

37 Clausula illa *Dummodo non sint plura*, quam Datarius ponere solet in dispensatione, qua Papa dispensat ad sacros ordines, & beneficia cum illegitimis dispensatis ab Episcopo ad quatuor Minores, & vnum simplex; hoc operatur, quod qui absque illa non poterat obtinere nisi vnum simplex, & primum, quod sibi conferretur; virtute huius obtinere poterit, & retinere quodcunque maluerit, modo duo simul non retineat.

DECISIO XXXVIII.

Ex consil. 34. *alias* 17.

38 Beneficium simplex per alterius incompatibilis, curati, seu difformis etiā sub eodē tecto, vel alterius etiā simplicis & vniformis assecutionem, modo non sit sub eodem tecto, ex eo, quod vtrumque personalem residentiam requirat, aut quia primum sit per se sufficiens vllo iure antiquo g aut ēt nouo Cōcilii Triden-

g c. referēte, et c. præterea, de praben.

dentini decreto, *h* regulariter ipso iure vacare nõ censetur; præsertim cũ pœna ipso iure non incurratur, nisi in casibus à iure expressis, *i* Concilium autem id expresse non dicit, & per tacitos intellectus iuris correctio fieri non debet, K immò Concilium in illo capite quarto solum loquitur expresse de curatis incompatibilibus; & sine correctione iurium antiquorum intelligi commodè potest de Dignitate, & Personatu non curatis, *l* & de simplicibus, & vniformibus eiusdem ecclesiæ, *m* Nec vllam vacationẽ nouam ipso iure addere, sed veterem confirmare Concilium voluit, & disponere quod beneficia incompatibilia, quæ per vetus ius vacabant, etiã per illud nouum ipso iure vacent.

h Tri. ses. 7. c. 4. de refor. & sess. 24. c. 17. de ref.
i glo. in c. ult. de iure patro.
K glo. in c. cupientes. §. quod si per viginti de elec. in 6.
l c. demulta. de præben.
m c. literas, de cõcess. præb. & cle. si. eo. tit.

DECISIO XXXIX.

Ex cons. 35. alias 16.

39 Duo beneficia simplicia obtinens in eadem ecclesia parochiali, pro quorum vno tenetur celebrare duas Missas in mense in vno altari, & vnam pro alio in alio altari, dummodo vnum non sufficiat ad honestam sustentationem habentis, incompatibilia non sunt; *n* Quamuis enim duo beneficia simplicia vniformia, vt duæ præbendæ, vel duæ canoniæ sub eodem tecto incõpatibilia sũt; *o* difformia tamẽ & dissimilia, vt sũt prædictæ Capellaniæ & altaria, (cum habeant diuersa munera & onera, vnum siquidem est in vno loco, & alterum in alio situm, & vnum habet vnum onus, & alterum aliud) compatibilia sunt; *p* quandoquidem ea beneficia vniformia sunt, quæ ad vnum & idem officium sunt instituta.

n c. gratia de rescri. in 6. cle. gratia. ti. eo. Pan. in c. extirpãda. nu. 33 de præb.
o c. literas de concess. præb. cle. si. de præben.
p c. eã te. de rescri. c. olim, de re iudic. & c. 1. de consuet. in 6.

DECISIO XL.

Ex cons. 36. alias 22.

40 Thesaurarius alicuius ecclesiæ, de alijs duabus Capellanijs eiusdem ecclesiæ prouisus, quas alij Thesaurarij ex consuetudine immemoriali tenere solebant, neque illis, neque Thesauraria est ipso iure priuatus, si illa non sit sufficiens ad honestam eius sustentationem; eo quod consuetudo rationabilis, & legitimè præscripta vim priuilegij, & legis habet, *q* & pluralitas beneficiorum, si non sint curata, vel dignitates, vel Personatus, aut officia, *r* aut beneficia vniformia, *s* non est illicita ei, qui non habet vnum beneficiũ sufficiens ad viuendum decenter; alioquin secus; *t* vnde consequẽter Thesaurarius talis, dictas capellanias, & Thesaurariam tenere potest; modo Thesauraria ad decẽtem eius sustentationem non sufficiat.

q c. fin. de consuetu.
r c. demulta, de præ.
s c. literas de concess. præb.
t Gl in c. dudum. 2 de electi. Trid. ses. 24. c. 17. de ref.

DECISIO XLI.

Ex cons. 37. alias 20.

41 Parochus, cui parochia tenuis viginti quatuor ducatorum non sufficit ad decenter viuendum duas Capellanias tenues cum Episcopi dispensatione retinere potest, nec aliquam propterea censuram incurrit; potestque Episcopus capellanias prædictas beneficio curato vnire. *u*

u ca. sicut vnire. de exces. prælat. Trid. sess. 27. c. 8. de ref.

DECISIO XLII.

Ex cons. 38. deest in Nouis.

42 Licet dispositio loquens generaliter, regulariter etiam minimum includat; *x* fallit tamen quando ratio, quæ in magno militat, non militat etiam in minimo. *y* vnde qui legi & dispositioni tempus duodecim annorum pro dignitate aliqua consequenda statuenti, bona fide accedente superioris auctoritate contrauenirer, non est peccati mortalis condemnandus, nec defectus minimus, qualis est viginti circiter dierum,

x c. si proponente, de rescri. & c. 2. de appel.
y c. Ecsi quæstiones, de simon.

Digitized by Google

rum,respectu temporis magni duodecim annorum est attendendus, cum parum & nihil æquiparentur. z

z Bald.in Aut. præterea, ca. vnde vir & vxor.

DECISIO XLIII.

Ex cons. 39.decst in Nouis.

43 Credulitas & probatio iusta, quod alicui beneficio quadraginta annis per substitutos & vicarios seruitum sit, absentem à residentia personali in vtroque foro excusat; quia verisimilia iustè credi possunt, cum contraria non probantur, a & ad canonicam præscriptionem quadraginta anni sufficiunt. b

a c.quia non est verisimile, de præsũ. b cap. de quarta, de præscr. 44.

DECISIO XLIIII.

Ex cons.40.decst in Nouis.

44 Beneficiarius à sententia iniusta priuationis appellans, si secuto cõpromisso possessionem continuauerit, in foro conscientiæ beneficium dimittere non tenetur, & fructus eiusdem perceptos, & percipiendos tuta conscientia retinere potest, modo ius bonum in illo beneficio habere se credat; eo quod sententia priuationis per appellationem suspenditur, c & ita illa non obstante beneficiarius cum suo titulo,& possessione remanet, donec per aliam sententiam iustam spoliatur; iniusta vero sententia in conscientia non obligat, d nec tempus appellationis durante compromisso currit.

c DD. in rub.de appel. & l. 1.ff. eod.

d Inno.in c.quia plerique, de immu. ecclef.

DECISIO XLV.

Ex cons 41.alias 2.de parochijs.

45 Mulieris habentis domicilium in vna parochia, & parientis in alia, vbi causa recreationis, belli, pestis, vel alterius impedimenti habitabat ad aliquod tempus, animo reuertẽdi ad suum domicilium cessante impedimento, filius in illa parochia, vbi illa domicilium habuit, natus censetur, ita vt in ea beneficium sibi debitum habere possit; e Sicut & parochianus alicuius ecclesiæ intra parochiam suam mori iudicatur, licet moriatur extra illam, vbi aliqua de causa prædictarum manebat, cum animo reuertendi ad illam, sine voluntate domicilium mutandi. f

e Glo in l.tale pactũ. §.fin. ff. de pac. Barto. & Bal in l. huiusmodi.§ legatum,ff.de leg.1. f c.is qui, de sepul. in 6.

DECISIO XLVI.

Ex cons. 42.alias 30.

46 Possessio triennalis beneficij cum titulo colorato bona fide, sine simonia,& violentia acceptum, in vtroque foro titulum verum, & beneficium suum facit, etiamsi titulus non fuerit Canonicus. g

g Glo.antiqua Guil. de Mõte Ferrato in reg.n.33.cãcel.Rebu. de pacif. possess.ampliat.3.

DECISIO XLVII.

47 Irregularis vna de causa obtinens beneficium,& postea factus irregularis alia de causa, impetrans commissionem à Papa ad quendam, vt dispensaret super prima irregularitate,cũ retentione beneficij,& commissarius habens auctoritatem dispensandi super secunda, dispensat cum illo super illa secunda, auctoritate quam habet, sine illa commissione, & à prima virtute commissionis, cum retentione beneficij: nihilominus beneficium illud in irregularitate obtentum retinere non potest; cum commissio Papæ de dispensando super retentione dicti beneficij subreptitia sit, eo quod tacita fuit alia irregularitas, qua expressa non fuisset tam facile facta commissio de beneficio retinendo,& proinde nulla fuit: vnde nec commissarius virtute illius retentionem

h Arg ca postulasti, de rescrip. et Fel.ibi. i c.Nō prastat.de regu.iur. in 6.

tionem beneficij cōcedere potuit, *h* cum ex nihilo nihil effici possit. *i*

DECISIO XLVIII.

Ex conf.44 alias 11 de verb. significat.

48 Quamuis accessus, & regressus differant, ita vt de vno ad alium inferre non liceat; eo quod habens accessum agat de iure omnino nouo quærendo, habens autem regressum iuridicum, de iure antiquo recuperando agat, ita vt regressus in pristinum ius sit valde fauorabilis, *K* post Concilium tamen Tridentinum *l* æquari videntur.

K c. ab exordio. distin.35. et Feli.in c. cum omnes, de cōstit. l Tri.ses. 25.c.7 de ref.

DECISIO XLIX.

Ex consil.45. alias 11. de iniurijs & damno dato.

49 Habens facultatem transferendi certam pensionem, coram tamen persona in ecclesiastica dignitate constituta, & eam coram Canonico cathedralis ecclesiæ sub conditione transferens, scilicet si in illa infirmitate moriatur, qua tempore translationis tenetur, ipso moriente, translatio non valet: Quamuis enim Canonicus cathedralis quoad casum specialem, scilicet vt possit esse delegatus Papæ, *m* habenti dignitatem ecclesiasticam æquiparetur; quia tamen Canonicus Ecclesiæ cathedralis nec dignitatem habere, nec in dignitate ecclesiastica constitutus esse censetur; cū Canonicatus sit beneficium simplex tantum; translatio coram illo facta inualida, & nulla censeri debet, ex eo quod translatio pensionis illius facta non fuit coram persona in ecclesiastica dignitate constituta, prout facultas data postulabat. Non tamen tenetur Canonicus, coram quo facta fuit, damnum resarcire, quod ex nullitate translationis prouenit illi, in cuius fauorem translatio illa facienda fuit; cum is coram quo agenda est translatio pensionis, non teneatur ad sciendum an translatio recte nec ne fiat, neque ad docendum Notarium verba quæ scribere debet; (sicut neque testes coram quibus debet fieri ad illa tenentur;) sed solum ad exhibendum præsentiam suam, & intelligendum id quod agitur: sed ad partes, quarum interest, videlicet ad beneficiatios pensionibus grauatos, & ad personam, in quam illæ transferebantur, pertinet scire an actus ille, & translatio valida necne fuerit.

m c.statutum, de rescrip. in 6

DECISIO L.

Ex consi.46 alias 65. de Simonia.

50 Pensionarius facultatem habens transferendi pensionem, eam transferendo cum reseruatione exigendi eam quoad vixerit, Simoniacus est, & translatio, & reseruatio nulla censetur; licet enim pensio beneficium non sit, quia tamen quid spirituale est, vel spirituali annexum, sic transferendo simoniam committit: & cum translatio, & reseruatio diuersa sint, solaque potestas eam transferendi pensionario concessa est, non autem reseruandi, reseruatio nulla erit, eo quod ad actus valorem, voluntas, & potestas omnino necessaria sunt; *n* excommunicationem vero contra simoniacos iure latam, *o* per huiusmodi simoniam non incurrit, quia illa solos simoniacos in ordine, & beneficio comprehendit.

n c. cum super. de off. deleg. o Extrau. 2. de simo.

DECISIO LI.

Ex conf.47. aliâs 4. de verb. signi.

51 Parochus, cōstituta pensione alteri super fructibus suæ parochialis

ea

Digitized by Google

ea lege, vt quinquaginta sibi libera remaneant, ordinaria onera subire debet, extraordinaria vero accessoria pensionarius; vnde consequenter onus habendi clericum adiutorem, & candelas necessarias ad Missarum parochialium celebrationem,& cereorum, qui sunt necessarij ad portandum sacramentum infirmis,parochus subire tenetur; impensam vero olei necessarij ad sustentandam lampadem coram Sanctissimo Sacramento ardentem,& cereorum, qui de more ecclesiæ distribui debent aliquibus personis, & ramorum palmarum, oliuarum, & aliarum arborum, quæ certis festis necessario debent distribui pensionarius subire debet, eo quod hæc non videntur accessoria necessaria officio parochi,illa vero sic & quod pro his, nihil de consuetudine parocho communiter, sicut pro illis, rependitur.

DECISIO LII.

Ex cons. 48. alias 1. de eccl. edific.

52 Pensionarius clericus habens pensionem impositam super aliquo beneficio ecclesiastico, & fructibus eius impensas faciendas in refectione ecclesiæ pro rata sumptuum beneficij soluere tenetur, nisi pensio imposita sic fuerit, vt ab omni prorsus onere libera solueretur. p

p Glos. in cle. 1. de decim. Gigas tract. de pẽsio. q. 8.

DECISIO LIII.

Ex cons. 49. alias 1. de solution.

53 Pensionarius, cui constituta est certa pensio super fructibus & distributionibus cantoriæ, vacante cantoria per annum, & fructibus eius, qui in solis distributionibus consistunt, pensionem præfati anni, neque à Capitulo, neq; à singularib. de illo, sed ab eo qui succedit in dicta Cãtoria petere potest, esto quod nec distributiones, nec fructus illius anni perceperit: Cum enim intentio Papæ, quæ seruanda est, q sit pensionario huiusmodi prouidere de pẽsione pro victu honesto illius vel parte soluẽda de fructibus & distributionib. illius cantoriæ, & constat Capitulum nihil de distributionib. illis accepisse sed illas totas peruenisse ad singulares de Capitulo, & aliud sit capitulum, aliud singuli de Capitulo, r nihil de Capitulo petere potest; Sed neq; à singularibus Capituli illam petere valet cum nihil prædictarum distributionũ ad eos ratione prædictæ Cãtoriæ prouenerit, sed tantum ratione suarum distributionum,& canonicatuũ, ratione quorũ diuinis officijs interetant: & proinde à solo successore cantoriæ illius pensio petenda est; cum stylus Curiæ habeat vt pensionarius decursas pensiones, & non solutas annorũ præteritorũ à nouo possessore beneficij petere possit, licet successor talis nihil vnquam recepit, aut recipiet, aut recuperabit à prædecessorib. suis, aut ab hæredib. eorum; s adeo vt successor in dicta Cantoria ex eo pẽsionẽ soluere tenetur, quia recipiet & possidebit cãtoriam prædicta pẽsione, Apostolica auctoritate oneratam. Nõ tamen cogi potest successor ad soluendam pensionem statim ac succedit, donec lucretur, uel per eum steterit, quo minus tantum lucretur de fructibus, & distributionibus cantoriæ; sicut nec successor in beneficio soluere tenetur pensionem, nisi de fructibus beneficii illius, cui pẽsio ĩposita est.

q c. super literis, de rescrip. et c. fin. de preben.

r c. Eã te, de rescri.

s Franc. in c. præsenti, §. fin. de off. ord. in 6. & Gigas tracta. de pensio. q. 39.

DECISIO LIIII.

Ex cons. 50. alias 13. de præscrip.

54 Habens beneficium valoris vt cõmuniter creditur tercẽtum scutorũ, & re-

& renuncians illud in fauorem alterius cum reseruatione pensionis ducentorum scutorum, cum clausula, *modo remanerent centum resignatario*, qui locat illud 275. aut circiter; non obstante tali locatione, ab eodem resignatario 200. petere potest, eo quod verus valor fructuum beneficij non satis per instrumentum locationis fructuũ probatur; *t* & fructus beneficiorum locantur, seu arrendantur aliquando pluris, aliquando minoris quàm verè valeant, ratione cognationis, amicitiæ, vel certioris solutionis, vel anticipationis pretij, vel necessitatis, fertilitatis aut sterilitatis anni, quæ resignans respicere nõ tenetur dũmodo tẽpore renunciationis bona fide credebatur 300. valuisse, & modica pars excessus, vel defectus non debet illi nocere; *u* maximè si pro vno solum aut altero anno resignatarius illud dicto pretio locauerit; benè tamen faciet resignans, si ex varietate & successu temporis videat minus valere quam tempore renunciationis valuerit, remittat resignatario tantam partem suæ pensionis, quanta deesset ad hoc, vt deberet putari ista acceptio residui centum scutorum.

t Cassad. decis. 20. super Reg. 9. cancel. Gomez. q. 11. super reg. canc. de expri. val.

u Cassad. & Gome. ubi supra

DECISIO LV.

Ex *conf.* 51. *alias* 32.

55 Cum constitutio pensionis adiecta clausula, habita, vel non habita possessione iusta esse possit iustè etiã pensionarius pensionem à beneficiario, qui se obligat ad soluendam pensionem etiam non adepta possessione, accipere potest; non obstante quod beneficiarius nec possessione beneficij, nec vllos fructus eius accipiat; eo quod euẽtus quem quis præuidit, vel præuidere debuit; *x* aut difficultas præstandi rem promissam promittentem ad illam præstandam non excusat: *y* vnde cũ beneficiarius potuit, & præuidere debuit impedimentum non adipiscendæ possessionis, & tamen se obligauit ad soluendam pensionem, etiam non adepta possessione, sibi solum imputare debet, cum damnũ quod alicui sua culpa, & negligentia venit, sibi, & non alteri imputatur. *z*

x l. si putator, ff. ad l. Aquil.

y l. continuus, §. cũ ita, de verb. obli.

z c. damnum de regu. iur. in 6.

DECISIO LVI.

Ex *conf* 52. & 53. *alias* 63. *de simonia, deest in Nouis.*

56 Quamuis pensio beneficialis gratis remitti potest inscio Papa, non tamen emi, aut redimi, aut ad minorem summam reduci, aut transferri sine Papæ auctoritate valet, sicut nec sine eius auctoritate cõstituitur. *a* Quia eadem concurrere debent in destructione quæ in constructione. *b* *

a c. extirpanda, de praben.

b cb. 1. de regu. iur. Man. cap. 23. n. 111

DECISIO LVII.

57 Sicut beneficium non est fructus, qui ex illo percipiuntur, sed ius illos percipiendi: ita pensio non est certa portio fructuum mensæ, vel beneficij, sed ius percipiendi illam: Et sicut beneficium est ius spirituale, vel annexum spirituali non quidem antecedenter, vt ius patronatus, sed consequenter; *c* ita etiã pensio, licet non sit quid spirituale, est tamen spirituali annexum consequenter, vt ipsum beneficium, & proinde inuendibile. Et sicut beneficium est spirituale, quia prærequirit rem spiritualem, videlicet ordinem, ita etiam pensio ordinem seu clericatum prærequirit; vnde nemo eam laico concedere potest, nisi solus Papa, sed neque Papa id potestate ordinaria facere potest: Et de stylo Curiæ requiritur etiam, vt nec illegitimus, nec irregularis sit, & per

c S. Tho. 22. q. 100. ar. 4.

d Extrau. Ex primo Lateranē si. Man. cap. 25. n. 128

& per constitutionem Pii V. d obligat ad horas saltem B. Mariæ Virginis. *

DECISIO LVIII.

Ex consf. 54. alias 61. de simonia.

8 Pensionarius, cui reseruatur pensio ad vtilitatem alicuius curialis, pensionem in filium soluta sibi certa quantitate transferre potest, quatuor concurrentibus, videlicet Papæ auctoritate, consensu Curialis, consensu beneficiarij eam soluturi, & narratione quantitatis pecuniæ, quæ prædicto Curiali datur, vt in id consentiat, quorum vno deficiente, eam transferre non poterit.

DECISIO LIX.

Ex consil. 55 alias 3. de vita & honest. cleric.

59 Clericus pensionarius propter pensionis tenuitatem se sustentare non valens, si relicto habitu clericali ad militiam se transferat, pensionem non amittit, nec fructus receptos restituere tenetur, dummodo horas B. Mariæ Virginis recitauerit: tenetur tamen clericaliter viuere, aliàs peccat, nec absolui potest, nisi militiam secularem relinquere proponat, quæ omnino contraria est vitæ clericali: potest tamen aliqua negotia & officia secularia vitæ clericali non omnino contraria exercere propter pensionis tenuitatem, vt sic cum pensione honeste & decenter viuere possit: sicut etiam habens beneficium ecclesiasticum clericaliter viuere tenetur, fructus tamen beneficij non amittit, si clericaliter non viuat, modo horas canonicas recitauerit, etiamsi homicidium committat, & factus sit irregularis. e

e Inno. recep. in ca. cū nostras de concef. prabend.

[*Hæc authoris sententia, post Bullam Sixti V. quæ incipit*, Cum, sacrosanctam. *editam anno* 1588. *quinto Idus Ianuarij, falsa est, cum ibi Pontifex statuerit, vt qui clericus sit, & beneficium, aut pensionem obtinet, habitum clericalem deferat, aliàs beneficio, vel pensione ipso facto priuatus sit, ita vt non teneatur quis vlterius ad fructuum beneficij, aut pensionis solutionem, sed neque ob non solutionem censuras, aut pœnas aliquas incurrit.*]

DECISIO LX.

Ex consil. 56. aliàs 34. de præben.

60 Cum ab inferiori Papæ pensio laico etiam non coniugato constitui nequeat, multo minus à Magno Magistro militiæ Sancti Ioannis Hierosolymitani alicui laico coniugato super Commendam collatam alicui sui ordinis militi, pensio constitui poterit; potest tamen Commendatarius causa paupertatis, pietatis, vel necessitatis, vel tota sua vita, vel ad aliquot annos gratis dicto pensionario aliquid soluere.

DECISIO LXI.

Ex consf. 57. & 58. alias 11. de reb. eccl. non alien. deest in Nouis.

61 Pensio beneficialis licet gratis remitti, seu condonari debenti eam possit, f * in alium tamen transferri, aut pretio cassari, vel ad totam vitam pensionarij vendi, aut ad longum tempus locari, scilicet vltra triennium, sine consensu Papæ non potest; g sicut etiam pactio omnis sine beneplacito eius in spiritualibus prohibetur. h

f Card. in c. Agatho sa. dist. 63 Man. cap. 23. n. 111
g Extrau. de reb. eccles. non alien. clemen. titu. eod.
h c. quam pio. 1. q. 2. & c. fi. de pactis.

D E-

DECISIO LXII.

Ex consf.59. deest in Nouis.

62 Habens plura beneficia & reditus ecclesiasticos quam sua persona, aut qualitas requirit ad honestam sustentationem, superflua renunciare tenetur, & solum iuxta suam dignitatem sumptus facere potest; superflua verò vanè expendens peccat, & restituere tenetur: Potest tamen beneficiarius diues fratrem suũ egentem, & studentem sustentare ex reditibus sui beneficii, etiamsi habeat patrem diuitem, qui probabiliter id facere possit, eo quod viuente patre bona illius non sunt filii, vnde filius iure potest dici pauper, & ope aliena indigens, neque tenetur pater illum studentem in studio, vti sibi inseruientem alere.

DECISIO LXIII.

Ex conf.60. alias 2 & 4. de peculio cleric.

63 Beneficiarius de patrimonio suo, & sua industria quæsitis, & de alis fructibus pensionum secularium, potest pro libito suo etiam principaliter largiri cognatis suis ob consanguinitatem, & amicitiam, sicut quilibet laicus potest de fructibus laicis pro libito largiri, etiam extraneis: De reliquis autem ex sua pensione: aut beneficiis ecclesiasticis egentibus donare potest, etiam cognatis, dummodo id principaliter faciat ob amorem Dei, quamuis minus principalem respectum ad cognationem, amicitiam & alios fines seculares habeat.

DECISIO LXIV.

Ex conf.61. alias 7. de success. ab intestato.

64 Diuisio fructuum beneficij inter prædecessorem & successorem, *i* sicut inter vsufructuarium, & proprietarium finito vsufructu, K vel inter fideicommissarium, & eum qui restituit fideicommissum cedente die faciendæ restitutionis, *l* fieri debet; ita vt prædecessor attento iure communi habere debet omnes fructus collectos, vel debitos ante suã mortem; reliquos vero omnes successor eius, non habita ratione partis anni, qua vixit.

i Glo. in c. si propter, de rescri. in 6.
K l si vsufructuarius, ff. quib. mo. vsufruct. amit.
l l. Herennius. ff de vsur.

DECISIO LXV.

Ex conf.62. alias 20. de celebrat. Missarum.

65 Canonicus ecclesiæ Cathedralis per multos annos absens, nec horas canonicas recitans, fructum tamen eius, qui in distributionibus quotidianis cõsistunt, continuo percipit, eos, nec ecclesiæ, nec pauperibus, sed illis, qui horis interfuerunt, restituere tenetur; *m* cum non sufficit dare pauperibus, quod debetur alteri; *n* nisi quando ignoratur quis sit; *o* distributiones vero quotidianæ solum horis interessentibus debentur, adeo vt obueniens tẽpore vacationis non reseruatur successori, qualem regulariter Canonicus non habet, *p* sed inter superstites diuiditur. * Fructus autem parochialis Ecclesiæ ob absentiam perditi, vel fabricæ illius Ecclesiæ parochialis, vel pauperibus loci, oppidi, vel pagi, vbi sita est, restituendi sunt. *q*

m ca. 1. de cle. non resid. in 6.
n c. ca 10. de iureiu.
o c cũ tu, de vsur. et glo. ibi.
p Gl. in c. sicut, de e-lect.
Man. cap. 25. n. 112
q Tri. ses. 23. cap. 1. de ref.

DECISIO LXVI.

Ex conf 63. alias 3. de cleric. non resid.

66 Fructus. quibus Canonicus priuandus est, eo quod vltra tres menses absuerit a seruitio Ecclesiæ, contra Concilii Tridentini *r* decretum, ali-

r Trid. ses. 24. c. 12. de ref.

alicui operi pio, in quod arbitrabitur is, qui priuauerit applicādi sunt; Quia quod a iure determinatū non est, iudicis arbitrio determinari debet, *f* Nec potest Episcopus, aut legatus pœnam a Concilio impositā remittere, aut super ea dispensare; *t* immò sine causa iusta realiter delinquentem episcopus punire dissimulans, peccat; *u* Nō tamē tenetur Canonicus in conscientia fructus sic acceptos restituere, donec ab episcopo illis priuatus sit; cum nemo soluere tenetur pœnam, præsertim ipso iure non impositam, sed per sententiam imponendam, donec a iudice condemnetur. *x*

f c. de causis, §. 1. de off. deleg. t Glo. in c. dilectus 2. de præb. et c. cum dilectus de elect. c. fi. de fil. presbyt. u Arg. c. irrefragabili, de offic. ord. & gl. in cap. ea quæ de eff. Archip. x Gl. in c. fraternitas 12. q. 2

DECISIO LXVII.

Ex consf. 64. aliàs 12. de reb. ecclesiæ non alien.

67 Episcopus beneficia ad sedem Apostolicam deuoluta, & eiusdem collationi reseruata, alijs beneficijs tam iure antiquo *y* quam nouo Concilij Tridentini decreto, *z* perpetuo vnire potest: Per quā vnionem iure accessionis, & accessorij, ius quod beneficiarius habuit in alijs beneficijs obtentis, ad illa etiam vnita se extendit. *a*

y ca. vnic. 10 q. in. c sicut vnire de ex. eff. prel. Pan. ibid. z Trid. ses. 21 c. 5. de ref. a Arg. ca. super eo. de præb. 6.

DECISIO LXVIII.

Ex consf. 65. aliàs 1. de vita & honest. cleric.

68 Cum operarius dignus sit mercede sua, *b* & qui seruit altari, de altari viuere debet; *c* clericus beneficiarius habens bona patrimonialia, & ecclesiæ seruiens, de fructibus beneficij sui iustè se alere potest, non aliter ac si patrimonium non haberet, & patrimonium suum cum fructibus illius, cognatis suis, & aliis quibus volet, erogare potest: *d* * maximè cū ecclesia clerico beneficium conferens, cum eo tacitè conuenire videtur, vt sibi seruiat in his, quæ beneficium requirit, & reditus eius accipiat, *e* & proinde seruienti sibi ministerii pretium de iustitia soluere tenetur: adeo vt habere, vel non habere patrimoniū, nihil prodest, aut nocet ad hoc, quod ecclesia beneficiario debeat, vel non debeat operæ suæ pretium, & reditus pro illa opera per beneficii titulum assignatos.

b Luc. 10. c. 1. Cor. 9 & c. cū secūdum, de præb. en. d Inno. in cap. episcopus, de præben. Pan. & Feli. in c. postulasti, de rescrip. Manu. c. 23. n. 127

e cap. nisi pridem, de renunc.

DECISIO LXIX.

Ex consf. 66. aliàs 3 de immun. ecclesf.

69 Beneficia cum iura sint spiritualia, *f* vel certè illis annexa, non quidem antecedenter, vt est ius patronatus, sed dependenter seu consequenter, * quod est maius, adeo vt ad illorū capacitatem requiritur, vt quiddam spirituale præcedat, quo quis eorū capax efficitur, *g* immò & ipsa etiā prædia ecclesiarum quatenus talia, sacra sunt, & qui ea diripit, vel absq; solemnitate ecclesiastica vsurpat, est sacrilegus, *h* consequenter etiā fructus huiusmodi beneficium, ecclesiasticarum quatenus tales sunt, potestati, & dispositioni laicorum quorumcunque non sunt subiecti; Quāuis ea ratione, qua res vendibiles sunt, & emibiles, & translatæ a beneficiariis in aliquem, per aliquam dispositionem licitam, ab ecclesia probatam, eo quod per illam facta sunt quodammodo profana, regum, & principum potestati subiecta dici possunt.

*f c. dilectis de præb. * Man. ca. 23. n. 118 g cap. cum adeo de rescr. S. Th. 2. 2. q. 110 ar. 4. h ca. sunt qui opes, & c. quisquis. 17. q. 1.*

DECISIO LXX.

Ex consf. 67. aliàs 16. de præscript.

70 Sicut pluribus ex causis excommunicatus, licet absoluatur ab excommunicatione vna de causa contracta, non censetur absolutus a contractis ex aliis causis, *i* ita & beneficiarius, qui tribus de causis fructus beneficii male percepit, videlicet, quia accepit illos post irregularitatē contractam

i c. ex parte, de offic. ord. ca. cū pro causa, de senten. excom.

tractam, & quia vno anno horas nō recitauit, & altero abfuit à benefi cio, quòd erat parochialis Ecclefia; fi obtineat à Papa reualidationem tituli, quem nulliter acceperat exiftens irregularis cum condonatione fructuum, nulla facta mentione, de prædicta horarum omiffione & abfentia; ex fola præfata Papæ condonatione, à reftitutione fructus illorum duorum annorū non liberatur: quia gratia illa condonationis fubreptitia cenfetur ex taciturnitate aliarum duarum caufarum, gratia autem fubreptitia non eft valida; K Nec tam facile conceffiffet illam condonationem Papa fi fciuiffet, quod ex tribus caufis perdidit fructus, ac conceffit fciens, quod ex vna tantum. *l* Vnde condonatio illa reftringitur folum, ad caufam perditionis ex defectu tituli in petitione expreffo, & non ad alias caufas non expreffas; præfertim quia voluntas non fertur in incognitum, *m* & debens aliquid ex pluribus caufis, fi liberetur à debito ob vnam tantum illarum, non liberatur ab eodem quatenus debet ex alia. *n* Quia tamen fructus obueniētes tempore vacationis debentur fucceffori, *o* & fructus præfati obuenerint tempore vacationis, ex eo quod collatio prius ei facta ob irregularitatem non valuit, ipfemet beneficiarius tanquam primus fucceffor eius, qui habuit poftremum titulum canonicum, illos tanquam nouus fucceffor ratione rē ualidationis fui tituli, retinere poteft.

K c. Super litteris, de refcrip.

l c. poftulafti. de refcript.

m l. Rutilia pollea. ff. de contrah. emp.

n l. cū quæritur, ff. de except. rei iud.

o c. cū vos, de offic. ordin. ca. præfenti, de elect. in 6.

DECISIO LXXI.

Ex conf. 2. in Nouis, deeft in antiquis.

*71 Cum plura requirantur ad hoc, vt quis beneficium, quam clericatum accipiat, idoneus reputatus ad clericatum affumendum, non ideo idoneus ad beneficia obtinenda reputari cenfetur.

DECISIO LXXII.

Ex conf 4. in Nouis, deeft in antiquis.

*72 Vacante parochiali Ecclefia, quā uis multū deceat, vt Epifcopus edictum publicum proponat, ad id tamē virtute Concilij Trid. *p* non cogitur, nifi in ijs locis, in quibus id poftea per Synodum prouincialem ftatuitur; Plures autē nominare tenetur nec impedire poteft, ne alius, vel plures intra decem dies examinandi veniant, quos per fe vel Vicarium fuum, & alios examinatores examinare debet.

p Con. Triden. feffio. 24. ca. 18. de refor.

DECISIO LXXIII.

Ex conf. 12. in Nouis, deeft in antiquis.

*73 Parochiales plures fine difpenfatione Papæ obtinens, & ad illas, & ad alia beneficia quæcunque obtinenda inhabilis fit. *q* & vltimo loco adeptæ collationi Papæ referuātur, ita vt fi ordinarius illas conferret, collatio nulla, & inualida effet.

q Extrau. Execrabilis, §. porro. de preben.

DECISIO LXXIIII.

Ex conf. 21. in Nouis, deeft in antiquis.

*74 Canonicatus & dignitas cum iure cōmuni incompatibiles non fint, in eadem ecclefia ab vno, eodemq; obtineri abfq; difpēfatione poffūt. *r*

r Arg c. cū olim, de fent. & re iudic.

DECISIO LXXV.

Ex conf. 27. in Nouis, deeft in antiquis.

*75 Capellania ppetua iūrifpatronatus,

Digitized by Google

tus, si (vt licet) per ordinarium ad Manualem reducatur, beneficium esse desinit, & simplex beneficium efficitur; ad quod patronus sine alia Episcopi approbatione quemcunque deputare potest, & deputatum remouere; quod si postea impetretur vt beneficium, non tenet institutio, nisi iterum de Manuali per Episcopum in beneficium ecclesiasticū instituatur.

DECISIO LXXVI.

Ex consi. 29. in Nouis, deest in antiquis.

* 76 Distributiones quotidianas, quas canonicus hæreticus occultus accipit, si postea absoluatur cum retentione canonicatus, canonicis illis restituere tenetur, quibus accreuissent si ipse non interfuisset.

DECISIO LXXVII.

Ex conf. 35. in Nouis, deest in antiquis.

* 77 Cum omnis expressio falsi, quæ principem ad gratiam facilius cōcedendam mouere possit, eam subreptitiam reddat, *f* consequenter impetrans beneficium exprimendo se teneri ad soluendam pensionē, quam iam licitè redemit, non solum peccat, sed etiam gratiam perdit.

f ca. Super literis. de rescr.

TITVLVS IV.

De Clerico ægrotante, vel debilitato.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutor datus alicui, ex fructibus beneficij ab eo administrandi sustentari debet.*

2 *Coadiutor datus alicui, quænam facere potest.*

* 3 *Beneficio ob superuenientem amētiam quis priuandus non est.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. aliàs 2.

1 Coadiutores qui iure communi dantur Prælatis, beneficiarijs, vt adiuuent eos in his quæ ipsi facere tenentur, & nō possunt, *a* sustentationē habere debent ex fructibus, & reditibus beneficiorum, ad quæ administranda designātur. *b* Quæ sustentatio eis conceditur pro obligatione faciendi ea, quæ beneficiario agenda incumbunt, cū beneficium datur propter officiū. *c* Coadiutores vero extraordinarij, & qui conceduntur cum futura successione, ea solum facere possunt, & lucrantur, quæ illis ex Papæ concessione permittuntur.

a ca. de rectorib. & c. fi. de cleri. ægro. Innoc. in c. nisi cum pridem, de renunc.
b d. ca. de rectorib. et c. 1. de cle. ægro. in 6.
c c. fi. de rescr. in 6. et c. 1. de cleric. ægrot. in 6.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 3.

2 Coadiutor Episcopus datus Archiepiscopo propter senectutem cū futura successione, & facultate exercēdi spiritualia, & temporalia, quæ iure, vel consuetudine ad coadiutoris officium pertinent, absente Archiepiscopo, vel annuente, pontificalia exercere, & benedictionem dare potest, pallio tamen vti non potest, donec sit Archiepiscopus, vel moriatur, aut cedat Archiepiscopus, *d* nec beneficia conferre, vel alia exercere valet, quæ is, cuius est coadiutor per se vult, & potest exercere; cum ad Coadiutoris officium de iure nō pertinent ea, quæ principalis rectè pōt, & vult agere per se, nec coadiutoris consilio, aut auxilio vti vult. *e*

d Arg. ca. Nisi. & c. ex tuarū, de auct. et vsu pallij.
e Arg. ca. Pōtifices. & ca. petiβi 7. q. 1.

Digitized by Google

DECISIO III.

Ex conf.1.in Nouis. deest in antiq.

* 3 Beneficium iustè possidens, si postea in amentiam incidat, eo priuandus non est, sed ei à superiore coadiutor dari debet, manente iure beneficij in illo etiam si amens sit. f

f Arg.ca. tua de clerie.agrot.

TITVLVS V.

De concessione præbendæ, & ecclesiæ non vacantis.

Hic titulus deest in Nouis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia sine diminutione conferri debent.*

2 *Simonia mentalis nullam pœnam infligit, nec restituere obligat.*

* 3 *Episcopus, licèt perdat beneficia habita, ad alia tamen habenda non fit inhabilis.*

DECISIO I.

Ex conf.1.alias 1.vt eccl.benef.sine diminutione conferantur.

1 ORdinarius in beneficij collatione collatarium iuramento adigere nequit, quod nō renunciabit beneficium cum pensione in alicuius fauorē, aut quod non permutabit illud, sed tātum purè, & liberè, & simpliciter renunciabit in manib. Papæ, vel ordinarij, si illud renunciare, vel permutare voluerit; eo quod beneficia sine diminutione conferenda sunt, a collatum aūt beneficium cum huiusmodi onere, & pacto, non solum beneficij pretium minuit, b sed etiam simoniam sapit: eo quod in collatione interuenit conditio, modus, vel pāctum quod iure non inest actui conferendi, vel recipiendi beneficium. c

a ca.1.ut ecc.benef.

b c.cū Ioānes, de fide instr.

c c. significasti. de elec. & gl. & Feli.in cap.ad audientiam, de rescr.

DECISIO II.

Ex conf.2. deest in Nouis.

2 Quamuis sola voluntate dandi, aut accipiendi spirituale pro temporali, simonia committi potest, cum Simonia sit voluntas emendi, aut vendendi spirituale pro temporali; d * adeo vt si laicus nullam habens potestatem cōferre vellet aliquod spirituale pro temporali, simoniā committeret, non minus quam qui furari vellet, furtum committeret, licet non furaretur; e Per huiusmodi tamen simoniam mentalem, nulla pœna, aut censura incurritur, f nec aliqua restitutionis obligatio inde inducitur.

d Gloss. in summa. 1.q.1. * Man.c. 23.n.100 e c.Si cui. de pœnit. dist.1. f c.fin. de simon.

DECISIO III.

Ex conf.3.aliàs 15.de elect.

3 Episcopus, licet per cōsecrationem beneficia habita perdat, ad alia tamen futura habenda non fit inhabilis; g præsertim Episcopus titularis; sed neque Cardinalis ad beneficia saltem simplicia obtinenda inhabilis est. h

g Arg.c.licet canon. & ca.commissa, de elect.in 6. h Pano.in c. ecclesia vestra. n. 2.de elec.

TITVLVS VI.

De his, quæ fiunt à prælato sine consensu Capituli.

SVMMARIVM.

1 *Administratio bonorum Monasterij tota Abbati incumbit.*

2 *Professionis receptio, an ab Episcopo sine Capitulo fieri possit.*

DECISIO I.

Ex conf.1.in vtrisque.

1 ABbas licet sine conuentus, aut prioris consensu bona Monasterij

ſterij alienare non poſſit, *a* penſionem tamen conſtituere, & eius conſtitutioni aſſentiri e ſiue eorum conſenſu valet; cum de iure communi nullam ipſi administrationem habeant, ſed tota poteſtas adminiſtrandi ſpiritualia, & temporalia penes Abbatem ſit, *b* dummodo non ſint diuiſa bona inter Abbatem, & conuentum.

a Sine exceptione, 12.q.2.

b c.Nullā 12.q.2. & c.edoceri. de reſcrip.

DECISIO III.

Ex conſ. 2. aliàs 36. de regular.

2 Profeſſionis receptio facienda in manibus Capituli Eccleſiæ cathedralis Regularis, & ipſiuſmet Epiſcopi, in manibus Capituli facta, Epiſcopo nolente illam recipere non valet; cũ iura c tractantia de perſona, quæ poteſt recipere profeſſionem communiter de Abbate, nũquam autem de conuentu loquuntur: vnde licèt ſuperior renuens facere quod debet, ad id per ſuperiorem cogi poterit, ab inferiori tamen illud fieri non poteſt, niſi in caſibus iure expreſſis. *d* Et conſequenter licet Epiſcopus compelli poteſt ad ſuſcipiendam profeſſionem Nouitij, tam ad ipſam, quam ad Capitulum pertinentem, non poteſt tamen à Capitulo, quod non eſt ſuperior eius, id fieri, quod ipſe facere tenebatur.

c ca. porrectum, c. ad Apoſtolicam. & c. Ioãnes, & c. ſanè. de Regular.

d c. Nullus. de iu. patr. Pan. et Fel. ibi. ca. paſtoralis. de off. ord.

TIT. VLVS VII.

De his quæ fiunt à maiore parte Capituli.

SVMMARIVM.

1 *Concilium Generale Papa refragante nihil ſtatuere poteſt.*

DECISIO I.

Ex conſil. vnico, in vtriſque.

1 Qvamuis Papa refragante, Concilium Generale nihil ſtatuere poteſt, *a* ſed aliorum omnium qui in Concilio ſunt ſententiæ, Papæ ſententia præfertur, eo quod Concilio Papa vt perſona præeſt, in qua tota poteſtas eccleſiæ reſidet, ita quod ſolus poſſet ſtatuere, quicquid cũ Concilio poſſit. *b* Prouinciale tamẽ Cõcilium contradicente Archiepiſcopo, aliquid decernere valet, eo quod Archiepiſcopus Concilio Prouinciali præſidens, non à ſe illam poteſtatem ſolus habet, ſed vna cum ſuffraganeis collegialiter: quæ autem ab aliquibus collegialiter aguntur, ex maioris partis ſententia terminantur. *c* Qua de cauſa collatio pertinẽs ad Epiſcopum & Capitulum, ab Epiſcopo cum aliquot canonicis ſui Capituli facta non valet, ſi maior pars ei contradicat: Sicut etiam in receptione Monachorum ſpectante collegialiter ad Abbatem & Capitulum, ita quod Abbas non niſi vnam vocem, ſeu ſuffragium habet, maior pars eorum minori præualet, etiamſi in ea Abbas fuerit. *d*

a Arg. c. ſignificaſti, de elect.

b c. cuncta per mudũ, & cap. per principa. lē. 9. q. 3.

c Gloſſ. & DD. in c. cum oẽs. de conſt.

d Arg c. 2 Ne ſed. vacan. in 6. & c. ſi. de Regul. 6.

TITVLVS VIII.

De rebus Eccleſiæ alie. vel non.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta antiqua caſu inuenta, ſi alicuius res tangant, tutius eſt reuelare, quàm occultare.*

2 *Epiſcopus de fructibus fabricæ vnius Eccleſiæ ſuperfluis, fabricæ alterius Eccleſiæ pauperis aſſignare nequit.*

3 *Alienans res Eccleſiæ ſuæ ſine iuſta cauſa, & ſolennitate peccat, & pœnas incurrit.*

4 *Excommunicatus quando ſit locãs bona Eccleſiæ ad longum tempus.*

5 *Abbas quas arbores ſine conuentu, aut pœnis, alienare poteſt.*

6 *Episcopus beneficia perpetua, manualia reddere, & extinguere potest.*

7 *Diuisio bonorum Monasterij per Abbatem, & Conuentum facta valet.*

8 *Abbas exemptus, an res ecclesiæ alienare possit.*

* 9 *Contractum faciens circa res ecclesiæ, reseruata voluntate Papæ, an censuras incurrat.*

* 10 *Unitũ beneficium alteri, statum suum non mutat.*

* 11 *Emphyteuticis prædijs ecclesiasticis dirutis, cui solui debet census solitus.*

* 12 *Locans res ecclesiæ quando incurrit excommunicationem.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. aliàs 16.

1 INstrumenta antiqua casu inueniens, si alicuius res, maxime vero Ecclesiæ vtilitatem tangãt, quo minus bona, & redditus alienentur, tutius est reuelare, quam occultare, cum inueniẽs rem, aut sciens illam ad alium pertinere, restituere, & reuelare obligatur, *a* & restitutio in integrum ignorãti, præsertim Ecclesiæ contra præscriptionem datur. *b*

a cap. Si quid inuenisti. 14. q. 5. & ca. qui cum fure. de furt.
b c. vigilãti, de prescrip. Fel. ibi.

DECISIO II.

Ex consi 2 aliàs 15.

2 Episcopus, licet ex causa ecclesias duas vnire, aut vnam in duas diuidere, *c* & etiam auctoritatem impartiri permutandi vnam ecclesiam cũ altera, duobus habentibus illas; *d* & pensionem super beneficio vnius ad alium clericum pauperem sustẽtandum imponere; *e* & Canonicos ad cõtribuendum reparationi ecclesiæ suæ cogere; & etiam canonicorum suorum præbendas pauperes & redditibus beneficiorũ episcopatus sui augere possit; *f* De superfluis tamen fabricæ vnius ecclesiæ, aliquid fabricæ alterius ecclesiæ pauperis carentis fabrica sufficiẽti ad parietes eius reficiendos, & ad ornamenta emenda, sine auctoritate, & licentia Papæ assignare nequit, cum hoc nullo iure ei concessum esse constat; præsertim cum semel donata, data, & relicta à fidelibus in suarum ecclesiarũ vtilitatem, & vnum vsum pium, ad alium etiam pium, tam iure antiquo, *h* quam noua Concilij Tridentini *i* confirmatione, applicari nõ possint sine auctoritate Papæ, qui non facile eam cuilibet Episcopo impartiri solet, etiam in casu licito, faciẽdam, cum etiam alienationẽ rerum ecclesiæ suæ, in casu licito, episcopo non concedit, nisi se prius consulto. *K*

c ca. vnio. 10. q. 3. & c. sicut vnire, de excess. prælat.
d c. Quæsitum. de rerũ permu. & c. 1. eo. tit in 6.
e c. Nisi. c. extirpãda de preb.
f c. fina. de his, quæ fiũt à maio. par. ca. g ca. exposuisti, de preben. & ibi Pano.
h c. 1. 12. q 1. Clem. quia cõtingit, de relig. dom. & glo. ibi.
i Tri. sess. 7. c. vlt. de ref. & ses. 21. c 8. de ref.
K Pius IV. Extra. 1. de reb. eccle. nõ ali.

DECISIO III.

Ex conf. 3. & 5. aliàs 18. & 4.

3 Res ecclesiæ suæ sine iusta causa, & debita solennitate, tam alienantes, quam alienatas recipientes peccãt, & pœnas iuris, *l* excommunicationem scilicet, & priuationem beneficiorum, quæ habent in ecclesijs, quorum bona alienarunt, si inferiores Episcopis, vel Abbatib. fuerint, ipso facto incurrunt; adeo vt pœnæ, quas ipso iure incurrerunt, nec debẽt, nec possunt iuridicè minui propter reintegrationem, & restitutionem bonorum, ob quorum alienationem pœnas præfatas incurrerũt; cum aliud sit restitutio damni, & aliud pœnæ, quæ malefacienti a iure, vel ab homine imponi solent: *m* secus autem si res ecclesiæ iusta de cau-

l c. Si quis presbiterorũ, de reb. eccles non alie. & Extra. 1. tit. eo. & ca si ne except. 12. q. 2.
m ca. licet canon. & c. cõmissa, de elect. in 6.

Digitized by Google

causa, & seruata forma debita alienauerunt, tunc enim neque peccatum aliquod committunt, nec vllam censuram incurrunt. *n*

n cap. Sine essione, 12. q. 2.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. aliàs 10.

4 Si duobus existentibus curatis in eadem ecclesia, & habentibus prædia, & fructus, & oblationes, & emolumenta obuenientia indiuisa, alter alteri, & de consensu Episcopi ad vitã locat prædia ecclesiæ; nec excõmunicationem contra Simoniacos latam; cum hic nulla committitur simonia, nec etiam contra alienantes res ecclesiæ, & cõtra recipientes illas malè alienatas latam, *o* incurrit; maximè si consensus Episcopi accedat, & consuetudo in Episcopatu, & Regno sit, vbi ecclesia sita est, vt res ecclesiæ ad longum tempus locari, & accipi soleant. *

o Extr. 1. de reb. eccl. non alien.

** Man. c. 27. n. 149*

DECISIO V.

Ex cons. 6. & 7. alias 6. & 7.

5 Abbas sine consensu conuentus, & sui Genetalis arbores fructiferas, & non fructiferas scindendo, & vendendo peccat, & excommunicationem contra malè alienantes res ecclesiasticas latam *p* incurrit, cum prohibita sint alienare res pretiosas mobiles, & immobiles alienare: *q* secus autem si tantum arbores opacas locorum sui Monasterij pro vberiori fructuum collectione cædat; præsertim si arborum abscissarum pretia in commodum, & vtilitatem Monasterij conuertat, tunc enim neque peccat, neque in pœnam aliquam incidit, etiamsi sine consensu conuẽtus id faciat, eo quod hoc non est rem immobilem, neque mobilem pretiosam, quæ seruãdo seruari potest, alienare, nec bona Monasterij deteriorare, sed meliora reddere; quandoquidem sæpe nimia arborum densitas nocere solet arboribus, & fructui ab eis ferendo; Et iura prohibẽtia rerum alienationem intelligũtur de rebus immobilibus & mobilibus pretiosis, quæ seruando seruari possunt. *r*

p Clem. 1. de reb. eccl. non alien.

q Pano. in c. nulli, de reb. ecc. nõ alien.

r Pano. in d. c. nulli, & in c. fine excep. 12. q. 2.

DECISIO VI.

Ex cons 8. aliàs 2. de præscrip.

6 Possidens bona fide per aliquot annos Capellaniam factam de perpetua manualem, siue ad nutum amouibilem auctoritate ordinarij, credens bona fide eam fuisse in Manualem redactam, quæ tamen declaratur postea male fuisse in Manualem redacta, nec peccat, nec fructus perceptos restituere tenetur: quia cum Ordinarius ex iusta causa, cum consensu patroni, & alijs necessarijs interuenientibus beneficia perpetua, Manualia reddere, & extinguere possit: credens bona fide Episcopum non errasse, & rem auctoritate eius bona fide possidẽs, fructus rei suos facit; iusta enim credulitas tituli ex errore facti, aut iuris, *s* etiam non obscuri descendens, licet non prosit ad vsucapiendum, & præscribẽdum rẽ ipsam, ex qua quæruntur fructus, prodest tamen ad quærẽdos fructus ex ipsa, bona fide perceptos, *t* immò ad quærendos fructus sufficit, vt mala fides absit, quamuis bona fides positiua non adsit. *u*

s l. bona fides, ff. de acq. rer. dom. & Feli. in c. de quarta, de præscript.

t l. sed etsi §. scire, ff de petitio. hæred. Dnus in c. possessor. de reg. iu. in 6.

u Feli. vbi supr. Bar. in d. §. scire.

DECISIO VII.

Ex cons. 9. in vtrisque.

7 Diuisio bonorum Monasterii facta per Abbatem, & conuentum solos

solos, sine particulari auctoritate Papæ, valet, x & confirmatio Papæ accedens non efficit, vt Dionysio facta sit valida, sed tantum vt ab eodẽ Abbate, vel a successore eius pro libito reuocari non possit, qui factam per se solum, & suum conuentum, reuocare pro libito posset, antequã eam Papa confirmaret.

x c. edoceri, de resc. & Pan. et Fel. ibi.

DECISIO VIII.

Ex cons. 10. *alias* 5.

8 Abbas exemptus licet iurisdictionẽ habeat quasi Episcopalem, y & alienatio rei cathedralis ab Episcopo de consensu Capituli facta valet, z alienatio tamen rei ecclesiæ extra episcopatũ, vbi Abbatia sita est, ab Abbate exempto, de consensu capituli etiam in casu a iure permisso facta, sine auctoritate Papæ, aut prælati superioris, cui immediate subijcitur inualida est; a per superiorem tamen eius, & episcopum, in cuius ditione res alienata sita est, ratificari potest. b

y Gloss. in excep. in cle. 1. ver. pro priij, de rebus ecc. nõ alien.
z c. sine excep. 12. q. 2. & Pan. in c. 1. de his, quæ fiũt à prælat.
a Pano. in c. 1. vbi sup. Car. in cle. 1. vbi sup. q. 34. 35. & 37.
b Pano & Card. vbi su. et DD. in c. Nulli de reb. ec. non alien. & in c. sine except. 12. q. 2.

DECISIO IX.

Ex cons. 1. in Nouis. deest in antiq.

9 Contractum venditionis, vel permutationis circa ecclesiastica, sub conditione, [*Si Papæ placuerit*,] faciens, censuram aliquam non incurrit, si ante beneplacitum Papæ obtentum, ad venditionem rei venditæ, aut rei permutatæ traditionem non procedat.

DECISIO X.

Ex cons. 13. in Nouis, deest in antiquis.

* 10 Cum per vnionem vnius beneficij ad alterum, beneficij vniti status, & conditio non mutetur, sed antiqua priuilegia, & exemptionẽ etiam post vnionem retinet; consequenter ecclesia exempta nõ exempta vnita, priuilegium exemptionis retinet: sed & dignitas prima ecclesiæ post Pontificalem auctoritate Papæ mensæ capitulari vnita, ita vt capitulum illius possessionem apprehendat, perpetuoque retineat, eique inseruire faciat, non ideo suppressa censetur: vnde quãuis dignitas illa vacare desinat, non tamen operatur, & secunda eiusdem ecclesia dignitas incipiat esse prima per regulam Cancellariæ sedi Apostolicæ reseruata.

DECISIO XI.

Ex cons. 17. in Nouis, deest in antiq.

* 11 Emphyteuticis prædijs ecclesiasticis dirutis ad ciuitatem muniendam, census annuus, qui in recõpensam assignatur, non directo domino, sed ipsi emphyteutæ soluendus venit, qui solitam recognitionẽ Ecclesiæ Dominæ directæ soluet.

DECISIO XII.

Ex Cons. 19. in Nouis, deest in antiquis.

* 12 Quamuis beneficiarius rei ecclesiæ suæ extra casus iuris expressos locans, ipso iure excommunicatus sit, c & beneficiarius regularis locans aliquid de rebus suorum beneficiorum ad longum tempus ab officio suspensus sit, d qui tamen bona fide id faceret, & maximè in ecclesiæ suæ vtilitatem, pœnas præfatas, quæ in solum præsumentes feruntur, non incurreret: siquidem pœna

c Extr. 1. de reb. eccles. non alien.
d Clem. 1. de reb. ecc. non alien.

pœna imposita contra præsumentem aliquid facere, ab eo, qui absq; dolo, vel contemptu illud facit, incurri non videtur. *e*

e Card. in cle. 1. q. 19. de priuil.

TITVLVS IX.

De deposito.

SVMMARIVM.

1 *Depositio pecuniæ cum pacto, vt depositarius aliquid soluendo ea vti possit, vsuraria est.*

2 *Restituere tenetur, qui aliquid accipit ab exactore, pro facultate vtendi pecunia exacta, vsque ad diem solutionis.*

3 *Depositum rei in pondere, numero, vel mensura consistentis cum facultate ea vtendi fit mutuum.*

4 *Deponens nihil a depositario exigere potest.*

5 *Contractus omnis cum ecclesia, si sit ei vtilis, iniri potest.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

1 CVm contractus depositi sit contractus gratuitus, sicut & contractus commodati; *a* ita vt si aliquid acciperetur, fieret contractus locationis, & conductionis; & depositum factum de re aliqua, quæ consistit in numero, pondere, & mensura, cum facultate vt ea depositarius vti possit, fit mutuum, simul ac ipse cœperit eo vti; *b* adeo vt mutuum, & depositum pecuniæ cum facultate ea vtendi paria sint, eodemque iure censenda; consequenter sicut acceptio alicuius rei pecuniariæ ob mutuum iniusta est, & accipientem ad restituendum acceptũ obligat, *c* cum sit contra legem diuinam, dicentem, Mutuum date nihil inde sperantes; *d* ita ẽt omnis depositio pecuniæ cum facultate vt ea depositarius vti possit, & eo pacto, vt aliquid deponenti soluatur, cum vere mutuum sit, iniusta, & vsuraria est, & ad restitutionem acceptorũ obligat, * nec in ea vlla ratione Papa dispensare potest vt licita sit, eo quod vsura omnis iure naturali, & diuino prohibetur, *e* nec dispensare valet Papa, vt quis licite vsuram exerceat. *f*

a Glos. in cap. 1. de cõmodat. & in cap. 1. de deposito.

b l. Quintus, ff de deposit. & l. certi con dictio. §. 5. ff. de rebus credit.

c c. si feneraueris 14. q. 3. et c. consuluit, de vsur.

d Luc. 1.

**Man. c. 17. nume. 180. 181. & 283.*

e c. quia in omnib. de vsur. S. Th. 2. 2. q. 78. art. 1.

f c. sup. eo. de vsur.

DECISIO II.

Ex consilio 2. deest in Nouis.

2 Qui aliquid ab exactore, vel Thesaurario constituto vt reditus exigat, cum facultate vtendi pecunia recepta, quousque veniat dies præfixus ad eam reddendam, accipit, vsuram committit, & acceptum restituere tenetur; eo quod depositum gratuitum, factum cum facultate vtendi pecunia, fit mutuum, *g* rõne cuius nihil iustè exigi potest, sed vsura esset, quæ non est licita. *h*

g l. rogasti ff. de reb. cred.

h c. consuluit, de vsur.

DECISIO III.

Ex consi. 3. deest in Nouis.

3 Princeps, aut ciuitas constituens aliquem depositarium alicuius gabellæ, cum depositario iustè conuenire non potest, vt præter pecuniam, quam colligit ex gabella, certam ei quantitatem soluat pro facultate, quam facit, vtendi ea tempore, quo est apud eum: * eo quod deponere pecuniam, vel aliquid aliud in numero, pondere, vel mensura consistens cum facultate vtendi eo, est mutuum, *i* aliquid autem ob mutuum vltra rem mutuo datam accipiens, vsuram comittit,

&ad

**Man. c. 17. num. 283.*

i l. certi condictio. §. fi. ff. de reb. cred.

Digitized by Google

& ad restituendum acceptum obligatur. Multoque minus iustè poterit talis depositarius officium illud Depositarij transferre in aliquem cum pacto, vt soluta quantitate, quæ debetur Principi, vel ciuitati, soluat ei dimidium eius, quod ex vsu prædictæ pecuniæ gabellarum acceptæ fuerit lucratus.

x c. Quia non omnibus, & ca. consuluit de vsur.

DECISIO IIII.

Ex consilio 4. in vtrisque.

4 Cum depositum pecuniæ numeratæ cum facultate vtendi ea subeat naturam cōtractus mutui, *l* & per contractum mutui dominium mutuo datæ, & onus custodiendi, in mutuatarium tanquam dominum transit; *m* consequenter deponens aliquid depositario pro custodia soluere non tenetur; quando autem depositarius depositam pecuniam accipit sine facultate ea vtendi, & cum obligatione eandem restituendi, pro custodia mercedem meretur, quia non trāsit dominiū in illū; nec aliquid deponenti reddere tenetur vltra depositum; *n* neque deponens ab eo aliquid vltra sortem exigere iuste potest.

l. certi cō ditio. §. si. de reb. credit.
m l. 2. §. appellata ff. de reb. credi. & l. 2. C. de cō modat.
n l. si sacculū. ff. de deposit.

DECISIO V.

Ex consil. 5. in vtrisque.

5 Quamuis summam aliquam pecuniæ numeratæ apud aliquam ecclesiam ea lege deponere liceat, vt administratores bonorum eius, aliquot exinde reditus annuos emāt, quorū quinta, aut aliqua alia certa & statuta pars vtilitati illius ecclesiæ pro decima, & onere administrationis cedat, & aliæ quatuor partes deponenti, & successoribus eius debeantur; *o* eo quod regulariter omnis contractus alioqui legitimus, cum Ecclesia fieri potest, si est ei vtilis; *p* melius tamen, aptius, & securius fieret, si pecuniæ illæ ecclesiæ donarentur, sub modo, & onere reddendi donanti, & successoribus suis certam aliquam partem reditus rei ex illis pecunijs emptæ.

o cap. 1. de deposito.
p Arg. c. si ne exceptione, & ca. si quā, 12. q. 2.

TITVLVS X.

De Emptione, & venditione.

SVMMARIVM.

1 *Census constitutio qualiter olim, & modo fieri posset.*
2 *Hospitibus, quam indigenis, carius uendere illicitum.*
3 *Vendens vltra taxam peccat, & ad restitutionem tenetur.*
4 *Papa, & qui alij, ex causa iusta, relicta laicorum ad pios vsus in alias vsus pios mutare poßunt.*
5 *Actus, ad cuius valorem dispensatio requiritur, donec illa impetretur, est nullus.*
6 *Vendens scienter malè emptori id scienti, quamuis peccet, non tamen de euictione, aut ad interesse tenetur.*
7 *Emptio, & venditio sunt iniusta, cū pretium maius notabiliter iusto datur, vel accipitur.*
8 *Mercator, qui multis in vendēdo nocuit, quid faciet.*
9 *Mutuans frumentum vt melius recipiat, peccat, & restituere tenetur.*
10 *Societas, vt sors conferenti salua maneat, est illicita.*
11 *Census ante Pium V. partim pecunia, partim alijs bonis emebantur.*

12 *Ven-*

12 *Vendere carius ob dilationem, quando liceat.*

13 *Cambium per minutum cuilibet, cum licitum sit, licitè mutuari potest pecunia minuta cum intentione recipiendi argenteam.*

14 *Census impositio in pecunia numerata, vt fieri debet.*

15 *Census redimibilis positus super re immobili, quando vsurarius censendus.*

16 *Vendicio cum pacto, vt pro parte pretij non soluti census annuus soluatur, vsuraria est.*

* 17 *Mercator peccat vendendo vltra rigorosum pretium, cum obligatione restituendi.*

* 18 *Locator venditori rem emptam cum pacto de retrouendendo tanti locare potest, quanti cuilibet tertio locaretur.*

* 19 *Vsura non est, si do tibi irreuocabiliter aliquid, vt certum quid annuum mihi des.*

* 20 *Census annuus an olim super persona constitui poterat.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. alias 13.

1 Licet constitutio cēsus olim fieri poterat, si pretium constitutum esset in pecunia numerata, etiamsi eius solutio facta fuisset in alia pecunia, vel re alia, quæ non esset pecunia numerata, & etiamsi constituta fuisset ob pecuniam longe antea à venditore debitam; *a* Post constitutionē tamen Pij V. *b* requiritur, vt solutio totius pretij cēsus cōstituēdi soluatur in pecunia numerata ipso tēpore quo constituitur: Census tamen olim contracti iniusti non erant, cū ad iustitiam census satis sit, quod cōstitutio Census verificetur ex natura contractus emptionis; de cuius substantia & essentia solū est, quod pretium in pecunia numerata cōstituatur, *c* non tamen quod in ea soluatur, & in tempore, & articulo cōstitutionis, *d* quod est de forma accidentali, & volūtaria: vnde non obstante noua hac Pij V. constitutione, emptio census cōstituto pretio in pecunia numerata, & soluto etiā in alijs rebus æstimatis illa quantitate, est iusta; immo fortassis iustior eo respectu, quo venditor maiore tempore fruitur pretio sine vllo cēsu, & interesse, quàm eiusdem quātitatis solutio tempore constitutionis, qua nescitur, an, & quomodo fruiturus sit.

a Extrauā. Martini V. & Calixti 3. de hac re. b Extrauā. Cum onus,

c § itē pretiū. Insti. de empt. d d. §. itē pretium.

DECISIO II.

Ex consi. 2. alias 9. de censib.

2 Cum hospitalitas res adeo laudabilis sit, vt eam nō exhibentes à Deo arguantur, *e* & hospitibus, & alienigenis, quàm indigenis carius aliquid vendere vetitum sit, *f* consuetudo vendendi ius hospitandi cum priuilegio vendendi carius vno denario fogletram vini, hospitibus, & peregrinis, quam indigenis iniqua, & illicita est, & tam vendentes, quā consentientes cooperando, & participando de lucro mortaliter peccant. *g* *

e Matth. 25.

f cap. 1. de emp. et vē.

g cap. 1. de offi. deleg. ** Man. ca. 17. n. 195.*

DECISIO III.

Ex consi. 3. in vtrisque.

3 Habens potestatē imponēdi iustū pretiū & taxā carnis. & alijs rebus, legesq; iustas super pretio, & modo vēdēdi ea ferens, & inferiores ad legis obseruātiā sub peccato mortali obligare intēdēs, ita subditos ligat, * vt res carius iusto pretio, & vltra taxā vēdens, nō solū peccati mortalis reus efficitur, sed ēt ad restituendum

** Man. c. 23. n. 41*

dum damnum eis, quòs lædit, obligatur: adeo vt licet paruitas rei acceptæ, vel damni dati excuset à culpa mortali, quādo accipitur, vel fit sine intentione accipiendi quantitatem notabilem; non tamen excusat, quando fit cum intentione lædendi multum multis vicibus.*

* Man. c. 17. n. 139.

DECISIO III.

Ex consi. 4. aliàs 8.

4 Papa, sicut ex causa iusta relicta testatorum laicorum ad pios vsus, in alios vsus pios mutare pōt; *b* Ita Imperator, Rex, & alij qui Regalia habent, & in tēporalib. superiorē non agnoscūt iusta de causa relicta testatorū laicorum ad vsus profanos, in alios vsus profanos, & à fortiori in alios vsus pios mutare possunt. *i*

b l. Cle. quia contingit. de relig. domib.

i l. 1. & l. legatū, ff. de admin. verū ad ciuit. perti. & c. quæ in ecclesiarum, de cōstit.

DECISIO V.

Ex consi. 5. alias 9.

5 Cū actus, ad cuius valorē necessaria est dispēsatio, antequam illa impetratur, nō valet; Matrimoniū contractum inter cognatos aliquo gradu prohibito intra se attinētes, ante dispēsationem est nullum, etiamsi alter coniugum promittat alteri se impetraturum eam: *k* Et resignās beneficium, reseruata sibi aliqua parte fructuum, vel pensione, saluo beneplacito Papæ, si antequam obtineatur beneplacitum eius, capiat illam partem fructuum, vel pensionem, Simoniacus realis censetur.* Et alienatio rei alienari prohibitæ, non impetrata prius alienandi dispensatione & licentia, adeo inualida est, vt non satis sit ratificatio ex interuallo facta, nisi cum modis à concedente licentiam expressis. *l*

k capi. 1. de cōsang. & affinit.

*Man: c. 23. nume. 107.

l c. 1. de rebus eccle. non alien. in 6.

DECISIO VI.

6 Vēdēs scienter male, emptori sciēti rem vel alienā esse, vel venditorē illam iustè vendere non posse, mortaliter peccat, non tamen de euictione, aut interesse tenetur; *m* secus autem si rem talem sciēter emptori bonæ fidei, & ignoranti vendat; tunc enim vltra peccatum, etiam de euictione, & ad interesse obligatur, poteritque emptor talis bonæ fidei iustè & licitè ex empto aduersus venditorem agere. *n*

m l. si fundum, & l. emptor. C. de euict. et l. si fundo, ff. eod.

n l. & liberi hominis ff de cont. empt.

DECISIO VII.

Ex consi. 6. in vtrisque.

7 Vendens aliquid pretio per arbitros æstimando, cum conuentione addita vt emptor vltra iustū pretiū cōstitutum, aliquid maius notabiliter singulis annis, ēt anticipata solutione in principio anni, vēditori soluat, peccat; cū omnis emptio, & vēditio, in qua pretium maius iusto datur, vel accipitur, iniusta sit, præsertim si anticipate soluatur. *o* *

o c. 1. & 2. de emp. & l. 1. ff. de contrahē. emptio. S. Th. 2. 2. q. 77. ar. 1.

* Man. c. 22. n. 77.

DECISIO VIII.

Ex consi. 7 alias 15.

8 Varia mercimonia longo tempore exercens, quæ vix, & difficulter sine peccato exerceri solent; & subinde dubitans an aliquid illicite acquisierit, & quibus nocuerit, secum reputare debet, quamdiu, & in qua quantitate verisimili proximis nocuit, & si meminerit quantum aliquibus certis psonis nocuerit; eisdē restituere in conscientia tenetur: *p* sin vero ad memoriā reuocare non potest, quibus in particulari, & quātum nocuerit, debet bona fide reputare quantum plus, vel minus eo modo nocuisse potuit, & illud pauperibus restituere, vel in alia opera pia impendere. *q*

p Arg. ca. cū te. deinde tenetur.

q c. cū tu. de vsur.

DECISIO IX.

9 Mutuans frumentum cum pacto tacito vel expresso, quod mutuatarius reddat melius frumentum quā acce-

accepit, peccat, & illud plus quod accepit restituere tenetur, r Si vero non fiat conuentio, nec consuetudo obligat ad reddendum melius, sed contingit, quod cum teneatur reddere idem in specie, reddit melius frumẽtum, eo quod est sanius, vel nouius, & ad conseruandum aptius, nec peccat accipiendo, nec restituere tenetur ſ, etiamsi minus principaliter motus fuerit ad mutuandum aliqua, quod reciperetur melius; ea tamen mente, quod contentus foret restitutione frumenti æque boni, nec peteret amplius, nec conquereretur; cum spes illa minus principalis non facit mutuum vsurarium. ſ

r Arg. c. 1. & 2. 14. q. 3.

Glos. re cep. in ca. consuluit. de vsur.

DECISIO X.

20 Societatem contrahẽtes super mercimonijs cum pacto inter socios de stando lucro, & damno, Ita vt capitale non mãneret saluum conferenti pecuniam, sed si perderetur, illi, & non alijs socijs periret, licita est; si vero ita contracta sit, vt capitale, seu sors principalis salua reddatur conferenti, iniusta, & illicita erit. *

Man. c. 17 num. 251.

DECISIO XI.

11 Census ante constitutionẽ Pij V. impositi, nõ ex eo illiciti erãt, quod pars pretij in pecunia numerata soluta fuisset, & pars in alijs rebus, & bonis stabilibus ab ipsis partibus æstimatis, dummodo alia necessaria seruata essent; Immò etiam ante illam pretium Census non solum in alijs rebus quam in pecunia numerata solui poterat, sed ẽt remittendo debitum à venditore soluendum emptori: sicut etiam ante præfatam Pij V. cõstitutionem iustè pæna restituendæ sortis in casu contractæ moræ soluendi censum apponi, & peti poterat, & etiam peti potest restitutio prædictæ sortis post contractam moram; immò & impensæ, & damna ob illam litem consequuta debentur à tali moroso, eo modo quo in alijs litibus ab iniustè litigãte debentur. t Sed præterea post dictam constitutionem pretium Census redimibilis omninò incertũ est, adeo vt secundum varias terras, varium etiam est census redimibilis pretium, quamuis pro censu irredimibili videtur dari debere ad rationem viginti pro vno. u

t c. fin. ẽ li tib. de do lo & cõtu. Et toto ti. de calum. & c. de pa na temere litig.

u Glos. re cep. in au then. per petua. C. de sacro san. eccl.

DECISIO. XII.

12 Vẽdere rem carius quam valet tẽpore vẽditionis propter dilationẽ ad soluendum datam, duobus concurrentibus licet; Alterum est, si vẽditor volebat seruare rem vendẽdã vsque ad tẽpus solutionis faciẽdæ; Alterũ, si esset dubium, an tempore solutionis res illa plus, aut minus valeret, quam pretiũ cõstitutũ; x * Quorum aliquo deficiente, vsuram vltra iustum pretium ob datam dilationem vendens, committit.

x c. in ciuitate & cap. si. de vsur. * Man. c. 17. n. 206. & 210.

DECISIO XIII.

Ex consi. 8. alias 1.

13 Emens cum lucro duorũ veltrium pro quolibet centenario, monetam æream minutam, eamq; amicis egentibus ad quotidiana comparanda mutuo dans sine aliquo pacto, cum intentione tamen recipiendi monetam argenteam, non mutuaturus nisi pro ærea argenteam recipere speraret, non peccat; eo quod in effectu exercet cambium quod vocatur per minutum; quod non solũ Campsorib. sed etiam quibuslibet priuatis, licet; * Neq; in de mutuatarius damnum aliquod patitur, cum ei tantum profuit impendisse æreã minutã monetam, quã recepit, sicut si argenteã, quã dedit, impendisset.

* Man. c. 17. nume. 28 8.

Alia huius consilij legẽda sunt li. 5. ti. 12. cõs. 12. et 28. de vsuris. ideo bicbreuitatis causa prætermittimus, vt ibi suo loco aptus reponi, & legi possint.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XIIII.

Ex consi. 6. alias 16.

14 Census impositio etiam in pecunia numerata facta, cũ illis conditionibus, videlicet, vt re censuaria perempta solui debeat, vel ne illa alienari, aut vendi possit, vel ea alienata censuarius censum soluere teneatur, & non soluendo pœnam aliquam soluat, vsuraria est, y & constitutioni Pij V. de censibus contraria. z

y c. si fane rauerit. 14. q. 3. vbi Nauar. à nume. 69. & notab. 22.

z Extra. cũ onus. edita. 1568. constit. 80.

DECISIO XV.

Ex consi. 10. alias 17.

15 Census redimibilis super re immobili suis finibus designata constitutus cum pacto, quod si inuenta fuerit incapax talis census, censeatur impositus generaliter super omnibus bonis constituentis ad electionem emptoris, & iure communi, a & extante præsertim extrauagante Pij V. vsurarius censendus est.

a c. in ciuitate, de vsur. & c. ad nostrã, de empt.

DECISIO XVI.

Ex consi. 11. alias 13.

16 Venditio domus alteri cum pacto vt soluta parte pretij, reliquam partem emptor retineat, & venditori pro parte pretij non soluti, censum annuũ soluat, donec reliquum pretij soluatur, vsuraria est, eo quod vẽditor accipit aliquid vltra sortẽ principalem ab emptore, quia dat ei dilationem constituendi censum annuum pro parte pretij non soluti; cum tamen aliquid pro dilatione solutionis, vel termini debiti accipere, vsurarium esse constet, & lege communi vetitum. b

b c. consuluit, de vsu.

DECISIO XVII.

Ex cons. 5. in Nouis, deest in antiquis.

* 17 Mercator aliquid vltra pretium rigorosum vendens nõ solum peccat, sed etiam emptori tantum restituere tenetur, quantum iusto pretio addiderit, cũ emptorem in hoc notabiliter læserit, * nec excusatur ex eo qd illud det [*Sensariam*] exercenti. Sensarius autem seu proxeneta, qui ipsi fidentem ad mercatorem deducit, quem scit, vel scire debet excessurum pretium iustum cũ con causa sit dãni, quod datur emptori, in subsidium ad restituendum in solidum obligatur. Illud autem quod gratis vltra taxam a mercatore timente, ne diuertat emptorẽ ad alios mercatores accipit, restituere non tenetur.

* Nau. in Man. ca. 23. n. 77.

DECISIO XVIII.

Ex consil. 7 in Nouis, deest in antiquis.

* 18 Emens fundũ cũ onere retrouendẽdi & locãdi eum vẽditori, et propter hæc onera ei imposita emit illũ pretio multo minore, quã si absque illis oneribus emisset, eo quod onera illa sunt quasi pars pretij, iustè fundum illum vẽditori illi tam grandi pensione, & afflictu locare potest, quam grandi locare poterat, si absolutè sine oneribus iusto pretio emisset. c

c Arg. l. fundi partem. ff. de contrahẽ. empt.

DECISIO XVIIII.

Ex consilio 20. in Nouis, deest in antiquis.

* 19 Cum contractus vsurarius esse non possit, vbi nullum est mutuum expressum, aut tacitum, * vsura non erit dare alicui irreuocabiliter scuta ducenta cum conditione, vt certum

Na. Man. c. 17. nu. 206.

tum

Digitized by Google

tum quid annum durante vita donantis, detur, & post obitum, recipiens Dominus absolutè, & sine aliquo onere maneat.

DECISIO XX.

Ex consil. 21. in Nouis, deest in antiquis.

* 20 Census annuus ante extrauagantem Pij V. etsi secundum aliquos, *d* etiam super persona ipsiusmet vendentis constitui poterat, & etiam super omnibus bonis immobilib. mobilibus, iuribus, & actionibus præsentibus, & futuris alicuius, prout Nicholaus V. ad petitionem Regis Aragoniæ, & vtriusque Siciliæ Alphonsi declarauit; Quos census sic constitutos, extrauagantes Martini V. & Calixti, *e* inter communis, nō reprobauerunt, etiamsi illos magis approbarunt, qui super rebus immobilibus constituti fuerant. Nunc tamen post extrauagantem præfatam Pij V. vt super rebus solum immobilibus, huiusmodi census annuus constitui potest.

d Henric. trac. de cō tract. q. 74. & 75. Sotus, lib. 6. de iust, 5. art. 1.

e Habentur sub ti. de emp. & vendit.

TITVLVS X.

De locato, & conducto.

SVMMARIVM.

1 *Salarium iustum, quodnam censeri debet.*

* 2 *Lex tollens pacta a caducitate ex cusantia, de quibus pactis intelligitur,*

DECISIO I.

Ex *consi. 1. in vtrisque.*

1 CONuentio inter herum, & famulum pro aureo menstruo, & vt famuli decentibus vestib. se induant, vt licita, vel illicita sit, ex quantitate, & qualitate operarum, quas præstat seruis, & Dominus ab eo exigit, & an famulus ætatis legitimæ sit & sciat valorem operarum quas præstaturus sit, & an necessitate pressus pro tali salario seruire cogatur, arbitrio boni, et prudentis con fessari *j* æstimāda est, *a* nullus autem contractus vltro citroque obligatorius iustus esse potest, nisi æquale pro æquali detur. *

a Arg. l. c. de iure de lib.
Man. c. 17. n. 287

DECISIO II.

Ex consilio 3. in Nouis, deest in antiquis.

* 2 Lex tollens pacta a caducitate, ex cusantia de illis solum pactis intel igitur, quæ illam simpliciter tollunt, & non de illis, in quibus loco caducitatis alia pœna apponitur.

TTVLVS XII.

De Rerum permutatione.

Hic titutus deest in Nouis.

SVMMARIVM.

1 *Jus patronatus in bonorum vniuersitate consistens, eis emptis, vel permutatis, quando transfertur*

DECISIO I.

Ex consilio vnico in Antiquis alias 3. de iure patron.

1 HAbens multa bona, & ius patronatus in vniuersitate bonorum suorum consistens, nec non ius percipiendi decimas in quadam ecclesia, si bona illa vēdat, aut permutet, nulla facta mentione iuris patronatus, etiam iuspatronatus inemptionem, & permutationē illius transire censetur, *a* sin vero in emptione,

a c. ex literis. c. cū seculū. de iurepat.

emptione, aut permutationẽ eiusdem iurispatronatus mentio fiat, vel excipiendo simpliciter illud a contractu & translatione, *b* vel per copulationem (Et) dicendo, vendo vel permuto bona, & ius patronatus, *c* iuspatronatus non transfertur; secus autem si fiat mentio ad transferendum per præpositionem (cum) dicendo, quod vendit, vel permutat bona cum iurepatronatus, tunc enim translatio valere dicitur: Permutatio autem decimarũ pro alijs rebus temporalibus, etiam cum auctoritate ordinarij, sine con sensu Papæ fieri non potest, & aliter facta, Simoniaca censetur.

b d. c ex lit.

c Decius, in c. Quã ion. 6. de iudic.

d Pan. in cap. 2. de trans.

TITVLVS XIII.

De feudis.

SVMMARIVM.

1 *Feudatarius, an omnis iuramentum fidelitatis præstare, & inuestituram petere teneatur.*

DECISIO I.

Ex cons. vnico in vtrisque.

a c. de forma. 22. q. 5. & c. ego N. de iure iur. & ca. 1. de forma fid. in vsib. feudorum.

b c. 1. §. 1. Qua fuit prima cau sa bene amitt. in vsib feud. & cap. 1. Quo têpo re miles in vsibus feud.

1
Vamuis iuramentum fidelitatis, & petitio in uestituræ a feudatarijs communiter exigi soleant, in recognitionẽ directi dominij, quod apud concedẽtem feudum remanet, *a* adeo vt si feudatarius illa non obseruat, feudum amittit, *b* non tamen omnis vasallus feudatarius, qui feudum habet, ad petendam inuestituram, & iurandam fidelitatem obligatur, sed is solum qui feudum illis oneribus, in illis concessione & inuestitura subiectum habet.

TITVLVS XIIII

De fideiussoribus.

Hic titulus deest in Nouis.

SVMMARIVM.

1 *Debita, priora, prius soluenda sunt.*

DECISIO I.

Ex consilio vnico in antiqui alias 4. de solution.

1 Fideiussor pro aliquo, & postea pecunias ab alio pro seipso accipiens, & non habens, vnde pro vtrisque satisfaciat, peccat mortaliter, & iniustitiam committit, volendo prius soluere his, a quibus posterius pro seipso accepit, quam his quibus antea se per fideiussorem obligauit; * cum debita priora prius soluenda sint; nisi ex ignorantia, vel inaduertentia excusetur credens se potius teneri ad soluẽda debita, quæ pro seipso accepit, & quæ in sui ipsius vsus impẽdit, quam quæ per fideiussionem debentur.

** Man. c. 17. nu. 51.*

TITVLVS XV.

De solutionibus.

SVMMARIVM.

1 *Contractus omnis in creditorum fraudem factus reuocari potest.*

2 *Famulus, qui accepit mille ab hero, illa permutando iustè, auctarium domino restituere non tenetur.*

*3 *Pensionem præteritorum annorũ ab antecessore non solutam, successor ex fructibus perceptis soluere tenetur.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO I.

Ex consil.1.& 2.alias 6. deest in Nouis.

1 DEbitor multorum creditorũ transferens locationem trien nalem vineæ alicuius in postremum creditorem, vt ex fructib. illius soluatur sibi debitum eo pacto, quod administratio vineæ, & fructuum pertineat ad debitorem, & eo manente posset creditor capere fructus eius remanentes pro debito suo, in fraudem priorum creditorum illam transferre iudicatur, & sic transferendo peccat, & talis contractus per debitorem in fraudem priorum creditorũ factus, iustè ab antiquioribus creditoribus reuocari potest. *a*

a Ex toto tit. quæ in fraud. credit.

DECISIO II.

Ex consil 3. deest in Nouis.

2 Cum monetæ excussæ pretium verum censeri debeat, quod a principe Reipub. præstituitur, *b* æconomus, vel dispensator, aut quiuis alius officiarius accipiens à Domino suo, vel eius nomine mille scuta auri in auro, quorum singulorum precium a principe taxatum est vndecim iulij, & dimidium; si illa mercatori tradendo, vltra illos vndecim iulios cum dimidio, aliquot quattrinos, vel bologninos accipiat, auctarium illud restituere Domino suo non tenetur, sed sibi illud iustè retinere potest; & suo officio facit satis, impendens pro hero tantum, quantum scuta auri secundum institutionem Principis valent, nec auctarium illud duorum, vel plurium quattrinorũ; quod incertum, immò & voluntarium est in foro consciẽtiæ, aut exteriori restituere tenetur; cum augmentum vel diminutio æstimationis monetæ, quæ modico tempore durat, non sit attendenda. *c*

b Arg. ca. Quãto, et ibi Pan. communiter recep. num. 6, de iureiur.

c Arg. l. pretium. in fi ff ad leg. falc. Pan. in d. c. Quãto.

DECISIO III.

Ex consil. 2. in Nouis, deest in antiquis.

* 3 Qui pensionis reseruationi nec p se, nec per procuratorem cõsentit, ob non solutionem censuris non ligatur, antequam reseruationis literæ, non per alterius Notarij transumptum, sed in forma authentica ei intimentur, *d* ita tamen pensionẽ præteritorum annorum ab antecessore non solutam, successor ex fructibus, quos ipse percepit, vel in futurum percipiet soluere tenetur, vt ab hærede antecessoris, qui fructus dictorum percepit, quod soluit, recuperare valeat.

d Cle. causam. de ele ctio. Aut. si quis in aliquo documento Cod de eden. instr.

TITVLVS XVI.

De donationibus.

SVMMARIVM.

1 *Donatio sub modo iusto, vt licita sit, qualis esse debet.*

2 *Parentes, qui filios alere non tenentur, in dubio expensas pro illis, de illorum bonis facere censentur.*

3 *Donatio inter viuos a nupta sine assensu mariti facta est nulla.*

4 *Donare potest beneficiarius ad pia dum viuit, etiam ad cultum diuinum destinata.*

5 *Donatio episcopi, aut beneficiarij, siue sani, siue infirmi, inter viuos, & ad pia ualet.*

6 *Regularis omnia, quæ ante, & post possessionem habet, Monasterio acquirit.*

7. *Donatio intra duos menses ante professionem facta, quando ualida sit.*

8 *Donatio omnium fructuum Episcopatus a solo separatorum, quid includat.*

10 *Lex prohibens patri, ne aliquam partem bonorum dare poßit, qualiter intelligenda.*

11 *Donatio causa mortis, cum clausula (De non reuocando.) quando valet.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

1 Donatio, qua quis alteri donatione irreuocabili inter viuos ea lege mille donat, vt donatarius ei singulis annis vitæ ipsius centum soluat, & ita vt mortuo donatore nihil hæredibus debeatur, iusta est, nõ solum ex eo quod contractus donationis modalis a lege non improbatæ licita est; *a* sed etiam ex eo quod donator subit periculum perdendi magnam partem illorum mille, quæ donat; Nã si paucis, vel nullis annis vixerit longe minus, quam donauit, accipiet, vel forte nihil capiet; & subito periculi iusta est causa suscipiendi aliquid vltra id, quod datur. *b*

a Ex toto tit. de dona, q a sub modo.

b l. 1. et 2. C. de nautico fan. et c. fi. de vsur. & Deci. consil. 123.

DECISIO II.

Ex *cons. 2. deest in Nouis.*

2 Parentes, qui filios, aut filias alere non tenentur, & negotia eorum gerentes, impensas de bonis filiorum, & non de suis propriis, in vtroque foro facere censentur; nisi in foro cõscientiæ præfatas impensas non tanquam gestrices negotiorum filiorum sed animo donandi, & non repetendi eas fecerint; *c* quia in illo foro non præsumptioni, sed veritati statur. *d*

c l si quis liberis. §. si mater. ff. de libe. agnosc.

d c. Humana aures. 22. q. 5. & c. 15 qui. c. tua. de spõsal.

DECISIO III.

Ex cons. 3. deest in Nouis.

3 Mulier coniugata promittens alicui quod relinquet illi bona sua, si neptem suam in vxorem duxerit, cõditione impleta, promissionem seruare non tenetur, immò iustè eam reuocare potest; quia licet promissio legitimè facta seruanda sit, *e* adeo vt sine peccato reuocari non possit; *f* * quia tamen donatio inter viuos a nupta sine licentia, & assensu mariti fieri nequeat, non adimplendo, & reuocando promissum non peccat; & cui facta est promissio sibi ipsi damnum imputet; qui sciens, aut scire debens, non potuisse coniugatam sine licentia mariti talem promissionem facere, conditionem tamen adimplere voluit: Nam scienti, & consentienti non fit iniuria, aut dolus. *g*

e l. 1. ff. de cond. causa data, causa non sc. 1. de pactis. Man. c. 18 nu. 6.

g c. Societi. de reg. iur. in 6.

DECISIO IIII.

Ex *cons. 4. deest in Nouis.*

4 Donatio beneficiarij, qua capellæ cuidam, in qua elegit sepulturam per duos annos antequam moriebatur, vasa, & bona donauit, adeo valida censetur, vt non obstante constitutione Pii V. super spoliis clericorum; *h* capella illa, ab ecclesia ipsius beneficiarij illa sibi repetere volente, se defendere, & iuste sibi retinere potest, non solum si bona, & vasa data, ad vsum diuinum destinata non fuerint, sed etiamsi ad eundem cultum diuinũ fuerint deputata; quia donata fuerunt præfatæ capellæ duobus annis ante obitum beneficiarii; cum tamen præfata Bulla nec de omnibus bonis beneficiariorum, sed tantum destinatis ad vsum, & cultũ diuinum disponat, nec etiam de omnibus ad vsum, & cultum diuinũ deputatis, sed de illis solum, quæ tempore

h Extra. Romani. edit. ann. 1567. consti. 44.

Digitized by Google

pore obitus beneficiarij ex testamẽto, vel ab intestato inueniuntur relicta, in quibus ecclesia beneficiarij virtute Bullæ illius succedit.

DECISIO V.

Ex consil. 5. aliàs 4.

5 Donatio ab Episcopo, aut aliquo alio beneficiario facta inter viuos de reditibus Episcopatus sui, aut benefici; ad opera pia valet, non solũ si eam faciat sanus, sed etiã ægrotus, & in infirmitate existens; ex eo quod beneficiarius omnis siue sanus, siue infirmus, superflua suæ sustentationi in pijs operibus impendere tenetur; *i* neque per infirmitatem suos titulos amittit, aut facultatem dandi bona sua pauperibus; K Donatio autem beneficiarij ægroti facta sub hac forma, Si eam intra duos menses non reuocauero; donatio inter viuos censetur, & non donatio causa mortis. Adeo vt siue ante duos menses moriatur, siue multo tempore viuat, dummodo eam non reuocet, valida & efficax iudicari debet ad effectum, vt donatarius legitimè bona data possidere valeat, nec collectori spoliorum vlla ratione debeatur.

i c. 1. 16. q. 1.
K c. Tua. de cler. ægrot. & c. ad hæc. de testam.

DECISIO VI.

Ex consi. 6. alias 2 de præsumpt.

6 Regularis per professionẽ omnium bonorum patrimonialium, quæ ante professionem habebat, & capacitatem habendi dominium illorum vel aliorum in tota sua vita perdit; ita vt omnia, quæ ante, & post professionem habet, per illam facta sunt Monasterij, vel Religionis, nec ea alicui per vltimam voluntatem, aut per donationem causa mortis, quæ quod ad hoc æquiparantur, donare valet.

DECISIO VII.

Ex cons. 7. & 8. alias 81. & 82. de regular.

7 Quamuis donatio intra duos menses ante professionem cum licentia Episcopi, aut Vicarij facta, valida sit; Renunciatio tamen aut donatio bonorum facta occasione furi ingressus in religionem ab eo, qui Religionem nondum ingressus est, neque habitum suscepit cum pacto, quod in omnem euentum, in quem dictus donator ante professionem à Monasterio exiret, dicta donatio esset nullius momenti; & inualida, & contra Concilij Tridentini decretum *l* facta censenda est; neq; donatarius ratione illius, bona sic donata, aut renunciata iustè retinere potest: quia actus contra formam substantialem à lege præstitutam factus, non valet; *m* præsertim quando fit contra formam substantialem legis continentis clausulam irritantem, *n* qualis est forma præfata Concilij irritantis omnem donationem factam intuitu ingressus religionis ante duos menses proximos professionis faciendæ.

l Tri. ses. 25. ca. 16. de regul.
m c. cũ dilecta, de rescript.
n l fi. C. de legib.

DECISIO VIII.

Ex cons. 9 alias 3.

8 Cum beneficiarius omnis in fructibus percipiendis vsufructuario similis sit, *o* & ad vsufructuarium fructus omnes à solo separati suo nomine pertinent; *p* consequenter Episcopus moriturus donans alicui præsenti, & acceptanti omnes & singulos fructus collectos, & à solo separatos quomodolibet ad suum Episcopatum spectantes, donasse censetur fructus omnes illius anni pertinentes ad Episcopatum, in quibus iam erat donatori ius quæsitum ante diẽ, quo illos donauit;

o Gl. in c. si propter. ver. primi anni de elect. in 6.
p l si eius. ff. de rei vendi.

uit; quales esse censentur non solum decimæ, & alij fructus, qui tunc erant collecti, & in horrea reconditi; sed etiam qui erant iam messi, & ab arboribus, vel terra separati, etiamsi nondum essent triturati, nec grana ex spicis excussa; & siue fructus illi à seruis Episcopi, seu beneficiarijs collecti, & separati fuerint, siue ab ipsis colonis ea mente messi, & collecti iam erant, vt ex eis decimas soluerent; cum fructus omnes decimandi causa à solo separati, beneficiariorum esse censeantur. *Aduertendum quod Hæc authoris opinio videtur contra Bullam Iulij III. quæ incipit, cum sicut. constit. 9. edit. Anno 1550. vbi Papa dicit Beneficiorum fructus, tempore obitus Beneficiatorum inexactos, ad successores in Beneficijs spectare.*

DECISIO IX.

Ex *conf. 5. in Nouis, deest in antiquis.*

* 9 Clericus modo regularis non sit, de patrimonialibus, vel quasi, etiam donando pro libito, vt laicus disponere potest, *q* quæsita vero ex fructibus beneficij, seu intuitu ecclesiæ, non nisi intuitu veræ paupertatis, vel pietatis alicui elargiri nequit, & aliter vterque, scilicet, tam donatarius, quam donator peccat, & ea pauperibus, & operibus pijs restituere tenetur.

q ca. quia nos. de testam.

DECISIO X.

Ex conf. 9 in Nouis, deest in antiquis.

* 10 Lex prohibens patri ne in damnũ filiorum vltra quintam partem bonorum dare possit, donantem pro anima sua ad opera pia, vel in remunerationem, non obligat. *

Nauar. in Man. c. 16 nu. 29.

DECISIO XI.

Ex *conf. 10. in Nouis, deest in antiquis.*

* 11 Donatio causa mortis cum clausula, *De non reuocando*, licet valeat si modo verbis dispositorijs inseratur; secus tamẽ si id in exequutorijs fiat; *r* Sed neque donatio causa mortis facta censebitur reuocata, si quis postea donet inter viuos, putans donatarium interijsse. *f*

r Couarr. par. 2. rubr. de test. nu. 13.
f Arg. l. fi. de dolo hæred. instit.

TITVLVS XVII.

De Peculio clericorum.

Hic titulus deest in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Clerico filiofamilias datum, fit peculium castrense.*
2 *Fructus beneficij, viuente titulari, cui debentur.*

DECISIO I.

Ex *conf. 1. in Nouis. deest in antiq.*

1 Clericus tonsuratus, filiusfamilias annuatim à patre pecunias accipiens, vt clericaliter se sustentet, de prædictis pecunijs testari, aut alio modo disponere potest, non obstante quod sit filiusfamilias; fitque ei huiusmodi pecunia peculium castrense. *a* Vnde ludendo efficaciter dominium illius in alium transferr, sicut etiam omne id quod lucratur.

a Arg. Authen. presbiteros. de episcop. & cler. Con. cit. 1

DECISIO II.

Ex *conf. 3. in Nouis, deest in antiq.*

2 Beneficiorum fructus, viuente titulari, seu illorum reseruatorio, à so-

lo

lo separati ei debentur, sicut etiam locationum pensiones correspondentes fructibus a solo separatis & hoc etiamsi nondum fuissent in horrea repositi, cum idem de perceptis, & a solo separatis iudicandum sit. *b* vnde si illos viuens debita honesta cõtrahendo consumpsisset, non facerent spolium, alias sic. De iure aut deberetur successori in beneficio, *c* sicut & collecti sede vacante, nisi alteri applicati essent.

b Arg. l. si eius. ff. de rei vend. c c. cũ vos. de offi. ordin. & c. quia sepe. de elect. in 6.

TITVLVS XVIII. De Testamentis.

SVMMARIVM.

1 *Restituere tenetur famulus, qui cõpensandi animo, clam accepta, fecit, ne herus tot sibi relinqueret.*

2 *Hæres testatoris confessario non tenetur nisi in verisimilibus credere.*

3 *Deponens testator pecunias cum pacto nihil soluendi depositario iniuste facit, & vsuram committit.*

4 *Relictum collegio pro anniuersario quotannis celebrando, inter Collegiatos præsentes diuidi nequit.*

5 *Legitima Iudeorum, & infidelium filijs conuersis, uiuis parentibus, debetur.*

6 *Alienare extra familiam prohibito succedere non potest extraneus ex testamento, sed sic ab intestato.*

7 *Institutio in alterius voluntate relicta, an valeat.*

8 *Incapax, cui aliquid tacita fide relictum est, illud denuntiando lucratur dimidiam partem, alij vero tertiam.*

9 *Substitutus, si sine liberis decesserit institutus, monasterium, quod institutus intrat, quando succedit.*

10 *Testamentum clerici, uel Episcopi in urbe decedentis de rebus per negociationem quæsitis, vt ualidum.*

11 *Regularis ex Papæ priuilegio, ad pia testari potest.*

12 *Testamentum factum a cogitante ingredi religionem, professione confirmatur.*

13 *Legatum Minoribus, vt eis prosit quomodo faciendum.*

14 *Testamentum a parocho scriptum, & sola manu testatoris subscriptum an valeat.*

15 *Beneficiarius hæres a patre institutus, an ex beneficij fructibus legata mandata soluere teneatur.*

16 *Extrauagans Pij V. reuocans priuilegia concessa clericis disponẽdi in fauorem illegitimorum, quo modo intelligenda.*

17 *Legatum, quo mandatur hæredi, vt detur vni aliquid, an censeatur perpetuum.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 17.

1 SI testator relinquere deliberãs 200. in suo testamẽto cuidam famulo suo deberi ei 50. clam minuatim sublata, sed antequam relinqueret, dixit eidem se id deliberasse, & seruus Respondens se ob id gratias agere; sufficere tamen vt sibi solum relinquat centum quinquaginta; quod fecit animo compensandi prædicta quinquaginta sublata quæ ex 200. sibi legandis remittebat; testatore mortuo, & solum centum quinquaginta legatis, non potest famulus quinquaginta, quæ debedat, vltra 150. legata retinere, loco aliorum 50. quia legasset testator, si ipse non impedisset, sed ex illis 150. legatis, quinquaginta quæ clam subtraxit, hæredi restituere tenetur. Quia cũ testari, vel legare, & testari,

& legare velle diuersa sint, *a* & voluntas vltima vsque ad extremum vitæ exitum mutari potest, *b* etsi deliberasset testator 200. relinquere; quia tamē non nisi 150. legasset, non censetur famulus a reliquis 50. testatori ignotis, & restitutione eorum liberatus, ob bonum propositum, quod habuit, eo quod propositum in mente retentum parit abortum. *c*

a Arg. tex. in l. in vēdentis, de contrahen. empt. b c. vltima voluntas. 13. q. 2.

c l. si repetēdi C. de condict. ob causam.

DECISIO II.

Ex consi. 2. alias 16.

2 Testator in suo testamēto statuēs, vt hæres faceret illa, quæ confessarius eius ei diceret pro satisfactione obligationum, quibus tenebatur; illo mortuo ad credendum dictis confessarij non tenetur, nisi quoad ea, quæ per aliquas coniectu ras sunt verisimilia intentioni testatoris. *d*

d l. quæ hæredi. ff. de reb. dub. et ibi Bar. & Couar. i c. cū tibi de testam.

DECISIO III.

Ex consi. 3. aliàs 3. de deposito.

3 Sicut testator deponens pecunias cum pacto, quod depositarius teneatur septem pro centum singulis annis hæredibus suis soluere, vsurarius est; ita etiam, & deponens pecunias cum pacto nihil soluendi depositario, iniustè facit, & vsuram committit, eo quod accipit vltra sortem principalem illud salarium, quod depositario pro fida cu stodia suo periculo facienda debetur iure naturali, & Euangelico; quo cauetur mercenarium dignum esse mercede sua. *e* Nec possunt hæredes pecunias illas cum prædicto pacto in manibus dicti depositarij tenere; quia licet regulariter dispositio testatoris pro lege habeatur; *f* fallit tamen quoties est iniusta, & vsuraria, qualis est dispositio cum huiusmodi pactis facta.

e Luc. 10. f Auth. de nup. §. disponat testator. de testam.

DECISIO IIII.

Ex consi. 4. alias 8. de rebus eccles. non alien.

4 Relictum Collegio sacerdotū cū onere faciendi singulis annis perpetuo vnum anniuersarium pro legante, inter Collegiatos, sicut alij reditus collegij, diuidi non potest, ita vt non transeat simul commodum cū onere ad successores; quia cum iusta mens & dispositio testatoris, quæ seruanda est, *g* ea fuerit, vt collegium perpetuo obligetur pro eo vnum anniuersarium facere, & aliud sit collegium, & aliud singuli de collegio, *h* Et qui sentit onus, sentire debet & commodū; *i* Non possunt sacerdotes præsentes relictum collegio cum tali onere inter se distribuere, ita vt onus ad eorum successores sine vllo commodo transeat.

g cap. si. de præb. & l. in cōditionibus, ff. de cond. et demonst. h c. eam te de rescrip. i c. qui sentit. de reg. iur. in 6.

DECISIO V.

Ex consi. 5. alias 2. de Iudæis, & Saracænis.

5 Filij Iudæorum, & aliorum infidelium, quāuis legitima eis debita, *k* etiam viuentibus parentibus, & alijs bonis suis tam mobilibus, quam immobilib. ad se pertinentibus, nec non quacunque alia portione bonorum patrimonialium, aut paternorum eis de iure, seu successione debitorum, priuari non possint; aliqua tamen alia bonorum parte, quæ eis ab intestato contingeret, per parentes testantes non obstante eadem Bulla priuari queant: quia gratia Principis intelligenda est sine præiudicio tertij; *l* patribus au-

tem

k c. cū simus, de reg. ul. & gl. inc. Rayn. de testam. & Bulla Pauli 3.

l super eodem. de off. de leg. et l. si quis a principe. ff. ne quid ī loco pub. fiat.

Digitized by Google

rem conuersorum graue præiudicium fieret, si non liceret eis testari de bonis suis, in quem vellent etiã extraneum, dummodo omnib. suas legitimas, & alia eis de iure, vel successione debita, intacta, & illæsa relinquant, præsertim cum intentionem Pontificis ex eiusdem Bullæ proœmio, vnde mens disponentis colligi vt plurimum solet, *m* eam solum fuisse constet, vt filijs conuersis bene prouisum esset, ne prædicta conuersio eis noceret, non autem quod eorum conuersio alios non conuersos læderet, aut parentibus aliquid exinde præiudicium inferretur.

m ca. quia propter, de electio. & l. fi. ff. de her. instit.

DECISIO VI.

Ex conf. 6. alias 12.

6 Alienare prohibitus rem aliquam extra familiam, eam alienare non potest in aliquem extraneum per hæredis institutionẽ, licet possit per successionem ab intestato. *n*

n l. cũ pater, §. cum inter. ff. de leg. 2. & ibi Bart.

DECISIO VII.

Ex consil. 7. aliâs 14.

7 Licet substantia institutionis legati, vel fideicommissi in arbitrium alterius conferre nequeat; *o* electio tamen incertæ personæ de certis, vel de certo genere personarum, vel familiæ, in alternis arbitriũ, & voluntatem legitimè conferri potest. *p*

o l. illa institutio ff. de hered. instit.
p l. vnum ex familia de leg. 3.

DECISIO VIII.

Ex consil. 8. alias 7.

8 Incapax, cũ aliquid tacita fide relictũ est, illud primo denũciando fisco, dimidium relicti, fisco alterum dimidium lucrante, acquirit; *q* alij vero denunciantes primo solum relicti partem tertiam lucrantur. *r*

q l. senatus. §. senatus ff de iure fisci.
r l. cum tacitum. tit. eod.

DECISIO IX.

Ex conf. 9. aliâs 13.

9 Si testator carens liberis instituat nepotẽ ex vno fratre, eique filios suos masculos legitimos, si haberet, substituat, alias nepotes ex fratre, & sorore, & is nepos institutus intrat Monasterium, illique donat omnia sua bona, & ita filios masculos legitimos habere non poterit, Monasterium in tali casu præfatas neptes substitutas excludet, & in bonis testatoris vi donationis succedet. *s* Sin autem testator, qui instituit, vel substituit expresse exclusit Monasterium, aut tacite aliquibus verbis apparet eum de Monasterio cogitasse, vel noluisse, vt in simili euentu Monasterium in suis bonis succederet, substitutæ neptes Monasterium excludent, in dubio autem præsumitur pro Monasterio, vt Monasteriũ succedens substitutas neptes excludat.

s c. in præsentia, de prob. Pan. ibi. nu. 68 Fel. et alij Couar. l. 1 var. resol. c. 19.

DECISIO X.

Ex conf. 10. aliâs 3.

10 Testamentum clerici, vel episcopi in vrbe decedentis de rebus per negotiationem acquisitis validum cẽseri debet, si negotiationẽ de felicita, & iustitiæ specialis legibus minime contraria quæsitæ res fuerint; *t* licet alias illicita esset ratione circũstantiæ personæ, loci, temporis, vel alterius quæ negotiationem faceret vitiosam, eo quod contraria esset alijs virtutibus, quam iustitiæ speciali: secus si per negotiationem illicitam, vel alias contra canones ecclesiæ, aut iustitiæ specialis bona legata acquisita sint, talia enim per vlti-

t Bulla Iulij 3. cupiẽtes, cõst. 3. Bulla Pij 4. Roman. Pontif. cõstit. 31. edit. 1560.

vltimam voluntatem a clericis, vel episcopis in vrbe morientibus relinqui alijs nequeunt, sed eis mortuis Cameræ Apostolicæ debentur; Bulla Pij IV. Decens, const. 23. Sicut etiam Monacho Apostatæ, & aliquid per negotiationes, & mercaturas lucranti, non Monasterium, *u* sed camera Apostolica succedit.

u cap. cum olim. 2. de priuileg.

DECISIO XI.

Ex cons. 11. alias 6.

11 Regularis licet regulariter, & de iure communi testari non poterit, *x* ex Papæ tamen priuilegio ad pia testari potest; sed & filiario Monacho per professionem in aliquo Monasterio proueniens, ita per consecutionem episcopatus, *y* aut alterius beneficij secularis ei perpetuo concessi tollitur, *z* vt & ordini suo desinat esse subiectus, & quicquid acquirit, non ordini, & Monasterio suo, sed beneficio suo, & ecclesiæ illud quærit.

x c. 2. de testamen. & Authent. ingressi. C. de sacros. eccl.
y c. 1. 18. q. 1. & ca. cum olim. 2. de priu.
z c. ne pro cuiuslibet. 15. q. 1. & Glo. in cle. 1. §. ad hæc, de statu monach.

DECISIO XII.

Ex cons. 12. alias 10.

12 Testamentum a cogitante, & volente ingredi religionem sine licentia, & auctoritate episcopi, aut consensu conuentus in quem ingreditur ita validum censetur, & morte ciuili, professionis confirmatur, vt hæres institutus statim post professionem, capere poterit possessionem bonorum ad quæ institutus fuit, non expectata morte naturali testantis, & profitentis, *a* nec vllo modo post professionem testamentum factum reuocari potest.

a Couar. c. 2. d e e

DECISIO XIII.

Ex cons. 13. & 14. alias 9. & 8.

13 Licet annuum legatum factum fratribus minoribus nõ valet, etiam ad hoc vt vendatur, & æstimatio in necessitatibus imminentibus impendatur, cum prædicti fratres neque domum, vel prædium, cum pacto, vt ea locent, vel colant, accipere possint, *b* eo quod annuos reditus habere prohibentur; quia tamen aliud est ecclesia, & fabrica eius, & aliud capitulum, seu conuentus, qui eam tenet, gubernat, & regit; *c* annuus reditus promissus, vel legatus Monasterio minorum pro fabrica, candelis, vino, oleo, & vestimentis ad Missarum celebrationẽ validus est, nec iure canonico, *d* aut sancti Frãcisci regula prohibetur; eo quod nihil exinde conuentui, aut vlli ex fratribus conceditur, sed soli ecclesiæ, & pijs vsibus illius, nec eorum paupertati inconuenit, vt ecclesiæ annuos reditus habeant.

b Cle. exiuit. §. porro. de uer. sig. & c. exije. ti. eo. in 6.
c c. per exẽptionẽ, de priuil. in 6. & arg. c. si ciuitas, de sent. exc. in 6.
d d. Clem. exiuit.

DECISIO XIV.

Ex consil. 1. in Nouis, deest in antiquis.

* 14 Quamuis testamentum etiam à parocho scriptum, & sola testatoris manu subscriptum, sine testibus, in foro exteriori nõ valeat, quicquid tamen, sic possidetur, tuta conscientia in foro interiori retineri potest.

DECISIO XV.

Ex consil. 2. in Nouis, deest in antiquis.

* 15 Beneficiarius hæres a patre institutus, si fecit inuẽtarium, debita, vel legata ei a patre mandata extra vires hæreditatis, ex fructibus beneficij soluere non tenetur, sed ad id tenentur alij hæreditatem habentes, immo nec volens potest ex beneficij sui fructibus ea soluere, nisi dicta solutio directè, vel indirectè saltem opus pium iudicetur.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XVI.

Ex consil.4.& 5.sunt eadem, desunt in antiquis.

16 Cum Extrauagans pij V. e ea solum priuilegia reuocat, quæ vel a se, vel ab aliquot suis antecessoribus in particulari concessa fuerant ad disponẽdum de quibuscunque bonis inter viuos per donationes, vel in morte per vltimas voluntates, ideo non obstante reuocatione præfatarum facultatum, quæ sunt priuilegia, & gratiæ particulares, possunt clerici, & quicunque alii donare inter viuos, & relinquere in vltima voluntate nepotibus, aut fratribus; aut filiis suis illegitimis si verè pauperes sint, non solum bona sua patrimonialia, aut quasi patrimonialia, hoc est, per suum laborem, & industriam, sed etiam intuitu ecclesiæ acquisita, sicut antea de iure communi potuissent. f

e Extrau. in ea. quæ ordini ecclesiast.cõstitu. 1 20. in ordine.

f arg. c. cũ haberes, de eo qui dux. in matrim. quã poll. per adult.

DECISIO XVII.

Ex consil. 11 in Nouis, deest in antiquis.

* 17 Legatum, quo mãdatur hæredi vt singulis annis detur vni aliquid certum nullum tempus certum assignando, non solum censetur perpetuum, si fiat loco pio, g sed etiam si mandetur aliquid fieri tacitè in memoriam, & honorem familiæ suæ, quod non posset assequi, nisi legatum esset perpetuum.

g arg. l. annua. ff. de annuis legat.

TITVLVS XIX.

De successionibus ab intestato.

SVMMARIVM.

1 ***Filij ex damnato coitu nati parentibus non succedunt, nec contra.***

3 ***Mutuatarius pecunias a beneficiato o clerico in curia decedente acceptas, illius hæredibus, & non cameræ restituere tenetur.***

3 ***Clericus simplex omnia negotia, quæ laicus gerere potest, & sic bona sua non sunt spolia.***

4 ***Extrauagans Iulij I I I. quod debita beneficiarij non soluantur de fructibus non exactis, vt intelligenda.***

5 ***Bona alienare prohibito, quando succedit fiscus.***

6 ***Fructus beneficij a solo separati, cui debentur.***

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 2.

1 Sicut filijs Spurijs ex damnato coitu natis non succedunt parentes, neque econtrario parentibus filij Spurij, a ita neque fratres fratribus Spurijs ex damnato coitu natis succedere possunt, dummodo ab habente potestatem non sint legitimati.

a Authe. quib. mod. nat. effic. sui. §. illud collat. 7. & Pan. in c. tanta, qui filij sint legit.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 3.

2 Mutuatarius pecunias a clerico beneficiato in curia decedente ab intestato acceptas, illius hæredibus, & non cameræ Apostolicæ restituere tenetur, cum hæres, & non camera clerico in curia mortuo succedat, b & post debitam diligentiam adhibitam non inuento hærede, illas parentibus defunċti, aut illis cessantibus, proximioribus in gradu, deductis impensis in inquirendo factis, restituere tenetur, nec sufficit illas pauperibus, vel piis locis restituere, nisi casu quo hæres, aut parentes eius non inueniri possunt. c

b Bulla Iulij 3. cupiẽtes. constitutio. 3. Auth. de hæred. ab intest. collat. 9.

c c. cũ tu. adiunctã gl. de vsu.

DE-

DECISIO III.

Ex conf.3.alias 5.

3 Clericus simplex,nondum ordine sacro initiatus,&beneficio carens,omnia negotia,quæ laicus,sine peccato exercere potest. d * Nec ab intestato moriens , bona eius tanquam spolia , a Commissario spoliorum pro Camera Apostolica capi possunt.

d *Pan.in 1.& 2.de postula. Ma.c.25. nu 210.*

DECISIO IIII.

Ex confi.4.in vtrisque.

4 Beneficiarius in terris vbi tantum semel Collector Apostolicus positus fuit,obiens mortem,multa debita,& multos fructus sui beneficii in exacta relinquens, (non obstantibus duabus cõstitutionibus Iulii 3.Quarum vna mense Iunio, altera mense Augusto anni 1550.publicata fuit & in quibus statuit ne soluerentur debita beneficiarii contracta, neque legata pia tempore infirmitatis facta ex reditibus nondum exactis;per alteram tertiam præfati Iulii Extrauagantem publicatam anno 1551.mense Iunio,Habentur omnes in Constitut.9. quæ incip. *Cum sicut*, quæ duas illas priores limitat,ne habeant locũ in terris,vbi non consueuerunt a sancta sede Apostolica poni collectores ex eisdem reditibus beneficij nondum exactis , creditoribus suis per designatos hæredes satisfacere potest,cum extrauagantis vltimæ verba in numero plurali concipiantur;& pluralis locutio saltem duo requirit; e nec aliquid consuetum, aut solitum dici potest quod saltem bis factum non fuerit; f & proinde vbi semel tantum,collector positus fuerit,aut vnus tantum collector in loco vel prouincia, & Regno admissus sit,constitutionem suam Papa valere noluit; quominus beneficiarij debita de fructibus non exactis solui possint.

e *c.pluralis,de reg. iur. in 6.* f *l.3. C. de episc. aud. & Dec.in rubr.de consuetud.*

DECISIO V.

Ex conf.6.in Nouis,deest in antiquis.

* 5 Cui bona sua alienare prohibitum est si ob delictum aliquod commissum damnatus,sit, fiscus nec in vita delinquentis, nec postea in prædictis bonis succedere potest. g

g *l.statius ff de iure fisci.*

DECISIO VI.

Ex conf.8.in Nouis deest in antiquis.

* 6 Fructus beneficiorum a solo separati,etiam non exacti,de iure ad beneficiarium spectant, vel ad legitimos eius hæredes (quales in foro conscientiæ non sunt diuites, aut qui in vtroque foro legitimi non sunt.) h Nec de eis Episcopus disponere valet.

h *Extrau. Pij V. in c.Qua ordini.*

TITVLVS XX.
De sepulturis.

SVMMARIVM.

1 *Pater,quare testamentum pro filio impubere facere potest, non autem sepulturam eligere.*

2 *Sepulturæ locus sine causa & solennitate concedi non debet.*

3 *Excommunicatus, licet signa ante mortem contritionis ostendat,non est tamen in loco sacro ante absolutionem sepeliendus.*

4 *Meretrix noctu ab amico occisa,non præsumitur meretricando occisa, nec sepultura priuanda.*

5 *Corpora & reliquiæ sanctorum,quænam de vno ad alium locum transferri possunt.*

Sepe-

Digitized by Google

6 *Sepeliri in sacro omnis Christianus debet mortuus inuentus, nisi se ipsum occidisse constet.*

* 7 *Excommunicatus denunciatus, in articulo mortis absolutus in sacro sepeliri potest.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 2.

1 PAter, licèt filio impuberi testamentum facere, *a* & illi etiam in bonis maternis substituere possit, *b* & impensas eius funerales facere tenetur; *c* eo quod hæc tria temporalia sunt; sepulturam tamen sibi soli, & non filio impuberi eligere valet, *d* Quia sepulturæ electio spiritualequidam est; ad spiritualia vero filij, sicut ad temporalia eiusdem, patria potestas non extenditur. *e*

a c. si pater de testamẽ. in 6.
b l. 1. ff. de vulg.
c l filius, ff. de in rem.
d c. licet, de sepul. in 6.
e c. Si annum. de iudic. in 6 f l. inter stipulantem. §. sacrum. ff. de verbo. oblig.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 1.

2 Cum sacræ rei Dominium nullus habere possit; *f* locus sepulturæ nemini concedi potest, ita vt Dominus eius sit, sed neque alicui sine auctoritate Episcopi, aut cum illa sine iusta causa, & solennitate, sepulturæ locus concedi debet; ita vt habeat ius sepeliendi in eo mortuos suos, & impediendi, ne alij ibi sepeliantur: Quia licet per talem concessionem, dominium rei nõ transferatur, transfertur tamen vsus eius, & ius quoddam sepeliendi, quod nisi seruatis canonibus de non alienandis rebus ecclesiæ, *g* fieri nequit. A quolibet tamen habente liberam sepulturam, vel ius admittendi ad sepulturã in sua ecclesia, ex iure cõmuni sine priuilegio, aut licentia Episcopi, concedi facultas simpliciter potest vt quis in tali loco sepeliatur, *h*

g c. sine exceptione. 12. q. 2. c. nulli, de reb. eccle. non alie.
h c. Abolẽda. de sepult. & clem. dudum: §. huiusmodi, tit. eo.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 4.

3 Excommunicatus propter debitum ex delicto descendens, vel contractu, mortuus, licet ante mortem signa contritionis ostendat, in loco tamen sacro sepeliendus non est antequam absoluatur ab eo, à quo sanus absolui debebat, *i* & si in articulo mortis à confessario absoluatur, & in loco sacro sepeliatur, non est exhumandus,* cogi tamen possunt hæredes eius ad debita soluendum.

i c. a nobis 2. de sent. exc. & c. fi. de sep. Man. cap. 26. nu. 31

DECISIO IIII.

Ex consil 4. alias 6.

4 Meretrix quæ in paschate confessa est, & communicauit, si nocte ab amico in domo amici occisa reperiatur, nulloque pacto constare potest, quod mortua fuerit contrita, vel contritionis signa dederit, eo quod nocte occisa sit, & clauso ostio; certum tamen sit illam ab amico suo iugulatam esse, in loco sacro sepelienda est; eo quod cũ non constet de mente, qua amicus illam in domum suam duxerit, & verisimiliter credi possit illam duxisse ad meretricandum, si non occidisset eam: Quia tamen occidit, verisimilius credi potest deduxisse illam ad sumendam vindictam de aliqua iniuria, quam putabat iustè, vel iniustè sibi factam fuisse, & forte denegando ei ad se ingressum, ita vt probabiliter credi possit non fuisse mortuam in meretricando, sed alia de causa, cuius fortè illam pœnituit; præsertim cũ credi probabiliter possit eã pronunciasse Iesum; & alia contritionis signa dedisse, dum ferro appeteretur, quæ sufficiunt ad exhibendam sepulturam in loco sacro, dum non constet de con-

contrario. K Sed præterea occisores communiter præmonere solēt occidendos, vt se Deo commēdēt, & de peccatis suis doleant, vt exinde etiā contritam mortuam esse meretricem præfatam probabiliter credi possit. K c. a nobis 2. de sent. excō.

DECISIO V.

Ex conf. 5. alias 9.

5 Corpora, & reliquiæ sanctorū quæ perpetuæ sepulturæ traduntur, nec de vna ecclesia ad alteram, nec de vno loco Ecclesiæ ad aliū eiusdem Ecclesiæ locum *l* sine legitima authoritate mutari, aut transferri possunt: Ideoque nec reliquiæ, & partes sanctorum quæ sunt legitimè altaribus ad illorum consecrationem inclusæ, sine licentia de illis ad alia mutari queunt, eo quod altari illi perpetuo sunt inclusæ; quæ vero sepulturæ perpetuæ non sunt traditæ, sed extra sepulturam in Sacrario, vel alijs locis manent, aliundè ad processiones, vel Missas, vel alias deuotiones sine licentia transferri possunt.

l c. corpora. de consecr. di. 1. l. Nec dū. C. de reli. & sumpt. funer.

DECISIO VI.

Ex conf. 6. alias 7.

6 Christianus manè confessus, & a confessario absolutus, quique tota die, & vespera, lætus cognoscitur, si die sequenti mortuus in cubiculo, ostio clauso, & habens laqueum ex collo pendentem, ipse tamen nec pendet, nec omnino iacet, sed quasi genuflexus, inuentus sit; His non obstantibus in loco sacro sepeliendus est; eo quod Christianus omnis in loco sacro sepeliri debet, nisi seipsum occidisse constet; *m* & in dubio non est præsumendum de aliquo delictum, *n* præsertim tam grande, & humanæ inclinationi repugnans, & maximè de nuper cōfesso, absoluto, & communicato. Vnde & mulier cadens de cymba in fluuium in loco sacro sepeliri iubetur, etiamsi fugiendo cecidisset, quia non præsumitur voluntariè ad se occidendum deiecisse. *o*

m Glo. in c. ex parte 2 de sepu.
n c. 2. de regu. iur. Couar li. 2. var. resolu. c. 1. nu. 11.
o c. ex parte 2. de sepult.

DECISIO VII.

Ex conf. 5. in Nouis, deest in antiquis.

* 7 Qui excommunicatus aut interdictus denunciatus est, si tamen in articulo mortis à parocho, vel aliquo Sacerdote simplici, absoluatur, sicut iure antiquo, *p* ita etiam post Concilium Tridentinum, *q* sine peccato in loco sacro sepeliri, & alijs ecclesiæ suffragijs iuuari potest.

p c. fin. de sepult.
q Triden. sess. 14. c. 7

TITVLVS XXI.

De parochijs.

SVMMARIVM.

1 *Parochianus alterius parochia non fit, qui ad tempus ibi habitat.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. in vtrisque.

1 Qui ad tempus de oppido, vel loco aliquo ad villā alterius parochiæ, causa recreationis, vel agriculturæ, seditionis, vel pestis, aut belli, vel alia simili de causa, primo quoque tempore quo potuerit, reuersurus vadit, alterius loci parochianus non efficitur; *a* Habitatio tamen bona fide, & non fraude suscepta in aliquo loco, vnde non potest commodè reuertere ad sumenda sacramenta in loco parochiæ, vbi domicilium

a c. is qui de sepult. in 6.

b Glos. in clem. 1. de priuileg.

c c. Sedes Apostolica. de rescrip.

cilium habeat, illius loci parochianum efficit: b secus tamen si fraudulenter in præiudicium proprij, vel alterius parochi habitationem ad tempus mutaret; cum fraus, & dolus nemini patrocinari debent. c

TITVLVS XXII.

De Decimis.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ quoad quotam, iuris humani sunt, quoad sustentationem, Diuini.*

2 *Decimis in soluendis seruanda est consuetudo.*

* 3 *Vicarium non potest contra solitum patronus onerare, vt de terris vicariæ soluat parochiæ primitias.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 2.

1 Quamuis iure communi Decimas præsertim prædiales soluere omnes teneantur, adeo vt laici licet quoad quotam, & ab obligatione soluendi de illo, vel illo prædio vsucapere, & præscribere possint; quoad debitam tamen & couenientem parochorum sustentationem nulla ratione præscribere valent, cum hæc de iure naturali, & Diuino sit; * Quam tamen si persoluere recusant, parochus eos auctoritate propria à sacramentis repellere nequit; cum nemo in sua causa propria iudex esse debeat. a

Ma. c. 21. nu. 28. & 29.
a l. extat. ff. quod met. causa.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 1.

2 In soluendis decimis seruāda est cōsuetudo diu obtēta; b De cōsuetudine autē & iure cōmuni decima personalis soluenda est ecclesiæ parochiali, in cuius parochia domiciliū habet is, qui eā debet, propter sacramēta, & Diuina quæ ibi percipit, & audit: c Domiciliū autē ibi esse cēsetur, vbi quis animo habitat, etiamsi causa comitandi Regē, vel fugiendi pestem, vel recreationis, belli, aut aliorū negotiorū causa in alio loco maneat aliqua parte anni, immò toto etiā anno, sine animo ibi ponēdi domiciliū; d Adeo vt decimæ personales debeantur ecclesiæ vbi est domicilium, & nō illi, vbi propter aliquam causam prædictam accidētale manet; etiamsi Missam illic audiat & sacramenta percipiat, quia non percipit ex obligatione, qua ecclesia vbi manet ei ministrare tenetur; sicut ecclesia domicilij, quo etiam pro ipso absente tenetur conferre, & offert sacrificia, & facere & facit alia Diuina pro parochianis suis præsentibus, & absentibus ob quam ecclesiæ obligationem ipse etiam ei Decimas personales soluere tenetur, & non alijs ecclesijs, quæ non tenentur ei prædicta ministrare, aut pro illo facere. e Decimæ vero prædiales solui debēt ecclesiæ, in cuius parochia situm est prædiū, ratione cuius illa debētur. f

b S. Tho. 2. 2. q. 87 ar. 3. secūdum gl. in c. cum contingat. de deci. Cou. lib. 1. va. res. c. 17.
c c. ad Apostolica. de decim.
d ca. 3. de sepult. 6.
e S. Tho. vbi supr.
f d. c. Apostolica. d. glos.

DECISIO III.

Ex consil. 3. in Nouis deest in antiq.

* 3 Cum laicis nulla sit super rebus ecclesiæ disponendi facultas; g nec super re spirituali conditio, modus, aut pactum apponi possit absque simonia, sed pure & liberè tradi debet; patronus Vicarium præsentans illum contra consuetudinem antiquam onerare nō potest, vt de terris vicariæ annexis (quæ pro sustētatione vicarij sunt) parochiæ primitias soluat, nec ipse talem conditionem appositam acceptare valet.

g c. Bene quidem. d. 96. & c. Ecclesia S. Mariæ. de constit.

T I-

TITVLVS XXIII.

De regularibus.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum promissorium firmius est voto.*

2 *Bullarum plumbatores conuersi Cistercienses dicti, verè religiosi non sunt.*

3 *Regularis translatus siue vt præsit, siue vt subsit, iterum profiteri debet.*

4 *Abbatissa perpetua benedici debet, non sit triennalis.*

5 *Monialis occultè, vel publicè corrupta, quanam benedictione velanda sit.*

6 *Christiani omnes, nisi speciatim prohibeantur, ad religionem apti sunt.*

7 *Descendens ex infidelibus professus, quando eijci valet.*

8 *Professio ob defectum consensus inualida est, & qualis consensus necessarius.*

9 *Professio religionis non exemptæ in manibus episcopi fieri potest, secus si exempta sit.*

10 *Oblatus plenè est, qui se, & sua Monasterio donat in manibus Abbatis.*

11 *Professio coniugati, cuius uxor publice adulterata est, valet.*

12 *Professio ante nouitiatus annum finitum, in non mendicantibus, ante Concilium Trid. valebat.*

13 *Regularis, quando ad reformationẽ regulæ tenetur.*

14 *Religio minimorum alijs mendicantibus arctior, non tamen Carthusiana strictior.*

15 *Professi censendi, qui ultra annum habitum regularem de manu commendatarij susceptum gestant.*

16 *Professus regulam tertiam sancti Francisci, non est verus religiosus.*

17 *Coniugium, & religio, dispensatione Papæ compatibilia.*

18 *Spolia sunt, quæ solutis debitis beneficiarij, supersunt.*

19 *Beneficiarius tam regularis, quam sæcularis, licet dum viuit, superflua in pios vsus erogare possit, de fructibus tamen beneficij testari nequit, nisi in Curia degens fuerit.*

20 *Tertiariæ, volentes profiteri, clausuram seruare tenentur.*

21 *Regulares ad duriorem vitam quã vouerunt, cogi nequeunt.*

22 *Professio religionis non approbatæ, & admissa ab eo, qui non poterat, non valet.*

23 *Tertiarij sancti Francisci simul viuentes, veri religiosi sunt.*

24 *Regularis sine prælati licentia, nihil habere, dare, possidere, vel accipere potest, cum illa vero sic.*

25 *Monachus ad prælatum se habet, vt seruus ad dominum.*

26 *Milites S. Ioãnis veri religiosi sunt, & sub decreto Concilij Trid. sess. 6. c. 3. comprehenduntur.*

27 *Annus probationis in fauorem nouitij, & religionis datur.*

28 *Religio sancti Stefani, vera, & approbata religio est, sub regula sancti Benedicti erecta.*

29 *Dolus profitentis, dicentis se diuitem, cum nihil habeat, etsi professionem non annullet, facit tamen ne Monasterium eum alere teneatur.*

Infir-

30 Infirmitas,& paupertas, an iusta causa sit dispensandi, vt Monialis extra Monasterium maneat.

31 Professio laborantis morbo gallico, eo tacito, an valeat.

32 Filius religionem professus, quando ob paupertatem parentum exire tenetur.

33 Professio liberati a carcere perpetuo, modo fiat Monachus, valet.

34 Vouens religionem sine animo seruandi eius regulam ad eam tenetur.

35 Professionem, finito nouitiatu, prælati, & conuentus, ex causa differre possunt.

39 Habitum suscipere, aut nouitiatus annum implere ante decimum sextum ætatis annum, Concilium Trid. non vetat.

37 Regularis subiectus episcopo, eius vicarius, & cubicularius de superioris licentia, habitu retento fieri potest.

38 Professio ante Nouitiatus annum, hodie ipso iure est nulla, etiã in Mendicantibus.

39 Probationis anno non possunt nouitij, aut Monasteria renunciare & quare.

40 Probationis annus debet esse continuus, & nullo modo interruptus.

41 Professus nulliter ante ætatem, noua receptione capitulari non indiget.

42 Professiones tacitas Concilium Tri. non tollit.

43 Professus tacite nõ censetur, qui vt talis in Monasterio tractatur, & ad titulum religionis ordinatur, nisi, &c.

44 Adultera de mariti sæuitia timens ad eum redire non tenetur.

45 Professus religionem in genere contrahens matrimonium peccat, sed valet matrimonium.

46 Professio tacita per habitus delationem non fit, nisi tria concurrant.

47 Nouitiatus, per exitum nouitij per tres etiam dies sine licentia, interrũpitur.

48 Papa solus, non autem prælatus regulari concedere valet, vt quid irreuocabiliter ad vsus suos teneat.

49 Monialium, translatio ad aliud monasterium, iusta de causa a superiori fieri potest.

50 Probationis ad annum tenetur, qui ad illam religionem transit.

51 Prælatus regularis ob delicta subditum habitu, & ordine priuare potest, & sic eiectus, episcopo originis subditus manet.

52 Ecclesiam regularem fundare melius cæteris paribus. quam sæcularem.

53 Regularis ob infirmitatem superuenientem a religione eijci non potest.

54 Necessitas parentum, etiam superueniens, iusta causa regulari manendi cum licentia ad subueniẽdum eis extra monasterium.

55 Religionem ad laxiorem trãsitum concedere potest Generalis ordinis cum causæ cognitione, etiam post concilium Trid.

56 Prælatus regularis, an, & quando de Crimine nouitij cognoscere possit.

57 Monachus Casinensis ad Carthusianos sine licentia petita a suo superiore transiens reuocari potest.

58 Transla-

58 *Translatus ad aliam religionem, re dere debet iuxta professionem sibi emissam.*
59 *Monachorum receptio ad conuentum, & prælatum immediatum pertinet.*
60 *Regularis iuste eiectus, nec redire, nec rogare superiores, vt eum recipiant, tenetur.*
61 *Prælatus regularis potest ex causa dare licentiam manendi extra monasterium habitu retento.*
62 *Canonici regulares separatas domus habere possunt, in quas mulieres honestis de causis licite ingredi valent.*
63 *Causa iusta manendi extra monasterium, est eius vtilitas.*
64 *Transitus ad Carthusianos omnibus regularibus licet.*
65 *Minores Conuentuales a Pio V. de authorati, ad quid tenentur.*
66 *Regularis assumptus ab beneficium, illi, & non monasterio quærit.*
67 *Regularis de licentia Papæ inseruiens hospitali, qualiter de quæsitis disponere possit.*
68 *Translatum ad laxiorẽ cum causæ cognitione non tangit Bulla Pij IV. reuocans priuilegia recipiendi alienos religiosos.*
69 *Franciscanus contrahendo, nec sibi, nec monasterio, sed sedi Apostolicæ quærit.*
70 *Statutũ Carthusianum de reuelando appropriata intra tempus præfixum, validum & vtile.*
71 *Monachus Carthusianus appropriando, quando excommunicationem incurrit.*
72 *Carthusiani an et quãdo, remissione prælati a reuelandis appropriatis excusentur.*
73 *Absoluendi facultas priuilegiò perpetuo dignitati competens, est delegabilis.*
74 *Carthusianus proprietarius per cruciatam absolutus, reuelare tenetur.*
75 *Regularis furans, vt quærat monasterio, peccat semel sibi autem appropriando, bis.*
76 *Abbas, vel prior in odiosis, appellatione monachi non venit.*
77 *Regularis literas dans, vel recipiẽs sine superioris licentia. non est proprietarius.*
78 *Regularis simplex, vt potest sine licentia superflua pie distribuere.*
79 *Legatum Monacho donec prælati, eo ad suos vsus vti ei permiserint, valet.*
80 *Confessionem iteret, qui reseruatum non fuit confessus, nisi obliuione, vel ignorantia excusetur.*
81 *Confessori eidem confitenda reseruata, & non reseruata.*
82 *Absolutus a vicario, censetur absolutus ab eo, cuius est vicarius.*
83 *Monasterium S. Trinitatis Romæ correctorem, officiales & monachos Gallos requirit.*
84 *Dispensatus ad omnes ordines pie creditur, cui superior ex Papæ commissione licentiam assumendi aliquem ordinem dedit.*
85 *Taciturnitas eius, quo expresso æquè gratia fieret, non nocet.*
86 *Eleemosinas quærere fratribus sancti Antonij post concilium Triden. licet.*
88 *Bona quæsita ab Apostata, cameræ Apostolicæ debentur.*
88 *Oblatæ Turris speculorum vrbis,*

vere

verè monachæ nō sunt, nec ad clausuram obligantur.

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 4.

1 LIcet votum, *a* & iuramentū, *b* actus latriæ, & religionis sunt, & ad sui obseruantiam obligent, *c* obligatio tamen ex iuramētο, quam ex voto nata, firmior, & indissolubilior est; ita vt rem aliquam licitam faccere iurans, religionem iustè intrare nō potest, donec quod iurauit, adimpleat, *d* dummodo illam post religionis ingressum adimplere nequeat.

a S. Th. 2. 2. q. 88. ar. 5.
b S. Tho. 2. 2. q. 89. ar. 4. & 7.
c S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 3.
d Arg. ca. cōmissum, de spōsal.

DECISIO II.

Ex *consi. 2. alias 9.*

2 Officium plumbatoris Bullarum in Curia, cuius officialis vulgo frater Plumbi dicitur, deferens habitū, seu scapulare certi coloris, qui a Papa in collatione eiusdē officij, cōuersus ordinis Cisterciensis nominatur, nullam tamen professionem emittens nec sub vllius regula, vel obedientia viuens, vere religiosus non est, nec a Cisterciēsibus, aut ab alijs superioribus religiosis molestari potest, super persona, aut bonis, quæ in dies sibi acquirit, sed ea tanquam propria sibi quærit, & etiam matrimonium contrahere, & officio suo cum reseruatione fructuum de consensu Papæ renunciare, & alia omnia quæ clericis, aut laicis licent iuxta statum suum facere potest: eo quod religiosus nemo esse potest, nisi post annum continuum probationis, *e* & etiam professionem, & votum emissum castitatis, paupertatis, & obedientiæ. *f*

e Tri. ses. 25. ca. 15. de reg. & c. 1. de reg. in 6.
f ca. ex eo, § 1. de electio. 6. & ca. vt lex continētia 27. q. 1. & c. fi. de statu monac.

DECISIO III.

Ex consil. 3. aliàs 60.

3 Monachus, seu regularis vnam religionẽ approbatam legitimè professus, ad aliam religionem approbatam legitimè transiens, de nouo profiteri in secunda religione tenetur; siue transferatur vt fiat in illa prælatus, siue vt maneat ibi, vt subditus, & filius Monasterij. Nam si Monachus simplex sit, ea ratione de nouo profiteri tenetur, quia licet professio prior ad tria substantialia vota seruanda etiam in secunda religione extendatur; nequaquam tamen ad alias obseruantias secundæ extenditur; nisi de nouo in ea professio fiat, cũ tamen omnes religiosi eiusdem religionis eadem disciplina obligari debent. g Translatus autem vt fiat prælatus, maximè si secũda arctior sit priore, vel expresse eandem professionem emittere tenetur; vel eam tacitè emittere censetur, quia præcepto & exemplo curare tenetur, vt obseruantiæ regulares Monasterij sui à suis subditis seruentur.

g c. recolẽtes de statu monac. & c. in nona. 16. q. 7.

DECISIO IIII.

Ex consi. 4. alias 2. de statu Monach. quæst. 1.

4 Abbatissa perpetua electa, & confirmata, licet nisi intra annum benedicatur, si benedici solet, Abbatiam suam amittat, h & semel benedicta, amplius rebenedici non debet, etiamsi in Abbatissam perpetuam alterius Monasterij eligatur: i Abbatissa tamen triennalis seu temporaria de iure benedicenda non est, nisi Curia aliud seruet, aut Papa aliud expresse statuat; Ne si tales benedicerentur, multæ Moniales manerẽt simul in Monasterio in Abbatissas benedictæ, quod indecens, & indecorum est; & etiam aliquæ sæpius benedicerentur, cum vna sæpe eligi posset in Abbatissam, quod iuri antiquo contrariatur. K

h Cle. Attendẽtes. §. statuimus. de statu monac.
i Glos. in excep. ĩ d. §. statuimus
K Glo. & DD. in d. clem. i.

DECISIO V.

5 Virgo corrupta etiam occultè licet nullatenus consecratione virginũ consecrari possit, l etiam ad scandalum euitandum; m simulare tamẽ consecratione virginum consecrari, & quasi virgo benedici valet, vel mutatis verbis virginitatem sonantibus in verba significantia castitatem, ad euitandum scãdalum, & infamiam, n vel etiam rectius pronũciando verba ipsa consecrationis, quæ virginem, & virginitatem sonant, accipiendo illa intra mentem pro verbis castitatem significantibus, vt sic simul mendacium, & scãdalum euitentur. * vidua etiam etsi consecrari vt virgo nequeat, vouere tamen solenniter, & tacitè ipso facto castitatem, & velum professionis suscipere, & portare potest. o

l c. ateutius dist. 26. et c. deuotis. & c. innuptulas. 20. q. 1.
m S. Tho. 4 d. 33. q. 1 c. 1. & d. 38. q. 1. ar. 4.
n S. Tho. vbi supra. ar. 5.
* Man. c. 18. n. 61 & c. 25. n. 42.
o c. vidua. de regul.

DECISO VI.

Ex consil. 5. alias 26.

6 Cum iure communi canonico Christiani omnes regulariter apti sint ad intrandam, & profitendam religionem à sede Apostolica approbatam, si eis impedimentũ Canonicum non obsit, & dispositio ad hoc vt professio aliqua hoc vel illo modo facta valeat, aut non valeat, aut vt quis ad religionem habilis sit, ad summam Papæ potestatem pertinet, p adeo vt nullus inferior Papa contra ius commune canonicum aliquid statuere valet; q consequenter nec vlla Capitula quamuis

p Arg. ca. cũ ad monasteriũ: §. fi. de statu monach.
q c. quod super ijs. de maior. & obed.

Digitized by Google

uis generalia alicuius ordinis, & religionis statuere possunt, vt professio trium votorum substantialium à descendētibus ex Mahumentanorum, vel Iudæorum genere post susceptum ab eis baptismū facta non valeat; cum iure communi canonico *r* tales intrare, & profiteri religionem approbatam non prohibeantur: Et statuta in contrarium ab inferiori Papa facta, tanquam iuri communi contraria non valent; etiamsi statuta religionis in genere a Papa confirmata sint; quia ab eo tantum quatenus sunt licita, & honesta, nec sacris canonibus, aut iuri communi contraria cōfirmata esse censentur.

r c. Vndecunq; dis. 56. & ca. recurrat. 32 q. 4. et c. cam te. de praescrip.

DECISIO VII.

7 Descēdēs ex infidelibus professus contra statutum à Capitulo generali factum, ne recipiantur ad suū ordinem, qui fuerunt infideles, vel ex eis descendunt, quamuis eijci nequeat ob id solum, quod receptus & professus sit contra tale statutū, (quia cum tale statutum nullū sit, nullum potest effectū producere) eijci tamen potest dummodo non interuenerit consensus legitimus recipientium, quia scilicet præstitutus fuit sub conditione, si non esset de tali genere; vnde cū desit in aliquo conditio, sub qua sit admissus, etiam & ipsa admissio, & professio consequenter nulla efficitur; eo qd dispositio cōditionalis non existente conditione nihil operatur. *f* vnde & Prælatus auctoritate propria professionem talem, nullam esse declarare potest.

f ca. si pro te. de rescrip. in 6. cap. praeterea. de appel.

DECISIO VIII.

8 Cum professio sit contractus reciprocus vltro citroq; obligatorius, quo profitens se obligat Monasterio, vel ordini ad seruiendū ei secūdum regulam eius: & econtra Monasterium ad alendum, & tractandum eum secundum eandem regulam; *t* ita necessarius est vtriusque partis, id est, tam Prælati, & Monasterij professionem recipientium, quam ipsius profitentis consensus, vt nemo nisi volens, & consentiens religiosus fieri possit: *u* Sed neque sufficit qualis quatis volūtas, & consensus, sed requiritur libera à metu, *x* et reuerētiali, *y* & annus totus nouitiatus cōpletus, *z* adeo vt professio ob defectum consensus inualida nec per habitus delationem, nec per admissionem ad actus solis professis conuenientes ratificari aut validari potest, *a* * Et professionem aliqua de causa nullam solus Papa cōtra Concilium Tridentinū *b* de cōsensu vtriusq; partis ratam habere potest, ne opus sit alterum annū nouitiatus expectare.

t ca. porrectum. de regul.

u c. Integritas. 32 q. 1.

x ca. 1. de his quae vi.

y c praesēs. 20. q. 3.

z Tri. ses. 25. ca. 15. de regul.

a Caietan. 2. 2. q. 189. ar. 5.

** Man. c. 12. nu. 31*

b Tri. vbi supra.

DECISIO IX.

Ex consi 6. alias 40.

9 Professio religionis nō exemptæ; licet in manibus Episcopi habentis iurisdictionē, & superioritatem in religionē, quam profitetur profitēs in manibus suis, fieri possit, *c* cū iure cōi omnia subijciantur Episcopis; *d* Religionis tamen exemptæ professio in manibus Episcopi facta non valet; eo quod episcopus nullatenus quenquam religioni à sua iurisdictione exēptæ, incorporare potest, cum sic extra territorium suum ius dixerit; *e* sed vt professio valida sit, necessariū omnino est vt ab eo recipiatur, qui profitentem religioni illi incorporare potest; *f* quandoquidem professionis receptio à superioritate vim suā habet: *g* adeo vt satis non sit profiteri in manibus alicuius Monachi, vel fratris regulæ, quam profitetur, nec quod

c Arg. c. si vir. 27. q. 2. & Inn. in c. porrectū. de reg.

d c. Abbates, & ca. Abbatib. 18. q. 2.

e c. 2 decē stit. in 6.

f c. ad Apostolicā. de regul.

g Innoc. in d. c. porrectum.

Digitized by Google

ab eo professio recipiatur, nisi habeat potestatem eum recipiendi ab illo, qui profitentem huiusmodi religioni incorporare potest; *b* Non ẽ tamen necessum, vt professio intra Monasterium eiusdẽ regulæ fiat. *i*

b Pan. in c. insinuã te, num. 1. qui cler. vel vouẽ. i c. porrectũ, de regul.

DECISIO X.

Ex consi. 7. alias 49.

10 Offerens se, & bona sua Monasterio in manibus Abbatis nihilo sibi reseruato, etiam vouendo obedientiam, paupertatem, & castitatem, affirmans tamen se nolle regulam ordinis profiteri, nec se obligare ad cæremonias, & obseruantias eius, quamuis oblatus dici poterit; *K* religiosus tamen & Monachus non censetur, nõ solum quia formæ profitẽdi repugnat, vt quis Monachus esse velit, & tamen regulam & cæremonias eius obseruare nolit, eo ꝙ forma dat esse rei; *l* sed etiam quia actus agentium vltra intentionem illorum non operantur; *m* sic autẽ vouens se non habere intentionem faciendi se Monachum, sed oblatũ solum, quæ duo diuersa sunt, *n* manifeste testatur.

K c. vt priuilegia. de priuileg.

l c. in ciuitate. de vsur. gl. ibi. m c. fin. de praben.

n c. ex eo. §. 1. de electio. in 6.

DECISIO XI.

Ex consi. 8. alias 7. de conuers. coniug.

11 Professio viri cõiugati, cuius vxor publicè adulterata est, in religione approbata, tacito Matrimonio, cui alligatus erat, valida censeri debet, *o* cum talis vxor nec possessorio, nec petitorio ad sic professi restitutionẽ agere possit: *p* vnde talis perinde quoad hoc cẽsendus est, ac si morte suæ vxoris esset ab ea solutus.

o c. Agatosa. 27. q. 2.

p c. Significasti, de diuort.

DECISIO. XII.

Ex consi. 9. alias 43.

12 Licet post Cõcilium Tridentinũ *q* professio ante annum probationis finitum facta, nulla & inualida sit; ante confirmationem tamen eiusdem Concilij intra annum nouitiatus in ordinibus non mendicantibus facta valebat. *r*

q Triden. sess. 25. ca. 15. de reg.

r c. ad Apostolicã, de regul.

DECISIO XIII.

13 Regulam ab immemoriali tempore laxatam profitẽs, & in ea diu viuens, ad inductam postea reformationem, austeritatem, & duritiem, quæ vix ferri potest, seruandam nõ tenetur, etiamsi austeritas & reformatio illa, de natura regulæ sit: *s* maxime si profitens adeo debilis sit corpore, vt eam sine periculo salutis pati nõ valeat: *t* Idemque de duritie noue inducta censendum est, si cum professus sit, protestatus sit nolle se obligari ad alias austeritates, quæ, quando professus fuit, non seruabantur. *u* Sin vero duritiies de natura regulæ sit, & relaxatio nõua fuerit, aut à tẽpore euius initij memoria est, ad illam seruandam cogi poterit, si cum professus fuerit, pro fessionem suam, & obligationẽ ad illum viuendi statum non limitauerit, qui tunc communiter seruabatur.

s Pan. in cap. super eo, de reg. t Innoc. & Pan. in d. c. super eo.

u Pan. vbi supra.

DECISIO XIIII.

Ex consi. 10. alias 51.

14 Religio Minimorum licet omnibus alijs mẽdicãtibus arctior sit, ꝙ vltra tria vota substantialia, vouẽat etiam non vti alijs cibis, quam quadragesimalibus excepto statu ægritudinis, qua ratione Carthusiana strictior esse videtur, quæ oua, & lacticinia, tam in statu sanitatis, quam ægritudinis, edere permittit; & regula Dominicanorum arctior est regula Canonicorum Regularium, *x* quamuis vtrique eandem S. Augustini regulam voueant, eo quod Cõstitu-

x c. Quod Dei timorem, de statu Monac.

Digitized by Google

ſtitutionibus ſuis à Papa approbatis vitam ſuam notabiliter arctauerũt; Carthuſiana tamen religio, quæ nullo caſu etiam grauiſſimæ infirmitatis eſum carniũ permittit, & clauſuram perpetuam, & æternum ſilẽtium obſeruat, cæteris omnibus arctior, & ſtrictior eſt; cũ grauius ſit ſemper à carnibus, etiam ægritudinis mortiferæ ſtatu abſtinere, quam cibis quadrageſimalibus ſemper vti, cum facultate veſcẽdi carnibus in infirmitate. Præterquam quod ſtatuta Minimorum, quæ tria vota ſubſtantialia non tangunt, contrauenientes eis ad peccatum mortale, vel veniale nõ obligant, ſed ſolum ad ſubeundum pœnam temporalem à ſtatuto impoſitam; cum tamen ſtatuta Carthuſianorum multa, & præſertim illud, quod a carnibus abſtinere iubet, ad mortale obligat, in quo nullus ſuperior diſpenſare poterit, adeo quod diſpenſatio etiam Papæ nõ admittitur.

DECISIO XV.

Ex conſi. 11. alias 15.

15 Cum in religione S. Baſilij ab immemoriali tẽpore, collabente in ea regulari obſeruantia, poſt commendata Monaſteria, profeſſio cõſueta, & expreſſe initio emitti ſolita deſierit; habitum tamen religionis illius de manu Commendatarij, vel Prioris ſuſcipiens, & ſuſceptũ vltra annũ geſtans, eandem religionem tacitè profiteri cenſetur, & verè illius ordinis religioſus iudicari debet; quia ſicut Papa ſtatuere poteſt vt in religione non fiat profeſſio expreſſa, ſed ſolum tacita, per ſolam delationem habitus certo tempore continuatã; y ita vt tacita hæc tanti valoris ſit, quanti profeſſio expreſſa; & quicquid induci poteſt lege humana, vel priuilegio, poteſt etiam conſuetudine immemoriali induci; z ita cõſequenter ſciens, vel ſcire debens regulam S. Baſilij eſſe approbatam, & ſub ea victuros teneri ad tria vota ſubſtantialia ſolenniter profitendũ, iuxta formam regulæ illius, & ſciẽs, vel ſcire debens iura omnia nota, quod per delationem habitus legitimam tempore vnius anni ſine proteſtatione voluntatis contrariæ, ipſo iure profeſſionem tacitam emiſiſſe cenſetur: maxime cum Commendatarij prælati quoad omnia iura pertinentia ad adminiſtrationem proprietarijs æquiparantur: a adeo vt ſuſceptio habitus de manu eorũ ſatis ſit ſuſcipientem religioni illi incorporare.

y Arg. ca. propoſuit. de cõceſſ. preb.

z c. ſuper quibuſdã §. preterea. de verb. ſignif.

a Pan. in c querela de elect. et Dec. in c. edoceri. ſub fi. de reſcrip.

DECISIO XVI.

Ex conſi. 12. alias 35.

16 Regulam tertiam ordinis S. Franciſci profeſſus, quamuis eam ſeruare tenetur, eo quod ſe ad illam voto licito obligauit, & vota licita ſeruanda ſunt, *b* verè tamen religioſus non eſt; *c* quia licet tria vota emittit nõ tamen emittit in religione approbata pro religione, ſed ſolum approbata pro bono modo viuendi; *d* cum tamen de eſſentia religionis ſit, vt huiuſmodi vota in religione approbata pro religione emittantur, & fiant. *e*

b ca. Magna, de voto.

c ca. cũ ad Monaſterium, de ſtat. regu.

d Gloſ. in cle. ex eo. de ſẽ. exc.

e ca. 1. de regu. 6. & cle. 2. titu. eod.

DECISIO XVII.

Ex *conſi. 13. alias 11.*

17 Licet voti obligatio iuris naturæ, & diuini ſit, ſolẽnitas tamẽ iuris humani Põtificij eſt, quo ſolo ſtatutũ eſt, vt ſolẽniter vouẽs tria vota caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ, in Religione approbata, & in manibus eius emittat, qui vouẽtẽ religioni incorporare valet: quæ tria ſicut Papa ad votũ ſolẽne neceſſaria eſſe ſtatuit, & ſufficientia ad aliquem

f cap. Magna. & c. literatum, de voto.

verum religiosum faciendũ, & ad alios certos effectus: ita etiam statuere potest, vt aliquid amplius requiratur, vel aliquid minus sufficiat: vnde sicut statuit vt religiosi omnes votum paupertatis emitterent, non tamen vt omnes pari modo ad illam seruandam obligentur eo quod Franciscani de obseruantia, & Capucini eam tam in communi, quam in particulari seruare tenentur; religiosi vero non mendicantes tantum in particulari, & non in communi; quin etiam mendicantas ante Concilium Tridentinum, g in communi habere nõ poterant, nisi cum certa limitatione, post illud vero etiam sine illa habere possunt. Ita etiam statuit, vt omnes castitatem emitterent, non tamen eodem modo, cum aliqui omnimodam castitatem, ali j vero castitatem tantum coniugalem, vt milites ordinis Christi, & S. Iacobi seruare tenentur; omnes tamen vere religiosi sunt, & canonis & fori priuilegio gaudent. h *

g Tri. ses. 25. c. 2. de regul.

h Caiet. 2. 2. q. 88. art. 11. * Man. ca. 32. n. 75.

DECISIO XVIII.

Ex consi. 14. alias 7. de solution.

18 Regularis, aut alius beneficiarius factus episcopus, domũ & alia necessaria ad vitam suam emens, & se obligans ad debita taliter contracta soluenda, si nõ soluto debito moriatur, camera, aut alius in bonis & reditibus episcopi, aut beneficiari j præfati succedens, debita sic contracta de reditibus beneficiorum, aut episcopatus soluere tenetur, si beneficiarius alia bona patrimonialia, vel quasi patrimonialia, vnde soluat, non habet: i Quia cũ actiones oẽs & obligationes conuenientes alicui in hæredem eius transeãt, & contra hæredes debitoris, K & illa sola bona dicuntur esse a moriente relicta, quæ deducto ære alieno supersunt, l consequẽter Camera Apostolica, aut alius tanquam hæres in bonis, & reditibus beneficiari js succedens in illis solis hæres censetur, quæ deducto ære alieno supersunt, & de reditibus benefici j debita beneficiari j soluere tenetur. Sicut enim debitum ecclesiæ, vel benefici j nomine contractum, bona mobilia preciosa, & immobilia pertinentia ad ecclesiam, vel beneficiũ efficiunt, adeo vt succedens in ecclesia, vel beneficio ad debita ecclesiæ, vel benefici j nomine contracta soluẽda teneatur; ita etiam debitum prælati, rectoris, & beneficiari j nomine suæ personæ contractum, reditus, & fructus benefici j cuius ipse dum viueret dispensationẽ habuit, & quos alienare, & locare ad modicum tempus vitæ suæ pro suo arbitrio sine alia iusta causa, & solemnitate iuris potuit, ita efficit, m vt in reditibus benefici j succedens, debita etiam beneficiari j nomine contracta soluere obligatur: obligata enim ad quemcunque transeant, cũ onere suo transeunt. n

i ca. peruenit de fide ius.

K l. 1. & 2. de hæred. actio.

l l. subsignatũ. §. bona, ff. de verb sign.

m c. vestra de locat. & c. si. Ne prel. Vic. suas, cle. 1. de reb. eccles. non alien.

n c. ex literis, de pig. & oblig. oc. 2. de testam. aut. ingressi. C. de sacros. eccl.

DECISIO XIX.

Ex consi. 15. alias 6. de donat.

19 Quamuis monachus, o clericus Episcopus, aut alius beneficiarius, de fructibus beneficiorum, vel episcopatus, de iure communi, p testari non possunt, de fructibus tamen suorum beneficiorum in vsus suos honestos, & superflua in vsus pauperum, & alios pios vsus, dum viuunt per dispositionem inter viuos, etiam iure antiquo, & communi, donatione irreuocabili disponere possunt, q nec vlla ratione sic inter viuos irreuocabiliter donata, & disposita, nomine spoliorum ad came-

o ca. 1. & 2. q. 5. & cap. 1. & c. relatum de testa: et auth. licẽtiã. C. de epis. & cle.

p c. fin. 16. q. 1. & c. conuenis, 23. quæst. 8. Card. & cle. 2. §: sed & tales de vit. & hon. cler.

meram spectant, cum illa sola spolia clericorum sunt, & censeri debent, quæ post ipsorum beneficiariorum mortem, nondum pie impensa repetiuntur. Immo priuilegijs diuersorum Pontificum, r constitutum est, vt nulla sint spolia clericorum secularium, & regularium beneficia, vel dignitates habentium, degentium, & morientium in vrbe, vel intra decem miliaria, siue testati, siue intestati moriantur.

r Sixtus 4 Et si vniuersis cõst. 4. edita. 1474. Leo 10. inter curas, constit. 13 edita. 1516. Pius quartus Rom. Põtifice cõstit. 31. edita 1560.

DECISIO XX.

Ex consil. 16. alias 8. de statu regul.

20 Tertiariæ profiteri volentes, clausuram seruare tenentur, & vt aliæ religiosæ multiplicari possunt; vouere autem nolentes, sine clausura viuere possunt; Ab ordinarijs tamẽ si scandalose viuant, puniri debent, nec vlterius multiplicari, aut recipi queunt. f

f Bulla Pij V. circa pastoralis. edita 1566. const. 8.

DECISIO XXI.

Ex consil. 17. alias 16.

21 Cum nemo ad castitatem vouendam t aut ad crescendum in perfectione cogi possit, u nec prælatus vllus inferior, aut superior, quamuis Papa sit, vllum religiosum ad duriorem vitam, quam vouerat, aut ad transeundum ad aliam regulam strictiorem, vel laxiorem cogere potest; vnde neq; fratres Minores Cõuentuales (quorum regulam Pius V. in Hispania extinxit) ad profitendam regulam Fratrum Minorũ obseruantiæ, compelli poterunt, quandoquidem horum regula longe durior, & diuersa sit, quam Conuentualium regula: Quia hi sancti Frãcisci regulam Priuilegijs Apostolicis temperatã; illi vero tã nullo tali temperamento laxatã, profitentur.

t c. integritas 32. q. 1.

u capit. gestas. dist. 74. & glo. ibi i verb. crescere.

DECISO XXII.

Ex consil. 18. alias 19.

22 Professio religionis non approbatæ, aut ab eo admissa, & accepta qui profitentem alicui regulæ approbatæ obligare non potest, nulla, & inualida censenda est, sic tamen professus tria vota castitatis, paupertatis, & obediẽtiæ, tanquam vota simplicia, & non solemnia vbicunque fuerit, seruare tenetur.

DECISIO XXIII.

Ex consil. 19. alias 54.

23 Tertiarij S. Francisci licet extra cõgregationem viuentes religiosi nõ sint, x intra eam tamen viuentes vere religiosi sunt, & tria vota essentialia vouent, nec ad aliam religionẽ etiam mendicantium, aut sancti benedicti nisi petita licentia, transire possunt, y petita vero licentia, & non obtenta, transire valent. z Iusta vero causa transeundi ad aliam religionem etiam æqualem, vel laxiorem, est, quod regula illa Tertiariorum non sit perpetua, sed finienda, & consumenda, eo quod per nouè recipiendos restaurari nequeat. a

x Glos. in clem. 1. cũ ex eo, de sent. ex cõ.

y Ex Bulla Iulij

z Arg. ca. licet, de Regul.

a Arg. ca. §. adhuc, de relig. dom. in 6.

DECISIO XXIIII.

Ex consilio 20. alias 14. de statu Monach

24 Regularis quamuis sine prælati licentia nihil habere, possidere, dare, vel accipere possit, b neque de licentia tanquam rem propriam, cuius dominium, & possessionem suo nomine habeat, c de illius tamen licentia bona mobilia, vel immobilia monasterij tanquam peculium

b c. non dicatis, 12. q prima.

c ca. fin. de statu monaco.

suis vsibus, & necessitatibus deputatum, ad vtilitatem monasterij cuius bona sunt, ex iusta causa, non obstante Concilij Tridentini decreto, *d* quod nihil noui iuris inducit, sed tantum ius antiquum declarat, & de concessione sine iusta causa loquitur, habere potest.

d Tri. sess. 25. c. 2. de regul. *e d. c. non dicatis, et c. 2. & fi. de statu monacho.*

DECISIO XXV.

25 Cum monachus ad suum prælatum ita se habeat, vt seruus ad Dominum suum, *f* ita vt illi resistere non possit, cum neque velle, neque nolle habeat, sed totus dependeat a superioris arbitrio, & voluntate, *g* potest prælatus regularis pro volūtate sua, sine vlla causa iusta beneficium regulare, & alias quascunque concessiones monacho suo factas reuocare, *h* adeo vt inferior, etiam de spolio, contra prælatum spoliantem, modo id bono animo faceret agere non possit.

f Inno. in c. cū olim de priuil. Pan. in c. edoceri, de rescr. et in c. cum ad monasterium, de stat. monach. & consil. 88. vol. 2. *g c. non dicatis. 12. q. 1 c. si religiosus, de ele. 6. & c. 2. de testam. in 6. & cap. Nolo, 12, q. 1.* *h ea. porrecte. ca. ad audiētiā, de confir. vtil & d. c. cum ad monasterium. §. tales. & cle. 1. §. penul. de sup. pral.*

DECISIO XXVI.

Ex consi. 21. alias 12.

26 Cum milites sancti Ioannis Hierosolymitani tria vota substantialia castitatis, paupertatis, & obediētiæ in manibus superioris sub regula a sede Apostolica approbata emittant, verè & proprie religiosi, & regulares censeri debent, & proinde sub Concilij Tridentini, *i* dispositione, statuentis neminem clericū secularem, vel regularem degentem extra monasterium, etiam sui ordinis priuilegij prætextu, tutum censeri, quo minus, si deliquerit, ab ordinario loci, tanquam sedis Apostolicæ delegato, puniri & corrigi valeat, comprehenduntur, etiamsi priuilegia aliqua in contrariū habeāt, quibus per clausulam generalem Concilij per viam legis positam derogari censetur. *k*

i Tri. sess. 6. ca. 3. de ref.

k Arg. cle. dudum. §. fin. de sep. Fel in ca. accedētes, num. 4. de priuileg.

DECISIO XXVII.

Ex consi. 22. alias 25.

27 Licet annus probationis in vtriusque partis, idest, Nouitij, & religionis fauorem statutus sit, & vtraque pars illi fauori, vt cuilibet alij iuri suum fauorem concernenti, *l* renunciare potest, adeo vt consuetudo generalis ante Cōcilium Trid. habebat, vt professio ante finem anni probationis facta de consensu partium valeret extra religionem quatuor mendicantium, *m* eo quod ante illud, probationis annus principalius in fauorem priuatum, quā publicum introductus videbatur; professio tamen contra legem prohibentem ne ante certam ætatem fiat, emissa, vt ante decimum sextū annum per Concilium Tridentinum, *n* aut ante decimum octauū annum in Monasteriis, in quibus prohibetur illa fieri ante illum, & etiam ante Tridentinum in ordine mendicantium ante finem anni nouitiatus facta, *o* non valet, eo quod lex profiteri ante illam ætatem vetans, vtilitatem publicam, potius quam priuatam partem respicere videtur, cui partes stare tenentur, adeo vt actus cōtra legem sic prohibentem illū fieri, factus nō valet. *p*

l ca. quod ob gratiā, de reg. iu. in 6. & l. quod fauore. C. de legib. *m c. non solum, & c. constit. de reg. in 6.* *n Tri sess. 25. c. 15. de regul.* *o Host. & Pan. in c. quia in insulis, de regular.* *p l. non dubiū. C. de legib.*

DECISIO XXVIII.

Ex consi. 33. alias 10.

28 Cum religio seu militia sancti Stephani post Concilium Tridentinum sub regula S. Benedicti erecta & a Pio 4. confirmata sit, consequenter professi eiusdem ordinis

vere

verè religiosi censenda sunt, & castitatem coniugalem, & paupertatem, quamuis non omnimodam, illam tamen, quam regula eorũ requirit, (ita scilicet vt liberam testandi facultatem non habeant, sed limitatam, relinquendo quintam partem ordini) & obedientiam voueant; vnde & beneficia tantum regularibus professis prouideri solita, *q* obtinere possunt. Et quamuis iure communi, *r* castitas coniugalis, & talis paupertas ad solemne religionis votum constituendum sufficere non videntur; Quia tamen voti solemnitas iuris humani est; ex priuilegio & dispensatione Papæ, minui, vel augeri rationabili causa subsistere poterit, ita vt verè & proprie religio, cum castitate coniugali, & testandi facultate consistat. *

DECISIO XXIX.

Ex conf. 24. aliàs 50.

29 Sicut dolus recipientium, quamuis validitati professionis non obstat, efficit tamen nẽ monasterium bona ingressi habere debeat; *t* ita dolus profitentis, dicẽtis se diuitem, cum nihil habeat, etsi professionẽ ipsam non annullet, cum sit error fortunæ, facit tamen ne monasterium eũ alere teneatur. Haud secus ac matrimonium contractum per errorem fortunæ, vel qualitatis personæ valet, si non erratur in persona, *u* * Maritus tamen, cui dos promissa est, vxorem accipere, & alere, donec illa ei soluatur, non tenetur. *x*

DECISIO XXX.

30 Quamuis infirmitas, attento solo iure naturali, & diuino, immo & humano, *y* & eius etiam innouatione per Concilium Trid. *z* facta, iu-

q Tri. sess. 24. ca. 10. de refo & sess. 25. ca. 21. de reg.
r ca. cũ ad monasteriũ, de statu monac. & S. Tho. 2. 2. q. 186 ar. 4. 6. & 7.
s Inno. & glo. in d. c. ad monasteriũ. Caiet. 2. 2. q. 88. ar. 11. Man. cap. 12. nu 85
t c. constituit. 20. q. 3.
u c. 1. §. si eus ergo. 29. q. 1. Man cap. 22. nu. 32.
x Pano. in ca. per vestras n. 4. de donat. inter virũ & vxorẽ.
y cap. 1. de statu monac. in 6.
z Tri. sess. 25. c. 7. de regul.

sta videtur causa, vt monialis extra monasterium de licentia superioris maneat, attentis tamẽ posterioribus summorum Pontificum decretis & constitutionibus, *a* iusta tãtum causa petendi & obtinendi dispensationem infirmitas, adiuncta monasterij paupertate esse censetur.

DECISIO XXXI.

Ex conf. 25. aliàs 48.

31 Professio a laborante morbo Gallico, vel alio contagioso, illo tacito, facta, non valet, si religio, quã professus sit statutum Papæ, vel suum a Papa confirmatum habeat, quod professionem negato morbo factã annihilet, & eijci potest, sine alia Papæ licentia. Secus autem si religio nullum tale statutum habeat: Tunc enim professio iure communi attento, ægritudine etiam mortifera non annihilatur; potest tamen talis iustè a prælato puniri, & impositam pœnam ob commissum peccatum subire tenetur.

DECISIO XXXII.

Ex conf. 26. aliàs 3.

32 Sicut professio religionis ab excommunicato, *b* vel ad ratiocinia obligato, *c* facta valet, licet vterque peccet: ita etiam parentibus tanta paupertate laborantib., vt filius sine peccato religionem profiteri nequeat, professio ab eo facta valida est, filius tamen sic professus ad subueniẽdum parentibus, non alio modo se sustentare valentibus exire tenetur, si viri prudentis arbitrio, vtroque tempore, scilicet ingressus, & egressus potuisset, & possit eorum paupertati subuenire: qua cessante, ad monasterium redire obligatur.

DE-

a Pius V. in vna Bulla, quæ incipit, circa & in alia, quæ incipit, decori. edit. 1569. constit. 100. Grego. 13. in Bulla, quæ incipit, Deo sacris, edita. 1572. consti. 13.
b c. cum illorum, de sent. excõ.
c cap. 1. de oblig. ad ratiocin.

Digitized by Google

DECISIO XXXIII.

Ex conf.27. deest in Nouis,

33 Cum metus iustè illatus, nec actionem pariat, nec actum annihilet, vel rescindat, *d* sicut Princeps indulgēs pœnam mortis iustè damnato, ea lege, vt ducat in vxorem aliquā pauperem, quam si ducat, valet Matrimonium: Ita etiam professio damnati ad carcerem perpetuum, qui liberatur à Papa, ea conditione, modo religiosus fiat, satis libera, & valida censeri debet: cum promissio facta metu iustè illato non rescinditur, nec metus iustè intentus, libertatem actus tollit.

d l.si mulier. ff. de eo. quod metus causa.

DECISIO XXXIIII.

Ex conf.28. alias 46.

34 Vouens religionem sine intentione seruandi regulam eius, modo animum profitendi habeat, ad eam seruandā obligatur: * Secus tamen si nec animum profitendi, nec vllatenus obligandi se religioni habuit, sed solum simulandi; Cum professio & votum in foro conscientiæ sine consensu, & animo obligandi se cōstare non possint: *e* in foro tamen exteriori animum profitendi habuisse iudicabitur.

Man. cap. 12. nu. 50

e Arg. cap. tua, de spōsal. et c. cū dilectus, de his quæ vi.

DECISIO XXXV.

Ex consil.29. aliâs 30.

35 Cum à iure antiquo recedendum non sit, nisi quatenus per nouum expressè receditur; *f* & annus nouitiatus, admissio, & reiectio in fauorem recipientium, & recepti statuta sint, & proinde nec contra vtriusq; consensum retorquenda; *g* Prælatus, & Conuentus, vel Capitulum, dilationem ad profitendum nouitio post annum nouitiatus probato à se pro idoneo, non obstare Concilio Tridentino *h* iusta de causa concedere pōt; quia id in vsu ante Concilium fuit, nec per illud contrariū exprimitur, sed solum additur, vt finito nouitiatus anno, nouitios pro idoneis habitos admittant, aut reijciant; & consequenter cum cogere ad profitendum, aliud sit, quam admittere ad professionem, vel reijcere, & à diuersis non fit illatio, *i* admissus iusta de causa professionem suam differre potest.

f l. recipimus. C. de appell.

g Arg. ca. quod ob gratiā. de reg. iur.

h Tri. sess. 25. ca. 16 de reg.

i l. Papin. ff. de minorib. & cap. ad audiētiam, de decim.

DECISIO XXXVI.

Ex consil. 30. alias 20.

36 Quamuis ante decem & sex annos completos professio valide fieri nō possit, *K* & aliter facta nulla censetur, quia tamen habitum suscipere, aut nouitiatus annum ante decimū sextum annum implere Concilium non vetat, annus probationis incipi immò & perfici ante decimum sextum annum completum potest, & virtute illius probationis expleto decimo sexto professio iuxta ius antiquum, *l* quod nullatenus quoad hoc correctū est, licite fieri potest. Non tamen verè professus cēsetur, qui antequam expresse profitetur, expelli potest; ratio enim dictat, vt tanta libertate vti possit nouitius ad exeundum, quanta conuentus ad eijciendum; Cum statutum in vno correlatiuorum locum habere censetur in alio, dummodo eadē ratio idem dictet in eo. *m*

K Tri. sess. 25. ca. 15. de regul.

l Cle. vn. de regul.

m le. 1. C. de confes. li. 2. et Feli. in proœmio Greg.

DECISIO XXXVII.

Ex conf. 31. aliâs 14.

37 Regularis Episcopo subiectus, & etiam exemptus, de licentia Superioris sui, Vicarius, & Cubicularius Epi-

Digitized by Google

Episcopi esse potest;*n* dummodo habitum retineat: Solius autem Papæ est facultatem facere extra Monasterium manendi sine habitu, *o* qui tamen tam difficile ferè dispensat, vt Monachus habitum subtus vestem deferat, quàm illum omnino dimittat. *p*

n c. cũ pastoris. 2. q. 7. Inno. in c. cũ I. & A. & Fel. ibi, de re iudic.
o ca. 2. Ne cler. vel monac. 6. & c. clerici, de vit. et hon. cleric.
p Gloss. in clem. 2. de vit. & honest. cler. Pan. in c. Deus qui, tit. eo.

DECISIO XXXVIII.

Ex cons. 32. aliâs 31.

38 Licet iure antiquo attento, *q* professio ante annum probationis facta valebat, exceptis ordinibus Mendicantium, *r* & etiam in illis si haberent ad id iustum priuilegium: Hodie tamen ipso iure est nulla, sicut etiam nulla cẽsetur, si ab aliquo, qui ignorabat Concilij Tridentini decretum, *s* aut in Monasterio, quod habebat priuilegia admittẽdi ad professionem volentes ante' annũ profiteri, anno 1564. die prima Aprilis, ante annum probationis expletum, emissa fuisset, non obstante constitutione Pij Quarti super declaratione temporis ad Concilij Tridentini decreta obseruanda sub datum 15. Calẽ. Augusti 1564. statuentis, ne Constitutiones à Cõcilio factæ, ante Kalendas Maij Anni 1564. obligare censerentur. Quia cum lex Concilij Tridentini, qua annullantur professiones intra annum probationis factæ, condita, & promulgata sit Anno 1563. quarto Decẽbris, & lex omnis maximè Conciliaris iustè condita, & promulgata ligat *t* post duos mẽses à tempore promulgationis illius, si longius tempus ad ligandum ei non præfigatur; *u* consequenter etiam professionem ante annum probationis finitũ emissam Calen. Aprilis anni sequentis 1564. annullat: præsertim cum prædictum Concilium expresse declarauit, *x* velle se, vt statim leges factæ in illa sessione ad Regulares pertinentes, executioni mandarentur, quod perinde fuit, ac dicere, ex nunc, siue ex hoc tempore ligent, & executioni mandent illam Episcopi, & alij Ordinum Prælati: Et cum lex hoc mandat, ligat etiam ignorantes, quo ad actus nullitatem, licet non quoad alias pœnas, *y* de quibus declaratio Papæ, vt ex tenore illius colligitur intelligenda est, excusans solũ à pœnis extrinsecis, quas strictò iure multi alioquin contrafacientes incurrissent; Professioni vero ante illud tẽpus factæ nihil prodest, aut nocet, vt propterea de ea iudicandum sit, ac si nulla talis declaratio facta fuisset, & proinde sicut professio prædicto tempore facta iudicanda fuisset nulla, si declaratio Papæ non accessisset, ita & ea accedente nulla, & inualida cẽseri debet, quia professio facta purè eo momento, quo fit, valet, aut non valet, nec in suspenso esse potest, (sicut nec Baptismus, ordo, vel Matrimoniũ) & si non valuit, nec per illam declarationem validari potuit.

q c. ad Apostolica, de regul.
r c. Nõ solum. c. constitutionẽ de regul. in 6.
s Tri. sess. 25. ca. 15. de regul.
t dist. 4. c. in istis. §. leges.
u Aut. vt factæ nouæ cõst. colla. 5. & cap. quod dictis, dist. 16. & ca. 2. de postul. pral.
x Tri. sess. 25. ca. 22. de regul.
y Gloss. in clem. 2. de haret. in verbo, ex nunc.

DECISIO XXXIX.

Ex cons. 33. aliâs 62.

39 Quamuis olim *z* annus probationis in fauorem vtriusque partis, tam Monasterij, quàm illud intraturi inductus sit, ita vt illi fauori de vtriusque partis consensu renunciari posset, cum iuri in fauorem suum introducto quilibet renunciare poterit; *a* Adeo vt in non Mendicãtibus professio valide intra annum probationis fieri potuisset, *b* modo tamen probationis anno, nec Monasteriũ, nec Nouitij renunciare possunt;

z c. ad Apostolicã, de regul.
a l. si quis in. C. de pactis, & ca. gratum. de off. del.
b d. ca. ad Apostolicam.

Digitized by Google

e eo quod annus ille non amplius ius priuatum, sed publicam religionis vtilitatem respicit, iuri autē publico renunciare nemo potest: d vnde nec Regularis in vna religione professus, & ad aliam translatus, anno probationis concesso renunciare valet; & professio aliter facta intra annum in secunda religione, etiam de vtriusque partis consensu, nulla omninò cēsetur; eo quod professio ante decimum sextum completum facta, & facta ante finem anni probationis à Concilio parificantur; ideoque sicut professio ante decimum sextum annum de consensu Nouitij facta non valet; ita & ante finem anni probationis de consensu eiusdem facta, nulla erit, quandoquidem de parificatis idem iudicari debet. f

c Tri. ses. 25.c.15. de regul.

d c.si diligenti. de for. comp. & leg. ius publicum, ff. de pact.

e Tri. vbi supr.

f ca. licet, ex quadā de testib. & l. fin. ff. mand.

DECISIO XL.

Ex consil. 34. 37. 43. [aliàs] 34. 17. 29.

40 Professio ante decimum sextum ætatis annum completum, vel ante finem anni nouitiatus facta nulla censetur, g neque per gestationem habitus indistincti ab habitu professorum, etiam intra Monasteriū post annum decimum sextum completum, & etiam per alium annum integrum, putans se esse professum, eo quod putaret prædictam professionem à se factam, validam fuisse, eā validare censetur, nisi sciēs & prudens illam fuisse nullam, de nulla validam facere voluisset; ita vt ab eo tempore professus esse inciperet. h * vnde nec ingressus Monasterium, & post decem menses sine licentia illud egressus, & postea Monasterium aliud eiusdē religionis adiens, in quo receptus de consensu fratrū post duos menses emisit professionem, & multos annos ibi perseuerans, valide professus est, eo quod illam ante vnum annum continuum completū emisit. i Nec sufficit quod decem menses in vno Monasterio, & alios duos in alio manserit, vt annus pro completo censeatur, quia annus debet esse continuus; K Nec professio nulliter facta sine scientia nullitatis, sola perseuerantia ratificatur: l & consequenter sic professus verè religiosus non est, & libere sine vlla dispensatione ad aliam religionem transire potest.

g Tri. ses 25. ca. 15. de regul.

h Caie. 2. 2. q. 189. ar. 5. Man. c. 12 nu. 71.

i Tri. vbi supr.

K c. 1. de regu. in 6.

l Caieta. vbi sup.

DECISIO XLI.

Ex conf. 35. 44. 46. [alias] 28. 24. 27.

41 Professio in ordine Minorum ante decimum septimū annū completū ipso iure, & vi statutorum illius ordinis nulla est, & nullum producit effectum. m & sic professus ad aliā religionem arctiorem, vel strictiorē transire, vel vxorem ducere poterit, si nihil aliud obstet, ac si professionem illam non fecisset; cum non præstet impedimentum, quod de iure non sortitur effectum. n Et licet sic ante decimum septimum completum professus, nouam professionem post illum expletum facere tenetur ad hoc, vt vere professus, & religiosus sit, vel publicè de nouo profitendo, vel quod satis esse videtur, eam ratificando, noua tamen receptione Capitulari nō indiget, sed sufficit, quod Monasterium in illo consensu permanserit, quo eius professioni consensit, & eam recepit; & professio valida esse incipit à solo tempore ratificationis, & non antea.

m Argu. Trid. sess. 25. ca. 15. de regul.

n ca. Non præstat. de reg. iur. in 6.

DE-

DECISIO XLII.

42 Concilium Tridentinum *o* professiones tacitas nõ tollit', & ideo post illud perinde sunt habendi pro tacite professis illi, qui per annum totum nullatenus interruptum, habitum indistinctum ab habitu professorum, ac ante illud, tulerunt; & consequenter qui habitum in anno decimo sexto, vel prius accipiunt, si illum toto vno anno gestant, donec annum decimum septimum ingrediantur, tacitè professi cẽsendi sunt. *p* Quamuis quoad hanc tacitã professionem inter eos, qui emittũt professionem ante decimum sextum annum completum, & alios, qui eam non emittunt, differentia est, quod hi procul dubio professi censendi sunt, si per vnum annum totum gestent habitum, donec ingrediantur decimum septimum annum, nisi reclament, aut protestẽtur, nullatenus esse sibi animum profitendi, donec expresse profitentur: Alij vero, qui professionem ante decimum sextũ impletum expresse faciunt, non censebuntur tacitè professi, si ideo manent in Monasterio post incœptũ decimum septimum annum, quia putant professionem suam valere, in quo non manerent, si eam non valere putarent, quia ad ratificationem professionis inualidæ factæ, nõ sufficit in Monasterio manere, si ideo manet quia putat valere professionem factam, & per illam obligari ad manendum, sed requiritur, quod sciat illam non valuisse, nec obligari ad manendum, & tamen non obstãte hac sciẽtia vult eam pro bona & rata habere, & se ad eam seruãdam obligatum: *q* Quia errans, & ignorans consentire non censetur. *r*

o Tri. sess. 25. ca. 15. de regul.

p Arg. c. 1. §. 1 de regul. in 6. & cle. eos. tit. eo.

q Caiet. 2. 2. q. 189. ar. 5. Man. cap. 12. nu. 71

r l. si per errorem. ff. de iurisd. om. iud.

DECISIO XLIII.

	36.	19.
Ex conf.	43. [*aliâs*]	29.
	44.	24.
	46.	27.

43 Habitum religionis ante decimum quartum ætatis annum suscipiens, & per aliquot annos vitã in diuersis Monasterijs transigens, & tandem legitima iam ætate ad profitendum, ad aliud Monasterium eiusdẽ ordinis veniens, vbi à superiori recipitur, & nulla facta expressa professione ab eodem ad ordines suscipiendos mittitur, & quasi professus ab omnibus tractatur, & ad actus professorũ proprios admittitur, non censetur propterea tacite professus; *s* eo quod nunquam compleuit annũ probationis, *t* qui debet esse continuus, & cum intentione probationis faciendæ, nec per ordinationem ad titulum Religionis, aut per habitus gestationem multorum annorũ tacitam professionem fecisse dicetur nisi sciens se professum non esse postea gestatione habitus professionem ratificet, & se obligare intendat.

s Panor. in c. vidua, de regul.

t Trid. ses. 25. c. 15. de Regul.

DECISIO XLIV.

Ex conf. 38. aliâs 4. de diuortijs.

44 Quamuis vxor sæpius adulterata, & damnata adulterij per iudicem secularem, & in pœnam eius, intra Monasterium inclusa redire debeat ad maritum eam recipere volentem intra biennium; *u* separata tamen à viro per sententiam iudicis ecclesiastici, nec vxor ad maritum, nec è contrario maritus ad vxorem, redire tenetur: *x* maximè si vel ipsa mariti sæuitiam, aut maritus vxoris insidias, metuat.

u Authẽ. sed hodie. C. ad leg. iul. de adult.

x Glo. in c. Agathosa 27. q. 2. & ca. literas. §. fi. de restit. spol.

DE-

DECISIO XLV.

Ex consil. 36. aliàs 18.

48 Professio in aliquo ordine Mendicantium intra nouitiatus annum, licet etiam ante Concilium Trident. nulla fuerit, y ad religionem tamen in genere, id est, ad faciendum se religiosum in aliqua religione approbata, si receptores inueniret, obligabat. z Sic autem religiosus factus in genere, quamuis matrimonium postea contrahendo peccet, matrimonium tamen valet; sed mortua vxore, religionem aliquam intrare tenetur.

y c. non solũ. & c. cõstitutionẽ de reg. in 6. & c. 1. §. pen. de relig. dom. in 6.

z Gl. et Archid. in d. c. non solũ Ang. ver. religiosus. § 14. & Sil. ver. relig. 3. q. 5.

DECISIO XLVI.

Ex consil. 40. 41. 42. [*alias*] 12. 41. 32.

46 Per habitus delationem non fit professio tacita, nisi tria cõcurrant; quorum vnum est, quod sit indistinctus ab habitu professorum. *a* Secũdum est, quod deferat eum in monasterio, & congregatione, *b* (& habitũ religionis etiam extra monasteriũ deferens de licentia, obedientia, vel mandato superioris, censetur illum intra monasterium *c* deferre.) Tertium est, vt illum intra monasteriũ per annum continuum deferat, adeo vt quãuis deferat quatuor menses continuos, si postea exiret, & iterum reuerteretur, & octo, vel plures menses deferret, & vicissim exiret ante annum continuum completum, non censeretur professus. *d* Vnde milites Hierosolymitani, & alij cruciferi qui vt armatam militiam exercent, intra monasterium religionis habitum legitime suscipiunt, postea ex licentia, & mandato superioris bellando, vel negotia religionis, aut monasteriorum faciendo, annum probationis extra monasteriũ finiunt; cum regularis, vbicunque sub obedientia manet, in monasterio manere censetur. *e* Nec minus religionis austeritates extra manendo, quam intra experitur, cũ sæpius grauius sit extra monasterium, quã intra degere. Quamuis iure aliquo necessarium nõ est, vt nouitius probet, & experiatur omnes austeritates monasterij in indiuiduo, vel in specie, sed satis est quod eas in genere experiatur per vnum totum annum degendo sub obedientia prælati, adeo vt qui statim post ingresũ, & habitum susceptum ægrotare inciperet, & eger per quatuor, sex, vel decem menses intra monasteriũ sub obedientia maneret, rectè in fine anni profiteri posset.

a cap. 1. §. qui vere, de regul. in 6.
b cle. eos, de reg. & Host. in c. vt clerici, de regu. et Frãc. in §. fin. c. 1. de reg. in 6.
c Pano. in c. ex refer. de iureiu.
d ca. 1. de reg. in 6. Archid. et Fran. ibi.
e Pan. vbi sup. nu. 5. et Sil. ver. religio. 3. q. 19.

DECISIO XLVII.

Ex consil. 42. 45. [*aliàs*] 32. 33.

47 Annus nouitiatus ita necessario debet esse continuus, vt si aliqua parte anni, etiam per solos tres dies foris maneat, annus probationis interrũpitur, nec coniunguntur partes illæ interruptæ, sed incipere debet ex integro a principio partis posterioris. *f* Nouitiatum tamen non interrumpit latitatio in monasterio aliquo tempore, etiam animo non profitendi.

f Pano. in ca. ad apostolicam, de reg. Franc. in c. 1. de reg. in 6.

DECISIO XLVIII.

Ex consil. 47. aliàs 15. de statu monach.

48 Abbas, aut alius prælatus regularis legem sibi ponere non potest, à qua rece-

Digitized by Google

recedere nequeat, aut monacho cõcedere, vt pecunias apud se retineat, & expendat pro arbitrio suo, ita vt superior id ei prohibere non possit, neque eas illi auferre, vel aliquam partem earum ad eas impendendas in alios vsus, quam ipse vellet, *g* cũ hoc esset monachum suum proprietarium facere; sed solus Papa præfatam licentiam concedere potest, ita quod illas in vsus pios & honestos sine vlla alia suorum prælatorum licentia impendere possit, & quod illi talem pium vsum impedire non possint. *h*

g cap. cum ad monasterium, §. tali, & § fi. de statu monac.

h c. nisi esset viri, de praben. & Pan. ibi.

DECISIO XLIX.

Ex cons. 48. alias 5. de statu monac.

49 Generalis ordinis Minorum de obseruantia, virtute cõfirmationis priuilegiorum eiusdem ordinis à Gregorio XIII. quatenus non sunt Concilio Tridentino contraria, quibus id expresse eidem conceditur, non obstante iure communi aut bulla Pij V. de hac re edita, moniales sibi subditas, de vno ad aliud monasterium, causa correctionis, vel nouæ fundationis, sine aliqua episcopi approbatione, transferre & mutare potest. Quamuis enim iure communi, *i* statutum sit, ne monacha monasterium egredi possit nisi in grauis infirmitatis periculo, ita vt non possit cum alijs sine scandalo commorari, & lex vniuersalis vniuersaliter intelligenda sit; *K* fallit tamẽ quando inuenitur alia lex, quæ illam limitat: vnde cum in concilio Tridentino, *l* & in Bulla Pij V. alij casus excipiuntur, & casus aliquis à regula generali ob æquitatem exceptus, eadem suadente, ad alios extenditur: iustè poterit superior Moniales ad aliud monasterium causa correctionis, vel nouæ fundationis mutare; cum tam Pij V. Bulla, quam Concilium Tridentinum, & ius commune, solum exitum Monialium sine iusta & legitima causa prohibeant, nihilque obstant aut reseruatio Pij Quinti cum ille successoris sui innouantis postea ordinis priuilegia, auctoritatem tollere nequeat; quia par in parem non habet imperium, *m* aut Concilij Tridentini decretum, quod episcopi saltem approbationẽ in huiusmodi translatione requirit. Quia solum de Monialibus eidem episcopo subiectis, vel de ita exemptis, quod soli Papæ immediate sub sunt. Non autem de alijs exemptis, quæ alijs aliorum ordinum prælatis subsunt intelligitur.

Pius V. in Bulla qua incipit, de cori. edita 1569.

i cap. 1. de statu reg. in 6.

K l. de pretio. ff. de publ. in rẽ act.

l Trid. sess. 25. c. 5. de regul.

m c. innotuit. de elect.

DECISIO L.

Ex cons. 49. alias 61.

50 Quamuis ius præsentandi ad Abbatiam, & ad aliud quodcunque beneficium ex Papæ priuilegio, laico conuenire potest, *n* quia tamen idoneos tantum præsentare tenetur, alioquin non valet præsentatio, *o* vnius ordinis regularem, aut Abbatem, ad alterius ordinis beneficium, aut Abbatiam, præsentare non valet, eo quod vnius ordinis religiosus ad beneficia alterius inhabilis est, *p* & Abbas vnius ordinis ad alterius ordinis Abbatiam translatus, annum nouitiatus in secunda agere tenetur, vt professio valida esse possit, *q* cum huius secundæ nouus religiosus, seu nouitius esse poterit, licet antiquus sit, alterius; qua translatione, cũ priori religioni subiectus esse desinat, officium diuinum iuxta formam secundæ recitare tenetur, & si transitus ad laxiorem ordinem fiat, necessaria est Papæ licentia obtenta,

n Gloss. in c. sum. 16 q. 7. & in c. imperiũ dist. 16.

o ca. monasteriũ. 16. q. 7 & c. cũ vos, de offic. ord.

p c cũ singula. §. fi. de praeb. in 6.

q Tri sess. 25. ca. 1 5. de regul.

tentatur quamuis si strictior sit, petitio licentiæ, etiamsi non obtineretur, sufficeret. *f*

r Gl. in d. c. cum singula. f ca. licet, de regul.

DECISIO LI.

Ex consil. 50. [*aliàs*] 77.
51. 78.

51 Prælatus regularis, subditum suum regularem propter delicta, etiam incorrigibilitatem, habitu, & ordine perpetuo priuare potest; sic tamen à se eiectum a religione, vt aliam strictiorem ingrediatur, obligare nequit. Quia sicut regulariter extra suum territorium, & locum, vbi habet iurisdictionem, iudex iudicare, & sententiam ferre non potest; *t* ita neque extra tempus, intra quod habet illam, obligare valet, *u* sic autem è religione iustè eiectus, episcopo originis, seu vbi victurus est in habitu clericali subiectus esse manet. *x* Fugitiuos autem, & iniustè, vel inordinatè sine causæ cognitione eiectos regulares, Prælati quotannis quærere; & etiam iustè & ordinatè eiectos, & ad monasteria & religionem redire volentes, recipere tenentur. *y*

t cap. 2. de constitut. in 6. u l. vinam ff. si cert. petat. x ca. fi. de regul. y c. fin. de regul.

DECISIO LII.

Ex consil. 52. *aliàs* 1.

52 Cum status regularis melior sit seculari, eo quod illa in via perfectionis est, *z* quem statum etiam ipse Christus assumpsit; consequenter cæteris paribus melius, & Deo gratius est, ecclesiam collegiatam regularem, quam collegiatam secularem fundare.

z cap. dua 19. q. 2

DECISIO LIII.

Ex consil. 53. *aliàs* 73.

53 Prælatus regularis quamuis religiosum suum propter delicta sua habitu priuare, & etiam ab ordine eijcere queat, eum tamen ob solam infirmitatem incurabilem superuenientem post professionem, ab ordine, & obedientia absoluere, aut eijcere nequit, sicut nec illi facultatem dimittendi habitū, & illo dimisso clericalem assumat, vel alium, & sub obedientia episcopi viuat, concedere potest.

DECISIO LIIII.

Ex consil. 54 [*aliàs*] 72.
55. 71.

54 Regularis ob parentum necessitatem, monasterium iustè de licentia superiorum exire potest ad eis subueniendum, si id facere poterit: *a* Quam licentiam, non solum Papa, sed etiam Generalis, vel Prouincialis retento tamen habitu concedere potest. Solus autem Papa, vt hanc ob causam religiosus foris maneat, dimisso habitu, dispensat; *b* Nec eā licentiam congregatio concilij, aut generalis ordinis concedere valet; cum etiam religiosus factus episcopus sui ordinis habitum gestare debeat. *c*

a S. Th. 2. 2. q. 101, art. 4. & Caiet. ibi. Man. cap. 14. nu. 14. b cap. 2 ne cler. vel monach. in 6. & c. sanctimonialis, distinct. 23. c c. clerici 2. de vita & hon. clerie.

DECISIO LV.

56. 56.
Ex consil. 57. [*aliàs*] 66.
63. 65.

55 Quamuis iure communi, *d* & Concilij Tridentini decreto, *e* a strictiori ad laxiorem religionem transeundi facultas à solo Papa conceditur, iusta tamen de causa etiam Generalis, & Superior religionis ad laxiorem etiam religionem, non obstan-

d ca. licet, de regul. e Tri. ses. 25. ca. 19. de reg.

Digitized by Google

obstante Tridentino, transitum concedere potest: *f* cum mens & intentio Concilij non fuit facultates iuridicas tollere, quæ ad talem transitum sufficiunt, quales sunt transitus ex iusta causa, & consensu superioris: cui sic translato, in foro exteriori necessaria est scriptura authentica de facultate cum causæ cognitione a cognitione a superiori concessa, vt si opus sit, post mortem superioris, & etiam antea iustè se defendat. Nec sic transiens ab vna religione ad aliã, ad beneficia, aut officia religionis ad quam transit, iure communi inhabilis redditur, *g* dummodo ex aliquo mendicantium ordine non transierit.

f Arg. ca. statuim. 19. q. 3. et Pan. in c. significatum, de regul.

g Cle. 1. de regul.

DECISIO LVI.

Ex cons. 58. alias 5. de statu. monach.

56 Nouitius, contra quem sunt indifferentia violenta, per quæ quasi vehementer creditur cecidisse vnũ collegam professum, a prælato monasterij cuius est nouitius puniri potest, dummodo ei iurisdictio cognoscẽdi de crimine requirente depositionem (quale est homicidium) iure aliquo speciali, vel consuetudine cõpetat, (quæ tamen iure communi ei non competit, *b* secus autem si neque de consuetudine, neque iure aliquo speciali iurisdictionem illam habeat. Eandem autem quam in professos, etiam in nouitios iurisdictionem, tam in ciuilibus, quam in criminalibus habet; cum enim hi canonis priuilegio gaudeant, *i.* etiam & superiori monasterii in pœnis subijci debent.

b Decius & cõis in c. at si clerici, de iudic.

i c. si quis suadente 17. q. 4.

DECISIO LVII.

Ex cons. 59. alias 52.

57 Cum Casinenses priuilegium ab Eugenio 4. habeant, quo cauetur, ne eiusdem ordinis monachi à sua religione abstrahantur, aut sponte venientes recipiantur, etiam occasione arctioris vitæ ordinis, & religionis absque cõsensu Capituli Generalis seu Præsidẽtis, & maioris partis, visitatorum dictæ congregationis, etiam auctoritate literarum Apostolicarum, in quibus de huiusmodi persona, ac religione mentio facta non fuerit, sub pœna excommunicationis, quam ipso facto incurrunt, qui facta eis notitia de huiusmodi priuilegio, monachum dictæ congregationis intra triduum non relaxauerint, vel a se abiecerint, consequenter monachus Casinensis ad Carthusianos non petita a suis superioribus licentia transiens, peccat mortaliter, & a prælato prioris monasterij reuocari potest, & redire, & pœnitentiam subire tenetur; K & Carthusiani intra triduum post intimationem priuilegij, eum non restituentes, vel non abijcientes excommunicationem incurrunt: Secus autem si ante transitum, petita sit, licet non obtenta licentia, talis enim trãsire, & ab illis retineri potest, non obstante dicto priuilegio, quod limitandum est, ita vt locum non habeat quando prius petita sit licentia ad regulam strictiorem transeundi, licet non obtenta. *l*

K Tri. ses. 25. c. 1. de regur.

l c. licet, de reg.

DECISIO LVIII.

Ex cons. 69. [alias] 11.
61. 14.
de maior. & obed.

58 Regularis in alteram religionem translatus, post professionem in ea factam, posterioris monachus

K effici-

efficitur, & iuxta professionem ibi emissam, in choro, & capitulo sedere, & vocem dare debet; *m* dummodo qui transfertur in eo subditus, & filius efficitur: sin autem in aliam religionem translatus sit, vt in ea præsit, & renunciat prælaturam, secundus post prælatum, in memoriam honoris, quem gessit, sedere debet, nisi concurrant alij, qui maiorem honorem gesserunt. *n*

m Arg. c. 1. & c. statuimus, de maior. & obe.

n Arg. l. 1. de albo ff. scriben.

DECISIO LIX.

Ex consil. 62. aliàs 37.

59 Sicut professionem admittere nec solus prælatus, nec solus conuentus potest, vbi ad vtrosque spectat; ita nec prælatus, & media pars conuentus professionē admittere possunt, cum maior pars conuentus sit necessaria; *o* & solo iure communi attento monachorum receptio ad conuētum, & prælatum immediatum monasterij, in quo nouitiatus annum impleuit, non autem ad generalem, præsidentem, aut alium superiorem mediatum pertinet. *p*

o Argu. l. quod maior. ff. ad munic. & gl. in c. fi. de reg. iu. in 6.

p arg. c. ad apostolicā de regul.

DECISIO LX.

Ex consil. 64. aliàs 80.

60 Regularis ob delicta, & incorrigibilitatem per sententiam superioris ex ordine iustè eiectus, extra suum ordinem, & monasterium tuta potest conscientia remanere, adeo vt si redire nolit, neque a confessario in foro interiori, neque ab vllo iudice in foro exteriori ad redeundum cogi possit: sed nec etiam ad aliam religionem se transferendum compelli valet, aut ad suum ordinem redire, aut superiores eius, vt eum iterum recipiant, rogare tenetur. Ad aliam vero religionem se transferēs, requiritur noua professio, vt illius ordinis religiosus fiat: Quin etiam fortè nec ad suum ordinem redire potest, ita vt sine noua professione recipiatur saltem ad eum locum, & gradum, in quo ante sententiam erat.

DECISIO LXI.

Ex consil. 65. aliàs 74.

61 Quamuis clausura Regularium lege vniuersalis ecclesiæ sit inducta, *q* potest tamen prælatus, non solum ob parentum necessitatem, *r* sed alias etiam ob causas iustas & honestas cum regulari dispensare, vt honestis in locis, & habitu suo retento extra monasterium maxime ad monasterij vtilitatem, maneat.

q ca. placuit c. monac. 2. 16. q. 1.

r S. Th. 2. 2. q. 101. art.

DECISIO LXII.

Ex consil. 66. aliàs 5. de verb. signific.

62 Canonici Regulares domos separatas, & extra claustrum positas, in quibus morari solent ancillæ, & recipi cognati, amici, & alij hospites vtriusque sexus, qui prædictos canonicos visunt, vel charitatis officium iisdem impendunt, non obstāte Bulla Pij V. *s* licite habere possunt, nec vllam excommunicationem, vel aliam pœnam propter aduentū, vel ingressum mulierum honestarū in præfatas domos, ob causas honestas incurrunt; cum virtute illius, solum monasteria clausa, & non alias Regularium domos, mulieres ingredi prohibentur.

s Extrau. qua incipit regularium.

DECISIO LXIII.

Ex consil. 67. alias 68.

63 Regularis cum licentia superioris monasterij, & iusta de causa, (qualis est vtilitas directa, vel indirecta monasterio exinde proueniens, *t* aut studium discendi, vel docendi literas religioso conuenientes, & aliæ similes, ad boni & prudentis viri arbitrium) extra monasterium manere potest, neque vlla ad hoc Papæ licentia, aut dispensatione indiget.

t c. Monachi. 1. & 2. 16 q. 1.

DECISIO LXIIII.

Ex consi. 68 alias 53.

64 Cum iusta de causa de vna ad aliã religionem transire liceat, quamuis, quoad forum conscientiæ, plura quam quoad forũ externus ad hoc requiruntur; *u* Ad Carthusianos nõ solum minoritæ, & omnes alij religiosi etiam Mendicantes iure communi *x* transire possunt, sed etiam Carthusiani iusta de causa, vt causa melius seruiendi Deo, dum absit scandalum, & infamia prioris religionis, ad minoritas seruãres ad vnguem regulam suam, *y* quoad forũ conscientiæ transire, & in secunda, bona fide manere possunt.

u Sil. verb. Religio. 4. q. 2.
x Extrauag. viam de reg.
y Silu vbi sup q. 6.

DECISIO LXV.

Ex consi 69 alias 75.

65 Minores cõuentuales a Pio V. de authorati, alios beneuolos receptores Regulares Mendicantes, vel non mendicantes quærere tenentur. Beneuoli aũt receptores ij solũ intelliguntur, qui de consensu totius cõuẽtus, aut maioris partis, & non aliter, eos recipere, & ordini incorporare possunt, cum ad valorem actus nec volũtas sola sine potestate, nec sola potestas sine voluntate sufficiat. *z* vnde solum prælati sine consensu conuentus eos recipere nequeunt.

z c. cũ cõm ja, de offi. de lega et glo. ibi d.

DECISIO LXVI.

Ex consilio 70. alias 13. de statu monach.

66 Sicut religiosus prouisus a Papa de beneficio manuali, & ad nutum amouibili, non quærit Papæ, sed ipsi, & suo beneficio, vel ecclesiæ suæ, siue conferatur ei a Papa cum clausula, vt teneat ad vitam, siue sine illa, ita quod maneat Manualis *a* ita ẽt eadẽ, & maiori ratione Religiosus quicũq; seu Canonicus Regularis beneficiarius, a superiore, qui est inferior Papa prouisus, adm. nistrationem fructuũ suarũ commendarum, & beneficiorũ per collationẽ canonicã superioris sibi factam habens, de fructibus illorũ disponere pinde, ac clerici seculares de fructibus suorũ beneficiorũ, & consequẽter de illis se decenter sustentare, & in opera pia impẽdere potest, *b* & quicquid acquirit, non monasterio vbi professus est, sed beneficio ecclesiæ, Hospitali præceptoris, vel cõmẽdis, ad quarũ gubernationem assumptus est, acquirit. *c*

a c. ad nostram, & c. porrecta de confir. vtil. vel inutil.
b Card in clem. 2. de vita, et honest. cler.
c c. si quis iam trans latus 11. q. 2. & c. pro. cuius libet 16. q. 1.

DECISIO LXVII.

Ex consi 71 alias 7. de donat.

67 Regularis de licentia Papæ ab vna religione ad aliam translatus, & de licentia eiusdem alicui Hospitali inseruiens, de quæstitis ad pios vsus, per viam donationis, vel alterius contractus irreuocabiliter inter viuos facti, disponere potest; Non tamen per viam vltimæ volũtatis, per quam nullus religiosus religionem professus, sine facultaK 2 et

re testandi, quicquam disponere valet.

DECIO LXVIII.

Ex consil.72.alias 59.

68 Translatum ad religionem laxiorem per iudices a iure constitutos, cum causæ cognitione; Bulla incip. *Sedis Apostolicæ*, & est constitutio VIII. in ordine. Bulla vero Pij V. incip. *Quæcunque*, & est 91. in ordine Pij IV. & Pij V. qua reuocantur priuilegia, & facultates recipiendi alienos religiosos, & iubet iam receptos ad pristinos redire, nō comprehendit, eo quod hæc solum reuocat priuilegia recipiendi alienos religiosos præter ordinem iuris, sed neque iubet omnes, qui iam erant translati, ad ordines pristinos redire, sed illos solum, qui virtute illorum priuilegiorum translati erant, iuris ordine non seruato.

DECISIO LXIX.

Ex *consil*.73.[*alias*] 85.
74. 86.

69 Quamuis alij regulares contrahendo vtiliter, ea quæ acquirunt, monasterio, vel ordini suo acquirunt, *d* siue nomine suo, siue nomine sui monasterij, vel ordinis, siue impersonaliter contrahant; *e* Franciscanus tamen, eo quod monasteria, & ordo sancti Francisci sunt incapacia dominij, possessionis, & proprietatis omnium bonorum prouinciariorum, *f* contrahendo sedi tantum Apostolicæ acquirit, adeo vt etiam omnia iustè siue a laicis, siue a clericis, Fratribus Minoribus de obseruantia, donata, sedi Apostolicæ, & non illis acquirantur. Quæ sedes Apostolica sicut de iure, in obligationibus, & iuribus vtilibus eorum succedit; ita saltem æquitate, in obligationibus passiuis eorundem succedit; æquitas enim suadet, vt qui sentit commoda, & onus etiam sentiat. *g*

d Innot. in c. cū olim. 2. de priu. e Bal. in l. seruus. C. de pactis. f cn. ex ijs, de verb. signif. in 6. cle. exiui. tit. eod.

g cap. qui sentit, de reg. iur. in 6. & cle. 1. de censi bus, & l. secūdum naturam ff. de reg. iur.

DECISIO LXX.

Ex consil.75. alias 3. de statu monachorum.

70 Statutum Carthusianorum ante circiter quingentos annos factum, & quo proprietarij pecuniæ excedentis summam trium solidorum obligantur ad confitendum, vel reuelandum illud Priori intra certum tempus, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, & quod ea iam incursa, non nisi à Priore iterata confessione absolui possint, validum, & religioni vtile est. Quamuis enim regulariter confiteri iterum semel confessa obligari nemo potest, * nec excommunicatio sine præuia monitione ferenda sit; *h* de suo tamen consensu, ad peccatum semel legitime confessum, denuo confitendum obligari quis potest: *i* * Constat autem monachum, qui consentit seruare Carthusiana statuta, consentire etiam obligationi, si quam illa imponunt, ad idem peccatum his aliquando confitendum. Et licet ꝑpter culpas præteritas quatenus solū sūt præteritæ excommunicatio sine præmotione ferēda nō sit, potest tamen legitime pro culpis futuris: vel etiā pro præteritis sub cō ditione ferri, nimirum, vt excōmunicatus sit, si nō satisfaciat pro delicto intra tale tempus: Sufficit enim vt præcedat culpa, vel mora; K Cum itaque in huiusmodi proprietario sit culpa, rem sibi indebite appropriando, *l* & etiam mora committitur

Man. c. 9. initio. h c. sacro. de sen. ex com. & c. consti. ti. eod. in 6. i Extra. inter cun ctas de priuil. Man. c. 9. nu. 1. K c. Romana. §. caueat, de sent. exc. in 6. l c. 2. et c. super quo dam, et c. cum ad monasterium, de statu monac.

ticur non restituendo quod debet; nec confitendo intra terminum sibi à præfato statuto præstitutum;iustè excommunicationem incurrit: præsertim cum appropriatio & furtum trium solidorū vi statuti illius peccatum mortiferum æstimetur, vt rectè proptera excommunicatio contra tales ferri possit. *m* * Quæ tamen excommunicatio non tam lata est contra non restituentem, quam contra non manifestantem, maximè cum religionem illam professus,se sua sponte obligauit saltem tacite ad illud manifestandum.

m c. nemo & c. nullus. 11. q. 3. Nau. cap. 17. nu. 3.

DECISIO LXXI.

71 Monachus Carthusianus, qui appropriauit vltra summam trium solidorum, si tamen postea restitutionem fecerit sufficientem vel per se, per aliquas reliquationes honestas de ijs, quæ honestè impendere posset; vel per amicos, ante lapsum termini ad manifestandum Priori præfixum, in dictam excommunicationem non incidit, etiamsi Priori postea rem non manifestet; sicut à simili nec Monitorio Episcopi de manifestando furto ligatur, qui restituit illud,neq; qui ipsum iam restitutum esse nouit. Quia appropriare, & appropriatum non manifestare Priori, diuersa sunt; statutum autem illud non excommunicat appropriantem solum, sed appropriantem, & non manifestantem quod manifestare debet:qui vero rem appropriatam ante manifestandi terminum præfixum restituit, desinit rem appropriatam cum obligatione manifestandi eam habere, & consequenter appropriatio per manifestationem rescindenda esse desinit, quia priuatio præsupponit habitum *n* & quod non est, non potest dissolui. *o*

n l. decr. ff. de ver. oblig.
o c. ad dissoluendū. de depon. impub.

DECISIO LXXII.

72 Quamuis regulariter dare quis potest alteri facultatem ea donandi, quæ ipse iustè donare, vel impendere posset; & consequenter Priores ordinis Carthusiani habere possent pro rectè impensis ea, quæ sui Monachi impenderunt, vel donarunt; & ita remittere valent suis Monachis obligationem manifestandi sibi appropriata,ita vt propter omissam manifestationem in excommunicationem non incidant; eo quod restitutio,& remissio,seu cōdonatio debiti parificari videntur: *p* quia tamen nec ipsi Priores facultatem habent dispensandi bona Monasterij, & religionis, nisi in vtilitatem Monasterij,& vsus pios, & iustam remunerationem; idcirco nec dispensationem suorum Monachorū ratam habere possunt, nisi in vtilitatem Monasterii, vel in pios,aut iustos remuneratorios vsus facta fuerit;cum nemo dat, quod non habet; *q* quoad impensa vero,aut occultata ad alios vsus,monachis suis obligationem manifestandi eis suam appropriationem remittere nequeunt.

p c. peccatum. de reg. iu. in 6
q ea quod autem. de iurepatro.

DECISIO LXXIII.

73 Cū omnia,quæ ad iurisdictionē ex priuilegio perpetuo,ratione dignitatis,aut officii,aut alterius ordinariæ potestatis virtute spectant delegabilia sint; *r* Priores Carthusiani, quia iurisdictionē ordinariā in suos Monachos,& potestatē absoluēdi ratione suarū dignitatū habēt;& etiā per statuta ordinis & religionis quæ sūt etiā leges particulares: *s* aliis cōfessariis consequenter potestatē absoluendi Monachos proprietarios, à peccatis proprietatis,& ab excōmunicatione incursa ob omissionē non reuelationis eorū iuxta ordinis statuta facienda,subdelegare possunt. *t*

r Gl. rece. in c. fin. de offic. iudi. deleg.
s c. cum ab ecclesiarū prelatis, et c. quanto. de off. ord.
t c. cū omnes. de constit.

DECISIO LXXIIII.

74 Monachus Carthusianus quamuis à peccato Proprietatis per Bullam Cruciatæ absolui possit, tenetur tamen postea appropriationem Priori manifestare; Absolutio enim à peccato proprietaris, obligationẽ manifestandi illud non tollit: Ab excommunicatione vero incursa; eo quod intra tempus præfixum illud Priori non denunciauerit, per dictum Bullam Cruciatæ absolui nequit sine præuia satisfactione, & manifestatione; *u* quia actus à delegato postposita sibi forma præscripta, est nullus: *x* Et ita confessarius per Cruciatam electus cum accipiat potestatem absoluendi adiecta forma præuiæ satisfactionis, aliter absoluere nequit; præsertim cum Principis priuilegium sine tertij præiudicio intelligendum sit; *y* & si priuilegium præfatum Cruciatæ aliter intelligeretur, innumeris grauissimè præiudicaret.

u Sot. 4. d. 22. q. 2. artic. 3. et fauent gloss. & Felin. in cap. ex parte, de constit.
x Gloss. in clem. 1 de iurepatro.

DECISIO LXXV.

75 Carthusianus, vel alius religiosus aliquid ab exteris furans ad vtilitatem solam Monasterii, nihil sibi quærere, vel appropriare volens, vnum tantum peccatum furti committit, votum autem paupertatis non violat, cum per illud solum vouit nihil sibi quæsiturum, aut appropriaturum sine licentia superioris: Sin autem furetur animo sibi quærendi, vel appropriandi, vel duo peccata, vel vnum saltem, cum circumstantia necessario confitenda, committit. *

Man. c. 6. nu. 3.
z c. fin. de simon. & Pan. in c. quoniam Abb. de offic. deleg.

DECISIO LXXVI.

76 Quamuis Priores Carthusiani vere Monachi sint, *z* & male dispensantes, vel occultantes res Monasterij, non minus quam alij Monachi contra votum paupertatis peccant, & proprietarij sunt, *a* dictæ excommunicationis tantummodo denunciatores sunt, (Capitulum enim Generale excommunicationem illam fert, quod sane Capitulum, maiorem, vel saltem tantam auctoritatem in Priores habet, quantam ipsi in Monachos.) Sed & excommunicatio Papalis per Episcopum denunciata, Episcopum æque ac alios ligat: * Hæc tamen excommunicatio à Capitulo Generali lata, Priorem Carthusianum male appropriantem, vel impendentem valorem trium solidorum, & non manifestantem non ligat: quia licet in fauorabilibus, non tamen in odiosis appellatione Monachi venit Abbas, aut Prior qui est superior Monasterij; Neque mens Capituli est Priores dicto suo statuto comprehendere, vt ex verbis statuti, quod Monachos subditos Priori appropriationem non manifestantes solum excommunicat, manifestum est.

a Arg. ca. ad monasterium. §. fina. de sta. mon.
Man. cap. 27. nu. 6.

DECISIO LXXVII.

77 Monachus Carthusianus, aut alius regularis, licet accipiendo, vel dando literas sine superioris licentia, contra votum paupertatis non peccet, sed solum cõtra votum obedientiæ, *b* cum charta literarum data, vel recepta communiter inutilis, & nullius æstimationis sit, & consequenter peccatum proprietatis non incurritur eas dando, vel recipiendo, eo quod non est appropriatio boni pecuniarij: Si tamen charta sic data, vel recepta, aliquo pretio notabili valet, æstimatis saltem characteribus auratis, vel alijs imaginibus affabre depictis, & illustra-

b c. non dicatis. 12. q. 1.

Digitized by Google

lustratis, eius datio, vel receptio peccatum etiam mortiferum proprietatis erit, & proinde Priori sub pœna excommunicationis manifestandum.

DECISIO LXXVIII.

78 Monachus, quamuis regulariter ea, quæ sibi supersunt de ijs, quæ ad se alendum tribuuntur, in opera pia pro suo arbitrio distribuere non potest, maxime si aliqua constitutione expressim præceptum illi sit, vt omnia quæ illi ex cibo, & vestitu superfuerint, communitati reddat; quando tamen, & quibus dantur aliqua pro sua sustentatione ad aliquod negotium peragendum, ea lege, vt ipse nihil amplius à Monasterio, neque Monasterium ab eo rationem impensarum petere possit, siue plus, siue minus impendat, reliqua in vsus pios, & eleemosinam impendere valet. Et data regulari in suum victum, & vestitum, in dubio ita dari videntur, vt honestè reliqua in pios vsus impendere possit, in quos ipse prælatus iustè impendere potuit; quia tacite videtur sibi data illa facultas, nisi per alia sua statuta, vel alia iusta prælati præcepta restringatur: præsertim cum talis licentia dandi superflua pauperibus, vt plurimum Regulari maxima occasio sit abstinentiæ, sobrietatis, parsimoniæ, continentiæ, modestiæ, & charitatis, quæ est vinculum perfectionis.

DECISIO LXXIX.

79 Legatum Monacho donec Superior permiserit ei in suos vsus priuatos, & non vltra, factum, valet, nec vlla lege prohibetur; cum vsus talis voto solenni, aut simplici, nullo modo contrarius sit. Is enim solus proprietarius dicitur, qui occultè, vel contra voluntatem superioris aliquid tenet; *c* sine Superioris autem licentia expressa, vel tacita Monacho nihil legari, aut donari potest, cum potius perdatur, & desinat eidem legatum, simul ac Superior noluerit vt eo vtatur. An vero legatum Monacho donec Prælatus ei eo vti permiserit, repudiare expediat, prælatus serio, & prudenter, habita ratione paupertatis Monasterij, Nobilitatis & affectionis legantis, & status legatarij pensare debet.

c Io. And. in c. cũ ad monasterium, de sta. regu.

DECISIO LXXX.

80 Carthusianus peccatum proprietatis alienando, vel occultando rem Monasterij committens, illud Priori ante diem Cœnæ iuxta statutum ordinis manifestando, quamuis excommunicationem non incurrat, illud tamen alicui habenti potestatem sacramentaliter à peccato absoluendi confiteri prius tenetur, dũmodo ante diem cœnæ vel Missam celebrare, vel Eucharistiam sumere velit; cum iure Diuino omne mortale ante communionem confitendum sit; *d* contra quod Capitulum Generale ordinis nec aliquid statuit, nec statuere potuit, sed solum statuit, vt excommunicationem incurreret, qui peccatum proprietatis ante diem Cœnæ Priori non reuelaret: Quod si quis post peccatum proprietatis admissum, confessionem præmiserit, Missam celebrauerit, aut communicauerit, tacito illo ꝓprietatis peccato, quod proponebat ante diem Cœnæ Priori manifestare, illas omnes confessiones, tanquam non integras, reiterare tenetur; Cum Confessio, quæ non est integra omnium peccatorum mortalium, quorum pœnitens me-

d Tri. ses. 13. cap. 7. c. 11.

memoriam habet, nihil valet; *e* * Quamuis si quis Monachus adeo simplex, & ignorans esset, vt bona fide probabiliter secundum statum suum crederet auctoritate fortè, vel exemplo peritorum, quod per tale statutum leuaretur onere illud confitendi vsque ad diem Cœnæ, nec tacendo illud peccatum in prioribus confessionibus, peccaret; nec confessiones tacito illo factas iterare tenetur. *f* *

e c. oĩs, de pæn. & remis. & c. 1. §. cãtus de pæn. d. 5. Tr. sess. 14. c. 5. Man. c. 9. nu. 11.

f Gard. in clem. 1. q. 39. de priuileg. Man. c. 9. nu. 12.

DECISIO LXXXI.

81 Stante statuto ordinis Carthusiani, quo Confessarius expositus in absentia Prioris à reseruatis confitentes absoluere possit; ita tamen vt iterum eidem Priori reseruata crimina, quamprimum eius habuerit copiam, confiteatur pœnitens; Monachus, qui peccata mortalia tam reseruata, quam non reseruata admisit, præfato confessario exposito omnia tam reseruata, quàm non reseruata confiteri tenetur; quia confessionis integritas requirit, vt quorum quis memoriam habet, vni, & eidem confessario, nisi aliquot casibus, quorum de numero non est hic, confiteatur. *g* Prælato autem redeunti, vel eius Commissario reseruata tantum confiteri sufficit, si post priorem omnium confessionem, nec alia confitenda commiserit, nec recordetur alicuius peccati nondum legitimè confessi, quia reliqua sunt penitus iam absoluta; Sin vero aliquod peccatum de nouo admiserit, vel vetera non confessa in memoriam venerint, illa etiãsi non essent reseruata, cum reseruatis eidem Priori, aut habenti ab eo absoluendi potestatem confiteri tenetur, quia confessio hæc, non solum quando reseruata tantum prius confessario exposito confessa, sed etiam quando alia simul non reseruata, nec prius dicta, confitetur, sacramentalis est, & nouam gratiam tribuit, & proinde integra esse debet.

g S. Tho. 4. d. 17. q. 3. a. 4. q. 2. 4. et quod lib. 4. q. 3. ar. 4. Sot. q. d. 18. q. 2. ar. 5. & fauet Tridens. sess. 14. cap. 5. can. 7.

DECISIO LXXXII.

82 Cum eadem sit potestas Vicarij in Spiritualibus, & Prioris Carthusiani defuncti, vel ob delictum depositi, *h* alienatio, & dispensatio facta à Monacho de Vicarij licentia, vel confessio peccati proprietatis eidem facta, aut ab excommunicatione obtenta absolutio valet, sicut si ab ipso Priore obtenta, concessa, & facta fuisset; eodemque modo manifestatio proprietatis facta visitatori tenenti locum Prioris, & Vicarij, cis deficientibus adeo valida cẽsetur, vt Priori nouo fieri non sit necessum. *i*

h Arg. ca. Non putamus de cõsuet. in 6 & ca. Romana. 1. de appell. in 6.

i ca. Relatio, & c. illud, 21. q. 1. ca. cum Nobis. de ele. & c. is cui prouisio. de elec. in 6.

DECISIO LXXXIII.

Ex consi. 76. alias 2 de priuileg.

83 Monasterium S. Trinitatis in monte Pincio in vrbe Romana, sicut à Rege Gallorum erectum fuit; ita non solum Correctorem, sed etiam alios officiarios, immo & omnes alios fratres, qui habent ius suffragandi, seu vocem in Capitulo, Gallicæ nationis requirit, & Nouitios Gallos inueniens, aliarum Nationum nouitios recipere non potest; Sed præterea Monachi etiam subrogati loco aliorum, qui aliqua de causa ad alia Monasteria ordinis mittuntur, Galli itidem esse debent; eo quod subrogatum naturam eius, cui subrogatur, sapere debet. *K* Nec substitutus, & locum tenens, melioris conditionis, quam principalis, esse debet. *l*

K c. ecclesia. vt lite pend. et l. cum qui. §. iniuriarum. ff. si quis cautio.

l l. Nemo est. ff. de duob. reis

QE

Digitized by Google

DECISIO LXXXIIII.

Ex conf. 77. alias 1. de præsump.

84 Dispensatus ad omnes ordines piè, & probabiliter credi debet, cui superior ante mortem ex Papæ commissione licentiam assumendi aliquem ordinem dedisse cognoscitur: Nec verisimile est, prælatum in speciali ad eum solum ordinem habilitasse, quem ipso viuente, & volente susceperit; cum non sit boni, & prudentis prælati, id facere cũ periculo quod ipso mortuo oporteret iterum ad Papam refugere, & communis Commissariorum stylus ad habilitandum quem ad omnes ordines habet, vt vnico actu id faciant; maximè cum non sit præsumendum quid stultum & malum de bono prælato; *m* & quæ communiter accidũt, *n* & non insolita, *o* credenda & sequenda sunt.

m c. vnic. de Scrutinio fac.
n l. siue possidetis, C. de probat.
o ca. quia non est verisimile. de præsu.

DECISIO LXXXV.

Ex conf. 78. alias 15. de rescript.

85 Quamuis precator mendax, dolosus & maliriosus impetratis carere mercatur, *p* tacens tamen per inaduertẽtiam, vel ignorantiam aliquid, quo expresso Princeps æquè facile, aut non difficilius gratiam concessisset, nihil exinde damni sentire debet: *q* vnde impetratio beneficii, quod verè est simplex, dicendo quod est curatum, aut impetratio transitus ad aliam religionem, dicendo se esse Fratrem ordinis Minorum de obseruantia, cum tamen sit Frater ordinis Minorum Conuentualium, valida censenda est.

p c. super literis, de rescr.
q c. Dudũ de praben. in 6.
r Rota decis. 73. de rescrip. in antiq. Fe. in d. c. super literis

DECISIO LXXXVI.

Ex conf. 79. alias 3. de penit. & remis.

86 Cum lex naturalis, & Diuina permittant, & aliquãdo præcipiant, quæ rere mẽdicando egentib. ægrotis, & sanis, qui aliter quam mendicitate viuere non possunt, *s* licitè Fratres S. Antonii, non solum ex declaratione Pij 4. *t* sed etiã iure naturali, & Diuino, elemosinas pro ægrotis, & infirmis, non habentibus vnde viuant ad se confugientibus, & pro seipsis, non obstante Concilij Tridentini decreto, *u* de quæstoribus eleemosinarum abolendis, mendicare possunt; quod solum de quæstoribus, qui eleemosinam prædicando indulgentias: vel eis concessas publicando, quærunt, qui manus adiutrices porrexexerint piis locis, quorum sunt quæstores, & pro quibus petunt, intelligitur.

s ca. quiescant dist. 42. & c. 1 §. 1. de reli. dom. in 6.
t Bulla Pij 4. Ex debito. edita. 1561. const. 136
u Tri. ses. 21. c. 9. de ref.

DECISIO LXXXVII.

Ex conf. 80. alias 17. de statu Monac.

87 Regularis Apostata de vno ordine ad alium transiens, & ab illo iterum ad statum secularem rediens, & multa bona acquirẽs, neutri præfatorum ordinum prædicta bona, sed soli Cameræ Apostolicæ acquirit. *x*

x Bulla Greg. xiij. quæ incip. Officij nostri 1573. constit. 44

DECISIO LXXXVIII.

Ex conf. 81. 82. alia 6. 7. de statu Monac.

88 Oblatæ Monasterij Turris nouæ speculorũ vrbis, quamuis cõuētualiter intra vnã domũ viuant, & vnum Oratorium, vnũ refectoriũ, vnũ vestiẽdi modũ, & vnã prælatã hẽant, & se suaque Monasterio ordinis Sãcti Benedicti perpetuo donent, & offerant; quia tamẽ professionẽ Monachalem trium votorum expressã, vel tacitam, sub aliqua regula a sede Apostolica in manibus superioris ad id potestatem habentis, non emittũt, sine quibus nulla est, nec esse potest vera Monialis & sãctimonialis

nialis, y sed neque inter eas vlla prorsus est mentio de professione, aut de nouitiatu, sed solum de obligatione quadam facta, vel facienda secundũ modum quendam consuetum viuendi ab omni professione Regularium omnium approbatarum aliena, vt constat; vere Monachæ, & religiosæ non sunt, nec sub constitutionibus Monialium summorum Pontificum z aut Concilii Tridentini, a de clausura, aut eligẽdis Abbatissis, vel Priorissis triennalibus, comprehenduntur. Et proinde neque ad clausuram perpetuam, neque ad Abbatissam triennalem eligendam vi, & virtute prædictarum constitutionum obligantur; eo quod constitutiones, & dispositiones odiosæ, & exorbitantes à iure communi de sanctimonialibus, & religiosis fœminis loquentes, de vere, & proprie Religiosis, & Regulam à sede Apostolica approbatam professis, intelligendæ sunt; Nec vlla rõne aut æquitate ad alias quantumuis Religiosas, & Collegialiter viuentes, quæ tria vota substantialia non profitentur, etiamsi modum quendam viuendi a sede Apostolica approbatum seruent, extendendæ, b

y c. ad Apostolicã. & c. cum ad monasterium. de statu monac.

z c periculosum. de stat. regu. in 6. Pius V. & Gregor. xiij. in suis Bull. de clausura regul. & electione Abbatissæ.

a Tri. ses. 25. c 14. de reg.

b Pan. in rub de Regul.

DECISIO LXXXIX.

Ex conf. 83 alias 18. de statu Monac.

89 Regulares, qui post Concilium Tridentinum c ob Prælatorum negligentiam, Capitulum Generale triennale non conuocauerint, a Metropolitano Prouinciæ, vbi Monasteria eorum sunt; ad id compellendi sunt: sin vero illo instante necdum se in Congregationem redegerint, nec Capitula triennalia fecerint, Episcopis Ordinariis loci, tanquam a sede Apostolica in id delegatis subiiciuntur.

c Tri ses. 25. c. 8. de reg.

DECISIO XC.

Ex conf 84. alias 3. de conuers. coniug.

90 Professio ante finem anni nouitiatus facta non valet, d qui annus continuatus esse debet; e ita vt si illo anno aliqua de causa habitu relicto, iterum ad Monasterium redeat, professio in fine illius anni fieri non potest; sed computandus est annus incipiendo illum a repetitione secunda habitus, & professio aliter facta, nulla & inualida est.

d Tri. ses. 25. c. 15. de reg. e c. 1. de regul. 6.

DECISIO XCI.

91 Professio ob metum reuerentialem parentum facta nõ valet, f * & omnis metus, etiam minor iusto, in foro conscientiæ excusat, quantum iustus, si metus ille causa sit saltem sine qua non, & sine quo actus non fuisset. *

f Glo. in c. præsens. 2. q. 3. Man. ca. 22 nu. 51 Man. ca 17. nu. 5. & 30.

DECISIO XCII.

Ex conf 85. alias 76.

92 Habitum propriæ religionis sine licentia Papæ relinquens, excommunicationem ipso iure g incurrit; Nec sufficit alterius religionis habitũ deferre, sed specialem suæ religionis habitum, & patentem deferre tenetur, nisi iusta aliqua causa eum excuset.

g c. 2. Ne clerici vel monachi in 6.

DECISIO XCIII.

Ex conf 6. in Nouis, dec. 8 in antiquis.

93 Religionem ingressurus maximè considerare debet, an ad eam habilis & idoneus sit; inter alias autem habilitates numerantur in primis sanitas eruditio, & habilitas ad continẽdum Quamuis enim pronitas ad libidinẽ proprius suadeat matrimonium, attamen & ingressum suadere potest, vt per fugam tentationum ab ea liberetur, sed & aliquando sororis etiam ne-

necessitas talis esse poterit, quæ fratris ingressum impediat, nisi aliundè prouideri possit.

DECISIO XCIIII.

Ex consil.8.in Nouis, deest in antiquis.

94 Cum religionis approbatæ professio hominem inhabilem ad matrimoniũ reddat, & ad horas canonicas obliget differentiam inter nouitium, & professum constituat; consequenter confratres *Ioannis de Deo*, qui ad nullum horum obligantur, verè religiosi non sunt, nec pro talibus habendi; cum regulares, non sint omnes, quibus Papa concedit, vt sub S. Augustini regula viuant.

DECISIO XCV.

Ex consil.13.in Nouis, deest in antiquis.

95 Professio tacitus emissa per canonicũ regularem, quando canonicatũ regularem, accepit, ex eo quod postea beneficium renunciat, non euanescit sed habitum regularem, vt prius, deferre tenetur, nec Matrimonium contrahere potest.

DECISIO XCVI.

Ex conf.22.in Nouis, deest in antiquis.

96 Professionem saltem tacitam apud Minores de obseruantia fecisse, censetur, qui a Conuentualibus ad illos transeundo per annos septem continuos commoratus est, & ordines sacros suscepit. Cui licet matris necessitas corporalis præbeat iustam causam, vt detur licentia manendi extra claustrum, cum habitu vt tamen extra claustrum absque habitu maneat, & beneficium aliquod in titulum accipiat, non præbet. Vnde si licentia non obtenta exeat, peccat, & si dimisso habitu celebret, irregularis efficitur.

DECISIO XCVII.

Ex conf.23.in Nouis, deest in antiquis.

97 Professio ante annum 16. expletum est nulla, *h* nec coram Deo ratificatur ex eo, quod per quatuor annos in religione permanserit, nisi sciens illam nullam animo illam ratificandi id fecerit; vnde Matrimonium a tali contractum, coram Deo validum est, & si consummatum sit, a Papa dissolui non potest. In foro tamen exteriori iudicabitur validè professus, nec audietur, si petat illam declarari nullam, nisi id coram suo Superiori, & episcopo intra q̃nquenium petat. Contra tamen huius quinquennij lapsum restituitur ex eo, quod iuris ignorantia ductus id solum petiit coram suo Superiori, qui illius petitionem reiecit, ac minoris ætatis testimonium a publico Notario factum lacerauit.

h Concil. Trid sess. 25. ca.15. de regul.

DECISIO XCVIII.

Ex conf.38.in Nouis, deest, in antiquis.

98 Quamuis collegium, religio, seu vniuersitas, omnib. vno dempto, sublatis, in dicto vno conseruetur, *i* isque solus collegij iura exercere potest, & prælatum eligere. & alios ad religionem admittere, qui tamen nec religiosus est nec prælatus illius religionis, sed solum nouitius; alterum nouitiũ vestire, aut ad professionem admittere nequit. vnde nec professio trium votorum, quæ sunt religionis substantialia, illa profitentem religiosum efficit, nisi emittatur secundum regulam a sede Apostolica approbatam in manibus eius, qui profitentem tali religioni approbatæ incorporare potest.

i l. sicut municipium, ff. quod cuiusque vniuers. & Pan. in c. 1. de elec. nu. 5.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XCIX.

Ex consi.44.in Nouis deest in antiquis.

99 Professio intra annum facta, aut lectio schedulæ continentis verba a profitente proferri solita absque intentione profitendi, quamuis nulla, & irrita sit, illam tamen sic nulliter emissam approbare censetur, qui ad titulũ religionis oẽs ordines suscipit, & p multos annos in ea manet, & illius prælatus cõstituitur, nec suspẽsionem aliquã, aut irregularitatẽ per tales ordinationes incurrit, modo illas nec extra tempora, nec ante ætatem, nec absque litteris dimissoriis sui prælati accipiat.

DECISIO C.

Ex conf.57.in Nouis, deest in antiquis.

100 Limita absolute a prælato concessa religioso transeundi ad aliam religionem, ad parem, vel strictiorem, non autem ad laxiorem restringenda est; K quamuis Prælatus Generalis ordinis etiam ex iusta causa licentiam transeundi ad laxiorem concedere poterit.

K S.Tho. 2.2 q.189 art 8.

Aduertendum circa consilia 63 & 88.in Nouis, quæ desunt in antiquis, authorem contrarium esse sibi ipsi in consiliis 56.& 57. Siquidem in consil.63. & 88. expressè docet nec Protectorem religionis nec Generalẽ ordinis concedere posse facultatem transeundi ad laxiorem, sine licentia Papæ; imò conf.88.nu 2.ait, licentiã concessam a Papa transeundi ad laxiorem sine iusta causa non valere. Quod dictum sano modo intelligi debet scilicet vt non valeat excusare aut Papam concedentem aut sic translatum, a peccato. At vero in conf.56.& 57.in Nouis contrarium docuit.

DECISIO CI.

Ex con 69.& 70.in Nouis, eadem fere sunt, & desunt in antiq.

101 Licentiam Monacho standi extra claustrum superior ordinis nisi ex iusta causa se ad totum tempus, pro quo conceditur, extendente, concedere valet. Nec in hoc differt, an is cui conceditur sit translatus, vel proprius illius Monasterii filius professus. Iuste vero causa est recuperatio sanitatis; l qua existente, superior nedum Monachis, etiam Carthusianis, sed etiam Monialibus licentiam & extra claustrum manendi, & habitum dimittendi concedere potest. m

l cap.1.de sta.reg.6.

m Concil. Trid.sess. 25.c.5.de regul glo. in capit. si quis ex clericis.de vita et hone. cler.

DECISIO CII.

Ex consi 83.in Nouis deest in antiquis.

102 Liberatio Tutoris ab ingressuro religionem facta, si sit inter viuos, etiamsi sit scripta in testamento, non valet, sed irritanda est; secus si sit pars testamenti nõ habens effectum nisi secuta morte testatoris. Cum Cõcilium non vltimas voluntates, sed solum obligationes & renunciationes inter viuos, vsque ab initio irritare censetur. n

n Concil. Trid.sess. 25.de regul.c.16.

DECISIO CIII.

Ex conf.87.in Nouis deest in antiquis.

103 Cum professio ex vtraque parte obligatoria esse debeat, & contra religionis statutum eam irritans facta, nulla sit; consequenter qui de genere Iudæorum descendit, & contra statum religionis ei notum factum cum protestatione, vt nulla esset professio, si de tali genere descenderet; & interrogatus negat se de tali genere descendere, ob quam negationem ad profitendum admittitur, ad quod, si veritatem confessus esset

Digitized by Google

esset, admissus minime fuisset, vere religiosus non est, eumque Prælatus ad instantiam legitime partis, scilicet, accusatoris, vel denunciatoris; vel ex officio per viam inquisitionis allegatis, & probatis necessariis per sententiam legitimam expellere potest, sicque expulsus in vtroque foro liber est.

Annotandum, quod licet hoc consilium quoad verba, desit in antiquis, in effectu tamen & reipsa idem est cum consil. 5. in antiquis, & cum 26. in Nouis.

DECISIO CIIII.

Ex consil. 88. in Nouis, deest in antiquis.

104 Bulla Pij V. o in qua statuitur, vt fratres alterius ordinis, & religionis, ab vlla religione recipi, aut retineri non possint, sed ad proprios ordines remitti debere: cum solum intelligatur de translatis virtute facultatum, & priuilegiorum particularium a sede Apostolica concessorum specia- tim contra ius commune aliquibus monasteriis, vel religionibus, vt Apostatas, vel aliquos alios aliarum religionum accipere possent; consequenter Carmelitanus sine licentia Papæ ad ordinem Fratrum Minimorũ, cũ licentia sui superioris translatus, ad suum pristinum ordinem redire non tenetur; eo quod sic translatus, non virtute alicuius priuilegij, aut facultatis specialis, sed virtute iuris communis canonici, quo licet omnibus cum superioris sui licentia de religione laxiore ad strictiorem, p (qualis est Carmelitanorum respectu Minimorum) transiisse censetur.

o 91. in ordine, inc. quacunq.

p c. licet, de reg.

Notandum, consilium 89. in Nouis, deesse in antiquis, quia tamen sensu non differat a consilio 5. in antiquis breuitatis causa omittitur.

DECISIO CV.

Ex conf. 90. in Nouis deest in antiquis.

105 Quamuis olim Monachi nullum suffragium, aut vocem in capitulo haberent, sed totum regimen ad Abbatem, seu Prælatum pertinebat; q hodie tamen Abbates, seu Prælati cũ consensu sui conuentus regere tenentur. 1

q c. nullã, 18. q. 2.

TITVLVS XXIV.

De Mendicantibus.

SVMMARIVM.

1 *Eleemosinam Pauper pro certo paupere petens, & sibi retinens, bis peccat, secus si pro paupere in genere.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 4. de crimine falsi.

1 Eleemosinam pauper pro certo aliquo paupere petens, & sibi retinens, bis peccat; mentiendo, & rem alteri debitam retinendo; nec absolui potest, nisi desistat; secus autem si pro paupere verbo generali eam peteret, & acciperet, cuius appellatione ipse petens quoque contineretur; sic enim nec petendo, nec sibi retinendo peccaret. a

a Arg. in quis, 22. q. 2.

TI-

TITVLVS XXV.

De conuersione coniugatorum.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium ratum, & non consummatum, per religionis ingressum dissoluitur.*

2 *Bigamus est, qui matrimonium cum corrupta contrahit, & consummat.*

3 *Coniux religionem profitens sine alterius consensu, nisi ab ea repetatur, in ea manere debet.*

4 *Coniux religionem professus, si a cõiuge reuocetur, ea mortua, aliam ducendo peccat, sed valet contractus.*

5 *Coniux, adulterante coniuge, sine illius consensu, religionem ingredi, & profiteri, aut sacro ordine initiari valet.*

6 *Irregularis quamuis celebrando peccet, nouam tamen irregularitatem non contrahit.*

7 *Coniugatus propter notorium vxoris adulterium, ea inuita, religionem ingredi valet.*

8 *Coniugatus, an, & quando de licentia vxoris ordinari poterit.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 2.

1 Religio militũ sancti Ioannis Hierosolymitani cũ vera religio sit, eamque profitentes tria vota substantialia religionis emittunt in manibus potentis eos religioni incorporare; *a* consequenter matrimonium ratum, & consummatum contrahẽs illud per ingressum & professionem solennem religionis illius dirimere, & dissoluere potest. *b*

a Pan. in rub. de reg.

b Tri. ses. 24. can. 6 de matr.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 8.

2 Contrahens matrimonium cum corrupta, illudque consummans, Bigamus efficitur, *c* & irregularis; qui licet ob adulterium vxoris postea cõmissum religionem ingredi, & profiteri valide possit; *d* * Ad ordines tamen non nisi ex Papæ dispensatione ascendere valet; nec superiores ordinis per priuilegia illis concessa dispensandi super irregularitatibus cum fratribus suis, ante, vel post ingressum monasterij cõtracta cum illo quoad hoc dispensare queant; eo quod excipitur semper irregularitas ex homicidio voluntario proueniens, & Bigamia, nisi id expresse in priuilegiis eorum exprimatur.

c c. si quis videan. d. 34. & toto titu. de Big.

d ca. Agathosa. 27. q. 2. Man. ca. 22. nu. 21

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 6.

3 Coniugatus absens in longinquam regionem, & facto postea testamento se mortuum fingens, si vxor illum vere mortuum esse credens, monasterium intrat, & solemniter professionem emittit, eam tamen non emissura, nisi mortuum maritum crederet, qui tamen postea superuiuere probatur; licet vxor sic ingressa monasterium a marito illam repetente educi possit; *e* ipsa tamen sponte sua nec ad seculum redire, nec maritum approbantem suam professionem repetere potest, *f* nisi incontinenter viueret, & episcopus ex officio suo iuberet, vt simul cohabitarent: *g* eo quod votum

e c. placet de conuersio. cõiug. f c. consuluit, de uoto.

g ca. cum sis t. vxoratus de conuers. coniug.

Digitized by Google

tum iuſtè emiſſum ex eo quod iuſtè credidit maritum mortuum, ſeruandum eſt, *h* & votum continentiæ coniugis, ſine cōſenſu alterius, quoad vouentis præiudicium, licet non ad coniugis alterius præiudicium valet, *i* vnde nec ſic vouens debitum petere poteſt, quamuis reddere teneatur, K & poteſt vir in propoſito euentu & ipſe etiam religionem profiteri.

h c. magna, de voto.

i Gl. in d. c. vxoratus.

K d. c. placet.

DECISIO IV.

Ex conſ. 4. alias 5.

4 Qui inuita vxore intrat, & profitetur ſolemniter aliquam religionem approbatam, & poſtea repertus ab vxore, cum ea matrimonialiter viuit, licet ea mortua aliam dicendo peccat, matrimonium tamen ſic contractum valet; Quia votum illud profeſſionis inuita vxore factum, licet non valuiſſet vt ſolemne quoad præiudicium vxoris ſuæ, quæ in maritum poteſtatem habuit, neque quoad obligandum eum religioni, *l* valuit tamen tanquam votum ſimplex, votique ſimplicis continentiæ tantum virtutem habuit; *m* vouens autem caſtitatem, vel religionem voto ſimplici, quamuis matrimonium ſine diſpenſatione contrahendo peccet, contractum tamen tenet. *n*

l Pan. in c. quidam intrauit, de cōuerſ. coniug.

m Sil. vo. diuortiū q. 16. & Sot. 4. d. 27. q. 1. art. 4.

n c. Rurſus quicle ric. vel monach.

DECISIO V.

Ex conſil. 5. alias 14.

5 Coniugatus de licentia coniugis ſuæ promittentis, & iurantis ſe caſtitatem perpetuam ſeruaturum, & intraturum religionem per inſtrumentum publicum, qui tamen poſtea religionem intrare nolit, ſed vitam inhoneſtam, & adulteram agit, licitè religionem ingredi, & profiteri, aut in ſeculo manens, ſine alio vxoris ſuæ conſenſu presbiterio ordinari poteſt, ita vt ab epiſcopo, vel aliquo alio ad eam redire, vel ab officio ſuo ſuſpendi nequeat. Quia licet coniux regulariter ad ſacros ordines promoueri non poſſit, *o* aut religionem ingredi, niſi ipſa quoque eam ingrediatur, maximè ſi ſit iuuenis, & de fornicatione ſuſpecta; *p* ſi tamen de conſenſu vxoris promittentis, & iurantis ſeruare continentiam, & intrare religionem ordinetur, aut profiteatur ordinario, aut profeſſio facta valet. & ordine accepto vti, & in religione manere tenetur, adeo vt vxor præfata, quæ conſenſit, ab epiſcopo, vt ea, quæ vouit, adimpleat, compelli poteſt, *q* Non ſolum ea ratione, quod de ſubſtantia profeſſionis mariti non ſit profeſſio vxoris, ſed conſenſus ipſius cum voto continentiæ, ſi non ſit de fornicatione ſuſpecta, & cum voto religionis, ſi ſuſpecta ſit: *r* ſed etiam illa alia, quod coniuge adulterante, coniux innocens ab omni ſeruitute, quam illi debet, ratione coniugij, liberatur: *ſ* ita vt licitè ſacros ordines ſuſcipere, aut religionem profiteri, ſine vlla iudicis ſententia, maximè ſi adulterium manifeſtum ſit, *t* tuta conſcientia poſſit. *

o c. cū ſis de cōuer. coniug.

p c. ad Apoſtolicā tit. eod.

q Pan. in d. c. ad Apoſtolicā, & in c. ſignificauit. ti. eo.

r ea. cū ſit & c. cum vxoratus & cap. ad Apoſtolicam, & c. ſignificauit, de cōuer. coniug.

ſ c. Agathoſa. 27. q. 2.

t c. ſignificaſti, de diuortijs. Ma. c. 22. num. 21.

DECISIO VI.

Ex conſil. 6. alias. 11.

6 Ducens concubinam, quæ poſt cōſummatum matrimonium ad ſuum concubinarium rediſt, ob quam cauſam maritus in partes longinquas recedens tacito matrimonio religionem profitetur, & ſacris ordinibus etiam presbiteratus inſignitur, & Miſſas celebrat; quamuis

male

male ordines suscipiendo in irregularitate ob Bigamiam incursa, a sola Papa dispensabili, & in eadem etiam irregularitate celebrando, peccet, *u* omnique priuilegio clericali caret, *x* factaque professio ob adulterium vxoris tenet; *y* Nouam tamen irregularitatem celebrando in irregularitate non contrahit, *z* * & post dispensationem super irregularitate Bigamiæ, & mala ordinũ assumptione, & executione licitè celebrare potest, quãuis aliqui exinde scandalizentur, cum scandalum solum actiuum, & non passiuum attendendum sit. *a*

u ca. Acutius, & c. deinde, d. 26. & c. 1. de bigam. x c. 1. de bigam. in 6. y ca. Agathosa. 27. q. 1. z Innó. in ca. si celebrat. de cleric. excom. ministr. Man c. 27 nu. 194. a S. Tho. 22. q. 43. ar. 7. & 8.

DECISIO VII.

Ex *conf.* 10. *in Nouis, deest in antiquis.*

* 7 Cum per adulterium notorium vxoris ipso iure absque sententia separationis solutum sit matrimonium quoad thorum, & cohabitationem, adeo vt ipsa adultera restitutionẽ viri petere non possit, *b* cõsequenter maritus, inuita vxore, & religionem ingredi, & ordines sacros suscipere valet, *c* cum quoad hunc effectum ordo sacer, & monachus parificentur. *d*

b Significasti, de diuort. c Glo. in c. Agathosa. verb. conuersionis. 27. q. 2. d c. coniugatus, & c. cum sis, de conuer. coniug.

DECISIO VIII.

Ex conf. 13. in Nouis, deest in antiquis.

* 8 Coniugatus de licentia vxoris suæ nondum carnaliter cognitæ, aut etiam cognitæ iustè ordinari poterit, *e* etiamsi vxor monasterium non ingrediatur, dummodo voueat continentiam, *f* & etiamsi vxor continentiam non voueat, modo sit senex, vel alias extra suspicionem incontinentiæ; vt tamen religionem profiteatur, consensus vxoris nõ sufficit etiam votum continẽtiæ emittentis, nisi ipsa etiam religionem ingrediatur, *g* quandoquidem monachissimus plus separat, quam sacerdotium, vnde etiam quoad vinculum tollit matrimonium ratum, sed non consummatum, quod non facit sacerdotium, *h* & quia sacerdos melius potest prouidere vxori remanenti in sæculo, ne fornicetur, quam monachus inclusus.

e Arg. cap. qui vxorẽ 33. q. 5. f c. coniugatus, de conuerf. cõiug.

g c. 1. et c. cum sis, de cõuers. coniug.

h c. ex publico, de conuer. cõiug et Extrauag. 1. de voto, Ioan. 22.

TITVLVS XXVI.

De conuersione infidelium.

SVMMARIVM.

1 *Infidelis vxore conuersa aliam ducens, si postea ipse conuertatur, ad priorem nondum alteri nuptam, redire tenetur.*

2 *Infidelis conuersus antequam aliam ducat, vxorem infidelem monere debet.*

* 3 *Infidelium coniugum alter conuersus, aliam ducere potest, seruatis tamen requisitis.*

* 4 *Iudæorum infantes, apud parentes educari debet.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. alias 3.

1 INfidelis habens uxorem, quæ ad fidem conuersa, innupta manet secundam ducere non potest; & si de facto secundam ducat, & ex ea liberos generat, & cũ ea ipse quoque postea ad fidẽ cõuertatur, viuente adhuc priore innupta sicut ad priorem nõdum nuptam, si ipsa velit redire, tenetur, ita etiã ipsa con-

conſentiente, cum Papæ diſpenſatione, cum ſecunda licite remanere poteſt. Quia cum inſeparabilitas matrimonij de lege naturæ ſit, *a* quam naturæ legem neque conuerſio ad fidem, neque baptiſmus tollunt, ſed perficiunt, *b* & contra legem naturæ ſit vt quis eodem tempore duas vxores habeat, *c* conſequenter viuente prima vxore, & innupta manente, infidelis maritus ſecundam valide ſine diſpenſatione ducere nequit, & ſi ducat matrimonium non valet. Quamuis enim coniux conuerſa, volente coniuge marito ſe conuertere, poſt pertinaciam eius, alteri fideli licite nubere poſſit; *d.* prius tamen matrimonium nec per conuerſionem, aut baptiſmum, nec per coniugis infidelis pertinaciam, donec alteri realiter nubat, ſoluitur: *e* Quod matrimonium ſecundum quia ſacramentum eſt; prius matrimonium, quod ſacramentum non fuit, ſed tantum contractus indiſſolubilis, & nondum ratus, *f* diſſoluit. Cum ergo Papa ex iuſta cauſa ſuper matrimonio a fidelibus cõtracto rato, nondum conſummato diſpenſare queat, vt hi qui contraxerunt, cum aliis contrahere poſſint; *g* * a fortiori ſuper matrimonio inter dictos infideles legitime contracto, quod non fuit ratum, eo quod non erat ſacramentum, ſed ſolum contractus purus habens inſeparabilitatem naturalem, ſola lege naturæ inductam, & nuda a ſignificatione ſacramentali, iuſta ex cauſa diſpenſare poteſt, & proinde efficere poteſt vt accedente cõſenſu prioris vxoris conuerſæ innuptæ manentis (cuius conſenſus cauſa iuſta eſt diſpenſandi) vir eius, qui adhuc infidelis cum alia infideli poſtea contraxit, cum eadem conuerſus ad fidem remaneat.

a S. Tho. 4. d. 33. q. 2. ar. 1.
b S. Th. 4. d. 39. q. 1. art. 3.
c c gaudemus, de diuor. S. Th. 4 diſt. 33. q. 1.
d c. ſi infidelis 28. q. 1. & c. quanto, & c. gaudemus, de diuort.
e Gl. in c. gaudemus de diuort. S. Th. 4. d. 39. q. 1. a. 2. & 3.
f S. Th. in d. artic. 3. ver. ſed cõtra.
g Gl. in c. ex publico, de conuerſ. cõiu. Man. ca. 22. n. 21.

DECISIO II.

Ex conſil. 2. alias 1.

2 Infidelis conſtante matrimonio legitimo cum prima, aliam ducens vxorem, cum qua poſtea ad fidem conuerſus ſacrum baptiſma cum illa ſuſcipit, prima vxore legitima in infidelitatis errore permanente, primam illam vxorem legitimam prius monere, expectare, & voluntatem eius explorare tenetur, num ad fidem conuerti, & baptizari, & cum eo cohabitare velit, quam cum ſecunda illa ad fidem ſimul cum ipſo conuerſa, & baptizata, matrimonium legitimum contrahere poſſit: Quia cum prius matrimonium per ſolam conuerſionem ad fidem non ſit diſſolutum, nec per infidelis obſtinationem, ante ſecundum matrimonium legitime contractum. & ſi conuerſus non teneatur conuiuere coniugi non conuerſæ, ſi nolit; nouum tamen matrimonium contrahere, aut votum continentiæ emittere nõ poteſt, niſi prius aliqua honeſta rogatione, & monitione, aut alia probatione ſufficienti de oſtinatione prioris appareat nolle ſe conuertere, nec conuiuere con uerſo ſine creatoris contumelia. *h* Idemque de Iudæo conuerſo, qui vxorem ſecundam, tempore Iudaiſmi, poſt primam legitimam repudiatam, ſiue non repudiatam duxerit, quod de infideli conuerſo cum illa, cum qua ſecundo in infidelitate con traxerat, priore legitima viuente, dicendum eſt; eo quod repudium vel nunquam, vel ſaltem poſt Chriſti paſſionem Hebræis non licuiſſe conſtat. *i*

h c. Iudæi 28. q. 1. gl. in c. quanto, de diuortijs. S. Th. 4. diſ. 39. q. 1. ar. 4. & Sotus ibi. ar. 4. Sil. uer. matrimonium. 8. q. 10. num. 8. Ang. eo. 3. imp. 10. §. 6.
i c. gaudemus, de diuortijs, & DD. in 4. d. 33. & 39.

Digitized by Google

DECISIO III.

Ex conf. 2. in Nouis deest in antiquis.

3 Quamuis Iudæi cæremonias aliquas de consilio, vel præcepto in consummandis suis matrimoniis obseruent, præter liberum & legitimũ consensum requisitum ad substantiam & essentiam eius, sicut & ecclesia catholica in consummatione matrimoniorum suorum Christianorum, nullam tamen solemnitatem tantæ virtutis & efficaciæ seruant, vt matrimonium iure naturali validum & indissolubile, reddatur nullum propter illius defectum, Antiquæ vero eorum leges ad nuptias pertinentes, tanquam iudiciales, uel cæremoniales abrogatæ sunt, K vnde si Iudæus, & Iudæa contractis sponsalibus per verba de præsenti, non seruatis aliis cæremonijs secundum vsum Iudæorum seruandis, matrimonium consumment, illudque verum matrimonium sit, *l* postea ad fidem catholicam conuersi matrimonium de nouo seruatis solemnitatibus Concilij Tridentini, *m* nequaquam contrahere teneantur. Quandoquidem baptismus coniugia legitima non dissoluat, si ambo coniuges conuertantur, etiamsi altero infidelitate manente, is qui conuertitur, aliam, seruatis tamen requisitis, ducere possit. *n*

k S.Tho. 1.2.q.103 ar.3.et q. 104 art. 3. Sot. 4. d.39.q.1. art.1.

l c.Gaudemus, de diuort.

m Conci. Trid. ses. 24.c.1.de refor.matrim.

n 1. Cor. 7. & 28. q.1.per totum.

DECISIO IV.

Ex conf.4.in Nouis, deest in antiquis.

4 Iudæorum infantes; pueri, id est qui nondum ad 12. ætatis annum peruenerunt, apud parentes educari debent, ad quos iure naturali, & diuino regimen eorum circa spiritualia spectat; Patre autem mortuo, apud matrem, auo paterno etiam Christiano excluso educandi sunt, eique tutela danda erit; non obstante quod subsit timor quod pueros ad infidelitatem trahet. Neque tales infantes, inuitis vtrisque parentibus, aut mortuo patre, inuita matre baptizandi sunt. *o*

o c. quia sincera, et cap. de Iudæis. dist. 45.

TITVLVS XXVII.

De voto.

SVMMARIVM.

1 *Propositum & deliberatio quantumuis firma, votum facit.*

2 *Vouens religionem in genere, vel in specie, ad quid tenetur.*

3 *Promissio facta sanctis censetur votum, quia Deo facta uidetur.*

4 *Vouens castitatem, & religionem, an ab hac liberatus, etiam ab illa liberetur.*

5 *Voti commutatio in re meliori seu æquali facienda est.*

6 *Propositum etiam continuatum voto non æquipollet.*

7 *Votum ob periculum mortis emissum, quando validum censeri debet.*

8 *Vouere castitatem censetur, qui dicit, seruiam tibi Domine, intelligendo in statu continentiæ.*

9 *Vota tria emittens, vt suffragijs religionis gaudeat, non est religiosus, nec eam intrare tenetur, sed tantum vota vt simplicia seruare.*

10 *Votum non est promittere nolle in sæculo mori.*

11 *Vouens religionem, & castitatem si principaliter intendebat religionem*

nem intrare, liberatus a voto religionis, est etiam a voto castitatis.

12 *Vouens alternatiuè duo, alterum implere tenetur.*

13 *Votum emissum a matre de legitimis a filijs renunciatis, non valet.*

14 *Votum non transeundi ad arctiorem, seu non intrandi religionem, non tenet.*

15 *Translatus nihil eorum, quæ in priori monasterio habebat, transfert ad secundum.*

16 *Professus non est, qui fictè religionem ingressus, etiam post 13. menses eijcitur.*

17 *Votum non ludendi honesto ludo, non obligat.*

18 *Votum de intranda religione, si frater Romam venerit, donec ipse moriatur, tenet.*

19 *Vouens vnam religionem ingredi, aliam profitens, satisfacit, sed non si ante professionem exeat.*

20 *Vouens talis Monasterij frater fieri, illud ingrediens, ante professionem exire, & matrimonium licitè contrahere potest.*

21 *Votum de intranda vna religione, commutat Papa respondendo, vt aliam intret.*

22 *Voto de intranda religione satisfacit, qui intrat, & quia ingrata sibi, & impossibilis est, egreditur.*

23 *Votum de non tangendo mulierem libidinose, non est castitatis.*

24 *Vouens in religione mori, intrare, & perseuerare tenetur.*

25 *Vouens religionem sub conditione, & satagens ne ea adimpleatur, tenetur adhuc voto.*

26 *Habitum nouitiorum etiam per decem annos deferens, profiteri non præsumitur.*

27 *Religionem qui sæpius ingressus in nulla perseuerauerit, statum clericalem eligat.*

28 *Religionem qui ex voto pœnali intrare debet, prius debita soluat.*

29 *Voto de intranda religione satisfacit, qui intrat, & ob morbum exit.*

30 *Votum transeundi ad arctiorē prælatus dispensare, & commutare valet, non tamen irritare.*

31 Papa *relicta in vsus pios, in alios conuertere potest.*

33 *Votum qui commutare valet, pœnam ob illius fractionem remittere nequit.*

34 *Absolutus a pœna incursa ratione voti, a voto absolutus non est.*

35 *Vota qui virtute Iubilæi commutare potest, pœnas incursas relaxare nequit.*

* 36 *Voti obligationem, iracundia non vitiat.*

* 37 *Iurans, aut vouens per iram religionem intrare, an teneatur intrare.*

* 38 *Vouens non commisceri mulieri, quam falso suam cognatam putat an, & quando ad votum tenetur.*

* 39 *Voto castitatis astrictus, si postea matrimonium contrahat, an debitum petere possit.*

* 40 *Vouens certum monasterium, seu certam religionem intrare, si ibi non recipiatur, liber manet.*

* 41 *Votum castitatis subdiaconatus ordini annexum est.*

L 2 42 Sub-

42 *Subdiacono, qui publice ordines suscepit, vt vxorem ducat concedi non debet.*

43 *Votum de intranda certa religione, duo in se continet, & quænam hæc sint.*

44 *Vouens sacros ordines sumere, etiamsi beneficium, aut patrimonium non habeat, vxorem ducere non potest.*

45 *Votum intrandæ religionis, collationem beneficij ei postea factam, non annullat.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 4.

1 Morbo grauissimo ad mortem vexatus, & multa pia facere proponens, & inter alia declarans, & disponens religionem ingredi, Deo sibi sanitatem concedente, ipsa sanitate secuta religionem ingredi non tenetur. *a* Quia cum aliud sit velle aliquid facere, & aliud obligare se ad id faciendum, & a diuersis illatio fieri non debet. *b* Nullum propositum, quamlibet firmum, nec deliberatio vlla quantumuis resoluta efficere potest votum, aut promissionem obligantem de præcepto adimplendi proposita deliberata, & dicta, nisi promittat, & voueat illa facere. *c*

a c. literaturam, de voto.

b l. Papin. ff. de minoribus.

c S. Th. 22 q. 88. ar. 1. et 2. Arch. in cap. qui bona 17. q. 1. Man. c. 12. nu. 24.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 28.

2 Ægrotus vouens religionem Minimorum, aut aliam religionem particularem ingredi, & sanus effectus adiens Generalem religionis illius, qui non vult eum recipere, non satisfacit voto, nec absolutus ab eo sine alia causa in id accedere, censetur; licet enim vouens ingredi religionem in certo monasterio, quod non vult eum recipere, declarari possit a voto absolutus, * vouens tamen Religionem in genere, vel in specie, non se restringendo ad aliquod monasterium, alias religiones, vel alia Monasteria eiusdē religionis quærere tenetur, licet ab aliqua, vel ab aliquibus repudiatur. *d* Nec sufficit refutatio solius Generalis, non reddita saltem causa sufficienti, quare omnia monasteria suæ religionis eum refutare debeant. Quia sicut acceptatio, & admissio volentis ingredi religionē pertinet ad prælatum, & conuentū monasterij, *e* ita etiā refutatio ad eosdem & non ad Generalē spectabit: potest tamen Generalis vel Prouincialis causa cognita, & auditis partibus, suis subditis iubere, ne aliquem tali, vel tali de causa recipiāt; Refutatus autem a maiori parte Prælatorum, & conuentuum Regni, vel magnæ prouinciæ, liber a voto censeri debet.

Man. ca. 12. nu. 48

d Caiet. 2. 2. q. 188. ar. 3.

e Gl. in c. fi. de reg. in 6.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 8.

3 Puella, quæ deliberatè in manibus episcopi visitatoris se monialem futuram promittit, votum simplex de intranda religione facere non censetur, & proinde valide sponsalia, non obstante dicta promissione, contrahere valet. Quia cum de essentia voti sit vt promissio fiat Deo, * adeo vt professio facta sanctis ideo censetur votum, quia videtur facta Deo, quatenus nimirū sancti deificati sunt, & participatione quadam dij facti: ita à contrario sicut promissio facta sancto de aliquo bono, tanquam homini rationali, non habito respectu quod sit deificatus, votum non censetur: *g* sic neque promissio facta homini ad faciendum illum certiorem rei futuræ, votum,

f S. Th. 2. 2. q. 88. ar. 4. & 5 Man. ca. 12. nu. 25

g Caie. 2. 2. q. 88. art. 5.

votum erit. Cum itaque promissio facta per præfatam puellam non erat facta Deo de se faciendo religiosam, sed tantum Episcopo facta fuit ad certificandum illum de voluntate faciendi se religiosam; consequenter votum fecisse non censebitur.

DECISIO IIII.

Ex consil. 4. alias 13.

4 Rusticus castitatem vouens, simulque religionem quandam intrare, nesciens tamen an tunc intenderet se ad castitatem seruandam obligare, licet ad dictam religionem non admitteretur, si postea admitti ad religionem non possit. in dubio partem tutiorem eligere tenetur; *h* & proinde reputare se debet obligatum ad castitatem etiam extra religionem seruandam, quamuis ob talem dubitationem facilius erit dispensationẽ à Papa per sacram Pœnitentiariam obtinere.

h ca. iuuenis. de spõ sal. & ca. ad audientiam. de homic.

DECISIO V.

Ex consil. 5 aliás 19.

5 Vouens presbiter fieri, & postea non alia de causa, quam pœnitentia ductus obtinens commutationem, vt quolibet mense in vita sua frequẽtaret confessionem, & communionem; non obstante hac commutatione, tempus presbiterij per sacros canones præfinitum, puta vigesimum quintum annum expectare, & presbiter fieri, si possit, aut votum prius in aliud melius, vel æquale bonum commutare, tenetur: quia cum voti commutatio, vel in aliud opus melius, vel saltem æquè bonum fieri debeat, * & confessio menstrua, & communio, æquipollẽs opus assumptioni presbiteratus non sit, obligatio primi voti adhuc durat, & in suo robore permanet, nec per talem cõmutationem inualidam, & nullam, tolli poterit; quia non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum. *i*

Man. c. 12 nu. 63.

i cap. Non præstat. de reg. iur. in 6.

DECISIO VI.

Ex consil. 6. aliás 3.

6 Habens propositum mutandi vitã, & intrandi religionem, postea tamẽ sponsalia cum virgine contrahens, sed sine præsentia parochi, cum præfata virgine Matrimonium contrahere tenetur; quia neque propositũ etiam sæpius iteratum, aut diu continuatum votum constituit, aut obligationem necessariam intrandi religionem inducit, *K* * neque Concilium Tridentinum, *l* sponsalia de futuro contracta sine præsentia parochi annullat, sed tantum sponsalia per verba de præsenti, * & ideo ad contrahendum Matrimonium virtute sponsaliorum obligatur, quãuis & ipsa etiam per ingressum, & professionem religionis dissoluũtur. *m*

K c. litteraturam. de voto. et Panor. ibi. Man. c. 12 nu. 14. l Tri. sess. 29. c. 1. de ref. Matr. Mãn. c. 25 nu. 144. m ca. 1. de conuers. cõiug.

DECISIO VII.

Ex consil. 7. aliás 1.

7 Cum iudicium, quod sufficit ad aliquem obligandũ diabolo, sufficiens etiam sit ad obligandum Deo, *n* & constat, eum qui proximum ferit, vel occidit per iracundiæ calorem peccare mortaliter; consequenter votum in ægritudine, prælijs, nauigationibus, calore iracũdiæ, aut alia animi perturbatione factũ, quæ hominẽ insanũ, vel furiosum non reddit, nec iudiciũ rationis penitus tollit, vouentem ad illud implendum

n Gloss. in c. mulier. 32. q. 2.

obligat, o * quamuis vota sic facta à Prælatis iustè commutari, & dispensari possunt. p *

o Pan. in c. dudum. de cõuers. coniug. Ma.c.12. nu.24.
p c.1 et 2 de voto. Man.cap. 12.nu.24 & 77.

DECISIO VIII.

Ex consil.8.alias 5.

8 Qui dicit Deo, *Da mihi Domine salutem & ego seruiam tibi* intelligendo mente de seruitio in statu castitatis, & continentiæ, votum seruandæ castitatis emisisse censetur, ad eamque seruandam obligatur: cum mens dicentis fuerit, (cui maxime attendendum est) se ad castitatem seruandam, secundum propriorem verborum significationem, obligare.

DECISIO IX.

E *consi.9. in vtrisque.*

9 Sacerdos beneficiarius in articulo mortis vouens castitatem, paupertatem, & obedientiam in manibus Prioris alicuius Monasterij, & in præsentia sui confessarij animo participandi suffragia ordinis prædictorum Prioris, & cõfessarij; quamuis ex tali voto religiosus factus nõ sit, nec ad religionem intrandam obligatus, eo quod nec eam intrare promisit, nec Prior, & Confessarius potestatem incorporandi illum suæ religioni habebant, quod tamen necessarium est, vt quis religiosus esse possit, q ad vota tamen illa seruanda tanquam simplicia tenetur; ita vt castitatem ex duplici voto, tam Sacerdotali, quam castitatis voto paupertatem etiam ex eodem voto, obedientiam vero ex nullo seruare tenetur; Quia illud nõ fuit legitime acceptatum ab ordine, aut conuentu post annum probationis, prout Concilium Tridentinum r requirit; nec ipse animum obligandi se Episcopo, vel alij Prælato habuit, plusquam ante votum obligabatur.

q cap. ad Apostolicam. de regul.
r Tri. ses. 25. c.15. de reg.

DECISIO X.

Ex consil.10. alias 6.

10 Qui scrupulis diuersis e rebus secularibus natis agitatus proponit intrare religionem certam, aut dicit, *Promitto non mori in seculo*; nec virtute talis propositi, aut rigore verborum, quæ dixit, votum religionis emisisse censetur: quia proponere etiam firmissime intrare certam religionem, non est vouere; s & verba prolata, solum non velle mori in seculo, non autem religionis ingressum, significant.

s S.Tho. 2.2.q.88 ar.1. & 2 Ma.c.12. nu.24.

DECISIO XI.

Ex consil.11. deest in Nouis.

11 Cum votum ab intentione vouentis expressa, vel tacita pendeat, qui principaliter vult uouere castitatẽ & accessorie religionem, vt facilius eam in illa seruet, ea seruare tenetur, ẽtsi ab intranda religione excusetur; sicut etiã qui principaliter vult religionem vouere, & veluti accessorie castitatem, quam facilius in religione seruare possit; a voto religionis liberatus, etiam & a voto castitatis liber erit; eo quod accessorium sui principalis naturam sequitur. t

t c. Accessorium. de reg. iu. in 6.

DECISIO XII.

Ex consil.12. alias 27.

12 Vouens intrare religionem Capucinorum, vel cuidam particulari Hospitali seruire; si a Capucinis recipi non possit, ad seruiendum præfato

sato Hospitali tenetur: quia qui promittit duo alternatiuè, alterum eorũ adimplere tenetur; *u* & aliam Religionem intrando peccat; eo quod illud quod Hospitali debebat, ita soluit alteri, vt fiat inhabilis ad soluendum quod debuit Hospitali; soluens autem vni, quod alteri debet, peccat; *x* facta tamen professio in illa religione valida erit.

u c. in alternatiuis. de regu. iur. in 6.

x c. ea te. de iureiu.

DECISIO XIII.

Ex consi. 13. alias 16.

13 Mater de legitimis filiæ Monasterium ingressæ, & renunciãtis legitimas eius, & patris, quas in bonis eorum habere sperabat, Monasterium ædificare vouens, ad votum illud implendum non tenetur; quia filii licet viuentibus parentibus, spẽ succedendi in bonis paternis post eorum obitum habeant, antea tamen nihil iuris in eis habere possunt: *y* Ideoque per renunciationem filiæ ante mortem patris, nihil patri, aut matri eius acquiritur, nisi sola libertas testandi de bonis suis inter reliquos filios, & filias, perinde ac si ipsa filia eius nõ fuisset. *z* Et si quid ex illa legitimarum patris renunciatio ne acquiri posset, de illa pater non mater disponere valet: vnde consequenter votum a matre emissum de legitima filiæ ante obitum patris sic renunciata, tanquam de nihilo factum, nullũ, & irritum censendũ est.

y l. 1. § si impuberi. ff de coll. bon.

z Couar. in c. quãuis pactũ. de pact. in 6.

DECISIO XIIII.

Ex conf. 14. alias 55. de Regularib.

14 Qui semel vouit non transire ad regulam arctiorem, postea ad aliam Religionem, quæ & constitutione suæ religionis, & concessione Apostolica est strictior, & suæ naturæ, & conditioni aptior, & ad seruiendum Deo opportunior, non obstante voto illo licitè transire potest. Sicut enim votum de non intranda religione nihil vouenti ad illam intrandam obstat, quia maioris boni impeditiuum est; *a* ita nec votum de non intranda arctiori religione, vouenti ad illam intrandam, tãquam maioris boni impeditiuum, obstabit: & proinde post petitam, licet non obtentam à superiore licentiam, *b* illam licite intrare potest.

a Arg. c. de fin. 22. q. 4. S. Tho. 2. 2. q. 88 art. 2.

b c. Virgines. 20. q. 4 c. licet. de regul.

DECISIO XV.

15 Regularis cum incapax omnino Dominij, & possessionis sit, etiam sui Breuiarij, nec aliquid sibi, seu nomine suo acquirere potest, sed quicquid acquirit quomodocunq. siue per contractum, siue per vltimam voluntatem, siue per industriam, siue iussu, siue iniussu Prælati, Deo, Ecclesiæ, & suo Monasterio vbi est professus, acquirit, & etiã quæsita per eum ante probationem, & nondum in alium legitime translata, per professionem, in Religionem, vel Monasterium, quibus se dicat, transfert; *c* Consequenter transiens ab vna religione ad aliam, nihil eorum, quæ in priori religione, vel Monasterio habebat, nisi vestes, & scripta sua, quæ primæ religioni suæ inutilia essent, & alia, quorum delationẽ probabiliter crederet Prælato suo non fore ingratam, ad secundam illa secũ transferre põt; reliqua vero minime nisi relictis originalib. vel eorum copijs, per quas fieret ne delatio eorum esset religioni damnosa.

c Auth. ingressi, C. de sacros. eccl. & c. in præsentia. de proba. & c. 2. detestam. & c. 2. & c. cum ad monasterium. §. fin. de sta. monach.

DECISIO XVI.

Ex conf. 15. alias 45. de regul.

16 Proponens firmiter certam religionem intrare, eamque intrans, sed

post vndecim menses eam egressus, & fictè aliam intrans animo non faciendi professionem, in qua per tredecim menses mansit nulla expressa professione facta, & eã postea sine licentia egressus, & à superiore captus, & habitu spoliatus; neque votum aliquod religionis fecisse, neque religiosus cẽsendus est, sed neque religionem aliquam intrare tenetur. Quia propositum intrandi religionem etiam firmiter conceptum, votum obligatorium non inducit; *d* * & etiamsi vouisset, illud tamen satis intrando religionem, ibique per tot menses manendo impleuit; cum votum de intranda religione per introitum adimpletum censeatur, licet professionem nõ faciat. *e* Neque tacite professus est, qui fictè religionem ingressus etiam post tredecim menses eijcitur, & habitu à Superiore illius spoliatur. *f*

d S.Tho. 2.2.q.88 ar.1. Ma.c.12 nu. 24.
e S.Tho. 22.q.189 ar.4.
f Arg. c. huma na aures.22 q.1. & c. sua . de sponsa.

DECISIO XVII.

Ex consi.16.aliâs 36.

17 Cum ludus triplex sit, honestus, recreationis gratia factus; & venialiter malus; & malus mortaliter. *g* Quamuis votum de non ludendo ludo honesto, non obligat, eo quod est contra bonos mores; *h* votum tamen de non ludendo ludo venialiter, aut mortaliter malo, vouentem obligat, & bonum est; sicut enim votum peccandi venialiter, aut mortaliter, malum est; *i* ita etiam votum de non peccando venialiter certo aliquo genere peccati, aut mortaliter, est bonum: iusta tamen de causa, ea scilicet, quia vouens est nobilis, & veretur se non seruaturum votum in exercitu, vel Curia, vbi viuit, & magna est ludendi occasio, & consuetudo inter homines sui status, &

g S.Tho. 2.2.q.168 ar.3. & 9 Ma.c.20. initio.
h Arg.c. in malis. 22.q.4.et ca.non est obligatorium. de reg.iur. in 6.
i c. si aliquid.

ordinis, à Papa ab obligatione voti absolui potest, & in bonum maius, vel æque bonum commutari. Quia sicut Pœnitentiaria pro parte iusta causa admittere solet, vel parte causæ dispensandi super voto castitatis, eo quod qui, vel quæ vouet valde vrgetur & grauibus stimulis carnis ad fornicandum, & vouens perinde fornicaretur, ac si votum castitatis non emisisset quia huiusmodi dispẽsatio retrahit à maiori peccato ad minus, & peccaturum hortari iuste quis potest, vt si paratus sit peccare alterum de duobus, peccet potius peccatum minus: K ita etiam iusta causa est dispensandi in voto non ludendi ludo mortaliter malo, cum eo qui probabiliter creditur peccaturus etiam contra votum, vt sic saltẽ minus peccatum committat, cum minus sit sine voto, quàm cum voto peccatum mortale committere.

K c.si qt verius. 33.q.2.

DECISIO XVIII.

Ex consi.17.alias 15.

18 Vouens ingressum religionis, si frater eius Romam venerit, donec frater moriatur, à uoti obligatione nõ liberatur, nec interim uxorem ducere potest; *l* Nec alius in tali uoto religionis, etiamsi cõditionale sit, præter Papam dispensare potest.

l Arg. c. in præsentia, & c. sua. de spons. Ma.c.12 nu.43.et 75.

DECISIO XIX.

Ex consi.18.alias 26.

19 Vouens ingredi certam religionẽ, licet non teneatur eam ingredi, si post illud uotum ingressus, & professus sit aliam religionem, *m* tenetur tamen si non profiteatur secundam. *n*

m ca.qui post votũ. de reg. in 6.
n Anc.in d. ca.qui post votũ

DE-

DECISIO XX.

Ex conf.19.alias 25.

20 Vouens certi Monasterij frater fieri,& illud ingrediēs, ante professionem libere ab ea exire, o & Matrimonium licite cōtrahere potest. p Quia votum intrandi religionem,& se fratrem faciendi, quod hoc paria sunt, & eiusdem uirtutis; q & ideo huic, sicut & illi solum intrando, licet non profitendo, satisfit.

o S.Th. 2.2.q.189. art.4. p c.1. de reg. in 6. q Caiet. 2.2.q.189 ar.4.

DECISIO XXI.

Ex conf.20.alias 33.

21 Papa, rogatus super dispensatione voti de intranda religione aliqua vna; Respondendo vt aliam ingrediatur, præfatum votum non dispensasse, ne illo teneatur, sed illud tantū in aliud commutasse censetur,& proinde ad aliam religionem in genere intrandam obligatur.

DECISIO XXII.

Ex conf.21.alias 23.

22 Obligatus ex voto ad intrandam aliquam religionem in genere intrando Carthusianam ante ætatem, quā eius statuta requirunt, & ob id post sex menses nouitiatus eijcitur, voto suo satisfecisse non censetur; sed vel ipsum, vel aliam, post legitimam ætatem ingredi tenetur. Quia vouens intrare religionem,& intrans, tunc solum voto satisfacit, quoad forum cōscientiæ ad effectum exeundi, si ex ea vult exire, vel quia ei ingrata est, vel sibi videtur importabilis: r secus autem si non exeat, aut quia sibi ingrata, aut quia sibi impossibilis videt̄ sed ideo quia statuta ordinis repugnant: vnde cum uouens intrare religionem in genere, non solum tenetur aliquam approbatam intrare, sed etiam quam scit, vel scire debet iustè sibi esse aptam, nec se iustæ pati defectum ob quē per statuta eius reiici possit,& eam profiteri, nisi ei ingrata, vel importabilis videatur; præsertim cum ipse in particulari religionem Carthusianam non uouerit; non obstante ingressu,& egressu præfato ad aliam religionem intrandam, vel eandem post debitam ætatem,& sublato impedimento tenetur, nisi iusta aliqua de causa cognita, Papa votum suum vel relaxet, vel in aliud commutet.

r S. Tho. 22.q.189 a.3. & 4. & Caiet. ibi.

DECISIO XXIII.

Ex consi.22.alias 42.

23 Votum emittens de non tangendo mulierem libidinosè, votum castitatis emittere non censetur; sicut neque qui votum de non nubēdo, vel de non ducendo vxorem emisit, castitatem vouisse, iudicari debet: * cum multo plura votum castitatis, quam hoc votum includit; votum etenim castitatis omnia ea includit, quæ in sexto Decalogi præcepto prohibentur; * immo & Matrimonium, & copulam eius; f & consequenter Episcopus in tali voto de non tangendo mulierem libidinose dispensare potest; cum tamen castitatis votum Papæ reseruatum sit. *

Man.c.12 nu.43.

Ma. c.17. nu.12. f c.Vouentibus. 12. q.1. Ma. c.12. nu.75. & 76.

DECISIO XXIIII.

Ex conf.23.26.alias 7.22.

24 Proponens longo tempore intrare religionem,& tandem proferēs hæc verba; *Promitto mori in religione*, votum religionis emisisse censetur; sic enim dicendo, tacite dixisse videtur, promitto intrare religionem,

Digitized by Google

ligionem, & in ea mori; votum autem generale de intranda religione valet. *t* cui voto non satisfacit solum intrando religionem, nisi etiã eam profiteatur, in eaque moriatur; cum virtualiter sic dicendo duo vota fecisse videtur; Alterum de intranda religione; & alterum de perseuerando in ea; quorum prius completur intrando tantum, posterius autem non nisi profitendo. * Sufficit autem quamcunque religionem voluerit profiteri, quia promissioni indefinitæ, & Generali per vnum suppositum fit satis. *u*

t constitutionem de reg. in 6.

Man. c. 12 nu. 47.

u gl. in c. & circa, de elect. in 6.

DECISIO XXV.

Ex consi.24. alias 30.

25 Vouens intrare certam religionem si ad scientiam necessariam ingressui illius ordinis perueniret, & reiectus ab vno Monasterio illius ordinis ob eius insufficientiam, non censetur voto satisfacere, eo solo quod ab vno Monasterio sit repulsus, sed alia Monasteria illius ordinis quærere tenetur, vt liber à voto esse possit; & dare operam debet studijs, vt pro illa religione aptus inueniatur, ne ex parte sua impedimentum sit quo minus in illa recipiatur quamuis enim vouens religionem sub conditione non obligatur, donec conditio adimpleatur, *x* satagens tamen ne adimpleatur ea, voti reus iudicatur.

x c si pro te. de rescrip.

DECISIO XXVI.

Ex consi.25. alias 42. de regularib.

26 Oblata à parentibus in ætate pupillari Monasterio cum dote, & habitum nouitiorum etiã per decẽ annos aut plures gestans, *y* & sæpè dictis & factis ostẽdẽs se animũ profitendi non habere, nec vnquã habuisse, ex tali habitus gestatione nec votum, nec voti ratificationẽ emisisse cẽsetur, sed liberè à Monasterio exire, *z* & Matrimoniũ cõtrahere põt.

y Inno & Pan. in c. ex parte. de regul. Card. in cle. eos. ti. eod. Tab. verb. nouitius, & Ange. eo. nu. 12.

z c. 1. § 1. de regu. 6.

DECISIO XXVII.

Ex consi.27 alias 35.

27 Vouens ingressum religionis, & sæpius eam ingressus, sed ante finitos annos nouitiatus, aut emissam professionem egressus, ob difficultates quas in religione reperit, & semper scrupulis agitatus dubitãs etiã quod nõ saluabitur, si in statu seculari moriatur, tuta conscientia vitam clericalem secularem ob experientiam, quam habet suæ in permanendo in religione inconstantiæ eligere, & tentationes malas frequenti oratione repellere potest.

DECISIO XXVIII.

Ex consi.28. alias 20.

28 Religionem qui causa certorũ votorum pœnalium, quæ fregit, intrare tenetur, sed debita quædã soluenda habet, præfata debita prius soluere, quàm religionem ingredi debet; *a* Nec in fraudem creditorum religionem ingredi potest, si habeat vnde ea soluere valet.

a S. Thom. 2.2. q. 189 ar. 6.3.

DECISIO XXIX.

Ex consi.29. alias 24.

29 Vouens simpliciter religionem ingredi, intrando religionem, & postea superueniente morbo exiens, voto satisfecisse censetur, nec cessante infirmitate redire tenetur; quia sic vouens, vouere censetur secundum formam iuris, *b* quæ habet vt intra annum probationis ingrediens religionem, ob infirmitatem, aut aliam causam non sibi gratam libere exire possit. *c*

b S. Thom. 2.2. q. 189 art. 4. c c. ad Apostolicã. de reg. & c. 1. & 2. ti. eo. 6.

D E-

Digitized by Google

DECISIO XXX.

Ex consi. 30. alias 40.

30 Regularis professus licet votum trāseundi ad arctiorem religionem sine auctoritate superioris emittens ad eam implendam teneatur, nec Prælatus illud irritare queat; *d* super illo tamen dispensare, aut illud in aliud commutare potest. Quamuis enim religiosus nullā propriam habeat voluntatem, sed à voluntate Superioris dependet, *e* & proinde Superiori quoad omnia contenta in regula, & etiā quoad non contenta, quæ sunt, vel esse possunt opportuna regulæ seruandæ, subijcitur; *f* quia tamen exitus, & transitus ad arctiorem religionem non est de contentis in regula, nec de opportunis ad eam seruandam, immo potius de contrarijs, *g* proinde in istis voluntati Superioris non subijcitur, ideoq; factum votum obligat. Quia vero potestas irritandi votum ex subiectione nascitur, qua ratione votum tale sine Superioris consensu factum obligat, eadem cōstat, non posse ab eo irritari. Cum autem tale votum non sit proprie votum religionis, sed de transitu ab vna ad aliam religionem, & longe aliud & minus, quam votum de ingressu religionis, vt cōstat; cōsequēter reseruatio, qua votum religionis Papæ reseruatur, quæ est exorbitās à communi regula iuris (quæ concedit Episcopis dispensationem & commutationem votorum) non est extēdēda ad hoc quod est minus; eo quod iura exorbitantia non sunt extendenda ad alium casum, *h* nec à separaris fit illatio. *i* Et ideo sicut potest Prælatus dispensare super tali voto, ita à fortiori illud commutare potest, cum longe magis sit dispensare, & cui licet quod est plus, licet vtique quod est minus. K

d S.Tho. 22. q.88. ar.8. Caiet. ibi. Sotus lib.7. de iust. q. 3. ar.1.
e c. non dicatis. 12. q.1. & c. quorundā & c. religiosus. de electio. in 6.
f c. Monacho. 20. q. 4.
g c. licet. de regul.
h c. odia. de reg. iu. in 6.
i l. Papinianus. ff. de minoribus.
K c. licet. de reg. iu. in 6.

DECISIO XXXI.

Ex consi. 31. alias 34

31 Nobilis iuuenis habēs coniugē iuuenē infirmam & morti proximam & turbatus dolore vouit cuidā sancto mille scuta, si vxor conualesceret, quæ conualuit, sed deinde superuenit mors patris eiusdem iuuenis, qui multa debita reliquit, & filiā virginem indotatam, & natæ sunt eidē iuueni duæ filiæ; ex Papæ licētia illa mille scuta in dotem sororis pauperis, & filiarū suarū, attento maximè quod bona vouētis vix quatuor millia scuta valeāt, cōmutare licitè potest. Quāuis enim ecclesiæ titulū illius Sācti habenti ius quæsitū fuit ad illa mille, & proinde necessarius videtur cōsēsus ecclesiæ cū id quod nostrū est, sine cōsensu nostro auferri nequeat; *l* quia tamē Papa relicta in vsus pios, in alios cōmutare potest, *m* & donatio rei facta alicui cū adiectione, vt eam det alteri tertio, quoad illum tertium uolente donatore, & donatario principali reuocari potest; *n* & Deus donatarius principalis est, volente Papa eius vicario, iusta de causa donatio illa in alium pium vsum cōmutari potest.

l l.id qđ nostrū. ff. de reg. iu.
m Clem. quia contingit. de relig. domib.
n l. qui Roma §. Flauius ff. de verb. obl. et ibi Barto.

DECISIO XXXII.

Ex consi. 32. alias 18.

32 Vouens statim habitum Presbiteralem assumere & postea suo tempore presbyter fieri, statim habitū assumere tenetur, nisi iusta de causa Episcopus dilationem concedat, & dispenset; Assumptionē vero ordinis presbiteralis etiamsi legitimæ ætatis fuerit causa studendi, & se ad illum idoneum faciēdi, etiā sine Episcopi dispēsatione differre potest. *o* qui etiā Episcopus iusta de causa votū illud Presbiterij, cum non sit de numero quinq; votorū reseruatorum Papæ, videlicet, perpetuæ continentiæ,

o Arg. c. cū in ec. de elect. in 6

Reli-

Religionis, Peregrinationis in Hierusalem, vel Romam, vel S. Iacobũ Cõpostellæ, *p* * in aliud maius, vel æque bonum cõmutare potest, Nihilq; obstat quod votũ Presbiteri j, votum etiam perpetuæ continentiæ sub se includere videtur, quod est illi annexum; quia etiam votũ religionis ad sui cõplementum proprie perpetuam continentiam includit, non tamen propter hoc Religionẽ vouens, illam vouere censetur. *

p cap. Et si Dominici, de pænit. & remiss. Man. cap. 12. nu. 75.

Man. ca. 12. nu. 47.

DECISIO XXXIII.

Ex consi. 33. alias 31.

33 Cum aliud sit cõmutare, aliud remittere pœnam ob fractionẽ voti, habens potestatem certa vota commutandi, pænam ab eorum fractionẽ remittere nequit; à diuersis enim nõ fit illatio. *q* si tamen ante pænam incursam cõmutatio fiat, nõ incurreretur pæna, eo quod non frangitur votum, iam per commutationẽ sublatum, & quod non est, nec frangi, nec dissolui potest. *r* priuatio.n. habitum præsupponit. *s*

q l. Papinianus ff. de minorib. c. ad audientiam. de decim. r c. ad dissoluendũ. & desp õs. impub. s. Decem. de verb. oblig.

DECISIO XXXIIII.

Ex consi. 34. alias 14.

34 Cũ absolutio à fractione voti, aut a pæna incursa rõne fractionis eiusdẽ & absolutio à voto, inter se diuersa sint, ita quod votũ perpetuũ obligat semper, quamuis vouens à peccato fractionis voti, seu à pæna incursa ob votũ fractũ absoluatur; *t* ideo vouens, vel iurans se nõ peccaturum certum peccatũ sub pæna intrãdi religionẽ, & postea peccãs illud, religionẽ intrare tenetur, & impetrata dispẽsationẽ solũ super pæna intrandæ religionis, quã ob voti fractionem incurrit, iterum peccando ad illã intrandam de nouo tenetur; quia non fuit dispensatus super voto nõ peccandi sub pæna intrandæ religionis, sed solũ super obligatione intrandæ religionis incursa ob primã voti transgressionem, quæ res diuersa est ab illo voto de non peccando sub pæna intrandæ religionis, * & à diuersis nõ fit illatio. *u* Dispensatus autem à voto non peccandi sub pæna intrãdæ religionis, quamuis iterum peccat, religionem tamen intrare non tenebitur, eo qđ sublato principali tollitur accessorium. *x*

t S. Ant. 2. par. ti. 12. §. 2. c. 2.

u Man. ca. 12. nu 79.

x l. cũ principali. ff. de reg. iur. ca. accessoriũ de reg. iu. in 6.

DECISIO XXXV.

Ex consi. 35. alias 32.

35 Vouens facere eleemosinas si amplius certum aliquod peccatũ committeret, & postea peccatum illud committẽs; etiamsi forte votũ eius confessarius virtute Iubilæi, in quo Papa concessit Confessarijs facultatem commutandi vota, sed nullam mentionem fecit de condonatione obligationis ad soluendas pœnas iam incursas, in dotationem alicuius pauperis commutauit; ad eleemosinas tamen ob fractionem voti prius debitas faciendas, non obstante præfata voti commutatione a confessario facta, obligatur. Quia cum aliud sit obligatio soluendi pænam iam incursam ratione voti violati, & aliud votum ipsum, & à diuersis nõ fit illatio, *y* Confessarius, qui solum votum virtute Iubilei cõmutare potuit, pœnas incursas ob violatum prius votum condonare, aut relaxare non potuit. Nec quicquã vouẽti prodest, ꝙ sublato voto quod fuit principale, sublata ẽe censeatur prædicta pæna soluẽdi eleemosinas, tanq̃ accessoriũ quidad votũ illud seruandũ, ex eo.s. ꝙ accessoriũ naturam sui principalis sequi soleat, *z* quia tunc solum accessorium sui

y l. Papinianus ff. de minor. cap. ad audientiam, de decim.

z c. accessorium. de reg. iur. in 6.

ſui principalis naturam ſequi cenſetur, quando ratio eadē in vtroque militat, nō quando diuerſa; *a* & quādo acceſſorium ſine ſuo principali conſentire nequit; cum itaque obligatio ad pœnam ſoluendam, ſine voto cōſiſtere queat, poſt votum ſolutum, vel diſpēſatione ſublatum, vt palam eſt, proinde in caſu dicto ſublato voto, penam acceſſoriam prius incurſam minime ſublatam eſſe cenſeri debet.

a Arg. cā. debitores, & c. conting. de iuretiu.

DECISIO XXXVI.

Ex conſil. 2. in Nouis, deeſt in antiquis.

* 36 Voti obligationem, licet iracūdia quæ vſum rationis non ſuſtulit, vitiare non cenſetur, *b* neque magna perturbatio, etiam eſt iniuſto timore, vel amore procedens, *c* * iuſtam tamen cauſam petendi diſpenſationem vel commutationem in Prætorio ſacræ pœnitentiæ præbet.

b Arg. ca. dudū. de conuerſio. coniug.
c ca. 1. & ibi Pan. de voto. Naua. in Man. c. 12 nu. 24. & 77.

DECISIO XXXVII.

Ex conſil. 10. in Nouis, deeſt in antiquis.

* 37 Iurans, vel vouens etiā per irā religionē intrare cū intentione actuali non intrandi eam, etſi ad intrandum non tenetur, ſi tamen intentionem contrariam non habuit, neq; intentionem actualem intrandi ad intrandum obligatur; Quia non debet de ſe præſumare, quod noluit tam grauiter peierare, vt volendo intrare, iuraret ſe intraturum, ſed quod ſaltem per iram intrare voluerit. *d* Cum inter conſenſum, & diſſenſum dari non poſſit medium,

d Arg. ca. qui tacet de reg. in. 6.

DECISIO XXXVIII.

Ex conſ. 12. in Nouis, deeſt in antiquis.

* 38 Vouens non commiſceri mulieri, quam falſo ſuam cognatam eſſe putauit votum illud ſeruare non tenetur, ſi tunc ea mente fuerat, quod ſi veritatem ſciuiſſet, non vouiſſet; ſecus autem ſi tunc ea mente erat, quod vouiſſet, etiamſi eam cognatam ſibi non eſſe ſciuiſſet. Quia ignorantia qualitatis a peccato qualificato excuſat, ſi ſit cauſa peccati, alias minimè.

DECISIO XXXIX.

Ex conſ. 17. in Nouis deeſt

* 39 Voto ſeu iuramento caſtitatis ſeu religionis ingrediendæ aſtricta, ſi poſtea nupſit, & conſūmauit, nō tenetur a viro petere, vt ei liceat dicta vota adimplere; mortuo autem marito votum adimplere tenetur: ſi tamen propter ætatem, conſuetudinem, vel aliam cauſam hoc ei difficile ſit, melius eſt vt diſpenſationem, relaxationem, ſeu commutationem a ſede Apoſtolica petat.

DECISIO XL.

Ex conſil. 21. in Nouis, deeſt in antiquis.

* 40 Vouens ingredi certam religionē ſeu certū monaſteriū, ſi in eo nō recipiatur, liber manet, ſin autem voluit ingredi religionem in genere, repulſus ab aliquibus, liber nō eſt, ſed vt in aliis recipiatur, tentare tenetur admiſſus autē ad habitū in aliqua, ſi poſtea eijciatur, vel ipſe exeat, voto ſatisfeciſſe cēſetur; ſicut & is, qui cū certum

certum monasterium ingredi vouisset, post habitũ in eo assumptum exit, vel eijcitur, nec aliud ingredi tenetur sed matrimonium tuta conscientia contrahere potest. e * Si autem vouisset in genere profiteri, aut in religione perseuerare, per solam habitus assumptionem non liberatur, sed exiens, vel eiectus, vt in alia ad habitum, & professionem recipiatur, tentare obligatur. Vouẽs autem fieri religiosus, in dubio ingredi ad probandum, non autem profiteri, aut perseuerare, vouisse censetur. f

e Angel. ver. votũ 3. §. 11. Caiet. 2. 2. q. 189. ar. 3 Nauar. in Man. c. 12 nu. 48.

f Caie. 2. 2. q. 189. art. 4.

DECISIO XLI.

Ex consil. 37. in Nouis, deest in antiquis.

* 41 Subdiaconatus ordo Sacramentum est a Christo institutum, eiq; votum castitatis annexum est quod matrimonium postea contractum irritat; g Ex causa tamen Papa, non solum cum tali, sed etiam cum Monacho professo, vt vxorem ducat, dispensare valet, h * quandoquidem solemnitas voti, ex qua dictum impedimentum oritur, non iure diuino, sed humano probatur inducta. i Nec Papa sic dispensando, facit vt manente voto, & voti obligatione, non teneatur vouens illud obseruare; sed ex causa, vt potest, facit vt hæc voti materia non sit, prout fit etiam quando relaxantur iuramenta.

g c. 1. qui cleric. vel vouent. h Argu. c. cũcta per mundum. 9 q. 3. Naua. in Ma c. 12. nu. 75. i cap. 1. de voto in 6.

DECISIO XLII.

Ex consi. 39. in Nouis deest in antiquis.

* 42 Subdiacono, qui publicè ordinẽ suscepit, vt vxorem ducat, non est concedendum ex ea solum causa, quod ordinem, cum esset diues, dolo consanguineorum putans se pauperem, inductus suscepit.

DECISIO XLIII.

Ex consi. 14 in Nouis, deest in antiquis

* 43 Quia votum de intranda certa religione duo in se contineat, vnum de religione intrãda, cuius dispensatio soli Papæ reseruatur; alterum de intranda hac religione, quod nullibi Papæ reseruatum est: sicut etiam & professio certæ religionis duo continet, vnum quod per eam fit religiosus, super quo solus Papa dispensat; alterũ, quod fit religiosus illius ordinis, super quo alij prælati dispẽsare possunt, vt ad strictiorem vel æqualem transire queat; consequenter cum vouente intrare certam religionem, alius quam Papa dispensare valet, vt liceat ei æqualem, vel strictiorem intrare, imo etiã & laxiorem: Eo quod aliud est dispensare, ne qui vouit religionem in genere, vel in specie ad vnam intrandam teneatur, quod cum sit dispensatio super voto religionis, Papæ reseruatum est; aliud autẽ quod vouens vnam religionem, intret aliam, quod cum sit dispensare solum super voto de transeundo ad aliam religionem, nullibi Papæ est reseruatum.

K Caie 2. 2. q. 8. art. 8.

DECISIO XLIIII.

Ex consi. 43. in Nouis, deest in antiquis.

* 44 Vouens suscipere sacros ordines quamuis nõ habeat beneficium, nec patrimonium, ad cuius titulum ordinetur, nec doctrinam sufficiẽtem, vxo-

vxorem ducere nequit, nisi factus sit incapax doctrinæ sufficientis, aut prudentis arbitrio iudicetur ei impossibile, vt beneficium, vel patrimonium acquirat.

DECISIO XLV.

*45 Votum religionis ingrediendæ collationem beneficij ei postea factam ante professionem, non annullat, sicut nec matrimonium post votum religionis contractum annulatur. *l*

l cap. Nos nouimus. 17. q. 2.

TITVLVS XXVIII.

De statu Monachorum.

SVMMARIVM.

1 *Religionem ingresso non profitenti, vel abeunti donata restituuntur.*
2 *Benedictio Abbatis non est iterabilis.*
3 *Monachus iuridice expulsus, vel translatus ad parochialium, habitu clericali vti potest.*
4 *Præcedentia Prouincialium inter religiosos, ex antiquitate prouinciarum attenditur.*
5 *Canonicus Regularis, sicut nec Monachus, patrinus esse nequit.*
6 *Monialium monasteria ex causa superiores intrare, & licentiam ingrediendi dare possunt.*
*7 *Monachatus non est dignitas, nec aliquid honorificum.*
*8 *Monachus de iure communi, ex vno loco in alium inuitus mutari non potest.*
*9 *Canonici regulares beneficia curata habere possunt.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 9. de success. ab intestato.

1 Cum eadem ratio sit recedentis ante professionē, & morientis, ante professionem emissam: consequenter Concilium Tridentinum *a* statuens vt abeuntibus ante professionem, omnia quæ sua erant, restituantur, etiam de religiosis ante professionem morientibus, id ipsum statuisse censetur, cum antea professionem emissam res nouitiorum monasterij bona non fiant.

a Tri. ses. 25. c. 16. de reg.

DECISIO II.

Ex cons. 2. de est in Nouis.

2 Abbas semel benedictus, licet ad aliam Abbatiam promotus, sit, iterū tamen benedici non debet; sed vel priorem benedictionem literis, & testibus probare, vel iterum sub conditione benedictionem accipere, tenetur; *b* vt sic in foro exteriori fidem suæ benedictionis facere possit.

b Arg. ca. 2. de baptismo.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 79. de Regular.

3 Regularis iuridicè a Monasterio expulsus, vel ad Parochialem ecclesiam rite translatus, tuta conscientia in habitu clericali seculari extra monasterium sub obedientia Episcopi manere potest, & debet; quia in vtroque casu a religione absoluitur, & in neutro ad Monasterium & claustrum redire tenetur. *c*

c Gloss. in cle. 1. §. ad hæc, de statu mona. & cap. si quis trāslatus. 21. q. 2.

DE-

DECISIO IIII.

Ex consil. 4. alias 10. de maior. & obedien.

4 In capitulis faciendis in ordinibus Minimorum honoratior locus Prouinciali Aquitaniæ, quam Lugdunensi assignari debet: cum prouincia illa, prius quam Lugdunensis erecta sit, & præcedentia prouincialium, ex antiquitate institutionis Prouinciarum, & non ex antiquitate erectionis monasteriorum attendēda est; prior autē tempore, etiam iure potior esse debet. *d*

d cap. qui prior. de reg. iur. in 6. & c. 1. de maior. & obed.

DECISIO V.

Ex cons. 5. alias 10.

5 Cum leges fundatæ in religione, disponentes de Monachis, etiam in Canonicis Regularibus locum habeant, nisi earū verba illos expressè excludant, *e* consequenter Canonicus regularis, sicut nec monachus, patrinus esse nequit. *f*

e Pan. in c. 2. de postulat.
f c. non liceat. decō secr. di. 4.

DECISIO VI.

Ex cons. 6. alias 9.

6 Episcopi, & alii Prælati quamuis sine iusta & vrgenti causa monasteria Monialium sibi subiecta intrare non possunt, *g* visitationis tamen aut alia iusta, & vrgēti ex causa, pro quanta aliis ad ea intrāda dare possunt, ipsi etiam ea, non petita ab alio superiore licentia, intrare valent. *h*

g c. 1. de statu reg. in 6. & Trid. sess. 25. c. 5. de reg. Pius V. in Bulla, quæ incipit, circa. Grego. 13. in Bulla, vbi gratia.
h Gregor. 13. const. 73. incipit, dubijs quæ emergunt.

DECISIO VII.

Ex consil. 1. in Nouis, deest in antiquis.

7 Cum Monachatus nec dignitas, nec honorificum officium sit, *i* vnde etiam & Abbates Monachorum qui non sunt clerici, sed tantum laici, quolibet clerico in minoribus constituto inferiores sint honore; *k* consequenter excommunicatus, infamis irregularis, vel alias ad beneficia ecclesiastica inhabilis, ad monachatum habilis censetur.

i Feder. cōsil. 5. n. 5.
k c. a sub diac. dist. 93.

DECISIO VIII.

Ex consil. 4. in Nouis, deest in antiquis.

* 8 Monachus de iure communi, qui stabilitatem in vno Monasterio vouit, ad aliud inuitus sine iusta causa moueri non potest, poteritque non solum Papa, sed etiam Generalis ordinis illi licentiam concedere, vt retento habitu extra claustrum maneat, vt matris necessitati superuenienti, subueniat. *l* Nam si necessitas professionem præcedat, nō potest iuste in claustro manere, sed exire tenetur, vt subueniat.

l S. Th. 2. 2. q. 101. artic. 4. Nau. in Man cap. 14. n. 14.

DECISIO IX.

Ex cons. 12. in Nouis deest in antiquis.

* 9 Canonici Regulares Congregationis Lateranensis ordinis S. Augustini, & beneficia curata suscipere, & curam animarum extra ordinem suum cum licentia Generalis, absque vlla Papæ dispensatione exercere possunt. *m*

m c. quod Dei timorem, de statu monach.

TITVLVS XXIX.

De Religiosis domibus.

SVMMARIVM.

1 *Hospitalis rector officium recitare, tenetur, quando Hospitale est beneficium.*

* 2 *Con-*

** 2 Congregatio Concilij Trid. statuere nequit, an hospitale ab episcopo visitari possit.*

** 3 Hospitale de bonis laici erectum, in quo non adest altare, vel capella, auctoritate episcopi erectum non præsumitur.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

1 HOspitalium cum duplex sit genus, alterum quod datur in titulum beneficij; & alterum, quod solum datur in administrationem; *a* Rector Hospitalis ad horas canonicas dicendas, & habitum clericalem gestandum tenetur, quando Hospitale est beneficium; *b* Iudicatur autem beneficiũ, vel quando in fundatione ipsius statutum fuit ab ordinario, vel a Papa quod esset beneficium, vel quando per electionem, & confirmationem superioris dari solet, *c* vel etiã quando per quadraginta annos a solis clericis vt beneficium fuisset possessum. *d* Hospitale enim quod tam laicis, quam clericis commendari solet, beneficium censeri non debet.

a clem. 1. & glos. de praben & clem quia contingit. § vt autẽ de relig. dom
b Arg. ca. 2. de celebr. Miss.
c d. §. vt autem.
d Argu. c. cum de beneficio, de prab. in 6. & cap. de quarta de prescript.

DECISIO II.

Ex cons. 2. in Nouis, deest in antiquis.

* 2 Congregatio Concilij Trid. cum non habeat potestatem ad contentiones facti definiendas, sed tantum ad decidẽdas quæstiones iuris, quæ super intellectu Concilij emergũt; consequenter cognoscere nequit de validitate sententiæ contra episcopum datæ an Hospitale, aut domus aliqua religiosa ab episcopo visitari possit, cum sententia semel data in rem iudicatam transierit.

DECISIO III.

Ex cons. 39. in Nouis. deest in antiq.

* 3 Hospitale de bonis laici erectum, in quo non adest aut altare, aut capella, aut campanile, auctoritate Episcopi erectum non præsumitur; illud tamen Episcopus mortuo fundatore visitare potest vigore Concilij Tridentini, *e* tollentis omnia priuilegia, & consuetudines etiam immemorabiles contrarias, eiusdemq; Hospitalis ratio deputatis reddi debet, sed episcopo, si voluerit, præsente.

e Concil. Trid. sess. 22. de ref c. 8. & 9.

TITVLVS XXX.

De iurepatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiarius onera a fundatore iniuncta implere tenetur, nisi sint legitime sublata.*

2 *Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus.*

3 *Patrono intra tempus non præsentante, episcopus libere beneficium conferre potest.*

4 *Ius patronatus spatio 40. annorũ præscribitur.*

5 *Patronatus ex præsentatis æque idoneis ad curatum vni gratificari potest.*

6 *Præsentatio ab excommunicato declarato facta, non valet.*

7 *Præsentatio ad curatum, & collatio facta minori 25. annorũ, nulla.*

* 8 *Filius legitimus ex spurio clerici natus, non prohibetur vllo iure præsentari ad capellaniam iurispatronatus dicti clerici.*
* 9 *Collegiatæ tam secularis, quam regularis, patronatum laicus habere potest.*

DECISIO I.

Ex *conf.* 1. *deest in Nouis.*

1 BEneficiarius onera a fundatore imposita implere tenetur, *a* nisi vel compositionem patroni, vel auctoritatem episcopi loci, vel legitima præscriptione *b* fuerint postea iustè sublata.

a ca. Eleuterius 18. q. 2. & c. super eo, de paroc. & Trid. sess 25. c. 5. de ref. b cap. de quarta, c. ad aures, & c. illud autem, de prascr. c c. Abbatem 2. 18 q. 2. & c. nobis, de iure pat. d Gl. in c. pia mentis. 16. q. 7 Pan. in c. cum eccle sia vulterana. de electio.

DECISIO II.

Ex *confi.* 2. *alias* 7.

2 Cum tria sint, quorum quodlibet ad quærendum ius patronatus sufficit, nempe traditio fundi; *c* ædificatio, & dotatio, *d* merito Rex Francorũ fundi traditione, patronus Monasterij Sanctæ Trinitatis Romæ in Monte Pincio habetur, in cuius honorem monasterium præfatum a solis Gallicanæ nationis uiris religiosis gubernari debet.

DECISIO III.

Ex *conf.* 3. *deest in Nous.*

3 Episcopus beneficium, cuius ius patronatus ad laicum pertinet, sine consensu, & vocatione patroni, ecclesiæ alicui vnire non potest, patrono tamen intra tempus legitimum, quod est quatuor mensium, sit patronus laicus, *e* non præsentante, iure deuolutionis beneficiũ illud conferre potest.

e c. qui c. cum propter, de ius. rep. & ca. 2. tit. eod. in 6.

DECISIO IIII.

Ex *conf.* 4. *deest in Nouis.*

4 Habens ius patronatus super aliquo monasterio, & ius præsentandi in Abbatissam, quam ipse idoneã iudicauerit, ita vt vltra quadraginta annos institutio perpetua deberetur Abbatissæ præsentatæ, quæ institutiones perpetuæ præsentatis per ordinarium fieri solebant; non obstante vsu recepto de Abbatissa triẽnali eligenda, adhuc etiam in Abbatissam perpetuam, idoneam quamcunque maluerit præsentare potest, & ordinarius institutionem illius perpetuam facere tenetur; non solũ ex eo quod præscriptio quadraginta annorum sufficit, & sit legitima; *f* sed etiam quia institutio prælatorum, & beneficiariorum iure communi perpetua esse debet; *g* & reditio ad ius pristinum, & antiquum est fauorabilis. *h*

f capit. de quarta, de prascr. g ca. satis peruersũ. d. 56. & c. inuentũ 16. q. 7. h ca. exordio, d. 35. Felin. in c. cum oẽs de constit.

DECISIO V.

Ex conf. 5. 6. *aliàs deest in Nouis* 5.

5 Concurrentibus duobus præsentatis ad beneficium curatum de iure patronatus clericorum, si ambo reperiantur æque idonei, stante Cõcilij Tridentini decreto, *i* ius gratificandi ad patronum præsentatorem, & non ad episcopum institutorem pertinet. Sed & duobus præsentatis, & alter altero dignior repertus quamuis patronus ecclesiasticus dignum præsentando digniore

i Tri. sess 24. c. 18. de ref.

gniore posthabito, peccat, præsentatio tamen digni valet. *K*

K c. monasteriũ. 16. q. 7.

DECISIO VI.

Ex cons. 7. aliàs 1.

6 Præsentatio ad beneficium à patrono excommunicato declarato facta, *l* aut institutio virtute illius secuta, non valet: Sed neque excommunicatus declaratus nisi quoad sustentationem, *m* fructus suos facit.

l Io. And. & Pan. in c. nobis, de iure pat.
m Gl. in c. pastoralis. §. verum, de appell.

DECISIO VII.

Ex consil. 8. deest in Nouis.

7 Præsentatio ad beneficium Curatum, & collatio, seu institutio facta minori ætati viginti quinque annorum saltem cæptorum, *n* inualida, & ipso iure nulla censenda est, & tam ordinarius instituendo, & patronus præsentando, *o* quam præsentatus possessionem capiendo peccat, nec fructus beneficij facit suos; *p* sed nouam collationem cum consensu patroni, & institutionem ex dispensatione Papæ obtinere tenetur, antequam dicti beneficij fructus suos facere possit.

n c. cũ in cunctis. §. inferiora, de elect.
o c. graue, de preb.
p Feli. in cap. in nostra, de rescript. col. 2.

DECISIO VIII.

Ex cons. 4. in Nouis, deest in antiquis.

* 8 Clericus filiam vnicam habens, quam per rescriptum Principis legitimauit, vt in omnibus suis bonis succederet, si in vltima volũtate capellaniam institutam pro anima sua relinquat, cum clausula, vt in ea succedat clericus magis proximus, & consanguineus eius, bonæ vitæ, & famæ, absque vlla Papæ dispẽsatione, clericus filius legitimus prædictæ filiæ, nepósque clerici fundatoris, si bonæ vitæ, & famæ sit, ad præfatæ capellaniæ præsentationẽ non solum admitti, sed etiam in paribus terminis, attenta volũtate testatoris, verbisque testamẽti inspectis præferri debet, *q* cum naturaliter inspecto iure naturæ etiam filij bastardi, & spurij ex familia, parentela, domo & sanguine defuncti procedere dicãtur, in eisque naturalis effectus cadat. *r*

q Gl. in c. quia clerici. verb. filij, de iure patron.
r Ang. l. pronunciatio. §. familia, C. de verbor. signific.

DECISIO IX.

Ex consil. 6. in Nouis, deest in antiquis.

* 9 Collegiatæ tam sæcularis, quàm regularis patronatum, & ius Abbatissam, aut prælatum præsentandi, ex Papæ priuilegio laicus habere potest; cui iure communi competit, vt beneficiandos, & monachandos superiori præsentare possit, qui habentes qualitates necessarias admittere tenetur.

TITVLVS XXXI.

De Censibus.

SVMMARIVM.

fieri debet pecunia numerata.

6 *Census annuus quali pretio emi possit sine vsura.*

7 *Consuetudo soluendi tributum episcopo, an reuocari possit.*

8 *Census perpetuus constitui potest sine circunstantijs à Pio V. requisitis.*

9 *Census, super qua re poni, aut tempore solui potest.*

10 *Subsidium charitatiuum episcopus petere potest.*

11 *Visitator aliquid male accipiens, est ipso iure suspensus.*

12 *Clericus soluens sponte collectas peccat, sed non excommunicatur, exigens autem sic.*

13 *Gabellas, ad Datia noua imponere potest Marchio Mantuæ, sine excommunicatione.*

14 *Census cum pacto, vt sit liber ab omni onere iustè imponi potest.*

*15 *Episcopi pro ineundo eorum aduentu, aliquid accipere, & petere possunt.*

*16 *Gabellam imponere, ius est Principi reseruatum.*

DECISIO I.

Ex *consil.* 1. *in vtrisque.*

1 NOtarius seu cancellarius Episcopi ab his, qui visitantur, ratione decretorum, & scripturarum in visitatione factarum, iustum salarium accipere potest, *a* nisi de familia visitatoris sit, vel nisi illud ex publico habeat, *b* aut consuetudo, vel statutum rationabile illud sibi prohibet. *c* Neque enim notarij de familia visitatoris esse solent, nec famuli eorum, nec visitatis, aut visitatoribus gratis seruire tenentur, *d* & lege naturæ, & diuina, operarius dignus est mercede sua. *e*

a c. statutū. §. notarius, de re scri. in 6.
b Pan. in c. 1. nu. 9. de simon.
c Triden. sess. 24. c. 3. de ref.
d 13. q. 1. cap. 1.
e Luc. 10

DECISIO II.

Ex consil. 2. *aliàs* 8.

2 Dominus & superior qui subditis suis imponit, ne triticum extra territorium eius integrum, & nõ molitum vendere possint, Bullæ Cœnæ Domini, vetanti, ne quis noua pædagia, & gabellas imponat, contrauenire censetur; quia cum id, quod nostrum est, à nobis absque nostro consensu auferri non debet, *f* & libertas exportandi triticum vendibile non molitum extra territorium bonum quoddam sit, & pecunia æstimabile subditorum, absque illorum consensu eis auferendum non est; & per gabellas, & pædagia noua, etiam incrementa eorum, & onus, & grauamen nouum pecunia æstimabile, intelligitur.

f l. id quod nostrū. ff. de reg. iu. Innoc. in c. quæ in ecclesiarum, de const.

DECISIO III.

Ex consil. 3. *aliàs* 35. *de sententia excommunicationis.*

3 Ecclesia licet census sibi debitos exigere possit, edictum tamen seu monitorium pro ijsdem soluendis sine clausula iustificatiua petere non potest, sed ipso iure nullum censetur, quod sine clausula iustificatiua factum sit; cum edictum monitorium, sicut Censuræ per præcepta de re aliqua facienda, vel danda, latæ, causam iustificatiuam (nempe, quod si quis aliquam iustam causam habuerit, de non parendo mandato in eo contento, & eam voluerit allegare, audie-

audietur intra tempus in eo præfixum) continere debet; Alioquin ipso iure nullum censetur: *g* Sed neque monitoria, quamlibet iusta, partem aduersam ligant, aut eos qui aliquid iustè tenent, vel probabiliter credunt esse sua; quia nemo contra se aduersarium suum iuuare tenetur; *h* sed illos solos ligare cēsentur, qui vel iniustè detinēt bona aliqua, vel sciunt, qui sint, qui illa iniustè teneant, vnde qui teneret aliquid clam acceptum pro eo; quod sibi verè debetur, virtute alicuius Monitorij id manifestare non tenetur.

g Gloss in c. ex parte de ver. sig.

h Fel. in c. si duobus. de appell.

DECISIO IV.

Ex consi.4. ali[illegible]o. de emptio. & ve[illegible]io.

4 Episcopi licentia, quamuis ad exercendos contractus Cēsiticos vtilis esse possit ad tollēdos scrupulos, necessaria tñ non est, sed eos vnusquisque sine aliqua Papæ, vel Episcopi, vel Superioris sui licētiā debito modo licitè inire potest: Census autē salem redimibilis pretium iure cōmuni non est taxatum, sed in diuersis Prouincijs pro arbitrio Principis, consideratis circunstantijs necessarijs taxandum.

DECISIO V.

Ex consi.5. aliàs 4. de locato & cond.

5 Contractus Censiticus, de quo in Bulla Pij V. contractus est, per quē Dñs rei imponit aliquem censum alteri super re sua, vel quæ putatur eius pro certo pretio, & pecunia numerata, vnde non obstante Bulla illa, quæ ad vsuras palliatas arcendas, quæ fieri solebant inter simulātes vendere census pro certa pecunia, quam uere coram Deo assumebant mutuo pro soluenda vsura palliata nomine census, eadit fuit, licite prædium aliquod in censum annuum dare licet, cum cōtractus talis non censiticus, sed potius emptionis emphiteuticus, vel locationis censendus sit, *i* qui licite contrahi potest.

i §. adeo. insti. de lo ca. & l. 1. & 2. C. de iure emp.

DECISIO VI.

Ex consil.9. alias 10. de empt. & vend.

6 Censum annuum magnum pro paruo pretio emens, vsuram non committit; cum in contractu vsurario necessum est, vt tradēs pecuniam, formaliter, aut virtualiter aliquid vltra sortem vi mutui accipiat, & vt cedens obliget se formaliter, vel virtualiter ad dādum aliquid vltra sortem; cum tamen in dicta census emptione & venditione nihil simile reperiatur; eo quod nec emens, pretium datum, nec vendens aut cedēs præfatam præstationem annuā, repetere potest. Huiusmodi tamen census cassatio iniusta esse potest, & erit quoties inter pretium datū, & præstationem annuam non seruetur æqualitas; * iuste autem pensio, vel præstatio annua per quintuplicem cassari solet; *K* sicut & Pēsiones annuæ ad vitam Pensionarij cōcessæ, auctoritate Papæ per quintupli solutionem communiter redimūtur; & iustè centum quotannis pro mille accipi possunt, cum hac conditione, vt cessante uita accipientis, obligatio reddendi ea cesset.

Man. cap. 23. nu. 78. K le. Hæreditatē. ff. ad l. Falc.

DECISIO VII.

Ex consi.7. alias 3.

7 Episcopus licèt urgente necessitate subsidium charitatiuum à suis clericis petere pōt; *l* aliquid tamen tanquam sibi debitum, cessante illa, dū modo consuetudine immemoriali, & bona fide illud non præscripserit, petere nequit. *m* Et talis consuetudo,

l c. cū Apostolis. §. 1. de censib. m c. fin. de consuet. Panor. ibi glo. in c. 1. de cōst.

tudo soluendi tributum Episcopo; tanquam irrationalis à Papa, habita ratione circunstantiarum redituum, rerum, personarum, & scandali, iustè reuocari potest, & debet.

DECISIO VIII.

Ex consil 8. alias 12. de censib.

8 Cum mens, & voluntas condentis legem consideranda sit, eaque mens Pontificis in constitutione illa, quæ de Censibus edita est, fuit, vt contractus vsurarij auferrentur, qui fieri solebant sub specie pactorum de retrouendendo, & emendo pretio minore iusto propter gratiam, & facultatem, quam ementes faciebant vendentibus de redimendo, quãdo vellent, vel vsque ad certum tempus, vt clarum sit, Pontificem de Censu temporali & redimibili solum illam intellexisse; consequenter stante etiam Bulla Pij V. super cõstitutione Censuum, census perpetuus sine circunstãtijs dictæ Extrauagantis iustè constitui potest, non solum ex eo quod Bulla hæc nihil de Censu perpetuo meminit, & lex exorbitans à iure antiquo cõmuni extra casum extendenda non est, *n* maxime in re iusta, qualis est cõstitutio census perpetui; *o* sed etiã quia ratio, mens, & intentio legislatoris in censu perpetuo, & irredimibili cessat, vt palam est.

n c. Quæ à iure. de regul. iur. in 6.

o ca. Eleutber. 28. q. 1. & ca. præterea, de iure patron.

DECISIO IX.

Ex consil. 9. alias 18. de emptio. & venditio.

9 Census super re certa immobili, & fructifera absq; veri valoris inquisitione poni potest, & satis est quod sit res immobilis, quæ vere reddere possit quotannis tantam vel maiorem quantitatem redituum, quam sit census ei impositus, nec iure aliquo antiquo, vel nouo iustum census annui pretium definitur, sed secundum varietatem regionum variari põt; sicut nec iure aliquo præscribitur tempus, quo census huiusmodi solui debeat, sed secũdum loci consuetudinem vel in fine semestris, vel in fine anni soluendus est, vel alio tempore, quo inter partes non conueniant, vt soluatur census priusquã mors regionis habeat, aut vt detur fideiussor de soluendo censu tempore debito; quia cũ per Extrauagantem Pij V. vetãtur omnia pacta, quibus venditor census grauatur vltra ius commune, & iure communi, nihil de tempore soluendi, aut de datione fideiussoris de soluendo censu tempore debito, statutum est, consequens plane est, non posse pactum aliquod adijci, quo venditor grauetur ad dandum fideiussorem, vel ad censum ante tempus consuetum regionis persoluendum.

DECISIO X.

Ex consil. 10. alias 5.

10 Subsidium charitatiuum a personis clericorum ratione suorum beneficiorum peti potest, *p* quantum tamen esse debeat, non est iure definitum.

p c. cõquerente. de offic. ord. c. cum Apostolus de censib.

DECISIO XI.

Ex consil. 11. aliàs 2.

11 Visitator ratione officij sui aliquid male accipiens, ipso iure suspensionem incurrit, *q* ab ea tamen absolui potest, dummodo intra mẽsem simplum, siue tantum, quantum via cõcussionis accepit, restituat. *r*

q c. exigit. de cẽsib. 6. Tri. seß. 24. c. 3. de ref.

r Arg. cle. 2. §. 1. de hæret.

DE-

DECISIO XII.

Ex cons. 12. aliàs 5. de immu-nit. eccles.

12 Sacerdos bona patrimonialia habens, & ordinatus ad illa data ei pro titulo ordinationis, post Concilium Tridentinum *f* ad soluendas collectas laicis impositas vel imponendas de huiusmodi patrimonio, plusquam de alijs bonis Ecclesiæ non tenetur, cum bona huiusmodi ratione tituli, ad quem ordinatus est, priuilegijs Ecclesiæ, & bonorum ecclesiasticorum, etiam in casibus à iure nō expressis gaudeant, quas si sponte soluat, licet excommunicationē nō incurrit, grauiter tamen peccat, *t* & eas exigens, vltra peccatum, censuram excommunicationis incurrit. *u*

f Tri. ses. 21. c. 2. de ref.

t c. aduersus. de immuni. eccles.

u c. Nō minus. ti. eo.

DECISIO XIII.

Ex cons. 13. alias 7.

13 Cum ex inuestituris diuersis Marchionis Mantuæ cum Regalia habere constet, nec ab eo appellatur; quāuis nouas gabellas iniuste imponendo peccat; *x* in excommunicationē tamen Bullæ Cænæ, quæ contra solos non habentes ius eas imponendi fertur,* non incidit.

x ca. Innouamus de censib. Man. c. 27 nu. 61.

DECISIO XIV.

Ex consi. 14. alias 19. de emptio. & venditio.

14 Cum constitutione Pij V. de Censibus edita, *y* illa solum pacta vetantur, per quæ venditor census ad aliquid obligatur, ad quod iure communi non tenetur præterquam ad solutionē census; consequenter census super aliquo prædio certo, & finibus recte designato, vt ab omni onere, impositione, gabella, & vectigali liber soluatur, licitè constitui potest, ita vt venditor, & non emptor, ab huiusmodi onerum solutione liber intelligatur; quia per tale pactum ad id solū obligatur emptor, ad quod soluēdum de iure communi tenetur; emptoris enim est, non venditoris, impositiones, & gabellas ratione prædij impositas soluere, | secus vero si ad eas soluendas vēditor census obligaretur, eo quod hac ratione ad aliquid ex pacto soluendum ipse venditor Census obligatur, ad quod de iure communi non tenetur, quod præfata constitutione prohibetur.

y Extrau. Cumonus. edit. A. 1569. constit. 80.

DECISIO XV.

Ex cons. 4. in Nouis, deest in antiq.

15 Cum consuetudo non solum dat iurisdictionem, *z* sed etiam inducit obligationem præstādi aliqua annua; *a* & munera, quæ olim fuerunt, consuetudine transire possint in debita, *b* inde fit, vt quamuis Episcopi, & alij à munerib. abstinere iubetur, *c* poterunt tamen à ciuitate, vel ab ecclesijs, & Monasterijs eius aliqua munera illis in primo eorum aduentu dari consueta accipere, tanquam debita, immò & recipere tenentur, ne & successoribus præiudicent.

z c. Cũque sius. 9. q. 3

a Arg. ca. seruitium 18. q. 2.

b l. si certis annis. C. de pac.

c Exo. 23. Deut. 16.

DECISIO XVI.

Ex cons. 6. in Nouis, deest in antiq.

16 Quamuis Gabellam imponere ius sit reseruatum Principi pertinens ad regalia, *d* ciuitas regiā sine regis consensu eam imponere nequit; accedente autem Regis consensu, quā uis iusta causa eam imponendi non

d c. 1. quæ sunt regalia. 1 vsib. feud.

Digitized by Google

adsit, eamque imponendo peccat, in Bullam tamen cœnæ contra imponentes nouas gabellas non incidit; quandoquidem hæc non contra omnes imponentes, sed solum contra imponentes, & ad id potestatem non habentes fertur. * Rex autem ad id potestatẽ ordinariam habet, & ciuitas delegatam habere potest.

Nauar. in man. c. 27 num. 61.

TITVLVS XXXII.

De Consecratione Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

1 *Locus primus Congregationis clericorum Regularium est Roma.*

* 2 *Reconciliatio cœmiterij polluti, quando, & quomodo fieri debet.*

* 3 *Parochi, indumenta altarium, & alia quædam benedicere possunt.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. alias 9. de maior. & obed.

1 Locus primus Congregationis clericorum Regulariũ, qui vulgo Theatini appellantur, merito Roma haberi debet, cum illic primo Congregatio hæc instituta, & à Papa Clemẽte Septimo confirmata fuerit, ibiq; in Ecclesia Sancti Siluestri habitare primo omnium cœperit.

DECISIO II.

Ex consf. 1 in Nouis, deest in antiquis.

* 2 Cum reconciliatio cœmiterij polluti eisdem casibus facienda sit, qui bus reconciliatio ecclesiæ, eodem etiam modo recõcilianda est. *a* Vnde sicut Ecclesia non consecrata ad celebrandum, si polluatur, reconciliari poterit per presbiterum cum aqua à se exorcizata, *b* ita etiam & cœmiterium non solenniter consecratum, sed simpliciter auctoritate Episcopi deputatum ad sepeliendum, à Sacerdote cum aqua ab ipso exorcizata reconciliari potest. Et sicut Ecclesia consecrata ad celebrãdum, per Episcopum, & non per presbiterum reconciliari debet: *c* sic etiam cœmiterium solenniter cõsecratum per episcopum, si polluatur, per solum episcopum, aqua solẽniter cum vino & cinere per episcopum benedicta, solenniter recõsecrari debet, *d* nec à presbitero absque speciali priuilegio, ecclesia, vel cœmiterium hoc modo consecratũ & pollutum, reconsecrari valet.

a Arg. ca. consuluisti. de cons. ecc. vel altar.
b c. fin. de consecr. eccle. vel altar.
c c. aqua, de consec. eccles.
d d. ca. consuluisti.

DECISIO III.

Ex consf. 2. in Nouis. deest in antiq.

*3 Cum omnia, quæ sunt ordinis exceptis ijs, quæ sunt ordinis episcopalis, & quæ sunt expressè sacerdotibus simplicibus iure communi prohibita, (vt est consecratio corporaliũ) *e* parochi facere possint, vnde & aquam lustralem benedicunt, Ecclesiam nondum consecratam, sed solum benedictam, si polluatur, aqua à se exorcizata expiãt, & alia ornamenta altarium benedicunt, imò etiam solo iure scripto attento, vestes sacras, seu indumenta sacerdotis benedicere queunt; quia tamen consuetudo vniuersalis contrarium induxisse videtur, & constat eam posse legem inducere, & legem inductam abrogare, *f* solum parochis ex consuetudine indu-

e c. consulto. de consec. dist. 1 & c. quãuis. di. 68
f cap. fi. de consuet.

indumenta altarium, & alia ornamẽta, exceptis vestibus ad dicendam Missam sacerdoti necessarijs, & corporalibus benedicere licet; quia sola vestium sacerdotalium, & corporalium benedictio, ab eorum potestate, consuetudine, vel iure communi subtracta videtur.

TITVLVS XXXIII.

De celebratione Missarum.

SVMMARIVM.

1 *Subdiaconus qui non est, in Missa parasceues passionem sine stola, vt lector cantare potest.*

2 *Presbiter preces ordinatas, cũ sacris vestib. vestitus, dicere debet.*

3 *Missam celebrans addere põt clausulam,* Et Regem nostrũ, &c.

4 *Missam celebrare licet capite tecto amictu, cessante scandalo.*

5 *Missans sine literis dimissorijs, etsi peccat, irregularitatem tamen non incurrit.*

6 *Missæ sacrificium, quot modis applicari valet defunctis.*

7 *Missa pro una multas pitãtias accipiens, etiam de licentia superioris peccat.*

8 *Missas tres nullus sacerdos in nocte sancta celebrare tenetur.*

9 *Missam bis in die, quãdo celebrare licet.*

10 *Eucharistiam infirmo bis post cibum per modum viatici, quando dare licet.*

11 *Breuiario Romano qui non tenentur, eo extra chorum uti non possunt.*

12 *Beneficiarius horas non recitans, primis sex mensibus peccat solum, postea vero etiam fructus restituere tenetur.*

13 *Canonici horas collegialiter in choro recitare tenentur.*

14 *Horas recitare non tenetur, qui possessionem beneficij non est adeptus.*

15 *Cæcus, qui horas dicere non valet, nulla ad hoc dispensatione indiget.*

16 *Horas priuatim recitare potest, quis idiomate quouis.*

17 *Milites religiosi, ut pensionarij, ad officium B. Mariæ non tenentur.*

18 *Missam audire tenetur latinus, qui eam non nisi ritu Græcorum audire potest.*

19 *Breuiarium antiquum habens, an nouo Romano uti possit.*

* 20 *Missa, & officium defunctorum, an pro uiuis dici possint.*

* 21 *Missarum numerus in ecclesiarum fundationibus positus, vt minui possit.*

* 22 *Beneficiarius horas non recitãs pro rata fructus restituere tenetur.*

* 23 *Dispensatus subdiaconus vt ducat vxorem, an ad horas canonicas teneatur.*

DECISIO VI.

Ex consil. 1. deest in Nouis.

1 Svbdiaconus qui non est, inseruiens in celebratione Missarum solemniũ, tanquam sudiaconus, vel partem, vel totam passionem solus in die parasceues sine stola tanquam cantor, aut lector cantare potest; sicut Epistolam sine manipulo quilibet clericus cantare

tare

tare valet, modo non seruiat in alijs vt Diaconus, vel subdiaconus, & Presbiter sibi de more sub silētio Euangelium cantandum dicat.

DECISIO II.

Ex consi. 2. alias 3.

2 Cum consuetudo immemorialis Ecclesiæ latinæ sit, vt presbiter orationes & preces ordinatas cum sacris vestibus vestitur, recitet, & cōsuetudo rationabilis, præsertim cū sit immemorialis vim constitutionis habet, *a* vbi lex deficit; *b* consequenter Presbiteri omnes singulas preces pro singulis vestibus in Missali Romano institutas, cum sacris vestibus vestiūtur, recitare tenētur: Earum tamen omnium, aut vnius omissio dummodo ex obliuione, in cogitantia, vel alia iusta de causa fiat, & non ex contemptu, venialis solum culpa erit; cum in omni materia paruitas, & subreptio transgressionis legis, vel consuetudinis a mortali excuset, *c* * Mortalis autē erit si ex contemptu, vel sine contemptu, scienter, deliberate, & sine causa omitterentur, cū constet orationes illas accessoria quædam esse prædictis vestibus, sine quibus presbiter missando peccaret, etiamsi id metu mortis faceret: *d* * accessorium autem sui principalis naturā sequi debet. *e*

a c. Super quibusdā. de verbo, sign.
b c. Cōsuetudo. dist. 1. & c. fi. de consuetud.
c S. Thom. 2. 2. q. 35. ar. 3. & q. 36. ar. 2. et 3.
** Man. prala. p. n. 10.*
d Caiet. 1. 2. q. 96. ar. 4.
** Man. ca. 25. nu. 83.*
e c. Accessorium. de reg. iur. in 6.

DECISIO III.

Ex consi. 3. alias 4.

3 Missam celebrans in vltima oratione, quæ in Missa post communionem pro Papa dicitur, iuxta antiquum vsum, clausulam illam, *& Regem nostrum cum prole Regia, & Episcopum nostrum* non obstante Bulla Pij V. in Missali Romano posita, qua idem Pontifex in Missarum celebratione decernit, nihil vnquam addendum, detrahēdum, aut mutādum esse, addere licite potest; eo quod lex quæ non est recepta, vel non quoad aliquam partem, saltem non obligat quoad illam partē, pro qua vsu recepta non est, *f* etiā si quoad alias omnes partes recipiatur: * vnde cum lex illa etiam ipso Papa viuente & sciente, non solum in Hispania, sed etiam in tribus saltem Ecclesijs vrbis, nimirum S. Iacobi, B. Mariæ de Monserrata, quæ est Aragonum, & S. Antonij, quæ est Lusitanorum, recepta non sit, quoad illam particulam, non quidem ex contemptu, sed ob bonos mores, respectus, obseruantiam, & pietatem, qua hortante Apostolo, *g* subditi sunt, & esse debent in suos Reges, sine peccato à celebrantibus clausula illa addi potest.

f §. lege r. dist. 4. & glo. in c. 1. de treuga & pace.
** Man. ca. 23. nu. 6 ?*
g 1. Timo. th: 2.

DECISIO IIII.

Ex consi. 4. alias 7.

4 Sacerdos debilitate, & frigiditate capitis laborans, cessante scandalo, cum quo nihil licet, *h* Missam, præsertim vsque ad consecrationem, capite amictu sacro tecto celebrare sine peccato, aut vlla irreuerentia potest; cum in primitiua Ecclesia solitos fuisse presbiteros missam celebrare capite amictu tecto constet; & amictus ipse, prout oratio ecclesiastica testatur, capitis armaturam significat. Qui tamen sic celebrandi causam nō manifestè iustam haberet, sed dubiam, ab Episcopo prius, si commodè adiri possit, dispensationem impetrare debet, in quo etiam euentu, aliquo potius panniculo albo, quàm alio pileolo,

h c. Nihil cum scandalo, de præscrip.

leolo, quia propius ille ad amictum sacrum, quàm hic, accedit, vtendum erit.

DECISIO V.

Ex consi. 5. alias 1. de cleric. pereg.

5 Sacerdos peregrinus, licet sine literis dimissorijs celebrando malè faceret, *i* nullam tamen irregularitatem sic Missando incurrit, nisi iure aliquo particulari clericis peregrinis indicta suspensio esset, donec licentiam assequerentur, censura. n. non nisi in casibus à iure expressis contrahitur: *k* Sed neque licentia, aut literis dimissorijs indiget ad hoc, vt secretò celebret, *l* aut etiam ad publice celebrandum, si literæ dimissoriæ ad presbiterium suscipiendum paulo antea datæ fuerūt; quia Episcopus ad presbiterium suscipiendum aliquem approbans, satis etiam approbare & testari videtur, cum nec excommunicatum, nec suspensum, nec irregularem; aut aliàs prohibitū esse; *m* cum isti ad Presbiteriū ordinari minime possint. Qui tamen ante aliquot annos per dimissorias Episcopi sui presbiter ordinatus est, nouo indiget ad celebrandum testimonio, eo quod testimonium diu antea ad ordinem Sacerdotij suscipiendum concessum, mores præsentes non satis probat.

i c. extranei. & ca. priuatus. dist. 71.

k c. is qui de sent. exc. in 6. l ca. Tua. de cler. peregrin.

m c. si celebrat. de cleric. exc. ministr.

DECISIO VI.

Ex consi 6. aliàs 9.

6 Cum Missæ suffragium mortuis, & intentione animi ante Missam, & memoria in Memēto Missæ, & per collectas expressas in ipsa Missa applicari possit; *n* quorum omnium cæteris parib. optimus modus est per collectas; (cum suffragatio per collectas, alias duas includat, aliæ vero istam non includunt; qui enim debito modo per collectam suffragatur, intendit applicare suffragium defunctis, pro quib. collectam pronunciat, & facit etiam eorum memoriam, & verbis præterea appositis, & ab ecclesia consuetis, pro eis precatur) Episcopi, & Religionum Prælati, quibus à Concilio Tridentino *o* facultas data est, vt in synodo diœcesana, vel in Capitulis Generalibus circa Missarum reductionem statuere possint, quicquid ipsi expedire censuerint; ita tamen vt eorum defunctorum semper cōmemoratio fiat; prædictum Missarum numerum non sine iusta causa diminuere debent, cum constet vnam Missam pro pluribus dictam non prodesse singulis eorum tantum; quantum prodesset vni eorum, si pro eo singulariter diceretur.* vnde Missas iusta ex causa sic diminuentes, eas dicturis imponāt, vt animas defunctorum his omnibus modis iuuent, applicando scilicet eis valorē eius, intentione ante Missam, memoria in Missæ Memento, & speciali collecta defunctorum, cum hoc sine iactura temporis, aut alterius operis cōuenienter fieri possit, & Missarum de defunctis collectæ; cæteris paribus in hoc aptiores, & fructuosiores sunt, quā collectæ Missarum de viuis, cum illæ specialiter, expressè, & directè defunctis applicantur, collectæ vero aliarum Missarum, non item; & piè, & sanctè cōmemoratio de defunctis in Missa de festo saltem priuati fieri potest; *p* quamuis etiā permitti possit, vt in maximè solemnibus festis omittatur, ad gloriam eorum referendo illam omissionem, & gloriam in præsitorum defunctorum opem & auxilium, & satis est hæc virtualiter fieri, quando ob inaduertentiam vel obliuionem interdum expresse applicationem illam celebraturus non faceret.

n c. cū gratia. c. non æstimemus c. anima. 13. q. 2. & cap. visum. de conse. dist. 1. & c. cū creatura. de celebr. miss.

o Tri. ses. 25. c. 4. de ref.

** Man. c. 25. nume. 103.*

p c. visum de cōsecr. dist. 1. & c. cū creatura, de cele. Miss. Pan in ...fil. 99. volum. a.

DE-

DECISIO VII.
Ex consi.7 alias 8.

7 Sacerdos Regularis, aut alius pro vna Missa multas pitantias etiã de Superioris licentia accipiens, peccat,* nisi expresse, vel tacite consentiant illi, pro quibus dicẽda, vel quibus ipsa Missa est promissa; cũ Missa vna pro vno, & alio dicta non ita prodest, ac dicta pro vno tantum * Nec quicquam prodest scientia, aut licentia Prælati, quia non habet ipse potestatem remittendi obligationem soluendi debitum, quæ iure naturali, Diuino, & humano contrahitur; q nec quisquam ab obligatione soluendi aliquid vm liberatur, eo quod debitum illud alteri soluitur. r quamuis. n. Missæ valor infinitus sit, finito tamẽ modo applicatur: sed neque paruitas pitantiæ à singul. s habitæ celebrantem excusare põt, nisi tanta esset paruitas, vt iustæ præsumi possit, dantẽ pitantiã, nõ dare illam, vt tota vna Missa ei applicetur, sed tãtum pars aliqua eius; quæ celebraturo videbitur.

Man cap. 25.nu 92.

Man.c.25 nu. 103.

q ca. si res aliena. 14 q.6.
r c ea quæ. de iureiur.

DECISIO VIII.
Ex consil.8.alias 1.

8 Quãuis in die Natiuitatis Domini sacerdos tres Missas celebrare poterit, f* iure tamen communi solum attento, & secluso voto, iuramento, promissione, & statuto particulari, vel alia obligatione speciali, nullus tres illas Missas celebrare tenetur: quæ Missæ ita dicendæ sunt, vt una seu prima earum solum ante auroram, & reliquæ post auroram, vel omnes post auroram, siue vnus solus sacerdos sit, siue plures dicantur, & alterã illarum quam volunt, omittere, vel dicere possunt.

f ca. Nocte sancta. de consecra. dist. 1. Man.c.21 nu.2.& c. 25.nu.57.

DECISIO IX.
Ex consil.9.alias 2.

9 Missam bis in die propter necessitatem, & vtilitatem, & sacerdotum penuriam celebrare licet; t vtilitas autem audientium, non dicentium consideranda est. u quæ autẽ talis sit, arbitrio boni & prudentis viri relinquitur; cum enim aliquid indetermi natum iure statuitur, determinatio boni viri arbitrio est facienda. x *

t ca. consuluisti. de cele. Miss. gl. et Pan. ibi.
u Gl. in d. c. consuluisti.
x l. 1 ff. de iur. deli et ca. de causis. de offi. deleg. Man c.25 nu. 87.

DECISIO X.
Ex consil. 10. alias 41. de pœniten. & remiss.

10 Eucharistiæ sacramentum infirmo regulariter in eadẽ infirmitate plusquam semel, post cibum sumptũ in modum viatici, dare non licet, eo quod prohibitio de non communicando post cibum eodem die, præcepti est, viaticum autem secũda vice in eadẽ infirmitate accipere, consilij tantum est, propter quod præceptum transgredi non licet; y præsertim cum vix probetur de præcepto teneri infirmum etiã vna vice post cibum communicare, cum regulariter præceptum non sit extra tẽpus paschale communicare, z qui tamẽ diu ægrotaret, & laberetur tantum temporis, intra quod ratione voti, vel pænitentiæ, vel alicuius legis particularis, (quali tenentur monachi,) a vel boni viri arbitrio teneretur æque de consilio, & honestate communicare secunda vice, ac prima, nec commodè expectari poterit manè sequens, post cibum sumptum secunda, qua prima vice viaticum sumere pari ratione potest.

y Arg. ca. quod præcipitur. 14 q. 1.
z c. Quod in te. de pæn. & remiss. & gl. ibi.
a Clem. ne in agro. §. sane. de statu monac.

DECISIO XI.
Ex conf. 11. [alias] 16. 15. 16.

11 Breuiario Romano nouo, qui non tenentur, eo extra chorum vti non possunt; cum Papa illius vsum, ex consensu tantum Episcopi, vel Capituli concedat; & diuersitas & discordia facile nasceretur, si in eodem Monasterio vsus esset diuersorum

sorum

Digitized by Google

sorum Breuiariorum; quia sic alijs extra chorum nouo, alij Breuiario antiquo vterentur, quod indecens, & indecorum videtur. *b* Quamuis forte peccati damnandus non esset qui nouo extra chorum aliquando vteretur, cum Bulla nulli vetat nouo extra chorum vti, sine episcopi, aut capituli consensu, sed solum in choro.

b c. in noua actione 16. q. 7. clement. 1. de elect.

DECISIO XII.

Ex consil. 12. alias 19.

12 Beneficiarius horas canonicas nō recitans primis sex mensibus peccat, fructus tamen illo tempore receptos restituere nō tenetur; *c* * Postea veros receptos ecclesiæ, vel pauperibus restituere obligatur. Qd si beneficiarius ipse sit pauper, vt honeste se sustentare non possit, fructus restituendos sibi, & suis parentibus pauperibus saltem de licentia episcopi applicare potest.

c Extraua. Pij V. Ex proximo. Man. cap. 25. n. 22.

DECISIO XIII.

Ex consil 13. in vtrisque.

13 Canonici ecclesiarum Cathedraliū chorum sine iusta causa ad horas canonicas in eo dicendas non adeuntes, mortaliter peccant, nec absoluendi sunt, quamuis eas alibi pronunciant: Quia Canonici omnes præsertim ecclesiarum Cathedralium iure communi, *d* & regulari horis statutis officium diuinum cū alijs in choris collegialiter canere, & pronunciare tenentur: & obligatus ad aliquid in certo loco, vel erga certas personas, extra illum locum, vel erga alias personas illud faciendo, debito suo non satisfacit. *e* Secus tamen de eo sentiendū est, qui infirmus, captus, & violenter detentus, aut alia iusta de causa impeditus est, quo minus eas cum alijs in choro recitare queat. *f*

d ca. 1. & c. dolētes, de celebr. Miss Tri. sess. 24 ca. 12. de ref.
e c. nos quidem. c. Innocens, de testam.
f cap. 3. de cler. nō resid 6. c. cū dilectus. c. ad nostrā eod. tit. in antiquis.

DECISIO XIIII.

Ex consil. 14. aliàs 17.

14 Cum beneficiarius horas canonicas solum ratione beneficij obtenti recitare teneatur; nec præsentatus, vel nominatus ad beneficium, neque electus, si nondum sit confirmatus, *g* neque prouisus, neque is collatio facta est, donec prouisioni sibi factæ consenserit, cum vsque ad illum præstitum, beneficium nō sit suum, *h* neque expectiuas, & similes gratias habens, sed neq; qui duas sententias super beneficio, & sequestrum super fructibus eius in fauorem suum obtinuit, si nondum est ei illud collatum, horas canonicas recitare tenetur; Et iura omnia, quæ onus eas dicēdi imponunt, de beneciario habente ius quæsitum in beneficio loquuntur, licet nondum adepta possessio fuerit.

g c. Transmissam, c. nihil, de elect.
h c. si tibi absenti, de preb. in 6.

DECISIO XV.

Ex consil. 15. aliàs 14.

15 Cæcus, qui horas dicere nō valet ab ijs recitandis, etiam sine vlla Papæ dispensatione excusatur.

DECISIO XVI.

Ex consil. 17. aliàs 12.

16 Qui plures linguas callet, horas canonicas priuatim idiomate, quod sibi magis arridet, & partem earum vno, & partem altero, modo id sine contemptu, & aliquo bono respectu faciat recitare potest: officium autem paruum B. Virginis solum choro addictos ligat; vnde canonicus, qui aliqua de causa choro interesse non tenetur, ad officium paruum B. Mariæ, quod in eo a Canonicis iubetur dici, non obligatur.

DE-

DECISIO XVII.

Ex consi.18. alias 22.

17 Milites religiosi *S. Iacobi de spata*, qui ex ordinis institutione ad preces horarias centum & viginti Pater noster, cum totidem Aue Maria quotidie persoluendas tenentur, ad officium paruum B. Virginis ratione pensionis ecclesiasticæ, quam obtinent, ex Pij V. constitutione non obligantur. Quia cum lex ex legislatoris mente, & ratione extendi, & limitari debet, *i* & mens Authoris, & ratio prædictæ legis est; ne fruentes fructibus beneficiorũ omnino immunes essent ab onere dicendi aliquas preces, ad quas beneficiarij tenentur; non extenditur ad eos, qui alia de causa ad alias preces, & plures, quam sunt preces officij B. Virginis obligãtur; sicut nec presbiter vel illius, vel alterius ordinis, qui ad horas canonicas tenetur, ad officium B. Virginis ratione pensionis, quam habet, plus quam alius presbiter pensione carens, obligatur; præsertim quia illa 120. Pater noster, & Aue Maria loco horarum canonicarum succedunt, ad quas clerici illius ordinis tenentur, adeo vt quodammodo videntur horæ canonicæ; subrogatum autem naturam eius, cui subrogatur, sapit. *K* Sicut ergo qui alia ratione ad horas canonicas tenetur, ex prædicta Pontificis constitutione ad illud officium paruum ratione pensionis non tenetur; ita neq; illius ordinis religiosi Milites vt pensionarij tenebuntur.

i c. Suggestum, & c. meminimus, de appellat. & Pan. ibid.

K l. cum quis §. qui iniuriarũ. ff. si quis caut. & c. ecclesia, vt pend.

DECISIO XVIII.

Ex consi.19. alias 5.

18 Italus aut alius latinus in terris Græcorum habitãs in die festi missam ritu Græcorum audire tenetur, dummodo modus celebrandi Missas illarum terrarum, ritui catholicorum necessario iure diuino in eis celebrandis seruando non sit contrarius; quamuis in aliquo iuri canonico consuetudine antiqua abrogabili forte contrarius fuerit. Sicut enim ipsa celebratio, non seruatis illis, quæ de iure diuino seruanda sunt, peccatum est; ita & auditio in tali casu iure diuino censetur prohibita, eo quod esset cõsensus in peccatum iure diuino prohibitũ, quod nulla ratione licet. *l* Quia vero Græci in terris suis secundum modum catholicorum abrogabilem celebrare non obligantur, *m* licitè, & sine peccato latinus eorum Missas audire poterit, & proinde a præcepto ecclesiæ de audienda missa in diebus festis non excusabitur; Ex quo fit vt diligenter informare se vnusquisque debet de modo celebrandi eorum, vt missas eorum audire, nec ne possit, & teneatur.

l Rom. 1. & ca. 1. de off. deleg. m Arg. ca. fi. de consuetud.

DECISIO XIX.

19 Quamuis clerico habenti Breuiarium aliquod priuatum ante ducentos annos scriptum, ex suo solo consensu, nouo Romano vti liceat, eo quod breuiarium illud auctoritate priuata scriptum, a generali præcepto dicendi horas iuxta formulam noui Romani non excipitur: habenti tamen Breuiarium publicum auctoritate publica episcopi, vel alia legitima ante ducentos annos compositum, nouo Romano, non nisi consentiente prælato, & maiore parte capituli, vel conuentus, vti non licet.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XX.

Ex consilio 6 in Nouis, deest in antiquis.

* 20 Defunctorum missæ, & officiũ, vt pro se fiant, vel dicantur, aut moriatur, procurare licet: cauere tamẽ debet sacerdos, ne orationes, in quibus aliquem mortuum esse enunciat, illi viuo applicet, qualis est illa, quæ incipit, *Inclina*, vbi illa verba habentur, *Animam famuli tui, quam de hoc sæculo migrare iussisti*, & aliæ similes, quia id esset mentiri, quod nunquam licet. n

n c. 1. & c. cum humilitatis 22. q. 2.

DECISIO XXI.

Ex consilio 11. in Nouis, deest in antiquis.

* 21 Missarum numerus in fundationibus ecclesiarum, aut capellarũ dotationibus olim appositus, vt minuatur, quamuis iustã causam præstat, diminutio redituum, & augmentum pretij rerum ad victum, & vestitum necessariarum: quia tamen vna Missa votiua pluribus non satisfacit ad hoc vt missæ votiuæ, quas fideles petunt, vt ad suam intẽtionem dicantur singulæ pro singulis pitantijs, ob paucitatem sacerdotum, vel annonæ caritatem sic diminuantur, vt per vnam satisfiat illis; qui petunt tacitè, vel expressè singulas pro singulis pitantijs, nisi consensus eorum, quibus promittuntur, accederet, (quod raro aut nunquam accidere solet) petendum non est.

DECISIO XXII.

Ex consil. 18. in Nouis, deest in antiquis.

* 22 Horas nõ recitans beneficiarius, fructus perceptos pro rata temporum, & officiorum, in quibus recitare omisit, o restituere tenetur, nõ quidem ecclesiæ præcise, cuius est beneficium, sed satisfacit alijs operibus pijs, vel si est pauper, sibi tanquam pauperi erogando.

o Extrauã. Pij V. incip. ex proximo. cõsti. 138. in ordine.

DECISIO XXIII.

Ex consi. 21. in Nouis, deest in antiquis.

* 23 Quia congruit accessorium sequi naturam sui principalis, p sicut dispensatus ad duo incomparibilia, censetur dispensatus a residentia in vtroque facienda, & maior viginti annis dispensatus ad dignitatẽ potest esse iudex delegatus, si habeat viginti annos, licitè ad illud nõ sit specialiter dispensatus, q ita etiam, & subdiaconus dispensatus a Papa vt vxorem ducat, ducta illa, a recitatione horarum dispensatus censetur.

p c. accesforium, de reg. iur. in 6.

q Dom. in ca. nos consuetudinẽ dist. 11.

TITVLVS XXXIII.

De baptismo, & eius effectu.

SVMMARIVM.

1 *Baptismus nondum integre nati uerus est, licet sub conditione ad cautelam baptizari possit.*
2 *Baptizatus sine solemnitate solita in sacro sepeliri debet.*
3 *Cognationem spiritualem non contrahit non baptizatus, baptizans.*
4 *Catechizandi nulla lege ad baptismum suscipiendum obligantur.*
* 5 *Monstrum illud baptizandum non est, quod caret anima rationali.*
* 6 *Baptismum non uitiat quæcumque*

que verborum forma mutatio.

* 7 *Baptizandus non est rationis capax, qui vult in peccato, vel in fide litate perseuerare.*

* 8 *Innocentes pro Christo occisi, per gratiam Christi, salui facti sunt, & martyres effecti.*

DECISIO I.

Ex conf 1. aliàs 2.

1 INfans nondum integrè natus, & propter timorem mortis baptizatus per ablutionem capitis, vel alterius partis iā natæ, vel extra corpus matris apparentis, vere est baptizatus: qui licet ad cautelam sub conditione, si non es baptizatus, ego te baptizo, licitè baptizari possit; secūdus tamen baptismus, vere baptismus non est; Nec ex baptismo secūdo sic ad cautelam cū catechismo, & exorcismo naturæ compaternitas, aut cognatio spiritualis, quæ matrimonium impedit, & dirimit, vt sine Papæ dispensatione cū matre sic baptizati matrimonium contrahere possit; quamuis secus de baptismo priori sine catechismo & exorcismo ministrato, ex quo talis cognatio spiritualis oritur, sentiendum sit.

DECISIO II.

Ex consi. 2. alias 3. de sepul.

2 Cum omnis Christianus in loco sacro sepeliri debeat, *a* etiam infans rite intra, vel extra ecclesiam in necessitate sine solemnitate solita baptizatus, & moriens antequam suppleatur, in ecclesia, vel in cæmiterio cum cruce, & alijs solitis adhiberi sepulturæ infantis solemniter baptizati, iuste sepeli potest; *b* cum certum sit talem baptizatum esse, & charactere christianismi insignitum, *c* & gratiam sacramentalem æque ac si cum solemnitate baptizatus esset accepisse; cū sola sacramenta, & non sacramentalia gratiam ex opere operato conferant. *d*

a Arg. ca. ecclesiam de consec. d. 1. & texto tit de sep.
b Ostiēsis in summa de consec. eccl. §. & aut sit.
c c. quemadmodū 37. q. 7.
d DD. 4. dist. 1.

DECISIO III.

Ex cons. 3. aliàs 1. de cognat. spirituali.

3 Quamuis nondum baptizatus alterum baptizando, cognationem spiritualem non contrahat; *e* sicut non dum habens vitam carnalē, cognatus alterius carnaliter esse nō possit baptizatus tamen necdum confirmatus tenens confirmandū, cognationem spiritualem cum eo contrahit; *f* eo quod vitam ipse spiritualē iam habet.

e S Th. 4. d. 42. q. 1. art. 3.
f Sil. ver. matrimonii. 8. q. 7

DECISIO IV.

Ex consi. 4. alias 1.

4 Sicut catechizandi ad baptizandū se offerentes, corā notario & testib. ad baptismū suscipiēdū obligare se se nō tenētur; ita neque episcopus, aut parochus catechumenos, dum in fide instruuntur, alere, lege aliqua cogi poterit; quamuis infantibus, inu tis parentibus, & cognatis baptismum petentibus, de alimentis prouidendum sit.

DECISIO V.

Ex consilio 3, in Nouis, deest in antiquis.

* 5 Monstrum illud baptizandum non est, quod anima rationali caret, sine qua non est homo, qui solus capax est baptismi; *g* an autem talis

g c. in quadā, de celebr. Miss.

talis sit qui cum capite ferino, & reliquis membris humanis nascitur, iudicio peritorum relinquitur.

DECISIO VI.

Ex consil 4. in Nouis, est consil. 3. de cland desponsat. dub. 4. in antiq. sed quia huic titulo conuenit, rectius hic ponitur.

* 6 Baptismum non vitiat diuersitas verborum, modo actum baptizandi, & causam principalem, scilicet sanctissimam Trinitatem distinctè exprimant, sine omissione alicuius personæ, sicut nec vitiatur ex eo quod ab hæretico iudæo vel pagano cum debita intentione faciēdi quod facit ecclesia, & multo minus si in forma Græcorum conferatur: secus autem si aliqua trium personarum Trinitatis omittatur, aut aliqua mutatio essentialis in illis ad fouendum errorem fiat, prout Bosnenses faciunt, qui loco illius dictionis vnicæ *Spiritus sancti*. hanc *Spiritus*, omissa alia particula *Sancti* ponunt: Quandoquidem dictio *Spiritus* sine additione verbi *Sanctus*, nec nomen est proprium Spiritus sancti, nec Spiritui sancto appropriatum, sed omnibus personis cōpetit; Nam & pater, & filius est Spiritus, & Sanctus. b

b S. Th. 1. par. q. 36. art. 1.

DECISIO VII.

Ex consi. 5 in Nouis, est consil. 3. de clande. desponsat. dub. 12. in antiq sed quia materia illius huic titulo conuenit, hoc in loco apposuimus.

* 7 Baptizandus non est rationis capax, qui in peccato, vel infidelitate perseuerare vult; si tamen baptizetur, habeatque intentionem illud recipiendi, verum baptisma recipit, i Turcarum vero aut aliorum infidelium filij vsu rationis carentes; quos parentes, penes quos remansuri sunt, ob id baptizari petunt, vt sic ab aliqua infirmitate liberentur, baptizādi sunt, sicut & adulti, qui ideo excitantur vt baptizentur, quia exinde corporis sanitatem recipere sperant.

i S. Th. 3. par. q. 68. art. 4. & art. 8. ad 4.

DECISIO VIII.

Ex consil. 6. in Nouis, dee st in antiquis.

* 8 Sicut Innocentes pro Christo occisi, quamuis non proprio merito, cum vsu rationis carerent, per gratiam tamen Christi, salui facti fuerunt, & martyrij laureolam adepti; K ita etiam, & martyrium a prægnante pro Christo assumptum, fætui animato pro baptismo ad salutem prodest; & is, sicut Innocentes, dicitur pro Christo occisus, quando intentio occidentis matrem pro Christo, etiam saltem virtualiter in filij nondum nati occisionem fertur.

K S. Tho. 2. 2. q. 124. ar. 1

TITVLVS XXXV.

De reliquijs, & veneratione sanctorum.

SVMMARIVM.

1 *Reliquias martyrum extrahens, aut venales exponens, grauiter peccat.*

2 *Reliquias sanctorum in collo, ad eorum honorem portare licet.*

Digitized by Google

3 *Synodus Prouincialis, vel episcopalis, ne crucis signum humi sculpatur statuere potest.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 2.

1 Reliquias Martyrum sicut extra Capsulas vbi repositæ sunt extrahere, aut venales exoponere graue peccatum est; *a* ita terrã puteolanam intra quam verisimile est Sanctos martyres esse sepultos, extrahere, & terram illam per campos passim dispergere peccatum mortale censetur; quandoquidem maior irreuerentia eis sic fieri videtur, quã si reliquiæ eorum venales aliquibus in finem reuerenter eas colendi exponerentur.

a ca. 2 de reliq. & ven. sanc. & l. Casarea. 3. C. de sacrosanct. eccl.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 1.

2 Corpora sanctorum sepulta, quamuis sine licentia de loco ad locum transferre non liceat, *b* eorum tamen reliquias vel in aliquo oratorio honesto, aut area decenti seruare, vel etiam ad prælia, & loca periculosa, aut circa collum, ad honorem sancti, cuius illa sunt, ob fiduciam, & spem intercessionis eius ad diuinam Maiestatem secum habere & portare licet; dummodo id sine aliqua vanitate, & superstitione fiat qualis est quod vas sit triangulare, aut de ista, vel illa materia. *c*

b l. 1. et ulti. C. de religio. & sump. fun.

c S Th. 2. 2. q. 96. a. 4. 3. Silu. verb. reliquia q. 5.

DECISIO III.

Ex consil. 3. in vtrisque.

3 Synodus Prouincialis, vel Episcopalis, ne Crucis signum in aliqua re humi iacente pingatur, vel sculpatur, statuere potest, non solum ex eo quod in plerisque partib. ab huiusmodi pictura, & sculptura iustis de causis abstinetur; sed etiam quia id olim saltem lege Cæsarea, *d* statutum est. Et episcopus contra ius nouum, illud ad antiquum reducendo aliquid legitima de causa statuere valet. *e* *

d l. 1. c. nemini licere sig. e c. in his e. catholica. d. 11. Pan. in c. quod super his, de maior. & obed. Man. ca. 21. nu. 5.

TITVLVS XXXVI.

De obseruatione ieiuniorum.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium vigiliæ Pentecostes, de præcepto est.*

2 *Ieiunare potentibus famulis, dominus dans cœnam peccat.*

3 *Dispensatus vt secrete, & sine scandalo diebus pisculentibus carnibus vesci possit, coram socijs id facere nequit.*

4 *Dispensatus a ieiunio à confessore imposito non liberatur.*

5 *Bullam habens Cruciatæ, lacticinia, vel pisces diebus interpolatis edere potest.*

* 6 *Ieiunium quadragesimæ duo includit, & quænam illa sint.*

* 7 *Ieiunare dicitur, qui necessitate ductus, aliud non habens, carnes comedit.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. in vtrisque.

1 Ieiunium Vigiliæ Pentecostes de præcepto est, *a* prout generalis ecclesiæ consuetudo obseruare videtur.

a c. nosse, c. de ieiunio. d. 76. & gl. ibi.

DE-

DECISIO II.

Ex conf. 2 aliâs 3.

2 Dominus animaduertens famulos suos, cum possent, non ieiunare, & eosdem admonens, vt si possint, ieiunent; si postea sine causa iusta eos ieiunium frangere sciat, iisdem cœnam denegare tenetur, & cœnam ieiunare potentibus dans, peccat.

DECISIO III.

Ex conf 3. aliâs 4.

3 Dispensatus vt carnes diebus pisculentis secretè, & sine scandalo comedere possit, illis coram sociis, qui buscum ordinarie commedit, vesci non potest. Quia mens & intentio Papæ cum tali clausula dispēsantis esse videtur, ne solito modo cum aliis sociis domesticis, & exteris aduenientibus comedat; in omnibus autem dispositionibus mens & intentio disponentis seruanda est. *b*

b c. fin. de prab. & l. in omnib. ff. de cōd. & dem.

DECISIO IIII.

Ex consil. 4. alias 5.

4 Cruciata concessa cum clausula, vt qui illam acciperent, oua & lacticinia diebus, quibus est indictum ieiunium ecclesiasticum comedere possint, & satisfacere huiusmodi ieiunio; dummodo alia, quæ requirit ieiunium, seruent; ad ieiunia feriæ quartæ, sextæ, & sabbathi ob Iubilæum indicta, non extenditur. Quia cum dispensationes quæ a iure cōmuni exorbitant, quale est priuilegium prædictæ clausulæ Cruciatæ, odiosæ sint, & restringendæ, *c* & aliud est ieiunium ecclesiasticum a iure communi, indictum, & aliud a confessore in pœnitentia impositum, & aliud a uoto implendum, & aliud ob iubilæū a Papa iniunctum, & a diuersis non fit illatio, *d* consequenter priuilegium datum ad moderandum ieiunium ecclesiasticum a iure communi institutum, ad ieiunium ex voto, vel a confesso re iniunctum, vel a summo Pontifice ob iubilæum indictum, vel a superiore ad aliquem particularem respectum alicui impositum, non est extendendum.

c Ex qua. & c. odia de reg. iu. in 6.
d l. Papinianus. ff. de minoribus.

DECISIO V.

Ex consil. 5 aliâs 18. de priuil.

5 Bullam habens cruciatæ, licet lacticinia, & pisces diebus interpolaris, vel etiam lacticinia in vna refectione, & in altera pisces, ob necessitatem, de consilio medici, & confessarij edere possit; simul tamen in eodē prandio lacticinia, & pisces, virtute illius cruciatæ comedere non potest. Quia in priori casu contingere potest, quod in altera illarum comestionum habeat necessitatem comedendi lacticinia, & non in alia qua autem vice edendi illa necessitatem non habet, & cōmodè piscibus vesci possit, lacticinia comedere non debet, quia cessat causa edendi in Bulla expressa; in casu vero posteriori, quia sēper erit peccatum pisces in eodem prandio, vel eadem cœna comedere, nunquam erit licitum, si enim pisces comedere non possit sine damno notabili suæ salutis, eos comedendo peccat mortaliler; venialiter autem, si parum piscium comedendo, solummodo ei parum noceret; *e** si vero eos comedere non potest, caret consequenter necessitate comedendi lacticinia, vnde nec illā per tenorem Bullæ cruciatæ licite comedere pōt

e Innoc. recept. in c. tua. de homic. Man. ca. 15. n. 13.

DECISIO VI.

Ex consi.2. in Nouis, deest in antiquis.

* 6 Ieiunium quadragesimale duo præcipit, vnum, vt totam; Alterum, vt singulos dies eius ieiunemus: vnde qui primum fregit, vno, aut altero die non ieiunando, adhuc secũdum seruare, & reliquos singulos dies ieiunare tenetur. *f* *

f S.Th. 2. 2. q.147. & ibi Caiet. art.6. & 7. Nauar.in Ma c.21. nu.20. & 27.

DECISIO VII.

Ex conf.6 in Nouis, deest in antiquis.

* 7 Ieiunare sicut dicitur is, qui, quia non potest habere panem, & cibos quadragesimales, semel tantum in die comederet carnes, aut oua, aut lacticinia; eo quod necessitas cibos hos quadragesimales facit, ita etiam probabiliter ieiunare dicetur is, cui Papa concessit, vt diebus ieiuniorum carnibus, & ouis vesci poterit, dummodo seruat alia quæ requirit ieiunium; quandoquidem concedendo huiusmodi facultatem, vt etiam carnes, & oua huic priuilegiato cibi quadragesimales, & diebus ieiunij conuenientes sint, Papa concedere censetur.

TITVLVS XXXVII.

De immunitate ecclesiarum.

SVMMARIVM.

1 *Gabellas personales, vel de rebus suis, clerici non debent.*

2 *Statutum vt confrater sine consensu fratris non possit confratrem in ius vocare, non est contra libertatem ecclesiasticam.*

3 *Iudex laicus extrahens aliquem ab ecclesia exempta incurrit pœnam, nisi restituat.*

DECISIO I.

Ex conf.1. alias 4.

1 Cum iure communi canonico, *a* clerici gabellas personales, seu portoria pro fructib. de suis hortis, arboribus & prædijs suis collectis, & amico alicui, vel domino, etiam extra territorium existenti dono transmissis, aut pro rebus proprijs quas intra territorium suum vendunt, soluere non debeant, *b* sed solum pro rebus quas negotiandi causa, aut alio contractu non gratuito extra territorium vendunt, *c* non potest Respublica nouum pædagium imponere, ita vt ecclesiasticus dono mittens fructus aliquos etiam ad ecclesiasticos extra territorium, portorium seu pædagium soluere teneatur. * Secus tamen si dolo vel fraude excusandi portorium, aliquid nomine doni mitteret, facto prius expresse, vel tacitè pacto, vt is, cui mittitur, tantundem, vel plus, remittat nomine doni: cum fraus, & dolus nemini patrocinari debeant. *d*

a c. negociatorem, & ca. ejiciens.dec. 88. & toto titu.ne cleric.vel monachi, & l. 1. & 2. & toto tit. ff. & C.de don. b Pan.li. 1. consi.6. Dec. cons. 496. c c.le. ult. de censib. Man. ca. 17.n.201

d c. Sedes Apostolica.de resc.

DECISIO II.

Ex conf.2. alids 6.

2 Statutum a Confratria factum, vt nullus confratrum, alterum confratrẽ coram iudice seculari, vel eccle-

siastico

siastico super temporalibus, vel spiritualibus conuenire possit, nisi de consensu Prioris dictæ Confratriæ, sub pœna expulsionis a Confratria, neque malum est, neque contra libertatem ecclesiasticam; eo quod in effectu nihil aliud quam consilium Apostoli e continet: Absurdum autem est aliquid ab Apostolo consultũ, contra libertatem ecclesiasticam censeri, Neque statutum illud quenquam ad illud seruandum astringit nisi volentem intrare Confratriam, quam nemo intrare cogitur; neque alia pœna Confratrem punit, quam quod esse desinat illius confraternitatis frater, nec aliquid contra libertatem ecclesiæ bona fide seruans, censuram vllam incurrit. f *

e 1. Corrin. 6.

f Inno in c. nouerit. de sen. ex com. Ma. c. 27. nu. 119.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 1.

3 Iudex laicus aliquem ab ecclesia exempta extrahens, nisi captum ecclesiæ restituat, peccatum, & pœna contra sic extrahentes illatam incurrit.

TITVLVS XXXVIII.

De Ecclesiis ædificandis vel reparandis.

Hic Titulus deest in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Pensionem habens super beneficio, quando ad ecclesiæ reparationem tenetur.*

DECISIO I.

Ex consi. Islud in Nouis deest in antiquis.

1 PEnsionem clericus super beneficio ecclesiastico, & fructibus eius, impositam habens, pro rata ad illius ecclesiæ reparationẽ tenetur, nisi pensio ita imposita fuerit, vt ab omni onere libera solueretur.

TITVLVS XXXIX.

Ne clerici, vel Monachi sæcularib. negotijs se immisceant.

SVMMARIVM.

1 *Clericus beneficiarius, nec presbiter, nec monachus, ius ciuile publice sine dispensatione legere potest.*

2 *Presbiter Doctoratum in iure ciuili assumens nullam pœnã incurrit.*

3 *Beneficiatis, sacratis, & monachis ars medica est prohibita.*

4 *Bannitos accusare Gregorius xiij. non obligat, sed solum illis fauere prohibet.*

5 *Clericus patrocinando pœnam nullam incurrit, nisi mors, aut mutilatio sequatur.*

* 6 *Tutelam, & curam Minorum suscipere nec episcopus, nec sacerdos sæcularis coguntur.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 5.

1 CLericus beneficiarius, qui nec presbiter, nec Monachus est sine vlla dispensatione ius ciuile publicè legere potest, dũmodo beneficia quæ obtinet nec dignitates, nec Personatus, nec officia sint; a cũ clericis ẽt in dignitate cõstitutis legũ ciuiliũ auditio tantum, & nõ prælectio prohibita sit. * Sed neque irregularitas ob prælectionem legũ criminaliũ, neq; pp Cõmentarios super illis cõpositos, sed tantũ ppter homicidium, vel mutilationem factam, ope consilio, vel auxilio ad id.

a c. Multa de pra ben. & c. super spe cu. Ne cler. vel monach. Ma. c. 17 nu. 16.

Digitized by Google

præstito, & ob eam præstationem consecuto, incurritur.

DECISIO II.

Ex consi 2. in vtrisque.

2 Presbiter beneficiatus dummodo leges ciuiles sufficienter calleat, Doctoratus gradum in iure ciuili sine incursu alicuius censurarum, irregularitatis, aut sine amissione beneficii, assumere potest. *b* Nec vlla opus est ordinarij licentia, quia eam ordinarius dare non potest; si tamen sine sufficienti scientia Doctoratum sumat, peccat quidem, *c* censuram tamen aliquam non incurrit.

b Pan. in d. c. super specula.

c Glo. in clem. 2. de Magistris

DECISIO III.

Ex consi 3. in vtrisque.

3 Clericus simplex, ordine sacro, & beneficio ecclesiastico carens licet officio, & arte medica vtens, non plus quam laicus medicus peccet; sacro tamen ordine insignitus, vel beneficium ecclesiasticum etiam nõ sufficiens victui honesto habẽs, eis vtendo peccat; cum officium seculare, cuius exercitium prohibetur clericis, & Monachis, *d* exerceat, * Nullam tamen censuram aut irregularitatem ob solum artis medicinæ exercitium, attento solo iure communi incurrit, & nulla talis pœna, nisi iure expressa sit, incurri solet. *e*

d Toto ti. ne cler. uel monachi. et Tri. ses. 22. c. 1. de ref.

Man. c. 25 nu. 111.

e c. is qui. de sent. ex com. in 6.

DECISIO IIII.

Ex consi. 4. in vtrisque.

4 Constitutio Gregorij xiij. cõtra Bãnitos quamuis clericos ad eos accusandos, denunciandos, & propalandos non obligat, cum huiusmodi denunciatio & accusatio res periculosissima, & morti vicina sit, ad quam legislator clericos obligare non solet; *f* Eorum tamen fautores, etsi clerici sint, extra casus sacræ cõfessionis, & alios in quibus iure naturali, vel diuino eis fauere tenentur, comprehendit.

f ca. Erit autem. di. 4.

Man. cap. 27. n. 106.

DECISIO V.

Ex consi. 5. aliàs 6.

5 Clericus in quatuor tantum minoribus constitutus, & omni beneficio carens, vel etiam sacris initiatus patrocinando in causis, siue sint ecclesiasticæ, siue seculares, aut criminales, excommunicationem, aut aliam censuram non incurrit, neque etiam irregularitatem, dummodo ex suo patrocinio mors, aut mutilatio membri non sequatur: *g* Ita tamen patrocinando mortaliter peccat, si vel beneficium ecclesiasticũ habeat, vel in sacris constitutus sit, etiamsi beneficio careat, exceptis casibus iure permissis. *h*

g c. Sentẽtiam sanguinis. ne clerici uel monachi.

h ca. 1. de postulat.

DECISIO VI.

Ex conf. 1. in Nouis deest in antiquis.

* 6 Tutelam & curam Minorum suscipere, nec episcopus, nec sacerdos sæcularis multoque minus monachi suscipere tenentur. *i* siue tutela sit legitima, quæ lege defertur; siue Datiua, quæ a iudice datur; siue testamentaria, quæ a testatore defertur. Poterunt nihilominus episcopi & presbiteri illam suscipere, si volunt, sine vllius alterius licentia, modo illam turpis lucri gratia, vel ob alium malum finem non suscipiant. Imo etiam & religiosus tutor curator, & testamenti exequutor esse potest, petita tamen & obtẽta superioris licentia: *k* sed etsi episcopus, presbiter, aut religiosus huiusmodi tutelam, & curam ob malum finem suscipiant, iuris tamen communis suspensionẽ ipso iure nõ incurrũt. *l*

i l generaliter. C. de epis. et cle & ca. generaliter. 16. q. 1.

k c. 2. de testam. in 6

l c. peruenit d. 86.

Finis Libri Tertij.

FLO-

FLORES DECISIONVM SIVE CASVVM CONSCIENTIAE,

Ex doctrina Consiliorum Martini ab Azpilcueta Doctoris Nauarri, collecti.

LIBER QVARTVS.

TITVLVS I.

De spōsalibus & Matrimonio.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium sine parocho contractum non valet, nec vim sponsaliorum habet.*

2 *Virginem nulliter ducens, & deflorans, an dotare teneatur, licet illa postea fornicetur.*

3 *Virginem pellicentem deflorans iure poli restituere nō tenetur, quamuis iure fori condemnabitur.*

4 *Virginem sacratus, vel coniugatus sine deceptione deflorans, nihil restituere tenetur.*

5 *Matrimonium ex dispensatione contrahentes, negata copula, post commissionem ad dispensandum secuta, peccant, sed valet matrimonium.*

6 *Filij ex matrimonio nullo legitimè contracto, & durante amborum, vel alterius coniugis ignorantia nati, sunt legitimi.*

7 *Papa leges suas, ac prædecessorum suorum, an reuocare possit, ac si latæ non fuissent.*

8 *Episcopus, quando super impedimētis matrimonium dirimentibus dispensare valet.*

9 *Denunciationes Matrimoniorum omnis ordinarius, etiam Abbas remittere potest.*

10 *Matrimonium clandestinum ante Concilium Trid. contrahētes peccabant, sed validum erat.*

11 *Iudæus conuersus licitè cum ea contrahit, cum qua pater ante eius conuersionem coiuit.*

12 *Matrimonium nec verū, nec præsumptum est, si nec uerba de præsenti, nec copula interuenerunt.*

13 *Matrimonium corā parocho schismatico, non tamen declarato, & colloratum titulum habente contractum, validum est.*

14 *Papa ex causa dispensare potest, vt episcopus vxorem ducat.*

15 *Matrimonium sublato impedimento nouum consensum requirit.*

17 *Matrimoniū contra formā dispensationis Papæ contractū, est nullū.*

18 *Dispensatio ab vno coniugum alio ignorante impetrata, vtrique prodest.*

19 *Marito diu absente, & ad mortem ægrotante, uxor alteri nubere nequit, nisi certo mortuum sciat.*

20 *Matrimonium fictè per procuratorem cum una, & deinde per se cum alia contrahens, quid facere debet.*

21 *Matrimonium cōtrahere nequit cum ea cum qua commisit incestū, aut cum aliis, sine dispensatione.*

22 *Matrimonium cum pacto quod seruetur castitas, aut ne petatur debitum, contrahi nequit.*

23 *Uxor si nupsit alij bona fide maritum mortuum esse credens, monenda non est.*

24 *Matrimonium coram parocho licet ad alia vocato, & testibus contractum, valet.*

25 *Votum religionis non tollunt sponsalia secuta, etiam cum copula.*

26 *Filij adulterini per subsecutum matrimonium non legitimantur.*

27 *Maritus adulteræ religionem profiteri, & ordinari potest, eamque ut castè viuat, admonere debet.*

28 *Papa interdicere ex causa potest episcopo, et parocho, ne intersint alicui matrimonio, vel interessendi facultatem faciant.*

29 *Dispensationem quærere quando teneatur, qui spōsalia in gradu prohibito contraxit.*

30 *Matrimonium sine utriusque consensu esse nequit.*

31 *Matrimonio interesse potest sacerdos habens generalem a parocho licentiam exercendi curam.*

32 *Uxoricidium matrimonium impedit, sed non dirimit contractum.*

33 *Uxor pauper in bonis mariti diuitis, ante copulam mortui dotem habet.*

34 *Parochus, qui nondum sacerdos est, matrimonio contrahendo præsens esse potest.*

35 *Herus ancillam ante 25. annum non collocans, sicut pater filiam, est in mora.*

36 *Matrimonium cum rapta non restituta, post Concilium Trid. contractum, est nullum.*

37 *Sponsa mortuo sponso, cum consanguineo in primo gradu sponsi contrahere nequit.*

38 *Sponsalia ob delictum superueniēs dissoluuntur, vel id ob quod nō fuissent contracta.*

39 *Matrimonium viuēte prima, cum secunda contrahens, illa mortua iterum cum dispensatione contrahere debet, vel secundam deceptā dotare.*

40 *Matrimonium consensum liberum requirit, & metu reuerentiali patris contractum, fit nullum.*

41 *Matrimonium nullum publicè contractum sublato impedimento iterum clam contrahi sufficit.*

42 *Matrimonium non licet catholico cum hæretica contrahere, contractum tamen tenet.*

43 *Sponsalia cum hæretico contracta, cur secuta copula non transeant in matrimonium.*

44 *Sponsalia cum hæretica contracta, quando per copulam secutam transeant in matrimonium.*

45 *Sponsalia de iure nulla, post Concilium Trid. nullum effectum impedimenti publicæ honestatis pariunt.*

46 *Matrimonium ante pubertatem ex causa, cum Papa dispensatione, valide contrahi potest.*

47 *Sponsa spōsum ingressum religionem*

Digitized by Google

nem vsque ad elapsum annum probationis expectare tenetur.

48 *Licentia quam dat parochus sacerdoti, vt intersit matrimonio contrahendo, sufficit, quod sit verbalis, & probari possit per testes.*

49 *Matrimonium bona fide contra ius humanum contractum, vt permittendum.*

50 *Affinitas superueniens matrimonium ratum non dissoluit, & adulter ius petendi debitum amittit, innocens autem illud petere potest.*

51 *Episcopus, seu parochus solis presbiteris potestatem assistendi matrimonio contrahendo delegare potest.*

52 *Infideles sponsi, qui se cognouerũt, conuersi denuo matrimonium contrahere debent.*

53 *Matrimonium ad contrahendũ cuius ordinarij licentia requiritur.*

54 *Parochus, vel alius sacerdos, de illius, vel ordinarij licentia, cur matrimonijs cõtrahẽdis interesse dẽt.*

55 *Sponsalia non contrahit, qui iureiurãdo dicit mulieri, vt illa potiatur, non habebo aliam nisi te.*

56 *Error personæ an dici possit, vbi plebeius, nobilis & diues creditur.*

57 *Pœnitentiaria dispẽsationem cum compositione dare non debet.*

58 *Dispensatio sine mandato obtenta, valet.*

59 *Matrimonium ad contrahendum præsentia parochi vnius contrahentium requiritur, & sufficit.*

60 *Baptizans in necessitate filium suum ex vxore, nullam contrahit cognationẽ, secus si filiam ex concubina baptizet.*

61 *Matrimonium contractum præsente parocho, & testibus, valet, etiãsi parochus nihil dicat.*

62 *Matrimonij quanam materia, & forma sit.*

63 *Impedimentum matrimonij probabiliter ignorans, an, & ad quid monendus sit.*

64 *Matrimoninm in gradu prohibito contrahentes, obtenta dispensatione, de nouo consentire debent.*

65 *Benedictio nuptiarum, siue bene, siue male, puta ab hæretico accepta nec auget, nec minuit vinculum essentiale matrimonij.*

66 *Matrimonium præsumptum per copulam affectu maritali post sponsalia habitam cessat post Concilium Tridentinum.*

67 *Promittens ducere aliquam in vxorem, tenetur ducere, etiamsi talem promissionem fecerit absque animo adimplendi.*

68 *Virginem solicitans, an dotare teneatur.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. alids 3. de clan. despon.

1 Atrimonium sine parochi, vel eius substituti licentia contractum adeo nullum, & inualidũ est, vt a tali Matrimonio quilibet contrahentium propria auctoritate, & sine vlla iudicis sentẽtia resilire poterit, & alia matrimonia licitè contrahere: *a* Immo nec tale Matrimonium vim sponsaliorum habet. Sufficit autem præsentia parochi viri, aut fœminæ, siue in parochia viri, siue in parochia fœminæ, vt Matrimonium sic contractum ualidum sit. *b*

a Tri. ses. 24. c. 1. de ref. matr.

b Congregatio Car. ad dubia Conc. Tri

DECISIO II.

2 Qui cum aliqua contra formam Concilij Tridentini matrimonium con-

contrahit, & consummat, cum illa, si ipsa postea fornicetur, contrahere non tenetur; c tenetur tamē eam dotare, si ante eam fornicationem obligatus erat, cum fornicatio sequens obligationem dotandi non tollat. d

c Arg. ca. quēadmodum. de iureiur. d Toto ti. Insti. quibus modis tollitur obligatio.

DECISIO III.

3 Matrimonium cum virgine sine parochi licentia contrahens, eamque aut leuiter rogatam sine vlla deceptione, aut tacitè rogantem, seu inducentem deflorans; eam in foro conscientiæ dotare non tenetur; secus tamen in foro exteriori, sed si in uitam defloret, ad eam dotandam in vtroque foro tenebitur. e *

e c. 1. & 2 de adult. Ma. c. 16. nu. 16.

DECISIO IV.

4 Coniugatus, vel sacris initiatus, virginem coniugij, vel ordinis sacri consciam, volentem, vel rogantem, vel etiam leuiter rogatam sine dolo deflorans, nec illam ducere, nec dotare, in foro conscientiæ tenetur; sin autem magis precibus rogatam violauerit, in vtroque foro ad dotandum tenebitur. In hac aūt materia preces, quæ viderētur esse leues si a gregario iuuene fierent, dicuntur graues & importunæ, si ab aliquo magnæ auctoritatis viro puellæ gregariæ fierent. f

f Arg. l. 1. ff. quod iussu. & ibi gl. uer. quemadmodum.

DECISIO V.

Ex consil. 1. aliàs 10. de consang. & affinit.

5 Tractantes de Matrimonio contrahendo in secundo consanguinitatis gradu, & post missam informationem ad Papam, & impetratam dispensationem, se carnaliter cognoscentes, antequā vere fieret dispensatio, ipsisque iurantibus quod sese non cognouerint, cum illis Commissarius dispenset, ipsique postea Matrimonium publice contrahant, valet dispensatio; cum in impetratione commissionis Papalis subreptio nulla admissa fuit, eo quod incœstum nondum admiserant; & validum etiam cēsetur matrimonium, eo quod per huiusmodi dispensationem impedimentum secundi gradus consanguinitatis sublatum est, quod matrimonium impedit, & dirimit: solum autem impedimentum incœstus impediens, & non dirimens * remansit, super quo Episcopus dispensare valet: vnde & eorum filij legitimi sunt, vtpote ex matrimonio legitimo nati; & satis est quod ab Episcopo dispensationem impetrent petendi debitum à se mutuo, & pœniteant, & confiteantur peccata incœstus, & periurij & pœnitentias iniunctas adimpleant, vt suo matrimonio sanctè, & sine peccato fruantur.

Man. ca. 22. nu. 75

DECISIO VI.

Ex consil. 3 alias 2. qui filij sint legiti.

6 Filij qui ex matrimonio nullo, ob aliquod impedimentum consanguinitatis, vel affinitatis iure positiuo inductum, legitimè tamen seruata forma Concilij Tridentini contracto, nati sunt, antequam vterque coniugum, vel alter eorum verè sciret impedimentum, legitimi sunt, absque vlla Papæ dispēsatione; ignorantia enim impedimenti parentum, vel alterius eorum filios legitimos efficit. g

g c. 2. et c. referente. & c. ex tenore. qui filij sint legit.

DECISIO VII.

7 Quamuis Papa efficere possit vt filij qui concepti & nati fuerunt ex matri-

matrimonio nullo ob impedimentum consanguinitatis, vel affinitatis iure positiuo inductum, seruata forma Concilij Tridentini legitimè contracto, postquam vterque parentum sciuit impedimentum, legitimi sint, ita vt habeantur legitimi à tempore quo concepti & nati fuerant per approbationem ab ipso Papa factam post mortem alterius parentũ, eo quod leges omnes humanas super Matrimonio latas ita reuocare potest, vt pro infectis fingatur, & censeantur, vt perinde de omnibus rebus iudicandum sit, super quibus factæ sunt, ac si factæ non fuissent, nec vllum effectum produxisse dicantur; adeo vt consequenter prædicti filij illegitime nati, legitime nati esse fingantur, vt natifuissent si tale impedimentum per dictas leges inductum non fuisset; *b* si tamen sine maxima & iustissima causa id faceret, grauiter peccaret; cum id rarissimè fine scandalo, & præiudicio tertij fieri non posse videatur, maximè si personæ illæ, cum quibus dispensatum, est de temporali ipsius Papæ dominio non sint; *i* facta nihilominus tali dispensatione valida censenda est.

b Bart. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca

i Pan. in c. venerabilem. num. 26. qui filij sint legit.

DECISIO VIII.

Ex consi.4. aliàs 14. de consan. & affi.

8 Episcopus super impedimentis matrimonium dirimentibus dispẽsare valet, quando impedimentũ est occultũ, & matrimoniũ publicũ, & separatio magno foret scãdalo; & non posset vel non nisi cũ maxima difficultate, propter paupertatẽ, aut alia legitima impedimenta recursus ad Papam, vel legatum illius haberi. *

Man. c. 22 nu. 85.

DECISIO IX.

Ex consi. 5. aliàs 2. de cland. despon.

9 Abbas Commendatarius, qui ratione suæ Abbatiæ iura Episcopalia habet, & est nullius diœcesis tanquam ordinarius, K denunciationes matrimoniorum, quæ in ecclesijs suæ Abbatiæ, iuxta Concilium Tridentinum fieri deberẽt, remittere potest; cum præfatum Concilium hanc facultatem ordinarijs indefinite concedat. Et prælati exempti, qui iurisdictionem quasi episcopalem habent, ea omnia regulariter facere possunt, quæ possunt episcopi in diœcesi sua circa ea, quæ sunt iurisdictionis. *

K c. ordinarij. de offi. ord. in 6. & glo. ibi. & ca. cum ab ecclesiarum. eod.

Glos. in clem. 1. in verb. proprij. de rebus eccle. non alie.

DECISIO X.

Ex consi. 6 alias 13. de clan. despon.

10 Contrahentes ante Concilium Tridentinũ per verba apta ad matrimonium de præsenti, vel saltẽ ad sponsalia de futuro, secuta copula, validum matrimonium contraxerunt; *l* ita vt post dictũ Conciliũ, matrimonium coram suo parocho adhibitis duob. testib. secreto de nouo contrahere, opus nõ erat; * Sic tamẽ clandestine ante Concilium contrahentes peccatum mortale commiserunt. *m*

l c is qui de sponsa.

Man. cap. 22. nu. 70

m c. cũ inhibitio. de despon. sa. clandest.

DECISIO XI.

Ex consi. 7. aliàs 12. de consang. & affinita.

11 Cum nulla affinitas ex solo illicito coitu iure naturali, lege veteri, aut vllo iure antiquo Romano ethnico *n* contrahatur: Iudæus qui cum ea coiuit, cum qua pater Iudæus coierat, factus Christianus cũ illa eadem christiana facta matrimonium contrahere potest; eo quod affinitas quæ ex copula, & illicito coitu nascitur, & qualitas est impediens matrimonium, ex nullo iuræ prædictorum, sed solo Pontificio producitur: ex Pontificio autem non potest ea inter Iudæos nasci, quia illo non ligan-

n l. Nõ facile. § affines. ff de gra. affin. & l. ea. §. sciendum

Digitized by Google

n c. Gaudemus. de diuort.

ligantur; *o* Nec coitus illicitus, qui ante baptismum affinitatem non producit, affinitatem postea impedientem matrimonium producere valet.

DECISIO XII.

Ex consi 8. alias 1. de sen. & re iudic.

12 Matrimonium ante Cõcilium Tridentinum inter impuberes verbis non satis claris contractum, nec verum *p* nec præsumptum esse censetur, *q* dũmodo copula carnalis non sit subsecuta.

p c. puberes. de spõsal. impub. q c is qui de sponsa.

DECISIO XIII.

Ex consi. 9 alias 8 de cland desp.

13 Matrimonium corã parocho schismatico canonicã institutionẽ habẽte, necdũ iure suo priuato, aut schismatico declarato tam ante, quã post Concilium Tridentinũm contractum, validum est; secus autẽ si præfatus sacerdos, nec institutionem canonicam, nec coloratam obtinuit.

DECISIO XIIII.

Ex consi. 10. alias 38. de voto.

14 Cum nullo iure Diuino naturaliter indito, neq; supernaturaliter tradito, vetentur sacerdotib. Matrimonia; cũque cõtinentia, & sacerdotiũ non sint inseparabiliter annexa, omnisque lex quæ prohibet, ne sacerdos matrimonium contrahat, humanitus in scriptis data, vel consuetudine ecclesiastica inducta est; Potest Papa, qui supra omne ius humanũ est, *r* iusta de causa dispẽsare vt Presbiter, uel Episcopus, vel etiã Archiepiscopus vxorem ducat. *s* Iusta autẽ dispensandi causa est cõpositio, vel conseruatio pacis alicuius regni, & prouisio de certo successore Regis, ne illo sine liberis decedente, regnũ suum maxima mala patiatur, & pax eius violetur.

r c. cũcta per mũdũ. 9. q. 3. ca. proposuit. de c. necess. preben. s S. Th. 2. 2. q. 88. a. 11. & Caiet. ibi. & to. 1. opusc. trac. 27.

DECISIO XV.

Ex consi. 3. 11. alias 3 de desp. impub.

15 Qui matrimonium post Cõcilium Tridentinũ seruata eius forma contraxerunt, & filios susceperũt, & postea temporis successu sciunt vxorẽ tẽpore contractus duodecim annos non habuisse, ordinario significare debent, quod ipsi ex causa quadam, quam non oportet ei notã facere, & quæ iã cessauit de valore matrimonij sui contracti corã parocho præmissis denunciationib. per Concilium requisitis, ad omnem scrupulum deponendum denuò contrahere cupiunt; & ita post habitam ab Ordinario licẽtiam, suũ parochum, vel alium sacerdotẽ de ipsius parochi, vel ordinarij licentia adeãt, qui vocatis duobus testibus amicis suis, qui rem secretam teneant, matrimonio contrahendo assistat.

DECISIO XVI.

Ex consi. 12. in vtrisque.

16 Matrimoniũ inter duos cõtractum quod ex impedimento aliquo fuit nullũ, & quod altera pars ignorabat habita etiã dispẽsatione super eodẽ impedimento validum non erit, nisi nouus amborum consensus accedat etiam partis ignorantis: *t* cum enim consensus primus matrimonialis nõ fuerit, nullus actus virtute illius illicitus esse potest, & ideo ad hoc vt coniuges legitimi sint, nouus post sublatum impedimentum consensus requiritur.*

t c. 1. et c. veniens. de eo qui duxit.

Ma. c. 22. nu. 86.

DECISIO XVII.

Ex consi. 13. deest in Nouis.

17 Sicut matrimonium contractum à viro religioso professo qui tria vota substantialia in religione approbata, vouit; sine legitima dispensatione, est ipso iure nullum; *u* Ita Matrimonium

u c. Meminimus. qui cleric. vel vouẽ.

nium quod cōtra, vel citra formam dispensationis conditionalis Papæ postea contrahitur, ipso iure nullum & inualidum censendum est. x

x c. cū dilecta, de rescript. & c. Pisanis, de restit. spoli. & c. prudentiam, de off. in. delec.

DECISIO XVIII.

Ex consil. 14 alids 3. de rescript.

18 Cum dispensatio vni personæ concessa ad contrahēdum cum alia nihil valeret, nisi ad illā aliam, cū qua est necessario annexa, extenderetur, y consequenter dispensatio ab vno coniugum super impedimento matrimonij quod est inter ipsum, & aliā certā personā impetrata, a Papa etiā tamquā vtrique pro futura concedi censetur, z etiā parte altera impedimentum, & dispensationem obtentam ignorante. *

y ca. quia in tantum de prabē. glo. in c. si quis in clero. 7. q. 1.
z Arg. ca. translato, de constit. Man. cap. 22. n. 70.

DECISIO XIX.

Ex consil. 15. alids 2. de secund. nuptijs.

19 Mulier cuius maritus diu absens fuit, nec aliquid certi de ipsius morte cognoscit, nisi quod ante aliquod annos de quodam audierat maritum ad mortem ægrotasse, alteri nubere non potest, antequam certum habeat nuntium de morte mariti, quantocunque tempore ille absit; a quod si de facto alteri nubat, ab eo separari non debet, donec maritum certo viuere sciat. b

a c. in præsentia, de sponsal.
b Arg. ca. fi. de secū. nupt. et c. inquisitioni. de sent. excō.

DECISIO XX.

Ex consil. 16. alids 2.

20 Dans mandatum Procuratori ad matrimonium cum certa persona contrahendum, sine vlla tamen intentione contrahendi cum illa, & mandatarius legitime contrahit simulationem mandantis de non contrahendo ignorans; si deinde mandans per se cum alia publicè matrimonium contrahat, & cum illa consummat, quamuis in foro exteriori, tam à iudice ecclesiastico quam sæculari, bis matrimonium contraxisse censetur, in foro tamen interiori cum secunda tantum contraxisse iudicabitur, & cum illa cohabitare debet.

DECISIO XXI.

Ex consil. 17. alids. 1. de eo qui cog consang. vxor.

21 Qui incæstum cum consanguinea commisit, non solum cum ea sine dispensatione matrimonium contrahere nequit, sed neq; cum alijs, nisi nouam dispensationem obtineat. c *

c c. si duo 35. q. 6. & c. de incæstis, & c. propinquā 35. q. 3. Man cap. 22. n. 75.

DECISIO XXII.

Ex consil. 18. alids 11. de voto.

22 Qui castitatem se perpetuo seruaturum vouit, cum hoc tamen moderamine, vt possit ducere vxorem aliquam, quæ vellet continere sicut ipse, & domum solum administraret, ad castitatem seruandam tenetur, nec cum aliqua matrimonium ea lege contrahere potest, vt ipsa contineat, nec debitum petat; cum huiusmodi pactū, & fini & fidei matrimonij contrarium sit; eo quod virtualiter est pactum de vitanda prole, & de non reddendo debitum, & de nō habenda potestate sui corporis; sunt autē fides, & proles duo de principalibus matrimonij bonis: d omnis autē conditio quæ cōtra matrimonij substantiam est, siue turpis, siue honesta sit illud inualidat. e Nec iusta causa dispen-

d c. omne nuptiarū bonū. 27. q. 2.
e S. Th. 4. d. 28. a. 4. 3. Adr. 9. de spons. Sot. 4. dist. 29. q. 2. a. 3. & c. fi. de condit. app.

sponsandi cum tali super tam grandi castitatis voto; esset commoditas regendi domum, quæ ex vxoris cõsortio proueniret.

DECISIO XXIII.

Ex consi.19.aliàs 4.de conuers. coniug.

23 Qui clam ante Concilium Tridentinum matrimonium cum aliqua contraxit, & consummauit, & postea diu absens in remotis partib. ignorante vxore religionem approbatam ingressus & professus est, consulente confessario suo talem ingressum tanquam licitum; si vxor eius postea bona fide probabiliter credens maritum suum mortuum esse, alteri nubat, & filios habet, de vita mariti viuentis monenda non est, & maritus prædictus religiosus iustè in sua religione perseuerare potest, *f* ob adulterium notorium prædictæ vxoris cuius ipse causa propinqua non fuit, cum non tradidit illam adulterendam, nec rogauit, nec consuluit ei vt id faceret, sed solum remota causa extitit absentando se ad loca remota, nec eam alias de vita sua admonendo. *g* Quod si vxor postea sciat, & credat maritum priorem viuere à secundo suo marito nec debitum exigere, nec reddere potest.

f ca. Agathosa 27. q.2.

g Pan & Prepos. in c.discretionem, de eo qui cogn. consang. vxor. & glos. in c si tu absistes. 27.q. 2.

DECISIO XXIV.

Ex consil.20.aliàs 11.de cland. desponsat.

24 Cõtrahere volentes matrimonium & suspicantes quod parochus, cuius præsẽtia ad matrimonium post Concilium Tridentinum est necessaria, nollet esse præsens illi contrahendo, si vocet eum quasi ad aliud propositum in quandam domum, & mox eo præsente, & ignorante quid agere volebant, prædicti contracturi mutuo se in coniuges recipiant per verba de præsenti, coram illo parocho, & alijs duobus, vel tribus testibus quod solum requirit Concilium Tridentinum, *h* ad substantialem valorem matrimonij, validum matrimonium contrahunt; nec necesse est vt parochus, vel testes regulariter rogati sint, & sciant ad quid rogantur; sed sufficit, quod præsentes sint ad id quod agitur, per sensum corporeum visus, & auditus.

h Tri. ses. 24. c.1. de ref. matr

DECISIO XXV.

Ex consi. 21. aliàs 1. qui clerici, vel vouent.

25 Qui post votum emissum de intranda religione, & castitate seruãda, promittit puellæ ducere eam in vxorem, vt sic consentiret in copulam carnalem, quod illico fecit, & ob id infamata manet, votum potius implere, quam illam ducere tenetur; cum talis prius Deo, quam puellæ obligatus fuit; *i* & sponsalia secuta etiam cum copula, votum præcedens religionis non tollunt. *K* In quo casu satis erit, quod prius damnũ puellæ illatum restituat, dando ei tantum, quanto indiget, vt æque bene collocetur, ac collocata fuisset, si infamata non fuisset. *l*

i c. Prior. de reg. in. in 6.

K Arg. c. cõmissum de spõsal. c. Rursus, Qui cler. vel vouent.

l c. 1. & 2. de adulter.

DECISIO XXVI.

Ex consi. 22. aliàs 3. & 17. de secund. nuptijs.

26 Filij qui ex concubina, quæ matrimonium cum alio viro contraxit, qui ab ea diu absuit, & incertum erat

erat an viueret, nascuntur, viuente priore marito cõcubinæ, illegitimi sunt, nec per subsequens matrimonium cum præfata concubina post mortem prioris sui mariti solemniter contractum, legitimi efficiuntur: Alij tamen, qui probarent se natos ex eadem concubina post mortem prioris mariti, per tale matrimonium subsequens solemniter inter eos contractum legitimi censendi sunt. *m*

m c. tãta qui filij sint legi.

DECISIO XXVII.

Ex consi. 23. aliàs 15. de conuers. coniug.

27 Contrahentes sponsalia de futuro & se inuicem maritali, & vxorio affectu ante Concilium Tridẽtinum cognoscentes; si illa postea nupsit alteri publicè, (cum sic alteri nubendo adulterata sit, & in adulterio maneat,) *n* ipse etiam sine solutione Matrimonij quoad vinculũ, se quoad thorũ, & cohabitationem separare potest, & sic separatur etiã sine vlla Papæ auctoritate permanere, & vel religionem profiteri, vel ordines sacros sine metu irregularitatis, aut suspensionis suscipere & tutè ordinibus suis absque aliqua Papæ dispensatione vti valet, & suæ conscientiæ satisfacere, eam vt caste viuat admonendo.

n Agathosa. 27 q. 2.

DECISIO XXVIII.

Ex consi. 24. aliàs 1. de Matrim. contr. contra interd. ecclesi.

28 Si quis iuuenis nobilis, quasi fascinatus, inuito eius patre cum fœmina vilissima, non sine maximo eius familiæ dedecore, matrimonium contrahere omnino vellet, iustè & a patre eius impetrari, & a summo Pontifice motus proprius concedi potest, per quem prohibeat sub Censuris, & pœnis grauissimis parocho prædictarum personarum, qui nunc est, & qui mutatis domicilijs foret, & etiam ordinario earundem, ne huiusmodi nuptijs interessent, nec alijs presbiteris facultatem in eis interueniendi facerent, *o* intra annum, ab hoc vt infra tale tempus videatur, si mediantibus orationibus ad huiusmodi fascinatione liberari possit, ita vt in se reuersus iuuenis, quod sibi, & suæ familiæ conuenit, faciat.

o Arg. c. fi. de clãdest. despons. & cle. 1. de consang.

DECISIO XXIX.

Ex consi. 25. alias 1. de eo qui cogn. consang. vxor.

29 Qui rem habuit cum matre, & postea sponsalia cum filia contraxit, cum qua etiam rem habuit, & postea etiam rem cum matre habuit, si tacitè, vel expresse dispensationem procurare promisit, seu cum proposito, & intentione obtinendi, & procurandi dispensationem contraxit, in foro conscientiæ pro viribus dispensationem quærere tenetur, vt valide cum filia contrahere possit, & post eam obtentam solemniter cum eadem contrahere; sin vero sponsalia simpliciter contraxit, nulla facta mentione expresse, aut tacite de dispensatione, cum hoc casu sponsalia videantur omnino nulla, & proinde ad nihil obligantia; *p* ob deceptionem tamen, qua sciens impedimentum contraxit cum filia ignorante fornicationem eius cum sua matre, & consequenter impedimentum, quod erat inter ipsos, damnum deflorationis eius resarcire tenetur.

p Argu. Reg. præstat. de reg. iu. in 6.

Digitized by Google

DECISIO XXX.

Ex cons. 26 alias 6.

30 Cum matrimonium sine vtriusque partis consensu consistere nequeat, q & actus agentium vltra intentionem eorũ nõ operantur, r quotiescunque ex sufficientibus coniecturis probari potest, contrahentes, aut vnum contrahentium intentionem contrahendi, aut consentiendi non habuisse, sed decipiendi, & simulandi matrimonium inter eos contractum defectu consensus; & intentionis amborum, vel alterius partis, fuisse omnino nullum iudicandum est.

q c. si inter de spõsa.
r c. fin. de prab.

DECISIO XXXI.

Ex *cons. 27. deest in Nouis.*

31 Quia concessio regulariter, & dispositio generalis generaliter est intelligenda, s & omnis parochus regulariter omnes vices suas tam generaliter, quam specialiter alteri sacerdoti committere potest; t & a regula non disceditur, nisi expresse caueatur u Sacerdos ex generali licentia sibi impartita a parocho, vt omnia quæ ad curã pertinent, exercere possit, etiam matrimonio iuxta concilij Tridentini decretum cõtrahendo interesse potest, maxime cum assistentia parochi in matrimonio, non tanquam functio dignior parochi requiratur, (quandoquidem aliæ functiones sacramentales, quas tamen alteri committere valet, longe maiores sunt) sed vt non desit probatio matrimoniorum, & ne matrimonia clandestina contrahantur.

s c. si Romanorũ, dist. 29.
t Arg. gl. solem. in ca. peruenit d. 95.
u Glo. in l. omnis definitio, de regul. iur. in 6.

DECISIO XXXII.

Ex consil. 28. deest in Nouis.

32 Quamuis occisio vxoris sine iudicio impedimentum ad contrahendum matrimonium inducat, x mulier tamen quæ sine licentia nubit alteri, qui, ipsa ignorante, vxorem suam occidit, validum cum eo matrimonium contrahit, cum vxoricidium impedimentum sit impediens quidem matrimonium contrahendum, sed non dirimens iam contractum. *

x c. interfectio. c. admonere. 33. q. 2.
Man. ea, 22. nu. 74

DECISIO XXXIII.

Ex consil. 29. alias 1. de success. ab intestato.

33 Vxor pauper in bonis mariti diuitis, ante copulam mortui dotem habet, sicut vicissim maritus pauper per partem dotis lucratur, quando coniux diues ante copulam carnalem, & post matrimonium per verba de præsenti contractum moritur. y

y Authe præterea, C. vn. vir & vxor.

DECISIO XXXIV.

Ex consi. 30. aliàs 9 de cland. desponsat.

34 Sicut electus, & confirmatus in episcopum, & nondum consecratus, omnia ad episcopum pertinentia exercere poterit, præter ea quæ sunt ordinis; z ita etiam & Parochus, prouisus canonice de ecclesia parochiali, etiamsi nondum sacerdos sit, omnia potest præter ea quæ sunt ordinis; vnde & parochi præsentia, qui nondum sacerdos est, in matrimonio iuxta Concilij Tridentini decretum contrahendo sufficit; quamuis alius vices Parochi supplere non possit, nisi sacerdos sit.

z Arg. c. suffraganeis, & c. transmissum de elect.

DE-

DECISIO XXXV.

Ex conf. 31 alias 2. de cond. apposi.

35 Mulier promittens ancillæ centũ pro dote, cum conditione si ei honestè seruiret, etiamsi post nouem annos seruitii, & viginti quinque ætatis ipsius ancillæ, permiserit se illicite deflorari ancilla; ad soluendũ tamen ei centum promissa, vel saltem salarium honestum cuiuslibet anni in quo seruiuit, & consuetum solui ancillis eius qualitatis, cuius ipsa ancilla est, obligatur; cum pater filiam, & herus ancillam ante vigesimum quintum annum non collocantes, in mora tradendi eas maritis censeantur; *a* Et hera pro mittendo centum pro dote, ea promisisse intelligitur intra tempus boni viri arbitrio declarandum, *b* quale est tempus nouem annorum; vnde cum mora sua cuilibet esse debet nociua, *c* potius heræ, quam ancillæ nocere debet, & ideo vel centum pro dote, vel salarium honestũ cuiuslibet anni seruitutis ancillæ persoluere tenetur.

a Aut. sed si post. C. de inoffic. test.
b c. de causis de offi. deleg.
c Reg. Mora. de reg. iur. in 6.

DECISIO XXXVI.

Ex conf. 32 alias 2 de rapto.

36 Matrimonium cum puella inuito patre rapta, ipsa volente, & consentiente & sine solennitate contractũ post Concilium Tridentinum *d* nõ solum est nullum, quando nõ adest præsens parochus legitimus, nec alius presbiter de illius, vel ordinarij licentia, aut testes: sed etiam quãdo puella a raptore in loco tuto nõ est posita, & libere, & volũtarie in raptum postea consentit; Rapta vero dicitur quæ contra voluntatem patris de domo eius abstrahitur, siue id de voluntate, siue cõtra puellæ voluntatem fiat. *e*

d Tri. ses. 24. c. 6. de ref. matr.
e S. Tho. 2. 2. q. 159. ar. 7

DECISIO XXXVII.

Ex conf. 33. alias 11.

37 Contrahens sponsalia de futuro cum septenni, vel Matrimonium per Procuratorem cum puella nubili ætati proxima, *f* quæ mortua est etiam priusquam Matrimoniũ consumatum sit, cum sorore præfatæ puellæ, propter impedimentum publicæ honestatis quod est inter contrahentem, & consanguineos primi gradus prædictæ puellæ mortuæ, & sororis eiusdem, contrahere nequit; *g* sicut nec soror aliqua præfatæ puellæ mortuæ, alicui ex consanguineis sponsi contrahentis in primo gradu, nubere potest. *h* * Affinitatis vero impedimentum nõ oritur nisi ex copula carnali.

f c. literas & c. accessit. de desp. impub.
g Tri. ses. 24. c. 3. de ref. matr. & Pius V. in Extrau. Ad Romanũ An. 1566
h c. Sponsam. de sponsalib. Ma. c. 22. nu. 37.

DECISIO XXXVIII.

Ex conf 34. alias 9.

38 Puella quæ contraxit sponsalia de futuro cũ aliquo, qui postea ꝓpter sua crimina Bannitus fuit, sine vlla dispensatione, libere, & legitimè alii nubere potest; eo quod sponsalia de futuro dissoluuntur, quando superuenit aliquid, quod si a principio interuenisset, verisimiliter contracta non fuissent. *i*

i c. quẽad modũ. de iureiur.

DECISIO XXXIX.

Ex conf. 35. alias 3 de eo qui dux. in Matr. quam polluit per adult.

39 Qui viuente vxore priore lõge ab eo degente, & motus rumore mortis eius cum alia publicè contrahit mortua priore vxore, cogi potest, & debet iterũ cum secunda, habita dispensatione quoad vtrumque forum super impedimento quod ex adulterio nascitur, *K* contrahere, vel eam deceptam dotare: *l* quod

K ca. 1. de eo qui du. in matri. quã poll. per adul.
l c. 1. & 2 de adult.

Digitized by Google

matrimonium secundum denuò vel sub denunciationibus, vel ad maiorem cautelam etiã coram parocho, & testibus, tacita causa nullitatis cõtrahere, & instrumẽto Notarij munire est vtile. *

Man. c. 16 nu. 10. & 36.

DECISIO XL.

Ex conf. 36. aliàs 10. de his quæ vi, met. cauf. fiunt.

40 Puella sub Curatoris potestate cõstituta, & metu, & reuerentia ipsius curatoris per se, & alios illum incutientis, sponsalia cum aliquo iuuene, & successiue Matrimonium cõtrahens, nullum est, si tamante ipsa sponsalia, vel etiam post contracta sponsalia antequam Matrimonium contraheret, protestetur expresse coram testibus fide dignis, se cum illo nullatenus cõtrahere velle, adeo vt si contingeret illã dicere aliqua verba, quibus se consentire significaret, dicturam se illa contra mentẽ & voluntatem suam ob metum, & reuerẽtiam sui Curatoris, & aliorũ suorum amicorum, vel familiariũ; quia Matrimonium liberum partiũ consensum, & non coactum necessario requirit: *m* omnis autem reuerentia, quæ operatur tantum, quòd illa non interueniente actus non fieret, tollit consensum, & actum rescindit. *n*

m c. cũ locũ de spõsal. et cap. sufficiat. 27. q. 2. & c. notifica sti. 31. q. 5
n l. 1. §. qua onerãda. ff. quarum rerũ actio non datur. & glo. ibi. & c. 1. §. porro. de despons. in 6

DECISIO XLI.

Ex conf. 37. alias 4. de eo, qui dux. in Matrimon. quam pol. per adult.

41 Qui clam ante Concilium Tridentinum cum vna contraxit, & postea illa viuente cum secunda in facie ecclesiæ contrahit, ex qua, viuẽte priore, filios habuit, priore vxore legitima mortua, denuò cum secũda, nouo præstito consensu, & non aliàs, Matrimonium contrahere debet; quia Matrimonium, quod ab initio fuit nullum, ob aliquod impedimentum validari non potest, nisi de nouo contrahatur. Possunt autem de nouo clam absque scandalo contrahere; eo quod omne Matrimonium inualidè contractum in facie ecclesiæ, etiam post Concilium Tridentinum denuò clam & secretè contrahi potest, prout usus sacræ Pœnitentiæ de consensu Papæ obseruat. *

Ma. c. 22 nu. 47. & 86.

DECISIO XLII.

Ex consil. 38. alias 5.

42 Catholicus cum hæretica ante Cõcilium Tridentinum, & etiam post illud, in locis, in quibus idem Concilium publicatum non est, vel non sunt lapsi triginta dies à publicatione facta, & multo magis vbi Concilium receptum est, sponsalia de futuro contrahens, consecuta etiã copula carnali, Matrimonium cũ eadem contraxisse iudicandus nõ est: quandoquidem omnis promissio rei turpis, (qualis est catholici de Matrimonio cum hæretica contrahendo) & quæ sine sacrilegij peccato impleri non potest, ipso iure *o* nulla est: vnde & sponsalia præfata nulla omnino censenda sunt, & proinde nullum effectum Matrimonij producere possunt; *p* maximè cum iura, quæ sponsalia de futuro per copulam carnalem subsecutam, Matrimoniũ facere affirmãt, *q* saltẽ præsumptũ, post Conciliũ Tridẽtinum cessãt, *r* * & etiã de spõsalib. validis nõ de illis, quæ ipso iure nulla sũt, intelliguntur. Nec vspiã sponsalia ipso iure nulla, effectum Matrimonij per copulam subsecutam producere, expressum reperitur.

o c. in malis promissis. 22. q. 4
p Arg. c. nõ præstat. de reg. iur.
q c. is qui fidem. de sponsal.
r Tri. ses. 24. c. 1. de ref. matr. Ma. c. 25. nu. 144.

DE-

DECISIO XLIII.

43 Sponsalia catholicorum valida per copulam carnalem subsequentem ante Concilium Tridentinum *s* in Matrimonium ea de causa transire censebantur, quòd sponsus sponsam cognoscēs, illud animo cōsummandi matrimonium fecisse præsumebatur, ne in dubio peccasse iudicetur; vnde cum catholicus hæreticæ promittens cum ipsa contrahere, illā vxorio affectu cognoscendo, peccatum non euitat, sed potius illam tali affectu cognoscēdo, & cum illa cōtrahendo, magis peccat, quam eandē affectu fornicario cognoscendo, eo quod in hoc casu grande sacrilegiū cōmittit, *t* per copulā carnalem subsequentem, sponsalia cōplere velle, aut Matrimonium consummare, iudicari non debet.

s Tri. ses. 24 c. 1. de ref. matr.

t Doctores in 4. dist. 39.

DECISIO XLIIII.

44 Quamuis catholici sponsalia ante Concilium Tridentinum, & post illud etiā in locis vbi illud receptum non est, de futuro cū hæretica cōtracta, ex sola copula carnali subsecuta, in matrimonium non transeant; quia in dubio illum non voluisse ea cōplere præsumitur; si tamē aut propria eorum confessione, aut alijs sufficientibus signis, puta per cohabitationem menstruam, aut aliud tempus, de huiusmodi vxorio eorū affectu constet, in Matrimonium transijsse censeri debent: quamuis enim Catholico Matrimonium cum hæretica contrahere non liceat, si tamen contrahit, verum, & validum iudicandum est. *u*

u c. non oportet. 28 q. 1. & gl. ib. et DD. 4. dist. 29.

DECISIO XLV.

45 Sponsalia quātūlibet nulla ob aliā causam, quam ob defectū cōsensus, ante Concilium Tridētinum impedimentū publicæ honestatis, *x* impediēs, & dirimens Matrimoniū inter spōsā, & omnes cōsanguineos spōsi vsque ad quartum gradū, & è contrario inter sponsū, & omnes spōsæ cōsanguineos vsq; ad quartum gradum, produxerunt: *y* Post Tridentinū autē sponsalia de iure nulla, nullum effectum impedimenti publicæ honestatis pariunt, sed neq; modo tale impedimentū etiam ex sponsalibus validis natum, nisi in primo tamē consanguinitas gradu impedit ita vt sponsa modo cum consanguineo spōsi, qui vlteriori gradu, quam primo, prioris sponsi cōsanguineus esset, cōtrahere poterit; sicut è contrario sponsus, cum consanguinea sponsæ, quæ illi vltra primum gradum consanguinea esset, nō aūt cū ea, quæ in primo gradu esset consanguinea, contrahere valet. *z*

x c. 1. de spons. 6.

y c. sponsā de sponsa.

z Tri ses. 24 c. 3. de ref. matr.

DECISIO XLVI.

Ex consi. 39. alias 4 de despon. imp.

46 Quamuis duo impuberes, quorum masculus annos quatuordecim non compleuit, nec fœmina duodecim iure humano prohibente, Matrimonium contrahere non possunt: *a* ex iusta tamē causa, puta pro bono pacis, vt tales validum inter se Matrimonium contrahant, *b* Papa dispensare poterit.

a c. Puberes. de despons. imp. b c. 2. de de spons. impub.

DECISIO XLVII.

Ex cons. 40. aliàs 1. de conuers. coniug.

47 Cum lex Concilij Tridētini *c* prohibeat generaliter, immo vniuersaliter & negatiue, ne quis ante finem anni nouitiatus professionem faciat; & lex generalis, præsertim vniuersalis & negatiua, vniuersaliter intelligenda sit, *d* tenetur sponsa de præterito, cuius sponsus, ipsa renuente,

c Tri ses. 25. c. 1. de ref. matr.

d l. Solite. §. fi. de maior. et obe

religionem est ingressus, habitúque suscepit, tamdiu expectare, donec elapso probationis anno professionem emisit nec præfigi potest terminus aliquis sponso, iuxta quem, vel profiteatur expressè, vel ad spōsam redeat, prout iure antiquo e statutū fuit.

e c. ex publico. de conuer. cōiug. et ca. commisiū de sponsa.

DECISIO XLVIII.

Ex consf.41. aliàs 12 de cland. desponf.

48 Dispositio omnis verbo fieri potest, nisi scriptura ad actus valorem requiratur; f vnde & licentia quam dat parochus sacerdoti, vt cōtrahendo Matrimonio intersit, sufficit vt sit verbalis, & probari possit per testes, cū iura nulla specialiter requirant, vt licentia hæc per scripturam concedatur.

f Gl. in c. 1. de cons. 6. in fin.

DECISIO XLIX.

Ex consi. 42. aliàs 10.

49 Matrimonium bona fide contra ius humanum contrahentes, & longo tempore puta decem annis continuantes in sua bona fide permanere relinqui debent. g

g c. quia circa. de consang.

DECISIO L.

Ex consf. 43. 44. aliàs deest in Nouis.

50 Qui contracto Matrimonio legitimo per verba de præsenti cum puella nubili nondum tamen per copulam cognita, rem postea cum socru sua habuit sine vlla obtenta dispensatione cum dicta puella contrahere potest; eo quod Matrimoniū cum ea contraxit, antequam impedimentum hoc affinitatis in primo gradu superuenit, & impedimentum affinitatis superueniens post contractū Matrimonium nō illud dirimit, nec impedit quoad vinculū: h Indiget tamen adulter dispēsatione ad debitū coniugale ab ea petendū, ob dictum impedimentum affinitatis; i innocens vero illud petere potest.

h c. discretionē. de eo qui cogn. cōsan. vxor.

i c. ad limina. 30. q. 1.

DECISIO LI.

Ex consi 45. aliàs 6. de clan. despon.

51 Matrimonium tempore pestis, vel alia de causa contractum, corā sacrista ecclesiæ parochialis, clerico minorum ordinum solū, de licentia facta sibi ad id per parochū eiusdem ecclesiæ, nullum, & irritū est; Cum pro forma substantiali Matrimonij in Concilio Tridentino K statutum sit, quod vnus ex eis, corā quo Matrimonium contrahendum est, sacerdos sit; adeo vt nec parochus, nec Episcopus siue ordinarius hanc assistentiam nisi ei, qui sacerdos est, delegare possit.

r Tri. ses. 24. c. 1. de ref. matr.

DECISIO LII.

Ex consi. 46. aliàs 4.

52 Infideles sponsi, qui dum in infidelitate essent factis tamen sponsalibus de futuro se semel cognouerunt carnaliter, sine animo tamē tunc Matrimonium consumandi, existimantes adhuc nullum posse inter eos Matrimonium esse, eo quod secundum leges eorum non publicè & legitimè contraxerant, ad fidē conuersi Matrimonium per verba de præsenti cōtrahere debent secundū formam Concilij Tridentini, ita vt faciendæ sint proclamationes per quas si inueniātur cognati, vel affines intra quartum gradū, verū Matrimoniū sine dispensatione cōtrahere nō possunt, licet ante conuersionē, & baptismū potuissēt; quia simul ac christiani effecti sunt, ecclesiæ legibus subijciuntur. l

l Arg. c. 1 de consi. & c gaudemus de diuort. & c. non dēt de cōsan. & affi. & Trid. ses. 24 c. 1. de ref. matr.

DECISIO LIII.

Ex consi. 47. deest in Nouis.

53 Matrimonium inter se contrahere volentes, & timētes impedimentū sibi

sibi in ciuitate cuius sunt incolæ factum iri, & ideo in aliam ciuitatem longe ab illa sitam abeuntes, in qua post aliquot dies ibi morantes matrimonium in facie ecclesiæ contrahere volunt, illud facere debent præsente parocho, vel alio Sacerdote de parochi ipsius, vel ordinarij licentia, id est, Episcopi, vel Vicarij eius Generalis, *m* vel alterius Prælati habentis iurisdictionem quasi Episcopalem, qua superior esset Parocho loci, cuius Parochianus est, qui, vel quæ contrahere vult; (qualem etiam habent Cardinales in suis titulis, *n*) cum proprius contrahentis Parochus in Concilio Tridentino *o* is intelligatur, in cuius parochia contrahentes habitant tempore quo matrimonium contrahunt.

m arg. gl. sing. Cle. 1 ver. presbyter. de priuileg.

n c. Is qui. de maior. & obed.

o Tri. ses. 24 c. 1. de ref. matr.

DECISIO LIV.

54 Cum parochus extra suam parochiam, & Ordinarius extra suam diœcesim priuatæ personæ censeantur saltem quoad exercendam suam potestatem, *p* & proclamationes tribus continuis festis diebus faciendæ sunt in parochia in qua contrahendum est; *q* Nec licentia parochi vel ordinarij ad contrahendum matrimonium extra suam diœcesim; Nec præsentia parochi, ordinarij, aut ab eo licentiati, extra territorium, vel diœcesim suam sufficit, sed necessaria omnino est præsentia parochi, vel alterius Sacerdotis de ipsius parochi, seu ordinarij licentia, in propria parochia, vel diœcesi, vt matrimonium valide secundum Concilij Tridentini formam contrahatur; *r* Eo quod ratio quare Cōcilium desiderat præsentiam parochi, vel sacerdotis ab eo, vel ab ordinario licenciati in matrimonio cōtrahendo sit, vt cū maiori auctoritate, quam habet in subditum in eo loco, in quo contrahitur matrimonium, fiat; Quæ auctoritas planè cessat, cum eiusmodi præsentia extra parochiam, vel territorium, vbi personæ priuatæ habentur, exhibetur.

p l. 3. adiūcta glossa, ff. de offic. præsid.

q c. fin. de cland. desponsat. et In no. et Pan. ibi.

r Tri. ses. 24. c. 1. de ref. matr.

DECISIO LV.

Ex consi. 48. alias 7.

55 Qui iureiurando mulieri dicit, vt illam ad secum concumbendum inducat, non habeo aliam nisi te, vel promitto tibi me non aliam ducturum vxorem nisi te, aut aliam mulierem non ingressuram domum meam nisi teipsam, nec in foro conscientiæ, aut in foro exteriori sponsalia cum illa contrahere censetur: Potest tamē iudex eum in foro exteriori compellere, & tenetur ipse ob deceptionem, & diffamationem ad matrimonium cū ea contrahendum, *s* nisi mulier hanc obligationem illi remittere contenta fuerit. *t*

s arg. l. vnica, §. fi. C. de rapt. virg. Pan. in c. ex parte, de sponsal.

t c. Præterea, de spōsal.

DECISIO LVI.

Ex consi. 49. alias 3.

56 Plebeius se Nobilem primogenitum, & diuitē fingendo, matrimonium cum Nobili puella ex illustri familia orta contrahens, seruata forma in id necessaria per Concilium Tridentinum inducta; *u* quamuis huiusmodi dolis vtēdo peccat, quia tamen penitus in errorem personæ inducere non videtur, (qui solus ipso iure *x* * matrimoniū annihilat,) de rigore iuris matrimonium validum, nec regulariter separabile contraxisse censetur. Quia vero error talis, ad errorem personæ, & conditionem seruilem proximè accedit, & ex tali matrimonio multa scandala, & homicidia probabiliter sequi possunt, matrimonium tale si consummatum non fuerit, Papa iustè dissoluere valet *y*

u Tri. ses. 24. c. 1. de ref. matr.

x c. 1. 29. q. 1. Man. cap. 22. nu. 32

y Glo. celeb. in c. ex publico. de conuers. cōiug.

DECISIO LVII.

Ex conf. 50. aliàs 29. de pœnit. & remiss.

57 Quando gratia à Papa in vtroque foro obtenta ad contrahendum matrimonium in aliquo gradu prohibito propter surreptionem occultam fit nulla, & impetrantes in Dataria solent compositionem soluere, non potest pœnitentiarius Maior sic contrahentes ad dictam compositionem soluendam cogere, si cognita postea surreptione desuper dispenset; neque etiam aliquid sponte datum pro munere accipere; Eo quod Pœnitentiarius Maior vbique gratis expedire tenetur, prout in illius facultatib. exprimi solet; teneturq; etiam in suis literis, testari eas gratis vbiq; esse expeditas: Non dicitur autem gratis expediri, quoties aliquid per viam compositionis exigitur, quia exigere ab inuito, est extorquere. z

DECISIO LVIII.

Ex conf. 51. alias 2. de rescript.

58 Cum in lege id videtur cõcessum, quod non inuenitur prohibitum, a dispensatio super impedimentum matrimonij obtenta valet, etiamsi ad eam obtinendam quis nullum speciale mandatum acceperit. b

DECISIO LIX.

Ex conf. 52. aliàs 4. de cland. desponsat.

59 Præsentia parochi vnius contrahentium, vel alterius Sacerdotis de ipsius, vel ordinarij licentia, quæ ex Concilij Tridentini decreto c ad matrimonium contrahendum requiritur, sufficit, siue in viri, siue in parochia fœminæ contrahatur. *

DECISIO LX.

Ex conf. 53. aliàs 5. de cognat. spirit.

60 Sponsi ante Concilium Tridentinum se carnaliter cognoscẽtes animo & affectu vxorio, & prolem suscipientes, quam in periculo mortis constitutam pater baptizat, verum matrimonium cõtrahunt, nec aliquam ex tali baptismo pater cognationem, quæ nocet, aut impedit vsum Matrimonij cõtrahit; d Quia per actum bonum in necessitate factum, matrimonio antea contracto præiudicari non debet; Sponsalia vero ante Tridentinum, & postea in locis, in quibus non est publicatum, aut receptum, per carnalem copulam vxorio affectu habitam, in verum Matrimonium transeunt: Qui vero in simili necessitate suum & fornicariæ suæ filium baptizat, cognationem spiritualem impedientem, & dirimentem Matrimonij contractum contrahit; e Diuersa etenim est ratio baptizantis filium suum ex vxore, & filium ex Concubina habitum, eo quod in priori casu agitur de non præiudicando matrimonio iam contracto, in posteriori vero agitur de nõ præiudicando contrahendo; ita vt baptizans in necessitate fornicariũ filium includitur sub illa regula, nimirum quod inter baptizantem, & patrem, & matrem baptizati oritur cognatio impediens, & dirimens contractum matrimonij, f quod impedimentum per Concilium Tridentinum non tollitur. g Baptizans autem in tali necessitate filium suum ex vxore à tali impedimento contrahendo excusatur. h *

z Glos. in c. exigit de censib. in 6. verb. exigere.

a c. consuluisti 2. q. 5. & glo. c. 2. uerbo, inuenitur. de transl. prelat.

b arg. l. quidam relegatus. ff. de reb. dubijs Gl. & Bal. in ca. ad aures. de rescrip.

c Tri. sess. 24. c. 1. de ref. matr.

* Ma. c. 25. nu. 144.

d c. ad limina. 30. q. 1.

e ca. 1. de cogn. spirit. 6.

f c. 1. de cogn. spir. 6.

g Tri. sess. 24. c. 2. de refor. matrim.

h c. Ad limina. 30. q. 1.

* Ma. c. 22. nu. 40.

DECISIO LXI.

Ex conf. 54. alias 16.

61 Parochus accersitus a volentibus matrimonium contrahere, & contrahentibus per verba de præsenti coram parocho, & testibus, validũ matrimonium contrahunt, quamuis parochus nihil dicat, vel etiamsi dicat, Ego vos postea coniũgam.

DECISIO LXII.

Ex consi 1. in Nouis deest in antiquis.

* 62 Matrimonii Sacramenti materia est consensus vtriusque, uerba autem, vel signa, quibus illa idoneè exprimitur, forma. *

Nauar. in Ma. c. 22. nu. 20.

DECISIO LXIII.

Ex conf. 13. in Nouis, deest in antiquis.

* 63 Impedimentũ matrimonij probabiliter ignorans, etiãsi monedus non sit quoad effectum vitandi peccatum, eo quod probabilis ignorantia excusat a peccato, *f* ad effectum tamen vt matrimoniũ valeat & adepta dispensatione valide de nouo contrahi possit, aut non, admoneri debet. *

f c. 1. de cõ ditius. & c. ignorantia. de reg. iur. 6. S. Tho. 1 2. q. 6. ar. 3. Nauar. in Ma. c. 22. nu. 47.

DECISIO LXIV.

Ex consi. 14. in Nouis deest in antiquis.

* 64 Matrimonium in gradu prohito contrahentes, si postea in notitiam impedimenti veniant, obtenta dispensatione, de nouo contrahere debent, alioquin matrimonium non est validum: Siquidem matrimonium, quod a principio fuit nullum, a potestate aliqua humana cõfirmari nequit; nisi consensus de nouo, ex quo legitimum matrimonium, quod est Sacramentum, oritur, post sublatum impedimentum, adueniat.

DECISIO LXV.

Ex conf. 15. in Nouis deest in antiquis.

* 65 Quamuis Sacramẽtalia, & Sacramẽta, excepto baptismo in morte ab hæretico, vel schismatico sciẽter accipiens peccat; quia tamen benedictio nuptiarum, siue bene, siue malè ab hæretico accepta, vinculum essentiale matrimonij nec auget, nec minuit, cum hoc indissolubile sit, *k* a Sacerdotibus Græcis, hæreticis, & ritum Ecclesiæ Romanæ blasphemantibus benedictionem nuptialem accipiẽtes, nec vxores relinquere possunt, & ad sic relictas, etiamsi secundas duxerint redire tenentur. *l*

k Matt. 19. & ca. Quos De us. 33. q. 2.

l c. 1. & vl. de spõ sa. duorũ.

DECISIO LXVI.

Ex consil. 18. in Nouis deest in antiquis.

* 66 Sponsalia solemniter cum de futuro cum aliqua contrahens, & eã, antequam per verba de præsenti coram parocho, & testibus per Concilium, *m* ad id requisitis contrahat, carnaliter cognoscens, quamuis eam ducere teneretur, maritus tamen eius non efficitur, eo quod nec matrimonium hodie per copulam affectu maritali post sponsalia habitam præsumitur, nec absque præsentia parochi, aut alterius Sacerdotis de illius, vel ordinarij licentia, & sine testibus valide contrahi potest.

m Conci. Tri. sess. 24. de ref. matr. c. 1.

DECISIO LXVII.

Ex conf. 19. in Nouis, deest in antiquis.

* 67 Cum omnis promissio rei nota bilis licitæ promittendum, sub pœna peccati mortalis iure naturali, & canonico obliget, *n* & iuramentũ quacunque arte verborum concipiatur, in eo sensu adimpleri debet; quem cui iuratur, intelligit, *o* virginen in vxorem ducere promittens, ducere tenetur etiamsi talem promissionem absque animo adimplendi fecerit.

n ca. 1. de pactis.

o c. Quacunque 22 q. 5. Naua. in Man. ca. 16. nu. 18

DECISIO LXVIII.

Ex conf 20. in Nouis deest in antiquis.

* 68 Virginẽ diu solicitans, fingendo eam in vxorem ducere velle, si tan tum ad oscula, & tactus perueniat, quamuis illam in vxorem ducere non tenetur dotem tamen aliquam in illati damni compensationem assignare debet.

TITVLVS II.

De Desponsatione impuberũ.

SVMMARIVM.

1 *Sponsalia impuberum etsi ad matrimonium obligent, non tamen superueniente ætate matrimonium fiunt.*

2 *Sponsalia inter puberem, & impuberem valent, sed pubes resilire nõ potest donec alter pubescat, & contrahere nolit.*

3 *Ssponsalia per parẽtes sponsis præsentibus, vel ratificantibus contracta tenent, possunt tamen, etiam si iurata fuerint, mutuo consensu dissolui.*

4 *Impuberes, an, & qui consensum sufficientem ad matrimonium contrahendum de præsenti habere censentur.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 2.

1 Quamuis duo impuberes, aut pubes cũ impubere etiam per verba de præsenti intra se contrahant, non tamen verum inter se matrimonium, sed tantum iuris fictione, *a* sponsalia de futuro contrahere censentur, nisi pubertati proximi sint, & malitia, vel potentia suppleat ætatẽ; Sed neque per solã ætatem superuenientem talia sponsalia in matrimonium transeunt; adeo vt alter eorum adueniente ætate cum alia, vel cum alio matrimonium valide contrahere potest; Sic tamen cum alia, vel cum alio cõtrahens matrimonium peccat, nisi aliqua iusta de causa superueniente excusetur eo, quod sponsalia priora de futuro etiam inter impuberes in conscientia ad matrimonium contrahendum obligant.

a ca. 1. de despõs. impub. 6.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 1.

2 Pubes cum puella impubere sponsalia de futuro contrahens, expectare tenetur, nec sine peccato resilire potest etiam de consensu eius donec illa pubescat; Quod si adueniente pubertate puella cum eo contrahere renuat, poterit vterque liberè a præfatis sponsalib. discedere; Aut si ipsa tunc cum ipso cõtrahere voluerit, tenebitur ipse cum illa contrahere:

trahere: Sin autem vir antequam illa pubescat, etiam de cōsensu eius, vel postquam ad pubertatem peruenerit sine consensu eius, matrimonium cum alia per verba de praesenti contrahat, peccat quidem mortaliter, matrimonium tamen aliàs legitimè contractum valet. *b*

b Doctor. in c. 1. de despō. impub.

DECISIO III.

Ex consil. 3. aliàs 8. de sponsal.

3 Sponsalia per parentes sponsis absentibus, nec postea ratificantibus illa contracta, nihil valent; *c* sin vero ipsis praesentibus, vel postea ratificantibus contracta sint, siue iurata, siue non iurata fuerint, apposita poena, vt is, per quem fieret, quo minus Matrimonium inter eos contraheretur, alteri poenae nomine certam aliquam pecuniae quantitatem solueret, valida censenda sunt, & ad Matrimonium contrahēdum obligant; Quod si alter resilire velit, non potest poena illa peti; cum nemo ad Matrimonium contrahendum per poenam obligari iustè possit. *d* Possunt tamen huiusmodi sponsalia de amborum sponsorum consensu solui, *e* ita vt non sit opus absolutione vlla de iuramento facto; Per remissionem enim fidei, & promissionis datae, remittitur etiam & iuramentum quod tanquam earum accessorium apponi solet.

c ca. 1. §. porro. de despō. im pub. in 6.

d c. Gemma. de spō sal.

e c. Praeterea.

DECISIO IIII.

Ex consi. 5. in Nouis, deest in antiq

* 4 Impubes non habere consensum sufficientem ad matrimonium de praesenti contrahendum etsi ius canonicum alicubi insinuare videatur. *f* verius tamen est, id solum in infantibus, & alijs doli non capacibus intelligi, vnde alibi inter eos sufficientem consensum inueniri posse, tradit, *g* & impuberibus quibusdam, vt Matrimonium contrahere possent, Pius V. concessisse dicitur; quamuis postea Gregorius XIII. die 13. Aprilis 1580. respondisse fertur sedem Apostolicam ob hoc non esse interpellandam, cum si desit discretio, vel potentia consummandi Matrimonium, sedes Apostolica nihil possit; quod si neutrum deesse cognouerit ordinarius, poterit, (si causae quae narrantur verae sint) suo iure dictam licentiam concedere.

f ca. 2. de despons. impub.

g c. continebatur. de despō. impube. & c. si de eo qui cog. consan. vx.

TITVLVS III.

De clandestina desponsatione.

SVMMARIVM.

1 *Parochi denunciationes trinas matrimonijs contrahendis praemittendas, remittere non possunt.*

2 *Parochianum non facit habitatio ad tempus extra domicilium.*

3 *Matrimonium sine praesentia parochi, in locis vbi Conciliū receptum non est, valet.*

4 *Matrimonium clam ducta relicta, cum alia contractum, in locis vbi Concilium non est receptum, nōn valet.*

5 *Matrimonium raptor cum rapta ante restitutionem contrahere nequit.*

6 *Matrimonium cum non baptizato contractum est nullum.*

7 *Absolui nequit, qui infidelem ducit, nisi ab ea se separet.*

* 8 *Matrimonium, cui nec parochus, nec alius de illius licētia aderat, per cohabitationem septennem, non validatur.*

DE-

DECISIO I.

Ex conf. 1. in vtrisque.

1 Vi Matrimonium contrahere volunt, & timent ne si publicaretur, antequam esset cõtractum, a maleuolis retardaretur, vel etiam impediretur remissionem & relaxationem prænittendi trinas denunciationes per iura, *a* & Concilium Tridentinum *b* præceptas, ab Episcopo petere, & impetrare debent, nec a parocho remitti possunt; cum Tridentinum concedendo hanc facultatẽ Episcopis, eam parochis tacite negare videatur. *c* *

a c. cũ inhibitio. de clan. desp.
b Tri. ses. 24. c. 1. de ref. matr.
c c. Nõne. de præsũ. Ma. c. 22 nu. 70.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 7.

2 Ciuitatis incolæ, & ruri prædia habentes, & ad rusticalia exercenda aliquoties in anno ad rus accedentes, dimissa in vrbe parte familiæ, coram parocho ecclesiæ parochialis illius ruris, & testibus Matrimonium validum, post Concilium Tridentinum *d* receptum, & publicatum, contrahere non possunt: eo quod parochus illius Ecclesiæ ruralis, nullius contrahentium parochus est, cuius tamen præsentia, vel alterius sacerdotis de licentia parochi, seu ordinarii contrahentiũ ad matrimonium validè contrahẽdum omninò necessaria est; Nec habitatio ad tempus extra domicilium etiam in domo, & possessione propria, aliquem illius loci parochianum efficit, *e* nisi quando quis in vtroque loco æqualiter habitaret. *f*

d Tri ses. 24. c. 1. de ref. matr.
e c. is qui. de sepult. in 6.
f c. 2. sub fin. eo. tit. & lib.

Aduertendum conf. 3. in antiquis 12. dubia in se continere, quorum, 1. 2. 5. & 10. desunt in Nouis reliqua vero sparsim in Nouis sub aliis titulis ponuntur: Nam 3. est conf. 15. de sponsal. 4. est conf. 4. de baptismo. 6. 7. & 8. sunt conf. 3. & 4. de Iudæis 9. est consil. 6. de diuortiis. 1. est consil. 1. de summa Trinit. & fide catholica: & denique 12. est conf. 5. de baptismo in Nouis.

DECISIO III.

3 Matrimonium sine præsentia parochi in terris hæreticorum, & infidelium ante Concilium Tridentinũ, & etiam post illud in locis illis, in quibus nondum receptum, aut publicatum est, validum censetur, nec dissolui potest si consummatũ fuerit, secus tamen si in locis, vbi idem Concilium receptum, & publicatum est, contractum sit. *g*

g Tri. ses. 24. c. 1. de ref. matr.

DECISIO IIII.

4 Qui in locis vbi Concilium Tridẽtinum nec receptum, nec publicatum est clam contrahunt matrimonium, & relictis postea vxoribus prioribus, alias ducunt, viuentibus prioribus, quæ etiam aliis nubunt, posterioribus conuiuendo peccant etiam post mortẽ priorum, nec cũ illis, sine sedis Apostolicæ dispensatione etiam de nouo matrimonia contrahere valent; *h* Sin vero priores adhuc superstites sint, ad eas redire tenentur, etiamsi secundas duxerint; *i* cum omni iure illicitum sit, plures simul vxores habere. K

h Toto ti. de eo qui dux. in mat. quã poll.
i c. 1. et 2. de sponsa duorum.
K c. gaudemus. de diuors.

DECISIO V.

5 Qui in terris vbi Concilium Tridentinum receptum est, puellam rapit; & cum ea coram parocho contrahit, nullum matrimonium contrahere censetur, sed neque cũ

illa

Digitized by Google

illa contrahere potest, quamdiu illa sub raptoris potestate fuerit, & donec illa in loco tuto, & libero ponatur, postea tamen cũ illa valide contrahere potest, dummodo ipsa consentiat, *l* & formam Cōcilij Tridentini in contrahendo obseruent: si autem non sit receptum Conciliũ, Matrimonium ita inter raptorem, & raptam etiam sine parochi præsentia contractum, tenet, si verè rapta sponte consentit, *m* etiam antequam ipsa in tuto & libero loco posita sit.

l Tri. ses. 24. c. 6. de ref. matr.

m c. fi. de rapt.

DECISIO VI.

6 Hæretica, seu schismatica, alteri hæretico, seu schismatico rite baptizato nupta, quæ postmodum conuersa nubit catholico, vel postquam ei nupserit, conuertitur, ad coniungẽ priorem, dummodo ipse honestè, & absque creatoris contumelia, & absque attractione ad peccatũ mortale, eam tractare velit, & aliàs nõ, redire tenetur; Nullo tamen modo alteri nubere valet etiam catholico & si contrahat, matrimonium tanquam nullum & irritum censeri debet; *n* * Eo quod Matrimonium inter hæreticum & schismaticam rite baptizatam contractum valet, *o* ita vt si consummatum sit, dissolui nequeat; secus autem inter fidelem, & infidelem non baptizatum contractum, qualis est Iudæus, Turca, vel paganus, etiamsi iam cathecumenus, vel cathecumena esset. *p*

n c. Gaudemus & c. quanto. de diuor. Ma c. 22. a nu. 48.
o ca. Non oportet. 28. q. 1. et glo. ibi. S. Ibo. 4. di stin. 39.
p Gloss. in c. caue. 28 q. 1.
q c. caue. 28. q. 1. et glo. ibi.

DECISIO VII.

7 Cum Matrimonium inter catholicum & Turcam non baptizatam contractum non valeat; *q* consequenter catholicus, qui infidelem Turcam ducit, & cum ea in fide catholica habitat, nec absolui, nec Eucharistiam sumere potest; eo quod istorum cohabitatio status est fornicationis, qui malus, & illicitus est; *r* vnde separari debent, potestque catholicus alteram fidelem licite ducere.

r c. Nemo et c. Meretrices, 3 2 q. 4.

DECISIO VIII.

Ex cons. 5. in Nouis, deest in antiquis.

* 8 Matrimonium coram presbitero & alijs testibus contrahens, & postea septennio vt veri coniuges simul conuiuentes, si presbiter ille vllius eorum parochus non erat, neque licentiam ab eorum parocho, vel ab ordinario loci, ad assistẽdum Matrimonio habuerit, adeo nullũ, & inualidum est, vt partes à seipsis discedere, & alteri copulari possint. *s*

s Concil. Trid. ses. 24. de refor. matr. c. 1.

TITVLVS IV.

De conditionibus appositis.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium conditionale impleta conditione perficitur.*
2 *Absolutio data cautione, ea non præstita, non valet.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. in vtrisque.

1 QVi Matrimonium corã parocho, & testib. per verba de præsenti sub conditione licita, nimirũ, si patri eius placuerit, contrahunt, *a* non tenentur post purificatam ipsam conditionem denuò coram parocho iuxta Concilij Tridentini præceptum *b* contrahere; quamuis enim consensus conditionatus præstitus durante conditione matrimonium non perficiat, eo

a c. super eo. de condit. appo.

b Tri. ses. 24. c. 1. de ref. matr.

Digitized by Google

eo quod pendente conditione, consensus ille non sit liber; quia tamen huiusmodi consensus continuatus vsque ad impletam conditionem ea impleta consensum priorem perficit, & liber efficitur post impletam conditionem sine alio nouo consensu verum matrimonium efficit; cum regula iuris receptissima sit, quod dispositio conditionalis adueniente conditione purificatur, adeo vt ab eo tempore ita censetur perfecta, ac si à principio purè contracta fuisset. *c*

c §. ex conditionali. Instit. de verb. obli.

DECISIO II.

Ex consil. 2. aliàs 46. de sentent. excommunic.

2 Qui iussus est ab excommunicatione absolui, data prius cautione de parendo iuri, & post moram in cauendo factam monitus, vt intra certum terminum præsentaret cautionem, illam intra præfixum terminum non præsentat & accusatus de contumacia iudex in excommunicatione reintedit, etiam data postea cautione absolutio non valet; quia dispositio conditionalis ante impletam conditionem inefficax est; *d* Iudex autem absolutionem dedisse censetur sub conditione, si intra certum & præfixum terminum cautionem præstaret, quam cum ipse non præstiterit intra illum terminum, absolutionis beneficium non est adeptus. Vnde si talis se ingerat officijs Diuinis, & pro absoluto se gerat, cum tamen nec verè absolutus esset, nec tempore debito cautionem dedisset, irregularis efficitur & beneficijs suis, si quæ habet, iustè propterea priuari potest. *e*

d §. omnis, & §. ex conditionali. Instit. de verb. obl. & c. si pro se. de resc. in 6.
e c. clerici & c. fraternitati. de cler. excom. minist.

TITVLVS V.

Qui clerici, vel vouentes.

Hic Titulus deest in antiquis.

SVMMARIVM.

1 Intentio nedum ordinantis, sed etiam ordinati, saltem virtualis conferendi & suscipiendi sacramentum ordinis est necessaria, alioqui non imprimitur character.

DECISIO I.

Ex consil. 1. deest in antiquis.

1 CVm intentio ordinantis, & etiam ordinandi saltem virtualis conferendi, & suscipiendi Sacramentum ordinis necessaria sit, sicut in baptismo, alioquin non imprimitur character; qui ficto animo cum beneficium haberet, sacrum subdiaconatus ordinem suscepit, vt fructus beneficij lucrifaceret, absque vlla dispensatione vxorem in foro conscientiæ valide ducere potest, & proles ex muliere, quæ bona fide illi nupsit, quem probabiliter subdiaconum ignorabat, vel quem probabiliter suscipientem dispensatum credebat, nata legitima censeri debet; *a* fructus tamen beneficij, seu distributiones, quas ratione beneficij, & ordinis lucratur est, ijs, quibus accreuissent, restituere tenetur, & in foro exteriori puniri, & ad vtendum ordine cogi poterit.

a c. ex tenore, et ibi gl. qui filij sint legit.

Digitized by Google

TITVLVS VI.

De eo qui duxit in Matrimoniũ quam polluit per adulerium.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contrahere possunt adulteri, qui maritum ad alium finem quam contrahendi, occidunt.*

2 *Impedimentum impediens, & dirimens contrahitur, vbi adulter promittit adulteræ se illam ducturum si ipsa probet id posse fieri.*

* 3 *Papa solus dispensat super impedimento procedente ex eo, quod quis duxit aliam, adhuc viuenti nuptam.*

DECISIO I.

Ex consil. 1 in vtrisque.

1 Aritus qui vxorem adulteram, & adulterum per insidias occidere conatur si adulter, & vxor eius hoc scientes absque intentione contrahendi matrimonium in illius mortem machinẽtur, & secreto occidant, inter se legitimum postea matrimonium, his non obstantibus contrahere possunt. Tunc enim solum huiusmodi adulterantes inter se matrimonium contrahere impediuntur, quando maritum occidunt, seu mortem eius ad finem, & effectum inter se contrahendi matrimonium procurant, prout iura *a* & Doctores *b* affirmant; non autem quando ob alium finem cum occidunt; præsertim cum ratio & fundamentum inductionis huius impedimenti sit ne quia maritum, aut vxorem aliquis, ad matrimonium cum aliis, quos, vel quas amant, contrahendũ occidere præsumeret; Quæ ratio cessat cum alia quamuis de causa eos, vel eas occidũt; cessante vero causa finali, & ipsa lex etiam cessare censetur. *c*

a c. 1. de eo qui du. in vxor. et c. 1. de conuers. inf. b S. Th. 4. d. 35. in exp. litera & d. 37. q. 1. ar. 2. & Quod. 3. art. 15. Syl. uerb. matrimonium. 8. q. 9.

c l. 5. ff de hered. instit. Ma. c. 11. nu. 46.

DECISIO II.

Ex consil. 2. in vtrisque.

2 Qui cum coniugata rem habuit, cuius maritus per multos annos absens fuit, illaque petit, vt ipsam ducat, & adulter adulteræ respondet se illam docturum prout petit, dum modo ipsa probet id posse fieri, mortuo postea adulteræ marito, adulteram illam ducere nequit; Eo quod ex promissione tali conditionali adulteri de ducendo adulteram post mortem mariti, contrahitur impedimentum impediens, & dirimens matrimonium inter adulterum, & adulteram contractum. *d*

d c. fin & toto ti. de eo qui du. in matri.

DECISIO III.

Ex cons. 5. in Nouis, deest in antiquis.

3 Matrimonium cum aliqua viuente marito illius contractum, nullum est, & mortuo illo de nouo contrahere oportet, obtenta tamẽ prius dispensatione propter impedimentũ, quod est inter eos natum ex titulo *De eo qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium.* super quo solus Papa, cum sit impedimentum impediens, & dirimens, dispẽsare potest.

TITVLVS VII.

De cognatione spirituali.

SVMMARIVM.

1 *Infans doli capax cognationem spiritualem contrahere potest, secus, si doli capax non sit.*

2 Co-

2 *Cognatio spiritualis per alium cōtrahi nequit.*

3 *Patrinus, vt sit maior baptizato, non requiritur.*

4 *Patrini plures designati si admittantur omnes cognationem contrabunt.*

* 5 *Incæstus inter cognatos spirituales, nec propriè incestus est, nec impedimentum impediens causat.*

* 6 *Impedimēta plura cum adsint, potest peti dispensatio ab vno, absque eo quod de alio fiat mentio.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 2.

1 Quamuis infans qui nondum vsum rationis habet, nec peccarè potest, nec obligare se voto, intra primum septennium ad contrahendum sponsalia sit ineptus, *a* nec patrinus in baptismo esse potest, cum baptizatum fidem catholicam docere, ad castitatem seruandum monere, & bonis moribus instruere nequeat; *b* vnde si talis baptizatam in baptismo teneat, cum eadem baptizata cognationē spiritualem nō contrahit, sed cum eadem matrimonium postea sine vlla dispensatione legitime contrahere potest; Infans tamen qui doli capax est intra primum septennium, & iudicium sufficiens ad peccandum mortaliter habens si quam in baptismo vel cōfirmatione teneat, cum eadem cognationem spiritualem contrahit, nec cum eadem postea sine dispensatione matrimonium contrahere valet.

a S. Th. 4. d. 27. q. 2. art. 2.

b c. vos ante. de consecr. d. 4. S. Tho. 4. d. 6. q. 2. art. 2.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 6.

2 Cum cognatio spiritualis sit attinentia, leuatio, & tactus ex Sacramenti datione proueniēs, *c* & proinde ad eam contrahendam propria persona, vel propria manus oblatio, tactus, & respōsio, est necessaria; hanc compaternitatem, & cognationem spiritualem contrahere non censentur, qui per mandatarium, vel Procuratorem aliquem baptizauerit, aut in baptismo, vel confirmatione susceperit. Et quāuis secundū iura antiqua *d* cognatio spiritualis per aliū cōtrahi poterat vxor enim; vel maritus, suscipientis, vel leuāris fiebat patrinus & cognatus spiritualis earū personarū, quibus suscipiens, vel leuāns fiebat quia, s. per cōsummationē matrimonij coniuges vna caro, & vna persona efficiuntur; Hæc tamen ratio in aliis nimirum in Mandatario, vel Procuratore, cessat, & illa iura iam per Concilium Tridentinum *e* eneruantur; vnde nec impedimentū hoc cognationis spiritualis contrahi, qui per mandatarium de Baptismi fonte aliquem leuat.

c c. 1. 2. 3. 4. & 5 & c. omnes. 3. q. 1. c. cōtracto. & c. veniēs. de cognit. spiritual. Trid ses. 24 c. 2. de ref. matr. d c. Martinus, de co. spirit.

e Tri. vbi supra.

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 4.

3 Vt Patrinus maior ætate sit baptizato, nullo iure statuitur, aut requiritur; Neque enim Patrinus aut Matrina personā patris vel matris gerit, (quasi hac ratione, vt quidam falso putant *f* necesse sit vt Patrinus tot annis baptizato maior sit vt possit esse pater eius naturalis) sed baptizans tantum patris personam gerit, & aqua matris; Patrinus autem solum se fideiussorem, & pædagogum constituit, *g* qua lis potest esse qui est minor ætate.

f Pano & Archi. in c. debitū de Baptismo.

g c. vos ante de consecr. d. 4.

DE-

Digitized by Google

DECISIO IIII.

Ex conſil.4. aliàs 7.

4 Quamuis plures patrini eiuſdẽ baptizandi tam ſecundum antiqua iura, *h* quam Concilii Tridentini decretum *i* eſſe non debeant, ſi tamen alicuius baptizandi parentes tres patrinos, aut etiam plures nominauerint, eoſque omnes parochus admittat, omnes cognationẽ ſpiritualem contrahunt, *K* cum nõ ſit maior ratio vnius quam reliquorum, nec per iura illa antiqua aut noua annullatur actus plurium patrinorum ſi fiat, * parochus autem plures admittens puniendus eſt. *l*

h cap non plures. de conſecr.d. 4.
i Tri.ſeſſ. 24.c.2. de ref. matr.
K c.quamuis. de cogn.ſpir.6. Ma.c.22. nu.39.
l Tri.ſeſ. 24.c.2. de ref. matr.

DECISIO V.

Ex conſ.8 in Nouis, deeſt in antiquis quamuis fere idem ſit cum conſ.2. de conſang.& affin.

* 5 Quamuis nobilior ſit cognatio & coniunctio ſpiritualis quam carnalis, *m* quoad ius quoddam reuerentiale, & ſpirituale, quoad effectus in iure expreſſos, nõ tamen ab vna ad aliam arguitur; vnde licet incæſtus proprie matrimonium impediat, quia tamen copula inter cognatos tantum ſpiritualiter cognatione compaternitatis, vere incæſtus non eſt, cum incæſtus definiatur eſſe conſanguineorum affinium que coniunctio, *n* palamque ſit cognatos, ſpiritualiter tantum, nec conſanguineos, nec affines eſſe, *o* prout rubricæ diuerſæ de conſanguinitate, & affinitate, & cognatione ſpirituali manifeſtè declarant, per copulam talem inter coniunctos tantum ſpiritualiter impedimentum ad contrahendum matrimonium non inducitur. Sed neque impedimentum inceſtus matrimonium contractum dirimit, & ſuper eo epiſcopus diſpenſare poteſt. *

m c.ita et c. Pyſtaciũ, 30.q.3
n c.1.36. q.1.
o c.1.30. q.3.
Nauar.in Ma.c.22. nu.71.

DECISIO VI.

* 6 Impedimenta plura cum adſunt poteſt ab vno peti diſpenſatio, abſque eo quod de alio mentio fiat. Quamuis enim omnis expreſſio falſi, qua mouetur Princeps ad gratiam facilius concedendam, eam ſubreptitiam, & ipſo iure nullam reddat; *p* non tamen omnis taciturnitas veri, cuius expreſſio retraxiſſet principem ad nõ ita facile cõcedendam, reddit gratiam nullam, ſed ſola illa qua tacetur verum, quod iura in tali impetratione exprimi iubent. * unde licet in impetratione beneficii facienda ſit mentio de beneficio habito, non tamen de cura, vel ordine illi annexis, licet mentio illorum difficiliorem redderet principem ad concedendum, quia id nullo iure præcipitur; Et collatio beneficij facta criminoſo crimine non inducente irregularitatem & inhabilitatem ad beneficium valet, non facta mentione de illo crimine licet illius expreſſio principem difficiliorem rediddiſſet ad conferendum. *q* Et impetratio abſolutionis ab vna excommunicatione, non facta mentione de alia, valet. *r* Et proinde nec in impetratione diſpenſationis ſuper vno impedimento matrimonij, fieri debet mentio de aliis, ad hoc vt valeat diſpenſatio quoad impedimẽtum, ad quod illa impetratur, cũ id nullo iure canonico, vel Cæſareo caueatur, & non eſt inducenda obligatio iuris; ſine iure ad id obligante. *ſ*

p ea ſuper literis. de reſcript.
Nauar.in Ma.c.22. nu.86.
q Inno. in cap. propoſuit, uerb. executore. de conceſ. preb.
r Glo.1.in c.ex parte de offic. ordin.
ſ Arg.c.2. de tranſlat. prala.

TITVLVS VIII.

De consanguinitate, & affinit.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatio super affinitate, & consanguinitate tacito incaestu valet.*

2 *Affinitas ex illicito coitu in 3. & 4. gradu matrimonio superueniens non impedit exactionem debiti.*

3 *Sponsalia sicut matrimonium inter raptorem, & raptam donec restituatur, sunt prohibita.*

4 *Dispensatio super affinitatem non extenditur ad publicam honestatem concurrentem.*

5 *Dispensationis in gradibus cognationis, quae causae sint.*

6 *Filij nati ex coniugio per commissionem de dispẽsando bona fide contracto, licet eius forma satis seruata non fuerit, censentur legitimi.*

7 *Affinitas non nisi ex copula carnali ordinaria oritur.*

8 *Impedimentum affinitatis, & publicae honestatis multum distat.*

9 *Affinitatis impedimentum ex illicito coitu, tam occulto, quam publico, nascitur.*

* 10 *Matrimonium contrahendum impediri non potest ad vnius testis dictum asserentis se ab vno alio audiuisse eos esse consanguineos.*

* 11 *Consanguinei sunt, cum vnus descendit ab alio, vel ambo a tertio.*

* 12 *Stuprans consanguineam cum promissione illam ducendi, quid facere tenetur.*

* 13 *Dotis incompetentia, causam sufficientem prabet dispensandi, vt consanguineo nubat.*

* 14 *Subreptitia est dispensatio matrimonialis in qua narratum fuit oratores ignorasse impedimentum, cum vnus sciret.*

DECISIO I.

Ex cons. 2. [*alias*] 9. *deest in Nouis.* 1. 5. 8.

1 Dispensatio a Papa super impedimento consanguinitatis & affinitatis obtenta, non facta mentione copulae, & incaestus praecedentis valet, & matrimonium inter eos non obstante taciturnitate illa, contractum validum censeri debet, nec tenentur iterum impetrare dispensationẽ illo expresso, vel per aliud aliquod supplere; Quamuis enim impedimenta consanguinitatis, & affinitatis impedimenta sint matrimonium impedientia, & dirimentia, vt proinde necesse sit in impetratione dispensationis ab illis ea exprimere, impedimentum tamen incaestus est solum impediens; vnde licet sic contrahentes sine dispẽsatione illius peccẽt, matrimonium tamen contractum non dirimit, *a* * Potest autem à tali incaestu, clam à summo Poenitentiario, vel etiam a proprio contrahentium episcopo, *b* dispensatio impetrari: Immo & matrimonio sic contracto, sine vlla dispensatione, cum poenitentia peccati incaestus, & peccati in matrimonio contra impedimentum incaestus contrahendo commissi, frui possunt. Qua etiam de causa, gratia duccndi

a Palu. 4. d. 34. q. 1. co. 3. & S. Anton. 3. p. tit. 1. c. 15. §. 4. Man. ca. 22. nu. 75 b c. si duo. 35. q. 6.

ducendi vxorem facta Diacono oc cultè & malè ordinato non vitiatur, ex eo quod tacetur (præsertim absque dolo) quod sit affinis, nec gratia postea impetrata super affinitate, non facta mentione de dispensatione super ordine vitiatur; eo quod res separatæ sunt, nec vna alteram auget, nec vllo iure cauetur vt alterius mentio, in alterius dispensatione obtinenda fiat.

DECISIO II.

Ex consil. 3. aliâs 6. & dubium secundũ est consil. 4. de raptor. in Nouis.

2 Quamuis impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, matrimoniũ contrahendum impediat, & dirimat, & ad eos tãtum qui in primo, vel secundo gradu coniunguntur, restringitur; Nulla tamen affinitas matrimonio iam contracto superueniens illud dirimit, aut impedit, sed solũ partem culpabilem ab exigendo debito sine dispensatione impedit. *c* Sicut affinitas ex illicito coitu in tertio, & quarto gradu contracta, & præueniẽs, nec matrimonium cõtrahendũ impedit, *d* * nec dirimit contractum; *e* ita neque affinitas superueniens Matrimonio contracto, in iisdem gradibus exactionem debiti impedit; eo quod lex per similitudinem rationis de vno ad aliud extenditur; *f* & quia minus est exigere, quàm contrahere, vt proinde qui contractionem matrimonij concedit, à fortiori exactionem debiti concedere censetur. *g*

DECISIO III.

3 Quemadmodum Matrimoniũ inter raptorem & raptam non valet, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit; *h* eo quod consensus raptæ præstitus in domo raptoris, vel extra eam, donec in loco tuto ponatur, ad matrimonium contrahendum, quod plenam libertatem requirit, *i* satis liber non iudicatur: ita etiam & sponsalia inter raptorem & raptam non valent, quamdiu ipsa in domo & potestate raptoris manet, & plenam assequitur libertatem; quia sponsalia etiam plenam libertatem requirunt, vnde defectus liberi consensus non minus sponsalia, quàm matrimonium impedit, quamuis Tridentinum nihil de hac re dixerit; maximè cum in vtroque casu non solum similis, sed eadem planè ratio sit; & ius limitans aliquid, ex rationis similitudine ad casum similem extẽditur. *K*

DECISIO IV.

Ex consil 4. aliàs 7.

4 Dispensatio super affinitate, cũ qua publicæ honestatis impedimẽtum etiam est annexum, in cuius impetratione facta nõ est mẽtio expressa, vel tacita de vinculo publicæ honestatis, etsi quoad affinitatis sublationẽ valida sit, quoad tamen sublationẽ publicæ honestatis nõ valet; *l* * sin vero in illa impetrãda tacitè saltem de impedimẽto publicæ honestatis mentio facta fuerit, vtrumque sublatum esse censetur. *m*

DECISIO V.

Ex consil. 6. aliàs 13.

5 Quamuis Concilium Tridentinũ *n* super cognatione in secũdo gradu nunquam dispensari velit, nisi inter magnos Principes, & ob causam publicam; Aliæ tamen quatuor causæ sunt, quæ faciunt vt in dicto Cognationis gradu Papa iustè dispensare possit. *o* vna est ignorantia rigoris prohibitionis, iuxta illud, Misericordiã consecutus sum, quia ignorans feci. *p* Altera est, proles iam habita. *q* Tertia est, diuturnitas Matrimonij iam malè cõtracti; *r* Quarta, scandalũ inde oriũdum, mors puellæ, aut cognatorum. *f*

c c. Trãsmissa. et c. tua. de eo qui cogno. consangu. vxo. sua.
d Pius V. extra. Ad Romanũ, edi. 1568. cõstit. 62. Manua. c. 22. n. 43.
e Tri. ses. 24. c. 4. de ref. matr.
f c. Dudũ. 2. de elec.
g Arg. c. cui licet quod plus. de reg. iu. in 6.
h Tri. sess. 1. c. cũ locum.

K c. cũ dilectus. de cõfir. vtil. Gl. in c. 1. verb. Italia. de tẽp. ord. in 6.
l Pan. in c. non debet. de consang. Manua. c. 22. n. 86.
m Glo. 3. in d. c. non debet.
n Tri. ses. 24 c. 5. de ref. matr.
o Tri. sess. 25. c. 18. de refor.
p 1. ad Timoth. 1.
q c. fi. 35. q. 8.
r d. c. fin. 35. q. 8.
f Arg. c. qui circa. de cõsan.

DECISIO VI.

Ex coconsil. 7. aliâs 3. qui filij sint legit.

6 Episcopus si accepta commissione à Papa ad dispensandum cum impeditis tertio gradu consanguinitatis, facta, vel non facta informatione, dispensauit, licet non satis ordine iuris seruato, filij ex illis nati censentur legitimi; quia bona fide credebant dispensationem legitimè factam fuisse, iustamque sic credendi causam habent, quod ad prolem legitimandam sufficit; t Sin vero Episcopus Cômissarius nullam accepit informationem, nec de facto dispensauit, illorum filij legitimi censendi non erunt; quia bonam fidem non habebant, & sciebant, vel scire debebant inter ipsos esse impedimentum.

t Arg. c. ex tenore, & ibi Gl. qui filij sint legit.

DECISIO VII.

Ex consil. 8. aliâs 4.

7 Cum affinitas ex approbata Theologorum, u & Canonistarum x sententia, proximitas quædam sit personarum ex copula carnali prouueniens, omni parentela carês; Adeo necessaria est copula carnalis licita, vel illicita y ad impedimentum affinitatis contrahendum, (quod etiam vsq; ad quartum gradum inclusiuè extenditur) quod quantumcunque aliquis claustra pudoris inuadat, vel frangat, nisi etiam commistio seminum sequatur, nulla exinde affinitas propriè dicta contrahitur: vnde nec copula contra naturam, nec pollutio extraordinaria, generat affinitatem. z

u S. Tho. 4. d. 41. q. 1. ar. 1. q. 3.
x Glo. in verb. affinitatis.
y c discretionem de eo qui cogno. consa. vxo. sua.
z c extraordinaria 25. q. 2. et 3. S. Tho. in addi. 3. par. q. 55. art. 3. ad tertium.

DECISIO VIII.

8 Concilij Tridentini decretum, a quo dispensatio coniunctis secundo consanguinitatis, & affinitatis gradu dari prohibetur, impedimentum publicæ honestatis primi gradus non comprehendit: eo quod lex, præsertim prohibitoria, ad casum, in quo tanta prohibendi ratio non inest, extendi nô debet; b præterquam quod impedimentum publicæ honestatis ab impedimento affinitatis multum distat, quoniam hoc affinitatis impedimentum, saltem ad aliquas personas, & gradus etiam iure Diuino scripto veteris testamenti inductum fuit; c illud vero publicæ honestatis, nullo iure veteri, sed iure tãtum positiuo post Christum, introductum est; vnde nec tanta inhibendi ratio in impedimento publicæ honestatis, ac in altero affinitatis reperitur.

a Triden. sess. 24. c. 5. de ref. matr.
b Arg. c. de pœna. de pæn. d. 1.
c Leuit. c. 18.

DECISIO IX.

Ex consil. 9. aliâs 1.

9 Qui Matrimonium cum aliqua, quam frater ipsius adamauit, contrahere vellet, & dubius est, an eã frater eius secreto cognouerit, iustè & tuta conscientia cum illa contrahere nequit, nisi aut credat fratrem suum eam nô cognouisse, vel nisi dispensationem obtineat; quia affinitas ex carnali coitu etiam illicito d nascitur, siue coitus publicus sit, siue secretus: e & matrimonium nemo iustè contrahit, nisi certo credat non adesse impedimentum.

d c. discretionem. de eo qui cogno. consa. vxo. sua.
e c. consuluisti. 32. q. 6.

DECISIO X.

Ex cons. 1 in Nouis, deest in antiquis.

10 Matrimonium cõtrahendum ad dictum vnius testis asserentis se ab

vno

vno alio audiuisse eos esse consanguineos, impediri non potest, eo quod dictum vnius de auditu nihil probat. Et idem est, si secundus deponens de veritate iurare vellet, quamuis secus esset, si plures deponerent, se à pluribus maioribus id audiuisse. *g* Vel vnus tantum iuratus de visu & veritate deponeret; quandoquidem testimonium de veritate est probatio naturalis, & regularis, testimonium autem de auditu irregularis. *b*

g cap. licèt ex quadā de testib.

b Arg. ca. tua. de consang. & affinit.

DECISIO XI.

Ex consi. 18. in Nouis deest in antiquis.

* 11 Consanguinei illi solum censendi sunt, quando aut vnus ab alio descendit, aut ambo à tertio. Affinitatis vero primum genus hodie, *i* solum impedimentum contrahendi matrimonium inducit. Quod primum affinitatis genus inter viros, & consanguineas mulierum cognitarum, & inter mulieres cognitas & consanguineos virorum solum contrahitur. Illud vero affinitatis genus, quod oritur inter viros & mulieres cognitas ab affinibus eorum; Et econtrario inter mulieres, & viros cognitos ab earum affinibus, genus quidem affinitatis est secundum, vel tertium, sed non primum, quod solū hodie impedimentum contrahendi Matrimonium inducit.

i c. Non debet. de consang. & affinit.

DECISIO XII.

Ex consi. 19. in Nouis deest in antiquis.

* 12 Stuprans consanguineam etiam in secundo gradu, cum promissione ducendi illam, quamuis Matrimonium, maximè post Concilij Trid. publicationem valide cum ea contrahere nequeat; dispēsationem tamen quærere, & obtenta, eam ducere tenetur. Impensas vero in dispensatione factas vtraque pars soluet: quod si obtineri non poterit, eam dotare obligatur.

DECISIO XIII.

Ex consi. 14. in Nouis deest in antiquis.

13 Dotis incompetentia, tam mulieris nubendæ, quam sororis eius, etiam per tertiū supplendæ, ob patris pauperitatem, causa sufficiens est concedendi dispēsationem, vt consanguineo suo nubat; paupertas autem patris, quæ pro tali dispensatione obtinenda narratur, non solum simpliciter, sed etiā habito respectu ad hoc, quod filias competenter iuxta suam conditionem dotare nequeat, attendenda est, cum non referat quid de æquipollentibus fiat, aut dicatur.

DECISIO XIV.

Ex cons. 20. in Nouis deest in antiquis.

* 14 Dispensatio de contrahendo Matrimonio nō obstante gradu aliquo consanguinitatis, cum supplicatione, quod ignorantes impedimētum contraxerunt Matrimonium, subreptitia, & nulla censetur, si vnus sciret, aut scire teneretur impedimentum, etiamsi alter ignoraret. Immò propter indiuisibilitatem, & vnionem Matrimonij nec parti ignoranti prodest, sed si postea sciat, vterque reualidatione dispensationis indiget.

Notandum, Authorē in hoc consilio, contradicere sibi in cons. 14. de sponsal. in antiq. & cons. 3. de rescri. in Nouis, vbi docet dispensationem ad annexum, & inseparabile extendi, & dispensationem ab vno coniugum, alio ignorante, impetratam vtrique prodesse.

TITVLVS IX.

De Frigidis & Maleficiatis.

SVMMARIVM.

1 *Diuortium ob coeundi impotētiam ante triennalem cohabitationem fieri nequit, & matrimonium cum secunda ante factum non valet.*

2 *Ordinari potest, ob impotentiam ab vxore separatus.*

3 *Spadonum multa genera, & an matrimonium contrahere possint.*

* 4 *Impotentia coeundi est impedimētum etiam dirimēs matrimonium.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. in vtrisque.

1 SI duo inter se Matrimonia contrahāt, & cum simul per bienniū & amplius, minus tamē triennio cohabitassent, illud consummare non valerent, vnde ab ordinario ob illorum impotentiam per sententiam impetrant, vt cum alijs Matrimonio iungi possint, & de facto vterque cum alijs matrimonio iunctus, filios procreat, matrimonium tale inualidum est, & sententia diuortij inter eos ab ordinario facta, tanquam nulla & iniusta censeri debet; eo quod licèt quis maleficio impediri possit quoad vnam personam, quamuis non impediatur quoad aliam; *a* quia tamen tale impedimentum inter aliquos esse non præsumitur nisi ex præcedenti cohabitatione triennali, sine facultate coeūdi approbata, *b* Matrimonium cum secunda contractum, ob impotētiam coeundi cum prima, etiam post sententiam diuortij ab ordinario ante triennalem cohabitationem cum illa latam, non valet; sed redire tenentur ad simul cohabitandū per triennium, & experiendum impotētiam eorum ad inuicem, vt diuortium legitimè fieri possit. *c* Potest tamen Papa super tali matrimonio rato, & non consummato cum priore, ex iusta causa dispensare, ita vt secūdum legitimè ab vtroque contrahatur, maximè si matrimonium primum inter eos publicè contractum non fuerit. *

a arg. c. si per contrarias. 33. q. 1.
b c. laudabilē. & c. vlt. de fri. & malef.
c d. ca. laudabilem. & c. vlt.
Man. c. 2. nu. 21.

DECISIO II.

Ex *consi. 2. alias 3. de corp. vitiat.*

2 Matrimoniū per verba de præsenti cum vnica, & virgine contrahens, si propter suam impotentiā coeundi, matrimonium illud nullum & inualidum fuisse, & esse declaretur, & fœminæ, quæ cum illo cōtraxit, cum alio contrahendi licentia data sit, iuste & sine vlla dispensatione talis ordinari sacerdos, & beneficia obtinere potest; quia talis nullo impedimēto iuris naturalis, diuini, aut humani ab istis prohibetur. Neque enim bigamus talis censendus est, cum nullo modo bis, sed ne semel quidem matrimonium verè contraxit, & id quod semel cōtrahere voluit, & de facto contraxit ob legitimum impedimentum frigiditatis, vel maleficij naturæ probatum, matrimonium verum non fuit; ordinū autem susceptionem impotētia coeundi non impedit, etiamsi eunuchus & castratus sit, dummodo iniustè seipsum non absciderit, & castrauerit, *d* vt propterea irregularis efficiatur.

d c. si quis absciderit. cap. eunuchus. & c. si quis. in infirmitate. dist. 55 e ca. quod aūt. §. ecce. 27. q. 2 & ca. fraternitatis & c. si. de frig. & malef.

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 2.

3 Cū impossibilitas coeundi, & habēdi copulam carnalē matrimonium nullū reddat; *e* eo quod matrimoniū con-

constare non possit sine copula potentiali, quamuis sine copula actuali esse possit; *f* Inde est quod cõmuniter spadones, qui carẽt testiculis, vel quia naturaliter sine testibus geniti sunt, vel quia in pubertate, & ante matrimonium castrati, & abscissi sunt, vel quia sunt Thlasiæ, quibus testes facti sunt, siue Thlibiæ, qui eos habent attritos, si virgam arrigere, aut intra vas debitũ coire nequeant, ad matrimonium contrahendũ omnino inepti sunt, & si de facto cõtrahant, inualidum censeri debet. Sicut & senes illi impotentes dicendi sunt, qui nec generare, neque adeo virgam arrigere possunt, vt genitalia membra in mulierum vuluas immittere valeant, qui ideo inter se contrahere nec debent, nec possunt; *g* Sin autem tales sunt spadones, vt virgam arrigere, & coire possint, quamuis nihil seminis in mulierum vuluas immittant, quia tamen per huiusmodi coitũ sedari, seu tolli, aut vitari possit tẽtatio, & periculum fornicandi tam in viro, quàm in fœmina, & exsiccari vtcunque valet humor vtrinque seminarius, ita vt eo exoneretur, etsi non tantum, quantum si vterque de more aliorum seminaret, verũ inter se matrimoniũ cõtrahere possunt, cum huiusmodi matrimoniũ finem illum consequitur, in quem, quatenus est remediũ, institutum est. Eodemq; modo matrimonium cum fœmina nihil seminante, potente tñ semen viri intra suam vuluã seminantis, contractũ validũ est, non minus quàm cõtractũ inter fœminã seminantẽ, & spadonem potentem intra vas debitũ, illam ad id prouocare; ita quod etiã ipse per illam prouocationem exsiccet suum humorem, quo calefit, & tẽtationem & passionem suã sedat.

f c. D. Maria. 27. q. 2.

g Scotus. 4. d. 34. q. q. 1. 2.

Notandum, quamuis olim multi Doctores cum authore, matrimonia spadonum & eunuchorum valida esse putarunt, saltem si femina sciens defectum consensit; Hodie tamen ex noua constitutione Sixti V. Quæ incipit, Sixtus Quintus, edita an. 1587. die septima Iunij ad Cæsarem Hispaniarum Nuntium missa, ea nulla, irrita, & inualida esse declarantur, prout in prædicta Bulla plenius explicatur.

DECISIO IV.

Ex *consil. 3. in Nouis, deest in antiquis.*

4 Impotentia coeundi impedimentum est non solùm impediens, sed etiam dirimens; vnde spado ad copulam omninò impotens, cum aliqua contrahens, quamuis remanere possint vt frater, & soror, nullatenus tamen delectatione carnali, aut per oscula, tactus, vel amplexus, præsertim se poluendo, vti poterunt. * *Nauar. in Man. cap. 22. num. 60.*

TITVLVS X.

De matrimonio contracto contra interdictum ecclesiæ.

Hic titulus deest in antiquis.

SVMMARIVM.

1 Matrimonium ne quis cum hæretica contrahat, an Papa præcipere possit.

DECISIO I.

*1 PApa, quamuis inhabilitare possit ad contrahendũ matrimoniũ certas personas, inter quas iure naturali, Diuino, & humano matrimoniũ aliàs cõtractum tenet, an tñ cõueniat, nõ facile est iudicare. At

vero vt quis cum hæretica nõ contrahat matrimonium præcipere potest, *a* nisi aliquæ circũstantiæ conditionum, personarum, locorum, vel temporum contractum adeo iustum facerent, vt tale præceptum iniquum redderent. *b*

a Arg. c. cano. & c. Non oportet. q. 1. b Arg. c. Non semper. & c. Qui resistit. & c. Iulianus. 11. q. 3.

TITVLVS XI.

Qui filij sint legitimi.

SVMMARIVM.

1 *Filij nati eo tempore, quo inter parentes matrimoninm impediebatur, per clausulam, (Prolem susceptam, & suscipiendam) legitimantur.*

2 *Legitimatus à Nuncio ad quęcunque beneficia, non est ad regularia.*

3 *Religio habilitat illegitimum ad ordines, non ad dignitates.*

4 *Acta præterita licet à futuro euentu pendeant, per nouam dispositionem non tolluntur.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. deest in Nouis.

1 Filij fornicarij, qui nati, vel concepti sunt eo tempore, quo parẽtes eorum matrimonium inter se contrahere nõ poterant; per matrimonium subsequens non legitimantur: *a* Sin vero cõtraherent per dispensationem datam, cum clausula, *Prolem susceptam, vel suscipiendam legitimare reputantes* qualem Papa dare potest, tunc in radice matrimonij dispensando, & tollendo impedimentum matrimonij, etiam filij spurij, & antea nati legitimantur. *b*

a c. Tanta. Qui filij sint legit.

b Siluest. ver. legitimus, § 4. nu. 7.

DECISIO II.

Ex consil. 2. aliàs 1.

2 Laicus ab Imperatore legitimatus, & à Nũcio Apostolico ad ordines sacros, & quæcunque beneficia dispensatus, si postea religionem approbatã ingrediatur, & in ea professionem emittat, beneficia regularia, administrationes, & Dignitates regulares vi prædictæ legitimationis, & dispensationis obtinere non valet; Sed alia maiori dispensatione ad eas obtinendas indiget; eo quod Imperator, aut Rex, ad spiritualia beneficia, & dignitates ecclesiasticas, aut regulares neminem legitimare, aut habilitare possunt: *c* & Nuncius Apostolicus dispensans ad beneficia, intelligi solũ debet de beneficijs secularibus, non de regularibus, maximè si laicus secularis fuerit quis, quando ab illo dispensationem obtinuit; verbum namque qualificatiuum additũ in literis beneficialibus, quod qualitates diuersas denotare potest, de qualitate impetranti congruente intelligitur. *d* & defectus Natalium, & irregularitas ex eo procedens, qui per professionem tollitur, *e* quoad ordines sacros tantum, & nõ quoad Dignitates, & Prælationes regulares intelligitur.

c cap. lege. d. 10. & c. per venerabilem. Qui fil. sint legit.

d Arg. c. cum de beneficio. de preb. in 6. Domin. et Fran. ibi. e c. 1. de filijs presb.

DECISIO III.

3 Religiosi facultatem, seu priuilegiũ habentes, vt cum illegitimis ad beneficia, & officia ordinis obtinenda dispensare possint, tales ad dignitates sui ordinis nõ nisi præuia dispensatione admittere valent, si defectus eorum sciant; Neque sufficit electio, collatio, aut prouisio de Dignitate, & Prælatione; Quia licet Papa conferendo aliquam dignitatem

gnitatem ei, quem ad eam inhabilem esse nouit; secum tacitè dispensare censetur; inferior tamen dispensandi potestatem habens, ob hoc dispensare non iudicatur, nisi de facto, & expresè dispenset. *f* * A superioribus autem Religionis semel verè dispensatus ad omnes ordinis dignitates, ad Episcopatum etiam, & Archiepiscopatum habilis efficitur.

f Innoc. & Pano. in c. veniēs. de fil. presb. & c. diuersis fallacijs de cler. coniug. Man. c. 25 num. 74.

DECISIO IV.

4 Si Papa motu proprio, & viuæ vocis oraculo Generali ordinis mandet ne illegitimos ad dignitates admittat, per huiusmodi decretum dispensatio antea obtenta non reuocatur, nisi tenor talis Oraculi, vel Breuis id exprimat: Eo quod lex ad præterita non trahitur; *g* sicut nec forma faciendis Testamentis data, Testamenta iam facta comprehendere censetur, etiamsi testatores eorum viuant, & nondum sint sortita effectum: *h* vt pari proinde ratione nec habilitatio illegitimi ad dignitatem iam facta, licet nondum effectum sit sortita, per Mandatum de non admittendis illegitimis ad dignitates tolli dicetur, nisi Papa verbis manifestis illud exprimat.

g cap. fin. de constit. & Pan. & Felin. ibi.

h leg. iubemus. C. de testam.

TITVLVS XII.

De Diuortijs.

SVMMARIVM.

1 *Adulteria coniugum, vt mutua compensatione tolluntur.*

2 *Fornicatio matrimoniū præcedens, iusta causa repudij non est.*

3 *Adulter correptus adulteram impœnitentem dimittere potest nō tamen ingredi religionem, nisi &c.*

* 4 *Sæuitia viri perpetuò duratura, causam dat diuortio perpetuo.*

* 5 *Coniugata, an, & quando coniugi à fide apostatanti licitè cohabitare possit.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

1 Cvm adulteria coniugum quo ad effectum perdendi, vel recuperandi ius petendi debitum, mutua compensatione tollantur; *a* Sicut alter coniugum per suū adulterium ipso iure ius exigendi debitum perdit, ita ipso iure recipit & recuperat illud consortis suæ adulterio, * & hoc siue eodem tempore vir, & vxor, aut contra prius vxor, & postea vir, & siue adulterium vtriusque sit publicum, siue non, siue vnum sit publicum, & aliud occultum: Nec absolui in foro conscientiæ potest coniux alter, nisi vxorem repetat, & recipiat, maximè si ipsa reconciliationem petat, (quod idem de vxore respectu mariti dicendum est) & sententia diuortij ob adulterium coniugis dissoluitur ob subsequens suum adulterium.

a c. intelleximus. & ca. tua de adulterijs Man. c. 22 num. 23.

DECISIO II.

Ex consil. 1. in vtrisque.

2 Qui credit se virginem in vxorem ducere, & ducendo inuenit corruptam, eam dimittere non potest, & si dimittat, ad eam tacentem, & non petentē redire, & debitum reddere tenetur: cum nullibi scriptum sit maritum posse relinquere vxorem propter fornicationem per eam ante matrimonium admissam; copula

enim præcedens nec iniustitiā contra maritum continet, nec matrimonium sequens consumit, nec sufficiens causa est repudij; *b* Sed & debitum sponsæ, etiam non exactus tenetur reddere, quando scit, aut scire debet, quod spōsa debitum suum sibi solui vult, licèt ob metum, vel aliam causam grauem expresse non petat.

b c. Quemadmodum de iureiu. & ibi Panor.

DECISIO III.

Ex cons. 3. in vtrisque.

3 Qui ex vrgentibus & vehementib. præsumptionibus vxorem suam de adulterio suspectam habet, quod tamen vxor negat, nec ipse probare potest, si postea vxor decedēs adulterium cōmittat, & vir etiam adulterans eam reperiat, sed ipsa ad maritum redire nolit, potest adulter adulteram impœnitentem dimittere, & diuortium petere, religionem autem irreuocabiliter ingredi nequit, nisi prius sententiam diuortij obtineat.

DECISIO IV.

Ex consil. 5. in Nouis, deest in antiquis.

* 4 Sæuitia viri perpetuò duratura, sicut dat causam perpetuo diuortio: sic ita etiam & pro sæuitia ad tempus duratura concedi potest separatio, seu diuortium etiam temporale. *c* Et quamuis primum, nec peti, nec dari potest nisi parte citata, *d* secundū tamen potest. *e* Et mulier interim dum controuersiæ componuntur, & vir mitior reddatur, etiā inscio, & inuito viro in Monasterium Monialium recipi potest, non obstante cap. 1. de statu Monachorum, etiam adiuncta innouatione Concilij Trident. *f* & Bulla Pij V. *g* Si quidem nec Concilium, nec Pij V. Bulla, ingressum mulieris sæcularis in Monasterium Monialium ex manifesta & rationabili causa, cum licētia episcopi, vel superioris in scriptis obtenta, prohibet.

c c. literas §. fin. de restitut. spoliat.
d arg. c. 1. de causa possess.
e arg. l. aquissimū. ff. de usuf.
f Cō. Tri. sess. 25. de regul. c. 5.
g Extrau. incip. Regularium. quæ est 22 in ordine.

DECISIO V.

Ex consilio 7. in Nouis, deest in antiquis.

5 Nupta fideli, etiamsi vir postea fiat infidelis, si eam sine cōtumelia creatoris tractet, cohabitare potest, *h* & filij paruuli ex solo consensu vxoris baptizari possunt, *i* & penes illam educari debent: alteri tamen nubere ipso viuente non potest, etiamsi iniustè in seruitutem ab infidelibus, nisi nubat, redigeretur. Quod si de facto alteri nubat, matrimoniū non valet, nec ei sacramenta pœnitentiæ, vel Eucharistiæ, vtpote non contritæ, & in peccato mortali manenti, ministrari non debent. *K* Sicut nec coniugati propria auctoritate sine legitima probatione impedimenti maleficij, vel impotentiæ se separantes, & secundas nuptias contrahentes, absolui possunt, cùm in peccato mortali permaneant. *l*

h c. si Infidelis. 28. q. 1.
i c. Iudai. 28. q. 1.
K arg cap. quotidie. & ibi glo. verb. affectu. de consec. dist. 2.
l c. fraternitatis. & cap. fin. de frig. et malefic.

TITVLVS XIII.

De Donationibus inter virum, & vxorem.

SVMMARIVM.

1 *Donatio vera, & iurata vxori post crimen facta valet, donec reuocetur.*

2 *Fornicatio matrimoniū præcedens, vxori nec eius hæredi obest.*

Digitized by Google

*3 *Donationem iuramẽto firmatam, factam vxori, non poterit vir etiã legando ad pia opera reuocare.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. aliàs 8. de donat.

1 SI maritus post delictum commissum, pro quo à fisco bona sua fuerunt per sententiam confiscata, vxori suæ per instrumentum certa bona donet, & instrumento subscribat, sub die, vt ante delictum commissum apparere possit donationem factam fuisse, & maritus bona donata, vsque ad condemnationem possideat, donatio talis valida censeri debet; dummodo maritus bona illa vxori donauerit, & donationem ita iuramento confirmauerit, quod illam reuocare non posset, aut potuisset, etiamsi nunquam condemnatus fuisset: Poteritque vxor tuta conscientia præfata bona sibi tanquam sua, (quia vere talia sunt) retinere, quousque donatio illa reuocetur, & tanquam in fraudem factam per iudicem rescindatur. Sin vero animum donandi verum non habuit, cum illa semper manserint sua, sub confiscatione generali omnium bonorum suorum caduut, & proinde per sententiam condemnatoriam fisco debentur; Non tamen obligantur donatarius ad bona illa reddenda, quousque per iudicis sententiam donatio reuocatur, sicut nec incidens in pœnam, in foro conscientiæ illam soluere tenetur, donec à iudice condemnetur. *a*

a S. Tho. 1. 2. q. 92. ar. 4. et gl. in c. fraternitati. 12. q. 2.

DECISIO II.

Ex consil. 2. aliâs 1.

2 Duo inter se contrahentes adiecta clausula, quod si alter coniugum decederet, nõ relictis liberis, ad superstitem omnia mobilia pertinerent, etiam áctiua, cum onere soluendi omnia passiua; si maritus postea cognoscens vxorem ante Matrimonij cõtractum adulteratam fuisse, eam veneno secretò mori faciat, ad bona hæredibus vxoris virtute prædictæ clausulæ tenetur; quia nõ licuit ei vxoris mortem procurare, & fornicatio Matrimonium præcedens, neque vxori, neque hæredibus eius quidquam obest. *b*

b c. Quemadmodum de iureiu.

DECISIO III.

Ex cons. 2. in Nouis deest in antiquis.

3 Maritus vxori suæ mille aureos in augmentum dotis donans, & donationem illam non reuocare iurans, ad mortem veniens, nihil ex illis etiam in opera pia legare potest, nisi ius aliquod municipale obsit, & si de facto donet, vxor legata illa soluere non tenetur. *c*

c Couarr. par. 2 rub. de testam. nu. 10.

TITVLVS XIV.

De Secundis nuptijs.

SVMMARIVM.

1 *Mors mariti an per famam, & alia probetur, iudex arbitrabitur.*

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

1 VXor, eo quod vnus testis audiuit maritum suũ valde ægrotare, & alter deponit famam publicam esse de morte illius, secundo nubere non valet, nisi ex alijs signis, & coniecturis iudex prædictam mortẽ satis probatam esse arbitretur. *a*

a c. Præsentia. de spõsa. et Pan. ibi Cena. in epis. super 4. decret. 2. p. c. 7. §. 3.

Finis Libri Quarti.

FLO-

FLORES DECISIONVM SIVE CASVVM CONSCIENTIAE,

Ex doctrina Consiliorum Martini ab Azpilcueta Doctoris Nauarri, collecti.

LIBER QVINTVS.

TITVLVS I.

De Accusationibus & inquisitionibus.

SVMMARIVM.

1 *Confesso proprium crimen contra participes non credendum.*

2 *Accusatus de crimine pendente lite promoueri potest.*

3 *Iudex, qui bona fide indiciorum copiam non dat, nec peccat, nec restituere tenetur.*

4 *Fiscus per confiscationem non succedit probibito alienare.*

5 *Excommunicari nemo potest pro culpa præterita, nisi sit notoria, uel iam damnatus parere recusat.*

* 6 *Offensus tuta conscientia apud iudicem instare potest, vt delinquens puniatur.*

* 7 *Correctio fraterna à denunciante, an omitti possit.*

* 8 *Inquisitionis iudiciū infamia præcedere debet.*

DECISIO I.

Ex *consi.* 1. *alias* 3.

1 REgulari Apostatæ confitenti coram quatuor, aut quinq; se cum aliquo viro probo & optimæ famæ eiusdem regulæ crimen pessimum commisisse, non est credendum, neque talis ad alterū accusandum admitti debet, nec Prælatus religionis contra dictum patrē ex solo dicto illius Apostatæ procedere potest; Non solum ex eo quod testimonium vnius, nullius testimonium esse dicitur, *a* sed etiam quia infamis est infamia iuris & facti, & criminosus, & proinde ab accusando repellitur; *b* & confitenti crimen proprium nefandum non est credēdum de participe illius criminis. *c* Vnde nec Prælatus contra talē aut per viā inquisitionis procedere potest; quia non præcessit sufficiens infamia exorta legitimè à beneuolis, sed tantum à maleuolis, quæ ad sic procedendum non sufficit: *d* Aut per viam denunciationis, quia non præcessit fraterna correctio; Aut per viā accusationis, quia non adest legitimus accusator.

a cap. cum à nobis. de testib.
b ca Prohibentur. 2. q. 1. & ca. omnipotēs de accus.
c cap. 2 de confess.
d ca. super his, cap. inquisitio n c. qualiter & c. quando de accusat.

DECISIO II.

Ex *consil.* 2. 3. *aliàs* 6. 7.

2 Accusatus de crimine, pendente lite, ad beneficia, aut alios honores & gradus promoueri potest; Alioquin enim maleuolis facillimè via pateret bonos & probos impediendi ab acquisitione honorum, & benefi-

neficiorũ per concursum, quod ab surdum est, & ita non dicendum: *e* Sed tunc solum per accusationem promotio impeditur, quando cõtra promouendum apud bonos & graues viros infamia & accusatio orta est, secus autem quãdo ab inimicis & maleuolis oriatur. *f*

e l. Nam quod absurdũ. ff. de bon. liber.

f c. omnipotens. c. qualiter. & c. quando 2. de accusat.

DECISIO III.

Ex consi. 4. aliàs 8.

3 Inquisitor, seu Iudex, qui multos reos aliàs sufficienter indiciatos, torqueri facit, non data eis indiciorũ copia, nec assignato termino ad defensiones suas faciendas, quia nõ petierunt sibi dari; & in causis procedit bona fide ad reorum cõdemnationem nõ reperitis testibus, qui de consuetudine loci, vt plurimum nõ soliti sunt reperi: nec peccat mortaliter, nec non dando copiam indiciorũ non petenti ad vllam restitutionẽ & satisfactionem parti læsæ faciendam tenetur. Quia lex de indiciorum copia reo ante torturam danda humana est, & obscure lata, *g* & de postulante reo, intelligitur: Nõ peccat autem, nec meretur pœnam non dando copiam indiciorũ non petenti saltem in foro conscientiæ, quando indicia verè corã Deo sufficientia sunt; *h* maximè cum lex de repetendis testibus, nec Diuini, nec iuris naturalis sit, sed rãtum hũmani, & consuetudo loci à pœna saltem temporali excusat; *i* qui vero legem humanã ex causa, quæ sibi bona fide videtur iusta, transgreditur, licèt verè talis omninò non sit, venialiter tantum peccat. *K*

g l. enim vinius. §. cognitorum. ff. de quæstioni.
h c. Deus omnipotẽs 2. q. 1.
i c. fi. de cõsuetud. & gl. in ca. denique. d. 4.
K S. Tho. 1. 2 q. 96. ar. 6. & ibi Caiet. Man. prælud. 9. nu. 14. & ca. 23. nu. 42.

DECISIO IIII.

Ex consi. 5. deest in Nouis.

4 Fiscus, cum concurrunt fideicommissum, & prohibitio alienandi et quoad vitam, vel prohibitio alienãdi tantum, nõ succedit, nec etiã reo viuente aliquid assequi per confiscationem potest. *l*

l l. Statius §. Cornelio. ff. de iure fisc.

DECISIO V.

Ex consil. 6. alias 10. de offi. iud. ord.

5 Cum excommunicari nemo possit pro peccato præterito, nisi notoriũ sit, vel de illo condemnatus fuerit, & parere noluerit; *m* sed solum pro futuro, vel pro contumacia nolendi pro præterito satisfacere; *n* Episcopus in monitorio publicãdo, ad finem reuelationis sub pœna excommunicationis contra eos, qui nomẽ Dei, aut sanctos eius blasphemant, vel qui præsentes fuerint, temperatè procedere debet, procedẽdo primum per viam visitationis, & inquisitionis generalis, *o* vt sic postea per inquisitionem specialem iustè procedere possit. *p* *.

m c. nemo 11. q. 3.
n c. ex parte. 1. de verbo. signi. et glo. ibi.
o c. 1. de offic. ord.
p c. Inquisitionis. de accus.

DECISIO VI.

Ex consil. 1. in Nouis, deest in antiquis.

* 6 Offensus, licet rancorem, & odiũ inordinatum dimittere teneatur, *q* iniuriam tamen sine præuia satisfactione remittere non tenetur, sed apud iudicẽ, vt delinquens puniatur, tuta conscientia instare potest. *r*

q c. fina. de pænit. d. 1.
r S. Tho. 2. 2. q. 108. a. 1. Nauar. in Man. c. 14 nu. 25.

DECISIO VII.

Ex consil. 2. in Nouis, deest in antiquis.

* 7 Correctio fraterna criminis occulti à denunciante põt omitti, quãdo vel peccatum occultum infectiuum est aliorum, vt sunt hæresis, & etiã fornicatio religiosorum; *s* aut alteri nociuum; *t* vel damnum futurũ timetur,

s S. Tho. 4. dis. 19. q. 2. ar. 3. ad 2.
t Sylvest. verb. correctio q. 6. de test. secret. mẽb. 2. q. 2.

metur, vel cum probabiliter creditur non profutura: Tunc aūt correctio non profutura creditur, quādo quis peccat ex malitia & electione, & non ex passione, vel infirmitate; præsumitur autem quis ex malitia peccare, qui frequēter, & quasi sine fræno peccatum cōmittit, ac si prohibitum non esset. *u* Sed & socium criminis denunciandum secreto superiori tāquam patri, Superior præcipere, & religio statuere potest, & qui contrarium docet, dogma damnandum tradit. *x*

u S. Thom. 2.2. q. 33. ar. 8. ad 1.

x Iulius 3. in statutis Franciscanis.

DECISIO VIII.

Ex cons 4. & 5. in Nouis, eadem ferè sunt, & desunt in antiquis.

* 8 Inquisitionis iudiciū infamia præcedere debet, etiā quoad regulares; nec sufficit depositio de delicto vnius, imò nec duorum etiam legitimè receptorum testium, qui eiusdē criminis socij sunt, de seipsis contra reum deponentes, maximè si mulieres sint. *y* quoad delicta vero impedienda, aut legitimè iam inchoato iudicio, ad coadiuuandas alias probationes admitti possunt, modo de delicto futuro sufficienter aliunde, quàm à maleuolis & susurronibus, timendum esse constet.

y c. Mulierem. 13. q. 5. & ca. inquisitionis de accus.

TITVLVS II.

De Simonia.

SVMMARIVM.

1 *Præstationes beneficijs imponi sine simonia possūt ex Papę priuilegio.*
2 *Simoniacis absoluendis, quando onus monendi complices imponi possit.*
3 *Simonia est, conuenire inter concurrentes, quod alter alteri defectus non opponet.*
4 *Simonia est promittere pensionem soluere, si inueniatur imposita super altero beneficio permutato.*
5 *Simoniaca iudicabitur pactio, vt resignatarius quid pro resignante soluat.*
6 *Simoniaci sunt paciscentes, vt se mutuo iuuent in lite beneficiali, & q obtinuerit, alteri pēsionē soluat.*
7 *Notarius non potest magis capere pro calamo, quam Episcopus pro ordinatione.*
8 *Simonia est, dare beneficium, ut illud sibi, vel alij reseruata pensione, resignet.*
9 *Simonia non est, dare spirituale minus principaliter ob temporale, nec contra.*
10 *Causa minus principalis, & impulsiua, simoniam non inducit.*
11 *Simonia est, resignare beneficiū litigiosum, vt resignatarius euicta lite pensionis cōstitutioni cōsentiat.*
12 *Resignās beneficiū sola intentione vt detur alteri ī particulari, non est simoniacus, secus si ītercedat pactū.*
13 *Simonia ut sit, sufficit voluntas emendi spirituale cum pacto.*
14 *Simonia est, accipere quid pro literis collationis, sicut pro collatione.*
15 *Renunciatio simoniaca realiter ipso iure est nulla.*
16 *Simoniam committit procurās alteri beneficium cum pacto, ut alter ei det aliquid.*
17 *Simonia si sit in ordine, vel beneficio, annexā habet excōmunicationem, non autem si sit in pensione.*
18 *Simonia est, soluere pensionem antiquam impedienti expeditionem literarum.*

19 Si-

Digitized by Google

19 *Simonia cõuentionalis ab vtraque parte completa, fit realis.*

20 *Simoniaca est conuentio, etiamsi per eam promittens nihil perdat, nec promißario quaratur.*

21 *Collatio beneficij cum pacto, vt dimidium fructuum alteri detur, simoniaca est.*

22 *Eligentes dignum emißo digniore ad restitutionem non tenentur.*

23 *Electores conuenientes non eligere alios nisi ex seipsis, simoniam committunt.*

24 *Permutatio* Beneficij *vt suum detur tertio, simoniaca.*

25 *Renuncians beneficium principaliter, vt ob id ad aliud præsentetur, est simoniacus, secus si secundario.*

26 *Simonia non est mutuare episcopo principaliter ob amicitiã, & secundario vt sibi, vel alteri beneficium quærat.*

27 *Simoniaca præsentatio gratiam subsecutam annullat.*

28 *Præsentatio cum pacto, vt præsentatus præsentationem prosequi debeat in solidum, non est simoniaca.*

29 *Confidentia illicita in resignationibus tãtum simplicibus cõmittitur.*

30 *Confidentia ex sola partium intentione in mẽte retẽta non inducitur.*

31 *Confidentia censetur, si resignans à resignatario pensionem, vel fructus capiat.*

32 *Confidentia per verba generalia iactatoria non inducitur.*

33 *Collatio beneficij in fauorem ignorantis simoniam cum tertio commissam est valida, & fructus, dum ignorat, facit suos, sed sciens tenetur beneficium dimittere.*

34 *Resignatarius nolens soluere pensionem alteri, quam resignanti reseruatam prætextu confidentiæ ad missæ, ius elidit.*

35 *Renunciatio fructuum decursorum inter collitigantes, non est simonia.*

36 *Confidentiam illicitam non admittit impetrans alicui beneficium, & confidens quod illud postea in sui fauorem sit renunciaturus.*

37 *Intellectus Extrauag.* Cum primum. *Pij V. in simoniacos.*

38 *Simoniacus in beneficio quamuis excommunicatus sit non tamen irregularis.*

39 *Renuncians beneficium cum spe quod ordinarius conferet, cui ipse volet, non peccat.*

40 *Beneficium absque titulo excipiens peccat, & fructus restituere tenetur.*

41 *Renunciare beneficiũ vt detur alteri, non est in iure prohibitum.*

42 *Simonia est remittere debitum pro constitutione pensionis, non tamen incurritur excommunicatio.*

43 *Simonia vt completa sit, sufficit, vt conuent a in parte compleãtur.*

44 *Permutatio beneficiorum, & venditio fructuum alterius simul fieri nequeunt, sed diuerso tempore sic.*

45 *Simoniaca conuentio non ex vtraque parte completa, non est realis.*

46 *Personatus, seu beneficia personalia, sine ecclesiastica auctoritate institui non poßunt.*

47 *Conuentio inter monentem, & aulicum, qua simoniaca, & quæ non.*

48 *Beneficium resignans cum pacto vt alter soluat pensionẽ, simoniam committit.*

49 *Scholaris loco Collegij pretio renũcians, simoniacus est, & pauperibus acceptum restituet.*

50 Re-

50 Resignatio cum pacto, & apocha tradita, ut resignans percipiat fructus, dum viueret, an simoniaca.

51 Simoniam committere censetur, qui ante ius in re dat aliquid.

52 Mutuare alicui, ne ab incepta per mutatione discedat, licet.

53 Pensionem emens, aut vendens, non excommunicatur.

54 Simonia mentalis non inficit actũ, nec cogit restituere.

55 Simoniam committit tollens impedimenta, quæ iuridice ad quærendum beneficium opponi possunt.

56 Beneficium qui bona fide suũ esse credit, licet non sit, eidem deseruiendo, distributiones lucratur.

57 Beneficium ante irregularitatem adeptum, ipso iure non perditur.

58 Beneficium alteri interuentu Simoniæ procurans, est excommunicatus.

59 Simonia est, dare aliquid pro dimissorijs impetrandis.

60 Beneficium per simoniam ignoranter commissum adeptum, est renunciandum.

61 Beneficium ob simoniam renunciatum, renuncianti denuò conferri non potest.

62 Canonicus ob simoniam se ignorante admissam denuò creatus, vltimum locum occupat.

63 Ordinatus scienter per simoniam, est irregularis.

64 Fructus beneficiorum malè percepti, tribus modis restitui possunt.

65 Pensionem redimere, & obligationem eam soluendi diuersa, hoc sine auctoritate Papæ fieri potest, illud non.

66 Litis beneficiariæ compositio auctoritate iudicis fieri potest.

67 Simonia in collatione per tertium commissa parti eam ignoranti non nocet, nisi quod illam resciens, statim renunciare debet.

68 Degradatio actus spiritualis, sicut promotio ad ordines, pretio iustè fieri nequit.

69 Iuspatronatus pretio conducens simoniacus, sed non excommunicatus.

70 Vicariatum episcopi pretio conducens, simoniam admittit, non tamen excommunicatur.

71 Concordia vt vnus iuri suo renunciet, & alter pecunias det, iure fori simoniaca censetur.

72 Prælati regulares possunt ad nutum, & sine causa priuare subditos officijs.

73 Simonia est, pro admissione ad religionis habitum quid accipere.

74 Simonia an sit, episcopo dicente, conferam tibi tale beneficium, si tu mihi 20. impensas pro alendo prædecessorem tuum captum soluas.

75 Beneficiarius retinere beneficium non valet, habita scientia de simonia per mediatorem in impetratione commissa.

76 Valoris dolosa expressio perniciosum mendacium, & gratiam facit surreptitiam.

77 Confidentiaria censetur retrocessio beneficij intra breue tempus secuta, & non aliàs.

* 78 Simonia sola voluntate committitur, sed pæna eius nõ incurritur.

* 79 Beneficiũ si quis resignet in manib. ordinarij, pacto præmisso, ut conferatur tali, est simonia.

* 80 Simonia non dicitur reciproca, quando non interuenit pactum, nec

nec conuentio.

* 81 *Resignans beneficium in manibus ordinarij cum spe, quod conferat alteri, pro quo rogauerit, non est Simoniacus.*
* 82 *Simoniaca renunciatio est ipso iure nulla, & omnia, quæ post illã sequuntur.*
* 83 *Mediator rogatus, vt oblata restitutione expensarum Bullarum suadeat alicui resignationem beneficij, an, & quando simoniam committat.*
* 84 *Resignanti pacisci non licet, vt alius beneficium aliud renunciet.*
* 85 *Simoniæ conuentionalis est, si resignãti promittatur, quod fructus percipiet.*
* 86 *Simoniaca est omnis renunciatio beneficij cum pacto etiam conditionali.*
* 87 *Competitori digniori, si vt desistat, promittatur temporale, est simonia conuentionalis.*
* 88 *Permutatio pinguioris beneficij cũ minus pingui cum pacto, est simoniaca.*
* 89 *Confidẽtalis simonia est, si compermutantes paciscantur.*
* 90 *Simoniæ crimen, etiamsi detur res modica, graue peccatum est.*
* 91 *Examinator, an promouendum in actu examinis alacriorem reddendo, pœnas incurrat.*
* 92 *Fauorem apud alium interponẽs pro aliquo ad Cardinalatum promouendo, an sit simoniacus.*
* 93 *Simonia an sit extinguere pensionem, vt alter annua illi præstet.*
* 94 *Venia peccati non datur nisi correcto.*
* 95 *Simoniacè de beneficio, seu pensione prouisus, interim fructus facit suos.*
* 96 *Resignatarius pecunias pro expeditione literarum resignanti mutuans, an sit confidentiarius.*
* 97 *Resignatarius accepta possessione beneficij, resignanti an aliquid dare possit.*
* 98 *Resignãs an, post resignationem & captam possessionem à resignatario, vicarius ad regimen beneficij constitui possit.*
* 99 *Confidentiarij promittentes resignanti retrocedere, an olim pacta seruare tenerentur.*
* 100 *Beneficio post eius erectionem vacanti onus imponi potest à superiore, non tamen personæ de eo prouidendæ.*
* 101 *Parochus petens, aut exigens aliquid dari solitũ pro benedictione nuptiarum, non est simoniacus.*
* 102 *Extrauagans Pij V. contra simoniacos lata inhabilitãs simoniacè acquirentes beneficia, non ligat acquirentes pensionem.*
* 103 *Ignorantia probabilis à censuris & pœnis excusat.*
* 104 *Mediator simoniæ restituere tenetur fructus beneficij ex causa suæ mediationis malè perceptos.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. aliàs 3.

1 PRæstationes ab immemorabili tempore alicuius ecclesiæ Canonicis in collatione beneficij, siue à Papa, siue ab ipsis Canonicis facta, solui solitæ iustè sine labe Simoniæ solui, & accipi possunt. Papa enim huiusmodi annatæ solutionẽ faciendam prædictis canonicis, seu capitulo eorum ad se honestè sustentan-

stentandam, *a* quoties beneficium vacauerit, imponere potest, & is, cui beneficium confertur, iustè sine simoniæ vitio conferenti, vel cuilibet alij in tituli acceptationem promittere potest, quicquid iustè post acceptationem debebit: Quia expressio eius, quod tacitè intelligitur, simoniam nō inducit; *b* & præstatio huiusmodi immemorialis iustam dandi, & accipiendi causam esse præsumitur. *c*

a arg. Extrau. Suscepti Ne Sede uacante.

b Glo. in c. ad audientiam. 2. de rescript.
c ca. super quibusdd. verb. sign.

DECISIO II.

Ex consi. 2. aliàs 101.

2 Quamuis aliquādo Confessarius, vel Pœnitentiarius Summus, vel Minor, ei, qui simoniam admisit, & absolutionem à peccato, vel à censuris petit, iniungere possit onus monendi eum, cum quo simoniam admisit, vt eius pœnitentiam, & restitutionem faciat, quam ob id facere tenetur, nimirum quando ex circunstantijs personarum, & causarum colligitur, id absoluendo nimis graue non fore, & prodesse posse, & non obesse appareat; Id tamen regulariter faciendū non est, cum nec vlla ratio in iure Diuino, Naturali, aut humano fundata reddi possit, cur magis teneatur simoniacus admonere sui peccati consortes, & complices, quàm alij, qui alia grauissima peccata committunt, & censuras grauiores, quam simoniaci incurrunt; Nec lex vlla sit, quæ hoc onus simoniacis imponit. *d*

d ca. Quoniam c. cū essent. & ca. Nobis, de simonia.

DECISIO III.

Ex consi. 3. aliàs 40.

3 Duo clerici opponere se volentes vni beneficio patrimoniali vacanti, & vnus eorum minus dignus, alteri digniori opponere volens, irregularitatem, veram quidem, sed occultam, quam probare non potest, nec in iudicium deducit, sed interuentu amicorum conuenit inter ambos, vt omnibus exceptionibus omissis se submittant examini, & qui iudicatur dignior habeat beneficium, & alteri pensionem annuā, cum beneplacito Sedis Apostolicæ soluat; & deinde dignior dispensationem super irregularitate, & retentione beneficij obtinet, nulla tamen facta mentione de prædicta conuentione; talis collatio propter præcedentem irregularitatem est nulla; *e* & tenetur dignior, cùi collatum est beneficium ad restitutionē minus digno faciendam eo modo, quo impediens aliquem ab officio, vel beneficio consequendo tenetur: * Quia minus digno fuit ius ad rem quæsitum in beneficio coram deo, & in foro conscientiæ, & huiusmodi conuentio de non opponendo alteri exceptionem propter promissionem pecuniæ, est simoniaca, * non quidem realis, quia non fuit ab vtraque parte impleta, sed conuentionalis solum, eo quod licet minus dignus adimpleuit eam non opponendo, dignior tamen non adimpleuit constituendo, aut soluendo pensionem, & consequenter nō fuit incursa ipso iure excommunicatio, nec irregularitatem nouam celebrando incurrit.

e Innoc. in c. cum nostris. de cō cess. preb. & c. cleri. de cler. ex co. minist. Man. c. 17 num. 69.

Man. c. 23 num. 100.

DECISIO IV.

Ex consi. 4. aliàs 51.

4 Duo volentes beneficia sua permutare, & cōuenientes, quod si vllum illorum beneficiorum inueniatur aliqua pensione grauatū, is, cuius erat illud ante permutationem, pensionem illam solueret, Simoniam saltem cōuentionalem committunt;

Digitized by Google

mittunt; quia interuenit pactum, quod est mediũ permutationis faciẽdæ, & omne tale renunciationem, collationem, & permutationem simoniacam efficit. f Quod si consecuta postea permutatione, ordinarij auctoritate, nulla de præfato pacto facta mẽtione, appareat alterum illorum beneficiorum esse pensione grauatum, is, qui ante permutationem pensionem debebat, si pensionem, antequam impetretur facultas à Papa id faciendi, soluat, simoniam, quæ prius conuentionalis tãtum fuit, (eo quod solum promissio de soluendo pensionem præcessit, quæ nondum impleta fuit, & proinde ad simoniam realem non peruenit) realem soluendo cõmittit, cum iam ex vtraque parte impleta sit, promittendo scilicet & soluendo. *

f c. quam pio 1. q. 2. & c. fi. de pac.

Man. ca. 23. n. 106

DECISIO V.

Ex consi. 5. alias 25.

5 Pactio, qua renunciatarius certam pecuniam pro renunciante beneficiũ, soluere promittit, si in fauorem suum illud resignet conditione impleta, simoniaca est ex vtraque parte, g & renunciatio talis vtpote simoniaca nulla & inualida est. h

g c. quam pio. 1. q. 2 & c. fi. de pact.

h Inno. in c. cum vniuersorũ derer. per mut.

DECISIO VI.

Ex consi. 6. alias 47.

6 Duo litigãtes super beneficio, quod vterque per statuta fundationis sibi debitum esse contendit, & superueniẽtibus aliis litigatoribus eadem ratione sibi debitum contendentib. conuenientes inter se, vt mutuo se se contra alios iuuent, & alteruter eorũ, qui obtineret, alteri constitueret certam pensionem, & vt impensæ essent cõmunes, quæ omnia, excepta pœna pecuniaria, sub qua se ad id obligabãt, beneplacito Papæ subdiderunt, ita quod sine illo nulla essent, & præterea vt cõmunib. impẽsis beneplacitum impetraretur: Post quæ alter eorũ altero desistente obtinet victoriam & possessionem pacificam adeptus, præfatam pensionem alteri soluere renuit; vt tamen alter à minis litigandi, quas faciebat, cessaret, mille aureos ei dat pro impensis, & laboribus ante, & post prædictam cõuentionem factis ante beneplacitum Papæ impetratum, quod postea impetrare non curauerunt; simoniam cõuentionalem cõmisisse censendi sunt; eo quod conuentio illa quoad pœnam Papæ beneplacito subiecta non fuit; voluerunt enim, vt pœna, sub qua se obligauerunt, valeret, esto nõ accederet beneplacitum Papæ; Et præterea ex alio capite conuentio hæc simoniaca est, quatenus nimirum datum, & acceptum fuit adiutorium promissum ab vna parte, antequam beneplacitum Papæ impetraretur; quia nisi postquam præstitũ fuerit; * qui enim promittit dare cẽrum pro beneficio sibi conferẽdo, si Papæ placuerit, & non aliàs, & soluit illa pro ipso ei collato, antequã placeat Papæ, à simonia non excusatur; Positum enim sub conditione nihil ante illius euẽtum operatur. i Fuit autem simonia cõuentionalis tantum, non autem realis, eo quod ab vtraque parte impleta non fuit; quamuis enim vnus eorum pro sua parte impleuit, alter tamen non impleuit, quia pensionem illam post beneficij consecutionem soluere noluit, & præfatos aureos dedisse censetur pro impensis, & pro vexatione iniusta redimenda, quam probabiliter timebat, quod est licitum. K vnde pœnas contra simoniacos latas non incurrunt.

Man. ca. 23. n. 108

i c. si pro te. de resc. in 6. §. omnis. Insti. de verb. oblig.

K c. dilectus. 1. de simonia.

Q DE.

DECISIO VII.

Ex conf.7.aliàs 2.

l c.ex multis.1. q.3. c.instituatur.c.cū in ecclesia.& c. audiuus. de simo. m Tri.ses. 22.c.1.de ref.& ses. 24.ca.14. de ref. n c.1.de simon.& c. sicut episcopum.1. q.2.

7 Cum sacris canonibus, *l* a Cōcilio Tridentino approbatis,& innouatis, *m* cautum sit,ne aliquid pro institutionibus, vel collationibus beneficiorum accipiatur,saltē in pios vsus non conuertendum,& Notarius non potest magis pro calamo, quam Episcopus pro ordinatione, & institutione,capere: *n* Non potest Secretarius Cardinalis Rom. Scutum vnum pro subscriptione, & Registratura Bullæ Prouisionis beneficij ecclesiastici,& alterū scutum pro impressione seu appensione sigilli in supradicta Bulla,accipere,dummodo nullum alium laborē in Bulla adhibeat; quicquid consuetudo talis ibi vigeat;cum talis consuetudo etiam immemorialis a Cōcilio Tridentino sublata sit.

DECISIO VIII.

Ex conf.8.aliàs 6.

8 Habens indultum ad conferendum beneficia cuiusdam ecclesiæ,& vacante canonicatu eiusdem ecclesiæ illum suo familiari confert cum conditione, vt ipse eum daret alteri reseruata sibi pensione centum aureorum, & si maior pensio constitui posset illa reseruetur alteri,qui familiaris canonicatum præfatum acceptans illum alteri renunciat reseruata sibi pensione etiam centum aureorum cum conditione, vt reliqua maior pensio,quæ imponi posset,reseruetur cui vellet ille habens indultum:simoniam non solum conuentionalem, sed etiam realem cōmittit;eo quod inter habentem indultum,& familiarem suum interuenit pactum conferendi talem canonicatum & beneficium suo familiari,& vt familiaris illum renunciaret reseruando sibi pensionē centum aureorum, & alteri quicquid amplius reseruari posset; quod pactum,cum ex parte habentis indultum fuerit in totum completum, & ex parte familiaris saltem ex parte, sufficiens est ad simoniam realem constituendum. *

Ma.c.23 nu.105.

DECISIO IX.

Ex conf.9.alias 16.

9 Renuncians beneficium principaliter, vt detur alicui idoneo,cū spe minus principali concepta, quod erit ei gratus,sine qua non ei renunciaret, nullam simoniam committit; sicut neque e contra simoniacus est, qui recipit beneficium ex tali renūciatione;eo quod simonia non est dare spirituale minus principaliter ob aliquod temporale; neque è cōtra dare,aut facere aliquid temporale minus principaliter pro spirituali: * Neque simonia est resignare spirituale, & illud acceptare principaliter ob amicitiam,& beneuolentiam,quæ sunt bona inæstimabilia, sperando mediatè & minus principaliter aliquod temporale,ex illa beneuolentia: *o* & licitum est dare,aut facere aliquod temporale,principaliter ad alicuius amicitiam & beneuolentiam, quæ sunt bona inæstimabilia, quærēdam sperando exinde mediatè, & minus principaliter,aliquod spirituale donum factum. *p* * Qua de causa licitum est seruire Prælatis minus principaliter ob beneficia consequenda etiā si non seruirent illis, si alias illa non sperarent. *q* Sicut etiā licitum est clericis seruire Deo in ecclesiis ob spem ascendendi ad dignitates earum. *r* Neque simonia est dicere

Ma.c.23 nu.100. o S.Tho. 2.2.q.78 art.2. p S.Tho. vbi supra & Caiet. ibi.Fel.in ca.ad audientiam 2.de resc. Ma.c.23. nu.106. q c.constituit.d.74 et c.ad nostram. de elect. glo. in c. cum esset.de simo. r c.si officia.d.59. & c. consulere. d. 74.

Missas,

Missas, quas non dicerent, si solitæ pitantiæ eis non darentur; Neque simoniæ damnandi sunt qui principaliter surgunt ad horas propter Deum, & minus principaliter propter distributiones, etiamsi ad illas non surgerent, nisi illas lucraturos se scirent. *f*

f S. Tho. quodli. 8. artic. 2 & Maior. 4. d. 21 q. 1.

DECISIO X.

Ex consil. 10. in vtrisque.

10 Patronus ecclesiæ cathedralis aliquem præsentare promittẽs, & præsentandi cognatus rogatus à patrono, vt in gratiam prædictæ promissionis aliquam ei pecuniæ summam concedat, quam ipse dat, sed prædictus patronus antequam illum præsentat, moritur, & sic promissio nullum sortitur effectum; si postea præsentandus à suo cognato rogatus dictam summam ei soluat, ne cognatus damnum sentiret; quamuis in hoc euentu prædictus patronus, & cognatus præsentandi simoniã conuentionalem ex vna tantum parte completam commiserint; ipse tamen præsentandus nullam exinde simoniæ labem incurrit, ex eo quod soluit cognato pecuniam, quam cõtemplatione ipsius, ipso præsentando ignorante, patrono cognatus prius dedit, ne à promissione Episcopatus retrocederet; quia non soluit pecuniam ab ipso datam eo fine, vt simoniam à cognato, & patrono commissam approbaret, sed longè alio, videlicet ne cognatus iacturam aliquam in pecunia amicè eius causa insumpta patiatur, intendendo pro fine principali amicitiam, & gratitudinem quam amor ille merebatur, quo cognatus ad illam pecuniam ipsius causa dandam mouebatur, licet illa datio sibi displiceret, & eã damnaret, quæ datio facta à cognato solum causa impulsiua, cur dictus præsentandus pecuniam hanc cognato suo soluit, non autem finalis, & principalis censeri debet; causa vero talis impulsiua simoniam non inducit; * præsertim cum præsentandus iste, simoniam illam inter cognatum & patronum ante commissam ignoraret, donec is, cui facta fuit promissio, mortuus fuerit, nihilque ex huius pecuniæ solutione assequi sperat.

Ma. c. 23 nu. 100.

DECISIO XI.

Ex consi. 11. alias 35.

11 Resignans beneficium litigiosum sub conuentione, vt resignatarius euicta lite constitutioni pensionis cõsentiat, subsecuta victoria, & pensione soluta, simoniam realem committit, ob quam ipso iure *u* * censuræ, & aliæ pœnæ incurruntur; & resignatarius beneficio renunciare tenetur; nec fructus adeptos sine noua prouisione retinere potest.

u c. de simoniace. & c. de regularib. de simon. Ma. c. 23. nu. 100. et 111.

DECISIO XII.

12 Resignans beneficium in manibus ordinarij absque pacto, sed ex intentione ad effectum vt detur, & conferatur alteri in particulari, & ordinarius acceptata resignatione confert illi beneficium, nõ est simoniacus habẽdus; * secus autem si interuenit conuentio, aut pactum, aut si procurator eius habet mandatum speciale ad sic paciscẽdũ; tunc enim simoniã cõmittit, & censuris iá inde à resignatione ligatur. *x* Nec obest scientia ordinarij, quamuis esset Cardinalis; quia nullus inferior Papa, auctoritate sua efficere potest, vt huiusmodi cõuentio nõ sit simoniaca.

Ma. c. 23. nu. 103. et 107.

x arg. ca. qui per alium. de reg. iur. in 6. et c. mulieres, de sent. exc.

DECISIO XIII.

Ex consil. 12. alias 5.

13 Conferens alicui petenti benefi-

ctium, & indubiè credens se debere eidem centum aureos, quos etiam petens certo credit sibi deberi; si am bo inter se conueniāt, vt petens collatori beneficium debitum remittat, & remissione facta collator ei beneficium cōfert; quamuis postea vtrique constet collatorem nihil debuisse, simoniam tamen conuentionalem committunt, eo quod interuenit traditio rei spiritualis facta mediante aliqua conuentione, aut conditione, quæ iure nō inest: *y* Ad simoniam autem sufficit voluntas studiosa emendi, vēdendi, aut quærēdi aliquid spirituale per cōtractū non gratuitum, *z* qualem in hoc euentu interuenisse constat.

y c. quam pio. 1. q. 2. & c. fin. de pact.
z Gloss. in summa. 1. q. 1. Man. c. 23 nu. 100.

DECISIO XIIII.

Ex consil. 13. aliàs 1.

14 Cum simonia non solum committatur aliquid pro traditione rei spiritualis accipiēdo, sed etiam recipiendo aliquid pro eo, quod est rei spirituali annexum: *a* * Episcopus pro expeditione literarum collationis beneficij tertiam partem fructuum illius accipiens, simoniam committit, quacunque constitutione, aut consuetudine, quæ per Concilium Tridentinum *b* sublata est, non obstante.

b Tri. ses. 24. ca. 14. de ref.

DECISIO XV.

Ex consil. 14. aliàs 36.

15 Renunciatio beneficij simoniaca realiter ipso iure *c* est nulla: neque per talē renunciationem transferri censetur ius in eū, in cuius fauorem facta sit: neque etiam vacat in præiudiciū ipsius renunciantis: *d* partes tamen principales in Censuras iuris incidere iudicantur. *e*

c Extrau. de simon.
d Innoc. in c. cum uniuersorum. de rer. permut.
e Extra. 2. de simon.

DECISIO XVI.

Ex consil. 15. aliàs 70.

16 Beneficium ecclesiasticū alicui inhabili, & indigno conferri procurans, adiecto inter eos pacto, vt is, cui beneficium collatum sit, illud postea renunciare, fructusque nepoti procurantis ei beneficium restituere teneatur, simoniam vterque tam procurans, quam cōferens committit; & collatio beneficij huiusmodi indigno facta non valet, nec illi ius in beneficio acquiritur; *f* collatio tamē beneficij ex parte recipientis simoniaca non est, cum is, cui beneficium collatum sit, pactum inter conferentem & procurantem initum ignorauerit, & simonia aliena non nocet eam ignoranti, nisi quoad hoc, vt beneficium, cum primum eam resciuerit, renunciare teneatur. *g* Beneficium vero conferens, & procurans tali indigno dari, non solum peccant, *h* sed etiā ad restitutionem fructuum male perceptorum, & male impensorum ab illo indigno, & inhabili tenentur, si beneficium recipiens illos non restituat; quia omnis, qui est causa alicuius damni, sine qua illud non daretur, illud dare videtur, & saltē damnum non restituente principali auctore, restituere tenetur. *i* *

f l. Illud. ff. ad l. Aquil.
g 1. q. 4. c. iā itaque & c. ex insinuatione. et c. nobis, & c. de simoniacè. de simon.
h c. Graue. de praben. & c. perpetuo. de electio in 6.
i c. fi. de iniur. & S. Tho. 2. 2. q. 62. ar. 7 Man. ca. 11. nu. 25 & ca. 17. nu. 17.

DECISIO XVII.

Ex consi. 16. aliàs 66.

17 Pensionarius habens facultatem transferendi pensionem, quam habet super beneficio à Papa constitutam, & volens vt tenens illud beneficiū illā redimat, transfert eam in quendā suum familiarem, ad id dolo malo inductus, eo pacto, vt ipse postea pretium redēptionis capiat, & illud primo pensionario tribuat,

prius

prius tamen facta iussione præfato familiari, vt interrogaret viros in ea re doctissimos, an id absque simoniæ vitio fieri possit, aut confidentiæ per Pium IV. K & Pium V. l damnatæ, * & responso ab eodem familiari reddito se viros in ea re peritissimos consuluisse, qui responderunt id esse licitum; nec peccat in huiusmodi translatione, quia credit bona fide id sibi licere, & consulens sufficienter peritos, qui hoc licitum esse affirmãt, excusatur a peccato, etiamsi id quod fit, non sit iustum, sed lege humana prohibitũ; * m Neque simoniã vllam committit, quæ excommunicationem, aut aliam cẽsuram ipso iure inducit; cũ simonia, quæ excommunicationẽ ipso iure incurrendam n inducit, solũ de simonia in beneficio, & ordine commissa intelligitur, non autem super alijs reb. spiritualib. vel eis annexis; o * & proinde pẽsionarios non ligat, cum pensio non sit beneficium, nec appellatione beneficij veniat; p Sed neque transferẽs pensionem per confidentiam in alium, confidentiam per Bullas prædictorum Pij IV. & Pij V. damnatam incurrit; Quia illæ solùm simoniam circa beneficia cõmissam dãnant, vt sic corruptela fiduciariæ, siue confidentiariæ mancipationis beneficiorum tolleretur. Et ita cum pensio res temporaria sit, arguere non licet à confidentia rei spiritualis, quale est beneficium, q ad pensionem quæ est res temporalis, cùm à diuersis & separatis non fit illatio. r

K Pius iv. Extra. Romanum. 1564. l Pius V. Extra. Intolerabilis 1569. Ma. c. 23. num. 109. m c. Capellanus. de ferijs. gl. et Pan. ib. Innoc. in ca. per tuas. 2 de simo. Anton. 2. par. tit. 3. c. 10. col. 6 Ma. c. 27. nu. 284. et 288. n Extra. 2 de simon. o Caieta. verb. excõmunicatio c. 72. Ma. c. 27. nu. 106. p c. quam uis. de praben. in 6. Cardin. in clem. 1. de sup. negl. prel. Hos. in c. postulasti. de rescript. Gigas. de pension. q. 1. & 18. q c. Dilecto, de praben. r c. ad audientiam. de decim. & l. Papi

DECISIO XVIII.

Ex consi. 17. alids 55.

18 Prouisus a Papa, & impeditus ad instantiam pensionarij, qui habet pensionem antiquam super beneficio impositam, expedire Bullas, antequam soluat pensiones decursas, eas sine simonia soluere non potest, vt expeditis Bullis possessionẽ capiat; Quia cum possessio beneficij sit res spiritualis, vel spirituali annexa, & simonia committitur dando aliquid temporale ad rem spiritualem, vel spirituali annexam acquirendam; f Quamuis liceat beneficiario dare aliquid temporale molestanti de facto pro iure spirituali iam quæsito, & possesso conseruando; t aliquid tamen temporale pro iure spirituali quærendo, aut pro quæsito, sed nondum possesso, conseruando, dare non licet. u

nianus ff. de minori. f Glo. in summa, 1. q. 1. & c. 1. de iurepatr. t ca dilectus. 1. de simon gl. in c. decimas. 16. q 7. in uerbo. decimas. u Glos. & Pan. in d. c. dilectus nu. 4.

DECISIO XIX.

Ex consi. 18. alids 82.

19 Habens beneficium per renunciationem infectam confidentia ante Bullam Pii Quarti, contra confidẽtias in beneficiis editam, & relinquens illud ante editam Pii V. Bullam etiam Simonia conuentionali infectum; Si fructus promissos renuncianti soluat, Simoniam realem ex vtraque parte completam committit; * vnde cum titulus beneficii, quem per talem renunciationem simoniacam habuit, sit nullus, ad restitutionem fructuum male perceptorum pauperibus, vel operibus piis tenetur. Quod si aliquod aliud beneficium ante simoniam præfatam obtinuerit, illud in foro cõscientiæ retinere potest, non autem si postea fuerit obtentum.

Ma. c. 23 nu. 101.

DECISIO XX.

Ex consi. 19. deest in Nouis.

20 Resignans beneficium in fauorem

alterius,& præter duas pactiones illicitas, & simoniacas, adiicit tertiam, scilicet vt is in cuius fauorem resignat, teneatur soluere pensionē etiam literis non expeditis, si obtenta sit absolutio super duab. pactionibus prioribus, tacita tertia, tertia hæc simoniaca erit, & gratiam annullat, etiamsi per talem pactionem promittēs nihil perdat, nec aliquid promissario acquiratur, & tot excommunicationes incurrit, quot pacta simoniaca fuerunt; & ideo tot necessariæ fuit absolutiones quot erant excommunicationes, vel vna quæ tribus correspondeat. *x*

x c. ex par te. de offic. ordin.

DECISIO XXI.

Ex consil. 20 *alias* 4.

21 Episcopus beneficium simplex cōferens vni cum pacto, & conditione, vt dimidium fructuum det alteri, & alter collationem hanc cum prædicto pacto, & conditione acceptat, & capta possessione, dimidium fructuum alteri, vterque Simoniam realem committit; Cum omne pactum, modus, & conditio (quæ iure non inest) collationi beneficii adiecta eam simoniacam efficit, *y* quæ & realis erit, si ab vtraq; parte completa sit, & proinde censuras inducit.

y c. quam Pio. 1. q. 2. & c. fin. de pact. glos. in c. dudū. de preb. 6.

DECISIO XXII.

Ex consil. 21. *alias* 8.

22 Electores beneficij curam animarum habentis digniorem eligere tenentur, *z* Quod si absque causa rationabili minus dignum eligant, mortaliter peccant in acceptione personarum, valet tamen electio, dummodo dignus eligatur, & si dignum eligant omisso digniore ad restitutionem non tenentur; secus tamen si indignum eligant, & exinde aliquod malum secutum fuerit; in quo casu restitutio facienda est ecclesiæ læsæ, non autē digniori prætermisso. *

z c. licet. 8. q. 1. c. vnum. §. nunc autē d. 26. & S. Tho. 2. 2 q. 63. art. 3. tertium

Ma. c. 17. nu. 72. & 73.

DECISIO XXIII.

23 Electores beneficiorum parochialium inter se conuenientes, vt in vacationibus occurentibus ita eligāt de seipsis, vt pro nullo alio suffragia ferant, donec ipsi omnes curati fiant, simoniam mentalem, & conuentionalem tantum committunt, dummodo completa non fuerit; Nam si ab vtraque parte completa fuerit, simonia realis erit, * & in excommunicationem incidunt; *a* & si ante absolutionem a Papa obtentam Missam celebrent, irregulares efficiuntur. *b*

Ma. c. 23. nu. 100. a Extrau. 2. de simo. b c. 2. & c. si celeb. de cleric. exc. mini.

DECISIO XXIV.

Ex consil. 22 *alias* 43.

24 Renuncians beneficium alicui secundo cum pacto, vt secundus iste efficeret, vt tertius quidam renunciaret aliud beneficium in fauorem ipsius primi renunciantis, simoniā conuentionalem committunt; *c* Quod si alter compleat, quod promisit, procurando vt tertius in fauorem primi renunciantis renunciat, & primus renuncians præstat etiam quod promisit renunciando beneficium suum in fauorem illius secundi, prædicta simonia conuentionalis, facta est realis, ex vtraque parte completa, & omnes tres in cēsuras incidunt, *d* & tales renunciationes vtpote simoniacæ, nullæ & irritæ sunt.

c c. quam pio. 1. q. 2 & c. fi. de pact.

d Extra. 2. de sim.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XXV.

Ex consil. 23. alias 14.

25 Renuncians beneficium simplex principaliter alicui habenti ius præsentandi ad dignitatem vacantem, vt exinde ad eam dignitatem præsentetur, si patronus eum propter dictam renunciationem præsentet, illam vt pretium renũciationis accipiẽdo, simoniam realem ex vtraque parte completam committunt; cum omne huiusmodi pactũ etiamsi nihil temporale detur, vel accipiatur, simoniacum sit: *e* * & consequenter excommunicationẽ incurrunt; vnde & præsentatio sibi a patrono, & institutio ob eam ab Episcopo factæ inualidæ, & nullæ sunt, nec fructus faciunt suos: secus autem si renunciatio, & præsentatio illa mutua factæ erant secundario, & vt causa impulsiua tantum: tunc enim nullã in foro conscientiæ simoniam committunt; *f* Quãuis in foro exteriori iuste simoniam commisisse præsumi possint.

e c. quampio. 1. q. 2. c. cum pridem. & c. fi. de pact. Ma. c. 23. nu. 103.

f S. Th. 22 q. 100 ar. 3. Caieta. ibid. Adr. quodl. 9. art. 2.

DECISIO XXVI.

26 Qui mutuant Episcopo nouẽ pro usu summam pecuniæ principaliter & immediate, vt ei benefaciat & ad ineundam amicitiam, sperans tamen secundario vt sibi, vel alii beneficium conferat, simoniã non cõmittit eo quod non mutuat pro pretio, vel causa principali & immediata quærendi aliquid spirituale. *g*

g S. Tho. Caiet. & Adri. ubi supra. Gl. in c. cum esset. de simonia.

DECISIO XXVII.

Ex consil. 24. alias 13.

27 Renuncians, resignatarius, & præsentator alicuius ecclesiæ parochialis inter se conuenientes, vt resignatarius a patrono ad dictam ecclesiam præsentetur, & renuncianti pro pensione centum aureos soluat; Si renuncians, dictam ecclesiam in manibus ordinarij renunciat, & illa præfato resignatario conferatur cum mandato ad consentiendum prædictæ pensioni, quod tamen Papa non vult admittere, & ideo eam non soluit, tria pacta simoniaca cõmittunt, *h* & dictus resignatarius titulum canonicum illius ecclesiæ non habet, cum eius præsentatio simoniaca fuerit.

h arg. ca. Quampio 1. q. 2. & c. fi. de pactis.

DECISIO XXVIII.

Ex consi. 25 alias 12.

28 Præsentatio facta alicui beneficiũ litigiosum cũ pacto, quod nisi præsentatus intra tempus a iure prosequatur suam præsentationẽm in solidum, præsentans cõtrauenire possit præsentationi, & ea agere, quæ forent opportuna, & necessaria, nõ est simoniaca; cum per talem conditionem, & clausulam appositam solum intelligatur potestas reseruari faciendi ea, quæ iure cõi præsentans, non prosequente præsentationem præsentato, facere potest; Siue .n. præsentatus ob mortẽ omitteret causam prosequi, vel quia renunciaret iuri suo, vel quia ob hæresim, vel aliud crimen iure suo priuaretur; vere & propriè diceretur non prosequi eam; in quibus omnibus casibus iure communi licitum est præsentanti alterum præsentare. *i*

i c. licet 2 de prab. 6 & c. si electio de elect. 6.

DECISIO XXIX.

Ex consi. 26. alias 77.

29 Permutatione beneficiorum inter duos iuridicè facta, si alter recepta possessione beneficij per permutationem quæsiti, fructus etiã antiqui

Digitized by Google

beneficij collati cōpermutanti nondum possessionem adepto accipiat, in pœnas Bullarum Pij IV. & Pij V. de confidentia non incurrit, cum Bullæ illæ solùm confidentias illicitas, & simoniacas includant, * Hæc vero permutatio iuridicè facta est; Sed & Bulla Pij V. solùm de resignationibus beneficiorum, quæ simpliciter in fauorem aliquorum fiunt, & non de illis, quæ per permutationes iuridicas fiunt, intelligitur.

Ma. c. 23. nu. 101. & 110.

DECISIO XXX.

Ex consil. 27. alias 79.

30 Habens beneficium sufficiens, & capellaniam ex resignatione accipiens cum intentione illam renunciandi ad nutum resignantis, pœnas Bullarum Pij IV. K & Pij V. *l* contra confidentias illicitas, & simoniacas publicatarum, non incurrit; Eo quod hic nulla conuentio, aut pactum illicitum interuenit, sed sola intentio vnius partis, vel ambarum, quæ simoniam non inducit; * Quamuis beneficium sufficiens post Concilium Tridentinum *m* adeptum, cum tali Capellania incompatibile sit; secus vero si beneficium illud ante dictum Concilium acceptum, si tunc enim illud tuta conscientia obtinens retinere potest. *

K extrau. Romanū const. 109 l extrau. Intolerabilis. cōst. 87.

Ma. c. 23. nu. 109. m Tri. se. 24. c. 17. de ref.

Ma. c. 23. nu. 123.

DECISIO XXXI.

Ex consi. 28. deest in Nouis.

31 Renuncians Canonicatum in fauorem alicuius simpliciter, nulla sibi reseruata pensione, habito tamen antea ab illo, in cuius fauorem renunciat, mandato de consentiendo sibi circa reseruationem pensionis centum aureorum super fructib. dicti Canonicatus, quo tamen mandato ad euitandas impensas vti noluit; Non potest tuta conscientia resignatarius obligare se donare quotannis sexaginta aureos resignanti in signum gratitudinis, obstante quoad hoc Bulla Pij V. *n* * Habet enim Bulla expresse renunciantem aliquod beneficium ecclesiasticum in fauorem alicuius, & postea recipientem à resignatario pensionem aliquam vel aliquos fructus sibi, vel cognatis suis vel cuicunque alteri, confidētiam, & pœnas in iure contentas *o* incurrere; & talis collatio canonicatus prædicti tāquam simoniaca, nulla, & irrita censebitur.

n Extra. Intolerabilis. cit. Ma. c. 23 nu. 110.

o Extra. 2 de simon.

DECISIO XXXII.

Ex consi. 29 alias 81.

32 Impetrans à Papa beneficium suo familiari, & signata supplicatione per Papam, sollicitatori suo iubet, ne curet literas expedire; si dictus familiaris hoc intelligens præfato impetranti dicat, se cum omnibus, quæ habet, & etiam dictum beneficium eius obsequio & voluntati esse paratum, & huiusmodi dictis impetrans beneficium respondet, se esse contentum, vt ipse literas expediat, & possessionem capiat; expeditis literis, & capta possessione, familiaris iste pœnas cōfidentiæ in Bullis Pij IV. & Pij V. contentas non incurrit; Quia licet interuenit promissio specialis de disponendo de beneficio tali ad libitum impetrantis illud, talis tamen promissio à familiari facta fuit generalis ad complacentiam, nihil certum, aut obligatorium impetranti promittens, sed solùm per verba generalia, & iactatoria ad alterius complacentiam,

Digitized by Google

tiam, ex quibus verbis non nascitur aliqua obligatio, *p* confidentia vero per verba generalia iactatoria non inducitur; sed præterea antequam illa promissio, vel oblatio iactatoria facta fuerit, dicto familiari per solam collationem signaturæ a Papa factam, ius in beneficio acquisitum fuit. *q*

p c. cũ venissent. de instit.

q c. pen. et ea. si ti bi absenti. de concess. preb. in 6

DECISIO XXXIII.

Ex consi. 30. aliàs 73.

33 Collatio beneficij per simoniam inter alios initam facta ignoranti, ipso iure valida est, & fructus eius dũ simoniam ignoret, facit suos; vnde neque ipse, neque hæredes eius ad eorum restitutionem tenẽtur; quam primum autem illam commissam fuisse cognouerit, beneficium illud renunciare, & fructus postea perceptos restituere tenetur. *r*

r 1. q. 1. c. iã itaque & c. turbatur. §. non itaque. & c. ex insinuatione. & c. nobis & c. de simoniaca. de simon.

DECISIO XXXIIII.

Ex consi. 31. aliàs 58.

34 Resignans Canonicatum in manibus Papæ in fauorem alterius, cum reseruatione certæ pensionis in fauorem tertii; post Bullas expeditas is, in cuius fauorem canonicatus resignatur, hæredibus tertii, in cuius fauorem reseruata fuit pensio, pensiones postea decursas & non solutas, petẽtibus illis soluere, vel canonicatum, super quo pensio illa constituta fuit, relinquere debet; Cum enim in constitutione dictæ pensionis nulla confidentia interuenerit, valida fuit illa pensionis cõstitutio; Sin vero resignatarius pẽsionis nullitatem causet, quia in renunciatione interuenerit cõfidẽtia simoniaca constitutionẽ pẽsionis annullans, à fortiori interuenit confidẽtia annullans renũciationẽ, ob quã pẽsio cõstituta fuit, vt proinde resignatarius canonicatum relinquere teneatur; quia in Bullis Pii IV. *s* & Pii V. *t*

s Extrau. Romanũ. 1564.

t Extrau. Intolerabilis 1569.

magis vetatur renunciatio fiduciaria, quam pẽsio ob eam cõstituta. *

Ma. c. 23 nu. 110.

DECISIO XXXV.

Ex conf. 23. deest in Nouis.

35 Renunciatio fructuum decursorũ inter collitigatores non est simoniaca, nisi inter eos pactum aliquod super re spirituali de relinquendo, vel illam tradendo, interueniat.

DECISIO XXXVI.

Ex conf. 33. alias 80.

36 Impetrans beneficium pro fratre suo & literis expeditis fratrem de tali beneficio pro eo impetrato certiorem faciens, & simul significans se dictum beneficiũ impetrasse pro eo, ea spe, quod ipse postquã sustentationem sibi sufficientem adeptus esset, illud in sui fauorem resignaret, quam postea frater resignauit in eius fauorem, nullam in tali impetratione, vel acceptatione, aut facta resignatione illicitam, aut simoniacã confidentiam admittit; * Quandoquidem nullum ibi pactum, aut cõuentio interuenit ante impetrationem, aut literarum expeditionẽ inter ipsum, & fratrem suum; Nec vlla ratione illicitum est sperare aliquod beneficium ecclesiasticum a Prælato, vel ecclesia, vel patrono cui seruit ad habendum illud dummodo cessãt pacta, & obligationes ciuiles additæ obligationi naturali, & antidorali, qua beneficiarius pro bono accepto tenetur. *u*

Ma. c. 23. nu. 109.

u c. si officia. di. 59 & c. quid proderit. d. 61.

DECISIO XXXVII.

Ex conf. 34. alias 92.

37 Committens simoniam in beneficio, stante Bulla Pij V. contra simoniacos lata *x* ipso iure non fit inhabilis ad illud, & quodcunque aliud

x Extra. Cum primum. edita Anno. 1566.

aliud adipiscẽdum, & iam adeptum cum præfata Extrauagãs ita intelligenda sit, vt locum non habeat in foro conscientiæ ante sententiam, pœna vero antequam infligitur cõscientiam non ligat, *y* maximè cum pœnæ restringendæ sint; *z* Et quia in dubio pœnæ per verba futuri tẽporis (quales sunt pœnæ præfatæ extrauagantis) non censentur ipso iure impositæ; *a* Neque prædicta constitutio quoad hunc effectũ vsu videtur recepta; cum tamen à multis circa beneficia simonia committatur; lex autem quæ non est vsu recepta in conscientia non ligat. *b* *

y S.Th. 2. 2. q 62. a. 3.
z c. Pana. de pœn. d. 1.
a Gl. in c. in pœnis. de reg. iu. in 6.
b c. non ligat. §. leges. dis. 4.
Ma. c. 23. nu. 62.

DECISIO XXXVIII.

Ex consil. 35. aliàs 91.

38 Cum irregularitas non incurratur nisi in casibus à iure expressis, *c* simoniacus in beneficio; quamuis ipso iure excommunicatus sit & consequenter durante excommunicatione ad beneficia consequenda inhabilis sit, sicut quilibet alius excõmunicatus; non est tamen irregularis; cum nullibi exprimatur fieri irregularem quempiam ipso iure ob simoniam in beneficio cõmissam. *

c c. is qui. de sent. ex com. in 6.
Ma. c. 23. nu. 111.

DECISIO XXXIX.

Ex consil. 36. alias 15.

39 Renuncians beneficium in manibus Ordinarii purè, simpliciter, & liberè, concepta tamen spe, quod ille conferet illud, cum ipse volet, vel quod patronus præsentabit ad illud, quem ipse voluerit, nullo pacto, aut modo, aut conditione super hoc expressis; nec peccat, nec in pœnas contra renunciantes cum confidẽtia per Pium V. impositas *d* incidit; cum Extrauagans illa de sola confidẽtia illicita, de qua Pius IV. locutus est, intelligatur. Non est autem illicitum cõcipere aliquam spẽ gratiæ alicuius referendæ sibi à beneficiario, quem quis eligit, aut præsentat, aut cupit, vt per suam renunciationem ei conferatur.

d Extrau. cum primum edi. 1566.

DECISIO XL.

Ex conf. 37. deest in Nouis.

40 Cum patronus non habeat potestatem dandi, vel conferendi beneficia, sed solum præsentandi ad illa; *e* qui ex solis literis patentibus Patroni beneficij, beneficium etiã simplex accipit, & possidet absque ritu Apostolico, aut Ordinarij; peccat, & omnes fructus inde malè perceptos restituere tenetur. *f*

e Tot. tit. de iure patron.
f arg. c. 1. de reg. iu. in 6.

DECISIO XLI.

Ex consi 38. alias 17.

41 Renuncians beneficiũ cum intentione, vt alteri detur, dummodo nõ interueniat pactum, vel conuentio, aut modus expressus dandi, vel recipiendi *g* simoniam non committit, nec in Extrauagantem Pij V. de confidentia incidit, quæ intelligenda est de intentione tacitè, vel expressè in conuentionem deducta; præsertim cum vix vllus sit, qui spõte beneficium suum renunciat, qui non habeat intentionem tacitã, vel expressam, principalem, vel minus principalem, vt alicui cõferatur; & vt plurimum qui renunciat beneficiũ sola intentione, vt detur alicui, principalius renunciat ob aliquid aliud, quam vt illi conferatur. *

g c. ordinationes, & gl. 1. q. 1. Anton. 2. par. tit. 1. c. 5. §. 11.
Ma. c. 23. n. 100. & 107. 110.

DECISIO XLII.

Ex consi. 39. alias 59.

42 Creditor remittẽs debitũ aliquod v. g.

Digitized by Google

v.g. centum aureorum cum pacto, vt debitor consentiat reseruationi pensionis centum aureorum super canonicatu suo, in fauorem filij, aut nepotis dicti creditoris, simoniam committit: quia licet pensio beneficialis, res spiritualis non sit, *h* rei tamen spirituali, nimirum beneficio est annexa: vnde sicut emptio rei spiritualis simoniaca est; ita etiam emptio rei annexæ spirituali, qualis in proposito interuenire censetur cum nomine emptionis, & venditionis in materia simoniæ veniat omnis contractus non gratuitus. *i* * Maximè cum pensio nec iustè emi, nec redimi possit absque Apostolica auctoritate. Non tamen excommunicatio ob dictam simoniam incurritur, cum iura *K* solum simoniacos in ordine, & beneficio excommunicent, simonia vero in pensione constituenda commissa, non est super beneficio. *

h Pan. & Feli. in c. ad audictiam 2. de rescrip.

i S. Th. 2. 2. q. 100. art. 1. Ma. c. 23 nu. 100. K Extra. 2. de sim. & Pius V. Extra. Cum primum. constit. 5. Ma. c. 23. nu. 111.

DECISIO XLIII.

Ex consi. 40. alias 34.

43 Duo conuenientes vt alter beneficium curatum renunciet, vt conferatur alteri habenti duo beneficia simplicia, & ille ea renunciat cum pacto, vt ordinarius ea conferret nepoti renunciantis suum curatum, & vterque renunciat, simoniam realem committunt, & in excommunicationem incidunt. & renunciationes nullæ, & irritæ cēsendæ sunt. *

Ma. c. 23. nu. 100.

DECISIO XLIIII.

Ex cons 41. aliàs 49.

44 Permutatio beneficiorum cum pacto, vt alter emat fructus beneficij alterius, illicita est, si eodem tempore, permutatio & emptio fructuum fiant; secus autem si diuerso fiant tēpore, ita vt prius fiat permutatio beneficiorum auctoritate Papæ, & postea venditio fructuum auctoritate propria, cauendo tamen, tam coram Deo, quàm coram hominibus, ne vllus eorum ante permutationem alteri promittat, se empturum, vel venditurum fructus, si permutatio fiat, & aliàs non; sed vt vterque liber maneat ad emendum, vel vendendum, post factam permutationem: Potest tamen interuenire decentia antidoralis, & spes quod inter illos emptio & venditio illa fructuum consequentur. *

Ma. c. 23. nu. 100. ver. 1.

DECISIO XLV.

Ex consil. 42. aliàs 39.

45 Vacante beneficio simplici quod duo impetrare desiderant, & ne alter alteri sit impedimento, pactum ineunt, quod alter eorum, qui impetraret, aliquam pensionem det alteri, qui nō posset impetrare, si postea vnus eorum illud obtineat, & dictam pensionem non soluat, simoniam saltem realem non committit; eo quod conuentio ab vtraque parte non sit completa. *

Ma. c. 23. nu. 106.

DECISIO XLVI.

43. 8.

Ex consi. 4 [aliàs] 11. de iure patron.

46 Beneficia, quæ in aliqua Prouincia reperiuntur à iure communi, & ab alijs beneficijs, quæ cōmuniter instituuntur, omnino discrepantia, & aliena, & quæ personatus & beneficia personalia vulgo appellantur sine auctoritate ecclesiastica cōstitui non possunt; *l* & in illis, sicut in alijs beneficijs permutandis, simonia committi potest.

l c. Adhæc de relig. do mib.

DECISIO XLVII.

Ex consi. 45. alias 57.

47 Clericus monens aulicum, vel familia-

miliarem Papæ,& cum ipso conuenit quod alter beneficium vacans impetret,& alter promittit se consensurum pensioni a Papa pro ipso aulico imponendæ; simoniam committit;quia intercedit promissio de faciendo aliquid temporale, pro re spirituali habenda,quæ illicita,& simoniaca est; *m* * secus vero si aulicum vel familiarem roget, vt illud sibi impetret non facta promissione de consentiendo pensioni, licet post impetrationē liberè illi consentiat.

m Glos. in summa 1. q 1. Ma.c.23. nu.100.

DECISIO XLVIII.

Ex conf.46. aliàs 37.

48 Ecclesiam in fauorem alterius resignans cum pacto vt alter consentiat pensioni super ea imponendæ, & soluat expensas in expeditione Bullarum dictæ pensionis faciendas, simoniam committit.

DECISIO XLIX.

Ex consil.47. aliàs 89.

49 Scholaris pecuniam pro loco Collegij renunciando accipiens simoniam committit;eo quod loca,seu sodalitia hæc pro pauperibus scholasticis instituta, licet non sint spiritualia,sunt tamen eis annexa, sicut & ius patronatus ecclesiasticum; *n* excommunicationem tamē in iure *o* latam non incurrit;cū hæc solum contra simoniacos in ordine & beneficio ecclesiastico lata sit:sodalitia vero dicta,ecclesiastica beneficia non sunt. Vnde sicut emens ius patronatus,quamuis simoniam committat, excommunicationem tamen non incurrit,ita nec loca illa ementes, aut vendentes excommunicantur; accepta autem pecunia pauperibus, vel donanti restituenda est. *

n c. quæsito. de iudic. c secundū de iurepatron.
o Extrau. 2. de simo.
Ma.c.17. nu 30.

DECISIO L.

Ex consil.48. alias 33.

50 Renuncians Capellaniam in manibus Papæ,in fauorem alterius cum pacto, & chirographo resignanti tradito, de relinquendo resignanti omnes fructus ad vitam suā; si aduertens pactionem hanc illicitā, & simoniacam esse,& rupto chirographo,postea gratis resignēt, resignatarius, sine simoniæ vitio literas expedire,& capellaniam possidere potest.

DECISIO LI.

Ex conf.49 aliàs 27.

51 Renuncians beneficium in fauorem alterius in manibus Papæ reseruata pensione, si post supplicationem signatam, & præstitum consensum,ante adeptam possessionem conueniant partes de aliqua reseruatione ex beneplacito Papæ,quæ antequam beneplacitum Papæ accederet exequuta fuerunt,& capta etiam possessio, simoniam realem committunt,quia cōuentiones istæ ante possessionem adeptam factæ erant:Non licet autem verū, & bonum ius in beneficio habenti, & carenti eius possessione, quærere illā per dationes,& remissiones rerū tēporalium. * Nec reseruatio huiusmodi beneplaciti Papæ, antequam impetratur conuentionem a simonia excusat.

p Pan. in c. dilectus de simon. Ma.c 23. nu.101.

DECISIO LII.

Ex conf.50.51.alias 22.23.

52 Duo inter se conuenientes de permutatione suorum beneficiorum in manibus Papæ facienda,si antequam signetur supplicatio, vnus eorū alteri pecunias mutuat, partim ob amicitiam inter eos iā diu cōtractam,

Digitized by Google

ctam; partim vt ostendat se gratum ei qui beneficium secum permutare velit, & partim etiam ne alter a proposito permutandi cum illo discedat, nullam simoniam committunt; cum hæc non committatur nisi per emptionem, aut vēditionē rei spiritualis, aut ei annexæ; q nec sine pacto, aut conuentione, saltem in foro exteriori. r Mutuare vero alteri ad amicitiam eius consequendam, ex qua beneficium aliquod ei prouenit, licitum est, f * dummodo nullum pactum, aut conuentio interueniat.

q S. Th. 2. 2. q. 100. art. 1. r c. Tua. de simon. f S. Th. 2. 2. q. 78. a. 2. Man. cap. 17. n. 209

DECISIO LIII.

Ex consi. 52. aliâs 60.

53 Rogans alterum vt consentiat cōstitutioni pensionis super beneficio suo soluendæ cuidam tertio, ad finem vt tertius ille renunciet alteri beneficio in fauorem ipsius rogantis, qui rogans illi secundo per publicum instrumentum promittit, quod ipse soluet pensionem, & eum seruabit indemnem, simoniam saltem conuentionalem committit; & si pensionem aliquam in futurum ratione præfatæ promissionis soluat simonia realis erit, ab vtraque parte completa, & excommunicationem contra simoniacos in beneficio a iure t latam incurrit. Quamuis enim emptio, vel venditio pensionis huiusmodi excommunicationem vllam ipso iure non inducit, quæ sola contra simoniacos in beneficio, & ordine lata est, & pensio proprie beneficium Ecclesiasticum non est, sed ius ei annexum; quando tamen pensio, vel pensionis constitutio emitur, aut venditur, tanquam gradus seu medium, & ad finem beneficium aliquod spirituale acquirendi, vt in proposito contingit, censetur simonia facta super beneficio; vnde consequēter excommunicationem inducit ipso iure, si prædictam pensionem soluat. & talis prouisio nulla, & inualida est. *

t Extrau. 2. de simonia.

Man. cap. 23. n. 106

DECISIO LIV.

Ex consi. 53. aliâs 24.

54 Habens nullum beneficium ecclesiasticum, & rogans habentem plura vt renunciet, vnum simpliciter in manibus Papæ, in fauorem suū, nullo alio inter eos inito pacto de danda, vel accipienda vlla remuneratione: si vnus renunciat cum spe mentali recipiendi aliquam remunerationem, & alter voluntatem habeat tantum faciendi eam, & ita expeditis literis, acceptaque possessione, resignatarius aliquam remunerationem det, & resignans eam recipiat, nullam simoniam, quæ eos ad relinquendum beneficium, vel ad aliquam restitutionem faciendam obligat, incurrunt: Quia nullum ibi pactum tacitum de danda, vel accipienda remuneratione interuenit; u * & simonia mentalis actum non inficit, nec ad vllam restitutionem obligat; x nec omnis spes remunerationis temporariæ dādæ, vel accipiendæ pro datione rei spiritualis est illicita censenda. *

u c. fin. de simonia. Man. ca. 23. n. 102 x c. fin. de simon. Man. cap. 23. n. 109

DECISIO LV.

Ex consi. 54. alias 41.

55 Petens ecclesiam parochialem vacantē cum promissione cuidā Nobili facta, se illam obtentam permutaturum cum beneficio alterius cui Nobilis ille in concursu illo fauere volebat, si efficeret, ne alter secum concurreret; si dictus Nobilis ne alter secum concurrat, efficiat, &

hac

hac ratione petens eam obtinet, simoniam committit: Eo quod promissum fuit Beneficium obtinendum per permutationem alteri cum pacto, ne ille secum concurreret; Simoniam enim committit; qui tollit impedimenta, quæ iuridicè sibi opponi possunt ad quærendum aliquod beneficium, *y* impediendo nimirum ne alter secum concurrat; Est tamen hæc simonia conuentionalis solum, dummodo ecclesiam illam cum beneficio alterius non permutet, si enim illam permutet: erit, simonia realis ab vtraque parte cōpleta, vnde & collationem ecclesiæ parochialis nullā ipso iure efficiet.*

y S.Th. 2. 2. q. 100. a. 2. quintū et Caiet. ibi. & Palu. 4 d. 25. art. 3. Ma. c. 23. nu. 103.

DECISIO LVI.

Ex consi. 55 alias 90.

56 Simoniacus in beneficio credens bona fide beneficium ad se pertinere, etiamsi vere non pertineat, & seruiens illi, distributiones, & fructuum partem lucratur, quæ alij in seruienti dari debuissent, si per seipsum non seruisset. neque ad restitutionem partis fructuum tenetur, quæ necessario impendenda fuisset ei qui illi beneficio seruisset.

z Cassa. in dec. 6. de prab.

DECISIO LVII.

Ex consil. 56. aliàs 69.

57 Simoniacus in ordine realis, quamuis ocultus sit, excommunicationem incurrit, & in ea celebrando irregularis efficitur, super qua irregularitate Episcopus dispensare potest, *a* nec indiget dispensatione circa retentionem fructuum, si beneficium ante irregularitatem incursam adeptum fuerit; Eo quod beneficium ipso iure ante irregularitatem adeptum non amittitur; *b* Quod si beneficium per ipsam simoniam, vel post illam, collatum fuerit, iterum ab habente potestatem illud conferendi debet conferri, cum prior collatio nulla & irrita fuerit. *c*

a Tri. sess. 24 c. 6. de ref.
b nno. in c. cum nostris. de preben.
c arg. c. 1. de reg. iu. in 6.

DECISIO LVIII.

57. 100.
Ex consi. 59. [aliàs] 98.

58 Beneficium alteri interuentu simoniæ procurans, non solùm ipso facto excommunicationem incurrit, si simonia realis fuerit; *d* sed etiam ad fructus ab alio malè perceptos restituēdos tenetur; cum is, qui causam damni dat, damnum dedisse dicitur: *e* siue causa immediata, siue mediata damni fuerit. *f* In pœnas tamen extrauagantis Pij V. *g* non incidit; cum hæc ad mediatores, & procuratores simoniacos non extendatur.*

d Extr. 2. de simon.
e c. fin. de in iur.
f S. Th. 2. 2. q 63 artic. 7.
g Extra. Cum primum. Ma. c. 23 nu. 105.

DECISIO LIX.

Ex consi. 58. alias 67.

59 Qui pecunias mediatori dat, vt sibi dimissorias, seu reuerendas ad ordines suscipiendos impetret, quas verè per pecunias mediator impetrat, simoniam committit, & in pœnas contra simoniacos in ordine latas incurrit. *h* Sicut enim simonia in beneficio committitur, cum datur pecunia, vel aliquid temporale pro collatione, nominatione, fauore, intercessione, & alijs similibus actibus ad illud acquirendum directis; ita & simonia in ordine cōmittitur, non solū quādo datur pecunia, vel aliud temporale pro pretio ordinis sed etiam quando datur pro alijs actibus ad eius acquisitionem directis; quales sunt literæ dimissoriæ,

h Extr. 2. de simon.

Digitized by Google

tiæ, examinatio, & approbatio, quæ ius quoddam petendi, & accipiendi ordines conferunt, quod ius per huiusmodi literas datum spirituale quoddam est ad ordinem cōsequendum directum, qui est magis spiritualis, licet ordinandus emere nolit ordinem, quem inuēdibilem & inæstimabilem esse cognoscit. *

Ma. c. 23. nu. 99.

DECISIO LX.

60. 95.
Ex *consi.* 61. [*alias*] 97.
75. 96.

60 Collatio, præsentatio, vel electio beneficij per simoniā eam ignoranti facta, non est ipso iure nulla, sed annullanda, nec beneficium per simoniam a se ignoratam recipiens, excommunicationem incurrit. *i* Is tamē, cui beneficium collatum est, postquam hoc sciet, illud renunciare tenetur, & fructus extantes restituere, non autem bona fide ante simoniæ notitiam consumptos. K *

i c. pen. de elect.

K c. ex insinuatione. de simon. S. Tho. 2. 2. q. 100. ar. 6. ad tert. Ma. c. 25. nu. 12.

DECISIO LXI.

61 Obtinens beneficiū per simoniam ab alio se ignorante commissam, ad illud renunciandum post eius rei notitiam obligatur; *l* Quæ renunciatio facienda est non in manibus collatoris, sed Episcopi, vel Archiepiscopi, qui est eius superior immediatus, & qui iustè possit collatarium inuitum destituere. Non potest autem beneficium sic renunciatum denuò renuncianti conferre, si eius collatio ad eum nō pertineat, sed eius collatio fiet ab eo, ad quem illa aliàs regulariter pertinet; *m* Potest tamen Episcopus dispensare vt renuncianti idem beneficium denuò conferatur, *n*

l c. de regularib. & c. ex insinuatione. de simon.

m c. cū ex iniuncto. de hered. vbi Gloss. n c. pen. de elect.

DECISIO LXII.

62 Canonicatus sic ob simoniam se ignorante obtentus, & in manibus superioris renunciatus. Si deinde ei dem conferatur, collatarius talis vltimum locum inter Canonicos obtinere, ac alia omnia facere debet, ac si de illo aliàs prouisus non fuisset: vnde sic prouisus de nouo recipi, de nouo in possessionem mitti, de nouo residentiam facere, & in vltimo loco sedere debet: cum beneficium per renunciationem legitimam eius perinde vacat, ac si per mortem vacasset, *o* & idem de prouiso per renūciationem legitimam, ac de prouiso per mortem iudicandum est.

o c. quam periculosum. 7. q. 1. c. Suspectum. de rescrip. in 6. c. quoniam. & c. ex insinuatione. de simon.

DECISIO LXIII.

63 Ordinatus scienter per simoniam fit irregularis: sicut enim qui furtim sine licentia, & approbatione Episcopi, vel excommunicatoris ordinem sumpsit, si præmissa erat excōmunicatio latæ sentētiæ contra sic ordinem accipientes, irregularis est; *p* ita etiam ordinem per simoniam assumens irregularis erit; cum sub pœna excommunicationis, & suspensionis latæ sententiæ prohibita sit huiusmodi ordinatio, *q* vnde sic per simoniam ordinatus, & excommunicatus, & suspensus & irregularis est; * simoniacus vero in beneficio solum excommunicatus est, non autem suspensus, aut irregularis. In tali autem irregularitate ex simonia occulta incursa, dispensat Episcopus, siue sciēte, siue ignorante episcopo, simonia commissa fuerit. *r* Qua irregularitate per Episcopi dispensationem sublata, in ordine ministrare, & ad superiores ascendere, & beneficia postea canonicè collata retinere potest, si nullum

p ca. 1. de eo qui furti. ordin.

q Extr. 2. de simon.

Ma. c. 27. nu. 111.

r Tri sess. 24. c. 6. de ref.

lum aliud impedimentum adsit; cũ res semel extincta nihil operetur. *f*

f c Ferrũ. dist. 50.

DECISIO LXIV.

Ex conf.62. alias 72.

64 Laicus vacante aliquo beneficio, procurans vt illud cuidam clerico conferatur cum pacto, vt ipse dimidium fructuum percipiendorum habeat, simoniam realem committit, si fructus illi a dicto clerico beneficiario soluantur; & vterque excommunicationem incurrit, & collatio illa nulla & irrita cẽsenda est; Nec beneficiarius talis, aut fructus suos facere, aut illos laico dare potest; Quos tamen si laicus ab illo accipiat, eos tanquam male perceptos vel ei qui primo loco præfato beneficiario succedit, vel ipsi ecclesiæ, de cuius fructibus erant, vel Cameræ Apostolicæ, se cum illa componendo, restituere tenetur.

DECISIO LXV.

Ex consi.63 alids 61.

65 Is, cui Papa pensionem reseruat cũ obligatione postea soluendi illam alteri, qui o b leges regni, cuius erat beneficium, & super quo illa imponitur, talis pensionis non est capax, obligationem hanc soluendi pensionem pecunia, vel alia re, absque Papæ auctoritate, redimere potest; cum huiusmodi obligatio soluendi pensionem aliquid mere temporale sit, a iure spirituali separatum; pensionem vero reseruatã, ita vt beneficium, super quo posita est, liberũ maneat, sine Papæ licentia redimere nequit: eo quod pensio vel ius spirituale est, vel saltẽ spirituali est annexum: * vnde eam sine auctoritate Papæ redimens, simoniam committit, excommunicationem tamen non incurrit, cum hæc non nisi per simoniam in ordine, aut beneficio commissam incurratur, pensio autem non est beneficium appellanda. *t*

Man. c. 13 nu. 3.

t DD. in c. postulasti, et c. audientiã. 2. de rescript.

DECISIO LXVI.

Ex consil. 64. alias 46.

66 Litigantes in Rota de beneficio, & inter se conuenientes, vt ei qui causam amitteret, alter fructus, & expensas, in quibus condemnandus erat, remitteret, vt sic liti, & causæ cederet, quæ conuentio postquam Prætorio Rotæ nota, & illi placita fuerit, statim vni eorum possessionis traditio decernitur, Simoniam ob dictum pactum, quod Papa inconsulto inierunt, commisisse non cẽsentur; eo quod satis videtur fuisse a Papa ratificatum, ex hoc quod Iudex ab eo datus illud ratum habuerit & tanti Prætorij auctoritate comprobatum. *u*

u argu. c. Nisi esset de præb.

DECISIO LXVII.

Ex consi.65. alias 45.

67 Simonia in colatione beneficij per tertiam personam commissa, parti eã ignorãti, neque quoad peccatũ, neque quoad excommunicationẽ nocet, *x* Sciens tamen, aut eam scire debens beneficium renunciare tenetur, *y* nisi Papa, attenta eius ignorantia, & bona fide, illud sibi postea confirmet.

x c. Tãita que. 1. q. 4 y c. ex insinuatione, de simon.

DECISIO LXVIII.

Ex consi.66. alias 88.

68 Cum ablatio ordinis, vel vsus eius actus

actus sit potestatis spiritualis, z quæ ab episcopatus ordine pendet, non minus quàm eiusdem ordinis collatio, a Episcopus ordinarius pro mercede degradationis aliquid petens simoniacus efficitur: * Quamuis enim possit quis cogi ad; conseruandam piam consuetudinem dandi aliquid temporale pro pia sustentatione ministrantis sacramenta, b pro pretio tamen, vel mercede illius actus peti non potest. * & omnis talis cõsuetudo à Concilio Tridentino damnatur. c

z c. Nouimus. de verb. sign. c. degradatio. de pœnit. in 6. a cap. 1. de simon. Manu. c. 23. nume. 100 b c. ad Apostolicã. de simon. Trid. sess. 24. c. 4. de ref. Manu. c. 23. nume. 101. & 102. c Trid. vbi supra. d Extra. 2. de simo. Manu. c. 23. n. 103 & 111. e c. Quod aũt. & c. cum dilectus, de iure patron. f Extrau. 2. de simo. & c. 1. ne præla. vices suas. Manu. c. 23. n. 100. g c. Quam pio. 1. q. 2. & c. fi. de pact. h Arg. c. si res aliena. 14. q. 6 i Feli. in c. postulasti. de rescript.

DECISIO LXIX.

Ex cons. 67. aliàs 87.

69 Episcopus ius patronatus, & præsentandi ad beneficium, pretio, alicui concedens, simoniam committit, in excommunicationem tamen contra simoniacos latam d non incurrit: cum hanc solum simoniaci in ordine, aut beneficio incurrant. * Ius autem patronatus nec beneficium, nec ordo est, cum eius laicus capax sit. e

DECISIO LXX.

Ex cõs. 68. aliàs 1. Ne prælati vices.

70 Conducens, aut emẽs pecunia vicariatum temporalem Episcopi, vel Rectoris, simoniã cõmittit; f cum emptio, aut venditio rei spiritualis, vel ei annexæ, qualis est iurisdictio spiritualis, simonia sit, * conductor vero talis, vel emptor iurisdictionẽ, vel officiũ hmõi emptũ statim relinquere tenetur; eo q; talis conductionis cõtractus simoniacus, & nullus est, g nec nisi eo dimisso, absolui põt. h Quia tñ vicaria spiritualis beneficium nõ est, i excommunicationem ipso iure nõ incurrit, cum hanc solum simoniacus in ordine, vel beneficio incurrat. *

DECISIO LXXI.

Ex cons 69 aliàs 44.

71 Litigantibus duobus super beneficio, si vnus eorum secreto cũ quibusdam amicis alterius conueniat, altero nõ consentiente, vt vnus eorum cedat iuri suo, si quod habet, & alter summam quandam pecuniæ soluat; qui tamen adepta possessione prædictas pecunias cedenti soluere nolit, sed eas amici eius postea soluunt; huiusmodi concordiam facientes simoniam realem ex vtraque parte completam, accipiendo, & soluendo pecunias pro re spirituali, committunt, * & excommunicationem incurrunt, & irregularitatem si celebrent; pecunia vero Ecclesiæ cui facta est iniuria restituenda est, K & talis concordia nullius valoris est, & absolutio à simonia præfata per Datarium Papæ quoad forum exterius fieri debet, ita vt Pœnitentiarius quoad illud forum, absoluendi facultatem non habeat, sed solum quoad forũ interius. Alter vero qui non consentit, tuta cõscientia beneficiũ possidet, nec pecunias dictas soluere debet.

Manua. c. 23. nu. 112. Manua. c. 23. nu. 109. K cap. de hoc. de simon.

DECISIO LXXII.

Ex consil. 70. alias 38.

72 Presbyter regularis qui à suo Abbate de quodam officio in Ecclesia sui Monasterij prouisus est, quod per aliquot annos pacificè possidet, & ab Abbate successore coactus, illud in manibus eius renunciat, cum pacto quod dictus Abbas eum de alio Monasterij illius officio prouidebit, qđ cũ effectu postmodũ facit, quod itidem officiũ per aliquot annos pacificè possidens, ab alio Abbate successore inquietatus,

tatus, ne officio priuetur, & sine officio diffamatus maneat, dicto Abbati pecunias dat; quamuis sic renunciando beneficium ecclesiasticum regulare cum pacto de danda sibi compensa sufficienti, quam postea accipit, simoniam realem committat; alteri tamen Abbati dando pecunias ne super officio secundo in recompensationem accepto inquietetur, nullam simoniam admittit; cum post acceptam possessionem pacificè retentam, vexationem iniustam redimere licitum sit; *l* officium autem illud secundum iniustè retinet, non quidem ob pecunias datas, sed quia illud in compensationem prioris beneficij virtute pacti simoniaci, malè accepit, per quam acceptionem simoniam realem ab vtraq; parte completam commisit; * præsertim cum iure communi Abbas superior officijs, quæ illis confert, ad nutum, etiam sine causa iusta, Monachos suos priuare possit. *m*

l cap. dilectus. 2. de simon.

Man. c. 23 num. 100.

m c. cũ ad monasteriũ, §. tales. de sta. monach.

DECISIO LXXIII.

Ex consil. 71. aliàs 86.

73 Qui pro admissione ad habitum religionis aliquid dat, vel accipit, simoniam ex eo committit, quòd ingressus Monasterij quiddam spirituale sit; *n* ipsa etiam datio, & acceptio habitus, vel aliquid spirituale est, vel saltem spirituali annexũ, cum hæc de laico ecclesiasticum faciat, adeo vt cum percutiens excommunicationem incurrit, *o* & proinde tales dantes, & accipientes pecunias pro ingressu religionis simoniam realem committunt, & habitum suscipiens eum relinquere tenetur; potest tamen dimisso habitu, & purgata simonia denuò recipi, si receptio non fuerit scandalosa. *p*

n c. quoniã. de regul. & c. ex insinuatione. de sim.

o c. religioso. §. 1. de sent. excõ. in 6.

p d. c. quoniã. in fi.

DECISIO LXXIV.

Ex consil. 72. aliàs 7.

74 Episcopus, qui Archipresbyterum conijcit in carcerẽ, vbi & mortuus est, & pro eius victu viginti aureos expendit, quem Archipresbyteratum alteri cõfert, sed ante collationem illi dixit, ego feci tot expensas pro alendo præcessorem tuum coniectum in carcerem, dabo tibi hoc beneficium, & tu ex fructibus ipsius dabis mihi viginti aureos, quos idem Archipresbyter electus postea soluit; quãuis in foro cõsciẽtiæ simoniacus iudicandus non sit, quia nõ erant principaliter dati pro beneficio, sed pro impẽsis factis in alẽdo * beneficiario mortuo, cuius morte beneficium vacauit, * in foro tamen exteriori simoniam commisisse iudicabitur, cum iustè præsumi possit prædictam pecuniã ad beneficium conferendum principaliter datam, & acceptam esse. *q*

Man. c. 23. nume. 100. & 101.

q Arg. c. 1. de simo.

DECISIO LXXV.

Ex consil. 73. aliàs 96.

75 Clericus bona fide, ignarus de simonia per mediatorem commissa, beneficium impetrans, habita de simonia notitia, beneficium illud relinquere tenetur, & noua indiget collatione eiusdem; cum prior ob simoniam commissam nulla, & irrita fuerit. *r*

r cap. quicunque. c. præsertim 1. q. 5. & c. de simoniacè. & c. de regularibus. de simon.

DECISIO LXXVI.

Ex consil. 74. 75. aliàs 28. 29.

76 Resignans & resignatarius conuenientes, vt exprimatur maior valor beneficij, quàm verè sit, vt sic resignatione consecuta maior pensio à Papa constituatur, quàm constituta

tuta fuisset, si valor verus expressus fuisset, quamuis ita mentiendo mortaliter peccent, dictaque expressio dolosa falsitatis gratiam faciat surreptitiam, & per consequens nullam; *s* simoniam tamen non committunt, Non enim omnis conuentio circa beneficia simonia est, sed illa sola, quæ principaliter dationē iuris spiritualis vnius in alterum, pro aliquo tēporali, vel simili pretio, respicit, quod tamen in proposito non contingit: eo quod neutra pars intendit dare, aut promittere alteri quicquam ob pretiū, vel quasi pretium iuris spiritualis; seu quod constitutio pensionis pretium remunerationis esset; sed solum conueniunt ad impetrandum surreptitiē ea, quæ volunt, nihil dando, vel promittendo alicui pro eius obtentione: sed neque mendacium illud causa principalis, aut immediata acquisitionis beneficij fuit, sed remota, & mouens tantum Papam ad maiorem pēsionem pro commoda resignantis sustentatione constituendam, quorum nullum simoniam efficit.

s c. super litteris. de rescrip. & c. etsi legibus 25. q. 2.

DECISIO LXXVII.

Ex consi. 76. in antiq. & Nouis.

77 Simonia censetur, si ab eo, qui gratis cessionem expediuit, fiat retrocessio beneficij intra breue tempus, & non aliàs; sicut nec ex datione alterius rei longè post traditæ: Imò & confidentia censetur ex promissione retrocedendi beneficium ipsi resignanti, quāuis nō ex promissione dādi fructus eidēmet resignāti.

DECISIO LXXVIII.

Ex cons. 9. in Nouis, deest in antiq.

* 78 Simonia licèt sola volūtate quoad peccatum committitur, pœna tamen non incurritur, nec restitutionem annexam habet. *t* subscribens autem scripturæ continenti multa capita, quorum aliqua simoniaca sunt, ad ea in dubio restringitur, quæ licita sunt, vt sic delictum euitetur; cum in dubio, actus qui potest esse bonus, non præsumi debet esse malus. *u*

t c. fi. de simonia. Nauar in Man. c. 23 nu. 100.

u c. 1. de in iur. in 6. l. si pro curato ff. de cō di. indeb.

DECISIO LXXIX.

Ex consil. 18. in Nouis, deest in antiquis.

* 79 Simonia est, non solum resignare beneficium in manibus ordinarij præmisso pacto, vt tali conferatur, sed etiam de præstando cōsensu in censionem super meo beneficio, si alter resignet beneficium suum in fauorem eius quem volo.

DECISIO LXXX.

Ex consi. 19. in Nouis, deest in antiquis.

* 80 Cum simonia reciproca non sit, quando nō interuenit pactū, aut cōuētio tacita, vel expressa, cōsequenter resignare beneficiū in fauorē alicuius, etiamsi interueniat intentio mentalis, vt alter aliud simile in fauorē filij sui ex gratitudine faciat, simonia reciproca dici non debet, nec in pœnas cōtra confidentiam in beneficijs cōmittentes factā exinde incurrit, modo nulla cōuentio expressa, vel tacita, quæ sola illicita est præcesserit: cum lex naturalis sit, vt recipiens beneficium, teneatur benefacienti benefacere. *x*

x l. si non sortem. §. libertus. ff de cōdi. indeb.

DECISIO LXXXI.

Ex consi. 10. in Nouis deest in antiquis.

* 81 Resignans beneficium in mani-

bus ordinarij, cum spe in animo retenta, quod ipse dabit illud alicui digno, pro quo ipse rogauerit, aut quē ipse nominauerit, licita est, si cum ordinario pactus non fuerit, antequam renunciauit, quod ipse ei illud conferret. * sicut & mandatum de renunciando cum clausula, vt post renunciationem, rogaretur collator, vt tali, vel tali conferret, licitum est. y

Nauar. in Man. c. 23 nu. 109.

y Cassad. decis. 2. de simon.

DECISIO LXXXII.

Ex consil. 21. & 48. in Nouis, quæ ipsa eadem sunt, vacant in antiquis.

* 82 Simoniaca renūciatio cum sit ipso iure nulla, & omnia quæ post illam sequuntur; consequenter titulus beneficij per simoniam resignati penes simoniacum resignantem manet, donec per sentētiam eo priuetur, vnde etiam ignoranti simoniam illam, huiusmodi beneficium ante priuationem per sententiam, acquiri non potest, quia est alienū, & verè non vacat.

DECISIO LXXXIII.

Ex consi. 26. in Nouis, deest in antiquis.

* 83 Mediator rogatus vt oblata restitutione expensarum bullarum suadeat alicui resignationem beneficij, si illam simpliciter fieri procuret, & postea pecuniā gratuito à resignatario soluenre datam recipiat, quāuis simoniam mētalem cōmiserit, si resignantem simoniacè interpellare proposuit, sicut etiam & resignatarius rogando vt pro ipso apud aliū interpellat; Neuter tamen simoniā realem, quæ ipso iure excommunicationem, & nullitatem tituli inducit, z committere censetur.

z Extraua. 2. de simo.

DECISIO LXXXIIII.

Ex consi. 30. in Nouis, deest in antiquis.

* 84 Resignanti pacisci nō licet quod alius aliud beneficium renunciare, seu pensionem soluere, vel expensas Bullarum restituere teneatur, nisi id Papæ in supplicatione exprimatur.

DECISIO LXXXV.

Ex consi. 31. in Nouis, deest in antiquis.

* 85 Simonia conuentionalis est, si resignanti promittitur, quod percipiet nihilominus fructus, vel quod talis propinquā eius ducet in vxorem, ex promissione tamen sola nō incurritur excōmunicatio, * sin autem ex vi pacti fructus illos recipiat, aut aliud loco illorum, vel sequatur Matrimonium, excommunicationem incurrunt. Quod si à pacto recedatur, & postea liberè contrahatur, vel aliquod ex sola liberalitate donetur, non incurritur pœna, etiamsi minus principalis respectus ad præcedentia habeatur.

Nauar. in Man. cap. 23. nume. 104. & 105.

DECISIO LXXXVI.

Ex consi. 32. in Nouis deest in antiquis.

* 86 Simoniaca est omnis renunciatio beneficij ecclesiastici cum pacto etiam conditionali, etiam inani, & inutili, saltem si præbeat causam dictæ renunciationi, talis tamen renunciatio conuentionalis ab vna tantum parte, pura renunciate adimplela valet, neutra tamen pars excommunicationem incurrit. *

Nauar. in Man. c. 23 nu. 111.

DE-

Digitized by Google

DECISIO LXXXVII.

Ex consil. 42. in Nouis, deest in antiquis.

* 87 Sicut simonia est conuentionalis si competitori digniori vt desistat, promittatur temporale, & si ab vtraque parte obtento beneficio adimpleatur, efficitur realis, annullans omnia secuta: ita etiam mediatori, vt mihi collationem, vel præsentationem impetret, si quid promitto, simonia conuentionalis est, & si obtento beneficio soluam, efficitur realis, annexam habens excommunicationem, & actus nullitatem, ac ad illud reddor inhabilis, à solo Papa habilitandus.

DECISIO LXXXVIII.

Ex conf. 50. in Nouis, deest in antiquis.

* 88 Permutatio beneficij pinguioris cum minus pingui, cum pacto, vt fructus excedentes sibi restituãtur, est simoniaca. Idem est, si conueniant vt constituatur pensio auctoritate propria pro fructuum adæquatione.

DECISIO LXXXIX.

* 89 Simonia cõuentionalis est, si cõpermutantes paciscantur quod in certum euentum sibiipsis propria beneficia permutata restituant; & pœnas per Pium IV. & V. committentibus confidentiam simoniacam impositas incurrunt; Quarum vna est excommunicatio Papalis; Altera, perditio beneficiorum habitorum; Tertia, inhabilitas ad habendum alia; Quarta vero reseruatio beneficiorum per confidentiam habitorum, & aliorum per eam vacantium prouisionis. Talis autem confidentiarius, quamuis dimisso beneficio, vigore Cruciatæ, à censuris ob id incursis absolui possit, & absolutus, ordines iustè percipere queat, ad beneficia tamen obtinenda à solo Papa habilitari poterit.

DECISIO XC.

Ex conf. 52. in Nouis, deest in antiquis.

* 90 Simoniæ crimen verè corã Deo committitur, cùm temporale quantumuis minimum, in lingua, obsequio, aut manu datur in pretium rei spiritualis, & si attingit ad culpam mortalem, siue ratione quantitatis, siue ratione irreuerentiæ & deordinationis reponendo rem spiritualem in ordine rerum vendibilium, & æstimabilium & temporalium, excommunicationem habet annexam: si autem alio respectu detur res illa, aut obsequium fiat, quàm pro pretio, & solutione rei spiritualis, puta pro dono gratioso, vel sustentatione ministrorũ, vel labore eorum, vel vexationis redemptione coram Deo simonia iure diuino, naturali, aut humano prohibita non est; vt proinde quando seruire alicui, vt ei conferatur beneficium, aut tali suo ministro illud conferre, simoniacum sit, ex prædictis constat.

DECISIO XCI.

Ex conf. 53 in Nouis, deest in antiquis.

* 91 Examinator, qui, vt amico roganti gratificaretur, promouendum in actu examinis alacriorem reddẽdo adiuuit, si adiutorium non fuit notabile

rabile in pœnas contra similia perpetrantes, *a* statutas non incidit, etiamsi postea munuscula gratis oblata, bona fide recipiat. *b*

a Concil. Trid. sess. 24. c. 18. de ref. §. Caueant.
b Arg. c. Etsi quaestiones de simon.

DECISIO XCII.

Ex cons. 56. in Nouis, deest in antiquis.

*92 Cùm fauor, per quem vnus iuuat alium ad aliquam gratiam consequendam, res suapte natura inæstimabilis, & inuendibilis sit, consequenter qui vt Cardinalitiam dignitatem assequatur, aut alicui, vt fiat Cardinalis, donum aliquod dat, peccatum simoniæ committit, & in pœnas Bullæ Gregorij. XIII. *c* saltem excommunicationis incidit; Quod si Pontifex scit, & consentit, cessant quidem pœnæ temporales, sed non peccatum, nec pœna æterna.

c Extrauag. Ab ipso.

DECISIO XCIII.

Ex cons 64. in Nouis, deest in antiquis.

*93 Simonia non est, si ego aliàs licitè extinguo pensionem, vt pecuniam receptam mutuem tibi illam tradituro tertio volenti aliam similem extinguere pensionem, & tu mihi promittas interim aliquot annua.

DECISIO XCIV.

Ex consil. 67. in Nouis, deest in antiquis.

*94 Peccati venia cum nō detur nisi correcto, *d* consequenter realis simoniacus in beneficio, non nisi eo dimisso, ab excommunicatione absoluendus est.

d Reg. peccati venia. de regul. iur. in 6.

DECISIO XCV.

Ex consi. 71. in Nouis, deest in antiquis.

*95 Simoniacè ignoranter de beneficio, seu pensione prouisus, ita fructus bona fide durante suos facit, ac si simonia perpetrata non fuisset; post scientiam vero non solùm beneficium, aut pensionem dimittere, sed etiam fructus postea perceptos restituere, vel remissionem, seu compensationem à Papa obtinere tenetur.

DECISIO XCVI.

Ex consil. 74. in Nouis, deest in antiquis.

*96 Resignatarius pecunias necessarias pro expeditione literarum resignanti, vti amico, animo eas repetendi, vel compensandi cum terminis soluendæ pensionis, non autem in pretium resignationis mutuans, aut soluens, verè coram Deo, nec cōfidentiarius, nec simoniacus est; quamuis talis in foro exteriori præsumitur, nisi eas sciente Papa, sciente scilicet, & consentiente summo ipsius Datario persoluat.

DECISIO XCVII.

Ex consil. 75. in Nouis, deest in antiquis.

*97 Resignatarius accepta possessione beneficij, ita demum potest resignanti quid dare, si principaliter propter Deum det ipsi resignanti egenti in eleemosynam, etiamsi minus principaliter det, vt obligationi antidorali satisfaciat.

DE-

DECISIO XCVIII.

Ex consi. 78. in Nouis, deest in antiquis.

* 98 Resignans, si post captam possessionem a resignatario, constituitur vicarius ad regimen beneficij resignati, licet illud regat de iure in vim dictæ deputationis, & non de facto, in foro tamen exteriori confidentiarius præsumitur.

DECISIO XCIX.

Ex consi. 83. in Nouis deest in antiquis.

* 99 Confidentiarij, qui recipiendo beneficium promittebant resignanti retrocedere ante constitutiones Pij IIII. & V. adeo licite fecisse censebantur, vt fidem præstitam adimplere cogerentur.

DECISIO C.

Ex consil. 84. in Nouis, deest in antiquis.

* 100 Consuetudo etiam immemorialis ecclesiæ secundum quam prouisi de canonicatu, & præbenda, antequam ad possessionem illorum admittantur, aliquid pro ecclesiæ reparatione soluere solent, illicita, & simoniaca censeri debet, si pro ipsius beneficij, aut præbendæ acquisitione illud soluatur. Quamuis, in beneficio ante, imo & post illius erectionem, vacanti, à superiore onus aliquod temporarium reale imponi possit, *e* personæ tamen de eo prouidendæ nihil imponi poterit.

e c signific. catum. de preben.

DECISIO CI.

Ex consil. 85. in Nouis, deest in antiquis.

* 101 Parochus petens, vel etiam exigens ante collationem nuptialis benedictionis, quæ pro huiusmodi dari consueuerunt, etsi malè facit, simoniacus tamen non est, nec censuras incurrit. *f* * & dato quod simoniam in istis committeret, excommunicationem tamen non incurreret, cum hæc non nisi ob simoniam in ordine, vel beneficio incurratur.

f S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 3. Caiet. ver. simonia. Nauar. in Man. c. 23. nume. 10.

DECISIO CII.

Ex consil. 93. in Nouis, deest in antiquis.

* 102 Extrauagans Pij V. *g* contra simoniacos lata, inhabilitās simoniacè beneficia, & dignitates acquirentes, pensionem acquirentes non ligat, nec etiam eos, quibus ignorantibus, à tertia persona aliquid simoniacè acquiritur.

g Extraua. Intolerabilis. quæ est 87 in ordine.

DECISIO CIII.

Ex consi. 94. in Nouis, deest in antiquis.

* 103 Ignorantia probabilis, qualis est illius, qui sciens quædam circa sua beneficia per fratrem eius iurisperitum, quem illicita tractaturum non credebat, tractari, non curauit diligentius de bonitate dictarum actionum inquirere, à censura excommunicationis, & pœnis, quas incurreret beneficiarius, excusat. *

Nauar. in Man. cap. 23. nu. 45. & c. 27. n. 172.

DECISIO CIV.

Ex consi. 99. in Nouis deest in antiquis.

* 104 Simoniæ realis mediator fructus beneficij quæsiti alteri ex causa suæ mediationis malè perceptos restituere tenetur: sic autē ignoran-

ter bona fide de huiusmodi beneficio prouisus, quamuis titulum non acquirat, vnde & beneficium per alienam simoniam sibi acquisitum dimittere tenetur, *h* fructus tamen si sunt industriales, quales vt plurimum sunt fructus beneficiorum, cùm cultura, & opera beneficiarij quærantur, *i* etiam extantes, vel ex quibus locupletior factus est, facit suos; Naturales autem extantes, aut quib. factus est ditior, non ecclesiæ, sed ei, cui primo beneficiũ legitimè confertur, restituere debet. *K* & ideo si huiusmodi ignoranter per simoniam promotus, post renunciationem à se factam fuerit reprouisus, vel à Sede Apostolica illius retentionem obtinuerit, fructus illos, vti primus qui canonicè succedit, faciet suos.

h c. Nobis. ea. ex insinuatione. & c. de simoniacè. de simon. i Pan. in c. Grauis. n. 6. de resti. spoliat. K arg c. cũ vos. de off. ordin. & c. Quia sæpe. de elect.

TITVLS III.

Ne prælati vices suas, vel ecclesias, sub annuo censu concedant.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictionem temporalem emendo, an, & quando quis mortaliter peccat.*

2 *Vicariatus episcopi sine simonia emi nequit, sic tamen emens, non est excommunicatus.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. aliàs 22. de empt. & vendit.

1 EMens pretio, officia quædam temporalia iuducãdi ab eis, qui poterãt ea ipsi gratis conferre, mortaliter Peccat, legem transgressus, *a* & etiã consentiens, & causa existens vt collator eorum accipiendo pecuniam peccet cum sit turpe lucrũ; *b* * Nisi certa modificatione ea vendant, *c* nimirum honesto pretio, & personis idoneis; Huiusmodi tamen iudicandi munus iustè exercendo non peccat, & illud retinere potest, nec quæsita per iustum exercitium præfactorum officiorum restituere tenetur; secus autem si aliquid iniustè acquirit. *

a Auth vt iudices sine quo. suf fr. collat.

b Pan. in c. 1. & 2. Ne pral. vic. Man. c. 25 num. 7. c S. Thom. opusc. 21.

Man c. 17 num. 3.

DECISIO II.

Ex consi. 2. in vtrisque.

2 Canonici Sede vacante cõuenientes icrca electionem Vicarij; & paciscentes, vt quicunque eorum eligitur Vicarius, tam salarium ei ratione Vicariatus soluendum, quam omne aliud emolumentũ Vicario Episcopi solui solitum, inter se, & alios Canonicos æqualiter diuidere teneatur; & vnus eorũ postea electus, huiusmodi pactum seruãs, & vnicuique eorum singula æqualiter diuidens simoniam omnes realem admittunt; Cum Vicariatus generalis Episcopi, & cuiuslibet alterius prælati res spiritualis sit, *d* excommunicationem tamen non incurrunt; *e* cum hæc solum contra simoniacos in ordine, vel beneficio lata sit, quale non est vicariatus officium, vnde nec irregulares celebrando efficiuntur.

d c. 1. & 2. Ne pral. vic. suas. e Extra. 2. de simon.

TITVLVS IIII.

De Magistris.

SVMMARIVM.

1 *Lector sacræ scripturæ etiam in cathedralibus regularibus ponendus.*

DE-

DECISIO I.

Ex conſ. 1. in vtriſque.

1 IN eccleſijs cathedralibus, tam regularibus, quàm ſecularibus lector Sacræ ſcripturæ ponendus eſt, *a* vbi autem eadem eccleſia & cathedralis, & regularis eſt, non duo lectores, ſed vnus ſufficit cum vna tantum ſit eccleſia, & proinde vno iure cenſeri debet, *b* cui lectori, vbi præbendæ nõ ſunt, de ſtipendio prouidendum eſt, & cæteris paribus canonicus eiuſdem eccleſiæ alij externo præferendus eſt. *c*

a Tri. ſeſſ. 5. ca. 1. de refor.

b ca. cognouimus. 12 q. 1.

carg. c. nullus. diſ. 61

TITVLVS V.

De Iudæis.

SVMMARIVM.

1 *Filij hæreticorum, & Iudæorum nõ ſunt ordinandi.*
2 *Vendere Iudæis ramos myrti ad finem celebrandi ſcenophegia non licet.*
3 *Vſuras, qui iuſtè cum conuenientibus Capitulis Iudæis permittit, ad eas ſoluendum compellere poteſt.*
4 *Vſuras concedendi licentia conceſſa à Papa, non ſe extendit extra terras eccleſiæ in temporalibus ſubiectas.*
5 *Papa Iudæis permittere poteſt vſurarum exercitium.*
* 6 *Arma deferentes infidelibus, an, & quando peccant, & abſoluendi.*
* 7 *Arma fabricare fideles inter Turcas habitantes, an poſſint.*
* 8 *Chriſtiani in terris Turcarum habitantes, an equos illis vendere poſſint.*
* 9 *Chriſtiani inter Turcas commorantes, an milites ſtipendiarij eſſe queant.*
* 10 *Cacabi, & alia vaſa ænea, vel ferrea, an inter arma Turcis deferri prohibita cenſeantur.*

DECISIO I.

Ex conſ. 1. aliàs 22. de Hæreticis.

1 FIlij Hæreticorum, quorum parentes damnati fuerũt, & ipſi, vel ſtatuæ, vel oſſa eorum combuſta ſunt & etiam Iudæorum, ad ſacros ordines vſque ad quartam generationẽ promoueri non poſſunt, *a* quod idem de deſcendentibus à Mauris intelligendum eſt, nec poſſunt tales in Guardianum, Prælatum, aut Prouincialẽ eligi, aut ad prædicandum admitti.

a Paul. 4. Extra. Cõ ex Apoſtolatus. conſtit. 42. Grego. 13 Extr. edita 1578.

DECISIO II.

Ex conſil. 2. aliàs 1.

2 Venditio ramuſculorum myrti, quibus vtuntur Iudæi in feſto Scenophegiæ celebrando, per ſe conſiderata peccatum non eſt, nec aliquod ſecum peccatum admixtum habet, ſed efficitur peccatum, etiam mortale ſolum ob circunſtantiam malã finis mortaliter mali, *b* quando quis eos venderet Hebræis ad finem, vt ipſi eis ad ſcenophegia celebranda vtantur: Sin vero in eorum venditione finis bonus apponatur, puta ob quærendam ſibi pecuniam, qua ſe ſuſtentant, vel aliàs eis honeſtè vtantur, nullum omnino peccatum in eorum venditione admittitur. *

b S. Th. 1. 2. q. 18. artic. 4. & 7.

Man. c. 17 nu. 191.

DECISIO III.

Ex consi.3.alias 33.de vsuris.

3 Non solum Papa, sed etiam alius quicunque Princeps secularis, siue Imperator, siue Rex sit, aut alius qui superiorem non recognoscit, iusta de causa poterit sine peccato, auctoritate sua in terris suis permittere, etiam sine ecclesiastica auctoritate vsurarium exercitium Iudæis, factis honestis capitulis cum eis, & non accipiendo lucrum sibi de illo exercitio; * Quamuis melius faceret, qui id non nisi summo Pontifice consulto, cum capitulis ab eo approbatis permitteret. Potest etiam Christianos ad pacta, & conuenta inter Principem, & Iudæos obseruanda compellere, & consequenter ad soluendas vsuras promissas; pro illa Iudæis, & permissas. Princeps vero, qui superiorē recognoscit, nihil horum iustè permittere potest, sine auctoritate Papæ, vel illius Superioris, in cuius territorio viuit.

Man.c.17 nu.191.

DECISIO IV.

Ex consi.4.alias 34.de vsuris.

4 Licentia vsuras exercendi in terris ecclesiæ à Papa concessa, extra terras ecclesiæ in temporalibus nō subiectas, non se extendit; præsertim cum Priuilegia, quæ in præiudiciū aliorum Principum temporalium redundant, restringenda sint. c Ad verum autem interesse, tā lucri cessantis, quàm damni emergentis servatis seruandis sine aliqua speciali permissione Principis spiritualis, & temporalis iure communi, tam Iudæo, quàm Christiano cuicunque mutuare licet. *

c c.Porro. de priuil.

Man.c.17 num.211.

DECISIO V.

Ex consilio 5.in antiq.est 35.de vsuris in Nouis.

5 Sicut rectè nonnunquam permittitur aliquod malum, hoc est, non punitur, vt aliud peius impediatur, vnde & lupanaria in multis locis permittuntur, ne casta matrimonia solicitentur, & vt alia peiora impediātur, d ita etiam à Papa in vrbe, & Auinioni; & alibi ab alijs Principibus vsurarum exercitium Iudæis permissum est ad mala maiora vtcūque euitanda, id quod absque peccato fieri potest non participando in lucro, secus tamen si in illo participarent. *

d S.Th.2.2.q.10.artic.11.

Nauar.in Man.c.17 num.191.

DECISIO VI.

Ex conf.3.in Nouis est conf.3.de clā dest.desp on.in antiqu.dub.6.7. & 8.sed quia huic titulo magis conuenit, hic apponere visum est.

* 6 Armorum delatio vbi non est prohibita cum multo vigore, sed solum sub aliqua parua pœna temporali, non est mortalis, nisi inde aliquod scandalum notabile Reipubl. orire-tur, vel deferrentur in finem mortiferum, cum mortali inobedientia, vel scandalo, vel ad bella iniusta, præsertim pro infidelibus contra Christianos: in quibus casibus sic deferentes, nihil abstineant, absolui non possunt.

DECISIO VII.

* 7 Arma fabricare possunt Christiani in terris Turcarum viuentes, illaque eis vendere, modo ea ad bella iniusta non fabricent, nec tacitè aut virtualiter sciant, aut credant illos, quibus vendunt, eis ad iniu-

sta

sta bella præsertim contra Christianos vsuros; quia hoc esset cooperari ad malum, quod nũquam licitum esse potest.

DECISIO VIII.

Ex conf 4. in Nouis, est consil. 3. de cland. despon. dub. 7. in antiq.

* 8 Turcarum in regione habitãs subditus Christianus, Turcis equos & arma iuste vendere potest, dummodo ea intentione non vendat, vt ijs in bellis iniustis vtantur; Nec ligatur legibus prohibentibus quædam ad Turcas deferri, e quæ solum contra illos editæ sunt, qui cum nõ sint infidelibus subditi, Turcis tamen ea vendunt, & deferunt. Potestque sic Turcis subditus, bellis, quæ Turca alijs infidelibus iustè indicit interesse, & acquirere secũdum ius commune, f si ipsi eo vtuntur, dominiũ rerum, & personarum, quas in bello capiunt, vel à captiuis pretium redemptionis exigere, & prædam captam tueri etiam infideles aduersarios occidendo.

e c. ita quorũdam. de Iudæis.

f c. ius gentiũ. dist. 1.

DECISIO IX.

* 9 Militiæ nomen dare apud Turcas Christianis ibidem commorãtibus licet, dummodo non se obligẽt, nec intendant in bello iniusto bellare; Nam si talem obligationẽ facerent, grauiter peccarent, nec promissionem pro hac parte seruare tenẽtur, g proponentesque obligationẽ hãc pro dicta parte non seruare, absolui possunt.

g Arg. cap. Militare. 23. q. 1. & c. Iulian. 11. q. 3.

DECISIO X.

Ex conf. 6. in Nouis deest in antiquis.

10 Cacabi, & alia vasa ænea, vel ferrea ad vsum coquinæ principaliter fabricata, quamuis propriè arma bellica non sint, quia tamen ex eis arma bellica confici possunt, & solent, ideo mercatores, & alij hæc ad sarracenos dolo malo, seu fraude deferentes, aut eis hæc vendentes, in Bullam Cœnæ, & alias iuris excommunicationes incidunt; secus vero si bona fide, sine fraude & dolo, aut mala intentione vasa prædicta eisdem ad vsus alios quam bellicos vendant.

TITVLVS VI.

De Hæreticis.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitor hæresis, super incæstu in re communi cognoscere nequit.*

2 *Renunciatio beneficij ante priuationem facta est valida, secus si solum ante declarationem.*

3 *Libros damnatos sine licentia tenens, & legens, Bulla Cœnæ excommunicatur.*

4 *Sepeliens scienter hæreticum, excommunicationem non reseruatam incurrit.*

5 *Abiuratio de vehementi, est quædam purgatio Canonica.*

6 *Iudæi, & Pagani, in quibus ecclesiæ subiecti sunt.*

7 *Confessio & absolutio excommunicati, se talem ignorantis, valent.*

8 *Denunciare non tenetur quis, quem hæreticum dubitat, sed probare nequit.*

9 *Prælati Regulares in subditos de crimine hæresis procedere non possunt.*

10 *Hæretici fautor cẽsetur iudex, qui illum aufugere permittit.*

11 *Bona*

Digitized by Google

11 *Bona hæreticorum nisi prius declarentur, apprehendi ne queunt.*
12 *Testis ad pœnam ignis se obligãs, non est ea puniendus.*
13 *Hæreticos notorios non denunciatos vitare non tenemur.*
14 *Iudici interroganti cum iuramento an sacrum fecerit, vel eidem interfuerit, an catholico negare licet.*
15 *Catholicus an, & quomodo in terris hæreticorum habitare potest.*
16 *Hæreticorum funus ducere vbi, et quando liceat catholico.*
17 *Catholici superiori infideli indifferentia iubenti iustè parent.*
18 *Laicus de fide disputans, excommunicandus, si scit non licere.*
19 *Scriptura priuata manu aliena, alij non nocet.*
* 20 *Insordescens in excommunicatione vltra annum à iudice responsurus de fide, citandus.*
21 *Hæresim manifestam an sapiat, dicere, Christus pautos habebit amicos.*
22 *Abiuratio de leui, aut vehementi, an irregularitatem inducat.*
23 *Filij nati antequam pater fieret hæreticus, pœnis non afficiuntur.*

DECISIO I.

Ex *consil.* 1. *alias* 2.

1 Vamuis attẽto aliquo Priuilegio, aut cõsuetudine à Summo Põtifice approbata, *a* Inquisitores hæreticæ prauitatis super incœstu Sacerdotis cum filia sua spirituali admisso procedere possint: attento tamen solo iure communi, super huiusmodi crimine procedere nequeunt, & procedendo peccant mortaliter, iurisdictionem alienam vsurpando; *b* ex eo quod cognoscere non possunt nisi de crimine hæresis, & alijs aliquibus illi accessorijs; *c* quale non est incœstus crimen; cum hæresis fidei catholicæ, *d* incæstus autem virtuti castitatis & pudicitiæ opponatur. *e* Sed neque de blasphemia, in qua fit iniuria Deo, aut sanctis, neque de superstitionibus, & diuinationibus, quæ sunt contra virtutem religionis moralium omnium maximam, *f* præfati Inquisitores cognoscere valent, nisi casu quo contradictionem alicuius articuli fidei implicant, aut manifestè hæresim sapiant. *g*

a c. cuncta per mũdũ. 9. q. 3. cap. proposuit. de concess. preb.

b S. Tho. 2. 2. q. 60. ar. 6.

c c. accusatus. §. de incestu. de hæret. in 6.

d cap. Hæc est fides. 23. q. 1.

e S. Thom. 2. 2. q. 154 a. 9.

f S. Tho. 2. 2. q. 81. a. 5

g d. c. accusatus. § sane.

DECISIO II.

Ex *consi.* 2. *alias* 3. *de renunciat.*

2 Inquisitus beneficium suum renũcians in fauorem alterius, qui postea tanquam fautor hæreticorum per sententiam condemnatus abiurat, & ab Inquisitoribus priuatur beneficijs, & priuatus declaratur, validè renunciat; cum renunciatio beneficij ante priuationem facta, valida censeri debeat.

DECISIO III.

Ex *conf.* 3. *alias* 9.

3 Degentes in terris, & Prouincijs hæreticorum, & libros damnatos legentes, & tenentes, excommunicatione Bullæ Cœnæ incurrunt; *h* sicut etiam ij, qui licet non ex animo, sed falsò, & simulatoriè iurant Principem secularem caput esse non solum in rebus temporalibus, sed etiam in spiritualibus, aut qui partim timore, partim ignorantia criminis, ad sæuitiam tyrannorum vitandam calices, patenas

h §. 1. Bulla cœna.

Digitized by Google

patenas cruces, aliaque vasa & ornamenta Sacra & Ecclesiastica frãgunt, excommunicationem, & irregularitatem incurrunt, quæ nascitur ex crimine notorio depositione digno quoad forum contentiosum, * quoad illud tanquam hæretici notorij dijudicandi sunt, & absolutione dispensatione, & facultate, indigent immo & inhabiles sunt ad beneficia ecclesiastica obtinenda, ac si illa omnia vero animo egissent.

Man.c.31 nu.73.77 & 148. i c.Humanæ aures. 22.q.5.

DECISIO IV.

Ex consi.4.alids 11.

4 Sepeliens aliquem in loco sacro de quo apud quosdam rumor est quod sit hæreticus, excommunicationẽ non incurrit; cum ius excommunicans sepelientem suspectum de hæresi, K non excommunicat simpliciter sepelientem, sed præsumẽtem sepelire eum quem hæreticum esse cognoscit; præsumptio autem dolum & malitiam præsupponit, quæ tamen excommunicatio non est reseruata Papæ per Bullam Cœnæ, vel alia iura, sicut excommunicatio propter hæresim incursa eidem reseruatur.

K c.Quicũque. de hære.in 6. clem 1. de sepult.

DECISIO V.

Ex consf. 5. 6. [alias] 18. 19.

5 Qui verè hæreticus fuit, & pœnitẽs hæreseos à se admissæ iam confessæ, vel probatæ, eam abiurat, vt misericordiam consequatur, & ne ad mortem tradatur; l ad beneficia, & officia consequẽda inhabilis est, donec habilis fiat, & ipso iure habitis, & alij omnib⁹ bonis, priuatur; m & resignatio beneficij ob hæresim vacantis nulla & irrita est, n

l c.primũ. 1. q.7. ca. ego Berengarius. de consecr. d. 2. & ca. ad abolendã. §. præsenti de hæret. mc.2.§.hæretici.de hær.in 6.

Cui vero abiuratio de leui, immò & de vehementi suspicione, tanquam purgatio canonica imponitur, & absolutus, & innocens à crimine imposito ostenditur, o nullam omninò inhabilitatem ad obtenta, vel obtinenda beneficia incurrit; p Sed neque resignatio beneficij ab eo facta per Bullam Pij V. annullatur.

& c.vergẽtis. & c.cũ secundum sit.eod. n Pius V. Extra.Cũ ex Apostolatus. od.c.ad abolẽdam. § Qui vero. & c.accusatus.de hær.in 6. p c.Inter. de purg.canon.

DECISIO VI.

Ex consil.7.alias 4.

6 Hæreticus factus occasione Iudæorum ei Iudaismum persuadentiũ, & ad cor rediens & absolutionem ab excommunicatione Bullæ Cœnæ petens, nõ nisi manifestatis Iudæis præfatis, vt ab Inquisitorib. puniri possint absolui debet. Quamuis enim Iudæi cum nondum baptizati sint, complices hæreticorum esse nequeant, ad hoc vt hæretici dicantur, * nec ecclesiæ legibus subijci, quoad legis Christianæ obseruãtiam; q Quia tamen ecclesia ad fidẽ suam defendendam iurisdictionem habet, iustè potest quoscunque turbantes eam, & retrahentes Christianos ab obseruantia legis Christianæ punire; cum huiusmodi peccata, aut merè fori ecclesiastici, aut saltem fori misti sint, in quibus castigandi iudicium seculare præuenire potest. r

Man.c.37 num.13. q c.gaudemus. de diuortijs.

r c.cum sit generale. de foro cõpet. ca. contra christianos. de hære. in 6. & c.sæpe 23.q.5.

DECISIO VII.

Ex consi.8.alias 5.

7 Qui in vera & catholica fide perseuerãs, cum hæreticis sæpius cõuersatur, & verba, & hæreticales blasphemias eorũ audit, & libros eorũ curio-

Digitized by Google

curiositate quadam, & sciendi solû audiditate ductus emit, tenet, & legit, sed postea pœnitentia ductus libros, quos emerat, comburit, & cuiusdam Iubilæi auctoritate à Confessario ab omnib. peccatis absoluitur, non obstante quod in dictis literis continebatur expressè, ne legentes, & tenentes libros prohibitos absoluantur, quia confessario persuadet, quod absolui debet ex eo, quia tunc non legebat, nec detinebat, licèt legerit, & detinuerit; legẽdo, & tenẽdo illos libros in excommunicationem Bullæ Cœnæ incidit, non quidem quatenus excommunicat hæreticos (cùm hic verè coram deo Catholicus erat, licet in foro exteriori vt hæreticus erit iudicandus, *) sed quatenus excommunicat tenentes & legentes libros hæreticorum sine licentia Sedis Apostolicæ: Confessio vero & absolutio postea à confessario facta valida fuit, (quamuis confessarius potestatem eum absoluendi ab excommunicatione non habuerit) eo quod confessio & absolutio excommunicati se talem ignorantis valent.*

Man.c.11 nu.24. & 25.& cap. 27.nu.16

Man.c.9. num.3.

DECISIO VIII.

Ex conf.9 aliàs 3.

8 Vltramontanus, qui cum hæreticis vltra montes conuersatus est, illos denunciare non tenetur; si vero cũ illis in Italia, vel Hispania, & aliis locis, vbi viget Inquisitio, conuersatus sit, illos denunciare obligatur, dummodo tamen pro certo & indubitatò sciat aliquem esse hæreticum ex signis sufficientibus, vel ab aliquo fide digno, qui id scit, audiuit, vel per confessionem ipsius id compertum habet, *f* & cum talem esse probare poterit; Nec absolui debet nisi denunciat, vel saltẽ omninò denunciare proponat; Secus autem si dubius sit, an sit hæreticus, nec eum talem esse probare valet; Tunc enim malè faceret, qui ob leuem suspicionem, & ob signa non manifesta, aliquem tanti criminis reum denunciaret.

f Innoc in c. cũ causa de iuram. ...um.

DECISIO IX.

Ex consil. 10. alias 1.

9 Quamuis iure cõmuni Prælati Religionum & Congregationis alicuius iurisdictionem in suos subditos habent quoad ea, quæ ad regulam pertinent, *t* & etiam consuetudine, vel priuilegio quoad alia crimina, etiam ad imponendam pœnã triremium; *u* Non tamen eodem iure communi iurisdictionem habẽt cognoscendi de causis hæresum religiosorum sui ordinis, & eas definiẽdi, nec consequenter aliquid de ea re statuendi absque priuilegio Sedis Apostolicæ, sed huius rei cognitio, & potestas puniendi, & definiẽdi per longissimi temporis consuetudinem solis Inquisitoribus, re cũ Diœcesanis communicata, & Diœcesanis, re cum Inquisitoribus communicata, reseruatur. *x*

t Glo. in c. cum ab ecclesiarum. de off. ord. u ca nullã 18. q. 2.

x c. vt officium. c. vt Inquisitionis. etc. per hoc. de hæret. in 6. Cle. 1. & 2. de hæret.

DECISIO X.

Ex consil. 11. aliàs 14.

10 Gubernator secularis, ab Episcopo requisitus, vt aliquem in excommunicatione per annum manentem, tanquam suspectum de hæresi capere, aut captum semel Episcopo tradere differens, ne iurisdictioni Regiæ præiudicium faciat, sed in carcerem secularem conijcit, ex quo postea sine alia Gubernatoris culpa, de consensu tamen Carcerarij aufugit, vterque tam Gubernator,

nator, quàm Carcerarius excommunicationem Bullæ Cœnæ, tanquam hæreticorum fautores, in foro exteriori incurrere cēsendus est. y Quæ excommunicatio Papæ reseruatur, sicut aliæ illius Bullæ: Sin vero alijs de causis, & non animo fauēdi prædicto capto, quatenus erat de hæresi suspectus, Gubernator mandata implere omittit, & Carcerarius eius fugæ consentit, non quidem ne puniatur de hæresi, sed aliam ob causam, puta miserationis, paupertatis, cognationis, vel amicitiæ, neuter eorum in foro conscientiæ excommunicationem præfatæ Bullæ incurrit. *

y § 1. Bulla cœna.

Man.c.27 num.55.

DECISIO XI.

Ex consi. 12. aliâs 20.

11 Hæreticorum bona quæ ipso iure propter hæresim confiscantur, apprehendi, & occupari nō possunt, quantumcunque notorius hæreticus sit, donec per ecclesiasticum iudicem hæreticus declaretur. z Quæ bona confiscata, fisco ecclesiæ cedunt, si bona illa in territorio ecclesiæ sita sint, aut fisco temporali, si in territorio seculari posita sunt; a maximè cū is, cuius bona propter hæresim confiscantur, laicus sit. b

z c.cum secundū. de hær. in 6.

a c.vergentis. de hæret. et d.c. cum secundum. et gl. in clem.2. de hær.

b arg. cap. Nouit. de iudic.

DECISIO XII.

Ex consil. 13. aliâs 15.

12 Testis, qui iuratus, & interrogatus de coniecto in carcerem pro hæresi ab Inquisitore, quid sentit de eius fidelitate, Respondet, se adeo credere illum esse fidelem, vt contentum se dicat comburi, si ipse inueniatur hæreticus; nec peccat, nec ab Inquisitore puniri potest, si coniectus in carcerem probetur hæreticus: cum figurata & hyperbolica locutio c, nec mēdacium, nec peccatum sit; & si peccatum esset, peccatū tamen hæresis non erit, cum nec contra sacram scripturam, nec contra aliquā Ecclesiæ Romanæ determinationē sit; Nec quisquam se obligare potest ad pœnam ignis, mortis, aut mutilationis membri, d cum suorum membrorum non sit Dominus. e

c S.Th.2.2.q.3.art.1.

d Glo in c. cū homo. 23.q.5.

e c.contingit. de sen. excomm.

DECISIO XIII.

Ex consi. 14 aliâs 10.

13 In Sacramentorū susceptione hæreticos notorios vitare non tenemur, vnde ijsdem casibus, & modis in Sacris cum illis communicare possumus, in quibus cum Catholicis, quos scimus esse excommunicatos, si denunciati non fuerint. * Sed & Missa celebrari, & alia officia Diuina publica in ecclesia, in qua hæreticus sepultus est, peragi possunt, dummodo hæreticus ille denunciatus non fuerit, f quamuis hoc olim prohibitum fuerat. g

Man.c.27 nu.35.

f Extr. Ad euitanda Mart.V.

g c.Sacris. de sepult. & ca. Ad hæc. de priuileg.

DECISIO XIV.

14 Catholicus cum iuramento à Iudice hæretico, vel ab hæreticis constituto interrogatus, si sacrum fecerit, vel eidem interfuerit, Respondens simpliciter se nescire, peccat, quia peierat, & mendacium iuratum profert; Qui vero non iurat simpliciter, sed cum additione mentali interiori, intendendo scilicet intra se, quod non ita, vt dicere teneatur, non peccat, sed bene facit & meretur. *

Man.c.18 nu.60.& 61.& c.25 num.434

DECISIO XV.

15 Degens in terris hæreticorum habens propositum seruādi fidem catholicam;

tholicam, ita, vt ope diuina nunquam eam negabit, nec desinet eam confiteri quoties id fuerit necessarium ad gloriam Dei, vel ad vtilitatem proximi non tenetur inde exire; aliàs vero tenetur. *b*

b S Th. 2. q. 3. art. 2. & ibi Caie.

DECISIO XVI.

Ex conf. 15. alias 12.

16 Catholicus in partibus, vbi palam hæreses vigent, si à propinquis defunctorum rogatus sit, eorum funus comitari, quando ipsi hæretici defuncti ad sepulturam, hæreticorum more deducuntur, licitè, & sine peccato id facere potest, dummodo is qui sepeliendus est, non sit hæreticus denunciatus pro excommunicato, *i* * aut id intentioni fauendi hæreticis, quatenus hæretici sunt, non faciat, sed alio iusto & honesto respectu humanitatis naturalis, vel cognationis, vel locationis operæ: Sicut enim potest cum licite comitari, vel deducere viuum ad alia opera per se licita, & communicare ipsi edendo, bibendo, & contrahendo sine intentione fauendi ei ob hæresim, si non sit denunciatus excommunicatus; Sic etiam illi mortuo communicare potest, cum ad sepulturam deducendo, quod est per se licitum, & hoc etiamsi essent hæretici manifesti, & notorij; Non tamen licet ipsos sepelire; multoque minus hæreticos denunciatos, aut intentione fauendi illis, vt hæretici sunt, aut aliqua alia de causa ad funus, & sepulturam deducere fas erit.

i Extr. Ad Euitanda Mart. V. Man. c. 27 num. 53.

DECISIO XVII.

17 Catholici terrarum, in quibus hæretici, & alij perfidi imperant, & iurisdictionem exercent, claudere possunt officinas suas, in quibus operantur, iubente id Principe, vel Magistratu hæretico, vel alio infideli, diebus festis ab hæreticis, vel infidelibus institutis; modo id animo fauendi hæreticis, vel alijs infidelium ritibus ab ecclesia catholica damnatis, non faciant: Cum huiusmodi officinarum clausio opus ex se indifferens sit, quod bono, & malo fine fieri potest. *K* & licitè, & iustè obeditur superiori infideli talia opera indifferentia iubenti, *l* & scãdalum orietur ex resistentia, & inobedientia non claudendo officinas, quod catholici semper vitare tenentur, quoties id licitè fieri poterit. *m*

K S. Th. 2. 2. q. 18. ar tic. 6.
l Rom. 13 & ca. Qui resistit. 11 q. 3.
m S. Tho. 2. 2. q. 43. art. 7. & 8

DECISIO XVIII.

Ex conf. 16. alias 24.

18 Laicus quantumuis doctus de fide disputans, dummodo sciat id esse prohibitum sub pœna excommunicationis, mortaliter peccat, & excõmunicandus est, *n* ipso tamen iure sic disputando excõmunicationem non incurrit.

n c. Quicũque. §. inhibemus, de hær. in 6.

DECISIO XIX.

Ex consil. 17 alias 6.

19 Sicut scriptura priuata manu aliena scripta, nemini nocere debet, nisi testibus munita fuerit, vel manu propria quis ei subscripserit; *o* Sic nemo accusandus, aut arguendus est, eo quod hoc, vel illud scripserit etiam sua manu propria in chartulis, commentariolis, & alijs memorialibus imperfectis, indigestis, & inemendatis, quibus manus extrema non sit adhibita, aut in lucem edita non sint. *p* Immò excusãdus est cuiuslibet operis scriptor, si in eius editione sit protestatus, se illud Sacrosanctæ Ecclesiæ

o c. 1. & 2. de fide instrum glo. Innoc & Felin. ibi.
p l. ex scriptur. ff. de testam.

clesiæ iudicio, & censuræ submittere, etiamsi opus sit editum, & manu extrema donatum. *q*

q c. Dānamus §. in nullo tamē de summa Trinit.

D E C I S I O XX.

Ex consil.7. & 21. in Nouis, quæ eadem sunt, desunt in antiq.

* 20 Insordescens in excommunicatione ex quacunque causa incursa vltra annum contra ipsum publicata, imo etiamsi excōmunicatus declaratus non fuerit, (cum Extrauagans, *Ad euitanda*, ipsismet excommunicatus nihil prosit,) à iudice cōpetenti ad dandam rationem suæ fidei catholicæ vocari potest; *r* non tamen vt hæreticus declarari potest aut de hæresi suspectus, nisi per annum continuum (qualis non est, quando etiam per absolutionem ad reincidentiam absolutus fuit,) à die monitionis in eadem excommunicatione pertinaciter pseuerauerit. *ſ*

r c. ad abolēdam, §. præsenti. de hæret. Conci. Triden. ses. 25 de ref. c. 3. ſ c. cum cō tumacia. de hæret. in 6.

D E C I S I O XXI.

Ex consil.8. in Nouis, deest in antiquis.

* 21 Hæresis manifesta non est, nec ad sacræ inquisitionis officium spectat, dicere, in maxima hominum mortalitate, ob frequentia funeralia, Christus multum lucrabitur; Christus pauciores habebit amicos, si pergit eos occidere; Ad maiorem tamen securitatem talis sancto officio se præsentare potest, perēdo declaratoriā, vel si iudicatur in foro exteriori culpabilis, absolutionem.

D E C I S I O XXII.

Ex consil.16. & 17. quæ ferè eadem sunt, desunt in antiq.

* 22 Abiurans hæresim ob leuem, aut vehementem suspitionem, falsam tamen, & cōdemnatus vt cum aliis publicè candelam in manibus portet, & ad triremes ob pœnitentiam ad paruum tempus transmissus etsi in foro conscientiæ innocens sit, & ab irregularitate liber, poteritque, vbi non timet de foro exteriori, ordines suscipere, & celebrare; in foro tamen exteriori irregularis ob solemnem & publicam pœnitentiam iudicabitur.

D E C I S I O XXIII.

Ex consil.23. in Nouis, deest in antiquis.

* 23 Filij nati ante dignitatem patris, vel postquam ab ea motus, vel mortuus fuerat, sicut illius priuilegijs non gaudent. *t* ita qui ante patris hæresim, vel rebellionem nascuntur, pœnis eorum non afficiuntur sed licitè absque dispensatione ad honores & Magistratus promoueri possunt, nec sub dispositione c. statutum de hæret. in 6. comprehenduntur. *u*

t l. emancipatum, ff. de senator.

u Arg. l. 2. C. de lib. & eorum liber.

T I T V L V S VII.

De Apostasia, & Apostatis.

S V M M A R I V M.

1 *Apostata à religione quis dicendus.*

D E C I S I O I.

Ex consil. vnico in vtrisque.

1 CVm ex cōsensu Doctorum Apostata à religione dicatur religiosus expresse, vel tacite professus, qui religionem quam professus est deserit sine transitu ad aliam, cum animo non reuertendi ad suam; Nec

 mona-

Digitized by Google

monachus in religione, & intra Monasterium degens, etiamsi iustis Prælati præceptis obedire renuat, aut votum castitatis violat, Apostata dicitur, *a* sed inobediens, & impudicus solum appellandus est: Neque qui Monasterium exit sine licentia Prælati absque animo deserendi religionem, quamuis cum intentione intrandi aliam religionem etiam laxiorem, si intret illã, Apostata erit, aut in Apostatarum pœnas incidit: *b* cum talis a religione non recedat: Multoque minus Apostata censeri debet, qui ad arctiorem religionem transit, petita, licet non obtenta superioris licentia, cum talis transitio non sit retrocessio criminalis, aut mortifera, *c* qualis tamen requiritur, vt quis sit Apostata: Neq; etiam omnis retrocessio mortifera, & propter quam incurritur, excommunicatio maior, Apostatam efficit; cum per temerariam habitus desertionem peccetur mortaliter, & iure ipso excommunicatio incurratur, *d* nec tamen Apostata efficitur, & hoc etiamsi dimissio habitus fieret ad liberius peccandum, cum animo tamen eum statim resumendi; *e* Neque qui Monasterium egreditur inconsulto Prælato per aliquot paucos passus statim reuersurus, Apostata censetur, cum talis egressus non sit mortalis, eo quod materiæ paruitas in omni materia a mortali culpa excusat; *f* * Immo etiamsi causa vagandi sine licentia sit egressus, & sine intentione intrandi aliam religionem, modo intentionem deserendi religionẽ nõ habeat. *g* Sed nec Apostata erit, qui mediante legitima dispensatione ad aliam religionẽ, vel ad alium locum transfertur; *h* aut qui ad Episcopatum translatus est, *i* Nec institutus perpetuo in aliqua ecclesia, qui desinit esse claustralis; K Neque qui auctoritate sui Generalis vel Prouincialis exiit, & extra Monasterium degit subueniendo necessitati parentum, in quam post eius professionẽ inciderunt; *l* * & multo minus si ante professionem eius tanta necessitate oppressi erant, quia tunc etiam nolente Superiore exire tenetur, & eis subuenire, si possit: *m* vnde nec Bullas Pauli IV. aut Pij V. *n* incurrunt, nisi apostatæ a religione, qui exeunt Monasteria, & religiones per exitum mortiferum cum animo non redeundi ad religiones, quas professi sunt, nec alias intrandi.

a Caie. 2. 2. q. 12. a. 1.
b Innoc. in c. fi. de renuncia. & in c. intelleximus. de atat. & qualit.
c c. licet. de regula.
d c. 2. Ne cleric. vel monac. in 6.
e Extrau. Viam. de regul.
f S. Tho. 2. 2. q. 59. artic. 4. Man. cap. 11. nu. 4.
g Caiet. 2. 2. q. 12. artic. 1.
h Extrau. Viã. de regul.
i Clem. 1. de elec. & c. cũ olim. 2. de priui leg.
K Glo. in cle. 1. §. ad hæc de statu monac.
l S. Th. 2. 2. q. 101. art. 1. Man cap. 14. nu. 14
m S. Tho. vbi supra
n Paul. 4. Extr. post quam. cõstit. 29. Pius V. Extraua. Quacunque. constit. 91.

TITVLVS VIII.

De Homicidio voluntario, vel casuali.

SVMMARIVM.

1 *Dispensandi facultas super irregularitate generaliter concessa, ad bigamiam, & homicidium voluntarium non extenditur.*
2 *Beneficium post irregularitatem obtentum, vt suum, nemo retinere potest.*
3 *Beneficium per superuenientem irregularitatem non vacat.*
4 *Irregularis in choro canere, & alia officia facere, quæ laicus, potest.*
5 *Dispensatus generaliter eo, quod bello iusto interfuit, si aliquem sciẽter occidit, non dicitur dispensatus.*
6 *Irregularis an sit alium generaliter ad vindictam hortans, si sequatur homicidium.*
7 *Homicidium casuale ex ludo licito secutum, non facit irregularem.*
8 *Occidens citra modum inculpatæ tutelæ*

Digitized by Google

tutelæ irregularis eſt, ſed non eſt homicidio voluntario.

9 *Monachus adiuuans chirurgum abſcindentem membrum putridum, non eſt irregularis.*

10 *Clericus etiam proteſtando, non poteſt ante ſententiam agere ad capturam in furem rerum ſuarum, niſi ſit fugitiuus.*

11 *Percuſſus percuſſorem detegens, ſi alter poſtea occidatur, quando irregularis.*

12 *Irregularem facit mors non intenta ex opere illicito in illam directo.*

13 *Pugnans in bello iuſto, ſi per ſe non occidit, licet iuuerit, non eſt irregularis.*

14 *Occidens, ſe defendendo, cui fuga fuiſſet dedecori, non peccat, eſt tamen irregularis.*

15 *Irregulares ſunt omnes rixæ iniuſtè aſtantes, homicidio ſecuto.*

16 *Irregulares iuſtè occidentes, vel ad id adiuuantes.*

17 *Irregulares ſunt comitantes executorem mortis ſententiæ.*

18 *Irregularis non eſt clericus bellans in bello iuſto, in quo multi occiduntur ab aliis.*

19 *Irregularis ex homicidio voluntario fit, qui ſine mandato iudicis Bãniti occiſores iuuat.*

20 *Irregularis non eſt, qui non impedit, cum poſſet, homicidium.*

21 *Irregularis non fit percutiens aliũ in facie etſi perpetuo macula maneret.*

22 *Irregularis non eſt procurans abortum, niſi fœtus ſit animatus, & quãdo ſit animatus.*

23 *Irregularis an cenſendus ſit ſaltans cum prægnante, abortu ſecuto.*

24 *Irregularis fit, qui eſt cauſa rixæ, ex qua ſequitur homicidium.*

25 *Irregularis fit, ſed diſpenſabilis, mandans aliquem percuti baculo citra mortem, illa ſecuta.*

26 *Irregularis fit indiſpenſabilis percutiens enſe in capite etiam citra intentionẽ occidendi, morte ſecuta.*

27 *Irregularis eſt publicans alterius delictum, ob quod alter occiditur.*

28 *Irregularis eſt diſpenſabilis promittens defendere eum, qui ſe baculo vindicare intendens iniuriantem occidit.*

29 *Irregularis non eſt enſem euaginatum bono animo tenens, dum frater ſuus alium occidit.*

30 *Irregularis eſt occidens inuaſorem etiam cum moderamine, ſi culpa ſua inuaſus ſit.*

31 *Diſpenſandi facultas generaliter conceſſa, excepto homicidio voluntario, & bigamia, non extenditur ad irregularitatem prouenientem ex homicidio iuſto, ſeu mutilatione.*

32 *Irregularis, ſicut ad beneficia, ad penſiones eſt inhabilis.*

33 *Sacerdos inſequi poteſt malefactorem ſuum, & procurare vt capiatur, ſed non agere criminaliter.*

34 *Irregularis non eſt teſtis, cuius dictum non fuit cauſa ſententiæ mortis.*

35 *Irregularis non eſt clericus, iuriſdictionem criminalem delegans.*

36 *Grauida non poteſt ſine peccato permittere ſe ſcindi, vt ſic puer poſſit baptizari.*

37 *Ignorantia iuris nec a peccato, nec ab irregularitate excuſat ſa-*

cerdotem occisionem etiam iustam opitulantem.

* *38 Rixante me cum aliquo pro materia pecuniaria, si tertius ob id adversarium mutilet, vel occidat, an ego irregularis sim.*

* *39 Moderamen inculpatæ tutelæ, secundum quid attenditur.*

* *40 Adulterum cum vxore repertum an liceat occidere.*

* *41 Aggressorem, ad mei necessariā defensionem, quando præuenire licet.*

* *42 Irregularis est, qui domum ingressus ad adulterandum, se defendendo, alium occidit.*

* *43 Dans consilium, & remedia ad abortum prægnanti, quæ postea puerum bene natum occidit, an & quando irregularis efficitur.*

DECISIO I.

Ex consil. 1. aliàs 38.

1 Dispensandi facultas super irregularitate generaliter concessa superioribus alicuius Cōgregationis, ad Bigamiam, & homicidium voluntarium non extenditur; quia insolita in generali concessione non veniunt. *a* Et cum Papa huiusmodi facultatem suis Nunciis, & legatis a latere non concedat, nec summo Pænitētiario, nec toti Sacræ Pænitentiariæ Prætorio, non censetur eam Prælatis religionis sub generali concessione concedere; cum credenda non sint, quæ non sunt verisimilia. *b*

a c. fin. de offic. vic. nu. 6.

b c. quia non est verisimile de præsumpt.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 42.

2 Homicida, vel alius irregularis beneficium quæsitum post irregularitatem ante dispensationem obtentam, tanquam suum, nullo potest tēpore sine peccato retinere; *c* sicut nec fur vllo potest tempore rem furto subtractam tanquam suam retinere. *d* eo quod præcepta negatiua sēper, & ad semper obligant. *e*

c arg. c. r. de reg. iu. in 6.

d c. Sæpe. de restit. spol.

e S Tho. 2. 2. q. 43 ar. 4.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 43. & etiam 14. de rescript.

3 Ante homicidium possidens canonicam ecclesiæ collegiatæ non sufficientem ad victum, & impetrans a Papa dispensationem obtinendi beneficium simplex non requirens ordinem, quod victui suo sufficeret, non facta mētione quod præfatam Canonicam haberet, valida est dispensatio; cū gratia ad beneficia victui necessaria, tacito beneficio quæsito non vitiatur: *f* Nec per superuenientem irregularitatem vacat beneficium ante legitimè quæsitū; *g* Nec ad illud retinendum opus est dispensatione, sed solum ad alia obtinenda.

f Rota in nouis. decis. 31. de rescr. Fel. in c. postulasti. tit. eod.

g c. clericis. Ne clerie. vel monach. & c. cum de concess. præb. Man. ca. 27. n. 19.

DECISIO IV.

4 Irregularis in choro cum aliis canere, & alia officia facere, quæ laicus, potest, actus tamen proprios ordinū exercere nequit, * sola enim irregularitas separata ab excommunicatione, suspensione & interdicto huiusmodi actuum exercitiū etiam cum aliis, non impedit, qui nō sunt proprij actus ordinum, qualis non sunt canere in choro, vel extra illū officia diuina, cum hoc etiam laicis licitum sit.

DECISIO V.

Ex conf 4. alias 18. de rescrip.

5 Occidens volūtariè presbiterum, & per Iubilæum à peccato absolutus,

tus si impetrando dispensationem super irregularitate, dicit simpliciter se quendam hominem occidisse, non facta mentione, quod esset presbyter, dispensatio est nulla; Quia tacuit verum, non exprimendo satis specialiter delictum, quod de iure exprimendum erat; & quod expressum, Papam a concedenda dispensatione retraxisset, quod facit gratiam subreptitiam. *b* *

b c. postulasti. et c. super literis. de rescript. Man. ca. 22. n. 86.

DECISIO V.

Ex *cons 5. in vtrisque*.

5 Hæreticus mortiferè percussus veniens ad exercitum Catholicum dicens se esse Catholicum, & vnus ex Catholicis ex compassione dicēs ei, melius esse, vt omnino occideretur, cum omnino sanari nequeat; Si ob eius dictum postea aliquo audiente occidatur, saltem prius quam alias occideretur, Catholicus irregularis efficitur; cum huiusmodi dictum, tacita quædam cohortatio fuerit ad illum occidendum. * Et dispensatus postea generaliter a Papa, eo quod interfuit bello iusto, in quo multi erant occisi, se iuuante occisores, non censetur etiam in hac irregularitate dispensatus; Quia in narratione petitionis non expressit aliquid quo dici posset irregularis ob occisionem huius in speciali.

Man. ca. 27. n. 215

DECISIO VI.

Ex cons. 6. alias 15.

6 Regularis qui intellectis quibusdam facinorosis delictis a Bannitis in patriam, & amicum perpetratis, ad eundem amicum consolatorias, & ad vindictam hortatorias, scribit, ignorans tamen an ad eundē peruenerint, si deinde dicti Banniti ab illo amico occidantur, irregularis non est, dummodo literæ illæ vindictam consulebant solum in generali, & non in particulari, priuata auctoritate faciendam; aut non peruenerint ad eum cui descriptæ erant, vt causa iudicari possit secuti homicidii, alias non secuturi: in dubio autem reputare debet se irregularitatem non incurrere: sin vero eam incurrerit non potest per Priuilegium Eugenii IV. concedētis facultatem superioribus suæ religionis dispensandi super irregularitate ex homicidio proueniente, dispensari; cum tale Priuilegiū nec summo Pœnitentiario, nec legatis a latere concedatur; & huiusmodi Priuilegia religiosis concessa post Eugenium IV. restringuntur, vt irregularitatem ex homicidio voluntario contractam non comprehendant.

DECISIO VII.

Ex cons. 7. aliàs 3.

7 Homicidium casuale ex ludo licito secutum, irregularem non facit; * *i* ex illicito autem irregularitatem parit. K

i c. Ioannes. de homic. Man. cap. 27. n. 215. K c. continebatur. & c. presbiterum. de homic.

DECISIO VIII.

Ex consil. 8. aliàs 36.

8 Occidens alium pro sua defensione; sed non ob ineuitabilem necessitatem, & proinde excedēs moderamen inculpatæ tutelæ, irregularis efficitur, *l* non tamen ea irregularitate, quæ prouenit ex homicidio voluntario, & ex proposito, & indispensabili; vnde cum eo ab ordinario dispensari potest, etiam administrandum in sacris ordinibus: *m* cū Concilium Tridentinum de eo loquatur, qui

l Clem. 1 de homic.

m Trid. sess. 14. c. 7. de ref.

eget dispensatione, & consequenter de eo, qui non occidit ob ineuitabilem defendendi vitam necessitatem quia talis nullatenus irregularis efficitur. n

n Cle. 1. de homic.

DECISIO IX.
9. 12 dub. 1.
Ex conf. 18. [alias] 12 dub. 2.

9 Monachus adiuuans Chirurgum volentem abscindere brachium putridum alterius Monachi pro corporis sanitate, irregularis non est; o Sicut nec ipse Chirurgus irregularis est qui licitè membrum illud abscindit. * Monachus autem illud abscindens irregularis erit, cum chirurgi officium sit illi prohibitum. p

o c. si quis a medicis dist. 55. Man. cap. 27. num. 217.
p c. tua. de homic. & Pan. in c. sententiam Ne cler. vel Monachi sac negot.

DECISIO X.

10 Clericus etiam protestando coram iudice laico de fure, se nolle eũ pœna sanguinis puniri, sed tantum vt cogatur ad damnum illatum restituendum, & iniuriarum emendam faciendam; q Si postea indicat locũ vbi fur comprehendi possit, & fur ibi comprehensus, & postea suspensus sit, irregularis erit, si fur õn erat fugitiua persona; secus autem si fugitiuus erat, ita quod probabiliter crederetur, quod sentẽtia contra eũ lata parum profuisset, nisi persona detineretur; cum in hoc posteriori casu captura necessaria sit ad effectum sententiæ etiam ciuiliter latæ non autem in priori, & ideo in priori euentu irregularis erit, non autẽ in posteriori.

q c. Prælatis. de homic. in 6.

DECISIO XI.
10. 19.
Ex consil. 12. [alias] 22.
25. 22.

11 Percussus, & vulneratus percussoris nomen post aliquod tempus amico suo detegens, si postea amici iudicio percussor a iudice inuentus sit, & ab aliquo occisus, non est censendus percussus irregularis; cum detectio nominis eius non sit causa propinqua, sed remota tantum mortis illius, quæ ad irregularitatem incurrendã nõ sufficit; cũ homicidij tantum causa propinqua, & non remota irregularitatem pariat. r * Nec dictũ illud suapte natura, aut intentione proferentis in mortem illius sufficienter directum fuit, & ideo irregularitatẽ producere non censetur.

r c. de occidẽdis 23. q. 5. & gl. in c. de cætero. de homicid. Man. cap. 27. num. 210.

DECISIO XII.

12 Mittens aliquem intentione mala, scilicet furandi aliquid, misso in via ictu fulminis, aut alio casu occiso, mittens non fit irregularis; Quia licet missio illa in se esset illicita, & ex ea secuta sit mors, quatenus tamen illicita erat, non dirigebatur sufficienter in illam, & mors nõ intenta secuta ex opere tunc solum quem irregularem facit, quando opus illud illicitum eo respectu est tale, quod in illam dirigitur. *

Man. ca. 27. num. 200.

DECISIO XIII.
11. 11.
Ex consil. 12. [aliâs] 8.
2. 4.

13 Pugnans in bello iusto pro iusto bellante, & non occidens, nec mutilans manibus suis, non est irregularis, etiamsi multi ab vtraque parte occidantur, & etiamsi aliquos percutiat, & alios occidentes iuuet; dummodo ipse non occidat, nec mutilet. ſ Dubius autem an ipse occiderit nec ne, a Iudice, & in foro exteriori irregularis iudicãdus nõ est; cum nemo in dubio a iudice irregularis iudicari debeat; t ipse tamen in dubio, & in foro conscien-

ſ c. pen. de homicid. et Pan. in c. 2 de immun. eccl.
t Inno. in c. ad audientiam de homic.

tiæ,

Digitized by Google

tiæ, seipsum irregularem existimare debet; *u* Cum in dubio pars tutior eligenda sit. *

u arg. d. c. ad audientiam. et c. iuuenis. de sponsa. Man. ca. 27. n. 193

DECISIO XIV.

14 Occidens, se defendendo, cui fuga fuisset, iniuriæ, & dedecori, nō peccat, irregularitatem tamen incurrit; cum hæc sine peccato contrahi possit, * dummodo sine mortis periculo fugere posset: Sin vero fuga periculosa sit ob casum, vel velocitatem hostis insequentis, vel ob impedimenta viarum, aut aliam ob causam, nec peccat, nec irregularis est; cum iudicanda sit mors ineuitabilis quoties sine periculo probabili mortis vitari non possit.

Man. ca. 27. n. 211

DECISIO XV.

Ex consi. 14 alias 14.

15 Clerici cum laicis, & cum armis carcerem adeuntes ad aliquem in carcerem coniectum liberandum, & eo deducto, superueniunt apparitores iudicis, qui eum in carcerem reducere conantur; si in ea rixa apparitorum aliquis occidatur, prædicti clerici, etiamsi non occiderint, nec percusserint, fiunt irregulares; cum ex parte volentium eum è carcere liberare rixa, seu bellum iniustum fuerit; Quoties autem quis in bello iniusto occiditur, vel mutilatur, astantes omnes à parte bellante iniustè, irregulares fiunt; * & indigent dispensatione quoad forum exterius, per officium Datariæ quo ad vtrumque forum obtinenda.

Ma. c. 27. nu. 220. & 221.

DECISIO XVI.

Ex consi. 15. alias 7.

16 Qui ex facinoribus Bannitorum commotus, cum armis comitatur eos, qui illos iustè insequuntur, vt eorum fugam impediat, si postea ab eisdem Banniti occisi sint, irregularis efficitur, quamuis ipse nullum occiderit, aut percusserit; cum cooperatus sit alijs, qui illos occiderunt, è domo cum illis exeundo, arma ferendo, & Bannitorum fugam impediendo; non tamen peccauit, cum ipsi iuste occisi sint.

DECISIO XVII.

17 Qui comitantur iudicem ducentem aliquem ad sententiam mortis exequendam, etiamsi nihil agant, omnes efficiuntur irregulares.

DECISIO XVIII.

Ex consil. 16. alias 10.

18 Clericus in bello iusto pugnans irregularis non est, etiamsi socij eius occidant aliquos, dummodo ipse aliquem non occiderit, esto percusserit. *x*

DECISIO XIX.

Ex consi. 17. alias 13.

19 Clericus associatus alios occidere volentes Bannitum, & vna cum eis scloppis eum occidēs, tanquam cooperator, & auxiliator *y* irregularitatem ex homicidio voluntario contractam incurrit; * Nec beneficia ecclesiastica ante dispensationem acquirere potest: *z* Habita tamen saltem simplicia iustè retinere potest, donec illis per iudicem priuetur; *a* Ad ordines tamen superiores promoueri non potest; * Neq; cum eo dispensare potest Episcopus vt beneficium simplex obtineat, vel ordines suscipiat. *b*

x c. pen. de homic. y ca. sicut dignum. §. fi. de homic. Man. cap. 27. n. 224 z Pan. in c. cum nostris. deco cess. prab. a Innoc. in d. c. cū nostris. Man. ca. 27. n. 191 b Tri. ses. 14. c. 7 de ref. Man. ca. 27. n. 240

DECISIO XX.

Ex consi.19.alias 23.

20 Qui alium, occidere volentem, & vere occidentem, cum posset, non impedit, irregularis non est, dummodo occidenti non cooperetur; sicut ne furti tenetur, qui videt alium furari, & non iuuat illum, nec dominum rei admonet. c * Neque percussionem clerici alieno nomine factam ratificans excommunicatur. d

b Adri.4. ti. de rest. q.1. Man.c.24 num.7.
d cap. cum quis. de sent. excõ. in 6.

DECISIO XXI.

Ex consi.20.aliàs 2.

21 Percutiens alium in facie, aut alia corporis parte vulnere graui & deformi, irregularis non est, etiamsi macula perpetuo maneret; cum hoc nullo iure cautum sit irregularitas autem non nisi in casibus à iure expressis incurritur. e Nec omnis aliũ irregularem faciens irregularis efficitur, sicut nec alterius membrum debilitãs; irregularitatem incurrit.*

e c. Is qui. de sent. ex com. in 6. Man. c. 27 num. 207.

DECISIO XXII.

Ex consil.22.& 23. aliàs 46. deest in Nouis.

22 Sciens mulierem ex se concepisse, & eidem consulens vt det operam abortiendi, quamuis certo nesciat an illa ex eius consilio abortierit, dubitat tamen, cum aborsus secutus sit; sic rogando & consulendo peccauit mortaliter toties, quoties rogauit: aut ei consuluit, vt abortiret; Non est tamen irregularis, si abortus factus sit antequam fœtus anima rationali animatus erat; fœtus autem masculus lapsis quadraginta diebus fœmineus autem octuaginta dieb. animatur. f Quod si dubitatur an sit masculus, an fœmineus, præsumẽdum est post quadraginta dies animatum esse; Quia pars securior est eligenda. g vnde illum consulens, & rogans, se irregularem iudicare debet, & dispensatione Papæ in Sacra Pœnitentiaria petenda indiget.

f Gl. d. s. in princ.
g c. Iuuenis. de spõsal. & c. ad audiẽtiam. de homic.

DECISIO XXIII.

Ex consi.24. aliàs 48.

23 Clericus primæ tonsuræ in choreis cum muliere quadam prægnante saltans, quæ postea etiam cum alijs saltauit, abortu secuto, non est irregularis, si saltatio illa licita, & honesta fuerit, & adeo modestè saltauit, vt verisimile sit ex illa saltatione abortum non prouenisse: h * secus autem si saltatio illa vel illicita fuerit, vel non ita leuis, vt causa abortionis iudicari possit; Et in dubio se irregularem iudicare debet; maximè cum saltatio cum muliere prægnante actus sit sua quasi natura ordinatus, & aliquo modo ad abortum, & mortem fœtus animati directus.

h arg. ca. quia non est de præsumption. Man. ca. 27. n. 210. & 229.

DECISIO XXIV.

24 Duo inter se rixantes, quorum cau sa, alij etiam duo rixas inter se excitant, & grauiter sese vulnerant, ita vt vnus eorum post aliquot dies ex accepto vulnere moriatur, irregulares sunt, si rixa secunda depẽdens & accessoria fuerit rixæ priori, & ex primo eorum facto illicito, & durante rixa priori, secuta sit rixa secunda, ex qua mors secuta est: * Hæc tamen irregularitas non nascitur ex homicidio voluntario indispensabili, sed ex cãsuali dispensabili, & mixto. i Si autem rixa se-

Man. cap. 27. n. 219
i Tri. sess. 14. c. 7. de ref.

cunda, rixæ priori accessoria non fuerit, sed separata irregularitatem non incurrunt.

DECISIO XXV.

Ex consi. 27. alias 27.

25 Mandans alicui vt aliquem baculo percutiat citra mortem ea secuta, est irregularis ex homicidio; non tamẽ irregularitate indispensabili. k*

k Tri. sess. 14. c. 7. de ref. Man. cap. 27. n. 140

DECISIO XXVI.

Ex consi. 28. deest in Nouis.

26 Percutiens leuiter ense in capite, etiam sine intentione occidendi, morte secuta, irregularis ex homicidio voluntario indispensabili efficitur, saltem in foro exteriori; l, & vix excusari potest etiam in foro interiori.

l Tri. sess. 14. c. 7. de ref.

DECISIO XXVII.

Ex consi. 29 30. alias 21. 34.

27 Publicans alicuius delictũ, in quo publicando peccat, & alter ob eius dictum comprehenditur, & occiditur, irregularis est. m * cũ ex omni homicidio illicito, quod sequitur ex actu illicito sua natura, lege, vel cõsuetudine, circunstantiis considera tis, expressè, vel virtualiter ad illud directo, irregularitas contrahatur.

m Arg. c. presbiterũ. de homic. * Man. cap. 15. nu. 6. & c. 27. nu. 214. & 219.

DECISIO XXVIII.

Ex consi. 31. alias 28.

28 Promittens defendere alium, qui se baculo vindicare intendens, iniuriãtem occidit irregularis efficitur, irregularitate illa, quæ casualis, & dispensabilis est, non autẽ illa, quæ ex homicidio voluntario, & indispensabili nascitur. *

Man. cap. 27. num. 219. & 239.

DECISIO XXIX.

Ex consi. 32. alias 24.

29 Bono animo ensem euaginatum in manu tenens sine vlla alia læsione, si alius in rixa percussus a fratre suo grauiter, ex illa percussione postea moritur, irregularis non est in foro interiori, aut exteriori, * cũ ipse nec aliud occidit, nec fratrem suum occidentem iuuit nec, vt occideret mãdauit, consuluit, aut causa proxima eũ occidẽdi aut percutiẽdi fuit.

Man. cap. 27. n. 220

DECISIO XXX.

Ex consi. 33 alias 32.

30 Occidens inuasorem, etiam cũ moderamine inculpatæ tutelæ, irregularis est, si inuasio, eius ex actu illicito ipsius inuasi præcedente procedat; * cum ad irregularitatem vitandam non satis sit, quod occidens inculpatæ tutelæ moderamen seruet eo tempore, quo inuasus occidit, si ipsemet inuasionis causa extiterit.

Man. cap. 15. nu. 7.

DECISIO XXXI.

Ex consil. 34 alias 39.

31 Habens potestatem dispensandi super omni irregularitate, excepta illa, quæ ex Bigamia, vel homicidio voluntario nascitur; super irregularitate contracta ex homicidio iusto, voluntarie facto in bello iusto, cum armis, vel in pace condemnando iuste aliquem ad mortem, vel iustam condemnationem exequendo, vel proximum defendendo, vel quouis alio iusto modo, dispensare non potest. * vnde nec in huiusmodi dispẽsare valet Episcopus; cum per Concilium Tridentinum n illis tantum data sit dispensandi potestas super irregularitate ex delicto occulto descendente, qualis non est illa quæ ex homicidio iusto prouenit.

Man. cap. 27. n. 217 & 240. n Tri. sess. 24. c. 6. de ref.

DE-

DECISIO XXXII.

Ex consi.35.alids 44.

32 Iudex, qui postquam hominem ad mortem damnauit, & post sententiæ executionem non aduertens se irregularem esse primam tonsuram accipit, peccat, cum id scire teneatur, & dispensatione indiget, vt prædicti ordinis priuilegijs gaudeat, aut alios ordines suscipiat, cum sit irregularis; Primam tamen tonsuram sumendo, excõmunicationem, suspensionem, aut aliam irregularitatem non incurrit, *o* quamuis ratione præfatæ irregularitatis ad pensiones, & beneficia etiam simplicia sit inhabilis, donec dispensationem à Papa obtineat; vnde beneficia, vel pensiones post irregularitatem talem, non habita dispensatione, obtentas relinquere tenetur, antea tamen quæsitas per illam non perdit. *p*

o Arg. c. vel nõ est. de tempo. ord.

p Innoc in c. cum nostris. de cõ cess. prab.

DECISIO XXXIII.

Ex consi 36. alids 11.

33 Presbiter iniurijs, & malis ab alio affectus, aparitores ad eum insequendum, & custodiendum, hortans & rogans, si alter, ne in potestatem apparitorum veniat, mortem ipse sibi infert, irregularis nõ est; *q* cum presbiter ille huius mortis nullo modo causa sit nisi valde remota & insufficiens, quæ irregularitatem non parit; *r* præsertim cum hic neque illum occiderit, neque consuluit, neque mandauit, nec alicui alteri, qui eum occideret, opem attulerit, & irregularitas propter homicidium non contrahitur nisi ab eo, qui aliquid horum fecerit, *f* sed prætereà actus, quos presbiter fecit, liciti erant; quamuis enim illicitum sit petere, vt reus criminaliter puniatur, illicitum tamen non est presbitero malefactorem suum insequi, nec procurare vt capiatur; *t* immo nec indicare iudici esse sibi paratas insidias *u* & proinde nulla de causa talis presbiter irregularis est censendus.

q c. Signifi casti. 2. de homic.

r Glo. in c. de caetero. tit. eod.

f c. sententiã. Ne clerici vel monachi.

t c. Signifi casti. 2. de homic.

u c. de occidendis. 23 q. 5. c. Maximianus 23. q. 3.

DECISIO XXXIV.

Ex conf. 37 alias 18.

34 Testis, cuius dictum non est causa sententiæ mortis alterius, aut accelerationis eiusdem, irregularitatem non incurrit; secus autem si propter eius testimonium suspensus quis sit, aut saltem citius, quàm aliàs fuisset. *

Man. c. 27 nu. 211.

DECISIO XXXV.

Ex consi. 38. alids 16.

35 Episcopus iurisdictionem criminalem habens, & secretario suo iubẽs, vt deferat literas quasdam, quas ipse ad quendam commissarium scripsit, in quibus ipsi commissario iubetur, vt sententia mortis, quã contra quendam tulerat, mane diei sequentis executioni mandaretur, secuta morte, tam ipse Episcopus, quàm eius Secretarius sunt irregulares. *x* cum aliud sit committere generaliter iurisdictionem criminalem, quod sine irregularitate fieri potest; aliud dicere commissario, qui iam reum morti condemnauit, vt eum occidat, quod sine irregularitate fieri nequit. Sicut clerico; hortari licet milites præliaturos generaliter ad victoriam cõsequendam; *y* non tamen licet hortari vnum, vel plures milites specialiter ad occidendum, & maxime illum, vel illum particularem. *z* *

x Io. And. in c. episcopus. ne clericvel monac. in 6. & c. pralatis. de homic. in 6.

y c igitur. 3. q. 8.

z Innoc. in c. pen. de homic.

Man. cap. 27. n. 212

D E-

Digitized by Google

DECISIO XXXVI.

Ex conf.1. in Nouis, deest in antiquis.

* 36 Sicut nemo seipsum absque peccato mortali occidere potest, *a* ita nec absque simili peccato consentire quis potest, vt alius eum occidat, quando alter ipsum non consentientem non occideret. vnde nec prægnans sine peccato se scindi permittere potest, vt sic infans in vtero existens baptizetur.

a c. si nō licet. 23. q. 5.

DECISIO XXXVII.

Ex consil.17. & 50. in Nouis, quæ eadem fere sunt, desunt in antiquis.

* 37 Ignorantia iuris nec à peccato, nec ab irregularitate excusat sacerdotem occisionem etiam iustam opitulantem; irregularitas tamē hæc non est illa indispensabilis, quæ à potestate dispensandi data episcopis excipitur, *b* vnde episcopus in illa dispensare potest, quando ex delicto occulto oritur.

b Concil. Trid sess. 24. de refor. c. 6.

DECISIO XXXVIII.

Ex conf 26. in Nouis, deest in antiquis.

* 38 Rixante Petro cum Ioanne pro materia pecuniaria, si Paulus ob id Ioannem impellat in parietem, vnde vulnere suscepto, à quo tamen sanatus, postea infra mensem moritur: mors talis Petro, qui causam propinquam non dedit, ad irregularitatem imputari non debet.

DECISIO XXXIX.

Ex consil.29. in Nouis, deest in antiquis.

* 39 Moderamen inculpatæ tutelæ secundum periculum illius attenditur, qui ab iniusta iniuria defenditur, siue seipsum, siue alium defendat. *

Nauar. in Man. ca. 15. nu. 4.

DECISIO XL.

Ex consil 30. in Nouis, deest in antiquis.

* 40 Iniuriantem etiam fugientem quamuis insequi possim, & in tantum percutere, quantum est necessarium ad hoc, ne magnam honoris iacturam patiar; Adulterum tamen cum vxore, sorore, aut filia turpiter inuentum occidere licitè non possum; cum nec hic modus necessarius sit, nec lex id concedat; Etsi, quia difficile est tam iustum dolorem temperare, pœnam condonet. *c*

c l. Gracchus. ff. ad leg. iuliam. de adult.

DECISIO XLI.

Ex consil.31. in Nouis, deest in antiquis.

* 41 Aggressorem, quamuis ad mei necessariam defensionem tunc præuenire possim, quando is statim sine mora me est aggressurus: non tamen quādo ex interuallo; quia tunc multis alijs modis, puta me absentando, aut non exeundo domo, aut in locum tutum me recipiendo, morbo item, & morte, vel pœnitentia me volentis occidere, mortem effugere possum.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XLII.

Ex consil. 33. & 35. in Nouis eadem sunt, & desunt in antiq.

* 42 Irregularis est, qui domū ingressus ad adulterādū, se defendēdo maritum adulteræ occidit, cum huiusmodi ingressus ordinari videtur sufficienter ad occisionem suapte natura, lege, consuetudine, vel maritorum propensione. Sicut etiam irregularis censetur clericus adulter, ob cuius suspicionem maritus ira vxorem percusserit, vt abortiret.

Aduertendum, quod cum cons. 47. in nouis, idem in effectu sit cum consilio 46. in Nouis. & consi. 46. in Nouis idem sit cum consil 22. in antiq. omittitur tanquam superfluum.

DECISIO XLIII.

Ex cons. 49 in Nouis, deest in antiquis.

* 43 Dans consilium prægnanti vt abortum procuret, & media, quibus id faciat, docens, quibus adhibitis, non tamen abortiuit, sed postquam benè peperit, puerum natum occidit, quamuis irregularis in foro exteriori censendus non sit, (si mulier ab ipsomet consulente prægnans facta non fuerit) eo quod creditur ex eius consilio infantem natum non occidisse; sin autem ab ipsomet consulente grauida facta sit, in dubio præsumitur irregularis, ob huiusmodi consilium antea datum; Nec tuta conscientia mulieri asserenti se non ex eius consilio morā ad puerum natum occidendum, credere potest.

TITVLVS IX.

De Torneamentis.

Hic Titulus deest in antiquis.

SVMMARIVM.

* 1 *Torneamenta periculosa etiā prouocatus ingrediens, an ecclesiastica careat sepultura.*

DECISIO I.

Ex consil. vnico in Nouis, deest in antiquis.

1 Torneamenta periculosa etiam prouocatus ingrediens, & alium occidens defendendo se cum tanto moderamine inculpatæ tutelæ, quod sufficeret ad excusandum eum ab homicidio, si extra illa inuasus occideret, adeo iudicatur peccator, vt si moriatur in eo, sepultura ecclesiastica caret. *a* Sin autem ingrediatur duellum, non solum peccat, sed etiam excommunicatus est, alijsque pœnis afficitur, & si in eo moriatur, ecclesiastica sepultura priuatur. *b*

a c. 1. de torneam.

b Concil. Trid. ses. 25 de refor. c. 19.

TITVLVS X.

De Adulterijs, & stupro.

SVMMARIVM.

1 *Ordinari potest, cuius vxor ab eo clam ducta alij nupsit.*

2 *Adulter ad recipiendam cōiugem adulteram cogi potest.*

3 *Iudex ecclesiasticus in concubinarios, vt procedere queat.*

4 *Cap. 4. de ref. Sess. 25. an in simplici incontinentia locum habeat.*

DE-

DECISIO I.

Ex cons.1.alias 9.de conuers. coniugat.

1
Vi Matrimonium ante Concilium Tridentinum *a* clam contraxit, & vxor eius postea publicè alteri nupsit, ex quo filios suscepit, & matrimonium prius negauit, etiā si ipse clam postea adulteretur, sacros ordines ex Papæ dispensatione iustè suscipere potest, *b* & illis vti pro tempore, quo illa viueret nupta, mortuo tamen eius marito, si ipsa ad eum redire vellet, in foro conscientiæ illam accipere tenetur, & ab vsu ordinum desistere.

a Tri.ses. 24.c.1.de ref.matr

b c. Agathosa.27. q.2.

DECISIO II.

Ex consil.2.alias 1.

2 Vir, & vxor adulterantes, & postea abinuicem discendentes, non obstante vtriusque adulterio, a iudice cogi possunt, vt simul cohabitent, immò vxor maritum religiosum factum ad euitandum incontinentiæ peccatum, & simul cohabitandum, repetere potest; quia cum vterque adulterium commiserit, mutua cōpensatione, exceptio inde nata sublata est. *c* *

c c.Intelleximus.de adult. Man cap. 22.n.23.

DECISIO III.

Ex consi.3.alias 8.de offic. iudic.ordin.

3 Quamuis Tridentinū *d* contra concubinarios varias pœnas, & vias procedendi contra illos statuerit, potest tamen iudex ecclesiasticus contra eosdem concubinarios, & concubinas, non solum per viam inquisitionis, sed alijs etiam vijs, nimirum per viam accusationis & denunciationis procedere; cum lex noua remedium adducens, non censetur tollere alia, per alias leges iam inducta, *e* & ideo potest iudex nouas pœnas contra sic delinquentes arbitrari, declinando præsertim ad pœnam mitiorem imponendam.

d Tri.ses. 24.c.8 de ref.matr.

e Arg ca. ex duarū. de auct.et vsu pallij. & Pan.in c.at si clerici. de iudic.n.36. & c.si autem.de cohab. cler. & mulie.

DECISIO IV.

Ex cons.4.alias 1.de cohabi.cleric. & mulier.

4 Quæ Cōcilium Tridētinum *f* contra clericos concubinarios statuit, etiam ad simplicem incontinentiam extenduntur; & non solum binas aut plures accessiones sine actu fornicandi, sed etiam vnam cum reali fornicatione, priuatione tertiæ partis fructuum priuare intendit; maxime cum Concilium non minus huiusmodi peccata clericorum prohibere, & punire voluit, quam iura antiqua: vnde cum propter vnam solam fornicationem etiam simpliciter iura antiqua *g* clericum deponēdum esse statuerint, à fortiori Tridentinum vnam realem fornicationem priuatione tertiæ partis fructuum punit, vnamque accessionem, & conuersationem suspectam, & illicitam prohibere intendit.

f Tri.ses. 25.c.14. de ref.

g c.presbiter.c.cum omnib c.fœminas.& c. clerici. dist.81.c. sicut. & c.si autē. de cohab. cle.& mulier.

TITVLVS XI.

De Raptoribus.

SVMMARIVM.

1 *Raptor non est, quem virgo vltro sequitur, licet eam stupret.*

2 Ra-

2 Raptus sine violentia committi non potest, & quis eam commisisse censetur.

DECISIO I.

Ex consi. vnico in vtrisque.

1 SI virgo alicuius iuuenis amore capta, cum illũ transeuntem per callẽ & viam de fenestra videt, exiens de domo post eum ad domum ipsius vadit, vbi ab eo carnaliter cognoscitur: Quãuis iuuenis stuprum in hoc casu cõmittit, raptum tamen committere nõn dicitur; & ideo sola pœna stupri, non pœna raptus a Concilio Tridentino *a* statuta puniẽdus est: Cum raptus violentam ablationẽm qua fœmina ab vno loco ad alium trahitur, importet; *b* pœnæ autem non extendendæ, sed restringendæ potius sunt, *c* præsertim cum stuprum suo genere minus peccatum sit, quam raptus.

a Tri. sess. 24 c 6. de ref. matr. b S. Th. 2. 2. q. 66. a. 9. & q. 154. ar. 7 & c. de raptoribus. 36. q. 1. et l. 1. C. de raptu virgin. c c. pœna. de pœnit. distin. 1. d arg. c. de raptorib. 36. q. 1. et l. vni. C. de raptu virg. e Concil. Trid. sess. 24. de refor. matr. c. 6.

DECISIO II.

Ex conf. 3. in Nouis deest in antiq.

2 Raptus sine violentia committi nõ potest, *d* quam tamen intulisse censetur, qui per munera data, vel promissa puellæ persuadet, vt nolente patre de domo exeat, & ad ipsum veniat; & excommunicationem, & iuris infamiam ipso iure sine alia iuris declaratione incurrit. *e* Et quamuis pœnam incursam ipso iure contra se regulariter nemo exequi tenetur, donec a iudice soluere iubeatur; secus tamen in censuris, ac aliis inhabilitatibus censendum est, vt propterea excommunicationis pœnam contra se exequi raptor tenetur, nec sufficit emendatio vitæ sed necessaria est expressa absolutio vt liberetur: sicut nec infamia iuris per solam emendationem vitæ tollitur, cum tamẽ infamia facti emendatione ipsa cessare censetur.

TITVLVS XII.

De Furtis.

SVMMARIVM.

1 *Surripientes a propinquis, vel amicis, quæ credunt gratis daturos, licet non proponãt abstinere, absolui possunt.*

2 *Ancillæ erogantes pauperibus minuta aliqua ex tacito dominorum consensu, restituere non tenentur.*

3 *Restituere tenetur, qui ad vitandã mendicitatem furatur.*

4 *Ministri alios furari videntes, & eos non impedientes, licet peccent, restituere tamen non tenentur.*

5 *Pueri præfecti coquinæ de mandato eius amicis deferendo, nisi desistant absolui non possunt.*

6 *Oeconomus licite cum aliis conuenire potest, vt accipiat res ab eis pro pretio currente, & ipsi aliquid lucrident illi.*

7 *Restitui cui debent res furtò subtractæ.*

8 *Fur licet curauerit vt ablatum ad dominum rediret, si non reddiit, ite dominum restituere tenetur.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. in vtrisque.

1 PAuperes a propinquis, vel amicis quædam parui momenti, dum eos visitare soleant, surripientes, quæ tamen credunt gratis daturos,

turos, si peterentur, licet non proponant abstinere, absolui possunt; * Quia non oportet pœnitentem habere propositum abstinendi omnino à venialib. sicut à mortalibus. *

Man. ca. 17. num. 139. a S.Th.3. p.q.87.a. 1.& 4. Man.c 5. nu.24.

DECISIO II.

Ex consi.2.in vtrisque.

2 Ancillæ frequenter inscijs dominis modica quædã pauperib. erogantes, & credentes hoc minime esse prohibitum; & sine animo perueniendi ad notabilem summam, ad restitutionem non tenentur; dummodo probabiliter credant Dominas rogatas ea pauperibus concessuras esse, etiamsi omnia illa modica ad notabilem quantitatem peruenerint, si nunquam, percipiendo illa parua, ad illam peruenire intendant. * Quia magis peccat cæteris paribus, qui capit, quam qui retinet, *b* qui autem illa parua capit sine intentione ad illam quantitatem notabilem perueniendi, plusquam venialiter peccare non censetur.

Man.cap. 17. num. 139. b arg.c.sape.de rest. spoliat.

DECISIO III.

Ex consi.3 aliàs 6.

3 Peregrinus in via existens, & nihil habens, si nata occasione aliquid furetur, vt in patriam sibi redeunti prouideat, & mendicitatem, & alia incommoda itineris deuidet, ad restitutionem faciendam obligatur. *

Man. ca. 17.n.61.

DECISIO IV.

Ex consil.4.alias 7 de iniur. & damno dato.

4 In domibus magnatum, vbi adsunt ministri varia officia habentes, & Præpositus custodiæ vestium vidẽs alium ex cella vinaria vinum secretò furantem, quia tamen ad illum cura cellæ vinariæ specialiter non spectat, nec impedit, nec indicat hoc ei, qui occurrere, & impedire posset; non impediendo damnum proximi, cum posset, mortaliter peccat, * ad restitutionem tamen non tenetur; eo quod non peccat contra legem iustitiæ specialis, sed solùm contra legem charitatis, cuius transgressio ad restitutionem non obligat, sicut transgressio illius. *

Man.cap. 24.n.22.

Man.cap. 17. num. 11.

DECISIO V.

Ex consi.5.aliàs 3.

5 Pueri Præfecti coquinæ de mandato eius aliqua comestibilia alicuius valoris amicis suis deferentes, qui credunt, vel credere debent, Præfectum suum illa donaria mittendo peccare mortaliter, ipsi etiam ea deferendo peccant, & non nisi desistant, absoluendi sunt, etiamsi non deferendo, de domo eijcerentur. *

Man.cap. 17.n.19. & c. 24. nu.31.

DECISIO VI.

Ex conf.6.aliàs 6.de iniur. & damno dato.

6 Procurator Magnatis conuentionẽ cũ pistore, & lanio faciens, quod ipse accipiet pretio currente panem & carnes necessarias pro domo Domini sui; si pistor, & lanius ei pecunias singulis mensibus dent; licitè pecunias illas sibi lucrari potest, cum exinde nihil damni Domino accedat, & ipse operas & industrias suas adhibeat.

DECISIO VII.

Ex conf.7.alias 4.

7 Mulio bona fide res de loco ad locum,

cum portans, si in via cognoscat res illas furto esse sublatas, satisfacit saltem quoad forum conscientiæ suæ, si illas vel personæ; cui reddere promiserat, vel ei, qui eas sibi commendauit, reddat, monendo tamen eos de illicita bonorum illorum retentione. c *

e Sotus. l. 4. de inst. q 7 art. 1. Man. cap. 17. n. 29.

DECISIO VIII.

8 Qui bona alicuius furatur, & postea pœnitentia ductus, ea alteri dat, vt ea restituat, & ipse intra domum veri domini illa secreto reponit, ita tamen vt ad verum Dominum non perueniant; vterque ad restitutionem tenetur: Quia restitutio requirit, vt res in pristinum statum reponantur; furtum autem in statu, in quo erat, non censetur repositum, donec ad suum Dominum perueniat: vnde cum in casu proposito res per talem proiectionem in potestatem veri Domini earum non venerint, neuter earum ab obligatione restitutionis excusatur.

TITVLVS XIII.

De vsuris.

SVMMARIVM.

1 *Cambium, quod licitum, & illicitum iudicandum.*

2 *Interesse ex lite proueniens ob debitum non solutum, iuste petitur.*

3 *Promissio vsuras soluendi nō obligat, nisi sit iurata.*

4 *Contractus mutui, cum clausula, Teneatur ad aliquid propter moram, licitus est.*

5 *Fructus rei vendita pro pretio non soluto, ex conuentione recipi possunt.*

6 *Depositum cum facultate vtendi eo, fit mutuum.*

7 *Interesse lucri cessantis, vel damni emergentis, peti potest.*

8 *Societas licita vt sit, tria sunt necessaria, & quænam ea sint.*

9 *Societas, vt viduæ certum lucrum accipere valeant, vt contrahi possit.*

10 *Mutuans sub vsuris, nulla lege amittit, quod mutuat.*

11 *Mandatarius pecunias suas pro mandante impendens, licitè cambium capit.*

12 *Deponens scuta aurea, & postea illa minutatim repetens, qua ratione aliquid plus accipere possit.*

13 *Oeconomus aliquid plus pro scutis aureis accipiens illud suum facit.*

14 *Societas, in qua industriam ponens dimidium quoque periculi pecuniæ subiit, & dimidium lucri percipit est iniusta.*

15 *Societas centum ouium, vt eas dans intra biennium 18 secuta capiat, iniusta.*

16 *Lex, qua solutio cambij per sex menses differtur, est iniqua.*

17 *Societas, vt conferenti pecunias dentur quinque pro centum, illicita.*

18 *Deponens pecunias in monte Pietatis, qua ratione aliquid plus capere potest.*

19 *Actio ad centum post biennium soluenda, minoris emi potest.*

20 *Venditio maioris pretio ob dilatam solutionem iniusta, nisi &c.*

21 *Venditor, quando interesse lucri cessan-*

Digitized by Google

cessantis iustè petit.

22 *Contractus exercitos, qui putantur liciti, bona fide faciens, non peccat.*

23 *Vsura non est capere aliquid vltra id, quod sub periculo datur.*

24 *Contractus illicitos, seu dubios, qui diu exercuit, quid facere tenetur.*

25 *Debiti ob solutionem, quando aliquid amplius accipere licet.*

26 *Locutio iniusta est, si pensio sit maior iusto, & æquo, vel à principio soluenda, vel conductor ad quæ non debet, obligatur.*

27 *Societas super officijs Romæ, quo iure iustificatur.*

28 *Pacta in huiusmodi societate, quæ licita, & illicita sunt.*

29 *Periculum perdendi facit contractum, alioquin iniustum, censeri iustum.*

30 *Socius capitale restituere tenetur, si equus punctus, calce socium necauit.*

31 *Societas super officijs ad rationem 10. vel 12. pro centum, an licita.*

32 *Emere scuta iusto pretio, ad carius vendendum, non licet.*

33 *Vẽditor, ob solutionis dilationem, quando aliquid vltra pretium accipere queat.*

34 *Mercator vendens carius pretio rigoroso, peccat.*

35 *Venditio maiori pretio dilata solutione facta, peccatum, & vsura est.*

36 *Societas ouium cum pacto &c. iniusta, & vsuraria est.*

37 *Vendens granum pretio, quo tali mense valebit, medio debet pretio esse contentus.*

* 38 *Mutuans à mutuatario potest, etiam ante moram stipulari lucrum verisimile cessans, & damnum emergens.*

* 39 *Cambiorum futurorum interesse, post bullam Pij V. non potest certificari.*

* 40 *Vendere carius, aut vilius emere quàm res ualeat, ob dilatam, uel anticipatam solutionem non licet.*

* 41 *Cambia, & recambia pro secũdis nuptijs, an, & qualiter fieri possũt.*

DECISIO I.

Ex cons 1. aliàs 31.

1 Campsor Romæ, dans pecunias Lugduni soluendas, illi, qui Lugduni nõ habet agentem, nec numismata, sed rogat campsorem, vt ipsemet ad suum correspondentem scribat, vt nomine campsarij cambiũ soluat, & traijciat; ex quo fit; vt correspondens, præter propriã personam, duarũ personarũ vicem gerat, dantis, & accipientis cambium, & respectu accipiẽtis pecunias soluit Lugduni, & traijcit, & respectu campsoris dantis pecunias remittit, & pro maiori parte in eodem loco campsarius soluit; cambiũ, & modũ cambiendi licitũ facit; cũ cambium per literas iustũ fit quatuor concurrẽtibus, * nimirũ si seruetur æqualitas valoris inter pecuniã datam, & accipiendam per easdem literas; Deinde quod campsor nõ accipiat plus iusta mercede, seu salario iusto pro cambio; Et Præterea quod campsor q dat pecunias soluẽdas sciat, vel probabiliter credat, quod persona, cui eas dat, habeat pecunias, vel fidem, seu creditum, & voluntatem satisfaciendi literis, & solutioni in locis vbi soluendæ sunt; & deni-

Man. cap. 17. nume. 289. 290. 291. & 300.

denique quod locus in quo pecuniæ soluēdæ sunt, longè distet à loco, in quo dantur literæ. Quæ omnia in prædicto cambio concurrūt, & ideo licitum censeri debet. Non enim (quod deesse videtur) soluitur pecunia cambita in eodē loco, vel formaliter quia cambitur Romæ, & soluitur Lugduni; vel æquiualenter, quia obligatio, qua Antonius exempli causa, se obligauit ad soluendum pecunias Lugduni, tollitur omninò per obligationem, qua Petrus campsor se obligat ad eas ibi soluendas per Ioannem agentem & procuratorem suum; officijs autem diuersis sibiipsis non repugnantibus, vnus idemque fungi licitè potest, & campsores passim fiunt creditores vnius sub vna ratione, & debitores eiusdē sub alia.

DECISIO II.

Ex consil. 2. aliàs 11.

2 Debitor, qui in mora est soluendi debitum ad diem constitutū, creditori vltra debitum principale, tam interesse damni emergentis, quod creditor in litigando est passus, *a* quàm interesse lucri cessantis, quod creditor verisimiliter lucrifecisset, si principale tempore debito solutū fuisset, in vtroq; forò soluere tenetur.* Interesse autem lucri cessantis, perpensis circunstantijs personarum, loci temporis, & opportunitatum lucrandi, quæ sese obtulerunt, si summa principalis opportuno tempore soluta fuisset, prudentis viri arbitrio iudicandum est. *b*

a Ant. in c. conquestus. de vsur.

Manu. c. 17. nume. 211.

b Arg. c. de causis. de offi. deleg.

DECISIO III.

Ex consil. 3. aliàs 8.

3 Mutuans ab alio 700. aureos, & obligans se ad soluendum ei mille per instrumentum publicum, confitendo se illa debere, nulla facta mētione, quod 700. realiter mutuo accepit, & 300. promisit pro interesse creditoris, & differēs solutionem & restitutionem per multos annos, eo quod non sit interpellatus à creditore, qui est amicus eius, & aliqua bona opera à mutuatario accepit; si mortuo creditore, hæres à præfato mutuatario non solum illa mille petat, sed etiā interesse lucri cessantis, quod ex illis creditor facere potuisset; non tenetur mutuatarius illa 300. soluere, nec interesse aliquod ratione illorum 700. dummodo promissio de soluendo mille in instrumento iurata non fuerit; quia promissio simplex de soluēdo vsuras nullo iure obligat, *c* & quicquid vltra sortem accedit, est vsura; *d* illa vero 300. vltra sortem principalem pro vsuris promissa censentur; interesse autem non debetur, nisi vel creditor mercator sit, qui à mercando cessat, eo quod non erat sibi tempore debito solutum; *e* vel nisi debitor in mora sit soluendi; & debitor non est in mora, nisi à creditore interpelletur. *f* Quod si promissio soluendi vsuras iurata sit, obligat ad soluēdum, & reddendum Deo iuramentum suum. *g* Potest tamen ab Episcopo, vel Papa iuramenti relaxationem in eo euentu petere, propter contractum vsurarium, quo se ad soluendum obligauit; *h* & sic vsuras illas etiam iuratas soluere non tenebitur.

c cap. debitores. de iureiur.

d cap. 1. 2. & 3. 14. q. 3.

e Arg. l. 3. ff. de eo quod certo loco.

f Innocēt. in c. fin. de vsur.

g d. c. debitores.

h cap. 1. de iureiur.

DECISIO IV.

Ex consil. 4. aliàs 13.

4 Contractus mutui absolutus cum clausula posita, vt vel tantum triticum tali tempore à mutuatario bonum, nitidum, & mercantile restituat,

Digitized by Google

tuat, quantum ipse à mutuante rece pit, vel vt soluat tria scuta pro quolibet Rubio; si tempore debito triticum non soluat, & conuentus in iudició, & condemnatus ad rationem quanti plus triticum creuerat in æstimatione, videlicet ad quinq; scuta pro quolibet Rubio, prout triticum tunc valebat; huiusmodi contractus licitus fuit; & mutuans ex defectu restitutionis grani suo tempore faciendi augmentum illud accipere potest, prout à Iudice constituitur; & damnum, quod euenit, cũ ex mutuatarij culpa, & mora proueniat, non mutuanti, aut Iudici, sed ipsi mutuatario moroso imputari debet. *i*

i c. Mora. de reg. iur. in 6.

DECISIO V.

Ex *consi.* 5. *alias* 21.

5 Vendens domum pro pretio mille aureorum, de quibus tempore venditionis emptor soluit 500. reliquos vero 500. soluere promittit illinc ad vnum annum cum pacto, quod tempore solutionis dicti residui venditor teneatur præstare vnum fideiussorem de euictione domus, & vlterius in euentum non solutionis dicti residui, vt supra, emptor dat potestatem venditori dictam domũ propria auctoritate capiendi, & illud retinendi, & fructus in vsus suos conuertendi, absque eo quod in sortem compensentur pro currẽte quantitate vsque ad effectualem solutionẽ dicti residui; & adueniente tempore, & termino anni non soluitur residuum pretij, quia venditor non potest præstare fideiussorem de euictione, vnde per dictas partes prorogatur tempus soluendi ad alium annum cum hoc, quod interim emptor teneatur præstare fructus vẽditori pro rata dicti residui; licitè in hoc casu vẽditor ab emptore dictos fructus accipere, & retinere pŏt, immò & eos petere, qui nondum ei soluti sunt à tempore anni prorogati, ob illam tantum æquitatem, quæ habet, quod nemo cũ aliena iactura locupletari debeat; K fructus tamen perceptos intra annum præstitutum in contractu ad soluendam reliquam medietatem, accipere, aut petere nequit; quia intra illũ annum nulla locupletatio cum aliena iactura considerari pŏt, eo quod ipsarum partiũ libera, & spontanea conuentione, pro pretio domus mille soluenda erant 500. tempore venditionis, & alia. 500. in fine anni.

K leg. iure natura. ff. de reg. iur. & ca. locupletati. eo. tit. in 6.

DECISIO VI.

Ex *consil.* 6. *alias* 22.

6 Emens fundum, & eo fruens, dando fideiussorem ad soluendum venditori pretium post certũ tẽpus, & simul dans fideiussori mille aureos pro parte pretij, eo pacto, vt fideiussor soluat partẽ pensionis fundi empti, quæ respondet parti prædicti pretij mille aureorum, vsuram committit, obligando fideiussorẽ vt mille aureos, qui sunt sors principalis, venditori soluat, & vltra hanc principalem sortem, vt ẽt soluat sibi partem pensionis illis respondentem, pro vsu illius pecuniæ vsque ad tẽpus solutionis, eo quod depositum cũ facultate vtendi eo, fit mutuum.

DECISIO VII.

Ex *consil.* 7. *alias* 3.

7 Mutuans aliquid à mutuatario vltra id, quod mutuat, tam interesse lucri cessantis, quã damni emergentis licitè petere, & accipere potest; * & si mutuãs ob defectũ solutionis à mutuatario tempore debito faciendæ, ad vsuras accipere cogitur, vt suo

Man. c. 71 num. 212.

suo creditori soluat, cui etiam certa die soluere tenebatur, easdem vsuras, & damnum Mutuari Mutuatarius restituere tenetur. *l*

l Arg. cap. Peruenit. & c. constitutus. de fideiuss.

DECISIO VIII.

Ex consi.8. aliàs 25.

8 Societas qua duo inter se societatẽ ineunt, iuxta consuetudinem loci, sic vt vnus conferens pecuniam, octo pro centum accipiat, saluo manente capitali, iniusta, & illicita est; eo quod, cum tria ad societatem licita necessaria sint,* nimirum licita negociatio; Aequalitas lucri, pro quantitate partium collatarũ; & vt pecunia periculo eam conferentis subiaceat, adeo vt si pereat, illi tota pereat; in dicta societate pecuniam conferens, saluo manente capitali, lucrum sinè vllo damno reportat, quod est illicitum, cum lege natura li, qui sentit commodum, etiã damnum, & onus sentire debet. *m*

Man. c. 17 nu. 252.

m cap. qui sentit. de reg. iur. in 6.

DECISIO IX.

Ex consi. 9. aliàs 1.

9 Iustè & legitimè constitui potest societas, & contractus cum assecuratione sortis principalis, & capitalis pro pretio iusto, & cum assignatione certi lucri, nimirũ quatuor, vel quinque pro centum, pro incerto facta etiam pro pretio iusto, vt exinde viduæ, & orphani, & aliæ similes personæ honestè sustentari, ac viuere possint.*

Man. c. 18 num. 261.

DECISIO X.

Ex *consi.* 10. *alias* 9.

10 Mutuans sub vsuris, quamuis iustè vsuras exigere non possit, pecuniã tamen quam ad vsuram dat, nõ perdit, sed eam vel à mutuatario, vel ab hæredibus eius exigere potest, vel per certi condictionem, vel condictionem sine causa; quia cum pecunia eius ad alium peruenerit, æquũ est, vt illa ẽt ad ipsum met redeat. *n*

n l. si & me ff. de re bus cred.

DECISIO XI.

Ex consil. 11. alias 32.

11 Solicitator seu actor negotiorum quæ de Hispania ei Romam mittũtur, cum mandato accipiendi pecunias ad expediẽda necessaria ab aliquo campsore, si illas à semetipso accipiat, vt liberetur ab onere quærendi fideiussores dando campsoribus; licitè tantum suæ pecuniæ augmentum accipere potest, quantum campsori mandans dare debuisset.*

Man. c. 17 num. 284.

DECISIO XII.

Ex *consi.* 12. *alias 2 de emp. & vend.*

12 Deponentes scuta aurea apud mercatores, & postea minutatim valorẽ illorum in nummis argenteis, vel æreis capientes, aliquos quattrinos, quos frequenter mercatores adijciunt, cũ soluunt pro illis nummos argenteos, vel æreos, iustè accipere possunt, non solum tanquam sponte donatos in gratiam depositi, vel mutui penes illos donãtes facti, sed etiam tanquam debitos ratione cambij per minutum facti, * & ratione valoris scuti quod forte tunc temporis, quo pecunia argentea, vel ærea in cambium traditur, pluris valet scutum aureum, quam principis institutione æstimatur.

Man. c. 17 num. 283. 288.

DECISIO XIII.

13 Oeconomus alicuius Domini, qui ille mille aureos in vsus domus suæ necessarios expẽdẽdos tradit, quos œconomus postea mercatori custodiẽdos tradit, prædictorũ aureorũ valorem in nummis argenteis, vel æreis à mercatore vna cum auctario quattrinorum accipiens, auctarium illud sibi recipere potest, nec illos aureorum valori instituto adijcere,

Digitized by Google

cere, aut Domino restituere tenetur;eo quod illud plus non soluitur Domino,aut œconomo illi, nomine Domini, sed ipsi œconomo,qui iam Dominus factus erat illorum aureorum, & periculo eius stabāt, si perirent, vnde & lucrum illi, & non Domino accrescere debet; secus autem si Dominus mille aureorum,aureos illos apud mercatorem deponeret, tunc enim auctarium est Domini, non œconomi.

DECISIO XIV.

Ex consil.13. alids 26.

14 Contractus societatis quo conferens mille aureos dat in societatem alteri, qui conferret industriam & laborem in exercenda mercatura lanæ; eo pacto,quod dimidium lucri vni, & dimidium alteri cedat, addito etiam, quod si eueniret, vt nihil lucri fieret, imò perirent præfata millia, dimidium eorum redderet, qui ea suscepit, etiamsi finita societate, nihil de capitali perit, & lucrum diuisum sit æqualiter, illicitus,& vsurarius censendus est, saltem quo ad dimidium pecuniæ collatæ,quod manet saluum eam conferenti, & conferens ad restituendum lucrum illi dimidio respondens tenetur ei, o * qui industriam cōtulit, nisi ipse remissione,aut donatione spōte facta,lucra restituenda conferenti, remittat.

o c. Quoniam. cap. consuluit. & c. in ciuitate. de vsur. Mann. c. 17. nume. 25.

DECISIO XV.

Ex consil.14. alids 27.

15 Societas centum ouium, cum pacto vt eas dans ab altero intra biennium pro fructu & lucro tantum lanæ, & casei, 18. aureos accipiat, iniusta,& illicita est; eo quod centum pecudes vix cētum aureos valent, vnde dans lucratur ad rationem 18. pro centum; maximè cum certificatio lucri certi pro incerto, lucrum soluendum diminuere debeat, nec in contractu apponitur, vt diminuatur lucrum, si intra bienniū illud pecudes aliquot moriantur; quod si ex agnis nascituris numerus reficiendus sit, diminuendum etiam erit ex eis lucrum.

DECISIO XVI.

Ex consil.15. alids 6 de constitut.

16 Lex qua duæ ciuitates inter se conueniunt, vt omnia cambia quæ in eis fiunt inter se, censeantur facta cum terminis differēdi solutionem per sex menses à die præsentationis literarum currentes,illicita & iniusta est;cum exinde is qui dat pecunias cambij pro accipienda pecunia in illis ciuitatibus,eas petere,& accipere non potest vsque ad sex menses: vnde cogitur ibi manere sex mēsibus ad pecuniam suam recuperandam, & vt plurimum opportunitatem suorum negotiorum vel ibi, vel alibi gerendorum perdere. Sed & decipiuntur semper dātes pecunias suas in vna illarum ciuitatum pro literis cambij ad alteram directis, putantes statim intra paucos dies eas soluendas esse, cum tamen solutio ei vsque ad sex menses vi præfatæ legis differatur.

DECISIO XVII.

Ex consil.16. alids 24.

17 Societas qua vnus cōfert mille aureos in societatē mercaturæ pānorū, cū pacto vt alter assecuret conferentem de capitali,& insuper det

illi pro sua parte lucri ratione quinque pro centum, illicita est; cum in vno contractu societas contrahi non possit, vt saluo capitali, detur lucrum illud, quamuis in tribus contractibus id licite fieri possit. *

Mann. c. 17. nume. 214.

DECISIO XVIII.

Ex consil. 17. aliàs 2.

18 Deponentes pecunias in Monte Pietatis, quatuor pro centum capere possunt, dummodo deponentis intentio, & finis principalis sit iuuare montem, & pauperes ab eo mutuantes, & non fœnerandi, & quod ad finem deponendi, siue mutuandi monti, merces paratas venditioni, quas alioqui emisissent, cum sint soliti mercari, aut si non sint soliti mercari, emisissent tamen; His enim quatuor concurrentibus à Iulio III. statutis, huiusmodi deponentes non recipiunt illa quatuor vi, & ratione talis depositi, seu mutui, sed ratione lucri cessantis, quod verisimiliter tantundem, vel amplius lucrarentur; constat autem mutuantem ratione veri interesse vltra sortem aliquid mediocre iustè & licitè accipere. *p* His enim seruatis, nec deponẽtes, nec depositarij peccant; Sin vero deponentes male deponant, ipsi soli peccãt, & ad restitutionem tenentur, depositarij autem, seu ministri montis, nec peccant, nec restituere obligantur.

p Glo. in c. cept. in c. eõquæstu de vsur. S. Th. 2. 2. q. 78. art. 4.

DECISIO XIX.

Ex consil. 18. aliàs 15.

19 Actio ad soluenda cẽtum post annum, vel biennium, vel triennium, minoris pretij quàm centum præsenti pecunia iustè emi potest. *q* * Quamuis enim remissio actionis ob solam anticipationis solutionem vsuraria sit, cum tamen ob alium iustum respectũ fit, pura quia minus valet actio ad rem aliquam, quàm res ipsa præsens, & quia minus vtile est quod post annum vtile erit, quàm quod statim vtile est, licitè id fieri potest.

q Innoc. in c. ciuitate. de vsur. Mann. c. 17. nume. 210.

DECISIO XX.

Ex consil. 19. aliàs 20.

20 Venditio cuiuslibet mercis, facta maiore pretio iusto ob dilatam solutionem, iniusta est, nisi venditor volebat illam seruare sibi in tempus, in quod solutio differtur, & dubium esset, an tunc pluris, vel minoris esset valitura. *r* * Quoties enim merx pluris venditur, quàm valet, fit iniustitia; *s* nisi venditio aliunde ab iniustitia excusetur.

r c. in ciuitate. & c. cõsulit. & c. fi. de vsur. Mann. c. 17. nume. 210. *s* S. Tho. 2. 2. q. 77. art. 1.

DECISIO XXI.

21 Vendens villam valoris quindecim millium aureorum alteri, cum pacto, quod statim soluantur ei tria millia, & quia emens non potest alia duodecim in præsenti soluere, ex dilatione aliorũ duodecim millium in decennium, conueniunt, vt emptor teneatur soluere pro dicta villa decem & octo millia, licitè potest venditor illud plus ratione lucri cessantis accipere, quod verè intendebat facere, & verisimiliter fecisset, si statim solutio illorum facta fuisset; Quia illud non accipitur ob dilatam solutionem pecuniæ, sed ratione lucri cessantis; Quia sicut liceret venditori, si ei soluerentur statim omnia quindecim millia, retinere sibi tria millia, & reliqua duodecim millia mutuare emptori egenti eis, & roganti vt mutuaret illa ei, soluendo interesse lu-

cri

cri cessantis, quod verè intendebat venditor facere exercendo mercaturam, vel emendo census annuos, vel prædia frugifera, si ea illi non mutuasset; * ita in proposito ea ratione lucri cessãtis accipere potest.

Man.c.17 num.211.

DECISIO XXII.

Ex consi.20. aliàs 4.

22 Qui bona fidem aliquem contractum facit, qui communiter creditur esse iustus, & consuetus impunè fieri in ea regione, in qua factus est, quamuis vsurarius sit; mortaliter saltem non peccat. Etsi enim cõmuniter iuris ignorantia à peccato non excusat, t fallit tamen in ignorantia iuris obscuri, vel dubij, vel infrequentati, vel quæ fouetur auctoritate alicuius Doctoris digni, cui credatur; & faciens à peccato, & pœna excusatur: vnde nec per huiusmodi contractum quæsita restituere tenetur.

t c.ignorãtia.de reg. iur.in 6.

DECISIO XXIII.

Ex consil.21. alias 23.

23 Dans centum volenti ducere nauẽ mercibus onustam in aliquem locũ, ea lege quod perderet illa, si nauis periret, & si rediret salua, redderentur ei centũ & viginti quinque, nec vsuram, nec aliquod aliud peccatum committit; Quia talis nihil accipit vi mutui expressi, aut taciti, sed vi alterius contractus innominati donantis sub modo, vel recipiẽtis aliquid ob periculum subeundũ, quod licitè accipi potest. u *

u l.1.& 2 C.de nautico fœn. Man.c.17 num.185.

DECISIO XXIV.

Ex consi.22. aliàs 5.

24 Qui cõtractus illicitos, seu dubios diu exercuit, libros suos diligenter reuisere, peritos consulere, & certa certis Dominis, & incerta pauperibus restituere tenetur, * vt in conscientia securus esse possit.

Man.c.17 num.92.

DECISIO XXV.

Ex consil 23. alias 12.

25 Quamuis solutio debiti vim mutui habeat, pro ea tamen vltra sortẽ sine vsura capere aliquid licet, ratione interesse damni emergentis, vel lucri cessantis, si quod soluenti pro alio debitum contingat. x

x Gl. in c. cõquestus. de vsur.

DECISIO XXVI.

Ex conf.24. aliàs 28.

26 Cõtractus locationis, quo quis 25. pecudes alteri tradit ad quinquennium cum pacto, vt pro vsufructu singularum teneatur conductor illi soluere in principio anni 25. scuta, & finito quinquennio restituere ei totidem pecudes, & eiusdem bonitatis, iniustus, & illicitus est; non solum quia pensio annua soluenda iniusta est, & maior æquo; sed etiã quia soluitur pensio initio anni, antequam quicquam fructus ex eis percipitur à conductore, quod minuit aliquid de pretio pensionis; y & quia contra naturam locationis, & conductionis est, vt periculum rei locatæ ad conductorem pertineat, cum potius econtrà ad locatorem pertinere debeat, qui est Dominus rei locatæ. z *

y Arg.c.1. de plus pe ti.

z c.1.decõmod.ca.1. de deposit. ca.propter sterilitatẽ de locat. Man.c.17 num.179. & 260.

DECISIO XXVII.

Ex consil.25. aliàs 29.

27 Contractus fieri solitus à societate super officijs Romæ, & alibi, vt habens

 bens

bens officium vendibile pecuniam aliquam accipiat, & faciat conferẽtem illam participem redituum sui officij, ad rationem 12. pro cẽtum, ea lege, vt pecunia maneat salua, & extra periculum conferenti eam, nulla habita ratione quantitatis redituum officij, dum conferens pecuniam viuit, & quod possit discedere ab illo contractu, & repetere pecuniam singulis semestribus dũ viuit, & quod, si moriatur antequã discedat tota pecunia collata quæratur officiali; Quamuis nec ratione emptionis, vel venditionis quæ non reperitur in eo, nec ratione mutui, quia mutuans nil vltra sortem capere potest; *a* nec sola ratione societatis, eo quod ad iustitiam societatis requiritur, vt omnes socij de damno, & lucro participent, * quod in illo contractu non reperitur; nec ratione census iustificari possit, cum pecunia data pro censu repeti nequeat, nisi saltem volente censuario; Ex eo tamen iustificari potest, quod dans pecuniam in societatem secundum præfatam consuetudinem subeat periculum perdendi totam sortem, si moriatur, antequam à societate discedat: vnde merito lucrari potest quod iuste respondet illi periculo, non quidem ratione societatis, sed ratione periculi, quod subit in vtilitatem sui socij.

a c.1.14. q.3. & ca. consuluit. de vsur. Man. c.17 num. 311.

DECISIO XXVIII.

28 Pactum quod in huiusmodi societatibus solet apponi, primo vt conferens pecuniam possit desistere à societate, quando vult; & secundo quod socius teneatur statim, vel infra quindecim dies reddere pecuniam; & tertio quod tantum lucri soluat eam deponenti, donec eam reddat quantũ soluebat durante societate, quoad duo priora capita iustum est; cum regulariter cõtractus ex conuentione partium legem accipiat: *b* Quoad tertium vero iniustum est, eo quod tunc cessauit societas, & periculum perdẽdi totam sortem, ratione cuius tantum lucrũ dabatur, & cessante causa, cessare debet effectus. Potest tamen conferens pecuniã, ratione damni emergentis, vel lucri cessantis tantum lucrum accipere, quantũ post quindecim dies lucratus fuisset, ad diẽ moræ solutionis, si ei soluta sua pecunia statim fuisset, & officiarius illud soluere tenetur. *c*

b l.1. §. si cõuenerit, ff. depositi. & cap. contractus. de reg. iur. in 6.

c S. Th. 2. 2. q. 62. artic. 4. et q. 78. art. 2. primum.

DECISIO XXIX.

29 Incertitudo, seu dubium perdendi, contractum facere potest iustum, qui aliàs esset iniustus; vnde dubiũ, an merx sit valitura pluris tempore solutionis, facit vt illa vendi possit pluris, quam valeat. *d* Et incertitudo, an pensio domus maior, vel minor sit futura, facit vt creditor possit accipere fructus pignoris pro vsuris. *e* Et emens aliquem reditum annuum, vel menstruum ad vitam ementis, efficit, vt emptor, si multum viuat, iustè percipere possit multo plus, quàm sit pretium, quod dedit, quia dubium est quanto tempore viuet. *f* & periculum perdendi totũ, facit vt pactum accipiendi centum ab vno cum pactione reddẽdi 200. Si post annum visa Roma, redierit in patriam, sit licitum. Et mutuum datum alicui ea lege, vt si moriatur intra sex annos, nihil ei reddatur, & si viuat, sex annos reddatur ei mutuum datum, & centum pro milliario, iustum est; quia nihil recipit vltra sortem vi mutui, sed solum ob periculum perdendi sortem.

d c. in ciuitate. & c. fi. de vsur.

e l. si ex pactione. C. de vsur.

f Oldrad. consi. 207. Decius cõsil. 123.

DE-

DECISIO XXX.

Ex conſ.26.aliàs 7.de verb. ſign.

30 Dans alteri pecuniam ea lege, vt quotannis certum quid ei ſoluatur, & ſi durãte ſocietate moriatur morte naturali, pecunia eſſet accipientis; ſi poſtea obijt mortem percuſſus calce cuiuſdam equi, aut alio ſimili caſu, poteſt mortui hæres iuſtè pecuniam illam repetere, vel iã repetitam retinere, ex eo quod cõmuniter mors illa non reputatur naturalis, ſed violenta, inſtrumenta vero ſocietatis de morte naturali intelliguntur.

DECISIO XXXI.

Ex conſ.27.deeſt in Nouis.

31 Societas contracta ſuper officio, in quo vnus ponit illud, & alter dimidium valoris eius dat officiali cum pacto, vt danti dentur decẽ, vel duodecim certi lucri pro centenario pecuniæ, ſaluo ſuo capitali, licita eſt.* *Man. c.17 num.151.*

DECISIO XXXII.

Ex conſ.28.deeſt in Nouis.

32 Emens ſcuta leuioris ponderis minori pretio Romæ, & quæ ibi ob defectum ponderis non expenduntur communi pretio, & eadem cum lucro vẽdens ituris extra vrbem, quibus tanti valent hæc ſcuta leuioris ponderis, ac ſi eſſent iuſtiſſimi ponderis, (cum in alijs prouincijs Italiæ etiam ſcuta minoris põderis æquè bene expenduntur, ac ſi iuſtiſſimi ponderis eſſent) ſic vendendo peccat; licet enim non emat ea minoris, quàm valeant, & emptori valebunt tanti in alia prouincia, quanti emit, & fortè pluris; quia tamen venditio rei non iuſtificatur ex vtilitate, quam emptor percipiet ex illa, ſed ex vtilitate, quæ venditori ex ea prouenit, g & pluris ea vendit quam valent in loco, vbi ea vendit, * peccat, & aut eis, quibus vẽdidit, ſi eos inuenit, aut eis non inuentis, pauperibus illud auctariũ reſtituere tenetur. Quamuis enim qui emit in vno loco monetam minoris valoris, portare, vel mittere poſſit eam ad alium locũ, vbi pluris valet, non tamen illam in eodem loco alijs pluris, quàm valet, vendere poſſit.

g S.Th.2.2.q.77.artic.1. Man.c.23 num.77. & 78.

DECISIO XXXIII.

Ex conſ.29.alias 19.

33 Vendens domum, & ob dilationẽ ſolutionis vltra pretium iuſtum aliquid ab emptore recipiẽs, vſurã cõmittit, niſi illud rõne damni emergentis, aut lucri ceſſantis accipiat.

DECISIO XXXIV.

Ex conſ.30.alias 4.de emption. & venditio.

34 Mercator merces ſuas aliquãto pluris vendens, etiam vltra pretium rigoroſũ, ut eo pluri proxenetæ dato, qui emptoris ad eius tabernas adducit, eum ſibi magis officioſum reddat, timens ne emptores ſecus ad alios mercatores diuertant, peccat mortaliter, & ad reſtituendum emptori tantum, quantum iuſto pretio rigoroſo addiderit, tenetur; eo quod emptorem decepit, & iniuſtè læſit. * Proxeneta uero nec peccat, nec reſtitutioni ſubijcitur.

Man.c.23 nu.77.

DECISIO XXXV.

Ex conſil. 31. *deeſt in Nouis,* 32. [*aliàs*] 17. 34. *deeſt in Nouis.*

35 Sicut emptio, & venditio rei vltra dimidiũ iuſti pretij facta, nõ ſolũ iure naturali, diuino, & canonico, h ſed etiam Cæſareo, i iniuſta, & reſciſibilis eſt; ita venditio pretio longè iniuſto maiore propter dilationem ſolu-

h c.cum dilecti. de empt. i l.2.C.de reſcin.vẽdit.

solutionis, iniqua est, & vsura palliata. *k* * Nec eam consuetudo, qua in aliquibus locis id solet fieri, excusat.

k c. in ciuitate de vsur. & Sot. lib. 6. de iust. q. 4. ar. 1. Man. c. 17 num. 206. & 210.

DECISIO XXXVI.

Ex cons. 33 alias 2. de locato. & conducto.

36 Societas qua quis locat centum oues alteri ad quinquenniũ pro pensione centum Iuliorum, & quinquaginta caseorum in singulos annos, ea lege, vt finitis quinque annis, cõductor reddat totidem æquè bonas, exceptis, quæ perirent fulgure, vel vna certa infirmitate, iniusta, & vsuraria est, non solum ob pactum reddendi æquè bonas oues post quinquennium, & consequenter sortem principalem, & vltra illam centum Iulios, & quinquaginta caseos; sed etiam quia conductor in hoc casu obligatur, vt teneatur de omni culpa leuissima, & de omni casu fortuito, excepto ictu fulminis, qui tamen de iure communi nõ nisi de culpa lata, & leui tenetur.

DECISIO XXXVII.

Ex cons. 35. alias 14.

37. Vendens granum in vno mense, vel aliquid aliud vendibile soluendum in alio mense, pretio quo in illo valebit, non potest iuste accipere pretium summum quo valebit aliquo die illius mensis, sed pretio medio, quo illo mense valebit, contentus esse debet.* vt si pretium summum, quo valuerit aliquo die illius mensis fuerit viginti, & minimum quo valuerit alio die, sit decem venditor solutione quindecim contentus esse debet.

Man. c. 17 nu. 241.

DECISIO XXXVIII.

Ex cons. 6. & 10. in Nouis eadem sunt, & desunt in antiq.

* 38 Quamuis aliquid principaliter ratione mutuationis, *l* aut pro dilatione termini ad soluendum debiti à debitore accipi non possit, *m* quia tamen vtrumque interesse, tam lucri cessantis, quam damni emergentis etiam ante morã stipulari à mutuante sine vsura poterit, *n* mercator qui mutuat alteri pecuniam soluendam certo die, si eo die non soluatur, mutuatarium ad verisimile interesse, quod intra illud spatium soluendum fuisset, sine vsura obligare potest.

l c. si foeneraueris. 14 q. 3.
m c. consuluit. de vsur.
n l. 3. §. vl. ff. quod certo loco.

DECISIO XXXIX.

Ex consil. 7. in Nouis, deest in antiquis.

* 39 Cambiorum futurorũ interesse, post Bullam Pij V. *o* * nec certificari potest, nec super eis pacisci, vt cãbio vno finito, aliud recambiũ currere incipiat, nec vt pecunia restituatur in loco, in quo pecunia cambio accipitur; sed neque creditor à suo debitore saltem in foro exteriori stipulari potest, vt interesse cambiorum, & recambiorũ ad tot pro centum soluat.

o Extrauagãtia inci in eam pro nostro. & ē consil. 145 in ordine. Nauar. in Man. c. 17 num. 300.

DECISIO XL.

Ex cons. 16. in Nouis, deest in antiquis.

*40 Vendere carius, aut vilius emere, quam res valeat, ob dilatam, vel anticipatam solutionem nec mercatoribus maritimis, nec pastoribus, nec mercatoribus lanarum licet; nisi hic excessus ex capite lucri cessan-

santis, vel damni emergentis iustifi- cetur, vel intra iusti pretij latitudinem includatur. * Quæ pretij latitudo maior est in re maioris valoris, exceditque pretium, quo communiter præsenti pecunia vendi potest.

Nauar. in Man. c. 23 nu 79.

DECISIO XLI.

Ex consf. 30. in Nouis, deest in antiquis.

* 41 Cambia si non soluantur in primis nundinis cum debito lucro, & sorte principali, recambium pro secũdis tertijs, & quartis fieri potest, donec omnia soluantur, dummodo non maiori lucro, quàm pro primis fiat.

TITVLVS XIV.

De Crimine falsi.

SVMMARIVM.

1 *Falsarij literarum beneficialium peccant, & cui restituere tenentur.*
2 *Mutare sibi nomen sine fraude, nisi seruus sit, cuilibet licet.*
* 3 *Mendax non est, qui per additionem mentalem supplet locutioni exteriori.*
* 4 *Confessario, an, & quomodo credendum sit.*

DECISIO I.

Ex consf. 1. alias 10. de iniur. & damno dato.

1 IMpetrans pro absente beneficium à sede Apostolica, & habita signatura, confingens literas falsas, per quas absens ignorans accipit possessionem eius, & soluit impensas literarum, perinde ac si iuste per Cancellariam fuissent expeditæ, peccat, & ad restitutionem tenetur ei à quo eas accepit, ratione acceptationis ob causam, ea non secuta; *a* cum datæ illi fuerint ad expediendum veras literas, quæ non fuerant expeditæ, à qua restitutione excusatur, si eas literas super signatura valida postea expedire faciat, cum sic causa, ob quam eas acceperat, consecuta sit.

a ff. de con dict causa dat. & C. de condict. ob causam.

DECISIO II.

Ex consf. 2. alias 6.

2 Mutare sibi nomen ad aliquid acquirẽdum cuiuis licet, *b* dummodo seruus non sit, aut nisi ad fraudandum, aut damnificandum creditores, aut alios, id faciat. *c*

b l. 1. C. de mut nom. & leg. falsi. ff. ad l. Cornel. de fal. c d. l. falsi.

DECISIO III.

Ex consf. 1. in Nouis, deest in antiquis.

* 3 Mendax non est, qui per additionem mentalẽ supplet exteriori locutioni id, sine quo mẽdax fuisset, sed neque mendacium aliàs de se non mortale per solam circunstantiam quod in iudicio dicitur, mortale efficitur, nisi alia circunstantia addatur, puta iuramẽtum de veritate dicenda, aut damnum inde notabile accusatori ob pœnam talionis, aut Reipub. cuius notabiliter interest crimina punire sequatur.

Nauar. in Man. c. 12. nu. 87. & c. 18. nu. 3.

DECISIO IV.

Ex consf. 2. in Nouis deest in antiquis.

* 4 Confessario asserenti aliquid fieri, vel non fieri posse, pœnitens credere potest, & licet postea scrupulus oriatur, eum deponere potest.

TITVLS XV.

De Sortilegijs.

SVMMARIVM.

1 *Oratione vana ad futura scienda vtens peccat, non est tamen excommunicatus.*

2 *Puluerem ex cerebro hominis raso, cõtra morbos, an efficere liceat.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. *in vtrisque.*

1 Tens oratione, & verbis bonis, & sanctis ẽt ad Deum directis, interponendo tamen aliqua vana, scilicet orando per pulchrum viridarium, aut per palatium delectabile, per aquam currentem, ignem vrẽtem, ante cubitum, & cum candela benedicta, & alia huiusmodi obseruans ad finem, vt futura à Deo reuelentur, etiam præmissa protestatione, quod dæmones consulere nõ intendat, peccat, & superstitionem admittit; quamuis enim per se peccatum non sit desiderare scientiam futurorum, scire tamen illa obseruando aliqua vana, quæ neque e sua natura, neque ex ecclesiæ institutione vim impetrandi reuelationem habent, & in quibus Dæmon se facile immiscere solet, peccatum, & superstitio est; *a* excommunicationem tamen Bullæ cœnæ non incurrit; cũ ea non excommunicet nigromanticos, nec alios superstitiosos, qui nõ sunt hæretici, aut ad hæresim concipiendam peruenerunt.

a 26. q. 1. 2. 4. & 5. & S. Tho. 2. 2. q. 95. ar. 2.

DECISIO II.

Ex consi. 2. *in vtrisque.*

2 Puluerẽ ex cerebro hominis mortui raso, contra morbum caducum, vel alium ex priuilegio particulari, Medicis, Chirurgis, & Pharmacopolis efficere licet.

TITVLVS XVI.

De clerico excommunicato ministrante.

SVMMARIVM.

1 *Absolutio ab vna censura, aut dispensatio ab vna irregularitate ad alias non extenditur.*

2 *Excommunicatus fructus beneficij legitimè obtenti perdit, non tamen irregularis fit.*

3 *Excommunicari potest absens, & ignorans, sed celebrando non peccat, nec fit irregularis.*

4 *Ordinatus presbiterio ante legitimam ætatem est suspensus & irregularis.*

5 *Suspensus, interdictus, vel excommunicatus, collectam in choro dicens, fit irregularis.*

* 6 *Excommunicatus coram se celebrari faciens, est irregularis, nõ tamen si simpliciter sacrum audiat.*

* 7 *Irregularitatem non incurrit, qui probabiliter se excommunicatum ignorans, celebrat.*

* 8 *Excommunicatus Eucharistiam de manu alterius clerici accipiens, non fit irregularis.*

* 9 *Illegitimus sine dispensatione, & cum falsis dimissorijs promotus, quando sine dispensatione celebrare possit.*

* 10 *Episcopus simoniacum in beneficio an absoluere, & cum eo dispensare queat.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO I.

Ex conf.1.alias 16.

1 Vi in quatuor cẽsuras excõmunicationis incidit, & celebrando in illis incurrit irregularitatem, & manens in ea beneficium obtinet; si postea obtineat absolutionem à censuris excommunicationis duabus de causis incursis, & dispensationem super irregularitate incursa, ex celebratione contra excommunicationẽ duabus de causis incursam; Quamuis absolutio ab illis duabus excõmunicationibus ob illas duas rationes incursis, & dispensatio similiter super irregularitate incursa ex celebratione contra excommunicationem duab. illis de causis incursam, validæ, sint, non tamen extenduntur ab solutiones illæ, vel dispẽsationes ad alias duas excommunicationes, & irregularitates alijs de causis incursas; *a* Et proinde noua opus est absolutione ab alijs excommunicationibus, & dispensatione aliarum irregularitatum, & noua retentione beneficij in statu irregularitatis quæ sitis cum voluntas Papæ aliquẽ habilem ad retinendum beneficium facere volentis, non obstante vna irregularitate sibi expressa, ad retentionem eiusdem, non obstante alia irregularitate, quã nec ipse nouit, quæque ipsi non exprimitur, non videatur extendi.

a c. ex parte. de offi. ordin. & c. cũ pro causa. de sent. excom.

DECISIO II.

Ex conf.2.alias 14.

2 Excommunicatus celebrans, & ob id in irregularitatem incidens, fructus & distributiones beneficij ante obtenti perdit, non ratione irregularitatis, *b* sed ratione excommunicationis: *c* vnde qui solus irregularis est, nec fructus propter irregularitatem, nec distributiones beneficij iustè habiti ante irregularitatem incursam perdit.

b Innoc. in c. cum nobis. de concess. preb.

c c. Pastoralis. de appellat.

DECISIO III.

Ex consil.3. aliás 13.

3 Absens & ignorans quamuis excommunicari possit, celebrando tamen nec peccat, nec irregularis efficitur; *d* dummodo ignorãtia sit probabilis; cum irregularitas sine contemptu non incurritur. *e* collatio tamen beneficij facta tali excõmunicato etiam ignoranti, nulla & irrita est. *f* *

d Glos. in c. Apostolica. de cler. exc. min.

e Pan. in c. Pastoralis. §. verũ de appellat.

f Glos. in d. cap. Apostolica.

Man. c 27 num. 271.

DECISIO IV.

Ex consil 4. alias 8.

4 Assumens presbyteratum ante legitimam ætatem, ipso iure suspensus est; *g* & si post illum assumptum ordine sacro vtatur, irregularis efficitur; & proinde cum ordinatus presbyterio simul cum episcopo cõsecret, & ordine presbyteratus vtitur postquam illũ assumpsit, eo ipso quod quis ante legitimam ætatem presbyter ordinatur, irregularis efficitur. *

g Extrau. Pij II. Cũ ex sacrorũ

Man. c. 25 num. 70.

DECISIO V.

Ex consil.5. aliás 10.

5 Suspensus, interdictus, vel excommunicatus collectam in choro vti hebdomadarius, dicens, irregularis efficitur; *h* cum actum certo ordini deputatum solenniter exerceat. *

h Inno. in c. fi. de excess. prael.

Man. c. 27 num. 141.

DECISIO VI.

Ex consi.1. in Nouis deest in antiquis.

* 6 Excõmunicatus, quãuis simpliciter sacrum

sacrum audiendo irregularis non fit, si tamen celebrat, aut coram se auctorizando, puta si Episcopus, aut Parochialis Ecclesiæ pastor, celebrari coram se faciat, irregularis efficitur. *i*

i c.a. Illud. de cler. ex com. mini-str. & Glo. in Clem. Archiepiscopo, ver. celebrari. de priuil.

DECISIO VII.

Ex consil. 2. in Nouis, deest in antiquis.

* 7 Irregularitatem effugit excommunicatus, qui probabiliter ignorans se talem, celebrat; secus si ignorantia non sit probabilis, & multo minus si sit affectata. *K* *

K c. Illud. de cler. ex com. ministr. Nauar. in Man. c. 23 num. 45.

DECISIO VIII.

Ex consi. 3. in Nouis, deest in antiquis.

* 8 Excommunicatus Clericus excõmunicatione maiore, sciens, aut scire debens se talem, etsi accipiendo ordines irregularitatem incurrat; secus tamen si Sacramentum Eucharistiæ de manu alterius Clerici accipiat, cum hoc nullibi, sicut illud, in iure expressum sit: & irregularitas nõ nisi in casibus à iure expressis incurritur. *l*

l c. is, qui. de sent. ex com. in 6.

DECISIO IX.

Ex consi. 6. in Nouis, deest in antiquis.

* 9 Illegitimus sine dispensatione, & cum falsis dimissorijs promotus, & postea à Papa à dictis excessibus, & infamia absolutus, cum suspensiône ad certum tempus, eo transacto, sine alia dispensatione celebrare potest.

DECISIO X.

Ex conf. 18. in Nouis deest in antiquis.

* 10 Quamuis excommunicatio ob simoniam in beneficio incursa Papæ reseruata sit, *m* Episcopus ab omnibus casibus etiam Papæ reseruatis facultatem absoluendi habeat, nec vllus talis sit, qui excommunicationem annexam non habet, * vtique ex eiusdem Concilij facultate, episcopus ab excommunicatione simoniacum in beneficio absoluere, & super irregularitate ob celebrationem factam post simoniam commissam incursa, (dummodo simonia occulta sit) dispensare valet; quandoquidem qui totum dicit, nihil excludit. *n*

m Extrau. 2. de simo. eo ipso tamen quod. Conc. Tri. sess. 24. de refor. cã. 6. Nauar. in Man. c. 27 num. 261.

n c. Solita. de Maior. & obed.

TITVLVS XVII.

De Clerico non ordinato ministrante.

SVMMARIVM.

1 *Irregularis non assistens Diacono baptizanti aliter quàm auctorizando.*

2 *Irregularitas occulta est ex actu publico, super qua dispensat Episcopus, si videntes ignorent eum esse delictum.*

3 *Excommunicatus in una diœcesi, & celebrans in alia vbi nescitur, est irregularis.*

* 4 *Irregularis fit, qui vtitur ordine sacro, quem non habet, nec potest ascendere.*

DE-

DECISIO I.

Ex conſ. 1. alias 4.

1 PArochus dans licentiã Diacono baptizandi ſolenniter, & eidem aſſiſtens ſola cauſa corrigendi eum, ſi erraret, irregularitatem non incurrit, quamuis Diaconus ipſe irregularis ſit; *a* cum nemo illam incurrit niſi in caſibus a iure expreſſis; *b* ſecus ſi auctorizando, aut mandando aſſiſteret, ſic enim & Parochus irregularis redderetur. *c* parocho autẽ accuſato, & dicenti ſe ſolum cauſa corrigendi, & non auctorizandi aſtitiſſe, in dubio credi debet, ſaltem ſi id iureiurando affirmet, Quia in his, quæ ex animo alicuius pendẽt, ei ſaltem iuranti credendum eſt: *d* & actus, qui delictum, aut non delictum cõmodè interpretari poteſt, interpretari debet nõ eſſe delictũ. *e*

a c. 1 de cl. non ordin. min.
b c. Is qui de ſenten. exc. in 6.
c Cle. Archiepiſcopo. de priuile. & ibi glo. verb. celebrari.
d. c. ſignifi caſt. de homicid.
e cap. 2. de reg. iur.

DECISIO II.

Ex conſ. 2. in vtriſque.

2 Diaconus ſolenniter publice coram multis baptizans, & proinde irregularitatem incurrens, *f* cum id presbyteri munus ſit, ab Epiſcopo diſpẽſari poteſt per facultatem à Concilio Tridẽtino *g* traditam ad diſpenſandum in irregularitate occulta, dummodo aſtantes ignorent id muneris eſſe illi prohibitum; aut ſi aliquis id ſciat, neſcit tamen per id incurri irregularitatem; Quia licèt actus publicus ſit, in hoc tamẽ euentu delictum eſt occultum, & in irregularitate ex delicto occulto Epiſcopus diſpenſare poteſt; * modo poſtea fama nulla de irregularitate contracta orta ſit; tunc enim nõ poterit, cum iam delictum incipit eſſe publicum.

f cap. 1. de cleric. non ord. miniſtr.
g Tri. ſeſſ. 24. c. 6. de ref.
** Nau. in Man c. 27 nu. 194. et 160.*

DECISIO III.

3 Excommunicatus in vna diœceſi, vel vrbe, & celebrãs in alia, vbi neſcitur, an ſit excommunicatus, irregularis efficitur, ab Epiſcopo tamen diſpenſari poteſt; cum delictũ eius ſit occultum. *h* Quamuis enim actus diſpenſandi ſtrictè intelligi debeat, *i* poteſtas tamen diſpenſandi eſt fauorabilis, & amplianda. *K*

DECISIO IV.

Ex conſ. 1. in Nouis, deeſt in antiquis.

*4 Irregularis eſt, qui ordine ſacro quem non habet, vtitur; * ideoque ſicut ad altiores promoueri nequit, *l* ita neque in ſuſceptis miniſtrare poterit ſine diſpenſatione, quæ non à Pœnitẽtiario, ſed à Papa obtinenda eſt. *m*

h Tri. ſeſſ. 24 c. 24. c. 6. de ref. i c. 1. & 2. de fil. presbyt. in 6.
K Gloſ. in clem. 1. de offi. vic. Felin. in cap. poſtulaſti. de reſcrip.
** Nauar. in Man c. 27 num. 247*
l cap. 2. de cler. nõ ordi. miniſ.
m Sylueſt. verb. irregularitas. quaſt. 12.

TITVLVS XVIII.

De Priuilegijs.

SVMMARIVM.

1 *Gratia per mortem concedẽtis non expirat, licet ſic mandatum.*

2 *Gratia Papæ,* Donec aliud decernat *illius morte non expirat, ſecus* vſque ad eius beneplacitum. *& quare.*

3 *Priuilegium Minorum generalis diſpẽſandi ſuper multitudine Miſſarum ad ſucceſſores, & ad Miſſas poſt illud acceptas extenditur.*

4 *Beneficij, ſeu priuilegij impetratio ſine mandato, valet.*

5 *Diſpenſatio limitata quoad forum interius, ad exterius non extenditur.*

Diſpen-

6 *Dispensandi facultate concessa, literis non expeditis, cur non vtendum.*

7 *Dispensatio eius, qui ob febrem, vel alium dolorem non valet recitare horas, ad cæcum non extenditur.*

8 *Indulgentia pro mortuis concessa ad viuos non extenditur.*

9 *Indulgentia non acquiritur, nisi fiat totum id, pro quo conceditur.*

10 *Indulgentia mortuo per opus existentis in mortali quæri potest.*

11 *Peccans spe veniæ obtinendæ per gratiam post, vel ante obtentam, absolui potest.*

12 *Gratia de altari priuilegiato concessa, an, non expressa veritate, valeat.*

13 *Dispensationes circa diuersa, licet vna de alia mentionem nõ faciat, non vitiantur.*

14 *Priuilegium conferendi sacros ordines Abbatibus cõcessum, Concilio Trid. refragatur.*

15 *Indulgentia pro defunctis Missam, per quamlibet Missam acquiritur.*

16 *Legere librum vetitum, extra territorium licentiam concedentis licet.*

17 *Episcopus in sua diœcesi ex causa extra locum sacrum Missare, & facultatem id faciendi dare potest.*

18 *Clericus enormibus se immiscens, ante monitionem, fori priuilegium non perdet.*

* 19 *Gratia Papæ non eget ad sui essentiam scriptura.*

* 20 *Casus reseruati episcopo, an ligent exemptum.*

* 21 *Priuilegia clausa in corpore iuris non censentur sublata per aliã superuenientem dispositionem iuris communis habentem in se clausulam generalem.* Non obstantibus priuilegijs.

22 *Minores de obseruantia iurium parochialis incapaces sunt.*

* 23 *Priuilegium non prodest ei, cui conceditur, donec eius notitiam habeat.*

* 24 *Priuilegia, dato aliquo effectu, an ad alios extendantur.*

* 25 *Prælati à iurisdictione episcopali exempti, an iurisdictionem quasi episcopalem habere censentur.*

26 *Priuilegium canonis clericis minoribus 14. annorum non tollit. Conc. Trid. sed fori.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alids 2. de offic. iudic. delegat.

Dispensandi facultas cum quibusdã personis, quæ in gradibus prohibitis contraxerunt, à Papa Episcopo concessa, etiam mortuo cõcedente, valet: Quamuis enim commissio de dispensando cum aliquo per mortem committẽtis expiret, *a* quia est mandatũ de gratia facienda; concessio tamen facultatis ad dispensandum, nomine nominato, est gratia facta illi, cui datur facultas, & concedentis morte non expirat; cum gratia facta non expiret per mortem concedentis. *b*

a c. Relatũ de off. leg.

b c. si super gratia. tit. eod.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alids 3.

2 Exemptus à iurisdictione Episcopi per Papã cum clausula, *donec aliud decernat*, mortuo Papa non fit Episco-

Episcopo subiectus, sed manet exẽptus, donec per successorũ eius reuocetur exemptio à Papa cõcessa. Quamuis enim per mortem ipsius cesset gratia facta cũ clausula, *Vsq; ad beneplacitũ eius*. *e* eo quod per mortem definit beneplacitũ & voluntas eius; gratia tamen facta, donec aliud decernat morte eius non cessat, cum in hoc euentu requiratur dispositio, & decretatio, quæ nõ fit per mortem, cum potius per eam potestas disponendi aliud sublata sit.

e c. si gratiosa. de rescrip. in 6.

DECISIO III.

Ex consi. 3. aliàs 10. de cele. Miss.

3 Priuilegium concessum Generali ordinis dispensandi super multitudine Missarum, ad quas Monasteria ordinis illius obligata sunt, non solũ Generali, qui tũc fuit, sed etiã successoribus suis cõcessum esse intelligitur nisi Papa aliud exprimat: vnde Generalis talis non solum super Missis receptis tempore Generalium, qui præerant tempore Bullarum datarum, seu Priuilegiorum concessorũ dispẽsare valet; sed etiã pro postea receptis ante suam visitationem, & tẽpus quo dispensatio ipsa petitur, non tamen pro postea admittendis, & in omni dispẽsatione tenor priuilegij, & commissionis seruandus est. *d*

d c. prudẽtiã. de offi. deleg. & c. Pisanis. de restitu. spol.

DECISIO IV.

Ex consi. 4. aliàs 4. de rescrip.

4 Religiosus pro sua religione Procuratoris officiũ in Curia agens, si Monasteriũ suũ inquietatur pro re aliqua aut impositione, seu talea extraordinaria, absq; Monasterij mãdato immunitatẽ, seu Priuilegium à Papa impetrare potest, & gratia sic sine speciali mandato concessa tenet; Nõ solum ex eo quod Papa illud facere, & concedere potest sine vllius instantia; & petitione; *e* sed etiã quia coniũctus pro coniũcto spiritualiter, vel carnaliter sine eius mãdato aliquid impetrare validè potest: *f* & quia dispensatio, & impetratio beneficij & priuilegij ab alio, pro alio sine mandato eius fieri potest. *g*

e Arg. c. 1 de consti. et c preposuit. de cõcess. preb.
f c nõnulli. §. sunt & alij. de rescript.
g c. ex ore de his, quæ fiunt a maior. par. c. & cap. innotuit. de elect.

DECISIO V.

Ex consi. 5. aliàs 4 de iudicijs.

5 Facultas dispẽsãdi cum ijs, qui publicè & bona fide in tertio, & vlteriore gradu Matrimonium contrahunt, in foro tantum conscientiæ per Bullam Cruciatæ Cõmissario concessa, cũ quibus in eo foro Cõmissarius dispẽsauit & si de impedimento in foro exteriori constet, & de dispensatione; Iudex tamen secundum suam conscientiam, & veritatem iudicare potest matrimonium illud non esse validum; quia dispensatio illa quoad forum exterius, & contentiosum nihil operatur; eo quod tam facultas dispẽsandi cõmissariis Cruciatæ à Papa cõcessa, quàm dispensatio per illos super impedimento matrimonii facta, quoad effectus fori interioris, & conscientiæ tantum fuerit limitata; & ideo quoad forum contentiosum actus eorum nõ valet; cum actus agentium vltra eorum intentionem non operentur; *h* & limitata causa limitatum producit effectum, *i* & iudex secũdum eam veritatem solum, quam vt iudex nouerit, iudicare debet. K & proinde iudex hoc matrimonium, quoad forum exterius & contẽtiosũ nõ esse validum iudicare potest quamuis in foro interiori validum esse sciat.

h l. non omnis. ff. de rebus. cred.
i l. in agris. ff. de acq. rer. domi.
K S Tho. 2. 2. q. 60. art. 6. & q. 67. ar. 2.

Digitized by Google

DECISIO VI.

Ex consi 6. alias 2.

6 Facultas concessa Prælato religionis dispensandi cum suis religiosis super irregularitate occulta, valida non est, nec ea prælatus ante Bullarum expeditionem vti potest: cum hæc mens Papæ concedentis esse censeatur.

DECISIO VII.

Ex consi. 7. alias 23. de celeb. Miss.

7 Indulgentia, vel dispensatio quod obligatus ad horas canonicas dicendas, satisfaciat, dicendo decies Pater Noster, & decies Aue Maria, si tenetur febre, vel tanto alio dolore, quod eas cômodè recitare nequeat, ad cæcum, vel dolore oculorum ita laborantem, vt sine periculo perdendi visum eas recitare non possit, simpliciter nõ extenditur, quia sola cæcitas febrem, aut dolorem impedientem recitationem non inducit: Huiusmodi autem facultas, aut dispensatio non valenti ob febrem, vel alium dolorẽ horas recitare, vt non teneatur parum prodest.

DECISIO VIII.

Ex consi. 8. alids 39. de pœniten. & remissio.

8 Indulgentia pro mortuis concessa, ad viuos non extenditur, etiamsi quis pro viuis Missam celebret, sicut eam consequitur anima mortui, si pro ea celebretur.

DECISIO IX.

Ex consil. 9. alids 38. de pœniten. & remissio.

9 Indulgentiam ieiunanti, oranti, & eleemosinam facienti feria quarta, sexta, & sabbato vnius hebdomadæ concessam, non consequitur is, qui vna tantum præfatarum feriarum tantam eleemosinam facit, quantam omnibus tribus erat facturus; cum concessio indulgentiæ strictè interpretanda sit; *l* & copulatiua dispositio, vt vera sit, omnes eius partes veræ esse debent. *m* Nec indulgentia alicui, nisi totũ illud faciat, quod ad acquirendum illam præstituitur, acquiri solet, adeo quod nihil quæritur, etiamsi bona pars illius fiat. *n* vnde sicut ad indulgentiam acquirendam nõ sufficit vna, vel duabus præfatarum feriarum, ieiunare, & orare, ita nec eleemosinam in vna tantum dare. Quamuis enim id quod dandum, vel faciendum est aliquo tempore, fieri potest ante illud, quando tempus in fauorem debitoris adiectũ est, non tamen id fieri potest, quando in fauorem alterius adiectum est, vt in casu proposito contingit, vbi onus de faciendo eleemosinam tribus diebus, adiectum esse videtur, vt diutius, & plu ries bene operetur: sicut nec iussus septem psalmos pœnitentiales septies septem hebdomadibus, satisfacit, dicendo illos septies in vna septimana, si tempus adiectum non fuerit in fauorem eius, vt leuius eos recitare posset, sed ad hoc vt maiori tempore peccata defleat.

l Arg. ca. porro. de priuil.
m l. si. hæredi plures. ff. de condit. instit.
n Extraua. Vnigenitus. de pœn. & remiss.

DECISIO X.

Ex consil. 10. alids 36. de pœniten. & remissio.

10 Indulgentia mortuo per opus existentis in statu malo quæri potest, siue opus, ob quod conceditur indulgentia, sit Missa, quæ ex opere operato prodest, siue alia, quæ tantum ex opere operantis valet.

DECISIO XI.

11 Peccans spe veniæ cõsequẽdæ per Bul-

Bullam iam concessam, vel postea cōcedēdā, absolui per eā potest, nisi Bullam, vel indulgentiā cōcedēs illum ab eius commodo excipiat.

DECISIO XII.

Ex conf. 11. alias 1. de rescript.

12 Gratia de altari priuilegiato à Papa alicui ecclesiæ facta ad petitionem alicuius dicentis, quod in ea sint viginti sacerdotes, etiamsi non sint plures quam quindecim sacerdotes, valet.

DECISIO XIII.

Ex consi. 12. aliàs 6. de temp. ordin.

13 Dispensatio & gratia facta Subdiacono occulto, & male ordinato, vt vxorē ducere possit, nō viciatur eo quod tacuit, præsertim sine dolo, quod erat affinis vxoris; neque secunda gratia postea impetrata vt affinem ducere posset, nō facta mētione de dispensatione super ordine, irrita censeri debet; quia res separatæ sunt, quarum vna alterā nō auget; nec vllo iure requiritur, vt mentio alterius in altera fiat: Sicut nec gratia facta de pœna adulterij requirit mentionem de gratia pœnæ periurij, lusus, vel homicidij; nec gratia pluralitatis beneficiorū facta illegitimo mētionē gratiæ factæ ei de non ieiunando, vel nō sol uēdo pœnā periurij, requirit; cum hæ res separatæ sint, quæ circa idē nō versātur; secus tamē in illis quæ circa idē versātur: vnde indulgētia secūdi homicidij, non facta mētione de prioris indulgentia, non valet; *o* Nec dispensatio super pluralitate beneficiorū illegitimo cōcessa valida est, nō facta mētione de priore dispēsatione, qua ad vnū habilis effectus est; *p* eo quod lex mentionem iterationis delicti requirit, & dispensationes se cōtingunt, & circa idem versātur, ita vt tacitum, delictum, & defectum expressum, super quo dispensatur, augere soleat.

o l. 2. C. de epis. au dient.

p c. 1. de filijs presb. in 6.

DECISIO XIV.

Ex consi. 13. alias 14.

14 Abbas, priuilegium conferendi ordinē Subdiaconatus a multis summis Pontificibus ante Concilium Tridētinum concessum & confirmatum habens, cuius etiam Priuilegia omnia generaliter à Papa post dictū Conciliū cōfirmata sunt exceptis his, quæ Concilio Tridētino sunt contraria, huiusmodi Priuilegio ordinādi subdiaconos nūc vti non potest; cū dictū Conciliū *q* solis episcopis ordinationem ad sacros ordines reseruet, & alijs Priuilegijs suo decreto contrarijs expresse deroget; Nec Papa per suam generalem confirmationem tam exorbitans priuilegium cōfirmare velle cēsetur; maximè cum omnia priuilegia Tridentino Concilio contraria excipiat.

q Trid. sess. 23. cap. 8. 10 & 12

DECISIO XV.

Ex consi 14. aliàs 37 de pœnit. & remissio.

15 Papa priuilegium concedens, vt quoties in aliquo certo altari pro defunctis Missa dicatur, anima illa per modum suffragij indulgētiam plenariam consequatur; de qualibet Missa, tam de sancto, quàm de feria, quam de defunctis intelligitur. Quāuis enim valor Missæ pro defunctis aliquid amplius ex opere operantis valet, ea ratione quod totus ferè tenor eius resonet defunctorū: quia tamen Missæ omnes ex opere operato æquales sunt; *r* & ex alio respectu Missa defunctorum

r c. Intra. 1. q. 1.

Digitized by Google

breuior est, & minus attente vt plurimũ dicitur, quã alia; & sæpe cõtingit aliquẽ mori vespere, vel mane alicuius festi magni, cuius animæ propinqui, & amici opitulari desiderant; & frequẽter noua memoria sancti, & officij nouitas, celebrantis deuotionẽ auget ex qua valor operis operãtis depẽdet; & incõuenies esset eo die Missam defunctorũ dicere; satis erit quamlibet Missam ad indulgentiã pro anima defuncti acquirendam dicere; præsertim cum Papa generaliter Missam nominet ad nullam particularem restringẽs; & dispositio generaliter loquẽs, etiã generaliter intelligenda est; *s* & beneficium principis, dummodo nõ sit ambitiosum, *t* late interpretari debet. *u*

s c. solita. de maior. & obed.
t c. quamuis. de praben. in 6.
u l. 1. ff. de cõst. prin.

DECISIO XVI.

Ex conf. 15. alias 6.

16 Habens licentiam legendi aliquem librum, extra territorium licentiam concedentis, illum legere potest; sicut habens licentiam confitẽdi, studendi, vel non ieiunandi, extra territorium concedentis, confiteri, studere, vel ieiunium omittere valet. *x*

x Arg. c. placuit, de pan. d. 6. & arg. c. cum ex eo. de elect. in 6.

DECISIO XVII.

Ex consi. 16 alias 5.

17 Episcopus in sua diœcesi ex iusta aliqua causa priuilegio Missandi extra ecclesiam, vel alium locum sacrum vti potest super altari portatili, & facultatem id faciendi aliis dare, *y* non obstante Concilio Tridentino, *z* illud solum pro libito, & sine iusta causa fieri prohibente; in alieno autem episcopatu, illo priuilegio vti non potest, si episcopus ille Concilium Tridentinum receperit, & prohibuerit, ne quis in suo episcopatu extra loca sacra, & ad Missandum specialiter deputata, sacrum celebraret, quia episcopi auctoritate Concilii Tridentini ea statuere possunt, quæ iusta & honesta sibi videbuntur, tanquam Papæ delegati in hac parte, priuilegiis quibuscunque in contrarium non obstantibus. *

y c. cõcedimus. de cõsec. dist. 1.
z Tri. ses. 22. de obser. et eui. in celebr. Miss.

Man. ca. 25. n. 82. a c. cũ ab homine. de iud. c. si iudex. de sent. exc. in 6. & c. nouimus. de ver. sign.
b arg. Triden. sess. 23. c. 6. de ref.

DECISIO XVIII.

Ex consil. 17. alias 25.

18 Religiosus professus approbatæ religionis nullo ordine insignitus immiscens se rapinis, latrocinijs, & alijs enormibus criminibus, etiã habitu, & tõsura clericalibus dimissis antequam moneatur desistere, aut incorrigibilis sit, priuilegium fori non perdit, nec laico iudici subijcitur; *a* sicut nec clericus saltem in sacris constitutus. *b* Et iura, quæ clericos occidẽtes, vel mandantes occidere per assassinos, *c* & ioculatores, goliardos, & buffones artem illam per annum exercentes, *d* priuilegium clericale, & fori perdere dicũt, de illis specialiter intelliguntur, nec extra proprium casum ad alios extendi debent, cũ sint leges pœnales. *e* Sed neque de priuilegio fori iura illa disponũt, sed ad summum solum probãt perdi priuilegium canonis, si quis suadente, *f* vt grauissimi authores exponunt. *g*

c c. 1. de homic. in 6.
d ca. 1. de vita et hone. cler. in 6.
e c. Pœna de pen. dist. 1.
f c. si quis suadente 17. q. 4.
g Pan. in c. perpendimus, de sent. exc. & Silu. verb. clericus.

DECISIO XIX.

Ex consil. 1. in Nouis, deest in antiquis.

* 19 Quamuis scriptura ad valorẽ & substãtiã gratiæ necessaria, nõ sit, *h* neq; gratia morte cõcedentis expirat, *i* sicut expirat mandatũ re integra, morte mãdãtis, K quoad ꝓbationẽ tñ in foro exteriori ita necessaria est, vt nisi probari possit cõcessa, pro-

h Cle. dudum. de sep. et ibi gl. in ver. verbo.
i c. si super gratia de off. deleg. in 6.
K c. relatum. de off. del.

pro non concessa habenda erit; eo quod quoad forū exterius, de non existentibus; & non apparentibus, idem est iudicandum. *l*

l c. si sacerdos. iuncta gl. de offi. ordin.

DECISIO XX.

Ex cons. 4. in Nouis, deest in antiquis.

* 20 Casus reseruati episcopo ligant etiam exemptum, nisi sit ita exemptus, vt nec ratione delicti, nec cōtractus ei subijciatur. *m*

m arg. c. 1. de priuile. in 6.

DECISIO XXI.

Ex consil. 7. in Nouis, deest in antiquis.

* 21 Priuilegia clausa in corpore iuris quamuis per aliam superuenientem dispositionem etiam iuris communis, habentem in se clausulam generalem, *Non obstantibus priuilegijs*, non censentur sublata, vnde & regulares priuilegio sibi de tempore interdicti celebrando concesso; in corpore iuris clauso, *n* non obstante Concilio Trid. vti possunt; alia tamen regularium priuilegia, quibus eis facultas celebrandi diuina in diebus sāctorum suorum ordinum; & aliquot alijs tempore interdicti conceditur, per Concilium Trid. *o* sublata censentur: Quandoquidem aliàs inutile redderetur. ca. 12. cum absque iussione illius, religiosi interdicta cum moderatione suorum priuilegiorum seruare tenerentur. *p* Et cap. 22. priuilegia omnia iuri cōmuni contraria illis tollere videtur, iusque nouum in omnibus capitulis illius sessionis praecedentibus specialiter ab eis seruari praecipit; Quorum vnum est caput 12. tollit enim vniuersaliter sine discrimine omnia & singula priuilegia quae decretis superioribus contrariantur. Vnde cum constet praefata priuilegia iuri communi de seruando interdicto esse contraria, cuius obseruantia eis specialiter in ca. 12. praecipitur, per praefatum Cōcilium penitus sublata esse censentur. Si quidem mens Concilij fuisse videtur, religiosos parochis aequare quo ad interdicti obseruationem, & vt religiosi, qui sunt coadiutores parochorum, eos non superent, cùm accessorium principale suum non praecedere, sed sequi debeat. *q*

n c. alma mater. de sent excō. in 6.

o sess. 25. de regul. c. 12. & 22.

p clem. 1. de sent. ex com.

q c. accessorium. de reg. iur. in 6.

DECISIO XXII.

Ex cons. 19. in Nouis deest in antiquis.

* 22 Minores de obseruantia iurisdictionis parochialis incapaces sunt; vnde nec illam praescribere possunt, & si ministrent Sacramentum Eucharistiae, aut extremae vnctionis, vel benedicant nuptias parochianorum alicuius loci, excommunicati sunt. *r* nisi ex Episcopi, aut Papae licentia, & priuilegio, aut ab immemorabilis temporis possessione, & praescriptione id faciant.

r clem. 1. de priuil.

DECISIO XXIII.

Ex consil. 21. in Nouis deest in antiquis.

* 23 Priuilegiū regulariter nō prodest cui conceditur, nec nocet ei contra quem conceditur, donec ad eorum notitiam perueniat: Et licet aliquando prosit ei, cui conceditur, nunquā tamen nocet ei, contra quem conceditur saltem quoad incurrendam poenam, donec ei legitimè intimetur, eiusq; legitimam notitiam habeat. *s* Quod si nonnunquam dispositio aliqua ignorantes comprehendat, puta cum exprimitur in ea, vt ex tempore datae obliget, *t* aut

s c. §. ex par. de cō cess. preb. in 6.

t Gloss. in clem. 2. in verb. Ex nūc. de haeret. in 6.

aut cumponitur in ea decretum irritans, id solùm de annullatione actus, quæ non est propriè pœna, & non de pœna propriè intelligitur. u

u Pan. & Fel. in c. 2. de constitut.

DECISIO XXIV.

Ex consil. 22. in Nouis, deest in antiquis.

* 24 Priuilegia, dato aliquo effectu quem operantur contra ius commune, ad alios, saltē ad eos, ad quos non mouet eadem ratio, extendi non debent. x

x arg. c. cũ in his. de priuileg.

DECISIO XXV.

Ex consil 32. in Nouis, deest in antiquis.

* 25 Prælatus ab Episcopi iurisdictione exemptus, & immediatè Papæ subiectus, iurisdictionem quasi Episcopalem, in suos subditos habet. y & cum suis subditis ea omnia, quæ episcopus potest, exercere valet.

y Gloss. in clem. 1. in verb. Proprij. de rebus. eccl. non alien.

DECISIO XXVI.

Ex consi 24. in Nouis, deest in antiquis.

* 26 Priuilegium fori, quamuis clericis in Minoribus constitutis ante 14. annum sublatum sit, nisi clericalem habitum, & tonsuram deferentes alicui ecclesiæ de mandato episcopi inseruiant, vel de eiusdem licentia in seminario, vel in schola, aut vniuersitate quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versentur, priuilegio tamen Canonis, z per Concilium Trid. sess. 23. de reform. c. 6. non priuantur; cum nulla ibi Canonis sed fori tantum mentio facta sit, & ius antiquum, nisi quatenus ius nouum illud expressè tollit, non censetur sublatum. a

z c. si quis suadente. 17. q. 4.
a l. præcipimus. de appellat.

TITVLVS XIX.

De Purgatione vulgari.

SVMMARIVM.

1 *Purgatione vulgari se purgans, vel purgare se volens duello, peccat.*

DECISIO I.

Ex consi. 2. [alias] 2. in vtrisque.

1 Diffamatus de crimine iniustè ab alio, & pro famæ suæ recuperatione, duello, & iuramēto se purgare deliberans, mortaliter peccat; a & si de facto id faciat, excōmunicationem, & aliàs pœnas incurit, b non solùm si duellum solenne fuerit, sed etiamsi sit priuatum, & sine vlla solennitate patrinorum, aut patronorum, & aliarum monitionum aut diffidationum habitum: c secus autem si solummodo voluntatem cōmittendi duellum habeat; cum neque Tridentinum Concilium d neque Papa, duella mentalia puniant, sed tantum realia. e Sicut nec occidendi voluntas irregularē aliquem efficit, sed occisio ipsa realis. f Talis autem excommunicatio maior per duellum solenne incursa, per Tridentinum, & etiam per Pium IV. Summo Pontifici reseruata, per præfatam Gregorij XIII. Extrauagantem ad duellum etiam priuatum extenditur.

a c. 1. & 2. de duello.
b Tri. sess. 25. c. 19. de ref.
c Greg. 13 Extraua. Ad tollendum. edi. 1582.
d Tri. vbi supra.
e arg. c. si. de homic.
f c. si aliquis de homicid.
g Pius IV. Extr. Ea quæ. edit. An. 1560.

TITVLVS XX.

De iniurijs, & damno dato.

SVMMARIVM.

1 *Testis iustè interrogatus, reum nō detegens*

Digitized by Google

detegens damnum fisco non restituit.

2 *Res mobiles in bello captæ capientium fiunt.*

3 *Pater repetere non potest quæ ex charitate pro filijs soluit, nisi protestatio præcedat.*

4 *Pœnitens, qui confessario quid restituendum dedit, satisfecit, donec sciat non fuisse restitutum.*

* 5 *Mercedem iustam officialibus suis respublica assignare tenetur.*

* 6 *Officialis, aliquid iniuste accipiēs ad restitutionem tenetur.*

* 7 *Iniuria filij redundat in patrem.*

* 8 *Damnum datum restituere tenetur, qui alteri suadet, vt creditum, solutum exigat.*

* 9 *Debitor incertorum, si sit pauper potest illa sibi tanquam pauperi retinere.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. aliâs 4.

1 QVando pœna iure ipso ob aliquod delictum imposita est, testis legitimè interrogatus, & reum nō detegens, dānum fisco restituere non tenetur; cum testis ille nulla bona suo falso testimonio auferat fisco, nec causa proxima damni alicuius existit; nec pœna in foro conscientiæ ante sententiam debetur; *a* Restituere autem non tenetur, nisi qui impedit alium ad quærendum id, quo iam habebat ius quæsitum in re, vel ad rem per actionem, vel officium iudicis, * quale in proposito fiscus habere non videtur.

a Glos. reccp. in ca. fraternitas, 12. q. 2. Nau. cap. 17. num. 69.

DECISIO II.

Ex consi. 2. aliâs 3. de restit. spoliat.

2 Res mobiles in bello iusto, siue iniusto captæ, ex tacita quadam Principum conuentione, attenta iustitia belli quæ ex indictione, & auctoritate suprema temporali facta colligi solet, quamuis alia vera non concurrit, capientium esse censentur, nec postea ab aliis quouis modo recuperatæ, Dominis prioribus necessario restituendæ sunt: nisi forte sint res, in quibus locum habet ius postliminij, vt sunt naues onerariæ, & currus, & boues portantes, & trahentes frumenta, & commeatum, & alia huiusmodi, quæ solum causa belli, & prælii feruntur. *b*

b l. 2. & 3. ff. de cap. & l. 2. C. de capt. & postlim.

DECISIO III.

Ex consi. 3. alias 5.

3 Stante statuto, vt filiusfamlias non dum emancipatus, sed in patris potestate cōstitutus, propter suum delictum condemnari possit in legitima quæ ei ex bonis patris deberetur, si tunc pater moreretur, si aliquis filiusfamilias in illa condemnatus sit, & pater mendaciis, & periuriis suis, & amicorum, probet se non habere vlla bona, ex quibus legitima filio debeatur, tenetur ea pater fisco, vel iudici cui debebatur quarta illius legitimæ, restituere; cū pœna etiam in conscientia post cōdemnationem debeatur: *c* vnicuique enim ius suum, & sibi debitum reddendum est; *d* Nec vlli se vel bona sua, per mendacia, & periuria defendere licet. *e* Potest tamen pater in partem restitutionis computare ea quæ filius antea patri ad lusus, & alia illicita subtraxit, & quæ alias soluit propter delictum ab eodem filio perpetratum; licet enim repetere non poterit pater quæ ex charitate, & pietate pro filiis soluit, nisi prius facta fuerit protestatio, quod ea animo repetendi impenderit; illa

c S. Th. 2. 2. q. 62. a. 4. d l. iustitia. ff. de iust. et iure. e S. Th. 2. 2. q. 69. art. 2.

tamen, quæ coactè impedit, repetere potest; & in dubio animo repetendi maximè in casibus allatis, impendisse censetur.

DECISIO IV.

Ex consi. 4. aliàs 5. de solution.

4 Pœnitens, qui confessario pecuniã dat, vt ea creditoribus suis occultis satisfaciat, si confessarius eam in suos vsus bonos, vel malos impēderit, mentitus pœnitenti, quod creditoribus suis satisfecit, ab alia satisfactione excusatur, donec ei confessarii dolus innotuerit; *f* & confessarius ad satisfaciendum pro eo tenetur; Sin autem Confessarius pœnitentem monuerit, quod non satisfecerit, tenetur pœnitens ad satisfaciendum, nisi confessarius possit, & velit satisfacere; cum ad restituẽdum non minus ipse, quam pœnitens ex dolo suo obligatur; eo quod subrogatus naturam eius sapiat, cui subrogatur. *g*

f arg. c. significantur. de pignorib.

g l. cũ qui. §. qui inuitarũ. ff. si quis cautionibus.

DECISIO V.

Ex consil. 1. in Nouis, deest in antiquis.

* 5 Cum in stipendiorum taxatione ad hoc, vt sit iusta, debet inter cætera respici valor rerum ad victum, & vestitum necessariarum, qui cum modernis temporibus sit auctus, iniustum est vt antiqua taxa nunc seruetur; & cum respublica tam iure naturali, quam diuino, & humano suis officialibus mercedem iustam assignare teneatur, consequenter suffragandi vim habens & suffragia plura, quam liceat, clam immittens ad hoc, vt officialibus debitum stipẽdium augeatur, etsi peccet, quia tamẽ nullum damnum iniustum reipub. dat, sed potius honori, & decori illius consulit, iniustam mercedis taxationem ad iustã & debitam, etsi iniusto modo reducens, ad restitutionem aliquam Reipub. faciendam non obligatur; Sicut qui clam sibi debitum a debitore nolente sibi soluere accipit, etiamsi fortè accipiendo peccat, quia tamen damnum iniustum ei non infert, restituere non tenetur. *b* *

b Glos. in c. ius gentiũ. dist. 1 Nauar. in Man. cap. 17. num. 112.

DECISIO VI.

Ex consil. 2. in Nouis, deest in antiquis.

* 6 Officialis licet Principis mandatum exequendo, non secundũ verba, sed secundum mentem eius non peccet, si tamen ab eo, qui ne iniustè coram Deo puniatur, aliquid dat sponte, quicquam accipiat, danti acceptum restituere tenetur. *i*

i l. 3. & vlt. ff. de condit. ob turp. cau. Naua. in Man. ca. 17. nu. 30

DECISIO VII.

Ex conf. 3. in Nouis, deest in antiquis.

* 7 Cum iniuria filij redundet in patrem, *k* pater etsi ad pœnam ciuilẽ ob mortem filij, & iniuriam filio illatam, agere nequit, ob iniuriam tamen ipsimet patri sic illatam iustè agere valet.

k l. 1. §. iniuria. de iniur.

DECISIO VIII.

Ex conf. 6. in Nouis, deest in antiquis.

* 8 Damnum datum restituere tenetur, qui alteri ignoranti suadet, vt creditum exigat, quod suadens sciebat aut scire debebat esse solutum. *l*

l Toto ti. de condit. indeb.

DE

Digitized by Google

DECISIO IX.

Ex consil. 9. in Nouis deest in antiquis.

*9 Debitor incertorum si sit pauper, quamuis illa sibi, tanquam pauperi retinere possit, * quod tamen certis creditoribus debet, illis, si etiam ipsi pauperes sint, restituere tenetur, nisi dilationem ab eis obtineat: quod si habeant creditores vnde viuant, excusatur debitor non habens vltra necessaria sibi, & familiæ suæ, donec ad pinguiorem fortunam deueniat, quæ si nunquam veniat, omnino excusatur, *

Nauar. in Man. cap. 17. n. 171

n Nauar. in Man. c. 17. n. 54. & 62.

TITVLVS XXI.

De Pęnis.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio lata in religiosum solemnizantem cõiugium non est per Conc. Trid. sublata.*

2 *Damnatus ad carcerẽ perpetuum cum victu quatuor vnciarum panis, & totidem aquæ, ad mortem damnatus censetur.*

3 *Pœna parochi, cuius culpa parochianus sine pœnitentia moritur, est arbitraria.*

4 *Communicans cum suspenso ab oratione, excommunicationem non incurrit.*

DECISIO I.

Ex conf. 14. alias 10. de consti.

1 SAcerdos regularis, vel secularis qui alterius parochi sponsos sine illorum parochi licentia solenniter matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit, & excommunicationem, *a* & suspẽsionem ipso iure incurrit; *b* nec per suspensionem à Concilio Tridentino additam, excommunicatio ipso iure religioso imposita tollitur; cũ lex prior per posteriorem, nisi expressa, aut ei contraria sit, *c* non tollatur; & sublatio illius nec in Tridentino exprimitur, nec Concilium Clementinæ contrariatur.

a Clem. 1. de priuileg.
b Tri. sess. 24. c. 1. de ref. matr.
c c. 1. de const. in 6

DECISIO II.

Ex consi. 2. aliàs 1.

2 Damnatus ad carcerem perpetuum cum victu quatuor vnciarum panis pro cibo, & totidem aquæ pro potu singulis diebus, ad mortem damnatus censetur; cum regulariter ad vitam sustentandam ista non sufficiant, & morte secuta, damnans irregularis efficitur.

DECISIO III.

Ex consi. 3. aliàs 3. de parochijs.

3 Pœna parochi, cuius culpa parochianus sine sacramento moritur, arbitraria est, talis tamen mortaliter peccat, & grauiter puniendus est.

DECISIO IV.

Ex consi. 4. aliàs 55. de senten. excommunic.

4 Communicans cum suspenso ab officio, vel oratione, excommunicationem non incurrit, aut irregularitatem, cum id nullo iure sit expressum, irregularitas autem non nisi in casibus à iure expressis contrahitur. *d*

d c. Is qui de sen. ex com. in 6. et gl. in c. fi. de iure patro.

TI-

TITVLVS XXII.

De Pœnitentijs, & remissionib.

SVMMARIVM.

1 *Naufragorum res, vt eas dominis restituant, vel ignorantes capientes, licet non restituant, excommunicationem Bullæ Cœnæ non incurrunt.*

2 *Facultas absoluendi ab omnibus peccatis non est indulgentia, nec per Bullam Iubilæi reuocata.*

3 *Clausula derogatoria in Bullis posterioribus apposita, alias priores annullat.*

4 *Confessarius erga pœnitentem rusticum quomodo se gerere debet.*

5 *Odium, & rancorem malum, non iniuriarum actionem, quis remittere tenetur.*

6 *Locare meretrici operas, seu domum, absque cōsensu in peccatum, licet.*

7 *Peccatum vnum committit pluries post fornicationem osculans.*

8 *Scire quæ quisque Christianus teneatur explicitè.*

9 *Ignorantia iuris excusat, nisi sit diuini, vel humani quod quis scire tenetur.*

10 *Consulens superiores, credens eos habere sufficientem scientiã, etiamsi erret, non peccat.*

11 *Opinionem eligens, quam putat rationi conformem, satisfacit.*

12 *Consulens Doctorem, vbi sunt diuersæ opiniones, sequi tenetur, quę Doctor diffinit.*

13 *Dubitans, agere nequit, nisi ex aliquibus rationibus in alteram partem inclinet.*

14 *Confessiones vt iterabit pœnitens, quando confessor facultatem eum absoluendi non habuit.*

15 *Absolui potest ab omnibus, qui vnum, vel alterum peccatum ob ignorantiam linguæ cõfiteri noluit.*

16 *Confessor periclitantes in naui audiens, nisi integrè confessos, non absoluat.*

17 *Confessarius, impedire debet, ne confessum iteretur.*

18 *Episcopus approbatum confessorem eligat, si per Iubilæum absolui velit.*

19 *Pœnitentiarius Maior presbytericidæ occulto publicam pœnitentiam imponere non potest.*

20 *Absoluere nequeunt Mendicantes a reseruatis episcopis pœnitẽtium, etiamsi in vrbe cõfessiones audiãt.*

21 *Absolui potest quisque in articulo mortis a quolibet sacerdote, sed cõsultè a proprio, si haberi poterit.*

22 *Interdictus vt vnus de Capitulo, cur potest in sacro sepeliri.*

23 *Eucharistia damnato ad mortem, si ieiunus sit, non est neganda.*

24 *Pœnitens confessario suo docto credens, a culpa, & pœna excusatur, licet ipse erraret.*

25 *Regulares virtute Iubilæi etiam sacerdotibus sæcularibus confiteri possunt.*

26 *Facultatibus edendi carnes in diebus ieiuniorum dicēti se Nobilem, et infirmũ, ualet, etsi nobilis nõ sit.*

27 *Confessor secundus per Cruciatam electus potest ex causa pœnitentiã a primo positã mutare, non auditis peccatis, pro quibus posita est.*

28 *Cruciatam præsentis anni suscipiẽs, gratijs præcedẽtis anni gaudet.*

29 *Cruciatã habẽtes, oua, aut pisces alter-*

alternis diebus edere possunt.

30 *Ieiunare qui non tenetur, pisces, & per Cruciatam in prandio pisces, & in cœna edere oua.*

31 *Excommunicatus generaliter ab homine non denunciatus, sicut si a iure, absolui potest.*

32 *Religiosus facultatem habens audiendi omnes ad eum venientes, quid potest.*

33 *Cruciatæ Commissarius, quas gratias suspendere valet.*

34 *Negligentia hæredis causare potest, vt anima testatoris in purgatorio detineatur.*

* 35 *Seruientes heris concubinarijs, an, & quando absolui possunt.*

* 36 *Coopererando facta malo alterius quando peccatum est.*

* 37 *Concessio facta ab eo, qui retinet beneficia malè obtenta, reiteranda, & qua re.*

* 38 *Peccatum vnum in genere moris, quando plures actus externi constituunt.*

* 39 *Vno impetu, qui eundem peccati actũ reiterat, an plures peccat, aut pluries excommunicatur.*

* 40 *Confiteri sufficit vltimam speciem peccati necessario confitẽdam tacendo vltimam peccati necessario non confitendi.*

* 41 *Aduocati, medici, & quiuis consultores non tenentur ob monitoria publicata, reuelare secreta sibi communicata.*

* 42 *Casuum reseruatorum relaxationem, an episcopus ob largitionem eleemosinæ concedere possit.*

* 43 *Absolutus a reseruatis vigore Iubilæi, quod intendebat faciendo omnia requisita ad id lucrandum, licet postea omnia non adimpleat, remanet validè absolutus.*

* 44 *Pœnitentiarius cathedralis ex sola vi sui officij, a casibus reseruatis non absoluit.*

* 45 *Casus reseruatos episcopo non ideo parochus absoluere potest, quod credat nociturum pœnitenti, vt ad episcopum mittatur.*

* 46 *Pænitentiam impositam a superiore in absolutione a casu reseruato, inferior mutare potest.*

* 47 *Papa facultatem absoluendi a casibus reseruatis episcopo, eo inuito, concedere potest.*

* 48 *Indulgentia eleemosynam porrigentib iustè a Papa cõcedi potest.*

* 49 *Indulgentia concessa quæri non potest, nisi onus ad eam quærendam impositum adimpleatur.*

DECISIO I.

Ex consi. 1 alias 39. de sen excom.

1 Aufragorũ bona accipientes animo ea Dominis restituendi, aut ea esse rapta, aut ex naufragio accepta, aut naufragorum fuisse ignorantes, licet restituere nolint & in mora sint restituendi, excommunicationem quidem a Concilio Lateranensi latam, nec reseruatam, *a* incurrunt; in excommunicationem autem Bullæ Cœnæ quæ eos solũ excommunicat cũ eius reseruatione, qui rapuerint, aut scienter ipsi sibi acceperint, aut ab aliis rapta, aut accepta scienter acceperint, non incidunt. *a c. excõicamus. de raptorib.*

DECISIO II.

Ex consi. 2 alias 17.

2 Facultas à Papa concessa vt visitãtes aliquã, ecclesiã, & sua peccata cõfitẽtes, ab omnibus peccatis, ẽt reseruatis absolui possint, per suspẽsiones

nes indulgentiarum plenariarum in Bullis Iubilæorum fieri solitas, non reuocatur; cum facultas absoluendi a peccatis reseruatis alibi, quam in Bulla cœnæ Domini, ab indulgentia, res planè diuersa censeatur.

DECISIO III

3 Clausula derogatoria derogatoriarum a Papa in concessione apposita, ne in Bulla aliqua secutura Priuilegio concesso derogetur, nisi de illo priori fiat mentio in posteriori de verbo ad verbum, per clausulas derogatorias Bullæ posterioris, in qua derogatur omnibus clausulis derogatoriis, quæ alicubi inueniri possint, habẽdo illas prout de verbo ad verbum expressas, tollitur, vt stylus curiæ obseruat.

DECISIO IIII.

Ex consil. 4 [*alias*] 12.
3. 12.

4 Rusticus, qui inter confitendum asserit se a suo parocho non solere, nec solitum esse interrogari de numero peccatorũ, nec de speciebus blasphæmiæ, sed parochum contentum esse, si ipse pœnitens dicat solum, Ego Deum & sanctos omnibus vel plurib. ac pluribus modis blasphemaui, huiusmodi confessiones bona fide factas reiterare non tenetur; obligatur tñ confessarius dictum pœnitentem interrogare, vt explicet ei verisimilem numerum peccatorum mortalium a se admissorum, quem antea non fuit confessus, nimirum, vt quoties toto vitæ suæ tempore Deũ, vel sanctos hoc, vel illo modo blasphemauerit, & sic de aliis peccatis, quorum numerũ ex prænarrata ignorantia nuuquã expressit, & pœnitens eundem verisimilem numerum peccatorum, quem in aliis confessionibus confessus non sit, confiteri tenetur. *b* *

b Tri. ses. 14 cap. 5. can. 7. Nau c. 6. nu. 16.

DECISIO V.

Ex consil. 3 *aliàs* 3.

5 Iniuriam passus, quamuis odiũ & rancorem malum, non tamen iniuriarum actionem *c* ex præcepto remittere tenetur, sed neque iniuriosos amore speciali amare, aut pro ipsis specialiter orare, aut specialis amoris signa eis monstrare, loquẽdo, cõuersando, & alia similia exhibẽdo, extra casum necessitatis extremæ, tenetur: *d* vnde & iniuriã post oblatam satisfactionẽ remittere renuẽs absolui debet, *e* nisi ex non remittẽdo iniuriam, scandalum aliquod oriretur, aut euidens periculum concipiendi odium & rancorem contra iniuriantem ad quæ euitanda tenetur iniuriam passus de necessitate salutis suæ; & nolens id facere confessarius illum absoluere non debet; sicut iure naturali ieiunare tenetur is, qui probabiliter credit se a carnis tentatione victum iri, nisi se ieiunio præmuniat. *f*

c Gl. in c. si quis cõtristatus. d. 90.

d S. Tho. 2. 2. q. 25 ar 8 & 9

e Caie. 2. 2. q. 25. a. 8. & 9.

f S. Th. 2. 2. q. 147. art. 3.

DECISIO VI.

Ex consi. 6. *aliàs* 5.

6 Puella quæ meliorem non reperiens conditionem, conuenta mercede menstrua, tanquam serua meretrici publicæ inseruire cogitur, sine peccato, obsequia meretrici, aut alicui alteri peccatori præstare potest, dummodo peccatum illius ipsi non placeat, & obsequia prædicta ob aliquem bonum finem faciat, puta, vt de re, & opera & industria sua, pretium, vel iustam mercedem sibi quærat, ex qua honestè viuere possit. Quamuis enim huiusmodi obsequia, & officia peccato valde con-

Digitized by Google

coniuncta sint, non tamen in sese, & suapte natura peccata sunt, & ideo ab omni peccato per finem diuersum, & seiunctum separari possunt, ratione cuius ea licitè illi præstare queat. *

Man. ca. 17. num. 195.

DECISIO VII.

Ex consi. 7. in vtrisque.

7 Qui cum amica fornicatur, & postea delectationis causa eam multoties deosculatur, sine intentione tamen iterum fornicandi, semel tantum peccare videtur quoad necessitatem confitendi numerum; eo quod illa omnia oscula consequentia solum fornicationis iam habitæ videntur. *

Man c. 6. nu. 18.

DECISIO VIII.

Ex consil. 8. aliàs 10.

8 Quilibet Christianus eo ipso quod Christianus est scire debet duodecim fidei articulos, & decem præcepta decalogi, & sancta generalia ecclesiæ præcepta; quod si aliquod officium habet, vel statum, tenetur etiam ea discere quæ ad prædictum officium, vel statum necessaria scitu sunt de præcepto; vel saltem viros doctos, & consiliarios literatos secum habere quoad illas res, in quibus alienum consilium sufficit.

DECISIO IX.

9 Sciens omnia requisita ad statum suum, si aliquem actum faciat qui est peccatum mortale, quem tamen ipse ex ignorantia mortale esse nesciat, a peccato mortali communiter excusatur, nisi fuerit ignorantia alicuius iuris naturalis, vel humani, quod omnes suæ conditionis, artis, & status sciunt, vel scire tenentur.

DECISIO X.

10 Subditus, qui dubitat aliquem actum esse mortalem, superiores suos, scilicet Episcopum, vicarium eius, vel parochum, seu confessarium consulendo, conscientiæ suæ non satisfacit, si illos ita ignorantes esse credat, vt illius dubio satisfacere nesciant; secus tamen si bona fide, illos sufficientem scientiam habere credat; tunc enim non peccat etiamsi dubium suum ab aliis peritioribus non interroget, casu etiam, quod alii doctiores reperiantur; cum nemo in dubiis suis doctiores semper consulere tenetur, sed sufficit idoneos ad ea dissoluenda consulere; maximè si superiores sint, quia pauci sunt eminentes reperiri; Immo Theologum vnum qui in loco illo bonus, & doctus communiter reputatur, consulere sufficit.

DECISIO XI.

11 Consulens varios Doctores, in quibus notabilis excessus in doctrina, & virtute non cognoscitur, si ipsi inter se diuersæ opinionis sint, potest ipse quamcunque velit eligere, dummodo eam quam eligit, probabiliorem, & rationi magis conformem arbitretur.

DECISIO XII.

12 Consulens vnum Doctorem de dubio, si consultus respondeat duas esse de illa re opiniones contrarias, quarum vtraque iustè teneri queat, potest consulens, quam voluerit

lucerit illarum sequi: Sin autem consultus respondeat vnam illarum opinionum esse veram, & alteram non, etiamsi sit communis, tenetur consulens eam sequi, quam Doctor consultus definit esse veram, si aliunde ipsi contrarium non constat; Quia cum consilium petat, ad illud sequendum, si aliud melius non inuenerit, obligatur, nec potest suo iudicio opinionē, quā consultus falsam esse iudicauit, tenere, & sequi.

DECISIO XIII.

13 Qui actionem aliquam facere vult & tēpus illi deest ad consulendum aliquem Theologū de modo, quo illā sine peccato mortali facere debeat si verè dubius sit, ita vt nō magis in vnam, quàm in aliam partē inclinet, illā, donec dubium deponat, facere nō debet, & faciendo mortaliter peccat; Sin vero ex aliqua ratione in vnā potius quàm aliā partē inclinet, scrupulū deponere potest & quod sibi bonū videtur facere sine alia consultatione, defectu commoditatis ad cōsulendum.

DECISIO XIV.

Ex consi 9. aliàs 1.

14 Qui confessus est Sacerdoti quem auctoritatem habere putauerit, cū tamen verè nō habuerit, postquam id resciuerit, easdem confessiones reiterare tenetur, procurādo si possit, quod prædicto confessario facultas fiat confessionem eius audiendi, qua obtenta, satis erit reconfiteri ei, dicendo, se confiteri ei omnia peccata quæ antea erat confessus tibi, & præterea addat, quæ postea cōmisit; & satis est quod cōfessarius prædictus meminerit illa peccata, vel pœnitentia, quam pro eis imposuit, vel quod paulo plus aut minus recordetur statum vitæ eius in alijs confessionibus. * *Man. c. 9. num. 16.*

DECISIO XV.

Ex consi. 10. aliàs 13.

15 Qui vnum, vel alterum tantū peccatum confitetur, ita vt à confessario intelligatur, & omnia confiteri velit, & conetur id facere, licet non possit proferre propter linguæ ignorantiam, ita vt confessarius alia intelligere nequeat, ab omnibus peccatis Sacramentaliter absolui potest. * *Man. ca. 21. n. 36.*

DECISIO XVI.

16 Confessarius nautarum, & rectorum periclitantium in naui confessiones audiens, priusquā perficiant confessiones, aut saltem antequam omnia peccata mortalia sibi tunc occurrentia confiteantur, eos absoluere non potest, vt alios etiam periclitantes audiat; eo quod confessarius iudex est, *g* & iudex de rebus quas ignorat, ferre non debet sententiam: *h* confessio vero quæ integra non est omnium peccatorum quæ memoriæ occurrunt, non est legitima, *i* cum cōfessio integra, vna sit trium partium integralium Sacramenti pœnitētiæ, sine quibus illud subsistere nequit.

g Tri. ses. 14. c. 6. h l. de qua re. ff. de iud. i c. omnis. de pœn et remiss.

DECISIO XVII.

Ex conf. 11. aliàs 27.

17 Confessarius cum possit impedire tenetur ne peccatum sibi confessum iterum committatur, sine reuelatione tamen personarum confitentium.

DECISIO XVIII.

Ex *conf. 12. alias 12. de priuileg.*

18 Episcopus qui per Iubilæum requiren-

quitentem vt eligatur confessor approbatus, etiam confessarium approbatum, vt Iubilæum consequatur, eligere debet, esto iure communi posset quemcunque prouidum, & discretum eligere; K cum forma Iubilæi seruari debeat *l* Confessarius autem approbatus, & electus virtute Iubilæi, in foro conscientiæ ab excommunicationibus incursis propter ea quæ continẽtur in Motibus Pii V. de confidentia, & Gregorij XIII. de conuentione, & aliis rebus, quæ pro gratia, vel iustitia a Papa habenda feruntur, absoluere potest.

K c. fin. de pœn. et remiss. l c. cũ dilecta. de rescript.

DECISIO XIX.

Ex conf. 13. *alias* 28.

19 Pœnitẽtiarius Maior occulto presbytericidæ pœnitentiam publicam imponere nequit, nec filiis eius inhabilitatem ad beneficia ecclesiastica.

DECISIO XX.

Ex conf. 14 *alias* 21.

20 Mendicantes Romæ commorantes, vbi a Papa eius Vicario nulli sunt casus Episcopales, aut eis, aut aliis reseruati absoluere nõ possunt extraneum venientem ad ipsos, a casibus Episcopalibus, qui de iure Episcopis reseruantur, ac quos extra illos ordinarius pœnitentis sibi reseruauit. Cum enim mendicantes præsentati, *m* a peccatis reseruatis Episcopo, cui sunt præsentati, absoluere nequeant, nisi in id ab eo facultas fiat, multo minus a peccatis extero Episcopo reseruatis, absoluere valent; Habentes tamen casus Episcopales episcoporũ quibus præsentantur, etiam a casibus episcopalibus, aliis episcopis reseruatis, absoluere possunt. *

m Clem. Dudum. de sepult.

Man. cap. 27. num. 263.

DECISIO XXI.

Ex conf. 15. *alias* 23.

21 Existens in articulo mortis a quocunque Sacerdote, a peccatis, & a censuris, etiam reseruatis absolui potest, *n* etiamsi præsens esset superior, vel proprius sacerdos; cum in articulo mortis nulla sit reseruatio; Consultius tamen faceret qui præsente suo parocho, vel superiore, ab eo potius, quam ab aliis se absolui faceret. *

n Tri. ses. 14. c. 7.

Man. ca. 26. n. 26. & c. 27. nu. 272.

DECISIO XXII.

22 Canonicus interdictus tanquam vnus de Capitulo, ab hæredibus, vel cognatis, vel amicis in loco sacro sepeliri potest; cum talis non sit nominatim interdictus. Quamuis enim interdicto capitulo, singuli de capitulo interdicti sint, *o* & interdicto populo singuli de populo interdicti censentur, & singuli de clero, interdicto clero, *p* cum tamen aliud sit capitulum & aliud singulus de capitulo, *q* & qui non est nominatim interdictus, aut denunciatus in loco sacro sepeliri potest, *r* nec quisquam vitare tenetur excommunicatos, aut interdictos nisi denunciati fuerint, *s* etsi capitulum pro interdicto denunciatum sit, singuli tamen de capitulo denunciati, aut nominatim interdicti non censentur.

o c. Romana. §. vniuersitatis. de sẽt. excom in 6. p c. si sententia. ti. eod. & li. q c. Fãte. de rescri. r clem. 1. de sepult. & ibi gl. s Extrau. Ad euitãda, Martini V.

DECISIO XXIII.

Ex conf. 16. *alias* 40.

23 Damnato ad mortem adhuc ieiuno post latam, & intimatam sententiam;

tiam; Sacramentum Eucharistiæ ministrare licet eodem mane, quo occidendus est, ante tres, vel quatuor horas, immo & ante vnam; secus tamen si iam pransus, vel non ieiunus sit. *t* Quamuis enim infirmus de quo dubitatur, an in crastinum victurus sit, post cibũ sumptũ etiam vesperi communicare potest, *u* ex eo quod semper se moriturum breui præuidere non potest; Dãnatus tamẽ ad mortem si ieiunus non fuerit, nulla ratione communicare potest, quia se damnandum ad mortem præuidere poterat, idq; sibi sua culpa euenturũ, & proinde ad dãnationem subeundam paratus manere potuit.

t c. Quasi rum. 13. q 2. & gl. ibi.
u c. sanè. de celeb. Miss. cap. Quod in te. de pæn. & remis. & S. Th. 4. d. 9. & 12.

DECISIO XXIV.

Ex cons. 7. 18. [*alias.*] 2. *deest in Nouis.*

24 Scrupulosus iuxta iudicium suum iudicans se esse excommunicatum, confessario suo docto, & probo credere tenetur, & se illius iudicio subijcere, & dictis, & responsis eius credẽs, à pœna, & culpa excusatur, etiamsi confessarius erraret, & pœnitens vere excommunicatus esset prout ipse iudicat, & probabiliter in posterum se non esse excommunicatum iudicare, & conscientiam suam tranquillare debet, subiiciendo se humiliter iudicio confessarij sui tam in ijs quæ facti, quam quæ iuris sunt; & eius consilio non acquiescens, sed aliorum adhuc consilium quærens, venialiter peccat. vnde & sic excommunicatus per contritionem generalibus suffragiis Ecclesiæ gaudet, * & saluus erit, si moriatur.

** Man. ca. 27. num. 17. & 18*

DECISIO XXV.

Ex cons. 19. alias 13. de priuileg.

25 Regulares, ex facultate cõcessa instar Iubilæi omnibus Christi fidelibus eligendi idoneos presbyteros seculares, vel cuiuscuis ordinis regulares ab ordinario approbatos, quibus peccata sua confiteantur virtute illius facultatis etiam Sacerdotibus secularibus confiteri possunt. Cum enim concessio illa sit generalis confitendi secularibus, vel regularibus approbatis, generaliter intelligẽda est; *x* maxime quando concessio est fauorabilis, & nemini saltem notabiliter præiudicialis, & etiam iuri antiquo conformis: vnde cum quilibet Christianus secundum iura antiqua cuilibet Sacerdoti cõfiteri poterat, *y* & lex per quã reditur ad ius antiquum, fauorabilis, & amplianda sit, *z* & vtile est vt regulares, aliquando aliis confiteãtur, quam confessariis suis ordinarijs; *a* etiam regularis, Sacerdoti seculari ab ordinario approbato confiteri potest; præsertim cum eadem ratio suadet, vt non minus ad seculares approbatos, quã ad regulares similiter approbatos extendatur; Quandoquidem vtrique sunt idonei Sacerdotes, vtrique approbati, & clausula hæc vtrosque ratione approbationis patificat. Et quamuis exemptus, alteri prælato sine consensu proprij regulariter se subdere non possit, fallit, tamen, quando se prælato subderet, cui secundum ius antiquum subest, & quando nulli in de præiudicium fit, vt in proposito contingit.

x c. Solitæ § fi. de maio. & obed.
y arg. §. ecce. 16. q. 1. & Trid. ses. c. 15. de ref.
a Tri. ses. 25. c. 10. de regul.

DECISIO XXVI.

Ex cons. 20 aliàs 7 de rescript.

26 Facultas & dispensatio de comedendo

dendo carnes diebus ieiuniorum, cum adiectione, *extra Quadragesimam, & de consilio vtriusque medici*, alicui concessa, & dicenti se nobilem, & infirmum, valet, etiamsi nobilis non sit, sed infirmus; cum facultas hæc concedi soleat omnibus petentibus, cuiuscunque conditionis sint, cum prædictis conditionibus; & sola infirmitas causa sufficiens est petendi, & obtinendi tale priuilegium, & ratione infirmitatis, non nobilitatis concedi solet; præsertim cum clausula illa, *de consilio vtriusque medici*, non per nobilitatem, sed per solam infirmitatem verificari possit.

DECISIO XXVII.

Ex conf. 21. alias 26.

27 Confessarius secundus per Bullam cruciatæ electus, pœnitentiã à primo impositam, etiam non auditis peccatis, pro quibus imposita fuit, iusta ex causa commutare potest; sufficit enim cognitio causæ quæ ad pœnitentiam commutandam iusta videtur; cum ex iusta causa inferior super lege superioris dispensare poterit. * *Man. prælud. 9. nu. 15.*

DECISIO XXVIII.

Ex conf. 22. aliàs 17. de priuileg.

28 Cruciatã præsentis anni suscipiẽs, etiam indulgentijs, & gratijs Bullæ cruciatæ in præterito anno cõcessis gaudet, quoad illas clausulas, quæ per Bullã posteriorem nõ sunt sublatæ, eo quod gratia semel facta, do nec reuocetur, vel suspendatur, durat: *b* & si suspendatur, suspensione sublata, tam efficax remanet, quàm ante suspẽsionẽ erat; *c* per posterioris autem Bullæ acceptationem, priorum Bullarũ suspensio tollitur.

b c. Si sup gratia. de offi. deleg. c Arg. cap. Pastoralis, de caus. poss. & propriet.

DECISIO XXIX.

29 Habentes Cruciatam alterius diebus oua, & lacticinia aut pisces comedere possunt, ita vt vno die pisces, & altero oua, & lacticinia comedant; in eadem tamen cœna, vel in eodem prandio pisces cum ouis & lacticinijs comedere non licet; quia si pisces sine damno notabili salutis comedere valent, per tenorem Bullæ oua licite comedere non possunt; vel si piscibus vesci nequeant sine notabili damno, illos comedendo peccat, cum peccatum sit mortiferum, vel notabiliter valde læsura comedere, poterẽs iustè alia comedere; * & proinde iustè in eodem prandio, vel eadem cœna, simul illa comedere non possunt. *Man. c. 15 nu. 13.*

DECISIO XXX.

30 Qui à ieiunio excusatur, per Cruciatã in prandio pisces, & in cœna oua comedere potest, & cõtra; sed non vtrumque in vno prandio, aut cœna; quia contingere potest quod in altera illarum pisces, & in altera oua, & lacticinia sine damno salutis comedere possit.

DECISIO XXXI.

Ex conf. 23. aliàs 47. de senten. excommunic.

31 Mendicantes religiosi ex suis priuilegiis, vel confessarij ordinarij ex priuilegio Bullæ Cruciatæ, non solum excommunicatum generaliter ab homine, vel a iure, nondum tamen denunciatum, * sed etiam specialiter excommunicatum ab homine, etiam denunciatum, & notorium clerici percussorem, post iustam satisfactionem partis in foro conscientiæ absoluere possunt; * Cum in dictis Priuilegiis, & Bullis *Man. c. 27 44. 48. & 150.* *Man. c. 26 nu. 31.*

Digitized by Google

data sit potestas generalis indefinita absoluendi excommunicatos à iure, vel ab homine, præuia satisfactione sine vlla exceptione, & proinde vniuersali æquipollet, & omnes comprehẽdit. *d* Sic autem absolutus sacramenta, & beneficia sibi canonicè collata accipere, & cũ alijs cõmunicare potest, & alij cũ illo, etiam in iudicio, & foro exteriori, eo quod sic absolutus non est verè excõmunicatus, nec proinde excommunicato communicatur. *e*

d c. Solita. de maior. & obed. Glo. in c. vt circa. de elect. in 6.

e Arg. l. in delictis. §. 2. ff. de noxalibus.

DECISIO XXXII.

Ex consil 24. alias 16.

32 Religiosus priuilegium habens audiendi confessiones omnium cum in confessorem eligentium, accepta Bulla cruciatæ, omnes cum eligentes audire potest; sin autem priuilegium haberet audiendi omnes, qui de licẽtia ordinarij cum eligerent, non nisi habentes illam, vel accipientes Bullam, (quæ illam saltem eminenter continet) audire possit, cum Priuilegij tenor seruandus, & non extendendus sit. *f*

f c. Abbate. de ver. sign. & c. porro. de priuil.

DECISIO XXXIII.

Ex consil. 25. aliàs 15 de priuil.

33 Cruciatæ commissarius, non omnes gratias & facultates à sede Apostolica quibuscunq; concessas virtute illius suspẽdere valet, sed illas solum, quæ sunt similes eis, quas Bulla cruciatæ cõcedit, & alias, quæ aliquo ꝓpinquo respectu acceptionẽ Bullæ cruciatæ impedire possunt.

DECISIO XXXIV.

Ex consil. 14. aliàs 32.

34 Qui testatus est, vt centum Missæ celebrarentur pro anima eius post mortem, ex negligentia hæredum, seu executorum, qui eas tardius celebrari faciunt, à pœnis purgatorij tardius liberatur, quàm si maturius statim post mortem fierent: quamuis enim meritum testantis, vel pœna animæ luentis in purgatorio, ob culpam hæredum, vel executorum augeri, vel minui non potest, liberatio tamen à pœnis ex eorum negligentia impeditur, dum ea, quæ fieri, aut restitui mandauit, facere, & restituere differant. *g* *

g c. in literis. de raptoribus. & S. Tho. Quodl. 6. art. 13. Man. c. 17 nu. 68.

DECISIO XXXV.

Ex consil 4. in Nouis, deest in antiquis.

* 35 Famulari quamuis sine peccato liceat malo, etiam idololatræ quoad ea, q̃ nec legi diuinæ, nec naturali, nec humanæ obligatoriæ contraria sunt, *h* illis tñ in illicitis seruire nõ licet, vnde seruientes heris concubinatijs, deferendo nuncia, mandata & alia sui Domini, & renunciando mandata concubinæ, aut comitando herum illam adeuntem, & illam ad dominũ venientem, & vtriq; in domo, & mẽsa, & in alijs similibus inseruiendo, peccant, nec nisi Dominum deserendo absolui possunt.

h c. Non semper. & c. si Dominus. 11. q. 3.

DECISIO XXXVI.

Ex conf. 6. in Nouis, deest in antiquis.

* 36 Cooperando facto alieno malo, tũc verè, vel præsumptiuè mortaliter peccat, qui verè, vel ꝓsumptiuè facto alterius, quatenus peccatũ mortale est, cõsentit, aliàs minime.

DECISIO XXXVII.

Ex conf. 9. in Nouis, deest in antiquis.

* 37 Confessiones ab aliquo factæ, qui post

poſt irregularitatem incurſam ſine diſpenſatione ordines, aut beneficia accipit, quæ multo tempore retinet, & interim ſemper confitetur, & virtute Iubilæi abſoluitur, cum ſine debita attritione fiant, reiterandæ ſunt, fructuſque beneficiorum ſic acquiſitorum, in quibus ius nullū habet, reſtituere tenetur, nec virtute Iubilæi ab irregularitate diſpenſatus cenſetur.

DECISIO XXXVIII.

Ex conſi. 14, in Nouis, deeſt in antiq. habetur tamen ad verbum in Manuali authoris cap. 6 numer. 16. 17. & 18.

* 38 Peccatum vnum in genere moris plures actus externi in vnū tendentes finem, ſicut & actus peccatū ipſum principale antecedentes, & conſequentes conſtituunt; ad quos oēs licet contrario virtualiter ſaltē ſe extendere debet, quoad obligatione tamen confitendi numerum, & ad pænitentis ſtatum cognoſcēdū, actum principalē confiteri ſufficit.

DECISIO XXXIX.

* 39 Vno impetu qui eundem peccati actum reiterat, pluribus puta ictibus ſimul ſacerdotem percutiendo, vnam ſolum excōicationem incurrit, *i* & vnicum peccatum cōmittit; ſicut & qui pluries idem replicat verbum iniurioſum, puta appellando ter, aut quater furem, aut latronem, *K* quod ſi perſonæ, quibus iniuriatur, puta tres, aut quatuor ſint, vel quas male concupiſcit, puta ſi concupiſcat viduam, virginem, nuptam, vel facta ipſa, ſeu verba iniurioſa ſint plura diſtincta, puta quod ſit fur, falſarius, hæreticus, peccata iuxta perſonarum, aut iniuriarum numerum multiplicari cenſentur;

i c. cū pro cauſa. de ſent. excō.

K Arg. ea. Lotharius iuncta gl. in verb. appellat. 31. q. 2.

niſi forte perſonæ illæ plures, vt vnum corpus, & vnica perſona reputentur; tunc. n. vnicum ſolum peccatum erit: vnde qui blaſphemat S. Petrum, & oēs Apoſtolos, duas ſolum blaſphemias perpetrat; Et qui vnam domū vult comburere; vnū ſolum peccatum committit, & non tot, quot ibi ſunt perſonæ.

DECISIO XL.

Ex conſ. 15 in Nouis deeſt in antiquis.

* 40 Cum peccatū ſemel legitimè cōfeſſum nemo vllo iure iterum confiteri teneatur pænitens, quæ putatur virgo, & tamen aliàs peccatum molliciei cōmiſit, de quo confeſſa fuit, ſi deinde aliud peccatum carnis cum viro committat, confeſſario interroganti, an virgo eſſet, vt ſciat vltimam ſpeciem peccati, puta, an ſtuprū, vel ſimplex fornicatio ſit, ſicque legitimā pœnitentiā imponat, ſe antea corruptam fuiſſe, reſpondere non tenetur; Imò peccatum prius confeſſum, non ſolū tacere, ſed ēt negare pōt pænitens, commiſiſſe, intelligendo intra ſe, quod non fuit corrupta, ita vt teneatur illud confiteri, & ſufficit confiteri vltimam ſpeciē peccati neceſſariò cōfitendam, tacendo ſpeciem vltimā peccati, non neceſſario confitendā, qualis eſt prior corruptio, quā antea legitimè confeſſa ſit.

DECISIO XLI.

Ex conſil. 16 in Nouis, deeſt in antiquis.

* 41 Aduocati, medici, & quiuis conſultores, patres ſpirituales, & ſimiles ſecreta ſibi cōmunicata ita celare tenētur, vt nec ad præceptū ſuperioris concedentis monitorium ſub pæna excōicationis dicendi aliquid

Digitized by Google

quod certò verum esse nouerint, ea reuelare teneantur, nec tacendo excommunicationem incurrunt. *

Nauar. in Man. c. 25 nu. 62.

DECISIO XLII.

Ex consi. 18. in Nouis, deest in antiquis.

*42 Casuum reseruatorum relaxationē etsi Papa per Bullam Cruciatæ ex iustis causis, certa eleemosina iuuantibus bellum, aut aliud pium opus concedere possit; episcopus tamē id concedere nequit, sicut inter dictum suum etsi episcopus tollere, vel suspendere possit; attamen vt eo durante, quis ētianuis clausis sacro intersit, concedere non valet; cum inferior in lege superioris dispensare nō possit. *l* & lege Papæ, qui est superior lege ordinariorum, interdictum etiam ab ordinariæ latum, seruari iubetur; *m*

l cap. inferior. d. 21.

m c. Quod in te. de pænit. & remiss. & c. alma mater. de sen. excom. in 6.

DECISIO XLIII.

Ex conf. 19. in Nouis, deest in antiquis.

43 Cum confessus semel peccata sua, & absolutus, ea iterum confiteri nō teneatur, & absolutio absolutè & non conditionaliter impendatur, * qui die Lunæ legitimè confitetur, & ab omnibus casibus reseruatis virtute Iubilæi absoluitur, cum proposito firmo faciendi omnia requisita ad quærendam indulgentiam, & postea ieiunat feria quarta, non curans deinde ferijs sexta, & sabbato ieiunare, aut orare, aut die Dominica communicare vt tenetur, quamuis indulgentiam non lucretur, ita tamen validè à peccatis reseruatis absolutus est, vt illa iterum confiteri non teneatur. Secus tamen quando tali fraude vteretur, vt solum à reseruatis absolueretur; tūc enim nec legitimè confessus, nec à reseruatis, vel non reseruatis absolutus esset; quia confessio eius integra non esset, eo quod peccatum illud fraudandi commissum taceret.

Nauar. in Man. c. 9. nu. 5.

DECISIO XLIV.

Ex conf. 20. in Nouis, deest in antiquis.

*44 Quoniam à iure antiquo recedēdum nō est, nisi quatenus nouè id statuitur, *n* præcipimus, nihilque de casuum reseruatorum absolutione nouo iure decretum sit; pænitentiarius ad formam Concilij, *o* à casibus episcopo reseruatis, vi officij sui absoluere non potest.

n l. præcipimus. C. de appel.

o Cōc. Tri. ses. 24. c. 8. de refor.

DECISIO XLV.

Ex consil. 24. in Noui, deest in antiquis.

*45 Parocho, sicut non competit regulariter potestas iudicādi, an hic, vel ille casus reseruatus episcopo, sit, vel non sit ei remittendus; ita nec casus episcopo reseruatos ideo absoluere valet, quod credat fore nociturum pænitenti, si illum ad episcopum remittat.

DECISIO XLVI.

Ex conf. 25. in Nouis, deest in antiquis.

*46 Pænitentiā à superiore in absolutione à peccato reseruato impositā, etsi inferior, adueniente necessitate, vel vtilitate ob præsumptam mētem superioris commutare possit; pænitentiam tamen in commutatione, vel dispensatione voti iniunctam mutare non valet.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XLVII.

Ex consil. 30. in Nouis, deest in antiquis.

* 47 Cum Papa super omnes Christianos iurisdictionem immediatam à Deo quoad omnia spiritualia habeat, *p* absoluendi à casibus Episcopis reseruatis, cuilibet Sacerdoti facultatem, inuitis Episcopis, concedere poterit.

p Extr. vnam sanctam. de maior. & obed.

DECISIO XLVIII.

Ex consil. 34. in Nouis, deest in antiquis.

*48 Indulgentia non ieiunantibus, & orantibus solùm verum etiam eleemosynā porrigentibus à Papa concedi potest, cùm ipsa opus pium, & satisfactorium sit.

DECISIO XLIX.

Ex consil. 35. in Nouis, deest in antiquis.

*49 Indulgentia concessa, cū sit quædam dispensatio, & sic odiosa, & strictè interpretanda, *q* quæri non potest, nisi onus ad eam quærendam impositum adimpleatur; adeo vt nec vnus dies, nec vnus locus pro alio, à parte etiam ex causa iusti impedimenti subrogari poterit: vnde cui concessum est vt indulgētiam lucretur, si octauo quoquo die confiteatur, & die Dominico communicet, si ob iustam aliquam causam loco diei Dominicæ, alio hebdomadæ die communicet, indulgentiam nō lucratur. Idque non solum quod à proprio & pleno sensu verborum recedendum non sit nisi aliud de mente disponētis constet; *r* Sed etiam quod maior ratio cōcessionem indulgentiæ communicanti die Dominica, ob diei illius celebritatem, quam alio die feriato suadere videtur. *s*

q Palud. 4. d. 20. q. 4.

r l. Non aliter. ff. de lega. 3.

s Arg. c. Quotidie. de consec. dist. 2.

TITVLVS XXIII.

De sententia excommunicationis.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicari à solo Notario, etiam ecclesiastico, quamuis ex pacto processerit, nemo potest.*
2 *Irregularis est missans in altari interdicto.*
3 *Monitus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ contrafaciendo excommunicatus est, vitandus tamen non est, antequam audiatur.*
4 *Excommunicatio sine monitione lata est iniusta, sed valida, nisi in casibus à iure expressis.*
5 *Excommunicatio in solos Christianos fertur.*
6 *Excommunicatus nominatim ab homine, per Cruciatam parte non satisfacta, absolui nequit.*
7 *Excommunicatus specialiter ab homine, à quo absolui possit.*
8 *Excommunicatus non est per monitorium, qui non reuelat, quando scit petentem non habere ius.*
9 *Complices dantes pro gratia, non denunciantes, pœnam nō incurrunt.*
10 *Excommunicatio lata à delegato, qui copiam suæ commissionis petenti non dat, est nulla.*
11 *Declaratoria excommunicationis eam non continet.*
12 *Vicarius generalis Episcopi ex-*

communicati, nec excommunicatus est, nec vitandus.

13 *Communicans cum excõmunicato denunciato in ijs, quæ ad salutem spectant, non est excommunicatus.*

14 *Absoluere ab excommunicatione Papæ reseruata potest Episcopus pauperes mendicare non assuetos.*

15 *Absolui qui propter impedimentum veniendi Romam potest à percussione clerici, etiam à quacunque alia reseruata poterit.*

16 *Facultas episcopis per Conc. cõcessa, per Bullam cœnæ derogata est.*

17 *Episcopus excommunicatis declaratis, quando excommunicatio est reseruata, facultatem Diuinis interessendi dare non potest.*

18 *Legatorum Apostolicorum facultas excommunicatos absoluendi qualis, de qua est eis credendum.*

19 *Episcopi cõtra officiales, vel Nuncios Papæ procedere non possunt.*

20 *Excommunicatio in Capitulum, & culpabiles, quos ligat.*

21 *Intimatio facta canonicis capitulariter non congregatis, non est legitima.*

22 *Collationes beneficiorum factæ à Capitulo suspenso & non declarato, valent.*

23 *Excommunicatio contra Capitulum, vel Collegium lata, nihil addito de singularibus, est nulla.*

24 *Sepeliri in loco sacro Canonicus culpabilis potest, si non erat denunciatus.*

25 *Ius dicere sine iurisdictione nemo potest.*

26 *Bulla Cœnæ fertur in laicos ratione peccati, cuius censura ad Papam pertinet.*

27 *Excommunicato expedit, fidem absolutionis obtentæ in foro conscientiæ, & quomodo illam habere possit.*

28 *Confessarius monere tenetur beneficiarium excommunicatum occultè quod restituat distributiones.*

29 *Licentia suscipiendi ordines per excommunicationem subsecutam non cessat.*

30 *Vicarius foraneus approbatum audire ex causa confessiones prohibens, non peccat.*

31 *Excommunicatus est, per se, vel alium literarum executionem impediens, seu ratam habens.*

32 *Triremes fabricans pro Turcis, an, & quando peccat.*

33 *Iurisdictionem laicus in dignitate ecclesiastica vsurpans, in Bullam Cœnæ incidit.*

34 *Literas ad Papam à Regulari directas, Prælatus aperiens, non est excommunicatus.*

35 *Excommunicationem non incurrit, qui fructus clerici debitoris sui stantes penes laicum per Iudicem laicum sequestrari facit.*

36 *Fructus beneficij tanquam creditor capiens non excommunicatur.*

37 *Promittens aliquid pro gratia, excommunicatur.*

38 *Excommunicationem non incurrit vadens ad domum Cardinalis ad dandum domui insultum.*

39 *Excommunicatus non est tangens Episcopum absque intẽtione mala.*

40 *Excommunicatus est percutiens clericum aliter, quàm pro defensione propria, vel proximi, & cum moderamine.*

41 *Excommunicatus publicus censendus*

Jendus est, qui coram maiori parte conuentus clericum à sede expellit, vel brachio violenter trahit.

42 *Clericum casu cum vxore inuentum occidens, non est excommunicatus; secus si ex præcedente matu ro iudicio id faciat.*

43 *Prælati correctionis causa, subditos per se, vel per alios verberare possunt sine excommunicatione.*

44 *Episcopi à casibus, & censuris, ante, & post Concilium Papæ reseruatis, absoluere in foro conscientiæ possunt.*

45 *Clericos arma portantes si apparitores capiant, nec peccant, nec excommunicantur.*

46 *Subdiaconum incarcerãs, & tanquam testem, & principalem examinans, in Bullam cœnæ non incidit.*

47 *Dantes aliquid pro gratia, an pœnas incurrant.*

48 *Ignorantia an à pœnis excuset, & a quibus.*

49 *Excommunicatus est res alienans Ecclesiæ.*

50 *Cadauera humana exenterantes, excommunicantur.*

51 *Monasterium ingredi cogens, ingressu non secuto, non est excommunicatus.*

52 *Excommunicantur quoquo modo cogentes puellas intrare Monasterium.*

53 *Bannitos receptantes, vel adiuuantes, qui excommunicantur.*

54 *Excommunicatus non est receptãs quem dubitat esse Bannitum famosum.*

55 *Excommunicatus non est ad Moniales scribens, si ad eas epistola non perueniat, peccat tamen.*

56 *Missam simoniaci non denunciati audiens non peccat.*

57 *Suspendere censetur Prælatus, subditum in scriptis ministrare in ordinibus prohibens, secus quando verbo tantum.*

58 *Suspensio ab officio generalior est, quàm suspensio à Diuinis.*

59 *Suspensus à Diuinis, sicut prius, potest confiteri, & communicare.*

60 *Excommunicatus ante denunciationem non est euitandus.*

61 *Suspensio ex notorio concubinatu tollitur per pænitentiam, sed non irregularitas.*

62 *Irregularitas per clausulam.* Absoluentes à te censuris, *non tollitur.*

63 *Irregularem nõ facit defectus partis membri, nisi causet deformitatem, aut vsum ordinis impediat.*

64 *Irregularitatem dispensabilem incurrit, archibusium rota non flexa super scanno dimittens, morte secuta.*

65 *Suspensus ab altaris ministerio, fructus beneficij percipere potest.*

66 *Episcopus in aliena diæcesi sine licentia corporalia benedicens suspensus est.*

67 *Irregularis non est Diaconus, qui præsente, & annuente parocho puerum baptizat.*

68 *Irregularis est, ad sacerdotium ante ætatem promotus.*

69 *Excommunicatus, & interdictus ministrãs, duas irregularitates incurrit, quarum vna sine altera tolli potest.*

70 *Fæmina ex Papæ priuilegio excommunicare potest.*

71 *Excommunicationem non incurrit, qui legendo chartam, iratus, clericum,*

clericum, qui eam legere volebat, tangendo repel lit.

72 *Cartilagine auris carens, quomodo irregularis sit.*

* 73 *Excommunicatio absolute in capitulum lata, non valet, sed suspensio sic.*

* 74 *Gratiæ reualidatio per sordes promißas obtenta, qualiter facienda.*

* 75 *Donans Cardinali aliquid, vt eueniente uacantia, suo, & aliorum uoto suffragetur tertio, est Simoniacus.*

* 76 *Extrauagans Greg. XIII. lata contra extrahentes granum, qualiter intelligenda.*

* 77 *Suspensi, & interdicti simpliciter, non sunt prohibiti prædicare.*

DECISIO I.

Ex consi. 1. alias 51.

1 Excommunicari à solo Notario, etiam ecclesiastico, quamuis ex pacto procedat, adiecta clausula, vt nisi cõtenta intra diem constitutum adimpleat, excommunicationẽ latæ sententiæ incurrat, nemo potest, siue clericus, siue laicus fuerit; Quando quidem excommunicatio in aliquẽ sine iurisdictione ecclesiastica ferri nequit; *a* Notarius autem etiam Ecclesiasticus, quatenus est talis, nec iudex est, nec vllam iurisdictionem habet, & ideo nec absolute, nec sub conditione, si vsque ad talem diem non soluerit, debitorem excommunicare potest.

a c. l. et G. de offic. de leg.

DECISIO II.

Ex Cons. 2. alias 11. de cler. excom. ministr.

2 Celebrans in altari interdicto, sicut si in ecclesia interdicta celebraret, irregularis efficitur: cum celebrans in loco interdicto, irregularis fit; *b* altare autem est locus, immo locus, vbi celebratur.

b c. Is qui. de sent. ex com. in 6.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 2.

3 Monitus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, contra monitionem peccans, excommunicatus est; non tamen ab aliquo, donec per suum iudicem competentem citatus, & auditus denunciatur esse excommunicatus, euitandus est. *c* *

c Extr. Ad euitanda. Martini V. Man. c. 27. nu. 35.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. in vtrisque.

4 Quamuis excommunicatio maior pro culpa præterita sine monitione ferenda non sit, * *d* & sine monitione lata, iniusta sit, valida tamen est nisi in casib. à iure expressis; *e* & sic excommunicatus absolutione regulariter indiget, & ante absolutionem celebrans, irregularis efficitur.

Man. c. 27 nu. 2. 9. & 11.
d c. omnes. 16. q. 7. & c. Sacro de sent. excõ. Trid. sess. 25. c. 3. de ref.
e ca. si episcopus. 11. q. 3. & ca. Sacro. & ibi glos. de sent. excõ.

DECISIO V.

Ex cons. 5. alias 52.

5 Excommunicatio in solos Christianos baptizatos, mortales, & superiorem habentes ferri potest. *f* *

f c. omnis Christianus. 11. q. 3. Man. c. 27. nu. 13.

DECISIO VI.

Ex consil. 6. [alias.] 49.
11. 48.

6 Excommunicatus ab homine nominatim, per Bullam Cruciatæ à confessario, non præmissa partis satisfactio-

tisfactione, absolui nequit, & absolutio aliter facta non valet, & celebrãdo, irregularitatem incurrit.

DECISIO VII.

7 Excommunicatus specialiter ab homine, non nisi ab excommunicãte, vel successore, vel superiore eius absolui potest, sed neque id illi facere possunt, nisi satisfacta, vel cõsentiente parte aduersa.

DECISIO VIII.

Ex consl.7. aliàs 34.

8 Si alter ex colligitantibus super beneficio possideat, & alter sciat, vel probabiliter credat eum non habere ius, non reddendo, nec reuelãdo fructus ad illud beneficium pertinẽtes, etiamsi ad instantiam possessoris publicari sciat literas monitorias, vel sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, reddat, vel reuelet quicunque tenet, vel scit res ad illud beneficium pertinentes, intra certum terminum, excommunicationem non incurrit: quia nemo ob literas eiusmodi monitorias ea reuelare tenetur, quæ iustè credit esse sua, vel ad se, vel ad alterum pertinere, & non ad eum, ad cuius instantiam literæ illæ datæ sunt; Nõ enim fructus beneficij ei debentur qui canonico titulo caret, & ius nõ habet; & ideo neque qui eos tenet, illi reddere, neque qui illos ab alio teneri nouit, ei reuelare tenetur; secus autem si dubitet, vel leuiter credat, an sibi, vel alteri colligitanti ius esset; tunc enim non reddendo, vel non reuelando in excommunicationem incidit, cum in dubio credẽdum sit beneficij fructus ad possessorem bonæ fidei pertinere. g

g *Arg. l. illud. ff. de petit. har.*

DECISIO IX.

Ex consil. 8. alias 40.

9 Extrauagans Gregorij XIII. h quæ obligat ad denunciandum eos, qui sciunt aliquem esse in culpa transgressionis illius, eo quod promiserit, dederit, vel acceperit pecuniam, vel aliquid aliud pro gratia obtinenda; quamuis ex vi verborum ad denunciandum complices extendi videatur; ex mente tamen legislatoris ad solum principalem transgressorem denunciandum, vel ad summũ ad solos illos, qui principales actores in dando, vel accipiendo fuerunt, extenditur; quoad alios vero complices denunciandos non est recepta. *

h *Extrau. Ab ipso Põtificatus. edit. Anno 1574.*

Man. c. 23 nu. 62.

DECISIO X.

Ex consi. 9. alias 5.

10 Excommunicatio à delegato lata, qui copiam commissionis suæ petenti dare non vult, non solum iniusta, sed etiam nulla censenda est. i

i *Innoc. in ca. venerabilis. n. 5. de censib.*

DECISIO XI.

Ex consil. 10. aliàs 3.

11 Iudex debitorem monens vt sub pœna excommunicationis soluat, si illo non soluente, nec comparente, nec allegante cur soluere non debeat, idem iudex declaratoriam decerni iubeat, qua excommunicatus declaratur, nullo alio modo sententia excommunicationis lata, talis debitor se excommunicatum nõ esse iustè credere potest, cũ neque primum monitorium excommunicationem contineat, sed eius cõminationem, K neque mandatum decla-

K *Gloss in ca. 1. de fugitiu.*

claratorium, quia declaratoria excõmunicationis eam nõ continet, sed quod factum est, declarat, *l* & ante declaratoria eum excommunicatũ non fuisse, constat.

l l. Haredetatã. §. 1. ff. de test. Man. c. 23 num. 104.

DECISIO XII.

12 Vicarius Generalis episcopi, qui ob prætensam innouationem excõmunicatus, & nominatim declaratus est, à qua declaratione appellauit, cum eodem Episcopo communicans in actis, quæ episcopus innouando fecisse dicitur, nec excommunicandus est, nec euitandus; non solum ex eo, quod excommunicato Episcopo, non censetur excommunicatus Vicarius eius, *m* sed etiam quia Episcopus appellauit à declaratione, qua excommunicatus declaratus fuit, vnde & ipsa declaratio suspensa fuit.: quamuis enim excommunicatio per appellationem non suspenditur, *n* declaratio tamẽ, qua quis in excommunicationem incidisse declaratur, per appellationem suspenditur, vnde talis Episcopus nec alios vitare, nec alij illum vitare tenentur, lite super declaratione durante.

m ca. 1. de offic. vica. in 6.

n c. is qui de sent. ex cõ in 6. & gl. in c. cupientes. de elect. in 6.

DECISIO XIII.

Ex cons. 13. alias 13. de hæret.

13 Excommunicans cum hæretico excõmunicato denunciato in ijs, quæ ad animæ salutem pertinent, & ad aliqua alia incidenter, quæ vt magis proficiat, intenta sunt, *o* nullam censuram etiam excõmunicationis minoris incurrit; sed neque aduocatus pro consilio ab hæretico pecunias accipiens, excommunicatus est. *p*

o c. cum voluntate. de sent. exc.

p c. Non licent. 11. q. 3.

DECISIO XIV.

Ex consi. 14. aliàs 41.

14 Episcopus pauperes mẽdicare non assuetos, ab excommunicatione Papæ reseruata absoluere potest, *q* & sic absoluti ab Episcopo propter impedimentum veniendi Romam, ad veniendum postea Romam non sunt obligati.

q Arg. ca. quod de his & ca. quamuis. de sent. ex com. & c. eos. si. eod. in 6.

DECISIO XV.

15 Qui propter impedimentum veniendi Romam à percussione clerici absolui potest, etiam à quacũque alia excõmunicatione reseruata pari ratione absolui poterit.

DECISIO XVI.

Ex cons. 15. alias 11. de priuileg.

16 Facultas concessa Episcopis absoluendi ab hæresi in foro conscientiæ tantum à Concilio Tridentino, *r* per Bullam cœnæ Domini, ibi, *Ac cuiusuis Concilij decreta*. abrogata est; Et potestas data olim a Concilio vt posset Episcopus ab ea in foro cõscientiæ absoluere, absoluto, quoad forum exterius nihil prodesse potuit; in hoc enim foro, perinde se habuit, ac si absolutus nõ esset. Potuit autem episcopus ab excommunicatione ob hæresim incursa, extra confessionem sacramentalem absoluere, data ei facultate, vt ab alio in foro conscientiæ, & sacramentali absolueretur.

r Tri. sess. 24. c. 6. de ref.

DECISIO XVII.

Ex consil. 16. aliàs 42.

17 Episcopus, vel Vicarius generalis, qui aliquem in excommunicationẽ Papæ reseruatam incidisse declarat, ei facultatem audiẽdi Missas, & officia diuina, & communicandi cum alijs, dare non potest.

Con-

Consilium decimum septimum, quia idem omnino est cum illo secunda de condition b. appositis. lib. 4. tit. 4. hoc in loco omissum est, ne frustra bis repetatur.

DECISIO XVIII.

Ex *consi.* 18. *aliàs* 45.

18 Declaratus excõmunicatus ab Auditore Rotæ, & de consensu Procuratoris aduersarij absolutus à Nuncio Sedis Apostolicæ ad certum tẽpus, dicẽte se habere facultatem ab soluendi illum auctoritate Apostolica, debitis circunstantijs obseruatis; si sic absolutus intra tempus illud celebret, in excõicationem non incurrit, & fructus benefici j facit suos; cũ legati facultatem absoluendi, saltem ad tẽpus, in huiusmodi casibus propter absentiam eius, ad quem pertinet absolutio, habere soleãt; *f* Auctoritas autem Nuncij dicentis se facultatem illam habere, & faciẽtis facultatem celebrãdi per tempus ab eo præfixum, iusta causa est cur alter se benè absolutum esse credat, & quod celebrare possit, & etiam à dolo & contemptu excusetur, sine quo irregularitas non incurritur. *t*

f ca eos. §. idẽ statuimus. de sẽ tẽ. exc. l. 6. Man. c. 27 nu. 46.

t Pan. in c. pastoralis. de appell.

DECISIO XIX.

Ex *conf.* 19. *alias* 10. *de verb. sign.*

19 Episcopi contra officiales, & Nuncios sedis Apostolicæ, sine Papæ licentia procedere, aut vllam in eos censuram ferre, non possunt. *u*

u Extr. cũ Matthaeus de baret.

DECISIO XX.

Ex consil. 20. [*aliàs*] 9. 22. *deest in Nouis.*

20 Excõmunicatio in vniuersum Capitulum, non simpliciter, & absolutè sed cum conditione lata, & ẽt in singulos eius Canonicos, qui culpabiles forent culpabiles solum culpa mortali ligat: *x* & suspensio capitulo, non censentur singulares eius suspensio, nisi culpabiles sint, etiamsi sit suspensio ab ingressu ecclesiæ. *

x c. Romana. § vniuersitatẽ. de sent. ex cõ. in 6. Man. c. 27 num. 15 ...

DECISIO XXI.

Ex *conf.* 21. *alias* 1. *de dolo & cont.*

21 Intimatio facta Canonicis non congregatis in Capitulo, nec in alio loco legitimè vocatis, prout requiritur ad hoc; vt Capitulum faciant, *y* nec legitima est, nec pro tali habenda, nisi clausula apposita, si non patet tutus ad Capitulũ accessus, vel nisi Capitulum intimationem impediat; nec ad pœnas incurrendas sufficit.

y Fel. in c. eam te. de rescr.

DECISIO XXII.

Ex *conf.* 23. *alias* 57.

22 Collationes beneficiorum factæ à Capitulo suspenso, & non declarato, validæ sunt: cum legitima declaratio ad incurrendas pœnas, ẽt ipso iure incursus, requiratur; *z* maximè cum gesta à Capitulo ẽt suspenso fiant tanquam à persona publica, cuius gesta valẽt, donec toleratur. *a*

z Gl. 1 cle. 1. de cens. & Feli. in cap. Rodulphus. de rescrip.

a c. Ad probãdum. de re iudic.

DECISIO XXIII.

Ex consil. 24. *aliàs* 7.

23 Excõicatio contra Capitulum, vel collegium absolutè lata, nihil addito de singularibus eorũ, nulla est; *b* secus autem si contra Capitulum, & singulos culpabiles feratur, tunc enim culpabiles mortaliter ligat, quamuis non culpabiles venialiter solum; Nemo enim excommunicationem generaliter latam, nisi ob culpam mortalem incurrit. *c*

b c. Romana. §. vniuersitatẽ. de sent. excom. in 6.

c c. Nullus 11. q. 3.

DECISIO XXIV.

24 Canonicus mortaliter culpabilis, Colle-

Digitized by Google

Collegij vel Capituli excõicati cũ singularibus culpabilibus, celebrando irregularis efficitur, *d* poterit tamen in loco sacro sepeliri, si denunciatus non fuerit; quia nemo excõmunicatum viuum, aut mortuum, si denunciatus non fuerit, vitare tenetur; *e* * ipse tamen viuens, alios vitare obligatur, cum Extrauagans Papæ, nihil ipsimet culpabiliter excommunicato, sed solum alijs cum excommunicato non denunciato communicantibus prosit.

d c. clerici 2. sacris, & c. si celebrat de cleric. excom. ministr.

e Extrau. Ad euitanda. Martini V. Man. c. 27. n. 31.

DECISIO XXV.

Ex cons. 25 alias 1. de foro comp.

25 Ius dicere, sine iurisdictione nemo põt, nullumque ius in ecclesiasticos laica potestas absque priuilegio sedis Apostolicæ habere potest. *f*

f c. Nũquã c. si Imperator. & c. est ad verum. dist. 96.

DECISIO XXVI.

26 Bulla cænæ Domini, & oĩa quæ in ea sunt contenta, spiritualia censentur, & in laicos ratione peccati mortalis fertur, cuius censura ad Papam pertinet, qui de peccato mortali quoscunque Christianos, etiam Reges, & Imperatores corripere, & si non se correxerint, censura ecclesiastica ad id cogere potest; maximè cũ Papa in Bulla cænæ, non pro se, sed ꝓ vniuersali salute animarũ, pro Republica Christiana, pro libertate ecclesiastica; & sedis Apostolicæ cõseruatione, & vnitatis sibi à Deo cõmendatæ, sententias fert; cui, quoad ea, quæ ad veram religionem, & animarum salutem spectant, Reges, & Imperatores subditi sunt, nihilque de eis statuere possunt.

DECISIO XXVII.

Ex cons. 26. alias 3. de fide instr.

27 Absoluto ab excommunicatione vel ab irregularitate quoad forum conscientiæ tantum, expedit aliquãdo multum ad euitandam pœnam, quæ in foro exteriori propter contẽptum excõmunicationis, vel legis, ei imponi posset, literas eiusmodi absolutionis habere quales sine violatione secreti habere possit, curãdo vt confessarius, qui virtute literarũ pœnitentiariæ in foro tantũm conscientiæ absoluit, coram Notario, & testibus absoluto schedulam clausam, & signatam tradat, dicendo, qđ ipse absoluit eum confessum eo modo, & de eo quod continetur in ea; & Notarius postea in dorso eius scribat, quod tali anno, mẽse, & die rogatus fuit coram illis testibus, à tali confessario, & absoluto, vt eiusdẽ rei fidem faceret, & ibi sigillũ suum publicum poneret; eo modo quo in testamento in scriptis facto iure fieri debet, & consueuit.

DECISIO XXVIII.

Ex cons. 27. aliàs 50.

28 Confessarius beneficiariũ occultè excõicatũ, & qui ob excõicationem distributiones quotidianas sibi non acquirit, *g* ad eas restituẽdas eis qui interfuerunt monere tenetur, alios vero fructus ex beneficio tempore excõicationis occultæ perceptos, absolutus restituere non tenetur.

g Glo. in c. pastoralis. § verũ. de appel.

DECISIO XXIX.

Ex cons. 28. alias 44.

29 Licentia suscipiendi ordines à quocunque voluerit, ab Episcopo concessa ante excõicationem, per solã excõicationem superuenientẽ ipso iure, nec cessat, nec perit; *h* cum huiusmodi pœna nullibi sit statuta; vnde absolutione ab excõmunicatione obtẽta, vti quis põt licẽtia præfata Episcopi; antea tamẽ ea iustè vti non

h c. pia. de excep. in 6. & gl. in c. 1. eod. ti. & lib.

non poterit; Quia licet illa per excõmunicationem non cessat, vsus tamen eius impeditur; sicut & vsus alius cuiusque communicationis: *i* Si tamen in excommunicatione primam tonsuram, aut ordines Minores assumat, irregularis non efficitur; cum in nullo corporis iuris loco huiusmodi culpæ irregularitatis pœna imposita sit, & pœna irregularitatis in solis casib. à iure expressis incurritur; K Nec inhabilis ipso iure ad beneficium assumendũ, eosdem ordines in excommunicatione sumendo, efficitur.

i ca. cũ ex eõicato. 11. q. 3.

K c. is qui, de sent. ex com. in 6.

DECISIO XXX.

Ex cons. 29. aliàs 36.

30 Vicarius foraneus, cum animarum periculis occurrere teneatur, maximè sibi subditorum; approbatum ab ordinario iusta ex causa, præsertim inscium & ignarum, confessiones virtute Iubilæi audire prohibens, non peccat; nec excommunicationem Bullæ cœnæ Domini incurrit; cum illa non omnes quomodocunque executionem illarum impedientes excommunicet, sed eos solùm, qui auctoritatiuè id faciunt, volentes quærere, vel vsurpare sibi aliquã auctoritatem super literis, & mandatis Apostolicis, & earum executione, quæ Vicarius prædictus sic prohibendo non facit, sed solum declarat, mentem Pontificis non esse vt presbyter adeo ignarus, & male vtens officio confessarij, tanta potestate & auctoritate vtatur, quæ per Iubilæum confessarijs dari & concedi solet.

DECISIO XXXI.

Ex consil 30 alias 37.

31 Qui vel per se, vel per aliũ suo nomine factam literarum Apostolicarum executionem impedit, aut post factam ratam habet, *l* excommunicationem Bullæ cœnæ quoad vtrũque forum incurrit, si mandatum, vel ratificatio probetur, sin autem probari non possit, eam in foro exteriori non incurret, sed solum in interiori, si verè mandatum, vel eius ratificatio interuenerit. Non tamen præsumitur interuenisse mãdatum, vel ratificatio eius, ex eo solo quod sit frater eius qui Bullæ contrauenerit; quia nemo in dubio delinquere præsumitur, nec alterius delictum, per solam cognationem approbare. *m*

l Arg. c. cũ quis. de sẽ tẽt. exc. in 6. & Reg. ratihabitionem. de reg. iur. in 6.

m ca. 2. de reg. iur.

DECISIO XXXII.

Ex cons. 31. alias 5. de Iudæis.

32 Captiuus coactus timore mortis, triremes fabricans, quibus piratæ contra Christianos venire solent, si plus operæ nauibus fabricandis, quam vitæ suæ conseruatio requirit, non impendat, neque peccat, neque in excommunicationem incidit; cum huiusmodi actio res illicita non sit, & res illa in bonum & malum finem fieri possit.

DECISIO XXXIII.

Ex cons. 32. aliàs 2. de immunit. eccles.

33 Laicus iurisdictionem ad personas ecclesiasticas, ratione dignitatis ecclesiasticæ pertinentem vsurpans, aut onus insolitum personis ecclesiasticis imponens,* in excommunicationem Bullæ cœnæ decimam quartam incidit.

Man. c. 27 nu. 69.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XXXIV.

Ex consil. 33. alias 26. de statu Monach.

34 Religiosum sine licẽtia Prælati sui ad Curiam sæcularẽ animo nocendi Monasterio proficiscentẽ, & literas ab alijs religiosis scriptas ad Papam deferentem Prælatus vbicunque etiã extra territorium eius capere, *n* & carceribus mancipare, easdemque literas ad Papam directas aperire, & legere potest; Nec aliquam exinde censuram, aut pœnam incurrit; cum nullibi censura, aut pœna huic imponatur; *o* Neque enim literæ illæ ad Papam legitimè dirigi, aut ab alijs religiosis scribi, aut sine Prælati consensu mãdari possunt; *p* Cum omnia quæ religiosi habent, ad Monasteriũ pertineant, & ad Prælati eiusdem administrationem. *q* Regularis autem Curiam sæcularem animo nocendi Monasterio adiens, excommunicatur. *r*

n arg. l. 1 C. ubi Curialis, vel cohortalis & l. 1. C. vbi causa status. o arg. c. cũ olim. 2. de off. d. leg. p c. Nõ dicatis. 12. q. 1. & ca. cũ ad Monasterium de statu Monach. q c. Nullã. 18. q. 2. r Clem. 1. de statu Monach. Trid. sess. 25. c. 4. de regul.

DECISIO XXXV.

Ex cons. 34 alias 38.

35 Laicus, fructus clerici debitoris sui apud laicum aliquem existentes sed ad clericum ratione sui beneficij pertinẽtes, per Iudicem laicum sequestrari faciens, excommunicationem decimam septimam Bullæ cœnæ nõ incurrit; cum Bulla hæc pœnalis sit, nec ad alium casum extendenda; *s* præsertim cum hæc solùm vsurpantem, & sequestrantem fructus ecclesiasticos sine licentia Papæ, vel alterius, ad quẽ pertinet, illam licentiam dare, excommunicet; excommunicatio autem contra facientem aliquid lata, nec procurantem, nec consulentem, nec mandantem fieri includit, nisi per alia iura id declaretur, * quod in proposita materia non contingit.

s c. pœna. de pœnit. dist. 1.

Man. c. 27 num. 51.

DECISIO XXXVI.

Ex consi. 35. alias 30.

36 Episcopus nepoti centum aureos debens, quos sæpius rogatus soluere noluit, si nepos nocte granarium eius adiens, & exinde granum pro aureis debitis accipiens, ab eodem Episcopo denunciatur excommunicatus, & in Bullam Cœnæ Domini incidisse declaretur; Quamuis nepos sic auferendo granum, peccat, declaratio tamẽ, qua Episcopus Nepotem suum excommunicatum esse denunciat, sine citatione facta, *t* iniusta est, & ipso iure nulla: Nec sic granum auferendo in excommunicationem decimam quartam præfatæ Bullæ incidit; eo quod granum illud neque vsurpando sibi vllam auctoritatem publicam ordinariã, vel delegatam, neque vt fructus, & reditus ecclesiasticos, sed solum tanquam creditor, accipit, bona fide existimans licere sibi tantum de bonis sui debitoris capere, quantũ sibi debetur; præsertim quia granum illud non tanquam res ecclesiasticas, sed tanquam res particulares sui debitoris, qui nullatenus ei soluere volebat, accipere intendit. *

t Gl. clem. 1. de censib.

Man. c. 27 num. 26.

DECISIO XXXVII.

Ex cons. 36. alias 33.

37 Promittens, & promissionem acceptans pro gratia temporaria a Papa obtinenda, excommunicatur. *u*

u Extra. 1. de sent. ex cõ. Gregor. xiij. Extr. Ab ipso edit. 1574. cõstit. 18

D E-

DECISIO XXXVIII.

Ex consi. 37. alias 31.

36 Cardinales, vel Episcopos præeuntes, & fugientes in domus suas, vel in partes tutiores eius, hostiliter insequentes animo eis iniuriam inferendi, excommunicationem Bullæ cœnæ incurrunt; secus tamen qui domos eorum adeunt, postquam illi iam non fugerant, aut se in domos suas receperant, & in eis manent; sicut nec qui vadunt ad domos illorum, ad insultum aliquem palatijs eorum dandum, excommunicationem incurrere censentur. *

Man. c. 27 nu 67. & 97.

DECISIO XXXIX.

Ex consil 38 alias 29.

39 Episcopum, vel clericum, quemcũque tangens, aut retrahens absque intentione mala, vt futurũ aliquod scandalum, aut peccatum ab eo cõmittendum impediat, excommunicationem non incurrit; Cum talis retractio, & apprehensio non peccatum, sed meritum sit, excommunicatio autem sine peccato mortali, aut dolo non incurritur. *

Man. c. 78 num. 67. & 89.

DECISIO XL.

Ex consil. 39 alias 43.

40 Clericum aliter quàm pro defensione propria, vel proximi cum moderamine inculpatæ tutelæ percutiẽs, excommunicationem incurrit, & si percussio enormis sit, Papæ reseruatur; *x* * sin vero leuis fuerit, ab ea Episcopus absoluere poterit.

x c. si quis suadente. 17. q. 4. Man. c. 27 num. 90.

DECISIO XLI.

Ex consil. 40. alias 24.

41 Monachus coram magna parte cõuentus, manus in alium religiosum inferens, eum à pectore excutiens, vel à sede expellens, vel brachio violenter extrahens, mortaliter peccat, & excommunicatus publicus censendus est, & ab alijs sine alia Iudicis declaratione vitari debet; cum talis notorius clerici percussor censeatur. *y*

y Ext. Ad euitanda. Mart. V.

DECISIO XLII.

Ex consil. 41. alias 25.

42 Clericum casu cum vxore inuentum, & ex continenti occidens, excommunicationem non incurrit; secus autem qui postea; & remisso dolore, aut ex præcedenti maturo iudicio, & deliberatione, id facit. *z*

z c. si vero de sent. ex cõ. Angel. ver. excommunicat. 5. §. 19.

DECISIO XLIII.

Ex consi. 24 alias 28.

43 Prælatus causa iustæ correctionis subditos suos religiosos per se vel per alium verberare potest, dummodo verberans Monachus, vel clericus sit, secus tamen si laicus fuerit, tunc enim per laicum verberans excommunicatur. *a*

a c. vniuersitatis. de sent. exc.

DECISIO XLIV.

Ex consi. 43. alias 10. de priuileg.

44 Episcopus à casibus, & censuris, ante, & post Concilium Tridentinum *b* Papæ reseruatis in motibus proprijs, & specialiter in constitutione contra receptores Bannitorũ promulgata Anno 1590. & alijs cõstitutionibus editis, in foro consciẽtiæ absoluere potest, præterquam in casibus cum clausula derogatoria reseruatis, per quam sufficienter dicto Concilio derogatur.

b Tri. sess. 24. c. 6. de ref.

DE-

DECISIO XLV.

Ex consi 44. aliàs 27.

45 Apparitores, clericos arma nocte portantes capiendo non peccant, nec excommunicationem vllam in currunt; *c* cum clericus noctu cum armis incedens, ad delinquendum ire iustè præsumi possit, *d* quod iustè apparitores illi impedire possũt nec illis in tali euentu merum iniustè, sed iustissime inferunt, eosq; ad suos iudices iustè ducere possunt; Huiusmodi enim metus violẽtiam aliquam non inducit, quæ tamen ad pœnam canonis incurrẽdam est necessaria.

c c. si quis suadente. 17. q. 4.
d Pano. in c. vt fama de sent ex com.

DECISIO XLVI.

Ex consil. 45. alias 32.

46 Subdiaconum incarcerans, & tanquam testẽ, aut principalem examinans, vltra excommunicationẽ Canonis, *e* in excommunicationem etiam vndecimam, vel duodecimã Bullæ cœnæ incidit.

e c. si quis suadente. 17. q. 4.

DECISIO XLVII.

Ex consi 46 alias 54. de simonia.

47 Dantes, seu promittentes aliquid famulis, & ministris Papæ, vt pro gratia, seu beneficio concedendo preces interponant, simoniam committunt, & excommunicationem, & alias iuris pœnas incurrunt; *f* Quãuis secus si illis aliquid debet, aut promittant, vt tãtum causas eorum solicitent, aut eos ad memoriam reducant.

f Extr. 1. de sent. ex cõ. & Extra. Greg. xiij. Ab ipso. editio. 1574. consit. 28.

DECISIO XLVIII.

	in Antiquis.	in Nouis.
Ex consil.	47.	16.
	48.	13.
	49. aliàs.	12.
	50.	11.
	51.	14.
	52.	10.

48 Promittens extra curiã aliquid ministris Papæ pro Protonotariatu, vel beneficio, vel dispensatione, vel aliqua alia gratia in eadem Curia obtinenda, ignorando penitus Extrauagantem Gregorij XIII. de Datis & promissis; *g* Quamuis ex ignorantia saltem quoad forũ conscientiæ *h* * aliqua ex parte à peccato, & à pœnis grauibus, & etiã extraordinarijs in prædicta Extrauaganti Gregorij XIII. contentis, excusetur; pœnas tamen excommunicationis & annullationis gratiæ à Bonifacio Octauo *i* impositas, incurrit. *

g Ext. Ab ipso.
h S. Th. 1. 2. q. 76. artic. 3. Man. c. 27 nu. 274.
i Ext. 1. de sent. excõ. Man. c. 27 nu. 274.

DECISIO IL.

Ex consi. 53. aliàs 3. de reb. eccles. non alien.

49 Episcopus res, & bona ecclesiæ alienans, excommunicationem incurrit; K potest tamen, & tenetur bona illa recuperare *l* cum excommunicato nondum denunciato ecclesiæ bona administrare non sit prohibitum, *m* aut etiam sic alienata repetere, immo ipsi restitui debent, * cum prodigo, & dilapidatori non sit ipso iure administratio interdicta, sed solum interdicenda. *n*

K Extr. 2. de reb. eccl. nõ alie.
l c. si quis presbyterorum. tit. eod.
m Extra. Ad caitãda. Martini V. Man c. 17 num. 29.
n c. verita tis. de dolo. & cõt.

DECISIO L.

Ex consi. 54 aliàs 10. de sepult.

50 Cadauera humana exenterãtes, vel inhumaniter tractantes, seu mãdantes, excommunicationẽ incurrunt, *o* * Non tamen consentientes vt id fiat; cum lex excõmunicans aliquod delictum facientem, consulentẽ nõ includat, nisi eadem lex, vel alia similis, cuius auctor id statuere possit, illud exprimit. *

o Extr. 2. Bonif. 8. de sepult. Man. c. 27 num. 105. Man. c. 27 num. 51.

DECISIO LI.

Ex consi. 55. alias 5. de Regular.

51 Mulierem, Monasterium ingredi cogens,

cogens, nō secuto ingressu, excōmunicationem non incurrit, consecuto autem ingressu, non solum cogēs, *p* sed etiam fauens, consulens, & auxilians, accessoriè excommunicari videntur. *

p Tri. sess. 25. c. 18. de regul. Man. ca. 27. nu. 51

DECISIO LII.

Ex consi 56. aliàs 6.7. de regul.

52 Religiosus neptem patre carentem habens; si ob timorem quem habet, ne in errorem incidat, vt Monasterium ingrediatur, cum effectu procuret, donec ad nubilem ætatē perueniat, ipsa, & matre nolentibus, quamuis in foro exteriori excōmunicatus iudicatur, *q* & si celebret, ir regularis efficitur; in foro tamē conscientiæ non peccat, & ideo nec excommunicationem, nec irregularitatem incurrit; cum error legis dubiæ, & intellectu difficilis (qualis hæc est) à culpa mortali, excusat, *r* sine qua excōmunicatio nō incurritur. *f** Raro tamen, & maxima cum moderatione procurādū est, vt puellæ tales in Monasteria includantur, vt ibi honeste vsque ad nubendi ætatem maneant.

q Tri. sess. 25. c. 18. de regul.

r Inno. in c. per tuas de simon.

f c. nullus 11. q. 3. Man cap. 27. nu 9.

DECISIO LIII.

58. 23.

Ex consi. 57. [alias] 21.

53 Pontifex receptantes, & quomodolibet auxilium, consilium vel fauorem Bannitis præstantes, excommunicans, eos solum intelligit, qui receptant, vel iuuant directè, vel indirectè Bannitos, quoad delicta, quæ exercent, non autem illos, qui neque directè, neque indirectè eos vt tales addiuuant; eo ꝙ in huiusmodi statutis, non rigor verborum, sed intentio legislatori ponderari debet; *t* præsertim quia in Bullæ proœmio significat se illos solos excōmunicare velle, qui eos præsumptiuè receptarent, vel ad malefaciendum, aut in peccato perseuerandum iuuarent; non autē eos qui salutem animarū eorū quouis modo procurarent, vel cibū eis in necessitate ministrarent, aut etiā eos iuuarent ad euadendū manus iustitiæ sine scandalo, & violentia, ad finem melius se conuertendi, & pœnitendi. *u*

t c. intelligentia. de verb. sig.

u Arg. c. cum voluntate. de senten. excom. & c. pasce. d. 86.

DECISIO LIV.

Ex consi. 59 aliàs 22.

54 Excōmunicatus non est receptans, quem dubitat esse Bannitum famosum; cum mens Conditoris non sit includere omnes mortaliter palam, vel occultè delinquentes, sed eos solum qui banniti famosi sunt, & ex ꝓfesso huiusmodi delicta exercēt. *x*

x Extra. Gregor. xiij. contra Bannites, que incipit, Tanta. edit. 1580 const. 66.

DECISIO LV.

Ex consi 60. aliàs 19.

55 Papa sub pœna excōmunicationis latæ sententiæ prohibens, *y* ne cuiuscuis ordinis fratres ad aliquas moniales sui ordinis scribant, scribentes ad aliquam non includit, dummodo ad illam epistola non perueniat. Quamuis enim verba illa Conditoris *Nemo fratrum scripta mittere audeat* proprie non requirant, vt scriptum ad monialem perueniat, illud tamen voluisse præsumitur, quia scripturæ missio, nisi perueniat ad quam mittitur, non nocet; sic tamen scribens peccat.

y Gregor. xiij. Extra. Pro nostri. edit. 1579. const. 61.

DECISIO LVI.

Ex consi 61. alias 54.

56 Missā simoniaci, & proinde excommunicari *z* audiens, non peccat nisi Missans denūciatus sit; quia cōmunicās cū excōmunicato specialiter, seu nominatim nō denunciato peccare

z Extra. 2 de simonia.

non censetur: *a* * sufficit tamen fama excommunicationis cum denũciatione ad hoc, vt excõmunicatos denunciatos vitare teneamur. Sicut enim iure antiquo ad excõmunicatum euitandum fama sufficiebat; *b* ita & de iure nouo fama de excommunicatione cum denunciatione sufficere videtur; cum eadem ratio, & æquitas in vtroque casu sit, & ideo idem ius erit. *c*

a Extra. Ad euitãda Marsini V. Man. ca. 27. n. 35.
b c. Illud. de cle. excom mini str.
c c. Dudũ de elect.

DECISIO LVII.

Ex conf. 62. alias 3 de præsumpt.

57 Prohibitus a prælato ne celebret, suspensus esse censetur, dummodo illam prohibitionem Prælatus in scriptis faciat; secus vero si tantum verbo prohibeat; Tunc aũt solum Prælatus suspẽdere censetur, quando subditũ in scriptis, in ordinibus ministrare prohibet; solo aũt verbo prohibens, simplicẽ tãtum prohibitionem facere præsumitur; *d* quia in dubio nemo actũ eo modo velle facere censetur, quo fit delictũ, prohibens autem celebrare sine scriptura, si id animo suspendendi faciat, delinquit, ipsoque iure suspensionẽ incurrit: *e* sin vero id faciat animo non suspendendi, sed simpliciter prohibendi, non peccat, & ideo in dubio sic prohibendo, nolle suspendere præsumi debet.

d Arg. l. si procurator. ff. de condit. in deb.
e c. 1. de sentent. exc. in 6.

DECISIO LVIII.

Ex conf. 63. alias 58.

58 Cum suspensio ab officio generalior sit, quam suspensio a diuinis, suspensus a diuinis, illis interessendo, plusquam suspensus ab officio irregularis non erit. *

f Inno. in c. si. de excess. prel. Man. ca. 27. num. 163.

DECISIO LIX.

Ex conf. 64. alias 4. de cler. exc. mini.

59 Episcopus à diuinis suspẽsus, q̃uis actus ordinis, & officij exercere nõ possit, & exercẽdo irregularitatẽ incurrit; *g* Missam tamen, & officia diuina audire, confiteri cõicare, nõ solũ extra suam diœcesim, sed etiã intra eam, imo intra ecclesiã cathedralem, vt quilibet alius Dominus laicus, potest, dũmodo Missam corã se auctoritatiuè celebrari nõ faciat.

g c. 1. §. fi. de re iud. in 6.

DECISIO LX.

Ex conf 65 alias 56.

60 Suspensus, excommunicatus, vel interdictus ante denuntiationem euitendus non est, & iurisdictionẽ publicam valide exercere potest. *b*

h Extra. ad euitãda Marsini V.

DECISIO LXI.

Ex conf 66 alias 17. de cler exc. min.

61 Suspensio, quæ per concubinatum notorium incurritur, *i* ipso iure per pœnitentiã tollitur; K * Irregularitas tamen orta vel ex concubinatu publico, vel ex celebratione publici fornicarij ipso iure per pœnitentiam non tollitur, *

i c. nullus c. prater. d. 32. ca. sciscitantibus. 15. q. 8.
K c. si qui sunt. d. 81 & gl. ibi. Man. ca. 25. n. 77. & c. 27. nu. 154. Man. ca. 25. n. 77.

DECISIO LXII.

62 Papa ab irregularitate nec absoluit vnquã, nec ab ea facultatem absoluendi facere censetur; nisi id exprimat, etiamsi in Bullis clausula illa, *Te a quibusuis censuris absoluentes*, addatur.

DECISIO LXIII.

Ex conf 67. alias 4. de corp. vitiat.

63 Clericus minorum ordinũ, qui per infirmitatẽ, & ægritudinẽ omnes digitos vtriusque pedis, exceptis pollicibus amittit, irregularis non efficitur, sed ad maiores ordines ascendere, & beneficium obtentũ retinere põt; *l* cũ nullus defectus partis mẽbri irregularẽ quẽpiam reddat, nisi magnã deformitatẽ inducat, aut impotentẽ ad vtendũ ordinib. faciat. *m*

l cap. qui partem. c. si quis a medicis. & cap. si quis in ægritudine di. 55.
m c. 2. de corp. viti. Man. ca. 27. num. 198. & 226.

Digitized by Google

DECISIO LXIV.

Ex consi 68 aliâs 41. de homicidio.

64 Qui archibusium, rota non flexa, super scamno dimittit, & exinde aliquis ex rotæ tactu occiditur, irregularitatẽ ex homicidio casuali, & dispensabili ob huiusmodi actum illicitum, & in non flectendo rotã cõmissam negligentiam incurrit. *

Man. ca. 27. num. 219. & 239.

DECISIO LXV.

65 Suspensus ab Altaris ministerio, nulla facta mentione de fructuũ receptione in sententia ab ordinario suo lata; fructus beneficij ante suspensionẽ, & irregularitatẽ quæsiti cuius neque titulum, neque administrationem fructuum, irregularitas superueniens tollit, n percipere potest: eo quod suspensio, & suspensio ab altaris ministerio, res diuersæ sũt; o a diuersis autẽ nõ fit illatio, p præsertim ad pœnam ampliãdam. q

n Inno. in c. cum nostros de cõcess. preb. o Glo. in cle. cupiẽtes. de pœnit. p l. Papinianus. ff. de minoribus. q c. pœna. de pœnit. dist. 1.

DECISIO LXVI.

Ex consi 69 aliâs 12. de cler. exc. mini.

66 Episcopus bona fide, & sine animo contraueniendi decretis Concilii Tridentini, r Pontificalia in aliena diœcesi, vbi eum morari contingit, sine licentia Episcopi diœcesis exercens, consecrando nimirum calices vel Corporalia, suspensionẽ incurrit, & si postea celebret, aut alia munera episcopalia administret, irregularis efficitur.

r Tri. sess. 6. c. 5. de refor.

DECISIO LXVII.

Ex consi 70. aliâs 3. de cler. non ordin. ministr.

67 Diaconus, qui vt talem se gerẽs, & nõ vt sacerdos, puerũ solenniter baptizat, præsente & annuente parocho, quãuis in foro exteriori irregularis iudicari possit, quia p̃sumitur baptizasse tanq̃ presbiter, vsurpando officium presbiteri; * si tamen sine dolo, aut contemptu id faceret putans id sibi licere ex licentia parochi, in foro conscientiæ irregularis non erit. f

Man. ca. 27. num. 142. f Pan. in c. pastoralis. § verum de appel.

DECISIO LXVIII.

Ex cõs. 71. aliâs 6 de æta. & qual. ord.

68 Sacerdos ante legitimã ætatem ordinatus, irregularis efficitur, & sicut interdictus ad Missam celebrãdam, & alios quoscunque actus specialiter ordinib. deputatos inhabilis redditur, nec sine peccato in officiis, defunctorum, verba illa, *Dominus vobiscum*, aut orationes, quas presbiteri soli in huiusmodi officiis proferre solent, dicere potest; cũ hi actus peculiares presbiterorũ sint: sic tamen irregularis nouã irregularitatẽ celebrando nõ incurrit; cum nullus irregularis celebrãdo contra iura, aut ministrando in officio, nouã irregularitatẽ incurrat, t * quamuis ante obtentam dispensationem celebrãdo mortaliter peccet; u quia irregularitas neque vera suspensio est, neque cẽsura ecclesiastica, & ita celebrans illa irretitus nullam violat censuram, nec aliquid aliud, cuius violatio nouã infligat irregularitatem, nemo autem fit irregularis, nisi in casibus à iure expressis. x *

t Inno re cep. in c si celebr. de cler. exc. ministr. Man. ca. 27. n. 194 u Arg. c. fi. de tempor. ord. & c. inquisitionis de accusat. x c is qu. de sen. ex com. in 6. Man. ca. 27. num. 194.

DECISIO LXIX.

Ex consi. 72. aliâs 15. de cler. excom. ministr.

69 Excommunicatus, & interdictus celebrãdo duas irregularitates, seu vnã ex duplici causa incurrit, y sed vna sine altera tolli potest; cũ nõ sit maior ratio, cur ex vna, quam ex alia causa incurratur, dici autem non potest ex neutra incurri, sicut etiam qui contra duo præcepta vno actu peccat, totidẽ peccata

y arg. c. cũ pro causa de sen. ex com. & c. ex parte. de cõs. ordin.

committit, quot præcepta transgreditur. aut vnum peccatum tot circu stantijs necessario confitendum, quot præcepta est transgressus: vnde duplici dispensatione indiget, aut vna ex duplici causa, & vna sine altera tolli potest, sed tamen donec altera tollitur, sublatione alterius vti nequit. z

z d. c ex parte.

DECISIO LXX.

Ex conf. 73. alias 1.

70 Fœmina quamuis non iure communi, ex Papæ tamen priuilegio excommunicare, & prædicare, sicut & laicus, potest eo quod fœmina iurisdictionem ecclesiasticam habere a potest; qui vero iurisdictionem ecclesiasticam habet, etiã si claues nõ habeat, excommunicare valet. b

a c. dilecta de maior. & obedien. c. dilecta. de excess. prælat.
b S. Th. 4. d. 18. q. 2. ar. 2. q. 2.

DECISIO LXXI.

Ex conf. 74 alias 26.

71 Quia subiratus ob quædam contenta in schedula, quam legit, clericum socium petentem vt sibi copiam eã legendi faciat, a se repellit, tangendo eum manu, qui tamen illud in iniuriam non accipit, excommunicationem non incurrit; eo quod excommunicatio maior sine peccato mortali nõ incurritur; c huiusmodi autem repulsio inter amicos, & conuersantes familiariter, culpa mortalis nõ est, cum in omni materia paruitas rei a culpa mortifera excusare censetur. *

c c. Nullus et c. nemo 11. q. 3.

Man. prælud. 9. n. 11.

DECISIO LXXII.

Ex conf. 75. alias 5. de corp. vitiat.

72 Cartilaginis auris parua carens particula, quæ legi potest, vel ita dissimulari, vt scandalum non inducat, vtendo capillo corone dimissiore, saltem in illa parte, irregularis non est, nec ad celebrandũ dispensatione indiget; secus autem si tota, aut dimidiata, aut etiam tertia parte auris careat. *

Man. ca. 27. num. 199. & 223.

DECISIO LXXIII.

Ex conf. 8. in Nouis deest in antiquis.

* 73 Excommunicatio generaliter in capitulum lata, licet valere non censeatur, d suspensio tamen sic absolutè contra illud lata valet, & singulos de capitulo existentes ligat. e

d c. Romana. §. in diuersitate. de sent. excom in 6.
e c si sententia. de sentent. exc. in 6.

DECISIO LXXIV.

Ex conf. 15. in Nouis, deest in antiquis.

* 74 Promittens in partibus certã pecuniarum quantitatem ei, qui dispensationem Apostolicam expeditam tradet, sub Extrauagante Gregorij XIII. f comprehenditur; & gratia facta nulla, & irrita est, etiamsi tertius, qui illam impetrauit, huius promissionis esset ignatus. Gratiæ autem reualidatio sic per fordes promissas obtenta, ita danda videtur, vt nõ quod promisit, sed quod labor iustè meretur, persoluatur.

f Extrau. incip. Ab ipso. & est 28. in ordine.

DECISIO LXXV.

Ex con. 17. in Nouis deest in antiquis.

* 75 Cum Papatus beneficiũ sit, g omnisque simoniacus in ordine, vel beneficio ipso iure excommunicationem incurrat, h consequenter donans aliquid Cardinali, vt eueniente vacãtia Sedis Apostolicæ, suo, & aliorum voto suffragetur tertio alicui digno pœna Extrauagantis Pauli IIII. i aduersus ambientes Papatum editæ, ligatur, & simoniam

g c. 1. de maledict.
h Extra. 2. de simo.
i Extra. cum secũdum Apostolum. & est constitutio 38. in ordine eiusdem.

Digitized by Google

simoniam committit, quæ licet ex sola donatione istius, conuentionalis sit, si tamen postea Cardinalis dicto tertio det, procuretve votum, & suffragium, realis efficitur ex vtraque parte completa, quæ prædictam excõmunicationẽ inducit. *

Naua. in Man. ca. 23.n.105

DECISIO LXXVI.

Ex conf. 18. in Nouis, deest in antiquis.

76 Extrauagans x Gregorij XIII. lata contra extrahentes frumentum ex statu ecclesiastico, vel ementes, ad alium vsum, quam suæ familiæ sustentandæ, sub pœna excommunicationis, de imponenda, non autem de ipso iure incurrenda excõmunicatione intelligitur, nisi eius officiales ipsi illam in suis proclamatis addiderint. Quia vero pœna facienti imposita, nec mandantem ligat, nec facere conantem, nisi ad factum peruẽtum sit, * nec extraxisse dicitur, qui extrahere tentauit, etiamsi à loco cœpisset auferri dummodo territorium non exiuerit, qui non extraxit, sed emit extrahendum, & negociãdum, soluitque stipendia extracturis, immò etiam per aliquot milliaria versus extremum status ecclesiastici, per quod extrahendum erat, solummodo adduxerit, excommunicatus non est.

x Extra. incip volentes 1577. & est 53. in ordine eiusdem.

Naua. in Man. ca. 27.n.51.

DECISIO LXXVII.

Ex conf. 53. in Nouis, deest in antiquis.

77 Suspensi, & interdicti simpliciter, ab officio prædicandi non suspenduntur, * cum prædicatio de officiorum diuinorum numero non sit quæ interdicto personali, vel ab officio diuino suspenso interdicuntur. vnde cum pœna extra proprios casus extendi non debeat, l qu amuis Missam interdicti; aut suspensi denunciati audire, peccatum sit, m prædicantes tamen huiusmodi audiri licitè possunt, dummodo ab officio prædicandi expresè interdicti, aut suspensi non fuerint.

Naua. in Man. ca. 27.n.176

l c. pœna. de pœnit. d. 1. & c. odia. de regul iur. in 6.

m Extra. Ad euitãda scandala.

TITVLVS XXIV.

De verborum significatione.

SVMMARIVM.

1 *Probibitio ab ingressu Ecclesiæ, interdictum, & suspensio, diuersis respectibus appellatur.*

2 *Suspensi, seu interdicti in probibitis actionibns vitandi sunt, si sint denunciati.*

3 *Fortunam pinguiorem sortitur, qui deducto ne egeat, soluere potest.*

4 *Locus insignis dicitur, qui in ordine locorum quiddam habet præcipuum.*

5 *Concilium Prouinciale, quid, & a quo congregari potest.*

6 *Verbum. Non suffragetur posititum in Trid. sess. 24. cap. 12. quid denotat.*

7 *Concubinarij, non solùm tertia parte fructuum, sed etiam distributionũ, per cap. 14. sess. 24. priuantur.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 9.

1 PRrohibitio ab ingressu ecclesiæ, diuersis respectibus in iure interdictũ, a & suspensio, b appellatur: Suspensio enim dicitur, si ob culpam

a c. sacro. de sent. ex com.

b c. 1. & c. si quis autem. de sent. excõ. in 6.

culpam propriam fiat, & non ob alienam; Interdictum vero siue ob culpam propriam, siue ob alienam fiat.* Sicut etiam duos ordines sacros vna die suscipiens, aliquando suspensus dicitur, c * generaliter sumpta suspẽsione; Aliquando autem & propriè irregularis dicitur, * ex eo quod irregularitas ex susceptione duplicis ordinis eodem die nata, sit duplex; vna quæ accipitur contra excommunicatio nem latam, ne furtim acciperetur; Altera vero ex eo, quod accipitur furtim tantũ, quæ est longe minor priore; d affectata vero breuitas ef fecit, vt Papa verbo suspensionis vteretur, ad significandum debilio rẽ esse irregularitatẽ, quæ oritur ex sola furtiui acceptione, de qua ibi loquutus est, quàm irregularitatẽ, quæ ex furtiui assumptione, & con tra excõmunicationem simul nasci tur, ne in re rarissimè contingente Papa magis quam opus est se extenderet.

Man. cap. 27. n. 156 & 170. c literas. & c. dilectus. de tẽ per ordin. Man. ca. 25. nu. 71 Man. c. 27 nu. 241. d d. c. literas & c. dilectus. & glo. ibi. & Pan. in d. c. litteras.

DECISIO II.

2 Interdicti, & suspensi, si nominatim pro interdictis, & suspẽsis denunciati sint, in illis actionibus, à quibus eis interdicitur, vel à quibus suspenduntur, vitandi sunt, e & nõ in aliis, cũ pœnæ extra casus proprios extendi non debeant. f *

e Extr. ad euitanda Martini V. f c. pœna. de pœn. d. 1. & reg. edia. de re gu. iur. in 6. Man. ca. 27. num. 151. 172. & 176.

DECISIO III.

Ex consi. 2. in vtrisque.

3 Papa alicui sub pœna suspensionis præcipiens, vt cum ad pinguiorem fortunam venerit, dimidium fructuum impendat ædificationi, vel immobilium emptioni, prout verba eius sonant, intelligendus est; Tunc autem ad pinguiorem fortunã peruenisse quis dicitur, quando ad eum statũ peruenerit, in quo de bonis suis honestè se sustentare poterit: Sicut & debitor ad pinguiorem fortunam venisse censetur, quando tantum habet, quod possit soluere, retento seu deducto eo, quod ei ad commodè, & honestè viuendum sufficit: g Honesta autem sustentatio ex personæ qualitate consideranda est. h

g l. inter ees. & l. miles. ff. de re iud. g gl. in l. in condẽnatione. ff. de reg. iur. §. sed si quis. Bal. in l. 2. Quod met. cau. i arg. l. labeo. ff. de supel. leg. & c. ex literis. de sponsalibus. K c. statutum de re script. in 6 & glo. ibi. verb. ciuitas. l Card in Cle. 1. de sent. exc.

DECISIO IV.

Ex consi 3 alias 1.

4 Locus insignis in iure, aut literis Apostolicis, is intelligitur, qui in ordine locorum quidam præcipuũ & speciale habet, & pro tali vulgo habetur, i & talis esse potest, quãuis muris cinctus seu muratus non sit. K

DECISIO V.

Ex consi. 4. aliàs 8.

5 Concilium Prouinciale à Papa, & à Patriarcha, qui superior est Archiepiscopis totius Prouinciæ, vel ab ipsomet Archiepiscopo & Metropolitano, cõgregari potest; l Et conuentus Epicoporum coactus ab habẽte potestatem vocandi, vocatis vocandis de iure, vel cõsuetudine, Concilium Prouinciale facit.

DECISIO VI.

Ex consi 5. alias 3.

6 Cum intelligentia dictorũ ex causa dicẽdi sumi debeat, m verba illa Concilii Tridentini, n Nec illis pos sessio suffragetur. de adiutorio, & suffragio, quod dat possessio ad quærendos, vel non perdendos fructus beneficii; non autem ad illud quod ad quærendum, vel non perdendum

m c. Intelligẽtia. de verb. sig. n Tri. ses. 24 c. 12. de refor.

Digitized by Google

dendum titulum conuenit, intelligenda sunt; cum Concilium de acquisitione, vel amissione fructuum beneficij, & non tituli eius, loqui cognoscatur, maximè cum pœnæ restringendæ sint: *o* ita vt mensuram delicti non excedant; *p* Satis autem est beneficiarium professione fidei ex ignorantia, vel ex negligentia non emittentem, iure quærendi fructus beneficij, non autem iure titulum tangente priuari; vt illũ proinde sacrum Concilium iure tantum fructuum, & non iure titulum tangẽte voluisse priuare, credendũ sit.

o c. Pœna. de penit. dist. 1.
p Deut. 16 & c. nõ offeramus 4. q. 1.

DECISIO VII.

Ex consil. 6. deest in Nouis.

7 Concubinarij non solum tertia parte fructuum, verbis illis Concilij Tridentini, *q Fructuum, obuentionum, ac prouentuum*, &c. Sed etiam distributionum quotidianarum priuantur; cum sæpe Papa concedat fructus beneficii, distributiones quotidianas expresse excipiendo, *r* exceptionem autem fieri de regula, certum est. *s*

q Tri sess. 24 c. 14. de ref.
r c. vlt. de rescript. in 6.
s c. Quoniam frequenter, vt lite nõ contestat. & ibi Felin in ca. ad aures, nu. 54.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX QVARTVS

Concordantiarum, Numerorum, & Dispositionis Consiliorum Primæ & Antiquæ editionis, cum Secunda, & Noua, iuxta ordinem Librorum, & Titulorum Iuris Canonici.

LIBRI PRIMI.

Titulus I.

DE summa Trinitate, & fide Catholica f. 1
Antiq.edi.hēt] Noua edi-
4. consil.]tio vnum.
Conf.1. alias conf.7. & 9. de iure iur.
2.alias cōf. x. de iureiu.
3.alias cōf.12.de iureiu.
4.consi.11. de iureiur.

Titulus II.

De Constitutionib. fol.3.
Antiq.edi.hēt] Noua edi-
7.conf.]tio 11
Conf.1. alias 1
2 alias 5
3 alias 11
4 alias 3
5 alias 7
6 alias 2
7. alias 20. de sent. exc.

Titulus III.

De rescriptis. fol.8
Antiq. edi.hēt] Noua edi-
2.consil.] tio 21.
Consi.1. alias 12
2 alias 8

Titulus IV.

De Consuetudine. fol.9
Antiq.edi.hēt] Noua edi-
2.consi.] tio 2.
Conf.1. alias 2
2 alias 1

Titulus V.

De Electione, & Electi potestate. fol.9
Antiq. edi. hēt] Noua edi-
13.consi.] tio 15.
Conf.1. alias 2
2 alias 8
3 alias 7
4 alias 9
5 alias 5
6.alias 6.de verb. signif.
7 alias 4
8 alias 6. de appel.
9 alias 10
10 alias 11
11 alias 1
12 alias 12
13 alias 3

Titulus VI.

De Renunciatione. fol.10
Antiq. edi.hēt] Noua edi-
6.conf.] tio 12.
Consi.1.alias 5
2 alias 7
3 alias 8
4 alias 1
5 alias 10
6 alias 11

Titulus VII.

De temporib.ord. fol.12
Antiq.edit.hēt] Noua edi
51.conf.] tio 46.
Cōf.1.alias 1.de in int. ref.
2.alias 7.de off.iud.del.
3.alias 5.de æta.& qual.
4.alias 8.de priuileg.
5 deest in Nouis.
6.alias 1. de eo qui furt. ord.suscep.
7 deest in Nouis.
8.alias 2.de eo qui furt. ord.suscep.
9.alias 8. de sacra.non iter.
10 alias 2
11 alias 3
12.alias 4.de sacr.non iter.
13 alias 18
14 alias 14
15 alias 15
16 alias 21
17.alias 6. de sac.nō ite.
18 alias 23
19 alias 27
20 alias 28
21 alias 4
22 alias 36
23 alias 37
24 alias 11
25 alias 31
26.alias 5.de cler.exc.min.
27 alias 12
28 alias 13
29 alias 34
30 alias 39
31.alias 7. de filijs præsb.
32 alias 30
33 alias 29
34 alias 25
35 alias 7
36.alias 1.de sac. nō ite.
37. alias 6. de corp. vit.
38. alias 40. de homicid.

39.

Digitized by Google

Ti-

Cons.

Hic

Hic titulus deest in antiq.

Titulus VI.

De eo, qui dux. in Matrimonium quam polluit per adulterium. fol. 111

Antiq. edi. hēt) Noua edi-
2.consil.) tio. 5.

Conf. 1. 1
2 2

Titulus VII.

De cognatio. spirit. fol. 111

Antiq. edi. hēt) Noua edi-
4.consilia.) tio. 8.

Conf. 1. 2
2 6
3 4
4 7

Titulus VIII.

De, eo qui cogno. consang. vxoris suæ. fol 112

Hic titulus deest in antiq.

Titulus IX.

De Consa. & affin. fol. 113

Antiq. edit. hēt) Noua edi-
9.consilia.) tio. 16

Conf. 1. deest in Nouis.
2 9
3 6.& 4.de raptoribus
4 7
5 8
6 13
7 3.qui filij sint legit.
8 4
9 1

Titulus X.

De Frig. & Malefi. fol. 115

Antiq. edi. hēt] Noua edi-
3.confi.] tio 3.

Consil. 1. 1
2 3.de corp. vitiatis
3 2

Titulus XI.

De Matri. contr. contra interdictum eccl. fol. 115

Hic titul. deest in Antiq.

Titulus XII.

Qui filij sint leg. fol. 116

Antiq. edit. hēt] Noua edi
2.conf.] tio 3.

Conf. 1. deest in Nouis
2 1

Titulus XIII.

De diuor. ijs. fol. 116

Antiq. edi. hēt] Noua edi-
3.confi.) tio 7.

Conf. 1. 1
2 2
3 3

Titulus XIV.

De donationibus inter virū & vxorem. fol. 117

Antiq. edi. hēt] Noua edi-
2.consil.] tio 2.

Conf. 1. 8.de donationi.
2 1

Titulus XV.

De Secund Nup. fol. 117

Antiq. edi. hēt] Noua edi-
vnum conf.] tio 3.

Consil. 1. 1

LIBRI QVINTI.

Titulus I.

De Accusationib. fol. 118

Antiq. edi. hēt] Noua edi-
6.consilia.] tio 8.

Consil. 1. 3
2 6
3 8
4 7
5 deest in Nouis.
6. 10.de offic. iud. ord.

Titulus II.

De Simonia. fol. 119

Antiq. edi. hēt] Noua edi-
76.conf.] tio 101.

Conf. 1. 3
2 101
3 40
4 51
5 25
6 47
7 2
8 6
9 16
10 10
11 35
12 5
13 1
14 36
15 70
16 66
17 55
18 82
19 deest in Nouis.
20 4
21 8
22 43
23 14
24 13
25 12
26 77
27 79
28 deest in Nouis.
29 81
30 73
31 58
32 deest in Nouis.
33 80
34 92
35 91
36 15
37 deest in Nouis.
38 17
39 59
40 34
41 49
42 39
43 8.de Iurepatron.
44 11
45 57
46 37
47 89
48 33
49 27
50 22
51 23
52 60
53 24
54 41
55 90
56 69
57 100
58 67

Digitized by Google

59	98
60	95
61	97
62	72
63	62
64	46
65	45
66	88
67	87
68	1. Ne præ. vices suas.
69	44
70	38
71	86
72	7
73	96
74	28
75	29
76	76

Titulus III.

Ne prel. vices suas. fol. 133

Antiqua edit.] Noua edi-
hēt 2.conf.] tio 2.

Conf. 1.	22. de emp. & vēd.
2	2

Titulus IV.

De Magistris. fol. 133

Editio vtraque vnicum, & idem habet consilium.

Titulus V.

De Iudæis. fol. 133

Antiqua edit.] Noua edi-
hēt 5.conf.] tio 6.

Consil. 1.	22. de hæretic.
2	1
3	33. de vsuris.
4	34. de vsuris.
5	35. de vsuris.

Titulus VI.

De Hæreticis. fol 134

Antiqua edit.] Noua edi-
hēt 17.conf.] tio 24.

Conf. 1.	2
2	3. de Renunciat.
3	9
4	11
5	18
6	19
7	4
8	5
9	3
10	1
11	14
12	20
13	15
14	10
15	12
16	24
17	6

Titulus VII.

De Apostatis. fol. 137

Editio vtraque vnicum, & idem habet consilium.

Titulus VIII.

De homicidio. fol. 138

Antiqua edit.] Noua edi-
hēt 38.conf.] tio 50.

Conf. 1.	38
2	42
3	43. & 14. de rescrip.
4	18. de rescript.
5	5
6	15
7	3
8	36
9	12. dub. 1
10	19
11	11
12	8
13	20
14	14
15	7
16	10
17	13
18	12. dub. 2.
19	23
20	2
21	4
22	46
23	23
24	48
25	22
26	25
27	27
28	deest in Nouis.
29	21
30	34
31	28
32	24
33	32
34	39
35	44
36	11
37	18
38	16

Titulus IX.

De torneamentis. fol. 143

Hic titu. deest in antiq.

Titulus X.

De Adulterijs. fol. 143

Antiq. edi. hēt) Noua edi
4. consilia.) tio 1.

Conf. 1.	9. de conu. coniu.
2	1
3	8. de offic. iud. ord.
4	1. de coh. cler. & mu.

Titulus XI.

De Raptoribus. fol. 143

Antiq. edi. hēt) Noua edi-
1. consil.) tio 4.

Consi. 1	1

Titulus XII.

De furtis. fol. 144

Antiq. edi. hēt) Noua edi-
8. consil.) tio 6.

Conf. 1	1
2	2
3	6
4	7. de iniu. & dam. da.
5	3
6	de iniu. & dam. da.
7	4
8	5

Titulus XIII.

De vsuris. fol. 145

Antiq. edi. hēt) Noua edi-
35. consil.) tio 35.

Consi. 1	31
2	11
3	8
4	13
5	21
6	22
7	3
8	25

Digitized by Google

F I N I S.

Digitized by Google

INDEX QVINTVS

Concordantiarum, Numerorum, & Dispositionis Consiliorum Nouæ editionis, cum prima, & antiqua, iuxta ordinem librorum, & Titulorum Iuris Canonici.

LIBRI PRIMI.

Digitized by Google

Digitized by Google

2 41
3
4 2.de donationib.
5 2
6 deest in antiquis.
7 1.de sum.tr.& fide ca.
8 5.de verb.signif.
9 app.ad 1.de sum.Tri.
10 2.de su.Tr.& fid.ca.
11 4.de su.Tr.& fid.ca.

Titulus.XIV.

De Præscriptionib. *fol.* 37
Noua edit.hẽt] Antiq.edi
5.consilia.] tio.1.
Conf.1. 1
2 8.de reb.eccl.nõ alie.
3 deest in antiquis.
4 1.de pactis.
5 deest in antiquis.

Titulus.XV.

De sent.& re iudic. *fol.* 37
Noua edit.hẽt] Antiq.edi
2.consilia.] tio.1.
Conf.1. 8.de sponsal.
2 deest in antiquis.

Titulus. XVI.

De Appellatione. *fol.* 37
Noua edit.hẽt] Antiq.edi
7.consilia.] tio.4.
Conf.1. 2
2 3
3 1
4 4
5 1.de sent.& re iud.
6 8.de elect.
7 4.de præbend.

LIBRI TERTII.

Titulus.

De vita & hone.cler. *fo.* 38
Hic titulus deest in antiq.
Noua edit. habet 3.consil.
Conf.1. 65.de præb.
2 59.de præbend.
3 55.de præbend.

Titulus. I.

De Cohabitatione clericorũ & mulierum. *fol.* 38
Noua edit.hẽt] Antiq.edi
2.consil.] tio.1.
Conf.1. 4.de adulterijs.
2 1

Titulus. II.

De cler.non resid. *fol.* 38
Noua edit.hẽt] Antiq.e-
22.consilia] ditio.13.
Consil.1. 2
2 11
3 63.de præbend.
4 1
5 6
6 7
7 deest in antiquis.
8 10
9 8
10]
11] 9
12 3
13] [desunt in
14] [antiquis.
15 4
16 24.de præbend.
17 16.de præbend.
18 12
19 5
20 [desunt in
21 [antiquis.
22 15

Titulus. III.

De Præb.& dign. *fol.* 40
Noua edit.hẽt] Antiq.edi
34 consilia.] tio.68.
Consil.1 1
2 deest in antiquis.
3 8
4 deest in antiquis.
5 5
6 7
7 6
8 2
9 4.de filijs præsbit.
10 12
11 14
12 deest in antiquis.
13 26
14 31
15 27
16 35
17 34
18 32
19 12
20 37
21 deest in antiquis.
22 36
23 28
24 29
25 25
26 33
27 deest in antiquis.
28 30
29 deest in antiquis.
30 42
31 18
32 51
33 deest in antiquis.
34 56

Titulus. IIII.

De Cler.Aegrotant. *fol.* 50
Noua edit.hẽt] Antiq.edi
3.consilia.] tio.2.
Conf.1. deest in antiq.
2 1
3 2

Titulus vacat.

Ne sede vacante. *fol.* 50
Hic titulus deest in antiqu.
Noua edi. vnũ hẽt consil.
Conf.1. 20.de præb.

Titulus. V.

De Concess.præb. *fol.* 51
Hic titu.deest in Nouis.

Titulus VI.

De His, quæ fiunt a prælato sine consensu ca. *f* 51
Noua edi.hẽt] Antiq.edi
vnũ cõsiliũ.] tio 2.
Conf.1. 1

Titulus VII.

De his, quæ fiunt à maiori parte capituli. *fol.* 51
Editio vtraque vnicum & idem consilium habet.

Titulus vacat.

5

Digitized by Google

11 deest in antiq.
12 17
13 13
14 15
15 16
16 11
17 14
18 deest in antiq.
19 12
20 62. de præbend.
21) desunt in anti-
22) quis.
23 7. de priuileg.

Titulus XXXIV.
De Baptismo. *fol. 96*
Noua edi. hēt) Antiq. edi-
6. consil.) tio 4
Consi. 1. 4
2 1
3 deest in antiq.
4 3. de clād. desp. dub. 4
5 3. de clād. desp. dub. 12
6 deest in antiquis.

Titulus XXXV.
De Reliq. & ven. sanc. f. 97
Noua edi. hēt) Antiq. edi-
3. consil.) tio 3.
Consi. 1 2
2 1
3 3

Titulus XXXVI.
De obseruat. ieiun. *fol 98*
Noua edi. hēt) Antiq. edi-
6. consil.) tio 5.
Consi. 1 1
2 deest in antiq.
3 2
4 3
5 4
6 deest in antiq.

Titulus XXXVII.
De immunit. eccl. *fol. 99*
Noua edit. hēt) Antiq. edi-
6. consil.) tio 3.
Consi. 1 3
2 32. de sent. excom.
3 65. de præbend.
4 1
5 12. de censibus.
6 2

Titulus XXXVIII.
De Eccles. ædifican. fol. 99.
Hic titu. deest in antiq.
Noua edit. habet vnū cōsi.
Consi. 1 48. de præbend.

Titulus XXXIX.
Ne clerici, vel monac. secularib. neg. se immis. f 99.
Noua edi. hēt) Antiq. edi-
6. consil.) tio 5
Consi. 1. deest in antiq.
2 2
3 3
4 4
5 1
6 5

LIBRI QVARTI
Titulus I.
De sponsalibus. *fol. 100*
Noua edi. hēt) Antiq. edi-
20. consil.) tio 54.
Consi. 1 deest in antiq.
2 16
3 49
4 46
5 38
6 26
7 48
8 3. de desponf. impub.
9 34
10 42
11 33
12 12
13) desunt in anti-
14) quis.
15 3. de clan. despō. dub. 3.
16 54
17 22
18)
19) desunt in antiq.
20)

Titulus II.
De desponsat. impu. *f. 109*
Noua edi. hēt) Antiq. edi-
5. consil.) tio 3.
Consi. 1 2
2 1
3 11. de sponsal.
4 49. de sponsal.
5 deest in antiq.

Titulus III.
De clan. desponsal. fol. 109
Noua edi. hēt] Antiq. edi
13. consil.] tio 3.
Consi. 1 1
2 5. de sponsal.
3 1. de sponsal.
4 52. de sponsal.
5 deest in antiquis.
6 45. de sponsal.
7 2
8 9. de sponsal.
9 30. de sponsal.
10. 1. de offic. iud. ordin.
11 20. de sponsal.
12 41. de sponsal.
13 6. de sponsal.

Titulus IV.
De condit. appositis. f. 100
Noua edi. hēt] Antiq. edi
3 consil.] tio 2.
Consi. 1 1
2 31 de sponsal.
3 deest in antiq. tit. 5.

Titulus V.
Qui clerici, vel vouē. f. 111
Hic titul. deest in antiq.
Noua editio hēt duo cōs.
Consi. 1. 21. de sponsal,
2 deest in antiq.

Titulus VI.
De eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. *fol. 111*
Noua edi. hēt] Antiq. edi
5. consil.] tio 2.
Consi. 1. 1
2 1
3 35. de sponsal.
4 37. de sponsal.
5 deest in antiq.

Titulus VII.
De cognatione spirit. f. 111
Noua

Digitized by Google

42	deest in antiquis.
43	22
44	69
45	65
46	64
47	6
48	deest in antiquis.
49	41
50	deest in antiquis.
51	4
52	[desunt in
53	[antiquis.
54	46.de sent.excom.
55	17
56	deest in antiquis.
57	45
58	31
59	39
60	52
61	54.de præbend.
62	63
63	52.de præbend.
64	deest in antiquis.
65	46.de præbend.
66	16
67	58
68	deest in antiquis.
69	56
70	15
71	deest in antiquis.
72	62
73	30
74]	[desunt in
75]	[antiquis.
76	76
77	26
78	deest in antiquis.
79	27
80	33
81	29
82	18
83]	
84]	desunt in antiquis.
85]	
86	71
87	67
88	66
89	47

90	55
91	35
92	34
93	deest in antiquis.
94	deest in antiquis.
95	60
96	73
97]	
98]	desunt in antiq.
99]	
100	57
101	2

Titulus III.

Ne prælati vices suas. *f.*133

Noua edit. hēt 2. consilia.] Antiq. editio. 2.

Conf.1.	68.de Simonia.
2	2

Titulus. IV.

De Magistris. *fol.*133

Editio vtraque vnicum, & idem consil. habet.

Titulus. V.

De Iudæis. *fol.*133

Noua edit. hēt 6. consil.] Antiq. editio. 5.

Conf.1.	2
2	5.de testamentis.
3	3.de cland.despons. du.6.& 7.
4	3.de clād.desp.dub.8.
5	31.de sent.excom.
6	deest in antiquis.

Titulus VI.

De Hæreticis. *fol.*134

Noua edit. hēt 24 consilia.] Antiq. editio. 17.

Conf.1	10
2	1
3	9
4	7
5	8
6	17
7]	desunt in
8]	antiquis.
9	3
10	14
11	4
12	15
13	13.de sent.excom.
14	11
15	13
16]	desunt in
17]	antiquis.
18	5
19	6
20	12
21	deest in antiquis.
22	1.de Iudæis.
23	deest in antiquis.
24	16

Titulus VII.

De Apostatis. *fol.*137

Editio vtraque vnicum & idem consilium habet.

Titulus VIII.

De Homicidio. *fol.*138

Noua edit. hēt 50. consilia.] Antiq. editio. 38.

Conf.1.	deest in antiquis.
2	20
3	7
4	21
5	5
6	11
7	15
8	12
9	9.dub.2.
10	16
11	36
12	9
13	17
14	14
15	6
16	38
17	deest in antiquis.
18	37
19	10
20	13
21	29
22	25
23	19
24	32
25	26
26	deest in antiquis.
27	27

28

Titu-

Titulus XIX.

De Priuilegijs, *fol.152*

Noua edit. hēt] Antiq. edi
25.consil.] tio.17.

Conf.1	deest in antiq.
2	6
3	2
4	deest in antiquis.
5	16
6	15
7	deest in antiquis.
8	4.de temp. ordin.
9	2. de foro compet.
10	43.de sent.excom.
11	15.de sent.excom.
12	12.de poen.& rem.
13	19.de poen.& rem.
14	13
15	25.de poen.& rem.
16	24.de poen.& rem.
17	22.de poen.& rem.
18	5.de obseru.ieiunio.
19	deest in antiquis.
20	76. de Regular.
21] 22] 23] 24]	desunt in antiq.
25	17

Titulus XX.

De Purgat.Cano. *fol:156*

Editio vtraque duo, & eadem consilia habet.

Titulus XXI.

De Iniu.& dam.da. *f.156.*

Noua edi.hēt] Antiq. edi
11.cōsilia.] tio.4.

Conf.1] 2] 3]	desunt in antiq.
4	1
5	3
6	deest in antiquis.
7	4. de furtis.
8	6. de furtis.
9	deest in antiquis.
10	1.de crimine falf.
11	45.de praebend.

Titulus XXII.

De Poenis *fol.167*

Noua edit.hēt] Antiq.edi
vnū.consil.] tio.2

Conf.1	2

Titulus XXIII.

De Poenit.remiss. *fol.158*

Noua edit,hēt] Antiq.edi
41.consil.] tio.26.

Conf.1.	9
2	17
3	5
4	deest in antiquis.
5	6
6	deest in antiquis.
7	7
8	15.de praebend.
9	deest in antiquis.
10	8
11	4
12	3
13	10
14	Manualis. cap.6. num.16.17.& 18.
15] 16]	desunt in antiquis.
17	2
18] 19] 20]	desunt in antiq.
21	14
22	15.de offi.iud.ord.
23	15
24] 25]	desunt in antiquis.
26	21
27	11
28	13
29	50.de sponsal.
30	deest in antiquis.
31	8.de off.iud.ordin.
32	26
33	79.de Regular.
34] 35]	desunt in antiquis.
36	10. de priuileg.
37	14. de priuileg.
38	9. de priuileg.
39	8. de priuileg.
40	16
41	10.de celeb.Missa.

Titulus XXIIII.

De sententiis excommunicationis. *fol.163*

Noua edi.hēt] Antiq.edi-
58.consilia.] tio. 75.

Conf.1.	73
2	3
3	10
4	4
5	9
6	12
7	24
8	deest in antiquis.
9	20
10	52
11	50
12	49
13	48
14	51
15	deest in antiquis.
16	47
17] 18]	desunt in antiquis.
19	60
20	7. de constitut.
21	58
22	59
23	57
24	40
25	41
26	74
27	44
28	42
29	38
30	35
31	37
32	45
33	36
34	7
35	3.de censibus.
36	29
37	30
38	34
39	1.de poenit.& rem.

40

Digitized by Google

Titulus XXV.

De verb. significat. fol.171

Noua edi. hēt 11. consil. } Antiq. editio 6.

F I N I S.

INDEX

Digitized by Google

INDEX SEXTVS ET GENERALIS RERVM OMNIVM NOTATV

dignissimarum, quæ in hoc opere continentur.

Banni-

B

Digitized by Google

Digitized by Google

De-

F

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Peri-

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Votum

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google